

417

N. Inu.
417

per
com
quo
nata
eccl
de ne
gron
stat
odorn
difer
re: qu
cum la
cessari
floran
nuan
unam
plane
pouib
consta
dation
funt
cop
caw
mu
quac
exla
alm
o fo
dub
artor
col can

Præfatio cassiodori senatoris serui di.

Propter nimis in capite libri
præfatio ponitur ubi futuri o-
peris qualitas indicatur. Quid enim
commodius quàm prius p eam ali-
quid discere: ne dictio possit inopi-
nata confundere. Hec igitur historia
ecclastica que cunctis xpianis ual-
de necessaria conpbatur: a tribus
grecis auctoribus mirabiliter con-
stat esse conscripta: uno scilicet the-
odorito uenerabili epō. & duob;
disertissimis uiris sozomeno & soe-
te: quos per epiphanium scolasti-
cum latino condentes eloquio ne-
cessarium duximus eorū dicta de-
florata in unius sibi tractu. dñō
iuuante pducere: & trib; auctoribus;
unam facere dictionem. Sciendū
plane qd p'dicti scriptores: a tē-
poribus diue memorie principis
constantini usq; ad auguste reco-
dationis theodosii iunioris que
sunt gesta digesserunt. Hos aut
eorū relictis opib; & unumquēq;
causa mente tractantes cognoui-
mus non equalit' omīs de una-
quaq; re luculenter ac subtilit'
explanasse: s; in hunc in alterū
aliam partem melius expedisse:
& itō iudicauimus de singlis di-
ctorib; deflorata colligere: & cum
auctoris sui nomine in ordinem
collocare. Legat igitur intrepidus q

ad hec opuscula dñō donante pue-
nerit: multū utilitatis atq; noticie
lucraturus: si que posita sunt p hos
duodecim libros memorie sue solli-
cita mente condiderit. Preterea ne
quēpiam res indistincta turbaret:
p uniuersum certum huius opis
titulos cognoscat appositos: uti suis
locis erigere possit qd sub nume-
ro competentis p'dictum esse cog-
noscat. *Cassiodori senatoris iam dñō
pstante coruersi explicat p'fatio. Inci-
piunt tituli ecclastice historie cu ope suo
ab epyphanio scolastico dñō pstante cōsiliari.
Incipiunt tituli primi libri.*

- A*lloquutio sozomeni ad imperatōrē theodosiū.
- C*ur gentiles facili quā hebrei fidē xpi pcepunt.
- Q*ue fuerit intentio sozomeni historiā conseriben-
di & quib; p'iorū gesta colligeret.
- A* quo tempore historie fecit initium: & quomō con-
stantino signū sit crucis ostensū: & qui imperatōr
& cesares p idem fuerit tempore.
- Q*uomō constantinus xpianū dogmā cognouerit:
& de miraculis crucis & morte iherosolym.
- R*ogatione paganorū contra constantinum.
- D*e constantio patre constantini.
- Q*uomō licent' sagax l' xauo fuerit p'secut' monasticū uidet.
- D*e legib; q' constantin' p xian' p'ulit: & de iurisdictione
ritū paganorū xianorūq; p'uectū: & in ditionis ei
& ueneratione religionis.
- D*e diuersis confessionib; eorūq; conuersatione.
- D*e diuersis monachis & eorū institutione.
- Q*uomō contra ecclām arrii sit exortus.
- E*p'lā alexandri pontificis alexandrinū ad uniuersā ecclā adūf. ar. rē.

Reuerendissim; in xpo p'r dñs Obignus misericordie diuinae & sancte
p'fice. sancte romane ecclie p'p'biter Cardinalis et Epus Tracum
hunc librum ecclastice historie Collegio et domui Natiuitatis
vniuersitatis Tracumē donauit p'p'etue et in eorū. Anno
dm Millesimo cccc lmo quarto

Evidet ad alexandriū constantinopoleos ep̄m.

Epistola arrii ad eusebium.

Epistola eusebei ad paulinū ep̄m t̄m.

De potentia incomediensis eusebi

E meletianis: quom̄ sint ab ecclā segregati q̄a

nolente alexandro arriū suscipe p̄ dūsa loca

concilia celebrabant. arriani

Epistola ^{itau}constanti principis ad alexandriū pontificē
alexandrinū iad arriū p̄ q̄ orat̄ ē ut rēntem ad p̄cē.

Quia tā patriana questione quā p̄ pathe desinenda
festiuitate nichēa fecit constantini celebrari conciliū

**Explicit tituli. Incipit liber p̄
mus oratio allocutoria sozomeni
in theodosium unp̄atorem.**

Aunt amicus principib; diligen
tis studiū fuisse: ut eis amatores

quidē ornamentoꝝ purpurā atq; co
ronam & his similia p̄pararent: libro

rum ū habentes intentionem: circa
quasdam fabulas occupati conscrip

tiones agerent: que audientium
corda mulcerent. Porro bella sectan

tes: ut sagitta oporune dirigeret:
bestiam p̄ernerent: lanceam bene

iacularentur: aut equum decenter
ascenderent. Prestabantur enī singli.

regalib; eoz studebant reb; illis que
forent gratissima dñanti. Alius naq;

lapides preciosos difficile conptos
offerebat. Alter tincturā purpure

clariorē: plurimi poemata aut di
uersas conscriptiones insinuabant.

Alius bonacmgula: aut opumū ar
moz pandebat usum. Maxima

ū & impialis putabatur huius popu
laris uirtutis pars illa ad quā tunc
amantis intentio declinabat. De pie
tate autē que est uerus ornatus im
p̄i: nulli studiose quodā m̄ sermo
fuit. S; tu potentissime theodosi:
ut compleretur dicam cunctam sup
asti dō iuuante uirtutem. Purpura
siquidē & corona qua uident p̄p̄
inspicientes quia est maiestatis sig
nū circūdari: pietatē t̄ & elem̄tiam
intrinsicus semp̄ nutritur: unde
conscriptores & p̄fecti ac reliq; sub
iectorū circa te tuos q; laborant ac
tus. Decretator aut positus iudex q;
libroz: non camerato eloquio capis
aut qualibet figura furtū patris
ueruans: sed p̄fecte metris utriq;
sermonē p̄prium aptans causē. fi
gurā quoq; dictionis. & partes. & or
dinem. & congruentiā. & eloquiū. &
cōpositionē. & collectiones. & sensū. &
historiam p̄funde discutiens. Compē
sas autē rectantib; & tuo iudicio & fa
uorib; oportunit. necnon aureis ima
gib; & positione simulachroz: & do
nis & honorib; uniuersis. Qualē ū
te circa rectantes p̄bes. tales dudū
fuerunt iudices circa dūcalocū ho
merum: aut alexas circa simonidē:
aut dyonisiū: siclicet tyrannus cir
ca platonē socratis discipulū: aut phi
lippus macedo circa theopompū hi
storioğrafum: aut seuerus cesar circa

oppiani. qui metris pisciū gene-
 ra & naturas captionēq; narravit.
 Crete siquidē mille nominata car-
 minū compensantes homericō. & tā-
 quā de excellentissima largitate glo-
 rantes. in publica statua munera
 conscripserunt. Aleuas autē & dyoni-
 sius & philippus nequaquā animo
 partiores fuere cretensib; de supba
 se republica philosophia q; iactanti-
 bus. qui uelociter illoz statua imi-
 tari potuerant n̄ ope fuissent mino-
 res in munere. Seuerus autē p me-
 trico poemate p uersū uno aureo do-
 nans. appianū tantū prebuit de lar-
 gitate miraculū. ut aurea carmina
 appiani hactenus apud plurimos
 nominentur. Hec dona fuerunt olī
 amantium litteras & doctrina. Tu
 ū potentissime principū nullo pri-
 orum excellentia minor inueniris.
 largitib; tuis circa dictiones exhi-
 bitas. s; n̄ uideris non incongrue ta-
 lia facere. Nam cū om̄s uirtutib;
 euiceris. studiose ad clementum sēp
 que tua sunt euehis. qm̄ historiam
 rerum olim gestarū apud romanō
 & grecos integerime cognouisti.
 Aliunt & enī te p diem quidē exer-
 ceti armis et corpore subiectorū q;
 negotia discipulare. iudicare simul
 & agere modo seorsū. modo commu-
 nit̄ que sunt agenda considerare.
 noctib; libris incumbere. Fertur autē

tibi ad eorū scientiam ministrare can-
 delabrum arte mechanicā factum.
 & sponte fundens oleum in lucernā.
 ut nullus circa regalia constitutus.
 in laborib; tuis cogatur affligi. & na-
 ture uim faciat somno repugnans.
 Sic equidē clementis & mansuetus cir-
 ca p̄rimos. et circa om̄s existis. celestē
 regem tuū imitando patronū cui
 gratum est sup iustos & iniustos plu-
 ere et solem facē oriri. & alia simul
 inuidia recedente largiri. Per multā
 ū doctrinā audio te etiam lapidū
 scire naturas. potestates q; radiciū. ef-
 fectus q; curatū non minus salomo-
 ne dauid filio. magis autem potiore
 uirtutib;. Ille siquidē factus libidi-
 nis seruus. pietatē non custodiuit
 ad terminum. que illi causa fuerat
 bonorū & sapientie. Tu ū opotentissi-
 me. negligentie obiciens. rationem
 uideris non solū hominū. iuste. sed
 etiam corporū & animę passionib; im-
 perare. Si autē oportet & hoc dici.
 audio te etiam totius cibi l̄poculi
 desideria superare. & neq; poma dul-
 cia neq; aliud quicquā speciosū ap-
 petere. nisi quantum ad tactū con-
 uenit & solūm saponi congruerit. p̄-
 mo tamen benedicere om̄ium crea-
 torem. Sum uero estum & trigul.
 ferre consuetus. cotidianis exercitia-
 tionib;. iam ipsam continentie puta-
 ris habere naturam. Dudum siquidē

in ponto ciuitatem heracleā ab her-
cule nominatā inde festinans. &
laborantē longo tempore subleuare.
in estatis ardore p byriniā faciebā
iter. Sole ū circa diem mediū ue-
hementē urente. iudens te quidam
inter agentū sudore multo simul &
pulvere squalentem. quasi pstatim
occurrenti optulit tibi poculū ual-
de pspicuum & uelut radiis emi-
cantem. suauissimū. quendā potū
in eum mittens. & aquā frigidā
sup fundens. Tu uero opotenti-
me sumens. laudasti quidē p sua
magnanimitate uirū. et largitate
pncipali post paululū cumulasti.
S; cunctis militib; ad illius poculi
claritatē nimis inbiantib; & beausi-
cantib; qui esset bibiturus eum.
rursus ei poculū reddidisti. preci-
piens ut q̄uo uellet uteretur eo.
Vnde in istis uidetur tuus uir-
tutib; superatū etiā alexandrum.
de quo narratur ab eis qui opa il-
lius admirant. quia ei dū p inaq̄-
sa loca pperaret cū macedonib; di-
rigens. quidā miles aquā inue-
niens hausit & optulit. ille ū non
bibit s; corpus infudit. Ut g ab-
solue dicatur. omniū priorū pnci-
pum principiorē si dici fas est. te
uocare debem; scdm homerum ali-
os & enim reges nichil dignū habu-
isse compimus. Alios autē ornasse

una aut duab; rebus impium. tu
autē o serenissime omīs simul uirtu-
tes amplectens. uniuersos dīnosce-
ris euicisse pietate. clementia. for-
titudine. castitate. iustitia. largita-
te. atq; magnanimitate. dignitati
impiali conueniente. Sine sangui-
ne autē & purum accede sup omi-
um priscoꝝ tuū cuncti glām im-
perium. Res studiosas cū delecta-
tione subiectos p̄cipis edoceri. fa-
uorē q; & reuerentiā circa tuū amo-
rē & communē utilitatē cunctis
ostendere. Quapp̄ omniū horū
causa. necessarium in uidetur. &
clasticā historiam conscribenti te
p̄mitus alloqui. Cui nāq; potius
hoc adscribam multoꝝ ac uenerabi-
lium uirtutes unq; narratur. & ea
que circa catholicā ecclām puen-
runt. uel p quantas ipsa transiens
tempestates. ad tuos parentū q; tuos
potius accesserit. Age nunc omīa sci-
ens. omēm q; uirtutē habens. & p̄ci-
pue pietatē quā principē eē. sapien-
tis sermo diuinus docet. suscipe ame
hanc scripturā & libentē examina.
tue q; integritatis adiectiones. & de-
tractiones. adhibens. tuis q; laborib;
eam purga. Indubitant enī qdāq;
t placuerit. uile legentib; clarumq;
uidebitur. nec quilibet reprehendet.
quod tu quoq; pbaueris. Procedit
autē ^{mea} conscriptio a tertio consulari

crispi & constantini cesariū. usq;
ad septimū decimū curi. Visūq;
m̄ est bene se habere in nouē de-
cisiones opus om̄e diuidere. Con-
tinebit aut̄ primū & scd̄s tomus.
ea que sub principe constantino
eccl̄e puenerunt. Tertius aut̄ et
quart̄ que sub eius filius. Quint̄
& sextus que sub iuliano consobri-
no filioz maximi constantini & io-
uiniano. necnon ualentino & ua-
lente gesta noscuntur. Septimū
aut̄ & octauus nobis apiet tom̄.
que sub gratiano & ualentiniano
fr̄ib; acta sunt. usq; ad tēpora im-
pij iocundissimi aut̄ cui theodo-
sij. quando scilicet ur̄ clementis-
sime principū sacratissimus pa-
ter archadius paterno succedens
impio. una cum piūssimo patriuo
tuo honorio. romanū orbem gub-
nare sortitus est. Nonū ū librum
xp̄iano ac uenerabili ur̄o apici de-
dicauit. quē d̄s sēpternē custodiat.
magnanimitate inconvertibili ho-
mib; p̄ualentē. & habentē sub pedi-
b; uniuersos. p̄d̄ filioz. filios piū
impiū dirigentē. annuente xp̄o
cū quo d̄o & patri gl̄a una cum
sc̄o spū in sc̄la sc̄loz a — C E —

Salēn ermei sozomeni
ogitatio *eccl̄astice historie.*
m̄ aliquando puenit cur-
putas aliis quidē hominib; uelo-

cior fuit circa dñm fides. hebrei aut̄
incredibiles cū ab initio diuina
mandata pcepit. etiam de xp̄i
p̄sentia. & qm̄ hec forent antequā
fierent didicerint p̄ p̄phas. abra-
ham et enī p̄nceps eoz. generis
& circūcisionis existens inspector. &
coniuua filiū. p̄meruit. Isaac eius
filij imitatione sacrificij honorat̄. ē.
typo crucis a patre uiuit̄ & oblat̄
altari. sicuti contigit in xp̄i fieri
passione. ut auunt qui scripturas
sacras integerrime collegerunt.
Jacob aut̄ expectationē gentium.
in eo nō existentē necnon & temp̄
quo uenit p̄nuntiavit. ubi aut̄. tē
deficere duces hebreoz ex genere
iude p̄ncipis trib; ē. Significabat
aut̄ p̄ncipatū herodis. qui cū idu-
meus esset genere pat̄no. arabi
aut̄ a matre. cōmissa ei est gens iu-
deoz a senatu romano & cesare si-
mul augusto. S; etiam qdā alioz
p̄pharū clare xp̄i generationem
p̄dicauerunt. & illū sacrū ineffabi-
lemq; conceptū & matrē p̄ partū
uirginē p̄manentē. & gen̄ & patri-
am. Alii ū passionē & resurrectio-
nē a mortuis. & ascensionē in celos.
& euentū singlārū p̄signauerūt re-
rū. S; hec qdē eos ignorasse scire
poterit. qui sacris libris incūbit.
Iosephus aut̄ matthæie filius atq;
sacerdos uir apud iud̄os nobilissim̄.

necnon & apud romanos dignissi-
mū. erit testis de ueritate xpi. Voca-
re nāq; eū unū n̄ audet tamquā
factore insigniū opum. magistrū
q; sermonū ueracū. xpm ū apte
nominat & pene crucis adiudicatū.
& etiā die apparuisse uiuū. & alia
de eo infinita miracula apphū scīs n̄
ignorat esse p̄dicta. s; etiā multos
tē extitisse quos elegit. grecos atq;
iudeos & pmanere in ei dilectione.
atq; gerere ab eo nominatā nequaq;
defecisse testat. Et in uidet qm̄ hec
referens quasi clamare uidet opib;
dñm esse xpm. rerū q̄ppe mira-
culis obstupescit. Cum autē hoc di-
xisset. etiā ipse mediū transcucur-
rit. in nullo tamen contradicens
credentib; in eum. potius q; con-
sentientib; hec igit cogitanti m̄ dig-
ne mirabile uisū est. hebreos etiā
ante alios homines. ad xpianitatē
n̄ potuisse conuerti. Nā licet sibyl-
la & alia responsa apud gentile
ea que in xpo erant uentura p̄-
dixerunt. non tam ob hoc om̄s gre-
ci de incredulitate culpandi sunt.
Pauci nāq; qui uidebant erudi-
tiores p̄cipui. huiusmodi pphetas
intellerunt. plerūq; metrical ex-
istentes. & disertiorib; uerbis plenas
ad poplū. Erat itaq; sicuti m̄ uide-
tur sup̄ne pudentie. ut ad concor-
diam futurorū. non solū p̄priū pro-

phetie uentā cōmitterent. s; etiā ex
parte gentilib; ueluti siq; melodie
compositor p̄p̄t utilitatē pegrini so-
ni alias cordas plectō discurrat. aut
sup̄ eas que sunt adiciat alias. hebrei
siq;dem plurib; & manifestiorib; p̄phe-
tis utentes. in p̄sentia xpi minores
sunt inuenti quā greci. S; neq; hoc
extra rationē uidebit. cur ex aliis gen-
tib; tantū ecclā crediderit. Primitū q̄dē
qm̄ dō gratū est ex miraculū nasci mu-
tationes. in diuinis maximisq; nego-
tiis. deinde q̄a n̄ fortuitis uirtutib;
p̄suliū eius ab initio descripta reppit
esse religio. Nā licet lingua ad elocu-
tionē aut pulchritudinē sermonis
di sc̄ta non habuerint. neq; uerbis aut
p̄bationib; philosophicis uterent. ad
suadendū tam n̄ ob hoc minū studiū
fuit eis. S; ex uia substantiū & bona
p̄p̄a contēnentes atq; nudati. & uelut
in aliis corporib; plurima pessimaq;
corrupta suscipientes. & neq; ciuitatū im-
poplū sūmissi. neq; iudiciū blandim̄
tis inlicitū. neq; t̄onib; forte det̄riti.
clarū fecerunt uniuersis. qm̄ p̄ maxi-
mis p̄m̄is huiusmodi certamina susti-
nerent. Quapp̄t neq; suasionē uerborū
op̄ erat dñi p̄ domos & ciuitates ad cre-
dendū res ipse cōpellerent. que neq;
primitū uidebant audire. **III.**

Tanta q̄ diuina atq; mirabili mu-
tatione in orbe terrarū facta. ita ut & p̄or
religio & leges patrie sp̄nerent. crudele

minis erit calydomiū q̄dem apriū.
 e marathoniū taurū. e alia similia
 p̄p̄m̄cias e ciuitates facta. aut fa-
 bulis deuulgata. tanto nobilitari
 studio. ut multi grecorū e p̄batissimi
 conscriptores circa talia laborassent.
 scribendi habentes ingeniu. me u
 uī me n̄ inferre nat̄ et historie ge-
 clastice gesta enarrare. Reor enīqm̄
 argum̄ta rei hui n̄ ab hoīb; institū-
 ta. conscriptor q̄; inopinabiliter ap-
 parebit n̄ inops dō. Nisus e enī sū p̄
 mo q̄dē hoc op̄ ab origine mundi
 digerere. s; considerans qm̄ e alii
 talia fecerūt usq; ad tēp̄ suū. idē cle-
 mens e egesipp̄. uiri sapientissimi suo
 cessione sequentes ap̄lorū. africanūq;
 conscriptor et eusebiū cognomine p̄-
 phili uir in diuinis sc̄ptis e grecorū
 poetis atq; rethorib; p̄scriptator eru-
 ditissim̄. Tē q̄ quēcūq; in eccl̄is con-
 tingerēt p̄ x̄ ascensionē ad celos. usq;
 ad liniciniū deiectionē colligens. in
 duob; redegit libris. nē aut̄ fatiente
 dō que p̄ea puenērūt ap̄ire tēptabo.
 Quo circa memorabo causas q̄b; int̄-
 fui. abscentib; aut contēplantib;
 eas audiui. tā in nrām q̄ ante gn̄ati-
 onē nrām gestas. Ceterorū ū explana-
 bo noticiā ex legib; positā causa reli-
 gionis. e ex oculis p̄ tēp̄ra ostitu-
 tis ac nouitatib; factis. īp̄ialib; atq;
 sac̄dotū epl̄is. Quarū alię q̄dē hac-
 tenū in palat̄is eccl̄isq; custodiunt̄.

alię ū passi apud diligenter inueni-
 unt̄. Quarūcūq; ratione potius ople-
 cti in hoc ope meli' adp̄bau. p̄pt̄ mag-
 nitudinē lectionis. ut sens' earū bre-
 uit̄ indicet. n̄ forte quedā uenire pō-
 sint in dubiū p̄ q̄b; apud multos est
 diuisa sententia. Tē enī si q̄libet sc̄ptā
 inuenire potuero. p̄pt̄ p̄bationē ueri-
 tatis eā ponē n̄ omitto. Ut aut̄ null'
 ignoratione rerū accuset m̄dace. eē. q̄
 criptionē. q̄rias legendo forsan epl̄as.
 sciendū ē. qm̄ occasione dogmatis ar-
 riam. e eorū q̄ p̄ea sunt oboeti discor-
 dantes int̄ alterutros p̄sules eccl̄arū.
 singl̄i de q̄b; studebant. suis consec-
 ratorib; scribebant. p̄ oculia ogrega-
 ti decernebant que uellent. e sibi con-
 traria sapientes p̄ absentia se sepe dā-
 nabant. e p̄ tēp̄ra p̄ncipes ac p̄ceres
 eorū q̄ poterant uirtute flectebant. e sibi
 met̄ unanimēs faciebant. ut eorū sensu
 recta colere putarent. Alii siq̄dē istis.
 alii fauentes illis. collectionē fecerunt
 epl̄arū p̄ herese p̄p̄a directarū. e eas
 sibi contrarias reliquerūt. Porro diffici-
 le ualde fuit ut inuenirem̄ om̄ia q̄
 de talib; puenērūt. Q̄ ū p̄cipua cura
 uirtutis habenda ē. p̄pt̄ historie pu-
 ritatem. necessariū in usū est. etiā
 lūtas huiusmodi ut fuit possibile p̄-
 scriuari. Si q̄ etiam seditiones eccl̄a-
 sticas int̄ alterutros gestas. de p̄sula-
 tu ul' de honore p̄mat' p̄p̄e herese-
 os explanauero. non graue aut male

uoluntatis esse uideat. Primo namque
sicut dictum est conscriptore omnia de-
cet ueritati proponere. deinde dogma
ecclesie catholice ueracissime declarare.
Quod scilicet inuenit sepe quidem aduer-
sarioz infideli impediri. et tamen quod
diuinitus roboratum in propria mansisse uer-
tute. et uniuersas ecclesias atque populos ad
sua traxisse ueritate. cui itaque uellem
sitam deceret ea sola conscribere que
ad mea uidebantur notitia peruenisse.
de ecclesia in romano impio constituta.
Placuit tamen quantum ualuerit. ut
etiam apud persas et barbaros que sunt
gesta de religione conscriberem. Non
autem absurdum erit ab historia ecclesiasti-
ca. si hoc ope etiam illi referant. qui
quondam patres et preceptores fuere mo-
nachorum. aut qui per eos per successionem
utiles uisi sunt sicut ariduum atque
probabiles. Non enim aut non igitur esse. uide-
bimus taciturnitati cedente ueritate eorum. aut
illi exortus est huius historie quod tante
philosophie exempla reliquerunt.
quibus utentes posterius beatissimo et fe-
licissimo fine poterit. Sed hunc quod ser-
mo procedens ut potuerit obseruabit.
conuertat ne ad narrationem rerum.
cooperatorum inuocans dominum. huius enim
habebit presentis scripta principium.

Crispino et constantino cesa-
ribus. et consulibus. romane
quod ecclesie siluestri predebant.
alexandrine aut alexander. et ihero-
solymon. machari. antiochie uero que

est apud orientem per romani nondum
quod fuerat ordinat. persecutionibus. scilicet
licet prohibentibus. non longo per tempore
in qui nicea collecti sunt eloquiis admi-
rantes. eustatium dignum approbauerunt
sede apostolica preidere. et cum esset christus
uicinis ueroque cum in antiochia transu-
lerit. Tunc ergo christianos orientales quod us-
que ad terminos egypti circa libiam quod
morantes non presumebant apertim in
ecclesias conuenire. cum licentia fauore que
in eos habuerat premitasset. Sed neque
per occidentem. helladici uel macedones
et yllirici licentia in religione durabant.
propter constantinum quod princeps erat in his
partibus romanorum. Huic enim uiro
et alia quod plurima per ea peruenisse per-
cepimus. quibus scilicet est christianorum dog-
ma uenerari. precipue tamen propter signum
quod ei diuinitus est ostensum. **Socrates.**

Et quoniam ad hec uenimus. paulo
latius aliquid referamus. Cui diodeti-
anum et maximianum herculi preuata ele-
gissent uita. et maximianum galeri quod
cum eis impauerat tenens uiam du-
os cesares fecisset. maximianum in ori-
ente et in italia. seuerum. tunc constantinum
in britannia patre mortuo ordinat
impator. primo anno ducentissime
septuagesime prime olympiadis. in
cesima septima die iulii mensis. Rome
uero a pretorianis militibus. maxentium
maximiani herculi filium instituit
impator. hunc ei pater impandi

cupidine. uoluit filiū regno p̄ua
re qđ facere nequiuūt. post hęc aut
tharso ciliis mortuus est. Porro seue
r^o romę cont^{ra} maxentiū uementi. mi
litū p̄dicatione pempt^{us} est. Maximi
ū aut^{em} galeri^{us}. instituent^{is} licinū au
gustū mortū. P̄inde maxenti^{us} romę
uelut tyrannū habebat. adulteria
impudent^{er} exercebat. & earū uiros oc
cidens. Quē uolens constantiū opp^{rim}
mere & romanos a cladib^{us} liberare.
cogitabat quē in bello dñm habet
auxilio. sciens nichil p̄desse dñs qđ
diocletianū uenerabatur. & qđ poti^{us}
ei pater paganorū cōm̄ta religio
ne felicit^{er} aduixisset. **Sozomenus.**

In his qđ sollicitudinib^{us} constitut^{us}.
in somno uidit crucis signū celo
splendide collocatū. mirantib^{us} uisio
nē. adstiterūt angeli dicentes. o constanti
ne in hoc uince. fert^{ur} aut^{em} & ipsū
xp̄m apparuisse ei & signū monst^{ra}
re crucis. ac p̄cepisse ut figurā simi
lē faceret. & in p̄liis auxiliū hoc
habet. quo uictorie iura conq̄reret.
Eusebi^{us} itaq^{ue} pamphiliū iureiuran
do ipso impatore dicente audisse
se refert. qđ circa meridiem decli
nante uim sole. crucis signū ex lu
mine factū. & scriptam cōsertam
ei dicentē in hoc uince. uidisset ipse
& milites qđ cū eo tē essent. P̄genti
nāq^{ue} aliquo cū exercitu. p̄ iter
hoc inq̄t. miraculū est ostensū. dñ

qđ cogitare qđ esset. hor sup̄uenit.
& dormienti xp̄c apparuit cū signo
qđ uidit in celo. iussit qđ ut fieret ei
signi figuratio. que fuit auxilium
in congressionib^{us} p̄lior^{um}.

Eum qđ iam op^{us} non esset int̄p̄te.
s; apte monstratū impatori fu
isset qđ de dō cēde conueniret.
mer die facta sacerdotes xp̄i conuocant^{es}
de dogmate consulebat. At illi sacro
libros offerentes de xp̄o loquebant^{ur}.
suaq^{ue} dicta ex p̄phicis cōp̄babant.
Signū ū qđ apparuerat ei. dice
bant tropheum esse aduersus in
fernū. quā uictoriā ascendens in
celos egit xp̄s crucifix^{us}. & mortuus. &
tercia die resurgens. scđm qđ span
diū esse dixerunt. qđ p̄ hui^{us} uite t̄mi
nū circa finē scli p̄sentis. om̄s homi
nes resurgant & immortales cristant.
alii qđe ad p̄mia rerū q̄b^{us} beneui
xerunt. alii ad supplicia eo qđ ab
eis mala sunt gesta. E sse tam̄ etiam
in delictis que cōmittunt^{ur} hic occa
sionē salutis purificationē p̄ccati.
uondū initiat^{us} qđe baptismatis ad
eptionē scđm eccl̄asticā legem. initia
tis aut^{em} custodiam ne delinquant.
S; qđ hoc agere om̄ino paucor^{um} scōr^{um}
qđ uiroz est. docebant purificationē
q̄q^{ue} scđm ex penitencia constitutam.
clementē enī esse dñm & ueniā t̄bue
re delinquentib^{us}. si penitentiā agen
tes studeant eam opib^{us} roborare.

24.
Hec sacerdotib; explanantib; admuta
t' impator pphias de xpo ita pmissas:
iussit uiros eruditos ex auro & lapidi
b; p'ciosis in uerillū crucis transforare
signū qd' labarū uocabatur. Hoc enī
signū bellicū int' alia p'ciosi erat: eo qd'
impatorē p'cedere & adorari amittit; mo
ris esset. Vnde p'cipue constantinū re
or nobilissimū dec' imp' romani in sig
nū mutasse crucis: ut frequenti uisio
ne atq; cura defuēcerent a p'ori more
subiecti: & eū solū arbitarent' dñi. quē
coleret impator: ut quo duce atq; au
xiliatore uiceret' aduersus hostes. Dep
enim hoc signū p'ponebat ante ordi
nes uniuersos: qd' maxime laboranti
b; acieb; in p'lis esse p'cipiebat. Consti
tuit itaq; certos signiferos q' in eo labo
rarent: quoz op' erat ut uicib; hume
ris eū ueherent: & om' acies ita lustra
rent. Fert' enī eo qd' aliquando qdam
ferent' hoc signū. repente ab hostib;
inuadentib; expauiisset. dedisset q; il
lud deuehendū alteri. Cūq; se de p'
lio subtraxisset & iacula declinasset:
subito percussus int'it. Ille ū qui sa
crū suscepit tropheū. multis se iacu
lantib; p'mansit inlesus. Mirabiliter
enī diuina regente uirtute. sagitte
hostium figebant' in signo: a signi
fero aut' int' p'ricula p'mi euolabant.
Dicit' autē neq; aliu' umquā hui'
signi ministrū. ut solet in bello uul
nere mortuū: aut cladē captiuitatis

so
m
tes
perpeſsum. **Socrates.**

Congressus ē circa pontē molui
um iucit. in flumine necato
marencio: erat enī ann' septim' im
p'i constantini. Int' hec diocletianū
salone defunctus est. **Sozomenus.**

71
So
zo
m
Non aut' ignoro q' greci referunt
constantinū eo qd' aliquos gene
re primos occidisset: & cooperator exi
tisset in nece filii sui crispi penitentia
ductū. de purificatione consuluisse
philosophū sopatrū. qui tempore il
lo p'erat in sede plotoni. illū q; respon
disse nullā esse in hui' modi delictis
purgationē. Constantinū ū hac int'
dictione turbatū. inuenisse epōs qui
penitentia seu baptisinate p'mitteret.
eū ab uniuerso posse purgari delicto.
Tunc gauisū illis q' dixerant qd'
uolebat. ammiratū q; dogma. factū.
deinde xp'ianū. & ad sui similitudinē
deduxisse subiectos. Michi aut' ui
dent' hec ficta ab his qui student re
ligioni xp'iane detrahere. Crispus ē
enī p'p' quē dicunt constantinū e
guisse purificationē. uicesimo anno
p'atni imp'i defunct' est. Qui cum
adhuc uiueret. multas cū eo p'rpia
nis posuit leges. Scdō q'ppe loco ho
norat' imp'i & cesar' existens. sicut
etiā nē p'ncipum nomina & tēpora le
gib; subiecta testant'. sopatrū uero nō
est credibile ad conloquiū constanti
ni uenire potuisse. in sola oceanū circa

renū parte regnantis. pp̄t intencio-
nē ū contra maxentium habitū dege-
bat in italia. Cūno romana res pub-
lica t̄babatur. & non erat facile ut
bruttanti & galli conuenirent cū illi
tē. apud quos constat xp̄iana constan-
tini religione participatū n̄ dū con-
tra maxentii castra metaret & tran-
siret ad romā. Testes autē sunt rursū
horū tēpora. necnon & leges quas p
religione sapit. Vt autē concedam
facile potuisse p̄ncipē loqui sopatro.
aut p̄plam suā consiluisse p̄ qb;
ueller. non est tam ueri simile ig-
norasse philosophū. quia hercules ale-
mene purgat athenis est p̄ filiū necē
in cereris sacris. & q̄ p̄ hiphiti necē
p̄grinū & amicū iniuste p̄mit.
Cū ḡ greci in huiusmodi delictis pur-
gationes annuntiant. sufficient que
dicta sunt & accusent de m̄dato eos
qui sopatrū contraria constantino
respondisse finxerunt; non enī credo
hec ignorasse tē nobilissimū apud gre-
cos eruditione litterarum. VII.

Igitur ecclē sub regimine constanti-
ni alacrit̄ agebant. & cotidianis die-
b; augebant. fauente & unanime p̄n-
cipe multis eius beneficiis eleuare.
quas etiam p̄us inconcussas dñs a
piculis turbis q̄ seruauit. Nam cū
p̄secutiones diuersas ecclē in alio tra-
ctū orbe paterent. solus constantiū
constantini pat. licentē xp̄ianis in sua

consistere religione concessit. Dem-
q; tale aliqd̄ eū miraculū & me-
moriam dignū egisse cognoui. Scitū
p̄bare uolens quosdā in suo palatio
xp̄ianos. si boni & solidi essent uiri.
euocans inuicē. p̄cepit dicent. ut
si qdē uenirent ad sacrificandū & ei
colerent dōs. circa eum essent & in suo
angulo p̄manerent. si ū refugerent
egredierent de palatio. gr̄as agentē
quo minime p̄mirent. Cumq; in uicē
apparuerent. alii qdē religionis de-
sertores. alii ū diuina p̄sentib; p̄po-
nentes. delibant eis amicos & consili-
arios uiri. qui in meliorib; fideles con-
stantes q; p̄manerant. alios autē ue-
lut effeminatos aduēsat. expulit a
suo colloq̄o. credens nūquā eos cir-
ca p̄ncipē deuotos fore. q̄ fuerint dī
sui sic paratissimi p̄ditores. Et ideo ad
huc sup̄stite constantio. non uide-
bat̄ contra legē quēpiam esse xp̄i-
anū. apud eos qui ultra italiam gal-
liasq; & britanniā & q̄ circa pyr̄inē
ū habitabant montē usq; ad oēanū
hesperū. Cū ū constantiū in eius suc-
cessisset impiū. pot̄ res ecclē deflo-
ruerunt. Maxentio enī herculi filio
p̄empto. cū ei pars constantino cedis-
set. iam licentē in religione uigebant;
qui circa tyberim flumē & eridianū
quē padū puinciales appellant. cō-
morabant. & qui circa aquilē cōma-
nebant. in quē sermo fert̄ ad uedā

W.
4
naugio argo. & ad tyrrenū pela-
gus fuisse pductam. Argo nauis
enī uentū ualidū declinantes.
non eodē nauigio ingressione se-
uis. s. transeuntes mare qd̄ super
scytas est p̄ hęc flumina uenerunt
ad tinnos italoz. & hic hiemantes
condiderūt ciuitatē que nuncupat̄
emonā. Aestate ū sup̄ueniente coo-
pantib; eis puincialib; fere qua-
dringentos stachos arte mechanica
trahentes argo p̄cerra. ad flumi-
nē deduxerunt. q̄ p̄misceatur
heridano. Heridanū autē fauces hēbe
in italiā mare. Post plū itaq; ciui-
le. dardanū & macedones. & q̄ circa
histrū tē morabant. necnon & hel-
les. & illirioz. gens om̄s sub constan-
tinū redacta est. VIII.

Porro licinū hinc fugat. cum
p̄us sectator fuisset dogmat̄
xp̄iani. mutata uoluntate. pluri-
mos sacerdotū in sue partis affli-
xit impio. multos qd̄ & alioz. p̄-
cipue tam̄ de collegio militari.
Nimis enī xp̄ianis erat infensus
p̄pt̄ constantini bellū. estimans ei
posse contristari p̄pt̄ calamitatē sue
religionis. simul etiā arbitrat̄ q̄
orarent & student redigi sub illi
solū impio. Sup̄ hęc autē pugnatur
dentio contra constantinū. spem
uictoris habebat p̄ diuinationes
& sacrificia. & seduct̄ ab aliq̄b; pro-

mittentib; q̄ bello uinceret constanti-
nū. in paganitate cōsistit est. Dem
q; etiā greci dicunt. tē cum exptū
diuinatione militi geminū appol-
linis. ei q; consulenti de bello. respō-
disse demoniū p̄ hos om̄i uersus.
O senex ualde te iuuenes pugnatorē
obseruant. tua q; uita soluta est. scia
q; te senect̄ excipiet. Ex plurimū ḡ
reb; uisū in est dogma xp̄ianoz.
diuina p̄uidentia constituisse. tanto
q; p̄cessisse crenito. maxime tam̄ ex
p̄secutione gentiliū fuit. nāq; licino
p̄sequente eccl̄as in suo impio consti-
tutas. bellum in bichinia factū est.
quo nouiss̄ pugnauerūt in alteru-
tro ipse & constantinū. Tanto q; dum
no suffragio iut̄ est constantinū. ut &
p̄tram & p̄mare uinceret inimicū.
& amissis licinū pedestrib; & naualib;
semetipsū in incomedica craderet.
p̄uat̄ q; thessalonice aliquanto tē-
pore p̄maneret ibiq; p̄meretur.
Vir ḡ p̄mordis imp̄i sui plū. aliū
q; reb; ualde p̄uictus. & sororis con-
stantini nuptiis honorat̄. huiusmo-
di fine defunctus est. VIII.

Constantinū ḡ dū ad eū solū om-
ne romanoz p̄uenisset imp̄iū.
edictis publicis uisus est. ut orienta-
les subiecti impaude religionē co-
lerent. xp̄i. & diligent̄ diuinitati mi-
nistrarent. diuinitatē q̄ppe eam
solam crederent que & reuera. cēt.

& sufficientē haberet omni tempo-
 re potestate. & qm̄ qui talib; stu-
 derent. omnia bona uberrime eis ac-
 ciderent. & quęcūq; aduersa puta-
 rent. cū meliori potē spe fruerent.
 Qui ū circa dñm delinquerent. cō-
 munitē & seorsū in bellis & in pa-
 ce omnia eis difficilia puenirent.
 grās q; referent non subimet arro-
 gant. adiecit in eam legē dicent. q;
 ministrū. oportunū cū habē dig-
 nat⁹ fuerit dñs sui consiliū. & a bri-
 tannico mare usq; ad loca orientis
 adduxerit eū. quatin⁹ auget⁹ xā-
 na religio. & qui pp̄t dñi cultū
 durabilē pmanferunt in confessi-
 onib; martīrū. clariores eius ho-
 norib; apparetent. Hec itaq; con-
 cionat⁹ & alia multa dicent p que
 credebatur subiectos ad cultū religio-
 nis adducere. infirma esse sancunt
 que contra religionē ^{fuerant} cōgūata uel
 gesta. sub psecutorib; exlatū. Remi-
 sionē tuncos habē decreuit. qui
 pp̄t confessionē xp̄i migrare in
 insulis. aut alibi p̄ter uoluntatē
 pp̄am cōmorari iussi sunt. aut in
 metallis affigi. aut publicis opib;
 aut muliebrib; aut lamis al mimi-
 strare. aut dari curis. cū curiales
 p̄mit⁹ non fuissent. eos aut quos infā-
 mes illi fecerant. ab infamia relaxa-
 uit. Ostēta ū p̄uatos in sua uolunta-
 te reliquit utrū esse in chēmate

quo fuerant. an certe cū honorabi-
 li quēte libam uellent habē uaca-
 tionē. Cum q; om̄s ad p̄orem li-
 beatē & consuetos honores reuo-
 casset. etiā substantias reformauit
 uniuersis. Siqui ū morte dāpnati
 substantia q; nudati sunt. p̄ceptis
 primis generis eorū. deferendas
 hereditates. Nullo aut horū existen-
 te unāquāq; puincia exclām ad
 uis hereditatū accedere. & siue ap̄
 p̄uati siue apud publicū de tali
 substantia esset aliqd restitueret.
 Eis aut q̄r agrario publico aliqd
 cōparauerant. aut donationes
 acceperant. sedm̄ possibilem decentē
 q; modū se p̄uide p̄misit. hec q;
 sicut dictum est. impatori placu-
 erit. & lege firmata sunt. insignit⁹
 q; omnia decēta sine completa. Xpi
 am ū tē om̄s romanorū dignitates
 administrabant. & de cetero cunctis
 sacrificare negabat. Immolationib;
 q; aut diuinationib; n̄ erat locus.
 s; nec idola dedicare aut celebra-
 tes paganas agere iam licebat.
 Plura ū p̄ ciuitates gentiū de anti-
 qua consuetudine mutabant. Ab illo
 deniq; tempore apud egyp̄cios neq;
 quā sedm̄ p̄ores sollempnitates in pa-
 ganorū tēpla cubit. s; in exclās ma-
 gis offertur. quo significat⁹ crematū
 aque mliace. Apud romanos aut
 tē p̄mū monachorū. spectacula sunt

remota: apito phenicat u qm liba
no a heliopolu commorant. fas uicari
non fuit uirgines fornicari. ante
qua legitimis iungerent uiris.
Nepe post turpitudinē expulsi
pmi. nefandę pmixtiones. scē uero
domus que qdē magnitudinē uide
bant habe sufficientē. coribant. alie
u crenito alacudinis a latitudinis au
gebant. alibi aut cū non essent. afu
dantis edificatę fulgebant. Pecuni
as u ex regis tauris impator af
fluenci impendebat. scribens p singu
las ciuitates epis atq; pñdib; poploz.
ut sacerdotes sicuti uellent iubent.
isti aut iubentib; obedirent. quatin
cto pficeretur op. Letania siqde ei
impio. etiā religio ualde florebat.
Et in tantū etiam p bellum contra
liciuū gestū. felicissimū fuit in pli
is adūsus alienigenas pparatus. ut
etiā sarmatas uinceret. a qui uocan
t gothi tō nouissime causa grē ap
eum sedā celebrarent; hec aut gens
habuit qdē trans fluiuiū hñstrū.
Cumq; esset in bellis pna a multitu
dine atq; magnitudine corpor. ar
mis semp exercitata. alius qdē barba
ris pualebat. solos aut romanos ha
bebat sibi met repugnantes. fere
enī etiā a hoc plio demonstratū con
stantino p signa uel somnia. quanta
di pudentia regeretur. qui cū sup
asset omia bella que sub eo sunt

gesta. ueluti repensans xpo in eius
religionis studio magis magisq; ser
uebat. hanc solam facendā a saluta
rem existimare subiectos iubens. Ier
ra u ex subdita sibi ex unaquaq;
ciuitate detrahens. publico certū
uectigal ecclis pñcialib; cleroq;
distribuit. a donationē ualidā impe
tū esse sancit. Assuescens aut mi
lites ut sicut ipse. dñm colerent. signo
crucis eoz arma signabat. In regali
b; q; oratorū fabricat. etiā tabna
culū ad instar ecclē circūferebat. dñ
adūsus hostes castra metaret. qm
nec in itinere degens ipse ut exercitū
sacro lumine puarent. quo deceret
laudari dñm a orationes offerri.
Sequebant aut parit sacerdotes et
diaconi tabnaculo seruiantes. qui se
cundū legē ecclasticam sacroz ordine
acomplebant. Ex illo aut romanor
cohortes que nē numeri nuncupan
tur. singlę fecerunt tabnaculū ppū.
a sacerdotes atq; diaconos distributo
habebant. Diem u qui dñicus uoca
tur quē hebrei pñm uocant. greci
aut sōli distribuunt. a q ante septimū
est. sancit a iudicis aliisq; causis.
unūso habē uocationē. et in eo tan
tū orationib; occupari. Honorabat
aut dñicū diem. q; in eo xpc resur
rexisset a mortuis. diu u q in eo fue
rat crucifix. in arimāq; cūctam sac
tissime crucis habebat. tam p his q

ei pspere pueniant eius auxilio in
 plis contra aduersarios instituit. quā
 pmditio qd ei diuinit^{is} pea uideba
 ostensū. Deniq; supplicū crucis
 qd pmit^{is} apud romanos erat in usu.
 lege phibuit. In figurationib; aut
 solidor^{is} & in imaginib; hoc signum
 iussit inscribi sēp & figurari. & te
 stant^{is} acten^{is} eius imagines hocce
 mate decorare. in omib; siq; de reb;
 pceptis tam in legis lationib; stude
 bat placare diuinitatē. Apparet
 aut^{em} luxuriosas & ualde fatua^{is} pmi
 xiones. ante eū non phibitas tē fuis
 se correptas. sicut ex ipsis quas po
 suit legib; inuenit. S; nunc quāto
 honorē & statū religionis ab eo san
 cita sunt. pandē necessariū ē. cum
 partes esse exaltat^{is} uideant^{is} histo
 rie. Apud romanos dudū fuit lex.
 a mcesimo quinto anno non haberi
 tes uxores. phibens a pūlegiis ha
 bentū coniuges. S; & alia multa
 iubens ut nihil de testamto luera
 rent. licet generis pūmitate consistē
 rent. Qui u^o filios non habuissent.
 medietatē relictor^{is} sibimet admit
 tebant. Posuer^{is} aut^{em} has leges an
 tiqui. uolentes romā esse poplosā.
 omne q; subiectā terrā. & q; n^{on} mul
 tū ante has leges plurimos in ciui
 lib; bellis amiserant. Vident^{is} q; im
 pator idcirco male tractari eos q;
 ppter dñi uirginitatē & sine liberis

esse studebant. fatuum iudicant.
 diligentia & studio hominū iuderi
 eor^{is} augeri gen^{is}. cū natā semp sup
 na distributione diminutionē susci
 piat & augmētū. & legē poplo ppositū
 uniuerso. quatin^{is} equalib; pūile
 giis fruerent^{is}. qui sine coniugib; &
 liberis erant. qb; illi qui hec se habē
 gaudebant. S; etiam ampli^{us} habere
 sancit^{is} eos q; in continentie uirgi
 nitate degebant. licentiam eis pbeis
 masculis & feminis q; licet etate mino
 rib; testamti facere contra cōmunē
 legem. Omis enī bene cogitare iudica
 uit. quor^{is} op^{us} esset dñi placare semp
 & philosophis ueraci uacare. Hui^{us} enī
 rei causa. & antiqui romanor^{is} licent^{is}
 testari uirgines uestales. etiam seruo
 statū curriculo decreuer^{is}. Indictū
 itaq; maximū reuerentis pñ pñci
 pis circa religionē fuit. q; ubiq; ad
 ministrantiū sententias impfectas ēē.
 uoluit. & ad epōs p appellationem
 refugiendū esse sancit^{is}. siq; uellent
 ciuiles iudices resistare. firmam u^o
 illoz. sententiā iudicant^{is} potiorēq;
 iudiciū alioz. & tāquā ab impatore
 placā ab omib; obseruandā & in con
 tūabiles esse cōmōs synodales. Illud
 q; nos relinquere dignū non est.
 qd p utilitate sancitū est eor^{is}. q; in
 exclis manu mittunt^{is}. cum ppter
 subtilitatē legum etiam multi pō
 sessores difficultatē paterent^{is} circa

24
L
dationē melioris libertatis. quā ciui-
litate romanā uocant. Tres posuit
leges. decernens omēs in exiliis ma-
nu missos sub testimonio sacerdotū.
p hanc piam adinventionē romana
ciuitate frui. cui iudicium p̄sens
etiam temp̄ seruat. Nā moris erat
de libertate leges scriptas. in manu
missionib; ante ponit. Constantin⁹
q̄ hanc sane studens in omib; ho-
norare religionē. erat q̄ppe & per
semetipsā glōsa. & p̄p̄t̄ uirtutē
plurimorū. tē in ea pollentium. x
1
I
atq; p̄secutionib; iam cessantib;.
adhuc multi confessorū sup̄stites
ecclās exornabant. ut fuit osius cor-
dubē pontifex. & amphiōn epipha-
nē. cilitis marini q̄ p̄ machariū
hirosolinorū tenuit p̄sulatū. et
pasnūtī egypciū p̄ quē autē plu-
rima miracula opatū dñi demo-
nasq; subiecisse. uariarūq; passionū
condonasse ei sanitates. fuerunt autē
pasnūtius & maxim⁹ ex illis confes-
sorib; quos maxim⁹ impator in me-
tallis opa exercere dānauit. oculo
eorū dextros euellens. & sinistras su-
ras incidens. sedm̄ eos fuisse p̄ceptū
spiridionē tremithuntis cypriorū
ep̄m. Ad cui⁹ uirtutē demonstrandā.
sufficere puto quē actū de eo serua-
t̄ opinio. quanta p̄ eū diuino p̄sidio
gesta sunt. Plura q̄dē nouere p̄ui-
ciales. ego autē quē ad nos ualuerūt

puenire non taceam. fuit enī iste. ru-
sticus habens uxorem & filios. & non
p̄p̄tea in reb; diuinis minor. Auit
autē aliquando p̄ noctē uenisse ma-
lignos uiros ad causas otinum eius.
& cum rape niterent̄ subito uinc-
tos nullo ligante fures. tē illum
die facta uementē. inuenisse ligatō
eos. & soluisse quidē ab inuisibilib;
uinctis. culpassē tamē & dixisse. Cur
fr̄s dum licuisset quē desiderabat
accipere. elegistis potius ea rape &
noctem ducere ^{uigilare} infelicem. Tunc in-
seratis eorū. magis autē ad meliora eō
erudient̄ autē abite hunc fumentē a-
rietem. laborastis quippe uigiliis &
deceat uos sine querimonis recedere
ab ouib; meis. Qd̄ quidē q̄libet iuste
poterit admirari. nichilomin⁹ etiā
illud ap̄to filiam ei⁹ uirginē nomi-
ne herenem. Quidā noct̄ eius. speci-
em aliquā deposuerat. quē fumentē
depositū sub terra recondidit. ubi
caute credidit custodiri. Contigit
intēa mozi puellam. nichil confessā
patri. Venit homo depositū repetē.
ignorante spiridione quō loquere-
tur. Cumq; in tota domo requisit̄
sē nec inueniret. flebat capillos
q; uellebat & morti uicini esse ui-
debat̄ ille qui deposuerat. Hec spi-
ridio fieri uidens. & cursim ueni-
ens ad sepulchrū. uocauit nomine
puellā; qua respondente. de causa

depositi requisiuit. & dum ab ea
didicisset. reuersus & inueniens ubi
puella significauerat reddidit ho
mini qđ pōsebat. Qm̄ qđe ad hunc
ueni sermonē. non est incongruum
etiā istud adicere. Mos erat hunc
spiridioni ex fructib; qui nasceban
tur ei. alios qđe paupib; erogare.
alios autē gratis mutuari uolenti
b; s. neq; p se dabat. neq; p se recipi
ebat. s. solum cubiculū demonstra
bat. iuuans petentes ut quantū
op̄ habent tollerent. & denuo reuo
carent quantū se nouerant abstu
lisse. Quidam ū dū mutū pcepi
set. reuersus est p aliquantū qđ
tulerat reddidit. Quē dū scdm̄
consuetudinē uisisset reponere in
cubiculo qđ fuerat exinde mutu
at. ad iniusticiā ille conuersus. et
credens latere spiridionē. non red
didit qđ debebat. s. auferens debi
tū. quasi reddidisset abcessit. qđ
tam longo tēpore non erat igno
randū. p certū nāq; tēp̄ uenit
rursus petens ab eo mutū. at il
le misit eum ad horreū. data po
testate ut ipse sibi metteret quantū
op̄ habet. Vacuū ū eundem locū
inueniens. & hoc occultata fide
cognoscens. spiridioni nuntiavit.
Ille respondit ei. Mirum est oho
qđ loqueris; qm̄ t soli uisū ē. horre

um meum necessariis defecisse. S;
confidera potius ap̄to temetipsū
ne forte mutuat alia uice qđ de
bueras p̄mitte non soluiisti; si enim hoc
non est indubitanē n̄ puaberis qb;
eges. s. rursus accedens inuenies.
Sic q̄ ille cap̄. ei qđ deliquerat in
dicauit. Dignū ē q̄ huius sacrati
simi uiri mirari puritatē. et ecclā
stici ordinis ualde custodiam. Di
cit itaq; quodā tempore p aliqua
utilitate in unū cyprios ep̄os con
uenisse. & int̄ eos fuisse hunc spiri
dionē. & triphillū. ledrensem e
p̄m. uirū eloquio. & sapientia. nec
non p̄yto legib; eruditum. Cum
itaq; collecta cēbaret munctum
ē. triphillio ut faceret sermonē in poplō.
Cumq; ille locus uenisset ad medi
um. tolle lectum tuū & ambula;
cubile dixit p lecto. mutans nom;
spiridion autē indignat in eum. &
exiliens de cathedra sacerdotali. tu
melior es inquit eo qui lectū dixit.
q̄ eius uerbis uti confunderis.
Hoc autē fecit poplō conspiciente.
mediocritatē docens eum q̄ eloq̄i
sup̄cilio p̄cunebat. Erat enī idone
us ad pudorē incutiendū. cū esset
uenerandus opib; gloriosus. simul
q̄ sener euo. atq; sacerdotis officio.
Qualis autē circa pegrinorū suscep
tiones fuerit. hinc apparet. Istante

24
4
tam quadragesima. quidā ex time
re uenit ad eum. quib; dieb; consue
uerat cum suis continuare ieiunia.
& die certo comedere medios dies si
ne cibo consistens. Videns itaq; peg
nū ualde defectum. pge inquit fi
lis sue. laua pegrini pedes & cibos
appone. Cumq; uigo dixisset nec pa
nē esse nec aliphita. quartū rerum
solebant nichil habere reconditum
pp̄t ieiunium. orans p̄mū ueniam
q; petens filie. iussit ut porcinas
carnes quas domi salitas habebat
coqueret. Quib; coctis. sedens cū pe
grino postis carnib; comedebat. &
rogabat ut una cū eo edet pegrin.
Iuo resutante xp̄ianū se p̄fite. p̄
p̄tea magis inquit non resutare
debes. om̄ia munda mundis. sicut
sermo diuinū edocuit. hec q̄dem di
cta de spiridione sufficiant. **xi.**

Precipue ū insignissimā ec
clām demonstrauerūt. & dogma
dilatauerunt uite uirtutib;. qui
conuersatione monachica illo tem
pore f̄iebant. Vt illima nāq; res
ad homines ā dō. uenit. ista philoso
phia. que multarū doctrinarum.
& dialectice artis studia despiciit.
cāquā sit munita. & melioris opis
impediat. tēp̄ atq; ad recte uiuen
dū nichil ostendat. hec ḡ philosophi
a conuēratione mirāda. natali sim
pliciq; prudentia. docet om̄ino que

nequitia p̄mant & opent̄ utilia.
Non enī p̄dicat ^{uita} ueritatē s; magis exer
cet. nichilo pendens humanā glām.
uirilit̄ q; resistens passionib; animę.
& neq; nātę necessitatib; se subdit. nec
corporis infirmitati subcūbit; diuine
m̄tis uirtutē habens. sēp̄ contēplat̄
om̄iū creatorē. & eū nocte dieq; colens
orationib; & letaniis placat indubitan
ter. Animę ū puritate & bonorum
actuum conuersatione ad ministe
ria se diuina componens. purgati
ones asp̄siones q; continens. solas
ū pollutiones peccata putans. ex̄t̄
secus intruentes casus ext̄pat. & om̄i
um absolute huiusmodi d̄riatur. n̄
p̄stabilitatem necessitatē q; uite q̄
libe uoluntate mutatur. n̄ mala pa
tient̄ ulciscitur. n̄ languore aut indi
gentia necessariorū cōp̄ssa mordetur.
s; potius gl̄at̄ in talib;. Patientiam.
mansuetudinē mediocritatē. in om̄i
uita meduat. & quantū nātę huma
ne possibile est dō esse uicinū. uelut
intransitu utens p̄sentib;. neq; cir
ca possionē rerū occupata constri
git. neq; ultra quam op̄ est in p̄sen
ti pruide forsan urget. Semp̄ autē
simplicitatē & exercitium huius instru
ctionis laudans. beatitudinē contē
plat̄ et̄nam. & ad felicē t̄minū om̄i
uiuacitate festinat. timore diuino
sine m̄missione suspirans. turpilo
quia respiciens. & nec usq; ad uocem

emittere patient. quorum actiones suis actibus; noscitur exsoluere. in breui comprehendens necessaria naturae. et cogens corpus mediocribus; indigere. castitati luxuriam subdit. iusticia punit iniustitiam. et ueritate mundaum. Disciplina rerum omnium mensuras participat. cum proximis in unanimitate et communione consistit. amicorum prouida est. atque peregrinorum quae propria sunt. communia facit egentium. et cuncta utilia siglorum. neque gaudentibus; inportuna et tribulantibus; remedium consolationis apportant. ad uerum bonum diligentiam suam semper extendens. Sermone; castis sapientibus; consiliis. ornato ac uano eloquio remotis erudient atque curant ueluti quibusdam medicaminibus; audientes. cum honore et reuerentia dispositiones suas celebrant contencione certaminibus; itaque prouata. Nam cum sit rationalis. omne motum irrationabilem fugit. generaliter passiones corporis deuenit et anime. Huius itaque elegantissime philosophiae princeps quidem fuit. sicuti quidam dicunt. beatus propheta et baptista iohannis. Philo autem pythagoreus suis temporibus; refert. undique egregios hebreorum in quodam praedio circa stagnum mariam in colle positum philosophatos. Habitaculum uero eorum et cibos et conuersationem talem introducit. qualem. nunc. et nos. apud aegyptiorum monachos esse conspiciamus.

Scribit enim inchoantes eos philosophiam cedere omnibus; sibi competentibus; rebus. cunctisque abrenuntiare primitionibus; et extra muros in solitariis agris et hortis inhabitare. Domus autem eis esse sacra. quae apud nos monasteria nuncupant. et in eis conuersatione solitaria. honesta celebrare misteria. diligenterque psalmis et hymnis placare diuinitatem. et ante solis occasum non gustare cibum. Alios autem per tres dies et amplius certisque diebus; in paupum habere cubilia. uino semper et sanguine habentibus; abstinere. cibum eis esse panis et salis et hyssopi et potum aquae. mulierem eis cohabitare. Seniores uirgines propter amorem philosophiae. spontanea uoluntate nuptiis abstinentes. Et philo quidem hoc in referens. uidetur aperte quod hi qui ex hebreis secundum eum christiani sunt facti. adhuc iudaice uiuerent eorumque; 9. statuta seruarent. Apud alios enim non inuenitur huius uitae conuersatio. unde conitio ex illo apud aegyptios. hanc philosophiam habuisse principia. Alii uero dicunt hunc causam fuisse conuersationi. persecutiones quae religionis causa per tempora perueniunt. et quoniam fugientes in montibus et uallibus; desertisque; morabantur. ad modum se uitae huius assueuerunt. Sed siue aegyptii. siue alii quidam hunc ab initio philosophiae profuerunt. illud tamen apud omnes constat quod ad summam reuerentiam atque;

24
4
12 m
pfectionē morib; exercitationib; q;
decentib; hanc conuersationē usq;
pduxit antoniū maximū monachorū.
quē tē in desertis egypti morantē
pp̄t glām uirtutis eius. impator
constantinus amicū fecerat. litte
ris honorabat. & ut p̄q̄b; uellet ei
rescriberet expecebat. fuit autē
iste uir egyptius genere. or̄ in
signo uico in loco herachis apud
egyptios constitutus. is puer relic
tus orfanus. p̄atnos donauit a
gros conuicaneis suis. Aliam ū
substantiam disponens. p̄cium
paupib; erogauit. studiosi estimās
ēē philosophi. non solū semetipsū
spoliare pecuniis. s; eas dispensa
re p̄fiscue. Junct̄ autē studiosis
scdm se uiris uirtutes zelabat
uniuersorū. p̄bans bonā uitam
suauē fieri ipsa consuetudine.
licet fuerit primo difficilis.
Modos adueniebat abstinentie
potioris. & cotidie exercitatione
crescebat. tamquā semp incipi
ens aliquo innouabat. afflictio
nib; corporis puniendo libidi
nē. sacre ū sapientie uoluntate
passionib; anime repugnabat.
Erat enī eius esca solus panis &
sal. potus. aqua. prandii q; tē
p̄ solis occasus. frequent̄ enī du
os & amplius dies sine cibo ma
nebat. iugulabat ut ita dicat

semp quidē uigi nocte. & oratio
nib; continebat q̄dem diem. Si
ū somnū incubet. stando paululū
dormiebat. plerūq; pauuico ia
cens. solamq; t̄ram strati refecti
onis habens. Olei siq̄dē unctio
nē lauacrorū atq; similū usū
modis omib; curabat. q; umecla
tione sua in mollicie robur corpo
ris immutaret. diuinit enī neq;
nudū. eum aliquando uisū. li
teras neq; sciens neq; mirabat.
s; potū mentē bonā. tāquā seni
orem lictariū. quarū tam inuen
torē uire laudabat. fuit p̄cipue
clementissimū. cast̄ fortis. grat̄ collo
quentib; sine ^{ulla} tristitia. & licet qui
cū eo disputarent certatiue q̄sti
ones inferrent. tam more solito
sapient̄ & disciplinabili. crescen
tem sedabat sepe contentionem.
& ad m̄surā debitā p̄tū transfere
bat. loquentiū q; sibi strepitū tē
pabat. eorū q; mores ueluti q̄dā
regula componebat. Tantis itaq;
uirtutib; diuina p̄uidencia re
dundans. eum futura p̄scire n̄
estimabat ēē uirtutē. & p̄ptea nec
laborandū ^{na} in̄ circa talia sua
debat. quando nec ignorantē
fuita pene succūbe. nec scientem
p̄ptea sc̄m esse declarabat. Verā
nāq; beatitudinē in cultā dī. et
legū eius obseruatione dicebat.

Sicut autem hec esse cura docebat
ut purgaret animam: quo posset
inspicere et futuram notitiam possi-
de. Deo uidelicet conscientiam deda-
rante. Vacare autem nec ipse patie-
batur: et bene instructum semper opari
percipiebat: ac semetipsum discere.
et secum ponere rationem eorum que
gessit die noctuque. Siquid autem
indecentis ageret conscriberet: ut de
certo parceret in delicto: semetip-
sum scilicet erubescens: si plurima
sui delicta compisset: simul etiam
metuens: ne per conscriptionis in-
dicium fieret aliis manifestus: erat
enim laboriosus: et maxime per solacium
oppressorum. Quis et enim aliter sic feruen-
tissime fuit studiosus: quorum gratia
sepe ueniebat ad ciuitates. Pluri-
mi namque in compellente: cogebant
eum legatione fungi apud iudi-
ces et magistratus: quorum singuli ut
uide eum iudicabant: nimis egregi-
um loquentem audire: et percipienti
parere gloriosum. Qui cum talis es-
set: studebat tam ignorari et late-
re per heremum. Si uero necessitate fa-
ciente uenisset in ciuitatem: disposi-
to negotio per quo uenerat: ad de-
sertum continuo reuertebatur.
Piscos namque dicebat: nutrirum per u-
inctam substantiam: monachis autem
ornatum ferre solitariam uitam: et
sic illi cito tactu tabescunt: sic

gloria monachorum ad urbes acceden-
do sedatur. Obedientem uero se gratum
que conspicientibus exhibebat: stude-
batque: ut neque haberet cumentem
superbia atque naturam: nec putaret huius-
modi. Sed hec quidem pauca uirtutum
antonii dicere sunt compulsi: ut
tanti uiri per hec exempla confide-
mus philosophiam. Plurimos quoque atque
probatissimos habuit auditores.
Quorum alii quidem in egipto et li-
bia: alii uero in palestina et syria et
arabia claruerunt: et uniusque eorum
non minus quam doctor apud quos
est commoratus exercebat. Multos quoque
docuit et ad similem uirtutem philo-
sophiamque perduxit: ita ut quorundam
hic labor esset circuire per ciuitates
et punctiones uel per agros: et diligen-
ter antonium discipulos eorumque requi-
rere successores. Sed quomodo poterant
inueniri facile quibus erat studium
diligentissimum suam uitam latere.
Et non sicut plurimi nec hominum
elati per gloriam semetipsos exponant:
et cunctis insinuant: fuerit itaque per-
batissimi discipuli quos precepit an-
tonium: alii quidem multi necnon et
paulus appellatione simplex: habere
autem cum rusticus esset bona specie
conjugem habuisse: et ea in ipso fa-
cinore adulteri deprehensa tacite
subrisisse: et iureiurando firmasse:
numquam se cum ea esse miscendum:

4
Tum ad adulterū. Habe inquit eā
a repente discessit ad heremū apud
antonium. Dicunt enī eum mansu-
etissimum a patientē ualde fuisse.
Demq; cū iam senex esset a ad ui-
tā monastice p̄dicationis insuet.
omib; eū antoni exp̄m̄tis exercen.
in nullo inuenit inferiore. p̄fecte
q; eum philosophis esse testat. se-
orsum p̄ceptū habitare. tamquā
non egentē doctore. Confirmabat
aut̄ d̄s antoniū testimonium. a o-
pib; ostendebat uirum esse gloriū.
ip̄so q; doctore sup̄iore. atq; ad af-
fligendos a expellendos demone
p̄paratum. Circa hoc itaq; tēp.
philosophabatur a amicus egyp-
tius. de quo sermo fertur. q; co-
gentib; parentib; duxisset ux-
rem. nec tam eam fuisset expt.
In p̄ncipio namq; nuptiarū sp̄o
sām tamquā sponsus in thalamo
p̄cipiens. a solus cum ea remanen-
at. Nuptie quidē o mulier ur̄e.
usq; ad hoc celebratē tēp. a q̄
le bonū sit posse uirginē p̄ma-
nere. a sacris litteris edocebat.
ac seorsum manere temptabat.
S; qm̄ de uirginitate q̄dē uirgo
laudaueat. diuidi aut̄ ab eo ḡ
ue iudicabat in alio cubiculo dor-
mient. annis decem a octo cū ea
mansit neq; tō a monastica ab-
stinencia se suspendens. Int̄ea

mulier uiri relata uirtutem. et
mauit non esse iustum. tantū uirū
domi celari p̄p̄ se. s. oponente po-
tius seorsū uirūq; philosophari. a
ob hoc supplicauit uiro. At ille gr̄a
agens dō p̄ huiusmodi cogitatione
mulieris. tu q̄dē inq̄t hanc habe
domū. ego in aliam fabricabo. Et
in meridiana partē deserti stagni
maris ueniens. circa locū sciti ad
montē qui dicit̄ nitis. duob; a ui-
giti annis ibi philosophat̄ est. an-
nis singlis uisitans sedō mulierē.
Huius itaq; sacratissimi p̄ncipis. hor-
monasteriorū multi fuerūt digniq;
discipuli. sicut successiones ostendunt.
Plurima q; a ueneranda p̄ eum
puenerunt. que p̄cipue apud e-
gyptios monachos p̄fecte q; seruan-
tur. Nam cum maxima diligen-
tia p̄successione traditionis alte-
rū. curem uirtutes antiquorū
memorie tradere monachorū. sed
ame illi memorandi sum̄ qui ad
nos usq; puenerunt. Conagit ḡ
huic uiro a theodoro eius disciplo.
euntib; aliqd̄ transire flumē.
quē dicunt lycum. ne ū se alterut̄
nudum uideret. iussit am̄s ut
recederet theodor̄ ab aqua. Cumq;
etiam semetipsū nudū erubescere
mauer. repente diuina uirtute t̄m-
lat̄ est in uerore ripam. Transi-
ens ū theodorus aquam a uidens

Sermones

nec uestem eius nec pedes infusos.
 supplicabat seni ut ei causam rei
 depmeret. Cumq; ille dicere refusa-
 ret. ille uero non aliter se pperaturu
 nisi cognosceret. pmutante theodo-
 ro nulli se eo uiuente fore dicturu.
 confessus est qd euenit. Primum
 uero miraculu. hunc q; rei contigit
 qd narrabo. Injusti parentes alicui
 uis a cane rabido percussu filiu. &
 pene mortuum. obtuler ei & heru-
 lantes depcanbant ut curaretur.
 Tunc ille ad eos. Non eget mqt cu-
 ratione mea. s. uos si uultis redde-
 boue que rapuistis diuis suis. eg-
 tus repente sanabitur. Qd etiam
 contigit. na ut restituit ei. bos.
 passio mor recessit apue. in. ro.
 Quando g amicus iste morieba-
 tur. dicit antoniu uidisse animam
 ei in celum ferri diuinis potes-
 tatib; cum psalmodia pceden-
 tib; eam. consulentib; q; eis. q
 circa eum erant. causam huius mira-
 culi non abscondit. Sciebant e-
 ni qm aerem intento optutu.
 respiciens cum stupore miracu-
 li. cuiuspiam respiceret uisionem.
 Cuq; uenientes p ea qdam de sa-
 ci nuntiassent horam uisionis.
 antonii. & conuenisset cu transi-
 tu illius uiri beatificauer ambo.
 Illud quide q; ad manifesta
 bona transisset. illum uero q; tanta

alonge meruisset cernere uisionem.
 Multor eni dieru iter est locor
 medio positoy quo degebat alte-
 rut. & hec qde na relata su sunt.
 In hoc itaq; pfulatu au imp diui
 pbatissime philosophatu. euti. cia-
 nu. qm bithina circa olympum
 morabat. Erat quippe gra diuina
 replet ad curationes passionu &
 miracula rerum & opum. ita ut
 ipse constantino ppe uirtute uir-
 amicus esset. Ilo siquide tempore
 uinct quida spatar qui in suspicione
 uenerat quasi assumpta tyranni
 de fugit. & requisit circa olympu
 comprehensus est. Rogantib; autem
 necessariis eius euticianu. ut pro
 eo apud pncipe legatione funge-
 retur. pus inquit puidendu est.
 ut is homo liberetur a uinctis ne
 crudelit constrict mteat. Tunc di-
 citur ad uinctoy dirxisse custo-
 des. rogans ut eum ab huiusmodi
 necessitate releuarent. Qui cu hoc
 facere noluisent. sponte ianue re-
 serate. & uincti catene. sunt repen-
 te di rupte. Postea uero ad pncipe
 ueniens bizancio. tunc degente.
 paratissime beneficiu pmeruit
 qd poposcit. Non eni poterat g-
 stantiu eius petitionib; denegare.
 cu ei summi honoris cumulu exhi-
 beret. Hec itaq; breuit anob di-
 cta de monachis qte clare sunt

philosophari sufficiant. Cui uero
de his subtilior cura fuerit: que-
rens inueniet plurimorum uitas
hic non esse conscriptas *(Theodoretus)*

Ecce et licet ita per omnia sic
floreret ecclesia non tamen
perit minus eleuata simul atque
splendens ualde respiciens: sed ma-
liuola ex parte mouere consilia con-
tendens gubernatam a domino et uniuersum
sorum creatorem submergere. Videbat
itaque paganorum errorem fuisse nuda-
tum: captaque uaria demonum ma-
chinamenta: et creaturam a plurimis
iam non adorari: sed creatori hymno
decenti offerri. Et a gratia iam non a-
parte contra dominum et saluatorem
nostrum excitabat bellum: sed uero
inueniens christianos quidem se uo-
cabulo perfidentes: sed amore honoris
et uanis gloriis seductos. ad seruitu-
tem organum eos sue machinatio-
nis habuit. per quos plurimos ad
perpetuum rediit error. Non quidem
creaturam rursus adorari precipiens:
sed ipsum creatorem et mundi opificem
coequatum asseruens creaturę. Vbi
autem hoc principium et quęadmodum
hec inimicus zizania seminauerit. e-
narrabo. Alexandria ciuitas est ma-
xima et hominum multitudine co-
piosa: non egyptiorum solummodo. sed etiam
thebarum et libicorum circa egyptum
obtinens principatum. In huius itaque

ciuitatis prefatu. per petrum illum
melitum propugnatorē qui sub impiis
tyrannis diocletiano et maximiano
nouissime impiū sponte deponenti-
bus: martyrii coronam suscepit. successit
achillas. Is enim sub illo egregio petro
arrium ordinatum diaconum. captumque
in meliti nouitatibus: et ab ecclesia pul-
sus: rogatus a fidelibus: et denuo suscipi-
ens. ministrare precepit. Post achillam
uero alexander fortissimus euangelici dog-
matis predicator ordinatus episcopus. Hoc
tempore arrii in ordine presbiterorum
erat. et expositionem diuinarum scrip-
turarum uidebat habere commissam.
Videns autem alexandrum pontificatū
gubernacula suscepisse: euentum
temporis in ris non portauit. sed et mordaci-
tate et pulsus: litis querebat initium.
Porro laudabile uidens uiri conu-
sationem: nequaquam calumnias
conterere preualebat: uerūtamen
quiescere illum prohibebat inuidia.
Hunc igitur inueniens inimicus uitas per eu-
misus est excitare in ecclesia tempestatem.
Aplicis enim alexandri doctrinis insti-
bat aperte resistere: et ille quidem diuina
sequens eloquia. equum honoris cum pa-
tre et eandem substantiam habere cum deo
genitore filium predicabat. Arrii autem
educto ueritate repugnans: creaturam
filium facturamque dicebat adiciens: erat
aliquando quando non erat. et alia
que ex illi litteris indicantur insana.

hæc q̄ non solū in sc̄olā p̄sistebat di-
cent. s. etiam in extraneis conuentib;
atq; conciliis & domos circueñt. qui-
b; cūq; poterat suadebat. *Socratus.*

Ephendens aut̄ q̄dā huiusmodi
uirus. alexandru quoq; culpa-
bant. tamquā non uiliter file-
ret. dū contra dogma fierent noui-
tates. At ille arbitrat̄ melī esse de
dubis sermonē ex utraq; parte p̄-
ponendū. ut non uideatur ex necessi-
tate. s. poti⁹ ex satisfactione certamen
ablatum. iudex cū clero resident. ad
allegationē deduxit utraq; partē. Ut
aut̄ eremire solet circa certamina
uerbor. utrimq; supare nitebant.
Atrius tam nullaten⁹ adquiescere
uolebat. q̄ substantialis filius & co-
eternus est patri. *Theodoretus.*

Alexander aut̄ apostolicorū dog-
matū p̄dicator. p̄us q̄dē eum
reuocare admonitionib; & consiliis
nitebat. Cum ū eū sup̄bire uidisset.
& apte impietatis facinora p̄dicare.
ex ordine sacerdotali remouit. Audi-
erat enī clamante diuina lege. si
oculus tuus dext̄ scandalizat te. ab-
scide eū & p̄ce abste. Hoc itaq; tēp̄
romane q̄dē eccl̄e. siluestri retina.
cula gubnabat melchiodi succedens.
q̄ post marcellinū clarificatū in p̄-
secutione gentiliū suscepit iura pon-
tificat. Antiochie ū p̄ tyrannū eccl̄e.
inchoante parte uitalis p̄sul exibat.

qui etiam antiquā et ex multis tēpori-
b; destructam a tyrannis edificauit ec-
cl̄am. Post quē philogoni pontificatū
sumens. & reliqua edificiū supaddidit.
& zelum pietat̄ licini temporib; de-
monstrauit. In hierosolymis aut̄ post
hermonē. machari ordinat⁹ ē uir no-
mine suo dign⁹ omnib; boni ornat⁹.
Eodemq; tempore constantinopoli
alexander pontificatū sacri mysterii
possidebat. apostolicis donationib;
ualde clar⁹. Tunc q̄ alexander alexan-
drinus. uidens artū amoris iudicia
in aculeo stimulari. & multos ad blas-
phemas deceptos erigere. conciliq;
p̄pa celebrare. exclari p̄sulib; ei blas-
phemiā suis lit̄is indicauit. *Socrates.*

Dilectissimis atq; carissimis ubiq;
catholice eccl̄e comministris. ale-
xander in dñō salutem. Cū unū
catholice sit corp⁹ eccl̄e mandato existen-
te in sacris scripturis. ut seruet̄ uni-
cū unanimitatis & pacis. consequen-
t̄ n̄r̄s. debet scribere & alterutrisq; a-
pud singlōs agunt̄ insinuare. ut si
ue patitur siue gaudet unū men-
brū compatiām̄. aut congaudeam̄
admuicē. In n̄ra q̄ parrochia nunc
egressi sunt uiri iniqui & xp̄o re-
belles. docentes apostasiam quā re-
cte q̄libet p̄currere suspicet̄ antixp̄o.
& uoluit q̄dē hoc taciturnitati cont̄-
dē. si qm̄ int̄ solos apostatas consume-
ret hoc malū. & n̄ loca alia penetrando

simpliciter sordidaret audit. S; qm̄ eu
sebius nō nicomedis putant in se consi
stere causas eodē q̄ cū reliquisset berū
ty. op̄ ciuitatē & concupisset nicomedi
ensem gētam: non ē meo ultio subsecuta.
Patrocina^r etiā hīs apostati & scribo
ūq; molitus est. cōmīdant eos si qm̄ t̄
hat aliquos ignorantes. ad hanc pes
simā heresim & xp̄o rebellem. Idōq;
necessariū iudicauī. sciens qd̄ in lege
conscriptū ē. ulterī n̄ tacere. s; uobis
omīb; indicare. quātū etiā uos scia
tis apostatas. et eorū heresis uerba ne
quissima caueatis. Si q̄ scribit eu
sebius. nec recipiat eū. nec eius sc̄p
ta suscipiat. Antiquā enī callidita
tē cēp̄r cōp̄ssam. nō p̄ istos renouare
uolens. fingit qd̄em se q̄si p̄ istis sc̄be.
ope ū demonstrat. q̄ p̄ semetipso tali
b; studere festinat. Apostate ū s̄ istī.
arri & achillas. cū eis aut̄ apostata
uerit archalis carponi. alt̄. arri. sar
mat. euzon. luc. iuli. menas. & hel
ladi. gauis secū. & theonas. q̄ ep̄i ali
quando sunt dicti; ea ū quē opinan
tes loquunt̄ huius modi sunt. An
semp̄ inquirunt dī pat̄ fuit. non sē
p̄ fuit ūbū dī. s; fuit quando dī pa
ter non fuit. Si aut̄ uerbū ex non
existentib; factū ē. Existens enī deus
non existentē. ex non existente fecit.
Quapp̄ fuit aliquando q̄ndo n̄
fuit. creat̄a ē enī & factura fili. neq;
similis ē patri scdm̄ substantiā. neq;

uerus ē. neq; uera sapientia ei est. neq;
uerū natalit̄ patris ūbū ē. s; unū qd̄
creatarū & facturarū est. Abusiue aut̄
dicitur uerbū. & sapientia. fact̄ & ipse
& existens in p̄po dī uerbo. & in dī sa
pientia in qua & omīa & ipsū fecit d̄s.
Vnde & conūtibilis ē & mutabilis
p̄nat̄a. sic & unūsa rationalia. Reg
nū enī & extēnū & remotū ē ūbū a
pat̄na substantia. & inuisibilis filio
pater. non enī p̄fecte & integre notū
fili pat̄. neq; eum p̄fecte uidē pot̄.
Nam nec suam substantiā nouit
fili sicut est. p̄p̄t nos enī fact̄ ē. ut
nos p̄ eum tāquā p̄ instrumentum
crearet d̄s. & neq̄quā substitueret n̄
nos dī facere uoluisset. Requirit̄ q̄
quidā eos si potest dī uerbū con
ueri sicut diabol̄ ē conū. & neq̄
quā dicere timuerit. itaq; potest.
Tāquā nat̄e conūtibilis existens fact̄
aunt. & conūtibilis est. Hec itaq; di
centes id ē arriū & q̄ cū eo sunt. & in
hīs impudent̄ instantes. ipsos & sequa
ces eorū. nos qd̄ cū ep̄is egypti &
lybiarū pene centū conuenientes
anathematizauim̄. Qui ū circa euse
biū suscepunt misere studente ue
ritati mendaciū. & impietate cū pie
tate sociare s; n̄ p̄ualeb̄. uincer enī
ueritas. nec ulla cōmunio ē luci cū
tenebris. neq; concordia xp̄i cū belial.
Qs & enī talia audiunt aliquando.
Aut q̄s nē hec audient ūbū n̄ metue.

Aut autē continuo non optinebit.
ne sordib; talū uerborū ei polluat audi-
tus. Qs audiens dicente iob. In p̄n-
cipio erat ūbū. n̄ reprehendat isto di-
centes. fuit aliquando quādo n̄ fuit.
Aut q̄ audiens in euanglio ūnū^{gēnū} fi-
liū ē p̄p̄tū oīa facta sunt. non odio
habebit dicentes. q̄ unū creaturū est
filius. Qm̄ ḡ potest unū ēē. hōp.
q̄ p̄ eū facta noscunt. Aut qm̄ uni-
gēnū q̄ omib; scdm̄ illos conuincit.
Quom̄ etiā ex non existentib; erit. pa-
tre dicente. et uoluit cor meū uer-
bum bonū. Uerū ē. Ex uō ante
luciferū genuit. Aut qm̄ dissim-
lis patri substantia. cū ē unago p̄fec-
ta ē splendor patris. q̄ dicit. q̄ me ui-
dit uidit & patre. Quom̄ si ūbū & sa-
pientia dī ē filiū. fuit aliquando quando
n̄ fuit. Simile ē enī ac si dicā sine ūbo.
sine sapientia. aliquando fuisse dīm. Sicut
quom̄ conuincibilis & mutabilis. q̄ dicit
p̄ se. ego in patre & pater in me. & iterū.
ego & pater unū sum. P̄p̄ham ū.
uidete inquit me. uidete q̄ ego sū
& non mutabor. Hāc licet in eo ūbo
sit dictū illud aplī. q̄ fact⁹ ē homo.
tam̄ mutat⁹ n̄ ē. sic dixit aplī. ih̄s. xp̄c
heri & hodie ipse & in sc̄la;
Que putas causa fualit eis ut diceret.
q̄ p̄p̄t nos est fact⁹. cū paulus scribat.
p̄p̄t quē om̄ia & p̄ quē oīa. Unde ū
blasphemant. q̄ nescit p̄fecte filiū pa-
tre. immandū non ē. nā semel habente

ppositum rebellandi xp̄o. repauiunt
etiā uoces eius dicentis. sicut nouit me
pater & ego unū p̄p̄t patre. Si ḡ ex pa-
tre pater nouit filiū. palā est q̄ filiū n̄
p̄fecte nouit patre. Si autē dicere hoc
impiū est. nouit enī p̄fecte filiū pater.
palam ē q̄ sicut nouit pater suū uer-
bū. sic & ūbū nouit p̄p̄t patre. & ali-
ter non ē. Hec dicentes & reuoluentē
scripturas sc̄as. frequentē conuincunt eōs.
& rursus tāquā cameleonte mutaban-
tur. studentē ad semetipsos trahere
qd̄ scriptū ē. cū uenerit impiū in p̄-
fundū malorū sp̄nit. Multe siquēdem
hereses ante eos fuerūt. quę p̄l⁹ quā
deceat p̄sumit. conuertit in imprudentiā
suam. isti ū p̄ om̄ia uerba sua nitente
erigi. ad inuentionē diuinitatis ūbi. p̄
hec illas hereses pot̄ firmare conati
sunt. ante xp̄o facti p̄p̄inquoze. Quia
p̄p̄t & abdicati & anathematizati sunt.
ab eccl̄a. Conuincunt itaq; p̄ eorū p̄dicatio-
ne. & maxime q̄ & ipsi aliquando quę
eccl̄e sunt audierūt. & n̄ ab ea p̄sūs exi-
iunt. non tam̄ admirant. Hoc enim
& h̄rmene. & philet⁹ passi sunt. & ante
eos iudas. Qui cū eēt secut⁹ saluatore.
p̄ ea p̄ditor fact⁹ est & apostata. s̄. de
his quidē ipsis n̄ sum⁹ ignari. Dñs enī
dixit. uidete ne q̄s uos seducat. Multi
enī ueniunt in nomine meo dicentes.
q̄ ego sū. & tēp̄ p̄p̄t ē. & multo erra-
re facient. ne ḡ eatis p̄ eos. Dicent enī
hec & paulus dixit. q̄a notissimī tēporib;

apostatabunt quidam a fide sana.
attendentes ad sp̄s erroris. demo-
ni q; doctrinas. que ueritatē aduer-
santur. Dñō siq̄dem & saluatore n̄ro
ih̄u xp̄o p̄ semet ipsū p̄nuntiantē.
& p̄ apl̄m designante de talib; con-
sequent̄ nos p̄ nos ipsos audientes
impietate eorū. anathematizauim̄
eos sicut sup̄radiximus. ostenden-
tes eos extraneos a fide eccl̄a catho-
lica. Iudicauimus aut̄ & uob̄ dile-
ctissimi atq; carissimi cōministri
ne quos eorū si forte tēptauerint etiā
ad uos uenire suscipiatis. neq; eue-
nio l'cūlibet aliorū scribenti p̄ eis
obediatis. Decet enī nos tāq; xp̄ia-
nos ut om̄s contra xp̄m loq̄ntes
& sapientes q̄si dō rebelles. aſarū
corruptores. totis uirib; auersem̄.
& neq; aue huiusmodi dicam̄ hoib;.
ne forte etiā peccatis eorū cōmunica-
re uideamur. sicut beať ioh̄s ait.
Salutate fr̄s qui apud uos sunt.
salutant uos q̄ nob̄cū sūt. *Theodori*

rus.
Non solū aut̄ hanc. s. etiam
ad alexandriū constantinopolē-
os ep̄m missā eius epl̄am. hinc opi-
inferere non omittā. que clare oīa
eius ostendat. ne q̄s suspicetur hęc
me fide conſcribere. & p̄ eam ipsi
arrii & cet̄as q̄q; epl̄as q̄b; utiq;
narratio eget hystorie. quatin̄ de
sc̄pt̄e ueritate testent̄. & apte q̄ sūt
gesta p̄doceant. Scripsi enī alexan-

drinus hęc constantinopoleos alexandri
uñō. fr̄i & unanimō alexandro.
Alexander in dñō saluē. Appetit
potentie hominū pessimorū. auaritie
q; p̄positis. ueritati que credit̄ esse
p̄cipua. solo insidiari. p̄ uarias scilicet
occasiones. resistentes eccl̄astice pie-
tati. impulsī nāq; maluioli diabolo
in eis opante. ad p̄positā sibi libidi-
nē. & ab om̄i reuerentia resiliētes.
concilcant iudiciū dī timorē. de q̄b;
necessariū in fuit patientie ac reue-
rentie ur̄x significare. ut ab huius
modi caueatis. ne qui forte eorū in
parochias ur̄as p̄sumat accedere l'p̄ se
ut p̄ alios. Valent enī magi ad sedu-
cendū figūtas uti. ut lūcis falsitate
cōpositis. que possint facere p̄stigiū.
simplicē fidē purāq; respicientib;.
Arrius q̄ & achillas conuinatione
m̄p̄ facta. collocti sup̄biam & multo
deceit illo secuti sūt. Iue nāq; hosip-
sol culpans. pessimę uoluntatis fug-
muenit occasionē. Ita ū dignā illius
negotiationē respicientē. nequaq; sub-
iacere iuri eccl̄e p̄uilect. s. spelunca
sibimet lacū edificantes. incessabilia
in eis conciliabula celebrant. noctib;
& dieb; contra xp̄m agentes & cont̄
nos. prauisq; libidinib; exerceantur.
q̄ om̄em piā & aplicā accusantes
gl̄am iudaico schemate xp̄o rebel-
lare instituerūt. sibimet officinā di-
uinitatē & equalitatē cū patre

saluatoris nri ihu xpi negantes. ois
 q; eius salutaris dispensatiois & hu-
 militatis ppter nos habite uoce decer-
 pentes. p latione haru impietatis sue
 pdicatione exercere nitunt; quippe
 diuinitatis eius ratione & ineffabilis
 glie. qua a principio habuit apud pa-
 trem penit euitantes. paganor &
 iudoz. impia confirmant de xpo
 sententia. & laude ppa ut assolet au-
 cupantes. ois qdem quas cont no
 possunt derisiones asserre negotian-
 tur. seditiones q; nob cotidie ac pse-
 cutiones instituunt. ta uirgia ppon-
 tes p traditiones mulieru impude-
 cia quas seducunt. qua si ipsi co-
 muni xanitati derogantes. du eoz
 iuuentile ois circueunt uicos.
 insup inerupibile xpi tunc. q
 milites diuide noluerit. isti scinde
 ne psumunt. & nos qdem uite ip-
 sor & nefanda conamina. eoqd la-
 terent tardi agnoscentes. ne genali
 decreto ab eccla adorante xpi diui-
 nitate eos expulim. conati tam se
 illi discursionib; uti & aduersu no
 machinari. q apud unimes comi-
 nistros mros figura pacis & unita-
 tis dignitate se exercere fingunt.
 qd aut ueru est abripe quosda
 eoz. ad pestem ppriam pbon loqa
 ficta festinant. & lital ab eis mani-
 festas & indubitatas exigunt. ut re-
 legentes eas seductis a se psonis sine

penitentia. in delictis suis faciant
 remanere. taqua unanimes habentes
 eade secum decernentes epös.
 n eni que apud nos male docuerit
 & egerit ea fatent. ppter que etia sunt
 expulsi. s; hec aut taciturnitati con-
 tradunt. aut fictis eos ratiocinatio-
 nib; & qbda obubrationib; sepiunt.
 ueri similib; u & pmposis corrupti-
 bitem doctrina sua uelantes eloqis.
 adtrahunt in deceptione quelibet
 incauti. non abstinentes etia apud
 ois nre pietati calumari. unde
 contingit qda eoz litteris subf-
 cribentes in eccliam suscipi. maxi-
 mo sicuti reor imminente picto
 pfuntib; talia commistis. eoqd
 neq; aplica hoc regula patiatur.
 & effundunt sup eos diabolicam effi-
 catia contra xpm. quapp in nul-
 lo seques. o kmi ad infinuada uob
 pfidiam eoz. memet ipsi exeri. Di-
 cunt eni quia fuit aliquando quan-
 do non fuit fili di. & postea fact
 est qui pus non fuerat talis factus.
 quia & aliquando fact e. qualem
 & omne homine ee contingit. Cuncta eni
 inquit ds ex nonexistentib; fecit.
 omiu rationaliu & irrationalium
 creaturis miscere uolentes. & filium
 di. Quib; uerbis consequent auunt
 eum mutabilis esse nature. ut ui-
 tis malitie q; capabile. cu ex nonxi-
 stentib; ee dicatur. Diuinas qppe septas

quib; ostenditur eum sepe esse pi-
mentes. q; q; palā designat in-
uertibilitas uerbi & sapientia atq; di-
uinitas que sūt xpc. Possimus q; in-
quunt isti polluti. & nos filiū dī fi-
eri. Scriptū est enī. filios genui &
exaltavi. Cūq; illatū ēs fuerit qd
sequitur. idē ipsi aut me spuerūt
qd naturale non est saluatoris cū
naturę sit immutabilis. Omī reue-
rentię semet ipsos spoliantes aiunt.
Nec aliquā habet ppetatē ad dīm?
s. cū sit ipse natura mutabilis sci-
unt de illo dīs pscientia & pcontē-
platione. quia cū nō ēēt spūturus.
eligendus foret ex omīb;. Non enī
inquunt natura quasi pcpui
int alios filios aliqō habere. nam
nec naturalit dī filiū est. nec habet
aliquā ad dīm ppetatē. quando
etiā ipsū naturę mutabilis existen-
tē. ppter moderationē diligentiam
& uirtutē non mutati ad deterius
elegit dīs. cū & si paulus & petrus
ad hoc puenissent. nichil potuerat
ih̄s horū filiatione differre. Ppter
rephationē q; huius uelane doct-
nę etiā diuinas litteras reuoluen-
tes. pposuimus aliud qd in psal-
mis de xpo dictum est. Dilexisti
iustitiā & odisti iniquitatē. pptea
unxit te dīs dīs tuis. oleo letię pre
confortib; tuis. Quia ū filiū dei
neq; ex nonexistentib; factū est. neq;

fuit aliquando quando non fuit.
sufficit nos erudiri. ioh̄s euangelista
scribens de eo. Nigentiū filiū qui
est in sinu patris. Pudente dīppe-
do ut ostenderet alterutrus in diui-
sas res. nominauit patrē & filium
existentē in sinu patris. S. quia
int hęc que exnonexistentib; facta
sunt. uerbum dī nequaquā commu-
merat. omīa inquit p ipsū facta sūt.
Pprium nāq; eius substantiā. de-
signauit dicens. In pncipio erat
uerbū. & uerbū erat apud dīm et
dīs erat uerbū. Omīa p ipsū facta
sunt. & sine ipso factum ē nichil
qd factum est. Si enī omīa per
ipsū facta sūt. quom̄ qui creaturis
ut essent donauit. ipse aliquando
non fuit. Non enī ulla ratio est.
ut qui facit eius naturę. cū illa
que sunt. Si ipse quidē erat in p-
ncipio. omīa p ipsū facta sunt. ex-
stantib; fecit. & contrariū uidet
his que non exstantib; facta sūt.
hoc qd erat & ualde discretum.
Int patrē siquidē & filiū nullum
demonstrat ēē spaciū. nec usq;
aliquā cogitationē hoc animę phan-
tasia percipiente. Ex nonexistentibus
autē creat mundus nouellā habet
substantię recentē q; natiuitatē a pa-
tre p filiū. huius modi utiq; substā-
tialitatē cunctis accipientib;. Aliquī
q; adhuc contēplat uerbi diuinitatē.

7
et creaturarum uniuersam intelligentiam transcendentem. reuerentissimus iohannes genitricem eius nec facturam dicere uoluit. nec per elementa syllabarum factorum ingenium. unum enim ingenitum patet. Sed quia excedit euangelistarum. puto quia et angelorum perceptionem. et transcendit uniuersam ingeniti filii ineffabilis substantia. Non ergo reor quia de pietate cogitantes. de hac aliquando interrogare presumant. Propter quod dictum est. Alia ora te ne quesieris. et difficiliora te noli examinare. Nam sicut aliarum plurimarum et huiusmodi notitia humane perceptioni celata est. quale est apud paulum. que oculis non uidit. nec auribus audiuit. nec in cor hominis ascendit. que preparauit deus diligentibus se. Sed etiam stellas inquit deus ad abraham non potes enumerare neque harenam maris et guttas pluuie quis enumerauit. Quis ergo audeat exterius perscrutari substantiam dei uerbi nisi forte uesani sint. De qua propheticus spiritus dicit. Generationem eius quis enarrabit. Nam et ipse saluator noster prestare uolens omnibus in hoc mundo communis huiusmodi notitiam. ab eis exonerare festinauit. significans ultra naturam esse omnium rerum hanc animaduersionem. Soli uero patri tantum adiacere huiusmodi scientie sacramentum.

nullus inquit nouit quis est filius. nisi pater. et patrem nemo nouit. nisi filius. Non reor ignorare sapientes quia uesani est sapere ex nonexistentibus factum filium. cum utique habeat temporale principium quod ostenditur ex nonexistentibus factum. Nam si temporibus inesse oporteret hoc quod aiunt. erat quando non erat. aut spacio scilicet cuiuscumque. et si uerum est quia omnia per ipsum facta sunt. palam est quia et omne scilicet et tempus et spatium. et aliquando inter quod repperit quod aiunt. fuit quando non fuit. per ipsum facta sunt. Et quomodo non est incredibile cum qui et tempora fecit et scilicet. et monita inter que est illud fuit quando non fuit dicere aliquando non fuisse. Stultum enim est et omni peccato plenum. cum qui causa est alicuius eundem positionem dicere illi generationi cui causa est. Precedit enim secundum eos sapientia dei que creauit uniuersa. illud spatium. in quo dicunt nondum factum filium a patre. mentiente secundum eos in scriptura que dicit. primogenitum eum esse uniuersarum creaturarum. Consona siquidem istis clamat et magiloquus paulus dicens de eo. Que posuit heredem omnium per quem et scilicet fecit. Sed etiam in ipso creata sunt omnia que in celis et que in terra uisibilia et inuisibilia. siue principia.

W
L
sue potestates. sue diuisiones. sue
sedes. omnia p ipsum & in ipso crea-
ta sunt & ipse est ante omnia. Cui g
impia eē monstretur argumētatio qua di-
t ex nonexistentib; factū. necesse ē pa-
trē semp eē patrem. est enī pater
semp filio pēte ppter quē appellat
pater. semp sibi filio pēte. Semp
est pat pfect & sine defectione consi-
stens. non temporalit neq; ex spatio
neq; ex nonexistentib; generans
unigenitū filium. Quid aut am-
plius sit scelerum. quā dicere non
fuisse aliquando sapientiā dī que
dicit. ego eram apud eum coap-
tans. ego etiā cui adgaudebat. aut
dicere uirtutē dī aliquando non
excessisse aut uerbū eī aliquando
accepisse principū. aut talia ex
q; filius agnoscitur. & figurat
pat. Nam qui splendore glē non
dicit exstare una pmit & pncipa-
le lūm cuius splendor est. si au-
tē & imago dī non fuit semp. non
fuit sēp pat qui. nec cui imago
esset. est iā cū non ē figura substan-
tiē dī una pmit. & ille qui in oib;
ab eo figurat. ex quo apparet filia-
tas saluatoris nrī. nullā habens cō-
munē ad ceterorū filietatē. Quēad-
modū enī ineffabilis eius subsis-
tentia mōparabili excellentia tñs-
cendere pbatut uniuersa. q; ip-
se donauit ut sint. ita & filietas

eius naturalis existens patēs diui-
nitatis. ineffabili sublimitate differt
ab eis qui p eum in adoptione adop-
tati sunt filii. Is enī inconvertibilis
existens natā. pfectus est ei in oib;
nichil egens. Hi ū in utroq; muta-
bilitati subditi. egent eius auxilio.
In quo enī pficere poterit sapien-
tia dī. aut in quo eius ueritas au-
geatur. aut dī uerbū quom potest
meliorari cū sit uita uerū q; lūm.
si aut hoc est. quanto magis uecorū
est dicere sapientiā aliquando. aut
dī uirtutē fuisse infirmitate capa-
bilē. aut inrationabilitate uerbū
& p hoc ratione obscuratū. Aut ū
lūm tenebras eē ptingat. apto
dicente. Que cōmunio luci ad tene-
bras. aut que concordia xpī ad
belial. Neenon & salomone claman-
te. Impossibile ē uel usq; ad opini-
onē inuenire uias serpentis sup-
petram. que scdm paulū xpē ē.
Porro creatura eius homines et
angeli benedictiones acceperunt.
uirtutib; pficere contendentes
mandatis q; legitimis quatinus
non peccarent. Dñs ū nr nātālī
filī patris existens. ab omib; ad-
oratur. Iui deponentes spm serui-
tutis ex bonis opib; & puectū spm
filiationis accipientes p naturalem
filii iusti sunt & ipsi adoptione
filii. Istius autē ppham & natalem

pepnam q; filiationē. paulus etiā
manifestavit de dō dicens. q; ppo
filio n̄ peperit s; p nob̄ to ē q; natura
n̄ sum filii cādidit eū. Ad distincti-
onē nāq; n̄ ppoz. illū ppiū filiū
ēē dixit. In euanglio autē. hic est
filiū inquit meus dilectus. in quo be-
ne complacui. In psalmis ū saluator
ait. Dñs dixit ad me filius meus
es tu. Germanitatē naturę declarā.
significat n̄ ēē eius naturales q̄s
libet alios filios p̄ter istū. Quid etiā
qd̄ ait. ex utero ante luciferum
genui te. Nonne ^{clare} natalē demon-
strat patris generationis filia-
tione. quā non mox diligentia & ex-
ercitatione puectus. s; p̄petate na-
turę sortit⁹ est. Unde & intrans-
gressibile habet filiationē. unige-
nit⁹ patris. Rationabiliū ū filia-
tione non eis naturalit̄ existentē.
s; oportunitate mox & dono dī e-
tiā mutabile rationū. Videntē
enī inqt̄ filii dī filias hominū. ac-
ceperunt sibi uxores ex ipsis. & itūm.
filios genui & erant autē ipsi ū me
sp̄uerūt. p̄ ysaiam dñm dixisse di-
dicimus. Multa dictur⁹ dilectissi-
mi transeo. onerosum ēē putant
plurib; verb̄ unanimēs ammo-
nere doctores. Vos ipsi enī estis
diuinit⁹ eruditi. non ignorantē
quia doctrina quę nup̄ contra

pietate surrexit ecclasticam. hebi-
onis est & artemonis & zelus pau-
li samosatēni de antiochia sinoda-
li omniū ep̄oz. ab ecclā pulsi.
Cui succedens lucianus extra sy-
nagogas mansit trui ep̄oz plu-
rimo tempore. quoz impietatis
fecem sorbentes isti. nunc ^{nob̄} ex non-
existentib; illoz plantationes abs-
condas pullulare fecerūt arri et
achillas. & cū illis conciliū malig-
nantū. & nescio qm̄ in syria tre-
ordinati ep̄i eo qd̄ consenserunt
eis & ad peiora flammati sunt.
de quib; sententia in ur̄a sit pba-
tione reposita. qui salutaris pas-
sionis humilitatē. & exinanitionē.
uoluntariā paupertatē. & uoces q̄s
pp̄t nos saluatoz suscepit memo-
ria retinetis. & ad ostensionē sup-
us & antiquę diuinitatis eius hęc
congruunt. significatiuis q; sermo-
nib; natural̄ eius gl̄a & impium.
& apud patrē mansio clari⁹ ex-
plicat. Quale est illud. ego & pat̄
unum sum. Non patrē semet ip-
sum appellans. neq; substantialit̄
duas naturas quę est una decla-
rans. s; quia paternā seruandi
plenitudinē filiū habet p̄fecte na-
turam. p̄ om̄ia similitudinē pat̄
gerens. & immutabilis imago ei
existens. atq; p̄ncipalis causę exp̄ssa

figuratio. Unde etiam tē philippo
cupienti uidē patrem: dñs sine
inuidia se demonstrat. Nam cum
diceret. ostende nob̄ patrē. ait. Q
uidē me uidet & patrē. Tanquā
p̄ speculū sine macula & animatū
p̄ diuinā ei imaginē cōtēplaretur
patrē. quē similiter in psalmis sc̄ssimi
uiri canunt dicentes. In lumi
ne tuo uidebim̄ lum̄. Quap̄pter
& qui honorat patrem honorat
filium: & qui honorat filiū honorat
& patrem. & recte. Om̄s nāq; uox
impia. quę in filio dici p̄sumitur.
ad patrem q̄q; refertur. S; mirū
non est qđ scriptur̄ sum. o k̄m
si falsas aduersū me derogatio
nes & contra puissimū nr̄m poplū
delatas infinuō. Hi enī q̄ contra
ditatem filiū dī castra constituunt.
neq; contra nos ingratas calūniā
exercere formidant. Qm̄ nec p̄scoꝝ
quēpiam dignant̄ sibi met cōpa
rare neq; p̄ceptorib; e quib; nos
ab infantia eruditi sumus ḡre
patrum. neq; cōministꝝ. quē
piam nunc ubiq; consistentium
in mensura sapientię reputant q̄
si soli sapientes & nichil habentes.
atq; nouoꝝ dogmatū inuētores.
& quib; solis reuelata sunt quę a
nullo altero sub sole intellecta nos
cuntur. O scelestā supbia immensa

uiscania uanę gl̄e furore sapientia
sathang in animas eoꝝ. nequissima
uehement̄ insiliens. non deterruit
eos antiquariū scripturariū dō ama
biliū explanatio. non cōministꝝ.
consoꝝ reuerentia de xp̄o ferocita
tē eoꝝ. mansuefecit. quoz scelestā
opa nec demones ferre patiuntur.
quando uocē blasphemā cont̄ filiū
dī p̄mere non p̄sumunt. Hęc ḡ ia
cula scđm p̄sentē uirtutē dirigan
tur. aduersus eos qui inrudita
machera contra xp̄m exaciunt
ad bellum. & aduersū pietatē eius.
calūniā inferre contendunt. Ai
unt enī nos aduersantes fabulas
ex quib; inuentū est dici ex non ex
stantib; impiā & non scriptā contra
xp̄m blasphemā p̄dicare. id ē duo
ingenita. ipsi poti duoz. alterum
necessariū ēē oportere dicentes
ineruditi. aut non exstantib; filiū
ēē sapiendū. aut indubitanter dicere
ingenita duo. Ignorantes impi.
quia multū ē int̄ patrē ingeni
tū. & ea quę ab eo ex non exstantib;
sunt creata rationalia & irrationalia.
quoz media existens natā uni
genita. p̄ quā uniuersa ex non ex
stantib; fecit pat̄ dī uerbi. Ex ipso
ū patre natiuitatē habet. sicut
& ipse dñs alicubi testat̄ est dicens.
qui diligit patrē diligit filium.

qui ex eo natus est. De quib; nos
ita credimus sicut aplice placet
eodē in unū ingentum patrē. nul-
lam habentē causam ut esset in-
conuertibilē & immutabilē. semp
idem & similitē se habentē. nec p-
uectum nec diminutionē recipi-
entē. legis. ppharū. euangliorū q;
doctore. patriarcharū. & apolorū
dñm. omniū q; scōr. & in unum
dñm ihm xp̄m filiū dī unige-
nitū natū. non ex non exstante.
s; exstante patre. non scdm cor-
porū similitudines incisionib; aut
diuisionū effluxionib; sicuti sa-
bellio & ualentino placet. s; me-
fabilit. & inenarrabiliter. scdm
eum qui dixit sicuti supra po-
sumus. Generationē eius quis enar-
rabit. Substantia uidelicet eius
omī creatū nature inscriptibili
existente. sicut & ipse pater inscri-
tabilis est eo qd non capiat ratio-
nalem naturā. scientiā. Quapp̄ ge-
mit dñm. qd quidē non a me con-
uenit dicere. uiros spū ueritatis
impletos. Erudiente quippe nos
xp̄i uoce qua dicit. nullus nouit
quis ē pater nisi fili. & nullus
nouit quis est filius nisi pater.
& asserente eo. inconuertibilē
& immutabilē se sicut patrem.
nichil egentē. pfectū filiū eq̄lēq;

patri soli ingento. Imago enī est
integerrima & immutabilis patris
& omīno imaginē conuenit ēē ple-
nā. p quā non desit aliquid ab
equalitate eius cui imago est. sic
ipse dñs docuit dicens. pater meus
maior me est. Scdm qd semp etiā
ēē filium ex patre credimus. splen-
dor enī est gl̄e & figura paternę
substantię. S; nullus hoc semp ad
suspicionē ingenti sumat. sicuti
putant qui sensus animę cecato
habent. Nā neq; erat neq; sc̄p neq;
ante sc̄la idē est qd ingentū. s;
nec quilibet humanus intellectus
ab hominib; nominatū indicare ua-
let hoc qd dicim̄ ingentū. sicut
& uos estimare credo. & de omni
uīroz. confido pposito nullorū qb;
libe nominib; ingentū declaran-
tium. S; idē enī hęc nomina ueluti
tempor. ēē pductua. digne tam
ipsius unigeniti diuinitatē & ueluti
dicam antiquitatē. nequaquā sig-
nificare ualentia. cū sc̄i uiri scdm uidelicet
suam unusq;q; uirtutē sacram-
tū hoc apte conati sint. ueniam
poscentes ab auditorib; p satisfaci-
ones rationabiles dicendo de se. p-
tūm qd ptingere pualuimus.
Si qd aut ultra hominē expectant
quicūq; utri. & ad manus mittunt
eloquiū illud qd ait. ex parte

24
4
cognoscimus iam putantes esse
destructum. palā est quia multū
spe sua deficiunt. Igitur erat & sē-
p & ante scā qdāq; sit. non ta-
men ē id qd ingentū. Ergo inge-
nto ^{adē} patri ppa dignitas ē seruan-
da. nullā dicente causā eē fuisse
ut eē filio ū congruus distribu-
tur honor. Sine pncipio enī a pa-
tre sciamus ei eē naturā. cultu-
rā ei sicuti p dpmus tribuente.
pie atq; cū bona opinione sup
eo erat & sēp & ante scā p dican-
tes. Diuinitatē quippe eius ps-
crutantes. s. imagini & pscutati-
oni patris pfectam equalitatē
p omīa deuouentes. pprum ū
solū dicentes patris qd ingentū
ē. cū & ipse saluator dixerit. pat-
r meus maior me est. In hac itaq; pia
de patre filio q; sententia. sicut nō
diuine scripturę docent. unū spm
scm confitemi qui repleuit & uetū
testamēti scōs homines. & noui sa-
cratissimos pceptores. in unā & so-
lam catholicā & aplicā semp ecclā
que & inuincibilis est. licet omīs
mundus aduersus eam pugnet.
& inebry totū aduersę impietati
existens. securos nos faciente patre.
familias eius cū clamat. Habete
fidutiā. ego uici mundū. Hoc
nouimus actū post resurrectionē

ā mortuis. quoz pmtis fact' est
dn̄s nr̄ ih̄s xpc. carne uera indu-
tus. & non putatiue ex dī genitricē
maria. qui in nouissimis tempo-
rib; p dānatione peccati ad hu-
manū gen' adueniens crucifix' &
mortuus est. s. non ppterā diu-
nitate sua minor factus. Resur-
rexit enī ā mortuis. assumpt' in
celo est. sedet ad dexterā maiesta-
tis. Hec ḡ ex parte in hac eplā fi-
gurat' onerosū credent' singla
sub scrupulositate conscribere. eo
qd sciam scm studiū ur̄m talia
non latere. Hec docent' hec etiam
p dican'. hec sunt ecclę aplicę dog-
mata. p quib; etiā morim'. & des-
truere eā uolentes. nullaten' formi-
damus. Qui licet uerbis; nob ex-
torqueant. nos tamē spem ū ane-
samur mām. Hoz ḡ aduersariū.
io ē arri. & achillas & q cū eis sē
ueritatis inimici. ab ecclā sē pail
expulsi. aliam facti a pia doctri-
na. ^{nra} scdm beatū paulū dicentem.
qdāq; uob annuntiauerit pter
qd accepistis anathema sit. I. iacet
anglm de celo eē se fingat. s. etiā
si qd aliis sermonib; dn̄i nr̄i ih̄u
xpi & doctrina que scdm piete-
tē est inflatur nichil sciens. & re-
liqua. Hos ḡ anathemat' a firmi-
tate nullus ur̄m suscipiat. aut

habere patiat. ea que ab eis uel
dicunt uel conscribuntur. Cuncta
enim uelut magi homines mentunt.
quia ueritate loqui non possunt.
Circueunt denique ciuitates nichil
studentes aliud quam ut amicitia
rui schemate & nomine pacis p fig
menta t blandimenta litteras dent &
accipiant. ut errare faciant p hec
deceptas ase mulierculas. Hos q
qui contra xpm tanta psumunt.
qui q xpianitati tam publice
derogant. qua int iudicia psecu
tiones nob quantum in ipsis e exa
tare non cessant. & ineffabile fac
intu xpianitatis ^{natiuitatis} eneruare moli
unt. Auerfamini dilectissimi et
unanimis atq; concertatores nob
cu contra eoz uersam e estote p
suptione. ad similitudine comi
nistroz nroz qui indignati st
& aduersus eos in scripser. & in
tomo que etia uob direxi p filiu
meu archidiaconu subscripser.
ta toti egypti & thebaidis q lybie.
& pentapolis. syrie. lycie. paphlagie
asie. cappadocie sacerdotes. alia
ruq; pumciarui. ad quoz instar
etia uos eu confido suscipe. Mul
tis itaq; in contra nocentes reme
dis existentib; etiam hoc inuen
tu est utile medicam: quia con
uertunt seducti ab eis popli. ne

nris sacerdotib; obediētes. & ad
penitentia p eos accede festinantes.
Salutate adinuice frumate que
apud uos est. ualere uos in dno
opto hui. Sunt aut qui anathe
matizati st ex presbiteris qde arri.
ex diaconib; aut achillas. euzoius.
athalis. luc. sarmati. nili. me
nas. alē arri & belladi. *theoderit*

Consona his direxit & philo
gomo ambiochene psili ciui
tatis & eustatio qui te uerba gub
nabat eccliam. & aliis aplicoz dog
matu defensorib; s. neq; arri qel
cere passus est. Scripsit eni & ipse.
concordib; suis. Quia si nichil falsi
contra eu scripsit sacratissimus
alexander. ipse arri litteris suis
scriptis ad macedoniense eusebiu
prestat est. Qua eptam inserere
non omitto ut comunicatores i
pietatis eius. ignorantib; possim
facere manifestos. *xv.*

No desiderabilissimo nomi
ni di fideli orthodoxo euse
bio. arri q psecutione ab alexan
dro papa patit inuiste ppter
uincenē omia ueritate qua tu
qq; defendis. in dno salute. Patre
meo armonio ueniente ad mome
dia. rationale iudicau te salutare
p eu. sciens dilectione parit & af
fectu que circa frs ppt dm habe

24
4
dinosceris. Vehement̃ nos uastat
atq; psequit̃. & omnē benignum
animū mouet aduersū nos. ep̃os.
ita etiā de ciuitate nos expulisset
uelut homines sine dō. qm̃ non con
cordam̃ ei publice dicenti sēp d̃s.
sēp filius simul pat̃ simul fili
coexistat. ingento dō filius sēper
genit̃ est. ab ingento genit̃ est ne
q; cogitatione neq; a tomo quodā
pcedit d̃s. sēp fili ex ipso dō est.
& qm̃ eusebĩ fr̃ tuus cesariensis &
theodotus. & pauliñ. & athanasius.
& gregorius. & aetius. & om̃s pon
entē dicunt. quia p̃existit d̃s filio
sine p̃ncipio. anathema facti sunt.
p̃ter solū philogonū. & helladi
cū. & macchariū. homines here
ticos meretricios. quorū alii q̃dem
dicunt filiū eructuationē. alii ū
ppositionē. alii congentiū. Quas
impietates nec audire possum̃.
licet innumeras mortes nob̃ im
nent̃ heretici. Nos autē qm̃ dici
m̃ & sapim̃ & docum̃ & docem̃.
quia fili non est ingent̃. nec
ingenti pars ullo m̃. neq; ex ali
quo subiecto. s. qm̃ uoluntate &
consilio substitit ante tēpora &
ante sc̃lā pleñ d̃s. unigenitus
conuertibilis. & anteq̃ genera
ret̃ aut crearet̃ aut p̃destinare
tur aut fundaret̃ non erat. in

gent̃ enī non erat. p̃secutionē pa
timur quia dixim̃ p̃ncipiū habes
fili. d̃s autē sine p̃ncipio est. & q̃a
dixim̃ ex nonexstantib; est. Sic autē
dixim̃ sc̃dm̃ qd̃ nec pars d̃i est
nec aliquo subiecto. p̃pt̃ea p̃secuti
onē patimur. De cetero tu nosti. Va
lere te in d̃no opto memorē tribu
lationū nr̃arū conlucm̃ista. uere
eusebĩ iōē pie. Eusebĩ itaq; cesariē
erat ep̃s. theodot̃ laodicē. tyri. pau
linus. athanasius anazarbi. & gre
gori beryti. ethius autē liddē.
lidda ū est quē nē chospolis ap
pellat. Hos q̃ arri concordēs se
habe gl̃abat. Hostes autē uocaũ
philogonū p̃stulē urbis antioche
nē. helladicū tripoleos. & machari
um iherosolimoy aduersus eos fac
iendo calūnias. qm̃ g̃nū & ante
sc̃lā filiū. & cū patre equi honorū
eius demq; substantiē p̃dicabant.
Hanc q̃ eusebĩ dū suscepisset ep̃lā.
& ipse ueneniū suę impietatis euo
munt. sc̃psit q; hoc modo paulino
ep̃scopo tyri. .xv.

O nō meo paulino. eusebĩ in d̃no
salutē. Neq; d̃ni mei eusebĩ
studii p̃ ueritate uerbi tacitū est.
s. usq; ad nos puenit. neq; tuū d̃nē
sup̃ hac causa silentium. & ut q̃le
quens erat. de d̃no q̃dē meo euse
bio letati sum̃. de te ū tristamur.

I
arbitrantes taciturnitate tanta uiri-
tatem esse deuotionem. Quapropter rogo
te scientem quoniam indecens est uirum
sapientem alia sapere & tacere ueri-
tatem: ut spiritali ratione commotus ad con-
siderandum de huiusmodi rebus; inopinat-
us autem & sit utile & audientibus; te maxi-
me. dum per consequentiam scripturarum &
uestigia sermonum eius & uolunta-
tis scribere cuncta uolueris: quoniam
neque duos ingenitos aliquando
audimus; neque unum in duos diui-
sum; neque corporale aliquid passum
esse didicimus aut credidimus domine nostris:
sed unum quod est ingenitum unum uero ab
eo uere & non ex eius substantia
factum & uniuersaliter dicendum; nequaquam
cum ingenta natura participantem
aut existentem ex eius substantia.
sed factum perfecte: aliud natura atque ui-
tute. quantum attinet ad integram
similitudinem: effectum potestatemque:
factoris factum scilicet inenarrabi-
liter. Quod etiam cogitationi non so-
lum humane: sed etiam que ultra omnes
homines est incomprehensibile iudi-
camus & credimus. & hec quidem
non rationibus nostris obstricti: sed ex
scriptura sancta discimus. dicimus
creatum esse & fundatum & genitum
substantia: & inconvertibili & in-
effabili natura similitudine facto-
ris. sicut ipse dominus ait. Deus creauit

me initio uirum suum in opa sua:
& ante secula fundatum me ante omnes
colles genuit me. Si autem ex eo hoc
est ab eo erat quasi pars eius uel ex
fluxu substantie: nequaquam creatum
aut fundatum esse diceretur. Neque tamen
hoc ignoras domine uere: quod quod ex inge-
nito existit. creatum tam ab alio aut ab
eo. aut fundatum non erit. Ab initio
ingenitum eum dicere. ostensionem
quandam prebet quasi ex substantia
patris sit natus: & habeat ex eo equa-
litatem nature. Scimus enim quod non de eo
solo genitum dicit scriptura: sed etiam
de dissimilibus: ei natura per omnia. Nam
& de hominibus: ait. filios genui & ex-
altaui: ipsi uero me speruerunt. & iterum.
Dominus qui genuit te dereliquisti. &
in aliis quodam ait: qui peperit guttas
rous. Non naturam ex natura nar-
rans: sed unum cuiusque creature ex eius
uoluntate naturam. Non enim ex
eius substantia sunt: sed omnia uolun-
tate eius facta sicuti facta sunt. Iste
siquidem deus est. hec autem ad similitu-
dinem eius uerbo similia futura:
secundum spontaneum motum facta. & omnia
quod est per eum a deo facta: cuncta ta-
men ex deo. Quis percipiens & expo-
nens secundum datam tibi diuinam gratiam
scribere domino meo alexandro festi-
na. Confido enim quia si scripseris
illi: conuertatur. Saluta omnes qui

in dñō sunt. Valente te & p nob o-
rantē grā dī custodiat dñs. *Socres. xvii*

E alia & isti alterutris scēbant con-
tra ueritatē se armantes ad plūm.
Et penus fiebat malū ad contenti-
onē incendii p eos qui hęc scripta
susceperant. Consentientes q̄ alexan-
dro & in eius tomo subscribebant.
Alii dī contraria faciebant. Prēpue
tam mouebat ex aduerso in come-
dientis eusebiū. qm̄ in eplā sua gra-
uit̄ eius memoriā fecerat alexander.
Poterat aut̄ illo tempore inuis eu-
sebiū. q̄ tē impator in comediā mo-
rabatur. Nam ibi ante paululum
tēpus diocletianus & qui circa eū
regalia constituerant. Pp̄ea q̄ mul-
ti ep̄oy obediebant eusebio. & ille
frequent̄ scribebat alexandro q̄dē.
ut deserens questionē que moue-
bat tumultū. susceper̄ arriū et
sequaces eius. p ciuitates autē di-
uersis ep̄is ne consentirent sc̄ptū
alexandri. Unde om̄ia erant ual-
de turbata. Non enī solū rñ goet̄
p̄sules rationationib; int̄ se certare
uidebant. s; etiā poplū diuisū erat.
Alii nāq; istis. Alii ū consentiebant
illis. & ad tantū causa uenit in-
cendū. ut in publico & in ipsi the-
atris xp̄ianitati derogaret. In q̄
dē in ipsa alexandria positi. tāq̄
tam uictores de superiorib; psecutio-

nib; facti poti armabant. Legatio-
nes q; mittebant ad prouinciale ep̄s.
In ū in alterā diuisi partē. illoy si
mili seditioni cōmunicabant. *xviii.*

Miscebant q̄ arrianis meletiam.
qui dudū fuerant ab ecclā se-
gregati. Qui ū sunt isti. dicendū est.
Sub petro alexandrinę ciuitatis ep̄o
qui suscepit diocletiano impante
martyriū. meletū quidā ep̄s inuis
ciuitatis egyptioy deposit̄ est. & pp̄
alias multas causas. & maxime q̄a
in psecutione fide negata sacrificia-
uerat. Ergo dānat̄. habuit multos
sequaces. & heresiarches fact̄ est. q̄
actenī ab eo in egypto meletiam uo-
cant̄. nullā iustitię satisfactionē ha-
bens cur remanserit ab ecclā sepat̄.
Dicebat q̄dē iniustitiā se passū. &
obloquebat̄ sepi derogabat q; pet̄.
S; pet̄ in psecutione. pcepta mar-
tyrii palma. defunctus est. Iste ū
retulit detractiones in achillā. q̄
post petrū suscepit ep̄opatū. & rur-
sus in alexandriū q̄ p achillā nos-
citur ordinat̄. Int̄ hęc q̄ supuenit
questio arriana. & meletius una
cū suis defendebat arrium. con-
spiratione facta cū eo aduersus
ep̄m. Quib; cūq; enī praua uide-
bat̄ arrii secta. susceperant sup
arriū alexandri sententiā. tāquā
iustū contra consentaneos arrii

enit uideretur eē decretum. Scri-
bebant autē & qui circa eusebium
nicomedie & alii q̄bz arrii opinio
complacebat. quatinus solueret q̄de
p̄missa damnatio & in eccliam dāna-
ti reducerent quasi nichil mali p-
ficerent. Sic itaq; diuersis eplis ad
alexandriū ep̄m destinatis. fecerūt
harū eplārū collectiones. Arrii q̄de
earum quę p se erant. alexander
autē contrarium. & hinc occasio con-
tentionis oborta est heresib; quę
nunc ubiq; circūuolant hoc est ar-
rianorū eunomianorū & quecūq;
amacedonio nom̄ habent. Singli
nāq; ipsi eplis testib; usi sum.
in defensione heresis sue. **Sozome**

Cum si sepe supplicantes **nus.**
alexandro q̄ circa eusebium
non inclinasset cū tāquā iniuriā
passi malignabant. & acriores ad
roborandū arrii dogma sunt facti.
Conciliū q̄ in bythmia colligente.
scripserūt ep̄s uniuersis ut tāquā
recte credentib; cōmunicarent ar-
rianis. & agerent ut alexander
q̄q; cōmunicaret eis. Quōq; eorū stu-
dium defecisset. alexandro neq;
consentiente. legatione fungitur
arrius apud paulinū tyri ep̄m.
& eusebii pampbili pontificē
cesarię palestine. & patrophilum
scitipoleos petens una cū suis ut

sozome
meti

iubere cū poplo qui cū eo erat
sollemnia sacramenta ecclie celebrare.
tāquā ipse prius p̄sbyterorū ha-
buisset officiū. eē dicens consuetu-
dinē in alexandria sicut etiā nē.
ut uno existente sup om̄s ep̄o. p̄ba
seorsū ecclias optinerent. & popls
in eis collectas sollemniter celebrare.
Tunc illi una cū aliis ep̄is in pa-
lestina congregati. tale decretum
sup p̄tione arrii p̄tulerūt. iuben-
tes. eos collectas exereere sicuti p̄t.
eē tam̄ subditos alexandro ponti-
fici. & deprecari sēp ut eius pace &
cōmunionē fruerentur. Cūq; in
egyptō multis conciliis celebrans
heresis pullularet. ita ut usq; ad
regalia pueniret. non mediocrit̄
constantinū impator affligebatur.
eo qd religione nup inchoante
crescere. multos a xp̄ianitate. dog-
mati discordia reuocaret. & p̄ptea
culpabat arrium & alexandriū eiq;
scribens arguebat. quia cū latere
potuisset hec questio. eam deduxis-
sent ad medium. & uehementi studio
contentionis mouissent quę nec quę-
renda erant nec ab initio cogitanda.
aut cogitata pot̄i taciturnitati iure
tradenda. Cum utiq; ab alterutris
non seiungi potuissent. licet ex ali-
qua parte dogmatis dissonarent.
alexandro siquidē & arrio aliquando

culpani: aliquando suadens: talia
scripsit. Quarū litterarū partem
hic poni non est incongruum. Iota
enim eplā in libris eusebii posita
est in uita constantini. *Socrates.*

Victor constantini. maximi. pi. ale
xandro & arrio. Didici te natā
p̄sentis questionis originē. quando
tu o alexander a p̄sbyteris req̄reba
quid unus quis eorū de quodā loco
in lege conscripto. magis aut p̄ua
ne cuiusdam questionis parte senti
ret. tu q; o arrie qd̄ neq; p̄ncipio
cogitari debuerat. aut cognatū ci
uitatitati tradi pot̄i competebat.
Iltū p̄inde p̄tū obieisti. unde dis
cordia int̄ uos emergente. mysteria
contēnunt. sc̄s ū popl̄s in utraq; di
uisus. cōmūis corporis congruen
tia separat. S̄ utq; ut̄m ex equo
uoluntatē p̄bens. in quo uos con
familis ut̄ iuste monet obediat.
Hoc itaq; neq; req̄rere dignū est.
neq; de talib; respondē querentib;.
Nūmōdi enī questionē que non
cūidā legis necessitate p̄ponitur.
inutilis uacationis temp̄ exquir̄t.
Et licet causa cūptam naturalis ex
ercitū fiant. tam̄ debem̄ eas intra
sensū claudere & non p̄nte in pu
blica concilabula deportare. nec oī
um attrib; inconsulte cōmittere.
Quantū enī est ut̄ quis hominū ut

possit ita magnarū rerum & ualde
difficilium uirtutē aut ad p̄fectū
inspicere. aut int̄pretari digne.
Ac si quis hoc facere difficile tam̄ po
ssit. quantū parti popl̄i suadebit.
Aut quis tantarū questionū suba
litate extra lapsum suū piculū stane
bit. Ergo fugienda s̄ in talibus
multiloquia. ne forte dū infirmi
tate m̄e naturę minime qd̄ p̄mi
tur explicat. mente discentiū au
ditōr. p̄ tardiore intellectu ad per
fectā questionis p̄ceptionē puenire
non ualente. ad necessitatē blasphe
mie aut schismatis popl̄i adducat.
Quapropt̄ & interrogationes incautę
& responsiones impudē. equā alte
ritr̄is ueniā tribuant ex utroq;.
Non enī p̄ sūmo legis mandato a
p̄to uos occasione certaminis in
flammata est. neq; noua quedā
p̄ dī religio. heresis introducta.
s̄. unā eandē q̄ rationē habetis.
sicut etiā unū cōmunionis signū.
Vob̄ enī ut̄ alterutros p̄ paruitis
& ualde modicis contenditib; cau
sis. tantū dī popl̄m quē ut̄s orati
onib; & prudentia conuenit gub
nari. discordare nec decet. nec omī
no fas ēē credibile est. Ut aut̄ par
uo quodā exēplo sapientiā ur̄am
cōmoneā. nostis etiā ipsos philoso
phos quia in uno q̄dē dogmate

I cuncti consentiunt. Cum uero in qua-
dam sententiarum parte discordant. licet
discipline uirtute separent. tam
admutuē corporis unitate conspirant.
Cum hec ita sint. quanto potius iustum
est. uos magni dei ministros in uo-
luntate religionis alterutroque esse con-
cordes. Consideremus itaque. ratione
maiori & ampliori intelligentia co-
gitemus. si recte se habeat propter parua
& uana sermonum certamina. fratres fra-
tres; resultare. & honorem concilii pro
impia contentione discerpere. dum
admutuē per sic paruas & nequa ne-
cessarias litigatis. Vulgaria sunt hec
& infantium magis facultatibus como-
danda. quam sacrorum uiuorum & pru-
dentium intelligentie consona. Recer-
damus ergo uolentes a temptationibus di-
abolicis. Magni uero dei saluator u-
niuersorum commune omnibus lumen
effulgit. Cuius prudentia hoc meum
ministri dei studium ad perfectionem
uenire permittit. ut uos illi populi
mea allocutione & ministerio & mo-
nitionis instantia. ad synodalem
possum reuocare communionem. quia
sicuti dixi. una quedam in uobis est
fides. & unum secundum uos hereseos in-
tellectus. legis quod preceptum fuit partibus;
in unam uoluntatis propositum tendit.
Hoc ergo quod uobis inter alia contentione
exercitauit. quoniam non attinet ad totum

legis uirtute. separationem quan-
dam & seditionem inter uos non de-
bet efficere. Dico autem hec non tam
quam cogens uos omnibus modis
huic satis optime & qualiscumque
sit consentire questionum. Potest enim
& honor concilii a uobis integer custo-
diri. & una atque eadem omnibus commu-
nio conseruari. licet aliqua in uobis
particulariter admutuē per parua quod-
dam contentio generetur. quoniam non
omnis in omnibus idem uolumus. neque una
in uobis natura uersatur. aut uolun-
tas una cognoscit. De diuina siquidem
prudentia. una quidem in uobis sit fi-
des. una prudentia. unus in deo con-
sensus. Quae uero per philosophi frivolis questi-
onibus inter alterutros disputata sunt.
licet non in unam sententiam colligantur.
manere tamen intra sensum debent in-
tellectus ineffabilitate seruata. Communis
autem caritatis proprium sacramentum. &
ueritatis fides & honor circa deum.
atque religionem legis. apud uos in-
concussae permaneat. Reuertimini
ergo ad alterutras amicitias atque gratias.
reddite uniuerso populo utrosque am-
plexus. uos quod ipsos uelut per peras animas
expiantes. alterutros rursus agnos-
cite. Suauiores enim crebro sunt amici-
tiae. per inimiticium causas ad concor-
diam restituit. Reddite ergo in tranqui-
los dies noctesque securas. ut quedam

24
4
iocunditas puri luminis & uix iā
quiete apud me letitia confer
ueat. si non fuerit necessitas in
gemendi & sēp lacrimis ingra
uari. & neq; scilicet libentē ferre
uiuendi. Si namq; populos id est
consanguineos meos. sic iniuste & nota
urū contentione diuisos. congrega
ri iam tempus est. Ut autē huius
modi tristitiae meae magnitudinē
sentatis audite. Ductū ueniens ad
incomediensium ciuitatē: repente ad
orientē pergere festinabam. Cūq; ad
uos tenderē & plurima iā parte
uobiscū essē. huius rei nuntio sū re
tentus. ne oculis uidē compellerer q̄
impossibile iudicabā ad sensū posse
arrium puenire. Quapp̄ apte
iam in purā concordia orientis
uias quas contentione clausistis al
terutra. uelocit̄ q; in uos q; ipso &
alios uniuersos populos uidē letos.
& p̄ cōmuni omniū concordia ac
libertate. debitā grātū actionē fauo
ralibz eloquiis dō psoluere. **Solo**

Alerandro siquē & arrio **menius**
nūciando nūc admonendo
hęc scripsisse dinoscit. Grauer
autē ferebat audiens aliquos con
tra omniū statū agere pasche festi
uitatē. Tunc & enī in urbibz orien
tis discordantes q̄dā ob hoc alteru
tra q̄dē societate diuisi n̄ erant.

iudaico tam more festiuitatē dñicā
celebrabant. & ut assoler splendorē
collectę. tali discretionē sedabant.
Ap̄t utraq; q̄ quietā ēē ecclām festi
nabat p̄nceps. se q; putans hoc ma
lū posse p̄occupare. ante quā ad pl
rimos pueniret. misit uirū circa se
fide & uita simul insignē & confes
sionibz p̄p̄ temporē p̄ dogmate
cōpbatū. Qui cū pacaret egyp̄tios
p̄p̄ dogma tumultuantes. & ori
entales p̄p̄ pascha discordes. fuit
autē osius cordibz ciuitatis ep̄s.
cūq; p̄ter spem causa p̄cederet &
heresis pot̄ quā pax sperata ualū
isset. nichil impetrans remeant
qui fuerat p̄ pace directus ecclāri
Tunc illud famosissimū in nicea
concilium feruor p̄ncipis excita
uit. publicis asinis atq; multis &
curracibz equis. ep̄s & qui cum
eis erant ad sinodiū uenire p̄cipi
ens. **Explicit lib. p̄m. Incipit ei p̄**

O e p̄sulis. ecclāri q̄m fuerant in eeno oculis.

O e libellus oblati ip̄atorū & ab eo p̄sulis in eendi & de
disputatione dogmatū arriani.

O e laico simplici confessorē uirū dialēcticū supantē
& de sene simplici philosopho. x̄mū dogma pandit

Q uā in conflictu alexander constantinopolit̄ fecit
philosophum obmutescere paganorū.

O e p̄ma sessione ep̄orū. in nicea palatio & d̄ abdicatio ē

T elatio eustatii antiocheni de in eeno oculis.

R elatio athanasii ad afro.

De sabino macedoniariorum episcopo.

De fide nigri concilii.

Ita sunt.

Quia eusebius a theogenio datus penitentie libello recepit.

Et plura eusebii paphili de fide nigri concilii ad palestina.

Et plura concilii ad alexandria 7 egyptum destinata.

Quia novatianorum episcopi accessum evocant ad concilium constantinense.

Quia canones ecclesiastici nigri scripti sunt de incensalibus constantinensi.

Et plura constantini de arrio et scriptis eius.

Ita sunt.

Et idem ad eusebium palestina de oratione sacrorum librorum.

Et de repurgio sepulchri dionisi.

Libellus penitentie ab eusebio et theodoro datus.

De dedicatione romanensis civitatis et de cultu hierosolymitano.

De ligno crucis atque clavis quibus crucifixus dominus.

De loco in uestigia sancti colebat et ne archangelus basilica fieret.

De miraculis quibus ibi per nomina celebrantur.

De templorum destructione.

De conversatione gentis magadorum.

Quia eusebius incomedensis constantinopolitani misit

episcopatum et de litteris constantini aduersus eum. *Ita agendum.*

Quia rursus eusebius apud constantinensem impetrata uenia pariter

Quia fides eusebii antiocheni sit episcopatu depositus et exilio deportatus et quod per eum fuerint ordinati.

De diuisione antiocheni populi propter eustachium.

Explicit capitula. **Incepit** liber secundus. nomina episcoporum inter

in concilio. Sozomenus.

Communicabant et niceno

concilio ex apostolicis quod de sedibus

macharius hierosolymitanus.

eustachius iam presidens anti-

ochensis apud orientem ecclesie et alexan-

der alexandrie que est apud stagnum

marianum. Julius autem romanus episcopus propter

senectutem desuit. Erant quoque presentes
uitus et uincentius presbyteri eisdem
ecclesie. Super hos autem et alii plurimi
boni et optimi ex diuersis gentibus
conuenerunt. alii quod ad intelligen-
dum et discendum nimis idonei scien-
tiaque sacrorum librorum et alia erudi-
one disciplinati uiteque uirtute pre-
clari. alii uero in utroque prebatissimi uiri.
quorum utile iudicio etiam nomina me-
morare. **Theoderitus.**

Tamquam stigmata domini ihesu in
corpore circumferentium secundum sacrum
apostolum. Erat enim iacobus antiochie ung-
domus. quam syri et assyri uisibim ap-
pellant. qui mortuos resuscitant.
uiuos curant. et alia innumera pre-
batur operatur esse miracula. Sed hec su-
perfluum arbitror huic operi rursus in-
serere. que ideo amabili hystoria la-
ti enarrantur. Paulus neoccesareus quod
est castrum positum iuxta ripas eu-
fratis. is enim licini rabie demolitus est.
ambas enim manus ligatas habuerat.
ignitoque ferro combustas. quo fuerat
nerui articuli eius a sua mobilitate
siccati atque mortificati. Alii uero digitus
oculos effoscos habuerunt. Alii dex-
tras suas abscisas. Unus horum erat
paphnugus egyptius. et absolute uidebat
ibi populus athletarum christi et marty-
rum. in uno loco congregatorum. De quibus
et eusebius paphnugi tercio libro in constantinensi

uita hec ita dicit.

Cunctarū igitur eccliarū quę totā
europam libyam q; & asiam reple
bant. simul erant ministroꝝ dī con
gesta cacumina una q; orationi domi
tāquā a dō dilatata intrinsecus fere
bat. om̄s in idem syros simul & cilicē.
phenicā q; & arabos atq; palestinos.
Int̄ hos & egyp̄tios thebeos libies nec
non & qui ex mesopotamia oriuntur.
Et etiā p̄sa ad conciliū uenit ep̄s ye
rū nec sc̄yta defuit ex eoz. choro. pon
t̄ q; & asia phrygia & paphl̄a. uir
p̄batissimos p̄buer̄t. Aderant thracē.
& macedones. chui. & epirot̄. & hoz
q; q; interni habitantes. Ipse autem
hispanoz. ualde famosus osius uir
erat & simul plurimis assidebat.
De regia ū ciuitate p̄sul alexander
p̄p̄t senectutē defuit. p̄sbyteri uero
p̄sentes locum eius implebant. Ta
lem itaq; solus a s̄c̄lo unus impator
constantin̄ xp̄o coronā uinculo pa
cis exornans suo saluatori de uictoria
inimicor̄. & hostium dō decibilem
dedicauit. ḡtarū actiones imaginē
sc̄dm nos ap̄lica plausione ostēdi
ens. Tē q̄ ille sermo completus est
collectos ex om̄ib; gentib; quę sub
celo sunt uiros religiosos. int̄ quos
erant parthi & mechi & helamit̄ &
qui inhabitant mesopot̄mā uideā
& cappodotiā. pontū & asiā phrygiāq;

& paphl̄a. egyp̄tū & p̄tes libie
secus cyrenē & adueniens romani. iudi
& p̄selyti. cretes & arabes. Verūtam̄
illis hoc deerat. qd̄ non sūt isti om̄s
ex dī ministris undiq; consistebant.
In p̄senti siquidem choro multitudo
erat ep̄oz. numerū trecentoz. exce
dens. sequentib; eos p̄sbyteris ac
diaconib; & acolit̄. quoz numer⁹
non poterat cōphēdi. Ministroz
ū dī alii sapientię sermone fulge
bant. alii continentia uite & pati
entia coruscabant. alii ū medio
modo hoz. uirtutib; ornabantur.
Erant q̄ int̄ alii temporis hono
rati longiquitate. alii uiuentie
& animi robore p̄m̄cantes. q̄ nu
p̄ uenerant ad huius ministeri
cursum. quib; uidelicet om̄ib; in
p̄ dieb; cotidianis cibaria largissi
me ordinata expendi. Hec itaq;
de his qui ibi collecti sunt pam
phyl̄i recitauit eusebi⁹. Cumq;
celebrasset impator uictoricē cont
liciuū festiuitatē. & ipse occurrit
ad moxam. Clarebant aut̄ int̄ ep̄os.
pasnuthus ex sup̄iori thebaida &
spiritichon cyprius. Cuius rei causa
hoz memini p̄ca sū dictū. **Sozo**

Aderant itaq; cū ep̄is uiri menu
disputationis expti uer̄b student
tes p̄desse concilio. ut̄ assolet fie
ri plurimi sacerdotū tāquam p

causis propriis decertare collecti. tēp
se inuenisse putauerūt quo corrige
retur qđ contristabat eos. & de qđ;
alium unusq; forte culpabat.
libellum offerens pncipi que in
eo fuerant cōmissa narrabat. Cūq;
hoc cotidie facile pueniret. pce
pit impator certo die singlos de
quib; alium culpārent facere
manifestum. Cumq; dies constitu
ta uenisset. libellos oblatos susci
piens. hę qđe accusationes inqt
tēpus habebunt p̄pūm. id ē diē
magni iudicii. iudicē ū illum
qđ tē futur⁹ ē omib; iudicare. in
qđ homini constituto de huius
modi reb; non licet habē audito
rium sacerdotū. scilicet accusan
tium & simul accusatorū. quō
minime conuenit tales debē mō
strari qđ iudicent ab aliis. Age
nē imitantes diuinā clemētiā
in alterutroz ueniam. accusati
ones aboleam⁹ alterutras. & de hī
quę ad fidē p̄tinent agere stu
deam⁹. cū hic grā uenimus;
Hęc si qđe impator dicens. uni
cuiq; scēpturam uacare. & libel
los iussit ardere. diem qđ defini
uit qua solui quę erant dubia
conueniret. Ante constitutū ū
conuenientes apud semet ipso⁹
epi euocauerūt arrium. & ppo.

sic in commune suis opinionib;
disputabant. Cumq; ut assoler
ad diuersas questionēs causa tra
heretur. Alii quidem suadebant
nichil innouandum circa antiq.
fidei traditionem. & maxime qđ
mox simplicitas sine p̄scrutatioē
tradebat. accedentib; ad fidei sa
cramentū. Alii ū respondebant
non oportere sine examinatione
sequi sententias antiquoz. plu
rimi ū tē conuenientū epoz. &
sequentū eos clericoz. scientes dis
putare. huiusmodi elocutionū
arte exercitati claruerūt. & impa
tori atq; his qđ circa eum erant
noti sunt facti. Ex illo enī & atha
nasiū tunc diacon⁹ existens. dū
cū alexandro eēt epō. hui⁹ studiū
pari eēt maxima uidebatur. nec
non & quidā grecoz philosophoz.
oportune harum disputationū
questionē participati sunt. Alii qđ
dem quale eēt hoc dogma stu
dentes agnoscere. alii ū nup in
choante grecoz religione dep̄re
xpianis infensi. dogmatū sacra
menta ad uerboz certamina p̄tra
hebant. ita ut contra se seditiones
exerērent. certamina qđ sibi met
inferrent. & sepi ex adūso ostendē.

Sum qđ plurimi **Socrates.**
disputationis delectatione

traherentur: unus quidam ex
confessorib; laicis simplice habens
sensu: dialecticis obuiauit dicens.
Audite g. xpc & apli. non nob
arte dialecticam tradiderit uana
q; uerbor; fallatiam: s; puram sci
entiam fide & bonis opib; obser
uanda. Hec dicente iuene & a
nimo sene: p'sentes quide irati
sunt dictum q; pbaue't. Dialec
tica u' satisfactione suscepta ces
sauit: ratione quippe simpli
ce ueritatis audientes. **Sozome**

Fertur enim & alio **nus:**
du qda eoz magnificencia
sermonu extolleret. & illudet
sacerdotib;: non p'tulit ei factu.
quida senex simplex & innocen
ac pbatissim confessor: s; accessit
aduersus eum pferre sermonem.
Hoc itaq; factum petulantib;
qdem & simplice scientib; confesso
rem risu mouit: maturiorib; uero.
formidine prudentib; ne auitro
uerb artifice deduceret ad risu.
Veritatem cedentib; ut qd uelle
ediceret: resistere naq; ei cu tal
esset uniu uerebant. In nomine
inqt ihu xpi o philosophe audi
dogma ueritatis: unus e ds celi
& tre omiu uisibilu & inuisibili
um creator: qui hec omia uerbi
sui uirtute fecit. & sps sui scitate

firmauit. Hoc itaq; uerbu qd no
inqt filiu di nominam. habita
miscdia sup homines. ab errore
eos & ferali religione libauit. pass
ex muliere nasci & cu hominib;
conuersari & mori p eis. ueniet q;
denio iudicatur singlor; uita hec
ita se habe sine persecutione cre
dim. Noli g inanit laborare: que
rens destruere ea que fide pcepi
mus. Noli inuestigare modu q
fieri hec aut non fieri potuerit.
Si eni credis consulenti m. ad ista
responde. Obstupefact u' philoso
phus: credo inqt. Te gral p deuoc
tione psoluent eade que semor
eque sectat est. & p'orib; consecrato
rib; ut unanimes sibimet essent
psitadebat. non inuide mutatu
se iurans. s; ineffabili quadam
uirtute ad xpianitate p'ui inu.
Dicitur aut **Statu.**
primu huic miraclo qda
gestu p alexandriu constantino
politano ciuitatis epm. Cum eni
uenisset impator constantiu by
zantium: adeuntes eu qda philo
sophi querebantur. quasi n dm
coleret ut deceret. & circa sacra no
uitates exerceret. noua in re pub
lica introeundo cultura: pter q
eius maiorib; uisa sunt & grecor;
romanor; q; pncipib; qs habuerit

transacta sc̃ta placuer̃t. uolebantq; cum alexandro ep̃o disputare de dogmate. Iue ū huiusmodi exercitatione uerborū mēp̃t erat. de uite qualitate confident. fuit enim uir magis & conuersatione mirandus. Eūq; certam impatore p̃cientē suscepisset. conuenissent q̃ philosophi omnib; loq̃ uolentib; ut unū ex se quē uellent eligerent. postulauit sc̃s memoris pat̃ m̃ alexander. ceteros ū quicūq; eēnt silentiū tenere p̃cepit. & tantū in his quę ab utroq; dicerent intendē. Suscipiente siq̃ de uno eorū disputationis uniuersę negotiū. ad philosophū sc̃s alexander. in nomine inq̃t ih̃u xp̃i impone loquar. in p̃mis & una cū ei sermone op̃ impletum est. Repente nāq; ille homo ut sermonē audiū. obligato ore conticuit. Putas ne iustū fuit confidare utrū mal̃ hoc miraculū uidetur. ut homo & hoc philosophus sic facile officium locutionis amitteret. an certe ut lapis uolentia uerbi manu diuidet. qđ quibzdam aiunt iulianū fecisse chaldeū. & hec

quidē sic acta refer̃t. *Theodericus.*

Interea sacerdotes sepe conuenientes arrium ad mediū deducebant. sup̃tile q̃ grammationē de eius p̃positionib; agitabant. petulant̃ aut̃ in qualibet parte metuebant p̃ferre sententiā. Hęc itaq;

sacra & uenerabilis turba p̃mptione aduersarioz non uidebantur aliena. Erant enī int̃ eos quidam pauci qđē s̃ callidi. & breuia imitantes celantes q̃ calliditatē & arrū blasphemā non defendentes apte. Conuenientib; q̃ uniuersis maximā domū p̃parauit in regalib; impator. sedes & subsellia in ea poni p̃cipiens. quę sufficerent ordini sacerdotū. ita decentē p̃parans eis honore. inuitauit ingredi & de p̃sentib; habere consiliū. Introiuit aut̃ & ipse p̃nceps ultimus cum paucis. laude dignā sui magnitudinē habens & mirabilē speciē mirabiliorē q̃ gerens dignitatē pudoris in fronte. minore ū sede quā aliis posita in medio eorū sedet. Primo tam̃ petens hoc sibi ep̃orū iussione concedi. tū cū eo resedit sacratissimū ille chorus. Primū itaq; magnū eustathius antiochenz sc̃tū eccl̃ę p̃sulatū. nā philogoniū cū dudum meminim̃ ad meliorem iam transierat uitā. & hunc mirabilem uirū etiā nolentē ad regimen eius eccl̃ę decreto cōmuni. pontifices ac sacerdotes & om̃is popl̃ xp̃ianū uenire compulerat. Is q̃ p̃conioz florib; caput p̃ncipis coronauit. & studio qđ habebat circa sacra benedictiones exhibuit.

Post hunc autē eusebiū cognomine
pamphili. quib; iam recentib; fa-
mosissimū impator ptulit de unani-
mitate concordia q; sermones. tyran-
nor eos crudelitātē rememorans
& honorabilē pacē quē sub eo est
diuinit^{us} collata. simul & quia pes-
simū & ualde crudele uidetur.
ut destructis hostib; nullo q; p-
sumente resistere. sacerdotes alte-
rutros iacularent atq; confunde-
rent. & impiis atq; sine dō psonis
delectationē risū q; pberent. Cū
itaq; de diuinis tractarent reb;
& scī sps doctrinā in scriptis habe-
rent. euangelici enim libri sunt
in q; & aplici antiquor q; ppha-
rum sanctiones quē nos erudiunt
quid de sacra lege sapiam. Expel-
lentes q; hostile certam ex uerbis
diuinis inspiratis. solutionē que-
stionū mente percipiam. Hec & his
similia tāquā filiū amator patris
sacerdotib; uelut patrib; offerebat.
aplicor dogmatū studens pfliga-
re concordiam. Conciliū ū pluri-
ma pars his quē dicebant obedi-
ebat & int̄ alterutros unanimita-
tē & dogmatū salubritatē libent̄
amplectebant. pauci ū qdā quor
tam meminim^{us} & sup illos minophan-
tis ephesius. & scytopolitis patrosil^{us}.
theogoni nichenus ep̄s. & narciss^{us}

neronadil. quē est scdē cilicis quā
nunc ^{crino} hieropolim uocant. & cū his
theonas marmaricens. & tolomai-
dis egypti scdē. aplici resistentes
dogmatib; arriū defendebant.
dictantes enim fidei petitionē
certui cōmuni dederūt. Quē cum
lecta fuisset ab uniuersis repen-
te disrupta est. & adultera frau-
dulenta q; p nuntiata; turba siq;
dem & tumultu contra eos ab oib;
habito. cunctis q; p ditionē ab eis
factam accusantib; pietatis for-
midantes. surrexerūt & pmi ar-
rium abdicarūt excepto scdō &
theona. Cū q; fuisset impi^{us} ille
destruct^{us} concordit^{us} uniuersi fidē
glām q; dictantes quē adent^{ur} in
ecclis pmanē. & subscriptionib;
roborantes soluere conciliū. dolo-
se tam & non salubritē pdicti uni-
in fidi t̄mino consenserūt. & testan-
tur tam quē postea ab eis machi-
nata sunt contra pietatis ppugna-
tores. quam q; ab ipsis conscripta nō
cuntur.

Eustathi^{us} itaq; antiochen^{us} ep̄s. cui
pmi^{us} memin^{us} hec de eis retulit.
docens quē facta sunt. eor q; reclar-
ens blasphemā. ubi illud & puerbiale
int̄pretat^{ur} eloquium. Dñs creauit me
pncipio uiarū suarū in opa sua. Pgo
itaq; tam hinc ad ea quē gesta sunt;

cum q̄ p̄p̄t hec synodus maxima
in mceam uenisset urbem & que-
reretur fidei modus. apta quide
impudentia eusebii scripturā ptu-
lit blasphemie. Que coram omib;
lecta. repente clade importabilem
causa diuisionis audientib; irroga-
uit. & confusionē tam incurabile suo
puidit auctori. Cū q̄ officina capta
fuisset. indubitant eusebii disrup-
ta iniquitatis scriptura. in conspectu
omnium q̄dam ex tractatu nom̄
exponentes pacis. compescuerūt om̄s
iustam querimoniam facientes. Arri-
ani aut̄ metuentes. ne congregato
in idem tanto concilio pellerentur.
exilientes anathematizauerūt m̄dū
dictū arrii dogma. concordit̄ subse-
bentes lūis sua q̄ manu consentien-
tes. & similit̄ se sicut om̄s synodus sa-
pe p̄fiterentes. Cum q̄ p̄filiis ut na di-
cam male calliditatis arte p̄ualuisset.
qui magis debuerant agere peniten-
tiam. tē q̄de latent̄ postea ū clare dā
natū. cepunt allegare sententias. sepe
ponentes insidias eis a q̄b; uidebant̄
ēē conuicti. uolentes rixarum germi-
na radicare. & tē timentes dedinantes
q̄ tanti oculi cognitores. occulte p̄ea
pietatis p̄dicatores debellare tēptabant.
S; n̄ credim̄ hoīes sine dō posse p̄uale
contra sacram adorandā q̄ legē euan-
gēlicam q̄ doct̄nā. Nam licet ad modici

roborarent̄. rursus fortit̄ & magni-
fice deuincunt̄ scdm̄ p̄p̄ham gl̄iose
uocis ysaiam. Hec itaq; magis eustathi.
Huius aut̄ concertator & ueritatis
ppugnaculi turris athanasi succel-
sor alexandri famosissimi p̄filiis. q̄do
scripsit ad afros etiā hec adiecit. Con-
uenientes enī ep̄i. studuerūt uerba q̄
dem impietatis ab arrianis inuenta
perminere. hoc ē ex nonexistentib; &
q̄d dicebant creaturam & facturā
filium. & fuit aliquando quando n̄
fuit. & quia mutabilis ē nat̄. Sēp-
turarum ū manifestas posuerūt dic-
tiones. quia ex dō fili n̄taliū unige-
nit̄ est. uerbū. uirt̄. sapientia sola
patris. d̄s uer̄ sicut iohes ait. & sic
sc̄psit patris splendorē gl̄e & figā
substantie docens ēē filiū patris.
Qui ū circa eusebiū p̄pria tracti
uesania loquebant̄. alterutris dice-
bant. Consentiamus. Nā. nos ex dō su-
m̄. Unus enī d̄s. ex quo om̄ia & uet̄a
transierunt. ecce om̄ia noua ex dō
facta sunt. Cogitabant aut̄ & illud
q̄d in pastore conscriptū est. Primū
om̄ium crede. q̄a unus est d̄s q̄
creauit uniuersa atq; p̄fecit. & con-
stituit ex nonexstante ut sint. Por-
ro alii ep̄i malitiam uidentes illoz.
& pessimā impietatis artē apti. a
ut na dicatur manifestius. dixerūt
ex dō id ē consēpserūt ex substantia

patris esse filiū. ut creature quidem
eo qd n̄ habeant a semet ipsis ut sint
sed habeant p̄ncipiū existendi di
cant ex dō. filiū autē solus p̄p̄us ex
substantia credat̄ patris. Hoc enī
p̄p̄ū unigenitū ē. & ueri uerbi patris.
Hec itaq; fuit occasio. ut ex substantia
diceret̄ patris. Rursus autē requi
rentib; ep̄is paucos eorū q̄ arriani
ē putabant. si dicerent filiū n̄ esse
creaturā s; uirtutē & sapiām solā
patris. & imaginē sempiternā & in
dissimilē p̄ om̄ia patri ac deum
uerū. capti sunt qui circa eusebiū
inuēntes alterutris. q̄ r̄h̄e ue
niunt etiā ad nos. Nāc nos inq̄
unt imago & gl̄a dicim̄ dei. De
nob enī idic̄it. & dictū est. Semp̄
enī nos q̄ uiuim̄ & uirtutes mul
tę s; & egressa quidē est omnis
uirtus dī ex terra egypti. Cam
pā & locusta dī uirtus magna.
& rursus. Hīs uirtutū nobiscū.
S; etiā p̄p̄rū nos dei sum? Ha
bem̄ hoc n̄ simplicit̄. qm̄ & fr̄s
uocauit nos. S; autē & dīm uerū
dicunt filiū. n̄ nos contristat.
factus enī uerus ē. Hec est arri
anorū corrupta mens. S; etiā hī
ep̄i uidentes eorū dolū. college
runt ex scripturis splendorem
fontē. & flumiū & figurā ad sub
stantiā p̄tinere. & illud. In lu
mine tuo uidebim̄ lum̄. & ego
& p̄t̄ unū sum. & clarē iamac

breuit̄ conscripserunt consubstan
tialē patri filiū. Om̄ia nāq; p̄di
cta hanc significationē hnt. & in
m̄uratio siquidē eorū quasi ūba hēc
n̄ fuissent ex scripturarū auctonta
te p̄lata. p̄ eos q̄ manus ēē ciuic̄.
Ex n̄ s̄cripto nāq; ipsi ip̄ie p̄fe
rentes quippe qd̄ nusquā p̄nt̄ in
uenit̄ ex n̄ extantib;? & fuit aliqui
qm̄ n̄ fuit. alios culpant p̄p̄t̄a ex
n̄ scriptis sermonib;? pie tam̄ intel
lecti dāpnati sunt. Ipsi nāq; ueluti
de sterore reppientes. hēc uere de trā
locuti sunt. Verū ep̄i n̄ sibi m̄s ad
inuēntes uerba. s; habentes hēc
a patrib; testimonia cōsēpser̄. Hec
res enī sacerdotes ante eos pene centū
triginta magne romē ciuitatis &
nr̄e accusauer̄ om̄s. qui dicunt
facturā aut creaturā ēē filiū. & n̄
cōsubstantialē patri. & hoc sciebat
eusebī cesariensis ep̄s. qui p̄mū def
fendebat arrianorū sectā. nouissime
ū subsēp̄it nicēno concilio. Scripsit
autē & cauib; suis. confirmans q̄ et
antiquorū aliquos doctos & illos tres
ep̄os & cōsēptores agnouisset nomine
cōsubstantialitatis uos. in patris et
filii dīitate. Isti ḡ cōciliū metuentes.
exposite fidi cōsenser̄. scdm̄ p̄ph̄e in
crepationē dicentis. Popl̄s hic labus
me honorat. cor aut eorū longe ē a me.
Theonas & scd̄s nolentes adquiescere.
ēdēpnati s̄t. Postea ū in conciliū ueni
entes uiginti. cōsēpserunt de cōsiliatio

ne ecclesiastica sanctiones.

Sabino itaq; n̄ credam⁹ q̄ eos idi-
otas uocauit i iperitos. sabi-
nus enī heraclie tracensis mace-
donianoy ep̄s habita congestioe
eoy q̄ p̄ diuisa concilia sacerdotum
ex scripto plata s̄. eis q̄ nicea con-
uener̄ ueluti idiotis & simplici-
b; derogauit n̄ sentiens. qm̄ et
ipsi eusebio cū multa p̄batione
p̄fidenti fidē. ueluti idiotę nosc̄
derogare. & aliqua quidē uolens
p̄terit. aliqua ū mitigauit. Cun-
cta tam̄ scdm̄ p̄pam sūpsit inten-
tionē. & laudat quidē tanq̄ fide
dignū testē eusebiū p̄p̄hili. lau-
dat simul & p̄ncipē tanq̄ eā q̄ s̄.
ip̄ianoy dogmatizantē. Culpar
aut̄ expositā in nicea fidē. tanq̄
ab idiotis & nich̄ scientib; traditā
& quē uelut sapientē i sine m̄da-
tio testē uocare consueuit. et uocē
sponte c̄p̄nit. At enī eusebi⁹ q̄a
ex iuris dī nicea c̄uenientib; alii
qdē sapiē sermone micuer̄ alij
om̄nientia uite laudati s̄. & qm̄
impator p̄sens om̄s ad unitatē suā
concordes i c̄sectatores esse p̄struxit.
Sic ḡ contrā dicta sabini nec non
eusebiū atq; consortiū eoy sibimet
agnoscuntur. & siquidē alicubi op̄
fuerit. de sabino memorabim⁹. Con-
cordia ḡ fidei a magno nicea plata
scilio. ab eusebio clara uoce lauda-
ta hec est. *fides in niceno dicta con-
cilio.*

Eratim⁹ in unū dīm patre oīpoten-
tem. om̄iū uisibiliū inuisibiliū
q; factorē. & in unū dīm ih̄m xp̄m
filii dei. natū ex patre genitū. hoc
ē. ex substantia patris. dīm ex deo.
lūm̄ ex lumine. dīm uerū ex dō uerū
natū n̄ factum. osubstantialē pat̄
p̄ quē om̄ia facta s̄. & q̄ in celo & q̄
in t̄ra. Qui p̄p̄t nos homines &
p̄p̄t nr̄am salutē descendit i in-
carnat⁹ i homo factus ē. passus &
resurrex̄ t̄cia die & ascendit in ce-
los. & uenturus ē iudicare uiuos
& mortuos. Et in sp̄m̄ sc̄m̄. Dicen-
tes autē. erat qm̄ n̄ erat. aut non
erat ante quā fieret. aut q̄ ex n̄
exstantib; factus ē. Aut ex altera
substantia ul̄ existētia dicentes
ē aut creatū aut conuertibilē.
filii dei. hos tales anathematizat
catholica & ap̄lica eccl̄a. Hanc ue-
nerabilē fidē tr̄centi quidē de-
cē & octo. & agnouer̄ i āpleri s̄.
& sic aut eusebius. consonantes
& unanimes in scriptis replana-
uer̄. Qm̄q; ū solūm̄ n̄ receperunt.
uerbū osubstantialitatis rep̄hen-
dentes. eusebius nichomedię
p̄sul. theonas marmaricē. se-
cund⁹ tholomaichis. dicentes con-
substantialē ē. qd̄ ex aliquo est.
aut ex partione aut ex decur-
sione. aut ex planatione. Explan-
atione quidē sic ex radice ger-
men. ex decursione ū sic pat̄ni
filii. Ex partione aut̄ sic ex mat̄

sa aurea. anuli duo ultres. S edm
nullū aut horū inqunt ē fili' deq.
p ptea q dicebant in fide n esse con
sentiendū. Plurimū siquidē ūbo
substantialitatis derogantes p die
ti uiri. in arriani depositionē sub
scribere noluerūt. Idō q; synodus ar
riūi iosephatōres et anathematiza
uit. omīs adicientes neq; accede eū
in alexandriā; Preceptū q; pncipis
repente eundē arriū i q; circa euse
biū q; theogniū q; qui cū eis exilio
deportauit. .x.

Eusebius q; theogniū post pau
lulū tempus exiliū libellum
penitentie porrigentes in fide con
subalutatis osenserunt. Qd declarauim
pcedentes. Tunc aut in synodo
eusebius cognomine paphili q; cesa
rie palestine sortit' epātum. pau
lulū animaduertens atq; osiderat
utrū oporteret suscipi. Terminū
fidi: una cū aliis omib; hocē uni
uersa multitudine osensit atq;
subscripsit. Necn ex poplo sub sua
diocese constituto. scripsit termi
nū fidei. q; ūq; destinauit sermo
nē subtilit' osubalutatis intpstat.
ut nequaq; penit' suspicionē ad
uersā de eo qui libet habere potuisset.
Sunt autē q ab ipso eusebio
oscripta sūt hui' modi uerba. *Epis
tola eusebiū paphili de niceno
concilio q; fide. ad cesarienses pa
lestinos. .xi.*

Arbitram' q uos dilim' etiā ali

unde didicisse fama osueta pcurren
te. perfectū de his q; sūt gesta sermo
nē. S; neq; hui' modi auditu ueri
tas uob aliē ncietur. necessario
dixerim' uobis quidē sēpturā ano
bis de fide ppositā. Nā et dñs nū
mittens ad pdicandū discipulos suos.
ait. Euntes docete omīs gēs. bapti
zantes eos in noīe patris i filiū q;
filij i sps scj. Cle quib; iassurmanē
ita habet. q; ita sape. S; etiā dudū
sic habuisse q; ita sapuisse. q; usq;
ad mortē p hac militare fide. ana
thematizantes omnē sine dō here
sem. Hec omīa ex corde q; animo
sapuisse ex corde nouim' nosmet
ipsos. q; nē sapere q; dicere coram
omīpotenti dō q; dñō nro ihesu
xpo cū ueritate testam. ostensuri
pbatōib; q; satisfacturi uobis. q;
q; pteritis tēporib; ita credidim'
q; pdicauim'. Hac a nob; exposita
fide. nulli relictus ē resistendi
locus. S; et ipse pimus dō amabi
lis impator nū rectissime eā ha
bere testatus est. q; sic etiā se ptes
sus ē sape q; in hac omīs consenti
re q; subscribe. q; in his dogmati
b; concordare pcepit. ūno solū m
sēpto iūserto osubstantialitatis
uerbo. Qd etiā ipse intptabatur
dies. q; nē scdm corpēas passiones
osubstantialē dī. neq; scdm diuisi
onē. neq; scdm quādā decisionē ex
patre subsistere. Non enī posse na
turā sine materia intelligibilē.

in corpore q; corporale quāda subsiste-
re passionē: s; sacris quib; dā. inef-
fabilib; q; rationib; magis intelli-
gendā. & sapientissim⁹ quidē atq;
pūssim⁹ īpatōz. ita philosophabat⁹.
fidi q; explanatione dictata quēad-
modū. ab eis dictū sit ex substan-
tia patris. & patri consubstantialē.
nō ē sine examinatione derelictū.
Consultationes enī & responsiones
deinde mouebant⁹. & in eis p̄seruta-
bat⁹ dictōz sensū. & hoc q; qd age-
bant de substantia. constabat apud
eos significatiuū quidē ēē ex pa-
tre. nō tam tanq; partē ēē patris.
p̄pt̄a nob; q; nidebat⁹ bene se ha-
bere. ut m̄te osentirem⁹ p̄e doctri-
nē dictanti ex patre filiū ēē. nō
tam partē ei⁹ ēē substantiē. Qua-
pp̄t & nos m̄te consensim⁹. Neq;
uocē consubstantialitatis. resitantes.
posita p̄ oculis nr̄is pacis intenti-
one. & ab intellectu rectissimo nō
cadentes. scdm hoc etiā natū q; nō
factū suscepim⁹. qm̄ factū cōmune
esse dicebant. opus reliquarū crea-
turarū factarū p̄ filiū. quarū ni-
hil simile habere filiū ositemur.
& p̄dicam⁹. Unde nō eū esse facturū
dicim⁹. qd̄ ogruit his q; p̄ eū facta
dīnoscunt⁹. s; sup̄ tā facturē uolē
ēē subē. quā ex patre natā diuina
docere uident⁹ eloquia. in q̄ppe ge-
nerationis inenarrabili incognabi-
li existente uniuē nature factē;

Sic autē & consubstantialē ēē patri
filiū. ratio examinata cognoscit.
nō scdm corpōz modū. neq; mona-
lib; animalib; primū. s; neq; p̄
diuisionē subē. neq; p̄ defectiōē
aut mutatiōē pat̄ne subē ul
uirtutis. His enī om̄ib; ingeni-
ta natura patris extranea est.
S; p̄dicandū ēē consubstantialē
pat̄ filiū. eo qd̄ nullā equalitatē
ad creaturas factas dī filius ha-
beat. s; sola patri genitor p̄ om-
nē m̄dū sit similis. in sit ex alia
qualib; suba ul eēntia s; ex pa-
tris. Qd̄ etiā ipsū hoc in m̄pre-
tatū bene se habere uisū ē. ad
osentiendū. qm̄ i priscorū ep̄os
aliquos iōsc̄ptores eloq̄ntes & no-
biles agnouim⁹ in patris & filiū
theologia idē diuina ratiocina-
tione noīe consubstantialitatis. usos.
Hec itaq; de exposita fide sint di-
cta. in qua uniuē consensim⁹
nō sine animaduersione. s; scdm
sensus expositos corā ipso deo a-
mabili examinatore impatore.
& p̄dictis rationib; recordantes.
anathematismū post fidē in eis
placū sine tristitia ēē credidim⁹.
eo qd̄ nō sc̄ptis uti uocib; phibent⁹
unde pene om̄is facta ē osu. sio.
& indisciplinatio. tētib; exclis. nul-
la siquidē scriptura diuine in-
spirata dicente ex nō extantib; aut
fuit aliqui qm̄ nō fuit. & reliquis

que pferbant: irrationabile nob
uisu ē. hec dicere ut docere. qm̄ ne
q; priori tēpore huiusmodi osueui-
m⁹ uti sermonib; hec uob neces-
sario sc̄psim⁹ dilmi. iudiciū nre
examinationis i consensū uob in-
notescentes. q; quia rationabilit̄
tunc qdē qm̄ nos sc̄ptura qdāmo-
dis aliis offendebant. postea uero
indubitate ea que erant sine cō-
tristatione suscepim⁹. Quappt̄
magnanimit̄ nob sensū uerborū
discutientib; placuit concordare
in his q; a nobis ipsis in fidei ex-
positione ofessa sunt; h̄c itaq;
eusebi⁹ pāphili in cesariā palesti-
ne litteris explanauit. alexan-
driē uē ecclē i egyptiace & libie
& pentapoleos. & q; uicine sc̄. hec
sc̄psit om̄ni decreto cōsilii.

Theodorus epla niceni concilij.

Sc̄e magne q; di gratia alex-
andrine ecclē. idilmi fr̄ib;
p egyptū & libiā & pentapolim
constitutis congregatis & magnā
scām q; synodū mēca celebrantes
ep̄i in dño salute. Qm̄ di gratia
& dō amantissimi pncipis nri
constantini. aggregatis nobis in ur-
be p̄dicta ex p̄uincis diuisis & ci-
uitatib; magna scā q; synodus
celebrata ē. om̄imodis necessario
uisū ē ab hoc sacro i scō concilio.
etiā ad uos litteras destinari ut
noueritis quedā quidē mora &

examinata. q; placuerit atq; firma-
ta sūt. Ante om̄ia siquidē exquisita
sūt ip̄ia & iniqua & sine dō dogma-
ta arrū & ea consentientū sub p̄-
sentia dō amantissimi ip̄atoris
nri constantini. & om̄iū decreto cō-
placuit anathematizari ip̄ia cō-
sectā & iniquā. atq; sine dō uer-
ba simul i noīa quib; utebatur
filio dī blasphemans & dicens ex
n̄ extantib; cō. & iterū fuit aliqñ
qñdo n̄ fuit. Quom̄ enī fuit aut
quom̄ iterū n̄ fuit. i pro libero
arbitrio malicie atq; uirtutis
capabilē filiū dei dicentis. & cre-
aturā nominantis cū atq; fac-
turā. Hec igit̄ om̄ia fatua & ani-
lia & blasphemia anathematizari
sc̄m & uniuersale conciliū. & nec ul-
q; ad auditū impię sectę atq; ru-
moris hui⁹ aut intellectū iniq̄-
rū sensū accōmodauit. Ea qdē
que de illis gesta sūt. qualē termi-
nū habuerunt. om̄ia iā aut audi-
stis aut audietis. ne nos forte
uideam⁹ uro obloqui. p̄pt̄ delictum
suū imp̄pia digna portan-
ti. Tantū crenū ualuit ei impie-
tas. ut etiā theonas marmarice
n⁹ i sedis p̄tolomaichis ea uterēt̄.
Idē enī & illi dāpnatissē. S; qm̄
ineffabilis grā dei illas quidē ma-
las sectas & blasphemias. idisordi-
ā & audaciā p̄sonarū. & diuersionē
p̄dicta cōmotione destruens libe-

ruit egypci: relinquebat aut que
 ppetulantia meletu gesta s: & con-
 q ab eo sunt ordinati: etia ex hac par-
 te q placuerunt synodo. uob insinu-
 am kmi frs. Placuit g melitu
 qde clemti osilio du subtili uera
 q ratione nulla ueniā mereretur:
 manere quide in ppa ciuitate: nul-
 la u omimodis habe potestate: neq;
 eligendi. neq; ordinandi. nec inpro-
 uincia nec in qualibet ciuitate ui-
 deri. putuq; nom: tantum possi-
 dere: eos autē qui ab eo s: constitu-
 ti. mystica ordinatione firmatos:
 habere honore & ministeriu: ut
 tam sequentes sint modis omib;
 uniuersor in singul parrochiis & ec-
 clesiis. kmo & cōministrō nro alexā-
 dro consecrator. & ut his nulla po-
 testas sit placitos sibi eligere. aut
 nomina eor pferre. aut omi no ali-
 quid agere. pter uoluntate ecclē
 catholice pfulis alexandri. Gratiā
 nāq; dī orationib; iuris in nullo
 scismate reptos: s: sine macula in
 catholica & aplica ecclā pmanen-
 tes: dignū est potestate habe & eli-
 gendi qlibet: & nomina eor dandi
 q clero sunt digni: & absolute face
 omia scdm legem & sanctionē ecclē.
 Si quē u contigerit requiescere in
 ecclā: tē puebi in honore defuncti
 eos qui nup assūpti sunt solūm si
 uideant digni & popls eos elegerit
 odecernente simul & osignante.

maxime alexandrie ciuitatis epō.
 Hoc itaq; aliis quide ocessū ē. omib;
 In psona u meletu nequaquā eadē
 placuerit ppter priorē indisciplina-
 tionē ei: ppter pccitates ei ac petu-
 lantiē uoluntate: ne ulla dant
 auctoritas uel potestas homini q
 posset rursus easdē indisciplina-
 ones instruere. Hæ sunt pcpua
 icōpetentia egyp̄to & scissimē ale-
 xandrinor ecclē. Siquid autem
 aliud ordinatū ē aut dogmatiza-
 tū. p̄sente dño atq; kmo cōminis-
 tro ihs nro alexandro. ipse p̄sens
 uob poterit subtili ap̄te: tanq;
 auctor gestor & cōmunicator exis-
 tens. Euangelizari aut uobis. &
 de gloriā scissimi pasche: q
 uis orationib; ē correptū etia hoc
 opus. ita ut om̄s orientales frs
 qui cū iudeis p̄mittis celebrabat:
 consonē cū romanis & uobcū & cō
 omib; ab initio pascha custodi-
 entib; ex hoc tēpore debeant cus-
 todire. Exultantes itaq; in his q
 gesta s: & incōmuni pace atq;
 concordia. & in eo qd om̄s radici-
 tus heresis ē auulsa: cū maiori
 honore & ampliore caritate sus-
 cipite cōministrū nr̄m. ut n̄ pō-
 tificē alexandriū. q nos p̄s. entia
 sua letificauit: tantūq; labore
 p pace ur̄a etia in hac etate sus-
 tinuit. Orate simul ipro nob
 omib; ut que bene placuerunt

firma pmaneat p dñm nr̃m ih̃s
xp̃m sc̃dm bonā uoluntatē facta
sicuti credidim⁹ dī patris in spū
sc̃o. cui⁹ glā in sc̃la am̃. Trinitas
cōsubstantial⁹ et̃na ē ih̃s. **Socrates.**

Et hac g̃ eplā synodi manifestū
est: q̃ n̄ solū arriū r̃confortes
et anathematizauer⁹. s; etiā uerba
secte ipsius. & q̃ de pascha concor
dantes heresi archā melitiū sus
cepunt. **xiii.**

Mouet autē me feruor ip̃era
toris etiā ex alia rē eius uo
luntatis habere memoriā: & quēad
modū p concordia cogitabar: ha
bens enī puidentiā pacis eccliarū:
uocauit ad synodū & aceliū no
uatianon religionis ep̃m. Post
quā g̃ scripta & subscripta est a
concilio fidei definitio: requisitū
ip̃ator aceliū. si et ip̃e consenti
ret in fide & paschalis definitio
ne festiuitatis. At ille. Nichil in
quit noui o impator. synodus de
finiuit. Sic enī olim & atēporib;
ap̃loy ip̃se p̃cepi: & terminū fidi
i tēpus paschalis festiuitatis. Por
ro denuo ip̃atore rēgentē: cur g̃
tē a cōmunionē separas: ille ea q̃
sub decio gesta sūt p̃secutioni tēpre
replicauit. & subtilitatē acerbis
sime regule deduxit ad mediū: q̃
n̄ oporteat eos qui post baptismū
peccant. peccatū qd̃ ad mortem
ēē sc̃pturē diuine p̃nciant. cō
p̃nciant.

munione sac̃m̃torū fieri dignos. s;
inuicandos quidē ad penitentiā.
sp̃e ū r̃p̃missionis n̄ a sac̃dotib;
s; a dō solū sustinere q̃ potestātē h̃t
peccata remittere. h̃c cū dixisset
aceliū. ip̃ator ait. O aceli. pone sca
lā. r̃si potes ascende solus in celum.
h̃c nec eusebiū p̃aphiū nec aliū di
xerunt. Ego ū audiui a uiro neq̃
quā inciente. qui & ualde senex
erat. & tanq̃ qui uidat ea q̃ fuerāt
in concilio gesta referebat. **Sozo**

Synodus autē corrige **menys.** 12 c
uolens hominū uitā & in celis
cōmorantū. posuit leges q̃s cano
nes appellam⁹. In quorū tractatu
uidebat aliquib; introducē legē:
ut ep̃i. ip̃r̃bi. diaconi. i subdiaconi.
cū coniugib; quas ante consecrati
onē duxerant n̄ dormirēt. Sur
gens autē in medio paphnutius
cōfessor. contraxit: honorabiles
confessus nuptias. i castitatē esse
dicens. concubitū cū ip̃a coniuge.
Suasitq; concilio ne talē poneret
legē: grauē asserens ēē causā. q̃
aut ip̃is aut eorū coniugalib; oc
casio fornicationis existeret. Ob h̃c
quidē paphnuti⁹ licet nuptiarū ēē
inceptus exposuit. synodus q; lau
dauit sententiā ei⁹. in h̃ ex hac par
te sancitū. S; hoc in unūcūq; uo
luntate n̄ in necessitate dimisit. h̃
a concilio ita dispositis. contigit uic
cennialia stantim p̃ncipē puenire.

Et consuetudo romanorum uniusque
que decennium imperatorum publica deno-
tione celebrare. O portunum quod iu-
dicans constantinum inuitavit ita ad
omnia synodum: et donis expecten-
tibus honoravit. Amonitosque de con-
cordia fidei communem inter alterutrum
pace. Preterea ab eis oratione uale-
dit uniuersis inimicis: scribens absen-
tibus que fuerint in concilio cele-
brata: inuitans ut ab omni discor-
dia recedentes concordarent in ex-
posita concilii fide. Quod nichil aliud
non dei sententia uideretur: ex conso-
nancia tantorum italicorum sacerdotum sancto
spiritu constituta. et post inquisitionem
subtilissimam et animaduersionem du-
bitationum omnium comprobata. **Societate**

Victor de arrio et scriptis eius. **av.**
constantinum maximum augustum
episcopus et populo. Malignos et ipsos ar-
rius imitatur. dignum est ut illos quoque
suscipiat ultionem. Sic quod porphirius
diuine pietatis inimicus. iniqua uo-
lumina contra religionem proferens. dig-
nam pro meritis inuenire mercedem. et
tale per quam in posterum esset obprobrium.
et plima opleretur infamia. et non pla-
cuit arrium reconfectores ei uoca-
ri porphirianos. ut quorum mores et
imitati sunt eorum uocabulo profuerant.
Super hec autem si qua consecratio ab
arrio facta repperit igni tradatur.
ut non solum praua et doctrina debeat
sed neque ulla ei possint remanere

omnino. Hoc etiam precipio. si quis con-
fectiones arrium celasse copiosius: et non
repente proferens igne consumpsit.
mortis supplicio subiacebit. Vox
enim cum in hoc fuerit captus. ca-
pitalem suscipiet ultionem. **Uos uos**
custodiat. **Theodorus. xvi.**

De confectione sacrorum librorum
scriptum eusebio palestine. uictori
constantino maximo pio. euse-
bio. Ut in nostri nominis ciuitate cog-
nouimus. nimis saluatoris dei nostri
prospiciente solatio. maxima bonorum
multitudo sanctissime se edificauit
ecclesie. ut hoc cremento ualde profici-
ente. dignum esse uideatur etiam ecclesias
in ea plures edificari. Quapropter
quod iussu est nostre uoluntati. decuit
nos tue notum facere sapientie. quoniam
quingenta mibis nationes codices
bene confectos. et ad usum habiles ab
artificibus antiquariis et perfecte ar-
te scientibus scribi precipias. diuina-
rum quoque scripturarum quas maxi-
me confectionem et usum necessarium
ecclesiis esse nosti. directe si enim
utere nostra tranquillitate ad pugn-
cie iudicem. quoniam omnia confectioni
eorum necessaria prebere cures.
Ut enim cum codices conscripti confi-
ciantur. erit opus diligentie tue.
Nam et duo publica uehicula ad de-
ferendos eos ex auctoritate rescrip-
ti nostri. te prece conuenit. Sic enim
et maxime bene conscripti. usque ad

nr̃m pducenr̃ aspectū. Uno q̃ppe
tue eccl̃e hoc exsañte diacono: qui
dū ad nos uenerit expiet̃ nostre
munificentie pietatē. Bz te cus
todiat fr̃ km̃e. **Theodoritus.**

Sufficiunt q̃dē hec ad cōniciē
dū magis autē apte noscen
dū: quēadmodū famosissimus
ip̃ator suū studiū circa sacra con
stituit. Attam̃ adiciā: q̃ etiā cir
ca salutare sepulchrū gessit. Ag
noscent̃ enī: qm̃ elati & circa cul
turā bachantes idolorū sepulcrū
dñi sordib; operuerant: obliuio
ni tradere contendentes memo
riā salutarē: & desup templum
edificauerant luxuriosissime de
monis idē ueneris. ut illic uir
ginū cantib; insultarent. Pre
cepit destrui sceleratissimū tem
plū. ip̃sū q; puluerē funestis sa
crificiis uiolatū esse. & p̃cul ā
ciuitate disp̃gi. Deinde sacrari
ū edificari dō maximū atq; pul
cherrimū. sicuti designat̃ ex e
p̃la ad machatū ipsius ciuita
tis ep̃m destinata. **Socrates.**

Oe eusebiū nicomediensis & the
ogniū niceni penitencia. Euse
bius igit̃ & theognius peniten
tie libellū sūmū ep̃is dirigentes.
ab exilio reuocati fr̃ impiali p̃cep
to & suas eccl̃as receperunt. expel
lentes qui in eorū locis fuerant
ordinati. id ē. eusebius amphionē

christū ū theognius. Cuius libelli
exemplar hoc est. Cludū quidē
ante iudiciū condēpnati a reue
rentia ur̃a. patienter ferre q̃ de
creta sunt a scō concilio ur̃o debu
imus. Sed quia nimis absurdū ē
contra nosmet ipsos dare calūpni
atorib; de taciturnitate phatio
nē: p̃pt̃ea referimus qm̃ nos & in
fide una cucurrim; & sensū exa
minantes de consubstantialitatis
sermone cuncti pacificati sum;.
nequaq; sequentes heresem. s; com
memorantes ad cautelā eccl̃arū q̃
nr̃e subueniebant m̃ti & satis fa
cient̃ eis quib; p̃ nos suaderi de
buerat in fide subsēpsim;. Auare
matismo aut̃ n̄ subnotauim; n̄
tanq; fidē accusantes: s; ut uelut
n̄ credentes talē esse eū qui fuerat
accusatus: certi de eius ad nos di
rectis ep̃lis & inter nos disputaci
onib; habitis. Si igitur satis fa
ciū est scō ur̃o concilio n̄ reluctan
tes s; consentientes decretis ur̃is
etiā hac consēptione satis facimus
uob; n̄ exiliū grauit̃ ferentes. sed
suspicionē habiende heresē. Si
enī dignamini n̄ in uultu nos ur̃o
recipe: habebitis in omib; consonan
tes. & ur̃a sequentes pariter. Instituta
q̃ndo etiā eum qui in his accu
satus est. placuit ur̃e reuerentie
deiñtiā p̃mereri atq; reuocari. Ab
surdū nāq; ē: si quis qui putat̃ ē reus.

renocat ad satisfaciendū in quib;
ei derogabat. ut nos contra nos
iplos pbeam p taciturnitatē in
crepationis inditiū. Signamini
q sic conuenit ur̄e uenerationi
idō amantissimū pncipē cōmo
nere ip̄os n̄as tractare & ueloci
t̄ de nob q uobis conueniunt co
gitare. Hic quidē libellus ē reuer
sionis eusebii & theognii. Ex ubi
autē ei comitio. q̄ isti quidē dicta
te fidei subsēpser̄: dāpnationi ū
arrū consentire noluer̄. (q̄ qm
arrū ante istos renocatus agno
citur. s; licet hoc ita se habere uideat.
tām alexandriā accedere
phibitus est. Hoc autē ostendit
ex ei cogitationib; quas postea mo
litus inuenit. signito penitencie
sue sicut oportune patefiet.)

impator int̄ea **Socrates.**
post conciliū degebat letus. Ce
lebrata q̄ festiuitate publica in
cennialiū suoy. mox ad erigenda
eccl̄as festinus accessit. hocq; facie
bat p singulas ciuitates & in ur
be cognominis sui. **Sozomenus**

Nam cū ei om̄ia p̄spe cederet.
pp̄am uoluit habitare ciuita
tē. Veniens q; ad cāpū ante illū
positū. iuxta helles pontū superan
tis tumultū. ubi aethiōi cont̄ troi
am pugnantes habuer̄ castra. ci
uitatē designauit. portasq; fecit q̄
aethiōi uidēt a nauigantib; hec

agenti p noctē d̄s apparuit. mo
nens ut aliū q̄reret locū. dūmq;
monens ad bizantiū thracie il
lic eū habitare iussit. **Socrates.**

Que cū p̄m̄e bizantiū uocaret.
aur̄e i maximo cā muro cir
cū dedit & diuisis ornata fabrici.
equā impiali romē constituit &
denominatā constantinopolim
appellari sc̄dam romā lege for
mauit. sicuti lex ipsa in marmo
rea platonia nosc̄t esse conscrip
ta. & in strategio iuxta equestrem
statuā eius est constitutō. In hac
q̄q; ciuitatē duas quidē edifica
uit eccl̄as. quarū unā nomina
uit hyrenen. aliā ū apellauit
aploz. Non solū aut̄ sicuti dixi
aur̄e constantinū xp̄ianoy dog
mata. s; etiā paganoy tēpla des
truxit. Simulachra nāq; ornata
publice inconstantinopolitana
urbe pposuit. & tripodas delphi
cos in circuitu ad spectaculū dedit.
(Que cū ipso uideant̄ aspectu. su
p̄flue referunt.) **Socrates.**
int̄ea mat̄ impatoris helena cui
cognomine uicū drepani p̄nceps
ciuitatē dedicauit helenopolim.
admonita p somnū. ad hierosoli
mā pp̄auit. iquidā iherl̄m desce
tā sic pomoy custodiarū inueni
ens. requisitū sepulchrū xp̄i. Qd
licet difficillime tam inuenit. Ita
repente tēplū sc̄lestissimū dei. illud

uissit: & palam facto dñi monumēto. apparuerē circa eū suffosse tres cruceſ. & clauū ſimul & titulū. litteris hebreis. grecis. latinisq; conſcriptis. Jhe nazarenuſ. rex iudeorū.

Dicitur *Sozomenus*.
Dicitur qd etia mortuus. crucis tactu surrexit. De hoc ligno sibil la dñi apud paganos. O ter beatus lignū in quo dñs extensus ē. Tunc qd crux ēēt dñi. qd latronū dubitare cepunt. P̄inde macharius ciuitatis p̄sul. huiusmodi tractatu dubitationē soluit. Mulieri nāq; nobilitate clare longa egritudine fatigata. unā illarū cruciū cū oratione p̄mptissima adhibens. uirtutē saluatoris agnouit. Mox enī ut mulierē crux attigit. passionē seuissime egritudinis effugauit. & femine salutē restituit.

Sic itaq; mat̄ imp̄a *Theodorus*.
toris qd cupiebat agnosces.
de clauis quidē quib; man. xpi fuerant p̄forate. alios in galea misit imp̄atoris filiū capitis p̄uidentia gerens. ut iacula bellica sūmoueret. alios freno eq̄no p̄miserat. & cautela imp̄atoris agens. & ueterē p̄phiam adimplens. Olim enī zacharias clamauerat p̄phā dicens. & erit qd in freno ē. sc̄m dño om̄ipotentī. Salutaris ū crucis partē quidē aliquā regalib; distribuit. *Socrates*.

Quā constantin' suscipiens & ex dēns saluari ciuitatē ubi hec particula seruaret. in sua statua sic fert̄ in foro constantini posita sup colūpnā porphiretica deuote condidit. *Theodorus*.

Reliquā ū partē in argentea theca clausa. ciuitatis tradidit sacerdoti. & undiq; aggregans artifices maximas illic ornatasq; edificauit ecclesias. His ita gestis. ouigo exhibitio uirginib; sacris & ipsa ministeriū ancille gerens ultra octogesimū annū etatis agens. i his similia faciens rediit ad filiū. & cū leticia transiit a seculo. multa filio pietatis mandata omittens. nouissimis benedictionib; adimpleto. *Socrates*.

Post hec qd imp̄ator curā maximā xpianorū habens. pagano rū superstitiones auersabat. Remouitq; monarchias & suas imagine in templis poni p̄cepit. & cubitum quo m̄surat̄ nilul n̄ iam in templū serapidis annis ē. in ecclā pos singulari tari sanciuir. *Sozomenus*.

In omnib; itaq; uolens similit̄ monstrare romē constantinopoli frustatus n̄ est. Nā et corpib; & diuitiū maiore effecta est. Qd icto puenisse credo p̄pter amorē dñi. quē ciuitas gerit & habitatorū circa indigentes auxilium. Instantū nāq; fidei creuit. ut multi quidē iudeorū ciuiū. pa-

gani ū pene om̃s xp̃ianā illic con-
uerterent̃ ad fidē. In qua urbe
crescente quo tēpore religio nosci-
t̃ amplata. neq; ar̃. neq; pagana
templa. aut sacrificia facta s̃t nisi
sub iuliano breui tēpore qđ mori p-
bat̃ extinctū. Hanc igit̃ tanquā
nup̃ conditā xp̃i ciuitatē constan-
tin' suo nomine dedicauit: mul-
tis eā q; magnis exornans eccl̃is.
Iuuabatq; diuinitas ip̃atous uota:
q; apparitionib; multis indicabat̃
q; s̃c̃ salutares q; essent que illic

I edificabant̃ eccl̃e.) **xviii.**
signus itaq; locus ex illo t̃p̃r cla-
ruit pegrinis q; urbicis. ubi olī q;
dē uestia colebat̃. Postea ū eccl̃ia
facta ē. Qui locus n̄c michaelium
n̄cupat̃. In dextra positus parte
naugantiū. ā ponto ad constan-
tinopolē distans. ab ea nauigio q;
dē stadiis fere triginta & quinque.
p̃ trā ū circūeuntib; omnē sinum
usq; ad septuaginta rāplī tendit̃.
Sortit̃ ē g̃ il locus appellationē n̄c
usq; seruata: eo qđ illic manifeste
cernit̃ apparere michael diuinus
archang̃ls. Qđ etiā ego uetus eximie
uerū esse confirmo. Ostendit̃ g̃
hoc ita esse etiā multis aliis uirt̃
diuina. p̃ ipsarū rerū exp̃imenta.
Qđā enī incausis crudelib; aut ine-
uitabilib; p̃iculis. Alii ū in languo-
rib; aut innotis passionib; inciden-
tes: hic orantes ad dñm. libari p̃me-

ruerunt. S; que singulis q; quom̃
illic miracula contigerint. narra-
re longū est. Quē ū p̃uenerint a-
quilino nob̃ noto q; incausis fore
sib; socio: partī ab eo audiens par-
tī ipse cognoscens. necessario pan-
dā. Cū enī ardentissima febris ru-
bens colerib; mota cōprehendisset.
estuantī poculū dederit̃ medici.
qđ euomuit. Porq; cū uomitu
diffusa colera sup̃ficiē uult̃ ei si-
mili sui colore tinxerit̃. Quā ob-
rē q̃cquid comedet̃ q; bibet̃ euo-
mebat̃. Cūq; hoc diu pateret̃: nec
esca ad nutrimenta p̃ficeret. hesita-
bat ars medicorū. Qđ dū morti ui-
cinus esset: iussit suis ut eū ad lo-
cū hunc ducerent: credens aut
illic se mori aut languore p̃uari.
Iacentiq; p̃ noctē diuina uirtus
apparent̃ p̃cepit: ut q̃cquid comede-
ret. in huiusmodi potionē tingere.
q̃ eēt ex pipe & uino melle confec-
ta. Quo facto: ab egritudine libe-
ratus ē. Quippe cū medicis ratio-
ne medicine uideat̃ eē contrari-
ū calida pocula colericis exhibe.
Audiui enī r̃pbianū uirū in pa-
latio habentē militiā medicorū
crudeli p̃dagrē passione deten-
tū: ibi dolorib; liberatū: ei q; ap-
paruisse scām mirabilit̃ uisionē.
Cū enī dudū paganus eēt factus
p̃ea xp̃ianus aliquaten' dogma
sequebat̃: tōc ū salutis causā id

ē. sacratissimā crucē nolebat adora-
re: Hanc habenti sententiā diu-
na uirt' apparet signū monstra-
uit crucis: qd' erat positū in alta-
rio ei' ecclē. & apte palā fecit. quia
ex quo crucifixus ē. xp̄e om̄ia q' ad
ad utilitatē humani genis facta
sūt: quolibet in p̄ter uirtutē ado-
rande crucis gesta n̄ eēt: neq;
ab anglis sc̄is. neq; a p̄is hoībus.

Cū itaq; populi reui. *xxv.*
tates ad cultū xp̄ianitatis ac-
cederent. & ceteri p' filius ruxorib;
metuentes. nequid mali paterē-
tur si contradicerent. q̄eti uacatq;
nudati solatio multitudinis: tē-
ploꝝ cultores & sacerdotes simula-
chra reposita apud se p̄ciosissima
tradiderūt: iū iouis fulmina uo-
cabant. & p' semet ipsos hec edo-
cebant ex aditis. & tēploꝝ laten-
tib; locis. Queq; prius inuisibili-
a apud ceteros erant & solis sac-
dotib; manifesta: facta sūt ualde
uilibissima. Aue ū imagines & sta-
tue ex p̄tiosa confecta materie.
igne cremata sūt: & pecunie pub-
lice sociate. Que ū ex aere mira-
bilit' facta uidebant' ad constan-
tinopoli sūt aduēcta ornat' causa:
iacten' in publico collocata: i p'
plateas & incirco atq; regalib;
idē phytia diuinatōis apollinis
& muse heliconides & delphici
tripodes. Spoliataq; sūt ianuis

templa & alia laquearib; sūt nuda-
ta. alia ū neglecta ad sordel usq; ad
ruinā q' pducta sunt. Tunc itaq;
p̄ierunt & penit' sūt idē in egeas cūsa:
cilicē. templū asclepiū. & in ap̄ha-
cis iuxta montē libanū. & ado-
nē flumiū ueneris dom'. utraq;
apud illos insignia. eo qd' egeate
glarent' quasi languentes corp' r-
curarent' apud eos. demone nocti-
b; apparente atq; curante. In ap̄ha-
cis aut' quia p' inuocationē q̄ndā
certo die de sūmitate libani mon-
tis ignis fulgens ueluti sidus in
primū flumē uelocit' occubebat. *xxi.*

Iqd' dicebant uenerē esse. *Sozomen'.*
nūc cū multitudo nimia gentiū
migadoꝝ ex trachia transisset in
asiam. & alii aliunde barbari hoc
egissent cont' romanos: multi sac-
dotū xp̄i captiuati cū eis erant. Cū-
q; languentes curarent idemone
effugarent. xp̄m solūm nominan-
tes i filiū inuocantes dei insup &
conuērationē philosophantes incol-
pabilē. & omne maculā uirtutib;
eiuēcentes ammirati barbari uiroz
uitā & opa simul egregia bene se
sapē crediderūt: & dñm habere p̄pi-
tū si meliores imitarent' homines.
i sic ipsi placerent dō. & constituen-
tes sibi met' ex eis bene agendi p̄cep-
tores: edocebant' baptizabant'. &
consequenter in ecclās occurrebant.
Theodoretus. .xxii.

Fautores igitur arrui nequissima
 non reliquere celsa. Huius enim
 causa in confessione fidei etiam mani-
 bus consensit. qui postea imitati sunt
 gesta luporum. Nam cum sanctissimus alexan-
 der qui fuit orationibus arrui fue-
 rat iaculatus. id est bizantiu ponti-
 fex sic enim tunc uocabatur constantino-
 polis. ad meliorem translatum fuisset
 uita. eusebius defensor impietatis par-
 uipendens regulas quas ante pau-
 lulum cum aliis pontificibus ipse con-
 scripserat. repente nichomedia
 deserens constantinopolitanam arripu-
 it sedem. regulis ecclesie clamitanti-
 bus episcopos et presbiteros non licere ex alia tran-
 sire ad aliam ciuitatem. Sed mirum non est
 ut qui sic insaniunt aduersus uni-
 geniti diuitatem. licent etiam alias
 transgrediantur leges. Non enim tunc
 solum hanc nouitatem fecit. sed etiam
 olim aliud simile perpetravit. Quod
 dum in verito esset episcopus. transfiliuit
 in nichomedia. et ex ea denuo per
 ecclesiam infama aperte impietatis ex-
 actus est. et cum eo theognisus ni-
 cenus. Quod imperator constantinus
 litteris manifestum fecit. Ego uero
 huic operi finem epistole inserere iudi-
 caui. Scripsit enim hec nichomedi-
 ensibus. Quis est qui hec ita populum
 docuit innocentem. eusebium utique
 tyrannice crudelitatis exultor.
 Quia enim ubique tyranni noscunt esse
 cliens. ex multis rebus apparet;

Hoc namque ueracium episcoporum testatur inte-
 ritus. Hoc etiam christianorum crudelissi-
 ma persecutio clamat aperte. Nichil
 enim de iniuriis in factis non aio. per
 quas quoniam maxime aduersarii par-
 tium insidie discurrerant. Iste etiam
 oculos contra me habebat intentos.
 Cui hoc defuit solui. quod non et armatum
 ministerium tyranno licenter exhi-
 buit. Neque me quispiam putet ad
 horum probationem minus instructum.
 Inditum namque manifestum est. quia
 presbiteros et diaconos sequentes eusebi-
 um. aperte constat a me deprehensos.
 Sed hec quidem transeo quod non in indi-
 gnationis gratia. sed ad illorum confusio-
 nem a me probata noscuntur. Hoc so-
 lum formido hoc cogito. quod uos ad
 communionem criminis uocari con-
 spicio. Propter eusebium namque seduc-
 tionem et subuersionem conscientiam per-
 cepistis a ueritate separata. Sed
 erit huius rei non tarda salubritas. si
 episcopi fideles et integri non summes.
 respiciatis ad dominum. quod utique ad pre-
 sent in uobis est. Istud et ductum
 oportuerat in uostro pendere iudi-
 cio. nisi predictus eusebius pesti-
 ma conscientiarum suorum tuitione ueni-
 set. Hic et ordinem rectitudinis im-
 pudenterissime confudisset. sed quoniam
 de memorato eusebio apud uestram
 caritatem nos breuiter loqui decet. au-
 dite. Quod emittit uestra patientia fac-
 tum in nicea ciuitate concilium.

Cum & ego ipse conscientie mee cul-
tū decenter exhibui: nichil aliud
uolens quā concordia omib; fabri-
cari. & pre cunctis arguere & re-
mouere hanc causā: que pncipio
quidē habuit p arrū alexandrinū
supbiā. Corroborata ū est p euse-
biū pīanū pestiferūq; uotū. Sed
ipse eusebius. o amabile atq; ca-
rissimū cū qnta putatū discus-
sione. q̄ppe conscientia sua uictus.
cū qnta confusione mdatio un-
diq; declarato degebat. Immit-
tent quidē m diuersos qui p eo
deposcerent. petens ū a me qdā
solatiū. ne tanto malo conuictus
suo honore priuaret. Testis est m
d̄s hui' rei: qui & in me & in uob
benigno amore consistat. Nā etiā
me ille deuertit & indecent arri-
puit. Qd uosq; nostis. Tunc enī
omīa gesta sunt sicut ipse desi-
derabat: quia omne malū i sua
conscientia recondebat. S; ut ce-
tera puerilitatis omittā: qd ma-
rime cū theogene nequie sue
participe egerit audite de posco.
Alexandrinol quosdā anīa fide
recedentes hic destinari pcepam:
qm̄ boy ministerio mtrū flāmas
urguebat. S; isti benigni & opti-
mi nimis epī quos simul conciliū
ueritas ad penitentiā reserua-
bat: n̄ solū recepunt eos & apud
se seruauerūt s; etiā malis eoz uo-

luntatib; cōmunicare decreuerūt.
Qua pp̄t hoc circa istos ingratos de-
creui pagere: ut abrepti pcul de-
pertarent exilio. Nūc itaq; ur̄mē
ad dñm illa fide respicere. qua sēp &
fieri cōuenit & ēē decet & agere.
Ep̄os enī purificatos & orthodoxos
atq; clem̄tes nos gaudem' habere.
Siquis autē ad memoriā illoz pel-
tilentiū aut ad laudē iprouide p̄-
sumit forsitan exortari: repente in
sua p̄sūptione ministri dei. hoc est
in eo ope cōprimet. D̄s uos custodi
at fr̄s km̄. *Idem theodoritus.*

Tunc igit̄ isti idāpnati reuoca-
tib; sunt expulsi. & nichomēdia q̄
dē. appion ep̄s ordinatus ē. In nice-
a autē xp̄c. s; rursū consuetas ma-
chinationes exercentes. & ip̄atoris
clem̄tiā accessibilē suis fallacis in-
uenientel restituti sūt. Priorēq; po-
tentiā receperūt. Eusebi' q̄ enī sicuti
iā duri etiā cōstantinopolitanū te-
nuit tyrannice p̄sulatū. & potiorē
pcepit p̄sūptionē: frequenter ad im-
patorē ueniens & fidutiā ex crebra
collocatione merat. cōt̄ uerita-
tis ppugnatores seuas cōstentio-
nes instituit. & p̄mū quidē cape-
se hierosolimōrū loca p̄fessus est.
& ip̄atorē tanqm̄ famosissimū
uisur' edificationis op' p̄uicta co-
gitatione captauit. Qua pp̄t xū
multo honore dimissus ē impato-
re uehicula. & alia ei distribuen-

te solatia. Iste igitur est cū eo & the-
ogenus nicensis particeps malignorum
consiliorum ei sicuti iam diximus. **Viii.**

Venientes enim in antiochia & ami-
ciarum induci uultu: maxima
mulcatione potiti sunt. Veritatis enim
pugnator magnus eustachius. lar-
ga eis hospitalitatem fraternitatis exhi-
bit. Cūque ad sacratissima loca per-
uenissent. & concordem uidissent suos.
hoc est eusebium cesariensem scythopoli-
tā patrophylum. & actium liddie. lao-
donem theodotum. & alios quos lepra ar-
rum suscepunt: nuntiauerunt eis quod co-
grauerant. & cū eis uenerunt ad an-
tiochia. & scema quidem sub honore
permittit aduentus eorum. Quod uero pro-
nabat erat pietatis bellum. Mulie-
re namque prestantem mercede negoci-
antes. & linguam ei sibi impendi per-
suadentes. ad conciliū uenerunt. Pro-
inde alios omnes foras ire precipientes.
terruerunt miseriam introducere muli-
erem. At illa infantulum sub mamilla
demonstrans aiebat. ex concu-
bitu eustachii illū se concepisse &
generasse: eūque clamabat sepius im-
pudentem. Is autem qui calūpnie ei-
us manifeste conscius erat: iussit ut
hanc rem si quid scirent deducerent
ad medium. Illa uero dicente nullū
se habere accusationis testem. iusiuran-
dū ei iustissimi iudices intulerunt:
lege scilicet aperte clamante in duobus
aut tribus testibus credi esse ueritatem. quod

dictum. nec nec apostolo precipiente. ut
nullus aduersus proximum in scripturam
facta extra duos aut tres testes ac-
cipiat. Sed isti sacras contempnentes
leges. contra tale uirum accusationem
sine testimonio receperunt. Cūque il-
la mulier iusiurandum perbussit. ad-
iecit affirmans quod infans ille de
concubitu esset eustachii. Tūc itaque
tanquam aduersus adulterum. isti ama-
tores ueritatis protulerunt decretum:
alios quippe pontificibus. Cū utique
multi adessent & apostolicis dogmati-
bus repugnarent. & omnimodis quod fu-
erant concinnata nescirent. aperte
reclamantibus. & magnū eustachium
collaudantibus. decretūque illorum in-
quū suscipi prohibentibus. Hoc itaque
facto uelociter huius nocte concinna-
tores ad imperatorem perfecti sunt: eique
persuaserunt quod uera fuisset inscriptio.
& depositionis eustachii iusta sen-
tentia. Quē tanquam adulterum atque
tyrannum expelli fecerunt: exercitatio-
nem pietatis simul castitatis egre-
giam. Et ille quidem per thrachias ad
illicem deductus est ciuitatem. Isti uero
propter quidem per eum ordinauerunt eula-
lium. Quo tempore pauco uiuente. eu-
sebiū palestinensem illic migrare
uoluerunt. Eoque fugiente mutationem.
& simul imperatore prohibente. fecerunt
eufronium. Quo etiam anno & paucis
mensibus in episcopatu defuncto. flacito
illius ecclesie tradidere pontificatum.

Isti uero omnes pestem arrii habuere ce-
latam. Propterea namque multi pie uiuen-
tium & sacerdotum & reliquorum ecclaf-
tica relinquentes collegia: apud se-
met ipsos conueniebant: quos uniuersi
eustachianos appellabant: quia post
egressum illum seorsum congregabantur.
¶ Porro mulier illa est misera. passi-
onem crudelissimi languoris incur-
rens. manifestum insidias: & illam
tragedie oppositionem pariter enuda-
uit: non duobus uel tribus sed multis uat
de sacerdotibus qui occinnata uideban-
tur insinuant. Atque enim per pecunias
illam se facere presumisse calumpniam.
Iusiurandum tamen non omnino fuisse
falsum. quia ille infans de quo iuraue-
rat filius erat cuiusdam eustachii nomine
fabri ferrarii. **Socrates.**

Tunc igitur antiochia grauis sedi-
tio in eustachii depositione fur-
rexit: & postea de episcopatus electione
tantus ignis accensus est: ut pene
ciuitas uniuersa depiret in duas
partes populo dissidente. & aliis
quidem eusebium palestine transfer-
ri stendentibus in antiochia. aliis
autem studentibus ut reuerteretur eu-
stachius. Erat enim in utraque parte
& populus ciuitatis & militaris ma-
nus: & tanquam aduersus hostes ita eu-
neci amouebantur ut pene usque
ad gladios puerent. non deus & ti-
mor principis cohiberet. Nam impa-
tor suis episcopis seditionem opescunt.

Eusebius autem palestine repedaui.
Quod admiratur imperator scripsit ei. propositum
laudans. eumque beatum uocans. & quod
non uni ciuitatis sed toti orbis potius dis-
tine discernere episcopus. De cetero autem per
annos octo de antiochene ecclesie uac-
casse sede. Tande uero studio inimicorum
nicene fidei ordinatur eusebium. hic
in hoc uolumine rite conuertitur. te-
pus ut sequenti libri ordiamur
intui. **historie ecclesiastice li-
ber secundus explicit. Incipiunt
tituli libri terti.**

- I** De egressionem gentis indorum atque persarum.
- II** Quomodo iudei christianos accusauerunt apud
persas quod uel quanta uel quibus modis passi sunt a persis.
- III** Episcopus constantini ad persarum regem per christianum.
- III** De alexandri pontificis alexandrinum sine
inde initio presulis athanasii.
- V** Que contra athanasium gesta sunt & quomodo
refugit ad principem.
- VI** Quomodo sit arrius ab exilio reuocatus &
qualem libellum dedit constantino inde fra-
dibus arrianorum.
- VII** Episcopus constantini euocantis episcopos ut a-
thanasii causas ipse cognosceret.
- VIII** Quia uenientes episcopi arrio fauente atha-
nasio detraxerunt ita ut exilio mitteretur.
- IX** Quomodo marcellus ancyranus depositus sit
inde asterio sophista.
- X** Quomodo arrius dum studet ab alexandro
constantinopoleos in comunione suscipi sit
extinctus.
- XI** Quia presul arriani cum orthodoxis conue-
niebant atque communicabant & de lege

constantini qua iussit hereticorum oratoria
ecclesas appellari.

xv Quomodo ubi constantinus impatores
suos filios ordinavit: ipse baptis-
mus defunctus. *Explicunt tituli.*

Incipit liber tertius. Sozomenus.

Et temporibus religiosi principis
constantini & indorum gentes & hi-
berorum christiani dogmatis rudimenta
susceperunt. Sed etiam armenios et pri-
mum audire christianos effectos. Di-
cunt enim mitridatem regem et gentem
illius ex quodam mirabili signo dei quod
circa eius domum euenire christianum fuisse
factum. & omnes simul eius ditionem
subiectos una preceptione iussisse
ut similiter deo colla submitterent.
Unde & apud ceteros confines christi-
anorum dogma transiit. in multitu-
dine dilatatum est. Apud persas autem
initium christianitatis ultimo celebra-
tum. dum quidam eorum occasione com-
mer-
tium ad ostiomas iad armenios uen-
ientes ut assoler sanctis illis colloquen-
tur uiris reorum uirtutes exprent:
cumque tempore precedente crescerent. &
ecclesias & sacerdotes pariter & ceteros quique
ministros habere cepunt. Hoc autem
factum non mediocriter contristabat
magos. qui religionem persarum ueluti
quidam sacerdotalis tribus per successionem
generis ab initio commissam habere
noscent. Afflicta enim etiam iudeos
naturaliter quodam christiani dogma-
tis inimicos.

Quia propter accusauerunt apud saporem
et regem symeonem archiepiscopum se-
leucie & tefi fontis ciuitatum in per-
sida regaliu. tanquam amicus esset
cesari romanorum ei que persarum nego-
cia depalaret. Credens autem de ro-
gationibus his saporem. primum quidem
tributus multis christianos afflic-
bat eo quod plurimos eorum agnosceret
qui paupertatem magis eligerent.
crudelibusque uiris huiusmodi exactiones
iniunxit: quatinus ex egesta-
te pecuniarum & nimietate exac-
torum uim passi propter religionis iu-
ra contempnerent. Post hec autem sacer-
dotes ministrosque dei gladius mi-
nacibus intemuit. ecclesias subuertit. &
uasa eorum omnia publicauit. Syme-
onem uero deduci iussit ad se tanquam
perditorem persarum regni atque religio-
nis. Magi siquidem auxiliantibus
sibi iudeis cum festinatione sanctas
ecclesias destruebant. Symeon autem
comprehensus ferroque uinctus ad re-
gem usque ductus. Qui uir effectus est
magnus & omni fortitudine peritiosus.
Nam cum eum torquendum saporem ius-
sisset introduci. neque timuit. neque
adorauit. Pro qua re uehementer
effera rex inquisiuit. cur non ado-
rasset. quippe quod prius facere consue-
uerat. Ad quem symeon prius inquit
non uinctus adducebar ut negarem
ueri dei culturam. & nichil in hoc
dubitans quod se sollempnia regis im-

plebā. Nē autē fas in nō est hoc age-
re. Veni namq; pro nō dogmate
& pietate decertaturus. Hec dicen-
tē pcepit rex adorare solem: & fa-
cienti plima daturū secū maximo
honore munera opmiserit. Reluctan-
tē ū utimīnat' ē. ēē mortitūrum
& omnē xpianoy gentē. Cūq; nec
trorib; potuisset mouere simeonē
nec mulcere pmissionib; s; fortitū
pmanere. niquā se adorare solē
ne pditor suę religionis existeret.
pcepit eū in uinculis retineri.
credens eū posse longuo tēpore
declinari. Cūq; duceret ad carce-
rem. uidit eū eustazadis senior
quidā eunuchus. nutritor sapo-
ris & maior regis dom'. & consur-
gens adorauit eū. sedebat nāq;
ante ianuas regis. Quē simeon
increpauit iniuriose & cū furore
clamauit. auersatusq; desperit
Is enī dū xpian' ēēt. n ante multo
tēpus uim passus adorauerat so-
lem. Quo facto repente flens eu-
nuchus cū gemitu: uestē quidē
clatā qua indut' erat exut' ē. &
lugubrit' accipiens amictū. ante
domū regiā sedebat flens atq; ge-
mens. Hec inquit qualē credam
ēē dīm. quē ego negauī dīm. Clūi
p hac causa dudū amicissim' sy-
meon. neq; ūbū m reddiderit &
sic aūsat' cū furore transiit.
Dūq; hec saporis audisset. euocans

eū causam luctus inquisiuit. aut si
qua ei circa domū erūmina contige-
rit. Respondens eustazadis ait. O rex
nich in hui' scli domo infortunū
passus sū. Utinā p his q m nē eue-
nerunt unūctas calamitates ali-
as incidissē. Lugeo nāq; cur uiu-
qui dudū moridebuerā. Uideo
solem quē tibi parere uolens n
uoto meę uoluntatis adorauī. Q
ppt' pro utroq; me mori iustissi-
mū est: quia & proditor sū xpi.
& te qd; decepi. & ille quidē hec
dicens. iurauit celi & tē creato-
rem. & suam ulter' n se mutare
sententiā. Saporis autē amictū
eunuchi constantiā. ampli' seue-
bat adūsus xpianos tanq' malefi-
cis hoc agere pualerent. Parces
aut' seniori nē lenitate. nē minis
omni uirtute eū se subuertere iu-
dicabat. Cūq; nil ageret. eustaza-
de pfitente niquā se fore sic fatu-
ū uti p dō creatore cunctoy. illa
coleret potius quē ad dō creata fē:
tē ira cōmotus. iussit gladio ei ca-
put absidi. Cūq; duceret ad necē
rogauit spiculatorē ut paululū
sustineret. tanquā aliquid regi
mandaturus. & uocans qndā
fidelū eunuchoy. iussit ut dice-
ret hec saporī. p fauore quē acce-
nus a iuuentute habui circa uest-
rā domū. o rex patri tuo & tibi
ministrans. studio opetenti testib'

n̄ indigeo. Tu namq; bene nosti. Pro
 omib; q̄ que aliquādo uob impendi.
 redde in compensationē huiusmodi ne
 quis ignorantia putet me supplici
 u sustinere. tanquā infidelē regni
 aut male cupia voluntatis. S; ut
 potius manifestū fiat qd̄ agit. pre
 co. clamans deſiceret uniuſis. q̄ eus
 tazadis capite truncat. n̄ regis in
 micus. s; xpianū se esse p̄fessus. &
 dñm p̄pū apud regem negare con
 tēpnens. Hec quidē eunuch⁹ regi
 n̄ciauit. Porro saporis scdm peti
 tionē eustazadis p̄conē clamare
 fecit. Estimabat enī alios posse a
 xpianitate reuocare. xpianos. si in
 te p̄cipent q̄ nulli parceret. xpi
 ano. qui senē nutritorē iduotū
 sue familiaritatis occideret. Eusta
 zadis autē studuit clamari causā
 sue necis. credens q̄ oī p̄ t̄rorem
 adorasset solē. multos xpianorū
 deduxerit ad timorē. Nunc autē
 cognoscentes p̄ religionē mortuū.
 imitatores multos sue uirtutis
 efficeret. Hoc itaq; in eustazadis
 gloriſſima morte tranſlat⁹. Syme
 on autē agnosens in carcere. grati
 ficos p̄ eo hymnos obtulit dō. Alte
 ra ū die q̄ erat ſexta feria septima
 ne maioris. in qua ante resurrec
 tionis feſtiuitatē annua ſalutaris
 paſſionis memoria celebrat⁹. etiam
 ſimeonē decreuit rex ferro p̄hime
 re. Deductus enī rursus e carcere ad

palatū regis. nimis intrepide lo
 q̄bat⁹ ſapori de dogmate. nec illū
 nec solē paſſus eſt adorare. Eadēq;
 die ſimiliter interim iuſſi ſūt & alii
 centū in carcere conſtituti. Notus
 ſime ū ſimeonē occidi p̄ceptū eſt.
 ita ut mortē uideret uniuſorum.
 Erant etenī horū alii quidē ep̄i. a
 lii p̄rbi. alii diuſorū ordinū cleri
 ci. Cūq; om̄s ducerent⁹ ad mortē.
 adueniens ſūmus p̄nceps magorū.
 interrogabat eos ſi uellent uiuere. &
 regis religionē colere. & solē parit̄
 adorare. Cūq; nullus hanc eligeret
 uitā. ſpiculatores circa necē mar
 tirū laborabant. Symeon autē ad
 ſiſtens confortabat uniuſos. & de
 reſurrectione ac pietate loquebat⁹.
 atq; de ſacris ſc̄pturis. adhibens
 fidē. dicebat. uitā quidē uerā eē ſic
 mori. mortē ū manifeſtā negare
 dñm. Adiciens q; quia poſt paululū.
 etiā nullo p̄mte ſponte moris acci
 dit. Hic eſt enī om̄ib; natiſ ſimis
 inuitabil⁹. Poſt hec autē p̄petui
 tas n̄ om̄ib; ſimilit̄ accidit. ſ; uelut
 ex quodā pondere om̄nē rationem
 reddent hoīes hui⁹ uitę. & eorū que
 bene geſſerūt retributionē. & penas
 malorū ſine dubitatione recipi
 ent. Maius autē bonorū om̄iū nihil
 eſt ac beatiffimū quā eligere mori
 p̄ dō. Hec dicente ſimeone & tanq;
 filio ſe ducente incertaminib; ſac̄s.
 in qd̄ decebat unūq; exercitat⁹. ala

21
erit curtebat ad necē. Cūq; omnes
centū spiculator transisset. nouissi-
me uenit ad simeonē & abelchallā
& ananiā. Ambo nāq; senes canī
sub ei' ecclā. constituti cū eo fuerāt
op̄hensi. & erant in uinculis. Tunc
itaq; pusicius q̄ sup om̄s artifices
regis erat ibi consistens. & uidens
ananiā tremētē. cū p̄pararet ad
necē. ait. Paululū o sener claude
oculos & securus esto. mor enī. xp̄isti
uidebis aspectū. Cūq; dixisset hoc
repente op̄hensus ductus ad regē
& xp̄ianus ēē manifestat. eo qd̄ p̄
dogmate fuisset locutus. libera
intentione martyrib; Tunc rex ex-
traneo quodā & crudeli m̄ eū mo-
ri p̄cepit. ita ut p̄forata ceruice
exinde linguā ei' exerent. hoc ita-
q; facto. quib; dā accusantib; etiā
filia ei' uirgo sacra tē op̄hensa p̄-
empta ē. Sequenti ū anno die quo
passionis xp̄i memoria celebrabat.
& expectabat resurrectionis festi-
uitas crudelissima sapientis p̄ceptio
p̄ omne p̄sariū cucurrit terrā.
morte odēpnans eos q̄ se p̄fiterent
ēē xp̄iani. Quo tēp̄r fert̄ ultra
numerū multitudinē xp̄ianoy
gladio cecidisse. Ahos nāq; p̄ ciui-
tates & uicos diligent magi requi-
rentes celatos inueniebant. alij
ū sponte nullo ducente semet ip-
sos offerebant. ne taciturnitate
xp̄m negare uiderent. Igit̄ dum

om̄s xp̄iani sine paritate p̄merent
& multi in ipsis regalib; s̄ occisi. cū
quib; & iazanis eunuchus regi ma-
xime grat. Qd̄ dū sapor audisset
istis fact. hanc gūalē p̄emptionē
remouit. & solūm p̄ceptores religi-
onis iussit occidi. Illo siquidē tēp̄r
in egritudine incurrente regina.
simeonis ep̄i soror nomine tarbua.
op̄hensa est cū familia sua sequens
uitam. quas contigit teneri p̄ insi-
dias iudeoy accusantū. q̄si male-
ficia regine fecissent. p̄t̄ simeonis
mortē. Regina ū cū soleant lan-
guentes hui' modi reb; aures accom-
modare. suspicata ē. uerā ēē detrac-
tionē & maxime iudis factā. cū ec-
ipsa similia saper eosq; sine m̄da-
tio & sibi fauentes arbitraret. Su-
m̄tes autē magi tarbuā & alias
mortis acerbe p̄culere supplicio.
Sup̄itib; enī alligatas ferraq; fin-
dentes p̄ mediū eas crudeli necela-
cerauerūt. & quasi expiantes reginā
p̄ medios stipites transire fecerūt. fe-
runt aut̄ istā tarbuā speciosā ual-
de fuisse. & a magis q̄busdā ada-
matā. & latentē ad ocubitū petītā.
p̄missa mercede salutis sue & alio-
rū si consentiret ad uitū. Que
nec auditū luxurie passa ē. susti-
nere. s; iniuriis p̄ turpi petitione
relatis. alacrit̄ accessit ad mortē.
ne traderet scām uirginitatē. Cūq;
circuirent magi & p̄ncipes eoy uni-

uerſa punitiā ſecūm ſaporis p̄cepta
ut ſacerdotes & doctores dogmatū ap-
p̄hendēti xp̄iani. puniebant ep̄os
& pr̄bos. & maxime p̄ regionē ad ia-
bennoz. Hic nāq; locus ē p̄ficius. & ple-
rūq; xp̄ianoz. Hoc enī tēp̄ & accep-
ſimam ep̄m op̄hender. & multos cle-
ricoz ei. tenentesq; p̄ſulē ſufficē &
credider. alios nudatos ſubſtantias
dimittentes. Jacob; aut quidā pr̄bē
ſponte ſeq̄bat̄ acepſimam. & ſupplicis
maḡ identidē meruit iniretū. Tē-
erū iſeni alacrit̄ ſeruebat. & eius
cladē aliquēti leuigabat. plagasq;
ut poterat curare n̄ deſinebat. p̄t
pauulū ū peniſ crudelib; ^{eum} magi tor-
ſer. cogentes ut adoraret ſolē. Quo
reſpuente. miſer cū ruriſ in uin-
cula. S; ex multoſ alioſ pr̄boſ & dia-
conos habebant in carce p̄ flagella.
p̄ auco tēp̄ p̄tereunte. p̄ncepſ ma-
goz de eiſ oſulur regē. accepta q;
potestate qd̄ uellet ut ageret. ſi ſolē
n̄ adorarent. mandauit eiſ in carce-
rē regiā uoluntatē. Quib; apte reſ-
pondentib; n̄ fore ſe p̄ditoreſ xp̄i.
nec adorare ſolē ſine ulla paritate
coſ uerberib; lamauit. Cūq; accep-
ſimas p̄feſſione dogmatū uirilit̄
ē. deſunctis. Quidā ū armeniorū
cū cēnt obſideſ apud p̄ſas. corpus
ei auferentes. latent̄ ſepulture de-
bite tradider. Alii ū licet n̄ minus
flagellati p̄ter ſpē uiuer. iū mu-
tantes uoluntatē. denuo ad uincu-

la ſē reducti. Cū quib; erat archallas
euidū nūm̄ cedētur tenſiſ. iūmeri
ſē diſiuncti. ita ut mortuas poſtea
man̄ portare uidet. alii q; ei ori-
cibos offerrent. Sub hoc itaq; reg-
no teſtimonio bone uite tranſlati
ſunt. pr̄bi. diaconi. monachi. et
ſacre uirgineſ & in aliis officiis
ecclē conſtituti. ac p̄ dogmate la-
borantes innumere multitudinē.
Eodē q; tēpore paſſuſ ē unā cū ma-
rēa bichor ep̄s. atq; clerici circa
ducenti & q̄nq;ginta. q̄ cū eo capti
ā p̄ſiſ fuerant op̄henſi. Tē etiam
mileſiuſ noīe. martyrio coronat̄ ē.
q̄ p̄mū quidē militabat apud p̄ſas.
p̄ea ū relicta militia conſolationē
zelatuſ aplicā. Vicit̄ enī q; dū in
ciuitate p̄ſica ep̄s fuerit ordinat̄.
multa ſepe ſit paſſuſ. & plagatuſ
atq; tractuſ. uirili m̄te ſuſtinu-
it. Cūq; nulli potuiſſet illic ſua-
dere ut xp̄ianuſ eēt. grauiſ ferent.
maledic̄ ciuitati & ex ~~ciuitate~~ inde
diſceſſit. Poſt paucū ū tēp̄uſ p̄ma-
tib; ei loci in rage peccantib; ſup-
uenient̄ exercituſ cū tricentiſ ele-
fantib; ciuitatē ſubitit. & uelut
deſolatā regionē aranteſ ſeminib;
tradider. Mileſi aut ep̄s ſolūm
perā circūferent̄ q̄ ſacrū codicē
euglioꝝ habebat. p̄rexit orationē
facturuſ ad hieroſolimā. & inde in
egyp̄tū ut uidet monachos ibidē
ouerſanteſ. Qualis ē iſte ſc̄s & m-

raculorum fuerit opatorum syri se testes:
quod ei actus uitaeque seperserit. fertur itaque
eorum quod martyrio coronati sunt sub
regno sapientis. uiuorum ac feminarum
fuisse milia quasi sedecim.

In perfida uero fautoribus pietatis stan-
tibus augustus sponte prosperitatem ag-
noscens enim eos ab ipsis uehementer
affligit eorumque regem erroribus seue-
re diuisa eis inferre picula. scrip-
sit eis per legatos quod tunc aderant mo-
nita pietatis. rogans ut cultores
dei apud eum digno honore poti-
rentur. Sed melius studium principis
per litteras ualebit agnosceri.

Constantini **THEODORICVS.** 111
Imperatoris epistola ad sapientem perfarum
regem de prudentia populi dei. Sa-
cratissimam custodiens fidem ueritatis
luce participat sum. luminis ue-
ritate gubernatus sacra cognosco fi-
dem. Denique per haec sicuti res ipse con-
firmant uenerabilem religionem esse
ospitio. et doctrinam agnitionis scis-
simi dei omnibus offerentem huiusmodi
cultum me habere profiteor. Quia huius dei
uirtutem in auxilio habens. inchoans
a finibus oceani omnem terrarum orbem
firmissima spe salutis obtinui. ita
ut uniuersi qui per tot tyrannos cladi-
bus cotidianis fuerant subiugati.
et ad obscuritatem usque perducti. re-
surrectes communium rerum uindictam re-
diuina quadam curatione resurge-
rent. Hunc deum colo. cuius signum deo

dicatus meus exercitus portat in hu-
meros. et aquo dum uisto sermone ali-
quid poscitur impetrat. Ex ipsi autem
tropaeis insignibus beneficia repente
suscipio. hoc itaque deum immortalis me-
moriam me honorare profiteor. cuius sum-
ma putatur nunc super omnia esse credo.
Hec inclinatis genibus inuocabo. fugi-
ens cunctum ab hominabile sanguine
et odores horribiles ac fugiendos om-
nemque tenebram flammam nimis euito. quibus
omnibus nefandus et ineffabilis error mul-
tos gentium ac gentium uniuersa perstruit.
in inferno contradidit. Que enim deus
omnium propter hominum prudentiam sua
clementia utilitatis causa produxit in
mundum. hec ad uniuersumque desiderium
trahi non patitur. sed puram mentem et in-
maculatam animam ab omnibus erigit
uirtutibus et pietatis actibus exornat. ma-
suetudinis et clementie delectatur operibus.
et ita amat. habet odio turbulentos.
diligite fidem punire perfidiam. omnemque
potentiam cum fastu despiciit. superbos
punit asperitatem. ad fastum eleuatos in-
terimit. humilibus autem ac patienti-
bus digna retribuit. Sic itaque etiam reg-
num iustum magnipendens adiutorio
sue uirtutis extendit. sapientiamque
regiam pacis tranquillitate custodit.
Nunc uideo in errare se mihi habere esse.
confitendo deum omnium principem atque pa-
trem. quem multi regnantes apud nos
uesanis erroribus seducti. denegare
temptarunt. sed illos omnes finis apprehendit.

eximiosus: ita ut omne genus hominum
 per eos exurgens. clades eorum per maledicti-
 onis exemplo proponere uideatur. Horum
 quod unum est reorum ualerianum: quem uelut
 quidam uirga. iracundie diuine. de nostris
 tris expellens. uirum partibus tradidit
 puniendum. Qui scilicet uerecundie sue
 famosissimum apud uos tropheum demon-
 strasse cognoscitur. Sed hoc quidem in bona
 parte euersum est ut in nostro seculo huius mo-
 di supplicium fieret manifestum. Uidi
 namque et ego illorum finem: qui nup-
 tandis preceptionibus deo deuotum ipsum
 turbauerunt. Quapropter multas deo
 refero gratias: quoniam integra prudentia
 omne genus humanum colens legem di-
 uinam. reddita sibi pace decenter exul-
 tat. Unde etiam nobis ipsis cito quoniam op-
 time cauteque uniuersa perueniunt quoniam
 per illorum puram probabileque religionem
 diuinamque concordiam in se dignatur eri-
 gere. Et de tali hominum collegio idem
 christianorum per quibus omnis est in sermo.
 quam me libenter credis audire. quoniam
 etiam eminentiora loca perfide per eos
 amplius quam cupio decorantur. Tu ergo op-
 time gubernabis: si fueris sicut illi.
 et habueris commune quod illi. Sic enim
 habebis omnium dominum mittere. placidum
 atque propitium. Hos ergo quoniam tantus ac-
 talis existis omnino est: quoniam et pieta-
 te probaris insignis. Hos dilige co-
 petent: et facito clementie tue parti-
 cipes tibi simul et nobis perbiturus
 gratie immensa uita perfide. Hec ergo opti-

mus imperator pietate decoratus exigit.
 curam non solum subiectorum habens: sed etiam
 eorum qui sub aliena gubernacula rege-
 bantur. Quapropter et ipsa diuina pre-
 ctione potiturus et europam uniuersam
 atque libiam super has etiam maxime
 asie partem tenens. subiectos ha-
 buit uique deuotos: sed etiam barbarorum
 Alii quidem sponte seruebant: alii
 deuicti uique triumphum uidebantur: et
 uictor. cernebat in omnibus imperator.

Interea alexandro mirabili *Theodorico*. m
 sene: qui antequam perstrauerat blasphe-
 mias defuncto post menses quatuor: ni-
 ceni ecclesie: alexandrinorum ecclesie
 suscepit athanasium presulatum. Cuius
 persecutiones. fugas. contumelias. cre-
 braque pericula transierat distuli. que
 rufinus sibi nobilitauit eloquio.

Post plura *Sozomenus*. v
 prima uero pericula turbis seditionibus
 et opulenta: et clamores accusatorum po-
 centium. ut athanasius tanquam magus
 uolens indignus sacerdotio dampna-
 retur. directi ab imperatore: metuentes
 ne eum aliqua uiasione perimerent
 latentem eum de scilio subtraxerunt. At
 ille sciens non sibi fore tutum contra
 tot accusatores agere. iudicibus et
 inimicis synodum relinquens: ue-
 nire festinatum ad imperatorem.

Iocunde athanasium *Theodorus*.
 ad principem ueniens. omnem presump-
 tionem contra se factam episcopo docuit.
 At illi ad mare otē uenientes. quidam

occidentium sibinae sacerdotum miserit
ad principem idem theognium nicenum:
atque theodorum pithium: et marumal
chadonensem. narcissum calice. et simi-
les horum mandata terentes. et quaedam
omnia fingentes. et nudas ualde ca-
lumpnias quasi ueras accusationes
sibimet opponentes. Quo facto. uene-
rit ad heliam ciuitatem. Precepit enim im-
perator. ut omne oculum a tyro ueni-
ret ad heliam: nec nisi et alios undi-
que congregari precepit: quatinus templum
edificata dedicarentur. Visit itaque
pariter deuotos iudicium pietate ac
fide clarissimos omnia largissime
expendi precipiens. non solum pontifi-
cibus ac sacerdotibus sed etiam agentibus u-
niversis qui undique concurrebant.
Porro fuerat exornatum etiam sacrum
altare pallis regalibus: atque uasis
auro et pretiosis lapidibus decoratum.
Impator interea **Sozomenus**. vi-
arrium de exilio reuocauit: iussit
que ut quid de deo crederet scriptura cur-
rente perferret. Idem ille nouitate
nominum quam prius adinuenerat
declinans. aliam explanationem con-
teruit. simplicibus uerbis iduina ca-
lectione confirmans. iusiurandum
que prebuit ita se credere. et hec etiam
mente sapienter. nichilque aliter intelligere.
Tertius enim expositionis modus est.
Piusimo etiam amantissimo domino
imperator constantino arrius et euzoni
prebuit. Sic precepit deo amabilis pietas

tua domine imperator. exponimus nostram fidem
et scriptis perfitemur coram deo sic credere. et
nos et omnes qui nobiscum sunt sicuti sub-
iectum est. Credimus in unum deum patrem
omnipotentem. idem ihesum christum filium eius
qui ex eo ante omnia secula natus est deum uerbum
per quem omnia facta sunt qui in celis et in
terra. qui uenit in carnem assumpsit et
passus est. et resurrexit. et ascendit in celum
et iterum uenturus est iudicare uiuos et
mortuos. et in spiritum sanctum et carnis re-
surrectionem et uitam futuri seculi. et
in regnum celorum. in unam sanctam ca-
tholicam ecclesiam dei quam a similibus usque
ad fines est. Hanc autem fidem prece-
pimus ex sanctis euangelis dicente domino disci-
pulis suis. Euntes docete omnes gentes
baptizantes eos in nomine patris et filii
et spiritus sancti. Si autem non haec ita credimus
atque suscipimus uere patrem et filium et
spiritum sanctum. sicut omnis catholica ecclesia
et sancti edocent scripturae quas per omnia
sequimur. uideri non erit deus et non erit in
futuro die. Qua propter tua pietate
rogamus deo amabilis imperator. ut dum
ecclesiastici similes. et fidei et sensui ecclesie
sanctarumque scripturarum habemus. unum
nos per pacificam et dei cultricem pieta-
tem tuam matri nostre ecclesie iubeatis.
Quippe questionibus et superfluitatibus
inquisitionum sublati. ut et nos et sancta
ecclesia adinuicem pacificati. sollemp-
nes orationes per pacifico pioque un-
pio et omni tuo genere omnes communiter
celebremus. Hanc fidei expositionem

alii quidē dicebant artificiose opposita
ut uidet princeps placari sermonib;
& ita arru dogmatib; circūferri. qm
n̄ perpositionē omniū ei fiducia pbe-
t. & utriq; habet intellectū. Arbi-
tratus aut impator arru & euzoiū
similia crude his q̄ in ea ouenerant.
ualde gauisus ē n̄ tam s̄met psuasit
ut eos in ecclie omunione susceper
ante iudiciū atq; p̄bationē agrua-
rū psonarū. sedm ecclie legē. s; desti-
nauit eos ad ep̄os tē hierosolimi con-
gregatos. scribens ut fidē eorū expo-
sitionis examinarent. & elem̄tē sup
eis deberent pferre sententiā. siue
recte credentes inuidie grā essent
iniusticiā passi. seu dū n̄ haberent
uñ iudices suos culpa repeterent
p penitentiā reuocari. Porro sup
ta occasione fautores arru p sēpta
ip̄atoris. eos in cōmunione susce-
p̄unt. Et cū hoc fecissent ipsi imp-
atori resēpserūt. et ecclē alexandrine
& in egyptū & thebaicā et libiā ep̄i
uniūsis et clericis p̄cipientes. ut eos
alacrit̄ suscipent ore testante rectā
eorū esse fidē. quā etiā p̄p̄e ep̄l̄e sub-
iecerūt. Hec qdē in hierosolimis gesta
noscunt. Athanasius aut fugiens
de tyro ostantinopolē uenit. & q̄
passus ē. adito ip̄atore narrauit.
petens ut q̄ tyro fuerant gesta. ex-
aminarent sub ei q̄q; p̄sentia.
Porro ostantin' ip̄ator rationabile
q̄ petitionē iudicans. hec sēpsit ep̄i

qui in tyro conuenerant. **Soc̄tes. vii**
citur ip̄ator directa sacra cōcilii e-
uocauit. ut sui p̄sentia athanasii
examinaret causā. Cui ūba sūt hec.
Victor constantin' p̄uif. ep̄s in tyri-
oy urbe collectis. Ego quidē ignoro
q̄ uro oculo turbulent atq; cū tēpes-
tate decreta sūt. Apparet enī qm qdā
tumultuosa indiscipline ueritas ē
op̄ssa uob q̄ppe n̄ osideranti-
b; q̄placent dō p̄p̄t uirgia q̄ oia
p̄rimos uros habetis & uota ur̄a
ineuincibilia ē ostenditis. S; erit
opus diuine p̄uidentie q̄tin' & h
otentio apte dephensa possit eua-
cuari atq; nob palā fieri. siqd illic
ouenientes sine qualib; grā aut
inimicitiarū causa gessistis. Qua-
p̄p̄t cū omni festinatione uos om̄s
ad meā reuerentiā uolo ocurrere.
q̄tin' gestoy apud uos integritate
p uos ipsos possitis ostendere. Verū
qua grā hec sēpsērī uob. uos q; ad
me litteris euocauerī p ea q̄ secum
agnoscetis. p̄genti iā in ad cognōis
nr̄i felicissime patē ciuitatē dum
eēm consensur' in equū repente a
thanasio ep̄s. in media platea cū q̄
b; dā sacerdotib; quos circa se habebat
sic inopinate nos adiit ut nob da-
rēt subito cuiusdā causa formidinis.
Testis enī in inspector oīū d̄s ē. qm
neq; cognoscere eū quis ēet prima
fronte p̄ualui. n̄ qdā nr̄oy & q̄l̄ ēet
& quā p̄tulisset iniusticiā tē narrauer.

Et ego quod neque fabulatus cum eo sum
illo tempore. nec qualibet locutione par-
ticipat. Unde illa se audiri deposce-
ret. ego vero refutarem et pene repel-
lerem. cum maiori fiducia nichil
aliud a nobis quam utrum postulauit
aduentum. ut uobis presentibus. qui passus
est necessario posset suis gemitibus ex-
planare. Unde quod in rationabile
iudicet. et respondens. oportunum scribi
uobis libenter hoc precepi. ut omnes quicquid
apud tyrum oculum celebrastis. in-
desinent ad expeditum nostrum manu-
etudine. occurrere festinetis. ipsis opi-
bus. ostensuri puritatem et rectitudi-
nem uris iudicibus. coram me uidelicet
quem dei ministrum proprium neque uos ab-
negabitis. Et itaque pacificatus dei nomen
et integre benedictus per meam in domo cul-
tura. etiam apud ipsos barbaros qui
ueritatem hactenus ignorabant. Cer-
tum namque est quod quicquid ueritatem. ignorat. ne-
que deum scire potest. Ueritatem siue
predictam est et barbari per me fideles mi-
nistri recognouerunt. et deum metuerunt
didicerunt. quem utique protectorem meum
itaque ac puilorem ipsis opibus est osten-
sus. Unde precipue etiam deum sciunt.
Et illi quidem propter nostrum timorem reue-
rent deum. uos autem qui sancta mysteria
a eius clementia proferre uidemini
non dicam custodire. seu nos inquam ni-
hil agimus. non quod ad attentionem nos
cuncti et odium peruenire. et ut absolu-
te dicam que ad humani generis

tendere uidentur interitum. sed festinate
sicuti dixi ad nos uenire continuo. sci-
entes quoniam omni uirtute agere cona-
bor. quatinus quod in lege dei sunt ea precipue
sine aliquo citubatione seruentur. Quibus
utique neque uituperatione mala super-
sticio poterit implicari. dispersis utique
ac palam stricis. ipse eriminatis
sacrosissime legi inimice. qui subsche-
mate sancti nominis blasphemias uarias
ac diuersas inueniunt. VIII

Hec siquidem littere ad estimationem per-
ducent eos qui fuerant in synodo
agregati. quoniam plures quidem ad propria
redierant ciuitates. Qui uero circa eu-
sebiu et theogniu et marin patrosi-
lu. et ursaciu et ualentem erant. ad
constantinopolitanam uenientes urbem.
nequaquam de calice fracto aut alta-
ri subuerso. aut arsenio pempto. quod
in synodo geminauerant. questionem
fieri permiserunt. Sed aliam inuenire de-
tractionem. suggerentes imperatori quoniam
athanasium inuenerunt non se missurum
ab alexandria frumta sollempnitatem
ad constantinopolitanam uenientes
urbem. et hoc se audisse dicebant a-
thanasio dicente ad amantium. a-
nubione. arbathione. et petru episcopo.
Multum itaque derogatio preualeret. quoniam
derogatori creditur fide dignum. hac
subreptione ad furorem perductus im-
perator. athanasium relegauit exilio.
et habitare eum precepit in gallis. A-
dunt enim quidam hoc imperatorem propterea fe-

esse ut unirentur ecclesie. quoniam athanasius
communicare arrianis euitabat. & ille
quidem degebat in tribeni galliarum.

Sed nemo miretur si **Theodoros**.
tantum unum deceperit excessit sacerdo-
tibus falsa loquentibus. cum diuini quoque dauid
propheta. non a pontifice sed a seruo sibi
extra mephiba miphibosech. loquen-
te deceptus sit.

Erat episcopus inconstantinopolitana urbe
agregati. marcellum ancyre galatie
deposuerunt. per huiusmodi causa. Asterius
quidam in capadocia exercebat artem so-
phisticam. eam relinquens christianitatem se
permittit absciscere. temptantque libris
ascribere. qui feruntur hactenus. & per quas
rui dogma firmatum est. Dicebat enim
christum sic esse uirtutem dei sicuti dictum
est. apud moysen locustam uicinas uir-
tutem dei. & his multa similia. Con-
ueniebat enim is asterio frequenter apud
episcopos qui arrianam precipue non euitabant
sectam. Hanc ad ecclesia concurrebat
episcopus in aliqua ciuitate quoniam sed
sacerdotio quidem frustratus est. eo quod per-
secutionis tempore sacrificasse probaretur. Cumque
circumque syrie ciuitates liberos quos
asuerat ostendebat. Hec agnoscens
marcellus. extra eum scribere uolens insu-
ra ottrarietati excessit. Purum namque
hominem sic famosate paulus. presumpsit di-
cere dominum christum. Hec agnoscens quod in
hierosolymis uenerant. de asterio quod
de nullum habuere sermonem. quoniam neque
erat in ordine sacerdotum. Marcellum uero

tamen sacerdotio functum. rationem exi-
gentes libri sui. eumque opientes sa-
mosateni dogmate maculatum. ius-
serunt ut a tali secta recederet. Quod repho-
sius librum se permisit exurere. Cumque
hoc studium fuisset lentatum episcoporum col-
legium euocante imperatore uenit ad re-
giam ciuitatem. presentibusque eusebio &
qui cum eo erant episcopis in urbe constanti-
nopolitana. rursum studium de mar-
cello fiebat. Et dum marcellus sic per-
miserat illicitam ascriptionem nollet in-
cendere. eum episcopo deposuerunt. inueni-
locum basylum in ancyra direretur. Sed
hanc quidem ascriptionem eusebius libris des-
truxit. supplantationem eius ualde re-
darguens. Postea uero marcellus insar-
dicensi ocilio recepit episcopatum. dies non
intellectum suum librum. & propterea quasi
paulianum fuisse depositum.

Erat dum per ocilium hierosolimitanum
arrius uenisset in egyptum alexandri-
na ecclesia eius euitante communionem.
rursum uenit ad constantinopolitanam ur-
bem. occurrentibus illuc assectatoribus eius.
& obedientibus eusebio nichomediensis
episcopo. & ocilium celebrari uolentibus.
Horum studium sentiens alexander tunc
constantinopolitanus episcopus. nescit quid sol-
uere tale conatum. Dumque hoc non ualu-
isset implere apertum arrium nescit ut
dixit. non licere eum ecclesiasticum esse diem
nec infirmam sententiam episcoporum
pene totius terre seculi ouenientium in
nicaena urbe. Eusebius autem & qui circa

cū dū pmo sermonib; floctē nequius
sent alexandrū. p̄ea ē terrore mu-
nabant q̄ n̄ suscipet arrū certa
die ipse quidē deponaret̄ erihio. ar-
rū aut̄ i omumone suscipet̄ unū
soy. Et p̄ h̄ ab altitris recesser̄. Illi
qdē definitā diē expectante ut su-
as minas implerent. Alexander aut̄
orabat ne ad p̄fectū ūba eusebii
puenirent. Maxime aut̄ r̄trō in-
gerbat̄. eo qd̄ ip̄ator iā pene sua-
serant. ut facer̄ qd̄ ipsi uolebant.

Ante unū ū ostentū diē p̄sternent̄
semet ipsū sub altare tota nocte
iacuit p̄nus. rogans dñm ut īpedi-
ret terminū inimicor̄ eor̄. **So**
crates.
orabat. Imp̄ator aut̄ de arrio
exp̄iri uolens eū ad palatū euoca-
uit. p̄contrat̄ q̄ si niceni oculū de-
creta seruaret. Ille ū nich̄ morat̄
repente sublēpsit decreta fidī. p̄ sub-
scriptionē arte callida cūueniens.
Et ip̄ator qdē mirat̄ ei intulit iur-
iurandū. Qui etiā hoc fraudulenti
egit qdāh̄ iusiurandū arte delu-
dens. Qd̄ aut̄ audiuit de hac machi-
natione ōsbo. fert̄ enī ōsēpsisse
arrū sectā suā in cartha quā sub
ala ferebat. Unde uere se iurare
credidit diēs. sic se sape sic scrip-
sisset. Hoc enī ita factū audiens
ego ōsēpsi. Quia ū q̄ iusiurandū
p̄buit ex eplis ip̄atoris agnouit. Cre-
dens q̄ ip̄ator suscipi eū ab ep̄o

ostantinopolitane ur̄b alexandro
i omumone p̄cepit. Erat enī tūc
sabbatū. q̄ sequē die eos omumicare
expectabat altitris. s; p̄s̄ptiones ar-
rii iudicia dī secuta sūt. Nā dū egres̄
ex ip̄iali fuisset aula obsequis hono-
rabat̄ satellitū eusebii q̄ p̄ mediāte
ciuitatē p̄spiciunt̄ apparebat. Cūq;
uenisset iuxta locū cui ē uocabulū
ostantinū forū ū colūpna porphyre-
tica collocata ē. t̄rō eū subito exōdā
oscientis secreto ostrinxit. r̄cū formi-
dine secuta ē uents effusio. P̄cane-
tat̄ q̄ si secessū eēt in p̄rimo. q̄ ag-
noscent̄ eē p̄ostantinū forū p̄erit
illuc. Quo facto defect̄ eū quidā
cū effusione corripuit. q̄ una cum
sternorib; meatul̄ q̄ plapsus ē. Tūc
q̄ occidit r̄ sanguis multitudo oī sub-
tilib; intestinis subsequenter effluxit.
Decurrebantq; parit̄ cū splene etiā
int̄na iecoris. Et ita factū ē. ut repen-
te seq̄ret̄ et mors. Secessus ū i italia
gesta sūt in ostantinopolitana urbe
monstrabat̄. sicuti dixi post ostan-
tinū forū atq; macellū in porticu
constitutū. Om̄s q; t̄nseunt̄. digi-
to notabant locū detestabilē arrū
recondantes interitū. **Soromen?**

Post aliqd̄ tēp̄. qdā fautor̄ ar-
riane uelanie diues ac potens
studii habuit q̄ eundē locū a pub-
lico op̄arū. q̄ diruens qd̄ erat p̄mu-
t̄. domū ibi ostituit q̄m̄ obliuio fac-
ti p̄cedet. q̄ p̄ successionē huiusmodi

memoria depurer. fama tam p̄c̄lam
 cucurrit ciuitatē & ubi trarū mortē
 arriū declarauit. **Sozomenus. xi.**
Arriū ū dogma licet ap̄ multo dis-
 putationib; extolleret. n̄dū tñ in
 xp̄ū discēbat poplū. aut in noīe
 ostabat auctoris. s; om̄s simul in eccl̄a
 oueniebant. atq; om̄unicabant. p̄ter
 nouatianos. iq̄ uocabant friges. & ua-
 lentinianos & marciannistas & paulia-
 nistas. iq̄ alias hereses colebant. Con-
 tra q̄s om̄s in p̄posita lege sanciuūt
 auferri eorū oratoria. & excl̄us appli-
 cari. Et neq; in domib; p̄uatorū eol
 aggragationes patiebant nec publice
 celebrare. Veli' enī iudicabat in ec-
 cl̄a catholica om̄unicandū. uinē
 cētis ouenire suadebat. p̄p̄t quā
 legē arbitror. heres. ū memoriā fuis-
 se destructā. Nā p̄p̄t p̄ncipū tēpo-
 rib; xp̄i cultores licet sectarū diuī-
 tate differrent ap̄ paganos tñ xp̄i-
 ani ēē putabant. & similit̄ passio-
 nib; subiacebant. ac semet ipso p̄p̄t
 om̄unes p̄secutiones examinare n̄
 poterant. & p̄p̄tē facile int̄ se oue-
 nientes missas celebrabant. licet cō-
 pauci n̄ tam uidebant. ēē diuīsi.
 Post hanc ū legē neq; publice in ec-
 cl̄ia poterant ouenire. neq; laten-
 t̄. dū ep̄i ciuitatū reueria obseruan-
 tes talia p̄hibent. hincq; plim me-
 tuentes. ad eccl̄am catholicā otulerūt.
 Alii ū manser̄ in sua sententia. n̄ tñ
 successores heresis reliquerūt.

Cūq; religiosissim' ipator **Socrates. xn.**
 pot' xp̄ianitate gaudet rueridi
 testimonio fidē uicēā roborari co-
 gnosceret. in his q̄ fuer̄ de arrio ges-
 ta letabat'. Qui cū tres habuisset
 filios eos cesares n̄cupauit. & singlō
 eorū p̄ decennos annos imp̄i sui
 noīs p̄ncipes ēē ostendit. idē p̄mū
 q̄dē filiū sui nomini' constantinum
 hespiarū partū in decennali suo fec-
 babe p̄ncipatū. Sedm ū auy noīe
 n̄cupatū constantinū in uicennalib;
 suis cesarē in oriente constituit.
 Iuniorē ū constantē in suis tricē-
 nalib; ordinauit. Anno ū p̄ hēc tñ
 acto. ingressus sexagesimū q̄ntū
 etatis annū. egredine capē. ex ur-
 be constantinopolitana quasi ad
 calidas aquas egressus est. **Teodo-**

ritus.
Tui cū nicomēdie egre-
 ret languore grauāt. nec ig-
 notans uite hui' incertū. grām
 sacri baptismatis ē. adept'. Distu-
 lerat enī usq; ad illud tēpus. in ior-
 dane fluuio hoc p̄mereri deside-
 rans. Porro autē tres filios ip̄erū
 reliquit heredes. & athanasii mag-
 nū reuerā p̄cepit alexandriā. li-
 cer eusebi' p̄sent ēē. & m̄teret̄ con-
 traria suadere. **Sozomenus.**

Nicomēdia in suburbano sacri
 baptismatis donis inuiciat' est. **Socrates.**
Ita facto testam̄to trib; filiis consti-
 tutis heredib; est defunct'. Corpus
 aut ip̄atoris in aureo loculo colloca-

tū. ad constantinopolim ē. decessit. & in
palatū celsō loco repositū, qđ in mul-
tis honorib; atq; ueneratione qđ in
ueret habebat. donec aliqđ filiorū ei
assisteret. Postea ū ab oriente stan-
tio ueniente. cū ipialib; exequiis fun-
ctus sepultū ē. in aploz ecclā. quā pp-
terea fecerat ne impatores & sacdo-
tes reliqđs puarent aploz. Hic
autē constantinū ipator. annū sexa-
ginta & qñq; regnauit. autē trigi-
ta & unū. Defunctus ē consulatuse-
liciani & ticiani. uicesima secunda
m̄sis maii qui erat annus scđs
ducentesimo octauo olympiadis.
historie ecclēsticę lib iii. explic-
lib iii. uicpit. Tituli libri
quartj.

- i. Qm̄ p qñdā prbm dogma arri pullula
- ii. Qm̄ athanasius fauore constantini mino-
ris alexandriā remeauerit. et eiusdē
eplā constantini.
- iii. De insidiis arrianorū aduersus athana-
de morte constantini minoris.
- iiii. Quia athanasius arrianis bella sibi deni-
o suscitantib; ad partes discessit italie.
- v. Qđ de athanasio iulius decreuerit ep̄s.
- vi. Quia constantis iperator partes fauerit
athanasii.
- vii. De morte alexandri constantinopolitani
pontificis & ordinatione apud orthodo-
xos pauli apud arrianos macedonū.
- viii. Quia remoto paulo eusebius nichome-
diensis constantinopoleos inuastit ep̄atum
& de antiocheno ecclio & ordinatione eu-

sebi in alexandriā ipost eum gregoriū
& de transformatione niceni concilij.
Eplā antiocheni concilij de fide & debel-
lo francico & de antiochie tpe motu.
Qm̄ gregoriū alexandriā uenerit & fuge-
rit athanasius. & qđ mala p gregoriū
gesta sunt.

xi. Quia mortuo eusebio. paulus in ecclā
rursus introductus ē. & ab arrianis ma-
cedonius institutus.

xii. Qm̄ hermogenes magister militū uolen-
paulū ecclā pellere a poplo sit pemptus
& que uindicta pcesserit.

xiii. Quia gregorius ab alexandria remotus
georgius arrianus ibi fuerit euocatus.

xiiii. Athanasio paulo & aliis orthodoxis ep̄is
rome positus qđ orientalib; uili romanus
scripserit.

xv. Qđ orientales iulio resēperunt.

xvi. Quid athanasio alexandriā remeante
qm̄ paulus denno constantinopolim sit
expulsus. & qđ neces introducto in ecclā
macedonio sint facte.

xvii. Denno de calūpniis contra athanasii.

xviii. De legatis orientalium ep̄orū apud con-
stantē directis p his qđ gesserunt.

xix. Quia constantis frēm p fide mouerit. &
quia constantis sardice conciliū con-
uocari pcepit.

xx. Athanasii relatio de nece pauli constan-
tinopolitani pontificis.

xxi. De conuentu ep̄orū in sardicense ecclia.
litterę ecclie sardicensis ad uniuersos ep̄os.

xxii. De legatis sardicensiū ad constantinū des-
tinatis & de nefanda machinatione extra

- eos a stepho antiocheno p̄fule cernata.
- xxv Epla constanti ad athanasium ut ad eum ueniret. d.
- xxvi Alia epla eiusdem p eadem re.
- xxv Tercia eiusdem.
- xxvi Epla iulii ad alexandrinof p athanasio.
- xxv qd constanti petierit athanasium i qd athanasius a constantio i qm orthodoxis pontificib; recipientib; suas eccl̄a heretici sint expulsi.
- xxvi Epla constanti p qua omnia ^{gesta} contra athanasium habita s̄t cassata.
- xxv Epla constanti ad alexandrinof ut susciperent athanasium.
- xxv Epla constanti p athanasio ut aboleret quicqd p athanasio gestu est.
- xxv qm athanasius alexandria sit reus.
- xxv Quib; occasionib; t̄ res publica turba batur & de diuisione antiocheni p̄pli propt̄ fidem.
- xxv Epla hierosolimitani concilii ad egyp tiacos ep̄os.
- xxv De magnentio tyranno & de becrano ne atq; nepotiano.
- xxv de insidiis contra athanasium gesti & de leuitate constanti.
- xxv De macedonio cuiq; crudelitate.

Soromen. Incip lib. iij.

Igitur sub impio constantini p eccl̄as talia puenere. Quo moriente. rursus ad q̄rimonia uen dogma niceni concilii. Nā licet uiuente constantino n̄ eū om̄s suscipere. tam apte reuere n̄ aude bant. Quo moriente plimi ab eo se

indubitanter abstinere cōilio. Erant enī isti qui etiā p̄m̄i uidebant̄ eē suspecti. p̄cipue u arrū sectatores eusebius i theogni. Cui dogma se firmare credebant. si reūti athanasium phibent. i consecratori suo egyp̄tiace diocesis iura ottraderent. Et illi quidē hec agebant ministrante s̄ p̄bo. p quē constantini tēpib; arrius fuerat reuocat̄. Erat enī is p̄br constantio q̄q; gratus. eo qd paternū ei seruauerat testam̄tū. ita ut usq; ad p̄ncipē palatū q; potentes haberet accessū. Eusebius aut̄ in aula impiali uidebat̄ ita p̄spici. ut suos consecratores faceret augustos ac p̄ceres. Quā ob rē de dogmate rursus p̄uati & publice disputationes crebro pferebant̄. & si mul iniurie. inimicitie. & plurima ex talib; solent sepi euenire. **y.** n̄tea ab occidentali athanasio parte in alexandria ē reus. quē etiā constantin̄ uiuens redire malu erat. Dicit̄ aut̄ qd etiā testam̄to uoluit hoc consēbe. s̄ qm̄ ita defunct̄ ē. ei maior fili constantin̄ hesperio partū p̄nceps hoc agit. litteras q; huiusmodi ad poplū destinauit. alexandrinū. Constantin̄ cesar poplo eccl̄e catholice alexandrie constitu to. Neq; uirā sacratissimā intē arbitroz ignorare. p̄tea athanasii adorandē legis p̄dicatōrē ad tēpus gallus fuisse directū. qm̄ ferocitas crudeliū

inimicorum ei in periculo sacri ei capitis
imminere: ne forsitan per malignorum cal-
licitatem aliquo incongruum sustineretur.
Ut ergo hoc evitaret ab imminenti-
bus necessitatibus: et ablatum. et ita me iube-
te habitare precepit. ut in hac ciui-
tate in qua degebat. bona ei necessa-
ria non decerent. Talis enim est ei uenerabi-
lis uirtus diuinis freta solatus: ut
etiam molestias asperius fortune des-
piciat. Qua propter licet ad carissimam
reuerentiam uestram dominus noster beate me-
more constantinus pius. misit patrem eun-
dem episcopum suo loco restituere proposue-
rat. tamen quoniam humana sorte preuenit
antequam hec compleret uota reuerent-
oseque arbitratus sui uoluntatem di-
ue memorie imperatoris implere. Qui
dum ad uos remeauerit. quale a me
uenerationem habuerit. agnosceat.
Non enim mirabile si quidem in eo gessimus
quod laudemus. Meminimus namque animam ima-
go desiderium uestrum et schema tantum
ui ad hoc mouit et inuitauit. Di-
uina prudentia uos custodiat. fratres
mei. **is interis in I dilem.**
Hierus athenasius alexandria
uenit. libenterque cum plebs alexandri-
na suscepit. Arriani uero coniuratione
facta aduersus eum. frequentes seditiones
subinde suscitabant. per quas occasio pre-
bebat eusebio. ut derogaret ei apud
imperatorem. quoniam non discernente comuni
oculio episcoporum auctoritate sua corrip-
isset exclamationem. Tantumque his derogatio

nibus actum est ut indignante imperatore
de alexandrina urbe piceretur. Eodem
tempore moriente episcopo eusebio cesarię
palestine cognomine paphili. agapi
discipulis ei suscepit episcopatum. Qui et a
his plurimos edidit libros. et de uita
doctorum suorum multa conscripsit. **Sozo-**
Non multo post tempore **mensis.**
constantinus imperator. constantini
maioris filius dum intente inuadere
partes iunioris fratris. constantini cir-
ca aquileiam congressione facta per-
mit. consilium aundum et prochi.
Quam ob rem romani principatui occi-
dentalium quodam partium preuenit ad
constantinam. orientalis autem ad cons-
tantinam. **Theodoritus;**
est tempore quo constantinus ad per-
uenit. tunc inuenit imperium testamento filius
temporale distribuens regnum. nullum
enim eorum presentem erat. probo a sorore per
peram sibi inuenit omni dato suum credidit
testamentum. precipiens ei illud constan-
tino dari quod inter alios uidebat et in-
cunior. ipse uenire posse crederet.
Hinc iste constantino factus non tradito
testamento accepit ad eum ingrediendi
fiduciam. Qui uidens facile constan-
tini uoluntatem. et uelut calamum
uentis accedentibus agitari. presumpsit
contra euglicam dogmata bellum assu-
mere. et aduersus ecclesias aspram
erigere tempestatem. Dicebat enim esse
culpabiles qui consubstantialitatis
uocem. quam scripta non inuenirent in fidei doc-

trina potuissent. qđ int' sacerdotes & eos discordiā generaret. Hinc g' athanasii & ei' sectatores accusant. insidias instruebat. Hui' coopatores erant eusebi' & theogni' & theodorus. perinthius. qui eloq̃ntior uidebat. Et sep' sit explanationes eu'glioꝝ. quē pluꝝimi heraclioꝝe uocant. Isti namq; sep' uidentes ipatoꝝe. reu'sione athanasii multoꝝ causa' asserabant eē maloꝝ & nō solū egyp̃ti. s; etiā palestina & fenice. uicinasq; gentes ei' grā dicebant eē turbatas. Proinde hui' modi uerbis leuissimā obsidentes impatoꝝ intentionē. suaserūt athanasii ab eccl'a rursus expellerent. Qui agnoscens eoz' consiliū ad partē helias abiit.

vi.

Verū eusebi' ei'q; consortes. calūpnias in athanasii factas nullo romano pontifici destinauer; qui eccl'asticā seq̃ns legē & ipsos romā uenire pcepit. & uenerabilē athanasii ad iudiciū regularit' euocauit. Ille continuo euocatione suscepta. uenit. Calūpniarū ū sarcinatores romā quidē pfecti nō sūt. scientes facile suū posse capi m'datiū. S; uidentes oues pastore desolatas. lupū sup eas p pastore constituerit. idē gregoriū. Qui sex annis bestiis ferocib; crudelius usus. penā malicie sue soluit ab omib; amarissime laniatus.

Su.

Athanasii aut' ueniens ad constantē

p̃quā constantin' iunior fuerat bello defunct'. arrianę cohortis cū gemitu referebat. insidias. ibellū p' applicā fidē gestū patrisq; ei' nom' magnūq; conciliū ab illo celebratū memorabat. iqm̃ omniū lege synod' roborata uideret'. Hec insinuando cū lacrimis ad patniū zelū excitauit ipatoꝝe. Mor nāq; ut audiuit. hec mandauit frī. monens ut paterne pietatis inuolabile seruaret hereditatē. cū et ille pietate gubnando regnū romanoz' tyrannos euicisset. et g'is positas in circuitu subingasset.

Ea siquidē tēp'el **Socrates.**

tate constantinopoli altera p̃e superior turba. ex hui' modi causa pcessit. Alexander constantinopolitanę p̃sul eccl'e. post decertationē cū arrio t̃minatā ex hac uita recessit. ep̃atus t̃cesimo t̃cio. uite anno nonagesimo & octauo. nullū q; insuū constituit locū. s; mandauit ut unū ex duob; quos ipse nominaret eligerent. Et siquidē uellent docibile simul & uite optime testimonio decoratū. paulū tē p̃bm ordinatū. iurū etate qđē iuuenē. s; sapia senē. ep̃m sibi uideret ordinaret. Si ū ex habitu solūm reuerentię eligere uellent. macedoniū facerent. tē diaconū existentē. qui ex etate uideret'. senior. Ex hac causa maior contentio p ep̃i ordinatione surrex. eccl'aq; turbauit. cū ppl's utiq; in duas par

tes diuifus eēt. alij q; deſcendē ar-
rianū dogma: alij ū niceni decreta
cēlii. G donec alexander uiueret.
omouſiani potiores erant arrianoy
q; illi cotidie conuicti minuebant.
Cū ū alexander obuſet: contentio
rurſus ex utraq; parte cōmota eſt.
Qua pp̄t homouſiani paulū ordina-
uere pontificē. Arrianū ū macedo-
nū. Et in ecclā quidē herene cog-
noſcē q; ē uicina iuxta baſilicā ſophi-
am paulus ē ordinat⁹. in quo poti⁹
alexandri ſententia plata uidebat⁹.

Poſt paululū ū tēpus *viii*
ip̄ator ad conſtantinopolī ueni-
ens indignat⁹ ob ordinationē factā
arrianoy ep̄oy. Conſtituto q; con-
cilio: paulū qdē remoueri fecit. eu-
ſebū ū q; et nichomedia migrant⁹
cōſtantinopolī uenerat: eē decreuit. *ep̄m*
quo facto. antiochiā p̄fectus ē im-
pator. Eufebi⁹ itaq; nullom̄ ceſſare
paciēbat⁹. ſ; om̄ia cōmouebat. donec
ſuū p̄poſitū p̄duceret ad effectum.
Egit q; ut in antiochia ſyrie ſinod⁹
fieret ſub occasione qdē dedicatio-
nis ecclē. quā pat̄ auguſtoy fabri-
cari cepat. & p̄ ei⁹ obitu. conſtanti-
mo anno eā a tēpore fundationis
expleuerat. p̄ ueritate autē ad ſub-
uſionē atq; deſtructionē niceni
cēlii. Ad quā ſinodū conuenerūt
ex ciuitatib; diuſis ep̄i nonaginta.
Maxim⁹ tñ hieroſolimitan⁹ ma-
chari ſucceſſor̄ n̄ affuit: cogitans

q; ei poſſet ſubripi ut in dāpnatio-
ne ſubiſceret athanaſiū. Sed neq;
uili⁹ int̄fuit maxime romē p̄ſul.
neq; in locū ſuū aliquē deſtinauit
cū utiq; regula ecclāſtica iubeat
n̄ oportere p̄ter ſententiā romani
pontificis cēlia celebrari. ſit q; ſy-
nodus antiochia ſub p̄ſentia conſ-
tantini p̄ncipis conſulatu marcel-
lini & p̄bini. Fiat autē q̄nt⁹ annus
mortis conſtantini pat̄s auguſtoy.
P̄reſidebat q; tē ecclē antiochene fla-
cillus ſucceſſor̄ euſtroni⁹. ſauctores
q; euſebij ope p̄tū iudicantes atha-
naſio derogare p̄mū qdē calūpni-
ati ſūt quaſi extra regulā egreſſet
quā tē ipſi decreuerant. qm̄ n̄ ex
ſententia om̄um cēlii ep̄oy rece-
pat ſac̄dotiū. ſ; ſubimet arrogan-
do in ecclām fuiſſet ingreſſus. de-
inde qm̄ ei⁹ aduentu turba gene-
rata plim̄ ſeditione ſint mortui.
et q; aliqui ab athanaſio ceſſi iu-
dicib; dicerent⁹ eē contraditi. Hac
derogationē habita conſtituerūt
ep̄m in alexandria p̄mo qdē eu-
ſebū cognom̄to emeſenū. Quo
ordinato & in alexandriā ire me-
tuerat. gregoriū fecerūt ep̄m. his
ita geſtis cōſformauerūt fidē. nich
qdē culpantes nicenū cēliū ſed
p̄ncipiū p̄bentes. quatin⁹ frequen-
tib; conciliis alia ſubinde mutantel
& recitantes. immuſ fidi paulatim
in arriana ueſania repedaret.

Eplā antiocheni concilij de fide. r.
 Nos neq; sequaces arrij sumi. Qm̄
 enī epī prbiterū seqrem. Neq; aliam
 quāpiā fidē absq; expositā antiquit̄
 suscepim. sed etiā nos examinatores
 & cognitores ei fidī facti sum. & iu-
 dicauim potē quā secuti sum. Vidi-
 cim enī ab initio credē in unū dīm
 omīū dīm uniuersorū intelligibilū
 sensibilū q; creatore & pūisore. &
 in unū filiū unigenitū ante omīa
 sēla existentē. & cū suo genitore ma-
 nentē. p quē & omīa facta sūt uisibi-
 lia & inuisibilia. & q in nouissimis
 tēpib; p bonā uoluntatē patris descen-
 dit. & ex scā uirgine carnē assūpsit.
 & omnē uoluntatē sui patris īple-
 uit. passus ē. & resurrex. & in celos ascen-
 dit. & in dexterā patris sedet. uentu-
 rus iudicare uiuos & mortuos. & rex
 pmanet in eternū & dīs. Credim̄ et
 in scām spm̄. Si autē adiciendū ē cre-
 dim̄ & de carnis resurrectione. & uitā
 ppetua. Hec in pma scribentes eplā.
 ciuitatib; dirigebant. S; post pau-
 lulū aliā in antiochia dictauerūt
 Eodē tēpōr etiā rē publicā contigit
 ualde turbary. Gens nāq; francoꝝ
 circa gallias constituta. romanis
 erat infesta. Tē enī etiā t̄re motus
 maxim̄ in oriente factus ē & p̄cipue
 in antiochia anno uigīt ē cōmota.
 n̄tea gregoriū dāducebat in alexan-
 driā syrian̄ magister milicie. & cū
 eo armati milites. numero qnq; mi-

lia. Quib; etiā aderant arrij seclatores
 ibi morantes. S; qm̄ athanasī ecclā
 pulsus ne capet̄ effugit arbitrio ēē
 dicendū. Erat enī uespa. & p̄p̄s in
 uigiliis obseruans. spabat̄ futura col-
 lectio. Int̄ hec uenit magister mili-
 tū. & circa ecclā p cohortes suos mi-
 lites ordinauit. Athanasī autē uidēs
 q̄ fiebant. cogitauit ne p̄p̄ se ulla
 lesio poplo pueniret. & p̄cipien̄ di-
 acono ut cōpleret orationē. rursus
 psalmū fecit īponi. Vūq; consonan-
 tia psalmodie celebraret̄. p unā ia-
 nuā ecclie egrediebant̄ om̄s. Quo
 facto. milites quidē sine cōmotione
 steterūt. Athanasius autē int̄ medi-
 os psallentiū illesus abscessit. et
 hoc m̄ fugiens romā pfectus ē. Poi-
 ro gregoriū tē alexandrinē p̄sedit
 ecclē. Alexandrinorū ū plebs n̄ se-
 rens qd̄ erat gestū. ecclā q̄ dīo-
 nysij n̄cupatur incendit. xij

Eusebius autē legationē misit ad
 iulīū romanę urbis epīm. ro-
 gans ut contra athanasīū iudex
 eēt. S; que de athanasio decreuerat
 uili eusebi n̄ occurrat agnoscere.
 q̄ dū paucū tēpus uigisset p̄con-
 ciliū uita p̄uatus ē. Qua p̄p̄ cons-
 tantinopolita. rursus in ecclā
 paulū introduxerūt. Idē & arrianū
 in ecclā q̄ nē dī pauli ordinaue-
 re macedoniū. Et hoc gerebant
 fautores eusebiū successoresq; p̄sūp-
 tionis. idē theogni nicens marin-

calcidonensis theodorus heracle. &
reliqui. S; ursacius & ualens heretici.
Per ea libellū penitentie uilio offeren-
tes epō. i consentientes consubstan-
tiali uerbo cōmunicare meruerūt
nra pp̄t macedoniū **xiiij**
ingens p̄lior flāma surgebat. i in-
testinū bellū xp̄ianorū incūitate
multi sanguis effusione pullulabat.
q̄d dū audisset cōstanti antiochia
positū ip̄ator hermodeni magistro
militū traciariū iunū. ut paulū
ecclā pelleret q̄ cōstantinopolī ue-
niens. maximas turbas egit. co-
gens ut pelleret ep̄c. facta q; sediti-
one. popl̄s erat p̄paratū ad ultio-
nē. Cūq; hermodenes insisteret
ut militari manu expelleret pau-
lū. accensus popl̄s ut fieri solet in
talib; irrationabili ei resistebat.
eiq; domū incendentes ipsūq; tra-
hentes int̄fuerūt. Hæ gesta sunt
cōsulatu constantiū iōio iulio con-
stantis. Quo t̄p̄t constant q̄dē fran-
cos romanorū subiecit ip̄io. Cons-
tantiū aut de interitu hermodeni
agens. ab antiochia uere dis cōs-
tantinopolī uenit. Et paulū q̄dē
expulso ciuitate. urbi ū dāpna
concussit. auferens ei frum̄ti a suo
patre collati ultra q̄draginta mi-
lia modiorū q̄ cotidie frangebant.
Nā pene octoginta milia p̄ dies sin-
gulos urbe alexandrina mittente
p̄mo ministrabant. Hoc itaq;

facto macedoniū distulit statuere
urb ep̄m. Irascebatur enī & adūsū
eū n̄ solū q̄ p̄ter eius uoluntatē
fuerat ordinat. s; q̄ pp̄t seditione
int̄ eū paulūq; factas pl̄imi simul
i magister militū fuerat int̄ceptus.
Dimittens q̄ eū missal facere in ecclā
solū in qua fuerat ordinat. denū
ē p̄fectus in antiochiā. **xv**

Arriani p̄terea gregoriū remo-
uentes ab alexandria tanquā
odibile. & q̄ pp̄t eū factū fuisset
incendiū. nec n̄ et q̄ minus eorū
fouebat errore. euocauerūt gregoriū
cappadocē arriane uelanie. **xvi**
ortur athanasius **S**exomensis.
relinq̄ns alexandriā. romā p̄fec-
tus ē. Contigit autē eodē temp̄e
& paulū constantinopolitanū pon-
tificē illic unā concurrere. & mar-
cellū ancyre aseleptū q; gaze. Qui
dū arrianus ēet adūsus. insēptionē
passus ab his q̄si subuertisset altare
dāpnatus ē. P̄ quo gazeatorū ecclā
q̄ntiano omittit. lucianū aut ha-
driopolites ep̄s. ob aliā accusationē
ecclā sua p̄uatus debebat in urbe
roma. Cognoscens q̄ roman ep̄s
cōmuna singlorū rom̄s nuceno cōilio
concordare cōpiens eos in cōmunio-
ne suscepit. tanq̄ omniū curā gerens
pp̄t sedis pp̄e dignitatē. singlis q;
reddidit suas ecclās. Et orientali-
b; sc̄psit ep̄s culpans q̄ n̄ recte
tractassent uiros inculpabiles de

suus exiliis expellentes. & constitu-
ta niceni concilij minime conser-
uarent. Quorum paucos ad certam
diem sibi met adesse precepit. ut coram
eis ostenderet iustum se super eis protulisse
decretum. id de cetero non se passurum int-
rima est. non ab huiusmodi turbis &
nouitate cessarent. Et ille quod de his scrip-
sit. Athanasius autem et Paulus epistolas
iulij orientalibus episcopis direxerunt. et sin-
guli eorum suas sedes adepti sunt.

Verum pontifices orientis. *xvi*
fuerunt hoc ferentes. & in antio-
chia congregati. iulio rescripserunt
epistolam. ornato quodam stilo compositam
hironia uero maxime plenam. & non sine
intimationis qualitate confecta. fa-
cebant enim circa omnes romane ecclesie
munificam. ueluti quam applicam habet
curam. & antiquam matrem pietatis existe-
ret. licet ab oriente adeam predicatores
dogmatum aduenissent. Se uero non propter
ea secundo loco habendos existimabant.
eo quod non magnitudine aut multi-
tudine habundarent ecclesiarum. cum
uite qualitate non cederent. criminibus
iulio importabant. eo quod athanasium
sectatoribus communicasse uideretur &
tanquam eorum concilio contumelias
irrogasset. eorumque sententiam destru-
xisset. & ueluti iniustum ei factum
ecclesiasticis sanctionibus dissonans
arguebant. His ita conceptis. addi-
derunt quod si susciperet iulium dampnationem
ab eis factam. & ordinatos episcopos in damp-

natorum loco firmaret. pacem cum eo et
communione haberent. si uero placitas
eorum resisteret. contraria celebrarent.
quippe cum orientales episcopi non restitissent.
dum nouatus a roma pelleretur ecclesia.
De his autem que propter commune plac-

Hec itaque orientales episcopi iulio roma-
no pontifici rescripserunt. Cum uero a-
thanasius alexandriam fuisset ingre-
ssus. oppressio populi partem georgij
qui illic fuerat ordinatus episcopus uehe-
menter facta est. et ex hoc dicebant tur-
bas & necesse hominum peruenisse. Et
huiusmodi crimina in athanasium ue-
lut auctorem sceleris referebant.
dum hec in certaminibus frequenter eue-
niunt. Ob quam causam sabinus ma-
cedoniam presul heresens que contra
athanasium et homousianos arrianos
gesserunt. aut quanta concilia propter eum
celebrata sunt. aut contra omnes ecclesias
macedoni heresiarchus gessit e-
rubescens forte tacuisset. *xvii*

Constantinus imperator in antiochia
a degenis cum audisset rursus
paulum constantinopolitanam rece-
pisse sedem. iratus sacra sua misit ad
philippum qui tunc habebat maximam
inter alios iudicis potestatem. & post
principem sedis appellabat ut paulum
ecclesia pelleret. & macedoniam intro-
duceret. Prefectus autem philippus
seditionem populi metuens. arte et usus

aduersus paulū. & iussione qdē p̄nci-
pis celauit. Simulans autē publicū
se habiturū ēē tractatum p̄cessit
ad thermas uocabulo zeusippas. ibi
q; cū honore quasi necessario uocauit
paulū. Cūq; uenisset repente p̄fectus
sacra monstrauit ip̄atoris. & ep̄c
qdē illic iniustā sententiā pacien-
ter tulit. Porro p̄fectus metuens
multitudinis ip̄ecū. q̄ ibi conuene-
rat p̄pter timoris famā. unā fenest-
rā thermarū iussit ap̄iri. p̄ quā
ad palatiū ductus paulus. & mis-
sus in nauē. ad italiā paritā. ue-
locit̄ ductus est in exiliū. Iussit q;
p̄fectus ut thessalonice seruaret.
ex qua paulus fuerat euundus. q̄ti-
nē illic licent̄ uiueret in aliis illi-
rici ciuitatib; n̄ tam ut ad par-
tes orientis accederet. Hoc itaq; m̄
paulus inopinabil̄ de ecclā pul-
sus ē. Philippus autē athermū ad
ecclā p̄pabat. Cūq; eo macedoni
residens in uehiculo cū p̄fecto si-
mul & milites armis induti. Hoc
facto t̄roz poplū ap̄prehendit. & ad
ecclā concurrerūt uniuersi homou-
siani simul & arriani. Cūq; p̄fectus
cū macedonio ad ecclā puenisset.
& poplū & milites irrationabil̄ ti-
mor inuasit. Vūq; ēēt nimia mul-
tudo neo posset introire p̄fectus.
milites cepunt poplū uolent̄ in-
pellere. & cū p̄pter angustia loci
recedē n̄ ualerent. putantes eos mi-

lites s̄ uelle resistere. enagmati gla-
diis in eorū necib; grassabant̄. Tūc
q̄ sicuti fert̄ p̄empti sunt circa tria
milia centū & quingenta. alij a mili-
tib; interfec̄ti. alij uero cōp̄ssione s̄ mor-
tui. His actib; macedoni tanquā
nich mali gerens. s̄. ueluti mundus
& innocens a p̄fecto magis quā ab
ecclesiasticis regulis traditū sibi p̄ce-
pit ep̄atū. tantisq; neq̄bus ip̄se ar-
rianū ecclē uita tenuerūt. Hoc tē-
pore ip̄ator maiore ecclā fabri-
cabat. q̄ nē sophia uocitat̄ & ē co-
pulata ecclē q̄ dī herene. quā pat̄
ip̄atoris cū ēēt p̄us modica ad pul-
chritudinē magnitudinēq; pdu-
cerat. q̄ m̄ uelut sub uno circuitu
contineri noscunt̄. **xxviii**
Interea cont̄ athanasii alia machi-
natio fabricata ē. Ecclē nāq; alerā
drinorū augustorū pat̄ eroganda
paupib; frum̄ta donauerat. que
dixerūt athanasii uendē & sui uti-
litatib; applicare. Qd̄ impator cre-
dens. iussit eū occidi. Hoc sentiens
athanasius. latent̄ effugit. Tē igit̄
uili romane urbis ep̄s. cognoscent̄
arrianorū insidias aduersus athana-
nasiū. cū audisset locū uero erat abs-
consus. int̄ hec suscepit & litteras
egyptiorū ep̄orū assententiū falsa ēē.
q̄ contra athanasii dicebant̄. Quo
facto uili rescriptis eis q̄ fuerant in
antiochia congregati. culpans eos
p̄mū de iniuriis litterarū. deinde

cur eū ad suā synodū n̄ uocassent. ea
nomib; q̄ppe iubentib; extra roma
noꝝ nich decerni pontificē. insup
q̄ latentē corrūpent fidē. & q̄ tyri
gesta p̄ subreptionē fuerint & arte
cōposita. iꝑi contraria ex una par
te confecerunt monūta gestoz re
ferens i falsitatē de arsenio concin
natā. Eplās ipsas ponere p̄pt̄ fasti
dū longa lectionis onus. Post
paucū itaq; tēpus. paulus a thessa
lonica simulans se habē iter ad co
rinthū. italiā uenit. & unā cū a
thanasio īpatōi constanti actus
suos indicauit. **Sozomen. vi.**
Impator aut̄ fr̄i suo constantio sc̄p
sit. ut aliquos orientaliū ep̄oz sa
tisfacturos p̄ quorūdā dāpnatione
dirigeret. Quā p̄pt̄ eligunt̄ tres.
narcissus herenipolita cilix ep̄c.
theodor⁹ erachie tracie. & marcus
arethuse syriace. Qui uenientes
italiā. facta p̄pā uindicabant. niten
tes īpatōi p̄suadere orientalis con
cilij iustā esse sententiā. Cūq; fidi
sue ofessionē erigerent. antiochia
q̄dē fidē āpositā celauerūt. Aliam
ū conscribentes confessionē obtu
lerūt. multo tñ a niceno concilio
dissonantē. Videns aut̄ constant
in iuste gūatos hoīes nec cūmina fuis
se uera. p̄ q̄b; dicebant̄ a om̄nionē
suspensū. s; gestū p̄pt̄ dissonantiā
fidi. cū satisfacere neq̄ssent p̄ quo
uenerant. remisit eos ad p̄pā. p̄ tres

aut̄ annos rursus orientales ep̄i oc
cidentalib; aliā eplām direxerunt.
quā multoz uersū noīauere con
sc̄ptionē. eo qd̄ ultra p̄ores p̄lixo elo
quio confecta uidet̄. In qua de sub
stantia quidē dei nullā fecere me
morā. Eos aut̄ qui dicunt ex n̄ ex
istentib; dī filiū aut̄ ex alia cēntia &
n̄ ex dō. iꝑi fuerit aliquādo tēpus
aut̄ sc̄lm q̄ndo n̄ erat. abdicauerūt.
Porro eudoriū germaniche ep̄m
martiriū atq; macedoniū porti
tores eplārū. occidentales noluerūt
suscipere sacerdotes dicentes dogma
ta nicena sufficere. & nich ulterī
oportere tractari. Cūq; constant
a fr̄e petens ut athanasī suā reci
per sedē. resistentib; hereticis. nich
impetrare ualuisse. tē athanasī
& paulus aduenies constantē po
poscerūt fieri synodū. eo qd̄ p̄defen
sione rectoz dogmatū expulsi. p̄
barent. **Theodoritus. xxi.**

Quā audiens constant sc̄psit fr̄i
monens ut pat̄ne pietatis in
uolatā seruaret hereditatē. cūq;
ille impiū gubnando & romano
rū tyrannos euicisset. & incuru
itu gentes barbaras subiugasset.
His litteris mot⁹ constanti. p̄cepit
sardice q̄ ē ciuitas illirici & oien
tales & occidentales conuenire pon
tifices. multe siquidē etiā alię passi
onis medicinā synodicā require
bant. Nā et paulū constantinopoli

tanq[ue] urbis ep[iscopu]m p[er]fectis dogmatib[us]
arriani ad p[er]iculū mortis usq[ue] p[er]du-
cerant tanquā seditionis auctore.
& alia quedā adiecerant q[ue] calūpnia-
torib[us] si amica q[ue] tamē tē popl[us] sar-
dice p[ro]p[ter] inimicor[um] insidias duci
nō passus ē. paulopost autē defun-
cto constante. flectentes arriani
leuissimā p[ri]ncipis uoluntatē. & a
regia ciuitate pellentes paulum
cū ad ciuitatūlā cucullēnā q[ue] tē e-
rat cappadocię nē ū sate armenie
migrauerēt. S; nō sufficit in hoc cum-
sta turbantib[us] uita pauli mira-
bilis. licet in solitudine constitut[us].
Nitentel enī ministros necis
cū mortis uolentissime tradiderūt.
& hoc beatus athanasius refert
in satisfactiōe p[ro]p[ter] fugę ita di-
cens. **xxii.**

Ep[iscopu]m nāq[ue] constantinopoleos
paulū p[er]secutētes atq[ue] cōpien-
tes. palā suffocandū ēē censuerūt
in cuculla cappadocię. auctorem
habentes philippū p[er]fectū. Erat e-
nī eor[um] heros tē patronus. consi-
lior[um] minister iniquor[um]. Hui[us]modi
enī crudelitates blasphemia arti-
ana germinauit. Contra unige-
nitū nāq[ue] uesaniunt ministri
p[re]sumptionū ei[us]. Hoc itaq[ue] in paulo
defuncto magis q[ue] ad celestia regna
p[er]ducto. macaronū statuerūt ep[iscopu]m.
quasi consecratore suū. q[ui]m p[ri]me-
scō sp[iritu]s blasphemabat. S; paulopost

expulerūt e[um] dū creaturā nō confi-
teret[ur] cū quē filiū sc[ri]pturę dicunt.
Quapp[ro]p[ter] respondendo illis heresis
p[ro]p[ter] auctore apparuit. consubstanci-
alē quidē nec iste patri filiū ēē di-
cens. simulē tamē p[ro] omnia genitori
docens. creatū ū sp[iritu]m apte deno-
minans. Hec itaq[ue] nō multopost si-
cuti dixim[us] acta sunt. **Socrates.**

Undecim[us] itaq[ue] annus erat pat[ris]
duor[um] augustor[um]. Consules autē
fugere tē rufinus & euzebi[us]. q[ua]ndo
celebratū est sardicense conciliū.
Ex esperis q[ue] partib[us] conuenerūt ep[iscopu]i
quasi trecenti sicut athanasius ait.
Ex orientalib[us] sex & septuaginta tan-
tūm. sic fabinus dicit. Int[er] q[ui]s admi-
merabat[ur] & scyras tanq[ue] mariotis
ep[iscopu]s. quē dāpnatores athanasii in
ep[iscopu]o hui[us] p[ro]uincie p[er]duxerūt. Excusa-
uerūt & enī se alij p[ro] infirmitatē cor-
poris. alij angustas adiutias accu-
santes. Iob hoc uiliū romanū cul-
pantes ep[iscopu]m. dū utiq[ue] ante annū
& sex m[en]ses synodus fuerit p[re]dicata.
& athanasius romę degeret. expectas
iudiciū synodale. Cū q[ue] sardice
ouenissent. orientales ad aspectū
occidentalū uenire nolebant di-
centes nō alit[er] se ad ūba uenturos.
nō suo collegio athanasiacos & pau-
lianos expellent. Vñq[ue] p[ro]togenis
sardicensis ep[iscopu]i osius cecidub[us] his-
panie peterent. a cecilio remoueri
pauli defensores & athanasii. illi

repente discesserunt. Et uenientes ad philippolum trachie scorsum fecere concilium. et apte iam substantialitate anathematizauerunt. & sectam iniquis substantie episcopis conscribentes. uique miserunt. Qui autem in sardice conuenerant. primum quidem horum dampnauere uesaniam. deinde accusatores athanasij dignitate prouenerunt. & terminum fidei nicene corroborantes & tractatum de diuine substantie inegalitate respuentes. consubstantialitatem apostoli tradiderunt. etiam ipsi uique scripta propria dirigentes. Ex utraque ergo parte arbitrati sunt recte se facere. Orientales quidem eoque a se dampnatos illi susceperunt. Occidentales autem quoniam ante cognitionem dampnatores effugerunt. & quoniam hi quidem nicenam seruabant fidem. illi uero eam adulterari presumpserant. Reddiderunt ergo locum paulo & athanasio. nec non marcello ancyre galathie. qui dudum sicut iam dictum est fuerat condemnatus. **xxviii**

Que uero sardice **Theodoritus** gesta sunt. concilij littere clari docent. quas propter modum explanationis huius scripturę imponere non omisi. Sca synodus dei gratia sardice congregata. ex urbe roma hispanus. gallicus. italia. capania. calabria. affrica. sardinia. pannonia. misia. datia. dardania. altera datia. macedonia. thessalia. achata. hepiris trachia. rodope asia. caria. bithinia. helles

ponto. phrigia. pisidia. cappadonia. ponto. cilicia. altera phrigia. panphylia. lidia. insulis. cycladibus. egipto. thebaida. libia. galatia. palestina. & arabia. uniuersis episcopis. & communistris sancte iusticie ecclesie dilectis fratribus. in domino salutem. An ultra quidem ac septem ministri arriane uesanie presumpserunt aduersus dei seruos rectam fidem custodientes. Ad alteram namque doctrinam proponentes. orthodoxos expellere se conati. & intantum insurrexerunt aduersus fidem. ut neque audire deo amabilem lateret impatorum. Igitur gratia dei coopante etiam ipsi pulcherrimi principes ex diuersis nos prouincis & ciuitatibus colligentes scilicet hoc concilium in sardicensium celebrari urbe preceperunt. quatinus ablata omni discordia & omni perfidia. pauli expulsa. sola christi pietas apud omnes inuoluta seruetur. Venerunt enim orientales episcopi a pulcherrimis imperatoribus inuocati. precipue propter famam que de kmis nostris fratribus & communistris fuerat deuulgata. idem athanasio alexandrino. & marcello ancyre galathie. & asclepazaro. forsan etiam duos ipsos de tractationes huiusmodi prouenerunt. quoniam & nostras aures uentilare conati sunt. ut ea que contra innocentes referunt uera credantur. & iniqua hereseos celetur opinio. Sed hi duriti facie premissi non sunt. & enim presul ecclesiarum dominus alexandria & pro uniuersis mortem sustinuit. & propter

2
eas ascensu ad celos nobis omnibus con-
donavit. Iudici itaque eusebii & ma-
ris. & theodorus atque theognus urbi
eius & ualens. & minophantis & ste-
phanus scripsit iulio comministro nostro
ecclesie romane pontifici. contra predictos
consecratos nostros. id est athanasium episcopum
alexandrie & marcellum episcopum ancire
gallie. & asclepiam gazem. Scripsit quoque
ex aliis partibus episcopi testimonium prohi-
bentes puritati athanasii consecratorum
nostri. & ea que ab eusebio & consecratoribus
ei gesta sunt. nichil aliud quam mendacis
& calumpniis plena esse firmantes. cum
utique euocati a domino & consecrato iulio
non occurrentes sic scriptis eius episcopi iu-
lii approbatur. aperte uideantur calump-
niatores existere. Nam fide gestis
contra eos habitis presumpsissent. non re-
tardarentur occurrere. Veritatem etiam
ex his que fecerunt in hoc seculo magnoque
exilio. eorum machinatio euidenter ap-
paret. Venientes enim in sardicensium
ciuitatem atque uidentes fratres nostros atha-
nasium marcellum. asclepiam. & ceteros. ad
iudicium accedere timuerunt. non semel
non secundo. sed etiam frequenter citati uocati
omnibus obedire noluerunt congregatis
uidelicet in concilio. otio longitudo. que
propter etatem atque confessionem. tantumque
laborem omni honore dignum apparuit.
& reliquis sustentibus & uiuantibus
eos ingredi iudicium ut que contra ab-
sentes consecratos diffamauerant
atque conscripserant. presentes ostendunt.

S; sicuti perire euocati non uenerunt
etiam in hoc calumpnia propter ostendem
quidam respuendo iudicium infidias
suas & molimina proclamarent. Nam que
suis dictis confidunt etiam ad faciem pro-
bare non fugiunt. Quia uero non occurrerunt
nullum de eis ignorare confidimus. Et si
forsan rursus illic de qua machina-
ti uoluerunt. sciant omnes quoniam nichil
habentes quo possint consecratos nostros
arguere. absentibus detrahunt. presen-
tes effugiunt. Fugerunt enim homines
non solum propter calumpnia aduersus istos
instructa. uerum quod suos per diuersi cri-
minibus accusatores occurrere uide-
rent. Pererebant enim uincula & catene
uenerant homines ab exilio & consecratos
nec non cognati pariter & amici eorum. que
propter istos mortui diuiscunt. Quod
est admirandum. aderant episcopi quorum unus
quidam cathenas gestabat & uincula
quibus uinctus fuerat propter eos. Alii uero
eorum insidiis morte testabantur afflic-
ti. quoniam ad tantam superbiam se perduc-
turi etiam episcopum occidere conarentur. que
non fuga libasset obierat. Venit etiam
consecratos noster beatus theodolus fugi-
ens eorum molimina quibus fuerat uis-
sus occidi. Alii uero gladio uulnera
demonstrabant. alii famem se ab eis
passos ingemiscebant. & hec non qui
liber homines testabantur. sed omnes ecclesie pro
quibus hi qui occurrerunt. in legatione fun-
gebant infirmabant. uolentiarum pe-
stes. armatos milites. populos cum suis

ribus iudicii terrores. falsarum litterarum
obieciones. Lecte sunt namque littere the-
ogni contra consacerdotes nostros athana-
sium. marcellum. & asclepiam. ut etiam ipso-
res mouisse uidentur. Quas litteras
diacones theogni uulgauerunt. Super
his autem uirginum nuditates. ecclesiarum
incendia. carceres contra sacerdotes nostros
adhibitos. Que omnia plura non nisi
per detestabilem arriani heresim commi-
sisse noscuntur. Quisquis enim eorum respu-
isset ordinationem atque communionem.
his necessario subdebat iniuriam. Con-
spicientes ergo facinororum suorum angusti-
as confusi recesserunt. & ulterius hec
non ualentes abscondere. in sardicem
suam uenerunt urbem ut per aduentum suum
quasi talia se nequaquam perpetrasse mon-
strarent. Uidentes ergo quibus calumpni-
as irrogauerant. & oppressos simulasse
accusatores & increpationes per oculos
suis habentes. euocati ad iudicium.
ingredi nequeunt. athanasio quippe
marcello & asclepia nostris sacerdotibus
fiducialiter agentibus. & immis ingemi-
centibus. & iminentibus atque peruenientibus
eos impudentibus. non solum se calump-
nias euidenter ostendere. sed etiam quod in
eorum ecclesias deliquissent. Illi uero tanto
conscientie terrore constricti sunt ut fu-
gerent. ut per fugam suas calumpnias ap-
uerent. delictaque sua iudicii declina-
tione faterentur. & licet non solum ex
ponibus. sed etiam ex istis malicie eorum at-
que calumpnie patefiant. tamen ut neque

per fugam occasionem alterius iniquitatis
accipiant. curauimus contra ueritatem
facta eorum examinare molimina. &
hoc proposito ex his quae gesta sunt. eos ca-
lumpniatores inuenimus. & nichil ali-
ud non aduersus consacerdotes nostros inli-
dias institutas. Nam arsenium quem di-
cebant ab athanasio peremptum. hic in-
uit. & inter uiuentes commorari diuini-
cit. Ex quo etiam alia probantur esse confi-
cta. quod non etiam calice deuulgauerunt
fractum a machario athanasii presbitero.
testati sunt qui de alexandria & mare-
otte uenerant. nichil tale fuisse ges-
tum. Sed etiam episcopi egypti. uisio con-
sacerdoti nostro scribentes. ualde firma-
bant. quod neque suspitio fuisset huius-
modi. Unde dixerunt monimenta ad-
uersus eos fuisse confecta. que tamen
probatum est ex una parte celebrata.
In quibus gestis pagani examinaban-
tur & catechumini. Ex quibus cate-
chumini inquisitus ait. intuisse fuisse
se quoniam machari uenerat ad eundem
locum. alter autem interrogatus dixit illi
famosissimum squiram tunc egrotasse
& in cella iacuisse. ut ex hoc appare-
at nichil gestum ex omnibus sacramentis
eo quod & catechumini intus fuissent.
& squiras non adesset. sed iaceret egrotus.
His namque malignissimum squiram men-
titus. eo quod athanasius quondam sacros
incendisset libros. illo tempore egrotas-
se declarare. quoniam machari ibi fuit.
Unde etiam ex hoc calumpniator apparuit;

Demq; p hui' calūpnie mercede de-
derit quique nomē epī. qui neq; prbū
fuerat aliquādo. Duo nāq; prbi qv
meltio aliqñ dagebant. ipca abea
to alexandro epō emutatis alexandri
ne suscepti sūt. & cū athanasio consti-
tuti testati sūt. nūq̃ illū prbm fuis-
se meletij. neq; habuisse meletij ī
marote ecclām ut ministrū. Et q̃
penit' neq; prbū fuerat. nē cū ue-
lut epīm pduxerūt. ut eo noīe infu-
is calūpnis terrene iudicē au-
ditores. Lecte sūt enī q̃ littere efac-
dotis nrī marcelli inuenta ē. eu-
sebij similiū q; naq̃tia. Nā ea que
uelut q̃rimoniā faciens marcell'
dixit. hec tanquā ipse confirmaret
accusauerūt. Hec q̃ sūt lecta & reliq̃.
& pcedentes parit' q̃stiones. relecta
q; hui' uiri fides inuenta ē. Non enī
ā scā maria sicut isti firmabant de-
dit dō uerbo pncipiū. neq; finē ha-
bere asserunt eius impiū. hagnū
ei' isine pncipio isine tmino ēē con-
scipit. Asclaspas aut' cōmuniter ob-
tulit monūta antiochie confata
sub accusatorū p̃sentia & cesariensi'
eusebij. & ex sententia iudicantiū
epōz. se ostendit innocuū. Recte
siqdē o kīm fr̃s euocati fr̃q̃nter
obedire noluerūt. recte q̃q; fugerūt.
Conscientia nāq; sua p̃teriti. p̃fu-
gas suas calūpnias indicat. q̃q;
p̃sentes accusatores sup eis dixerant
etiā pbauerūt. Ad hec aut' etiā eos q̃

dudū accusati p̃pt arrianā heresē
fuerant ip̃iecti. n̄ solū suscepunt;
etiā in maiori ordine p̃posuerūt dia-
conos ad prbiteriū p̃mouente. prbo
ad ep̃atū. n̄ ob aliud n̄ ut ip̃ietatē
seminare & dilatare potuissent. &
fidei corrūpe pietatē. Sūt aut' horū
p̃ncipes. eusebi'. theodorus erachie
narcissus neroniadis cilicie. stephs
antiochie. georgi' laodicie. acatius
cesarie palestine. munophantis e-
phesius. ursatius sigidūmisie. ua-
lens mursy paamonie. Isti nāq; con-
uenientes cū orientaliū; n̄ sinebant
eos nec in scām conciliū ingradi. nec
om̄ino accede' ad ecclām dī. & ue-
nientes in sardiciā conciliabula a
pud semet ipsos p̃ loca singla faci-
ebant. & acta quedā cū t̃rouib; con-
cinnabant. q̃tin' nich penit' ad mi-
ditū p̃ueretur. neq; scām possim'
celebrare conciliū. Hec om̄ia cog-
noscere potuim' a confacdotib' nrī
machario palestino & asterio arabi
& qui cū eis uenerant. & ab eoz p̃
fidia recesserant. Hi nāq; ad scām
conciliū conuenientes. uolentia
quā passi sūt narrauerūt. nich di-
centes apud eos agi rectū. insup
adicientes. q̃ dū ēent recte fidei.
phibiti fuissent ab eis ad hec loca
uenire. & p̃pt ut̃minationes uix
ab eis int̃cede potuissent. Ob hanc
causā sardie uenientes in una do-
mo cuncti manserūt. neq; breui t̃p̃r

ase recedere patientes. Quia si non ta-
cere non decuit. nec sine iudicta relin-
quere calumpnias. uincula. necesse. uul-
nera. coneminationes falsarum epistolarum.
uerba. nuditates. uirginum exilia.
destructiones ecclesiarum. incendia mi-
grationes animarum. ciuitatibus ad
maiores aetas. et per omnibus aduersus
rectam fidem. ne arrianam uesania per
crudelitatem insurgentem. propterea karissimos
quidem fratres nostros et comministros. atha-
nassium alexandrinę ciuitatis episcopum.
et marcellum ancyre galatię. et asele-
pam gaze comministrantes christo. in no-
minaliter ipsos esse decreuimus. Scribentes
ad unicuique parrochia ut singulorum
ecclesiarum populi cognoscentes sui episcopi
puritatem. cum se episcopum et habere et sperare
cognoscant. Hos autem qui in eorum ecclesiis.
luporum instar ingressi sunt. id est. grego-
rium in alexandria. basilium in ancy-
ra. quintianum gaze. nec episcopos nomi-
nandos. nec christianos nec quolibet
penitus cum eis habendam esse commu-
nionem. nec eorum litteras habendas.
nec scribendum eis. Theodorum uera-
chie europe. in eromachis cilicie. et
cesarię palestine. narcissum. et acaci-
um singidunę misie. ualentem ex-
mursis paunonie. minophantem e-
phesi. et georgium laodice. licet me-
tuentes ab oriente non uenerint. tam-
en quod ab eate memorie alexandro
ciuitatis alexandrinę pontifice sunt
dampnati. ideo quod secum arrianos habe-

ant. et propter crimina eis illigata ge-
nerali eos decreto sancti concilii episco-
porum deposuit. et decreuimus non solum episcopos
eos non esse. sed neque communionem cum fide-
libus pernereri. Hos enim qui diuident a
paterna substantia idiuinitatem. et a
lienant uerbum a patre. diuidi ab
ecclesia catholica conuenit. ideo alie-
nos nomine christiano. Sunt ergo nobis et
omnibus anathema. eo quod uerbum ue-
ritatis uideantur esse cauponati.
Aplicum namque preceptum est. si quis uo-
bis adiciauerit propter quod accepisti
anathema sit. His ergo nullum commu-
nicare denunciat. Nulla enim commu-
nio luctu ad tenebras. hos pellite
procul ab omnibus. nulla enim concor-
dia christo ad beial. Seruate uos
fratres karissimi. ut neque scribatis eis. neque
eorum scripta suscipiatis. Studete si-
mul et uos fratres karissimi et comministri
tanquam spiritu presentem nostro concilio con-
sentire. atque subscriptione uestra de-
cernere. que ab omnibus. uelque commu-
nistris nostris. consonantia una seruen-
tur. Abdicamus autem illos extra ter-
minos catholice ecclesie procul abici-
mus. qui non affirmant quod deus est christus. sed
aunt. uerus deus non est. quod filius est. Sed
uerus filius non est negentis sit si-
mul et ingenuus. Sic enim se intelligen-
te natum profitentur. quia sic dixerit.
quod natum est factum est. Et quia cum christo an-
te secula sit. dederit ei principium atque
finem. quod non in tempore. sed habet ante secula.

Inde duo uipe ex aspide arriana
pgresse s̄ ualens iuratus q̄ glanc
iñ dubitant se dicere xpianos. p̄fi
centel qm̄ uerbū iqm̄ sp̄e. & milne
ratul i m̄fectus i mortuū ē. resur
reit. Qd̄ cū cohort̄ studet heretico
rū. diuersas ēe substantias p̄tis &
filij i sp̄e sc̄i p̄muntiant. et eas esse
diuersas. Nos aut̄ hanc p̄cepim̄ & e
ruditi sum̄. Hanc habem̄ catholicā
aplicā q; traditionē & fidē atq; con
fessionē unā ēe substantiā nomi
nantes p̄tis i filij i sp̄e sc̄i. Et si que
rant que sit filij substantia. p̄fite
mur eā ēe que patris indubitant
niquā patrē sine filio. neq; filiū si
ne patrē fuisse credentes. nec esse
posse qd̄ ē uerbū sp̄s. Aburdū nā
q; ē dicē. aliqui n̄ fuisse patrē sine
filio. neq; noiari nec ēe potuisse. Et
enī ipsi filij testimoniu. Ego in
patrē. ipat in me. Ego et pater
unū sum̄. Nullus nrm̄ negat na
tū. S; quib; natū om̄ia om̄ib; que
inuisibilia i uisibilia n̄cupant̄.
opifere. atq; glōz i angloz i mun
di i humani generis. qm̄ ait. Om
niū artifex sapientiā docuit me.
& om̄ia p̄ ipsū facta s̄. Non enī s̄
p̄ ēe poterat si sūp̄fisset exordiu.
qm̄ uerbū qd̄ semp ē n̄ h̄t initū.
D̄s aut̄ nūq; t̄minū h̄t. Non dicim̄
patrē filiū ēe. neq; rurū filiū patrē
ēe. S; pat̄ pater ē. i filiū filius ē p̄tis.
Confitem̄ uirtutē ēe filiū p̄tis. confi

tem uerbū dī patris ē. p̄ter qd̄ aliud
n̄ est. & uerbū uerū dei. et sapientiā
uirtutē uerūq; filiū tradim̄. iñ
s̄ ceteri filij nominant̄. ita filiū di
cim̄. qm̄ illi aut̄ grā generationis
dijert̄. aut eo qd̄ digni sunt. filij n̄
cupant̄. Neq; p̄pt̄ unā substantiā
q̄ ē p̄tis i filij confitem̄ n̄ & unige
nitū i p̄mogenitū. s; unigenitū uer
bū dicim̄. qd̄ semp fuit iē in patrē.
P̄mogeniti aut̄ sermonē hoīs. s;
tam̄ differt p̄ creaturā cōmunem.
qm̄ i p̄mogenitū a mortuis confite
mur unū ēe d̄m. confitem̄ unā
patris filij q; diuinitatē. Neq; q̄s
quā negat aliquando patrē filio ma
iore. s; p̄pt̄ aliā cēntiā. n̄ p̄pt̄ diffe
rentiā. s; q; ipsū nom̄ patris maiō
filio. Hec aut̄ illoz blasphemā at
q; corruptibilis inēptatio ē hac grā
eū dixisse contendē. ego ipat unū
sum̄. p̄pt̄ concordiā i unanimitatē.
S; rep̄bamm̄ om̄s catholici intelle
tū eoz fatuū. & abiectū sicuti mor
taliū hoīm̄ qui qm̄ corūpi cepunt
offendentes discordate noscunt̄. &
ad p̄mutationes ascendit hoc in
distantiā & discordiā int̄ patrem
d̄m om̄ipotentē i filiū & posse dice
tes. qd̄ absurdū ē intelligere & ali
quatenū arbitrari. Nos aut̄ i credim̄
i affirmam̄ i sic intelligim̄ qm̄ sa
cra s̄ptura locuta ē. ego ipat unū
sum̄. p̄pt̄ cēntie unitatē q̄ ē. una
i eadē p̄tis i filij. & credim̄ s̄per

sine principio sine termino hē regnare
cū patre i nō habē nec tēpus nec defe-
ctū ei' impiū q' sēp est. Nūquā enī
ē cepit. idō q' nec deficere poterit.
Credim' i'cepim' paracletū spm scm
quē nob ipse dñs p'misit i' destina-
uit. i' credim' missū. S; is passus ē
s; homo quo indut' ē. quē assūpsit
ex maria uirgine. qui pati potuit
sic mortal' Cū aut' immortalis est.
Credim' aut' q' tēra die resurrex' nō
dñs in homine s; homo in dñō resurre-
xit. quē q' obtulit patri suo donū.
quē utiq; libauit. Credim' aut'
qm oportuno tēp' atq; definito
om' i' de omib; ipse iudicabit. Tan-
ta siquidē eorū stulticia ita erat
situdine tenebrarū eorū mens ex-
cecata ē ut nequeat lum' cernē
ueritatis. nec intelligere qua ratio-
ne dictū ē ut q' ipsi in nobis unū
sint. Salam uē ē cur dixit unū. qm
apli spm scm di acceperunt. s; tam
ipsi nō erant spc. nec aliquis eorū
aut ubi aut sapientia aut uirt'
aut unigenit' erat. Sic ego i' tu
in q' unū sum'. sic et isti in nobis
unū sint. Certissime g' scriptura
hoc diuina distinguit. in nobis in-
quit unū sint. Non aut' sicuti nos
unū sum' ego i' pat' s; discipuli in se-
met ipsis coniuncti i' copulati unū
sint. i' fidi cōfessione in grā i' pietate
di patris i' dñi i' saluatoris nri
concessione i' caritate unū ē possit.

Ex his litteris agnoscit' i' accusatorū
calūpnia. q' priorū iniquitas iudicē.
i' dogmatū uera salubritas. Non
solū enī de diuina nos beati patres
docuere natura. s; etiā eruditionē
dispensationis explanauerūt.
Hec constans agnoscens *xxv.*
doluit qdē leuitatē frīs inspi-
cient. i' infremuit adūsus instiga-
tores malorū i' i' patris facilitatē
ita decipientiū. Nos aut' epōs et
sardicensi concilio electos. cū litteri
miserit ad frēm. cū qb; q' magistrū
militū salianū. pietate iusticiaq;
fulgentē. Littere uē nō solū monitio-
nē habuerūt atq; conciliū. s; etiā in-
timationē pio pncipi condecen-
tē. p' rīmū qdē enūciat' frī. ut
epīs pberet auditū. iniquitates ab
stepho aliis q' p'sumptas agnosceret.
nec nō et athanasiiū gregi p'pō resti-
tueret. Patefacta q' calūpnia
p'scorū q' iudiciū iniquitate. i' crudeli-
tate reuelata. adiecit q' q' nūq' uel-
let qd' iustū ē facere. ipse ad alexan-
driā pgeret. i' athanasiiū ouibus
desiderantib; restauraret. inimicorū
q' catuas pcul expelleret. Hanc
aut' eplam constanti' in antiochia
suscipiens. p'misit se facturū quē
qualitas tēpōis annuebat. S; in his
p'riti ueritatis i' pugnatōres ne-
fandissimū machinati sūt scelus.
applicuerant i' enī sacerdotes a concilio
destinati. in hoc remotiore. Magist'

2
militū ū aliā mansionē accepit.
Porro steph̄s t̄ antiochen' ep̄c. cū alijs
tyrannicis coopatorib; nauē nau-
fragio p̄parabat. cū quib; assertores
rectorū dogmatū. uariis nitebant
absorbere calūpnijs. Hōz itaq; erat
dux qdā iuuenis onager nomine
cū asperitate ueniens. r̄ iniq̄ consi-
deratione congaudens. q̄ n̄ solū in pla-
teis diuīlos afficiebat r̄ fustib; lace-
rabat. s; etiā domos ipudenti inua-
dens uiros ac mulieres honestissi-
mas abstrahelat. Et ut n̄ longē ei
extendā calliditatē contra opti-
mos uiros p̄paratā. narrabo p̄-
sūptionē. Is enī onager ad qndā
fornicariā ueniens ait qdā nup̄
uenisse pegrinos. q̄ noctē habere
necessariā meretricis. Porro sumes
quindex indisciplinatorū reos in uicino ep̄o-
rū merato celans. p̄xit cū mere-
trice ad ianuā ū illi uiui requies-
cebant. eāq; aptā inueniens p̄su-
asit uni puerorū pecunia data ut
mulierē introduceret intra ianuā
quā ipse monstrabat. ibi ^{q̄dā} interq;
sacerdotū dormire uidebant. eā
q; mulierē interi' p̄cepit accedere.
Ipse ū uocaturol socios ē egressus.
Contigerat enī unū seniore ep̄m
eufiatā noīe in loco exteriore dor-
mire. Vincenti autē sic enī diceba-
t. alter in interiorū cubiculo quies-
cebat. Cūq; intra ostiū puella ue-
nisset. sonū pedū eufiata cognos-

cent. dū ēēt obscurū. q̄s ambularet
interrogauit. Illa ū loq̄nte conturba-
tus eufiata demonēq; potans ē
mulieris imitatu uocē repente sal-
uatorē xp̄m ad suū uocauit agri-
lū. Onager autē dux iniquitatis hui'
hoc facto cū sociis ē ingressus. in-
q̄s clamantes r̄ iniquitatis iudices
destinatos. Multo clamore facto co-
currerant iherus. Surrexerunt uin-
centi q̄ claudentes ianuā domus
septē qdē calūpniatorū cōphende-
potuer. onager ū cū reliquis fugit.
Decenta tamē cū illis et mulier.
Cubiculo autē magistrū militū q̄
cū illis uenerat excitantes. ad pala-
tū p̄cesserunt. r̄ p̄sūptionē steph̄i
p̄clamantes dicebant iā n̄ egere
iudicio neq; uerbis iniquitates ei'.
Magister ū militū p̄cipue clamy-
tabat rogans ut iuber impator
n̄ sinodice. s; iudicialit̄ poti' iniquū
examinari p̄sūptionē. Promittens
p̄mū se ep̄orū clericos traditurū. q̄
oportere etiā ministros stephani ita
contradi. Cūq; ille ipudentes con-
tender. dicens clericos n̄ subdendos
esse uerbis. placuit r̄ impatori
r̄ iudicib; ut intra palatū causē
pueniret examinatio. Et p̄mum
quidē interrogare mulierē quē eā
ad meratū duxisset ep̄orū. Quē di-
xit qndā iuuenē ad se uenisse. ad-
uentū indicasse pegrinorū. et quid
opus habent. r̄ q̄ uesp̄e ueniens

duxisset eā ad habitaculū qd dā. eā
q; intra ianuā doni iporticū introi-
re pcepit. Adiecit etiā inquisitionē epī
i trōrē factū i orationē ei i supueni-
entū repentinas inuasionē. hęc
iudices agnoscentes captū int alio
iuuente mediū deduxer. qñ expec-
tans necessitatē uerberū machina-
tū conciliū patefecit. q onagriū hęc
omīa ppetrasse confessus ē. qñ de-
ductus ad mechū. stephū dī hęc
omīa pcepisse. Sic g stephani cog-
noscentes iniquitatē p̄sentib; tē
epīs p̄miserūt ut eū clāpnarent. q
ab ecclā p̄cul expulsus ē. n̄ tam ab
arriana peste ecclā libatā. Nam
leonti post eū ordinatū genē phri-
gio uoluntate neq̄ssim. Verū con-
stanti eaq̄ cont̄ epōs fuerant ma-
chinata expūto cognoscent. scrip-
sit athanasio maximo. i semel q
scto r̄cio inuitans ut a partib; re-
mearet hesp̄is. sicut ip̄s litteri
indicatur. *Socrates exemplar
ip̄atoris constantij ad atha-
nasium ep̄m. xxvj.*

Constantius uictor augustus
athanasio ep̄o. Plurimū te
circūferri i fluctuarij ferocib; ma-
ris undis. n̄rē mansuetudinis
clēm̄tiā n̄ p̄misi. Patria q̄ppe ē
ra nudatū ip̄uatū p̄p̄is rebus er-
rantē q; p̄ loca inuia bestiarū. in-
defecta n̄rā pietas n̄ desperit. Idō
q; g dñi distulit scribere uoluntatis

meę p̄positū. sp̄ans sponte te ad nō
forte uenturū. i laboȳ satis factio-
nē a nob̄ exigere. Verū tam qm̄
forte timor ipecluit uoluntatis
tue p̄positū. litteras languore ple-
nissimas ad tuā beatitudinē desti-
naui. ut sine metu n̄ris aspec-
tib; uelocit̄ tuā p̄sentia p̄bere fe-
stines. quatinū delid̄io tuo potit̄
expari n̄rā clēm̄tiā in p̄p̄is
restituē. Hęc et enī causa q; dñm
meū fr̄m q; constantē uictorē au-
gustū p̄te rogauit ut tibi potesta-
tē ad nos tribuat ueniendy. qua-
tinū ut ambob; nob̄ annuentib;
restituē in patria habeas maxi-
mū gr̄e n̄rē pignus. *Exemplar
ep̄le sc̄le constantij ip̄atoris ad
athanasium. xxvij.*

Constanti uictor augustus atha-
nasio ep̄o. Licet p̄orib; litteri
significauerim. quatinū sine solli-
citudine ad n̄rā debeas uenire
comitatū eo qd maxime uelim
te ad p̄p̄a destinare tam q
nē has litteras ad tuā direrim
sēntatē. p̄ quas inuitam. ut sine
aliqua incredulitate ul̄ metu
ascendens publicis uehiculis. ad
nos uenire festines. ut que deli-
deras possis adipisci. *Exemplar
ep̄le sc̄le constantij ip̄atoris
ad athanasium. xxviii.*

Constanti uictor augustus atha-
nasio ep̄o. Dū in edissa dege

rem presentib; prbis tuis. placuit ut
ad te destinatis prbis ad nr̄m de
buisse festinare comitatu. q̄nus
uidens nr̄os aspectu. repente ppa
res ad alexandriā. S; qm̄ plimū
p̄terit tēpus. ex quo suscipies a
nob̄ litteras n̄ occurristi. p̄ptea q̄
nē cōmonere te festināni. ut uel
nē tuā p̄sentia nobis uelocit̄ p̄sen
tare contendas. ut possis pate
tue restitui tuaq; securus oratio
ne frui. Ad plenā ū cognitionē
achitū diaconū destināni. a
quo possis agnosce nr̄i animi
uoluntatē. & qm̄ ea que optas po
teris impetrare has epl̄as in aq̄
leia suscipiens athanasii. illic enī
relieta sardica morabat̄. mox recu
currit ad romā. & ostendens lute
ras ep̄o iulio in maximo gaudio
ecc̄lām fecit ēē romanā. Putabat̄
enī etiā orientis ip̄ator eoz̄ fidei
consentire. eo qd̄ ad se athanasii
fiducialit̄ euocaret. Iul̄ autē in
alexandriā dericis atq; plebi
hec de athanasio scripta direx̄.
Iul̄ archiepc̄ prbis **xxviii.**
id̄ diaconib; & plebi habitantib;
alexandria dilimis fr̄ib; in dño
salutē. Congaudeo uob̄ & ego
dilimi fr̄s. qm̄ fructū nr̄e fidei
aū oculos iā uidetis. Hoc enī uere
gestū q̄libet inspiciet in fr̄e & co
ep̄o nr̄o athanasio. quē p̄pt̄ puri
tate suę uite. iur̄as orationē res

tituit uob̄ dē. Ex hoc itaq; credit̄
putas & caritate plenas orationes
nr̄as ascendisse sēp ad dñm. nemo
res enī estis p̄missionū celestiu at
q; dilectionis quā ex doctrina p̄di
cti fr̄is mei athanasii didicisti. &
integrū cognouisti scdm̄ insitā
uob̄ fidem quā p̄cepisti qm̄ n̄ usq;
ad finē is a uobis possit abduci. cu
nis orationes in sc̄issimis animab;
nr̄is tanq̄ p̄sentes sēp habuisti. &
n̄ plimis in uerbis opusē uobis scri
bere. Quicūq; enī uob̄ a me potu
erunt dici. hec iā fides nr̄a p̄cessit
& diuina gr̄a cōmunis orationis
nr̄e uota cōpleuit. Congaudeo si
quidē uob̄. iterū enī dico congan
deo. qm̄ inerpugnatas animā in
fide seruastis. S; etiā ipsi fr̄i meo
athanasio n̄ minus congaudeo.
q̄ licet multā sit passus tristitiā
neq; una hora nr̄i desiderij & ca
ritatis oblit̄ ē. Nā licet compr̄ ad
tēpus sit a uob̄ abstractus. tamen
sp̄u uob̄cū sēp degere uidebat̄.
Et ego quidē km̄ fr̄s om̄iē tēp
tationē contra eū surgentē
reor sine gr̄a n̄ fuisse. Nam et
nr̄a et ei fides cognita ē uniuersi
& cōpbata. Si enī n̄ tanta & tanta
puenissent. quis crederet q̄ ut
uos tale iudiciū tantāq; carita
tē circa talē exhibuisset ep̄m
aut ille potuisset tantis circūda
ri uirtutib; p̄ quas spe celesti

fraudat nē. ¶ meruit q̄ quolibet
mā nē & in futuro etiā confessioni
glōsi martīriū. frequenter enī terra
marq; plurimū estuat. omnē pra
uitatē arriantē conculcauit hereseos.
i crebro p̄ inuidiā usq; ad piculū
ipulsus. cēpsit mortē. munus om̄i
potenti dō idēo ihu. xpo saluatore
nro. sp̄ans i inimicitias declinare
i solationi nre restituit. deferens
uob̄ maiora trophea ex fortissima
conscientia. p̄ quib; i usq; ad t̄mino
t̄re totius apparuit. glōsus. fidutiā
itaq; habens sui p̄positi celestis q;
doctrinē clarificat. immortalē iudi
tio & a uob̄ reuertit. diligendū. Igit̄
apud uos clarior nē est quā tē q̄ndo
p̄fectus a uob̄ est. Nā si materia p̄re
tiosas id est aurū atq; argentū ad
purgandū ignis p̄bat. q̄o dignū
dici poterit de tali tanto q; uirō. q̄
cū tantas tribulationes & picula de
uicisset. reddit nē uob̄ immaculat.
Nō uob̄ solū in s; cōprobat. ab omni
ēcilio. Suscipite siquidē nē fr̄s km̄
cū om̄i diuina gr̄a pastore ur̄m
ac p̄sule tanq̄ uere athanasiū. cū
his q̄ tantis laborib; ei participes
fē effecti. & gaudete fruente ora
tionib; q̄ pastore ur̄m ut ita dicā
effuritis i sitis qm̄ etiā ipsi ur̄am
sētate salutarib; sēpturis cibastis
atq; potastis. Nā cū degeret in pe
grinis. uos ei consolatio fuisse. & in
p̄secutione atq; piculib; refouistis cū

fidelissimis ur̄is animab; i m̄tib;. E
go siquidē iā exulto considerantē &
rationē p̄spiciens mei reuisione u
ni cuiq; ur̄m gaudiū. & pleb̄ uoti
uas occurfiones i cōcurrentiū glō
sā festiuitatē. Et qualis ille uob̄ e
rit dies iquantē remeante scilicet
fr̄e meo i q̄escentib; p̄sais malis
quorū dā machinatione sarentē. nec
n̄ et p̄iosa ac uotua reuisione cū
ctos inquadā plenissimi gaudi
lecticia copulante. Huimodi ū gau
diū usq; ad nos magnitudine sua
p̄tingit. quib; diuinit̄ etiā hoc con
stat ē concessū. quatin̄ i nos debe
am̄ ad laudē tanti uiri consurgē.
S; melī ē ut eplam oratione clauda
m̄. Ds om̄ps i hui' unigenit̄ fili
dñs i saluator ihu xpc. hoc gaudiū
uob̄ p̄beat in et̄nū. dignū tribu
ens p̄mū admirabili nre fidei
quā circa pontificē ur̄m glōso tes
timonio demonstrastis. ut et uos
i q̄ uobiscū fē hic i futuro melio
ra possideatis. q̄ ocl̄s n̄ uidit. nec
auris audiuit nec in cor homis
ascendit. q̄ ad p̄parauit ds
diligentib; se p̄ dñm ur̄m ihu xpm̄
p̄ quē i cū quo d̄ipotentē dō glā
in sēla sēloy amen. *Valere uos*

opto karissimi fr̄s. xer
His itaq; litteris confidens atha
nasiū ad orientē uen̄. Quē
constantī ip̄ator n̄ tē moleste susce
pit. s; cū circūuenire tēptabat mo

lutione summissus. arrianorum & dicitur ad
eum. Sed et ecclesie tuae decreto concilij
nobis; consensientibus; recepisti. si quod
fuit aliqui in alexandria populi tuae
declinantes communionem. unam eos
in ciuitate ecclesiam habere permittit.
Ad hanc propositionem athanasius mor
occurrit. ait. O imperator potestate
habes uirbe simul regere quicquid;
uolueris. si etiam ego beneficium a te
deposco. quod mihi concedi deprecor. Prin
cipe uero continuo se daturum esse pro
nunciantem. repente subiunxit atha
nasius eundem beneficium sibi largiri
petens quod querebat imperator accipe.
Vnam enim uirbe ecclesiam postulabat
dari per singulas ciuitates. declina
tib; arrianorum communionem. Igitur a
thanasius sententiam inutilem sibi cog
noscentes arriani. hoc quidem diffe
rendum esse dixerunt. & agendum quod pla
ceret imperatori. Quia imperator paulo
athanasio marcello & asclepe gaze
& lucio adrianopoleos secundum ea quae
in concilio sardicensi placuerunt pro
prias restituerat sedes. Unde prin
cipalia sacra per singulas ci
uitates ad eos mittebantur ecclesias
quibus iubebatur ut eos repente sus
ciperent. Igitur in ancyrâ expulso ba
silio ipso eo introducto marcello non
fortuita turba. puenit. quod derogationem
contrariam sapientibus; irroga
uit. Asclepam uero continuo gazei susce
perunt. In constantinopolitana ciui

tate macedoni ad modicum tempus
paulo successit. apud semet ipsum in
ecclesia remota collectiones agens. per
athanasio tam solo imperator episcopo & de
ricis atque plebem scripsit. ut eum liben
ter suscipere. Insuper etiam quod contra
eum in iudiciis acta fuerant. aliis li
teris aboleri iussit. Et uic uero de amb
ly rebus scripta sunt. hec esse noscuntur
et per la constantij pro athanasio sep
ta in alexandria egypto episcopo ec
clesiae. *xxvi.*

Victor constanti maximus pius.
Episcopo ipsius catholice ecclesie. Re
uerentissimum episcopum athanasium. non est di
gratia derelictus. Nam licet breui tempore
humana fuerit probatione summissus.
tam debitum prudentie uniuersa per
spicientis noscitur suscepisse decre
tum. recipiens per uoluntatem dei nostramque
iudicio patriam suam partem reuera cui
diuino nutu persul exabat. huius
enim consequenter oportebat nostram ad
esse mansuetudinem. quatenus omnia ad
usus eum rei communicatores defini
ta. omnisque suspitio & illusio con
cos gesta. decreto sit manus quae
cuius quam uero dudum clerici eius habue
runt competenter firma permaneat. Sed
etiam hoc eius gratie adiciendum esse
censuimus. quatenus omnis ordinis sa
eri cognoscant. concessum omnibus
sibi conjunctis. ut sine timore sint
sive episcopi sive sint clerici. Sufficit
enim uni cuique; cura eum recte uolun

tatis unio; Quodq; em̃ meliori iudi-
cio atq; parte constituta hui' elige-
re communionē hos om̃s p̃cipim' ad in-
star p̃cedentis p̃udentie etia nē
uoluntate dī nr̃i gr̃e largitatis
adipisci. *Alia eplā eīdē ip̃atoris*
constantii pro athanasio .xxvii
Victor constanti' maxim' p̃p̃lo
alexandrino p̃eclē catholice.
In om̃ib; p̃hibentes nr̃e equitati in-
tentionē. scientes qm̃ diu ā p̃uden-
tia nr̃i gr̃eplatoris estis alienati. id
ē pontificis athanasij. q̃ p̃p̃t infer-
tā rectitudinē suozq; mox p̃bi-
tatē cunctis innotuit. eū denūo
ad uos destinare censuim'. Hē itaq;
consueve r̃cōpetentē suscipientes. &
apud clem̃tē dīm adiutorē oratio-
nū habentes uob congruā simul &
nobis placitā concordia atq; pacē
scdm̃ p̃eclē sanctionē ūq; p̃bate. suf-
ficientē festinate seruare. Non enī
rationabile ē aliquā discordiā aut
int' uos agitari tumultū. nr̃oz tē-
porū discipline contrariū. Et hoc q̃
dē abesse ā uob om̃ino uolumus.
Orationib; autē sufficientē eol scilicet
p̃sule & adiutore apud dīm uos in-
stare sollēpnit' admonem'. qm̃ ta-
li p̃posito ad om̃iū uota p̃uenien-
te & gentiles idolorū errorē acerbū
seruientes. ad cognitionē sacre re-
ligionis sub alacritate festinent.
O km̃i nob alexandrin' rur' q̃ ad-
monem' ut in his q̃ dicta sūt p̃sistatē

& om̃s ep̃m decreto sup̃no p̃ nos nr̃a
q; sententia destinati. libentē et
p̃e suscipiatis. itoto animo itaq;
uoluntate amplectendū existime-
tis. Hoc enī et uos decet et nr̃e man-
suetudini noscūt conuenire. Vt au-
tē om̃is turbe seditionis occasio p̃-
uat. iudicib; apud uos habitis lit-
teris nr̃is p̃cipim'. qm̃ om̃s q̃ se-
ditionis agnouerunt. legitime iun-
dictē subiciant. Utraq; q̃ p̃spici-
entes ī nr̃am cū dō sententiā. & ra-
tionē p̃fessionis nr̃e nec n̄ sup-
plitiū cōt' seditionis indictū. cō-
petentē & congrue sacre religionis
iura seruare. Predictūq; dō ama-
bile ūrū om̃i reuerentia & honore
colite. orationes unā cū eo p̃ uob
ipsis nr̃e nr̃e fautorū om̃iū sal-
uatori dō letant' offerre. *E p̃la*
constantii p̃ athanasio ep̃o aboleri
iubens q̃ cōt' eū f̃t a c̃la. .xxviii
Victor constanti' augustus nes-
terio. Eādē ū forma p̃sidi-
bus augustoz nūc thebaidis ihybie
sc̃ptū est. Qd̃cūq; dudū ad lesio-
nē iniuriā athanasio ep̃o cōmun-
icantiū reppitur actū. hoc nē abole-
ri p̃cipim'. Nā et ministerio q̃ pri-
uati fuerant ei clerici eosdē rur-
sus uolum' obtineri. hanc itaq;
p̃ceptionē nr̃am seruari censent
quatin' athanasio ep̃o sue p̃eclē res-
tituto cōmunicatores ei habeant
ministerium qd̃ sc̃p habuerunt. Qd̃

etiam reliqui clerici habere noscuntur
ut ex ipsi gaudio potantur. **xxviii.**
Tantis ita lib; eplis munus scissi-
mus athanasius. p syria aggressus
uenit in palestina. apprehendens hic
iherosolima & epo maximo innotescens
gesta sandiceni ecclie. i. q. con-
stanti ipator illoz decreto iudicio
q; censuerat. pparauit ut epoz illic
habitantium synodus ageretur. Maximi
aut in nullo segnis de syria atq;
palestina uniuersos euocauit epos.
factoq; ecclio restituit ipse beato
athanasio comunione & dignitate
Scipsitq; etiam ipsa synodus alexan-
drinis & omnib; in egipto & lybiis
epis clericis atq; plebi ea q de atha-
nasio gesta atq; decreta sūt. Ob qua
rem ualde maximo decessit athana-
si derogatores epi. qm pmit de-
ponens eum rursus ex penitentia ta-
qua nich fuisset actū sententiā p
athanasio prulit. q comunione ei
dignitateq; pberet. Hec agnoscen-
tes ursati & ualens q circa arrianū
dogma studiū pmit ardentem ha-
buerant. declinantes a pōri uolun-
tate romę pfecti sūt libellūq; pe-
nitentie uilio offerentes epo. in
consubstantialitatis censere ser-
mone & litteras athanasio direxe-
rūt. seq; ei de cetero comunicare p-
fessi sūt. Sic itaq; tē ursati & ualens
gestis athanasii supati conuisi sūt.
athanasius g p pelusiū pgebat ad

alexandriā. transiens aut p ciuitate
adocebat ut arrianos uniuersos decli-
narent. & substantialitati dogma
cōplecterent. In quib; dā ecclis tor-
dinationes fecit. & hoc fuit initium al-
teri qdelle aduersus eum. q in aliorū
ecclis ordinare psumpsit. Hec itaq;
de athanasio pueniunt. **xxv.**
Interea res publica fortuitis casib; ur-
gebat. Vnde q sūt capitularia nō est
inēgrū breuiter explanare. Qd
edificatore cōstantinopolitane ciui-
tatis moriente. tres ei filij impiū
susceperunt. in pcedentib; ē narratū.
Sciendū aut qd eū istis impauit cō-
sobrinū eoz nomine dalmati uoca-
bulū patris habens. Qui dū pau-
lulū ipasset a militib; interceptus ē
n̄ uibente constantio ut occideret. n̄
tam phibente. Dū ū constantinū in-
mor. fr̄s partes inuader. & ipse a
militib; congressione facta pemptus
ē. Hoc aut iā sepe dictū ē. Post mor-
tē ū constantini iunioris. pficium
cōtē romanos motū ē bellū. in quo
constantinū pficere n̄ ualebat. Nā dū
nocte plū cura fines romanorū atq;
psarū fuisset gestū. ualidiores tē
pse ad breue tēpus inuenti sūt. Quo
tēpore naq; xpiani sub qēte degebat
s; p athanasii de consubstantiali ūbo
circa ecclās erat pugna. **Sozo-**
zomē apud **me h v s.**
antiochiā n̄ concordabant in
pfessione sua clerici & popl̄s. sed p

choros utē consuetudo ad hūmno di-
cendos dō in fine psalmon monstra-
bant ppā uoluntatē. Et hūc de patri
filio sic equi honoris glām dicebant
hui patri in filio pūtpositionē ppo-
sitionis. filiū scdm ēē monstrantes.
his ita gestis herens qd ageret leonti
q illo tpt exheresi adūsa sedē antio-
chie gubnabat. dū phibe n psume-
ret eos q scdm traditionē nūcni cō-
ciliū psallent dō. q metuebant ne
seditio nasceret in poplo. hoc dixit
se fert tangens caput suū iā canū.
Hoc inqt nūc soluto lutū conge-
ret inūm. p hoc ostendens q se
defuncto seditionē poplo genatq
illa discordia q in hūmno. nūpācien-
tib; suis successorib; cū ipi uarie-
tate sentire. Athanasius g ueniens
ad egypciū. innotuit synodale xpā-
tū romani pontificis. Insuper &
synodale maximi hierosolimitani
q talia continere dinoscitur. **xxx**

S cā synodus hierosolimit **vi**
congregata. p egypciū. libiā. &
alexandriā. constitutis pib; diaco-
nib; rplebi frīb; desiderantissimis
in dño salutē. Cunctoz digne
grās agere n ualent frs km. In
quib; enī miracula sēp egit etiā in
cū ecclā urā fecit pastore urm et
dnm. consēdote q nrm athanasi-
ū uob sua pietate restituens. Qs
enī aliqn spauit oculis carnalib;
intueri q nē rnos uos inspiciat.

respicientes quē uide desiderastis.
S; uere orationes urē adō omniū sē
audite q curā hē ecclē sue. i uras
lacrimas atq; gemitus sēp insper;
quappē uras audiuit pces. fratul
enī sic oues abiecte r fatigate n
habentes qppe pastore. ppta uis-
tauit uos celitus pastor. uerus. &
de pps ouib; curā gerens. restitui-
t uob quē noscimus concupisse.
Ecce enī i nos omnia p ecclāstica pace
facientes. urq; dilectionis conspirā-
tes. in ei amplexu pcessim i cōmu-
nicantes ei p cū uob allo qm. scrip-
taq; p sentia destinam. Itaq; scdm
gratifica uota urā. scitote nos q;
cū eo uinculo caritatis obstrictos.
Debetis g etiā ppetate dō amabili
ū nroz ipatorū incessantē orare.
qm et ipsi cognoscentes urm de-
sideriū. enī uob restituere desti-
narē. O mū g honore tensis ma-
nib; suscipientes illū. gratificas
orationes offerre deo. qui uobis
taliam condonauit. Festinate siqdē
sēp in dō gaudē & glificare dnm
p quē & cūquo patri glā in scā
scloz am. Veniens g athanasius
in egypciū quosqdē agnouit ar-
riū sectatores deposuit. Quib; a
se depositis ecclās eoz pcepit si-
dē tenere nūcni conciliū eāq; sum-
mo studio custodiri. **Socēt. xxvii.**

S ic itaq; se reb; habentib; mag-
nenti tyranni circa partes

emerſit beſpias. q̄ conſtantē ipato
rē occidentaliū partiū facto dolo
circa gallias incenit. Quo geſto.
intestiniū inflāmatiū ē bellū. Mag
nentiū rem tyrannus cunctā tene
bat italiā. affricā q; & libiā. simul
i gallias. In illirico ū & in ſyr
mio aliud rursus ā militib; exci
tatiū ē bellū p̄ tyranniū nomine
brittanione. S; etiā romā tumult
us n̄ fortuit⁹ detinebat. fratriue
lis nāq; conſtantini nepotian⁹ no
mine ipiū aſſūpſerat monoma
choy uirtute ſuffulē. Et nepoci
aniū quidē magnentiū milites
depoſuerūt. Magnentiū autē proce
dens uniuſas partes uastabat
beſpie. Hoz q̄ omniū maloz in
mīſa confluxio breui tēp̄ gene
rata ē. Q̄rto enī anno p̄ ſardien
ſe ecclīū hēcſta noſcunt⁹ conſu
latu ſergij i nigriani. His itaq;
nuntiis apparebat. q̄ ad conſtan
tiū ſolū imp̄y uita pueniſſent.
Q̄ p̄uectu contra tyrannos ſemē
ipſū q̄ poterat p̄parabat. **xxviii.**

Aduerſarij ſiquidē athanaſij
oportuniū ſe tēp̄ inueniſſe
iudicantes rursus adūſus eū ma
chinabant. Tē ipatoz conſtantio
ſuggeſſerūt. q̄ omnē egyp̄tū ſub
ueriſſet libiā. Inuidiā ū mari
mē auxit ei. eo qd̄ ordinationes
i parēchias faciſſet aliena. Atha
naſius intēa dū ueniſſet ad alex

andriā ſynodū egyp̄tiōz congre
gauit ep̄oz. q̄ conſona decreuerūt ſar
diceno concilio atq; hieroſolimis
celebrato. Conſtanti⁹ q̄ ipatoz du
dū et ipſe arrianoy ſecta p̄occupa
tus. omīa q̄ paulo anteri⁹ ei placu
erant in contrariū demutauit. Et
p̄mū quidē ecclē conſtantinopo
litane pontificē paulū deportari
uoliſſit exilio. Quē ducentes in eu
cuſſo armenie ſuffocauerūt. Mar
cello autē demuo p̄ecto eccliam
ancyrana baſilius rursus inua
ſit. Lucius autē hadrianopoleos
ferro iunct⁹ in carcere moritur.
tantū q; ualuerūt q̄ de athanaſio
dicebant⁹ ut in immenſū furore
cadens ipatoz eū ubiq; repperit
iuberet occidi. Cū quo theodolum
i olympiū p̄ſuleſ eccliarū tracenti
um. Igitur athanaſiū impatoz
uoluntas n̄ latuit. ſ; p̄ſentiens
fuga dilapſus ē & minas princi
pis declinauit. Cui⁹ fugā declara
uerūt arriani p̄cipue narrifiſus
neroniadis ep̄c. georgi⁹ laodice
& leonti⁹ tē antiochene p̄ſul ecclē.
Iſ enī cū p̄br̄ cēt dignitate pri
uatus eſt. q̄ cū muliere euſtolia
noīe degens. & turpē ſuſpitionē
celare uolens. genitalia ſibimet
noſcit abſciſiſſe. Et de cetero q̄de
fiducialit⁹ cū muliere uiuebat.
Poſtea ū ſtudio ipatoz conſtantij
antiochene ecclē ordinat⁹ ep̄s poſt

Steph'm qui p'mitus successerat pla-
cite. Hec igit' de his dicta sufficiant.

Eo tēp'r constantinopoli xxxviij.
macedoni' tenebat eccl'as paulo
scilicet ap'utaro p'dicto modo. Qui
de impatore p'sumens xp'ian' co-
mouit bellū. q' n' minus quā qd
tyranni eo tēpore faciebant. Sua-
dens enī ipatorū. ut ei eccl'as uas-
tanti ferret auxiliū. egit ut lege
firmarent'. quecūq' pessime agere
nitebat'. q' uiuens enī semet ipsū
monasteriū plimū. q' ipsa ppria
uoluntate inconstantinopolitana
urbe constituit. q' pactis epōy in
circutu positoy frequēter d'r affli-
xisse pauli dogmata sapientes. Et
p'mū qdē eos grecchis expulit. dem-
de n' cōmunicare sibi coegit. ita ut
plimū plagariū inmanitate defice-
rent. alij ū substantijs. alij huma-
na ciuilitate p'uarent'. alij infon-
tib; characteres ponerent'. ut cēt
huiusmodi signo notat'. Hec itaq;
faciebant p' omīs ouentis urbe. p' xix
cipue tam constantinopoli. Quā
p'secutionē p'mo tardante macedo-
ni' auxit ep's. helldice ū ciuitate
ylliric' nec n' et hespie partes ma-
nebant imote. historie eccl'as-
tice liber iii. explicit. Incipit
liber .v. Incipit tituli. lib. .v.

Quia defuncto constante rursus artia-
ni constantiū aduersus athanasii incitat.

Quo athanasius in satisfacione sue fuge
retulerit.

iii Quid rursus athanasius de gestis gaudi
in libro de fuga sua retulerit.

iii Quē admodū berranio sit puat' ipio.

v De gallo cesare ide signo crucis qd tunc
in celis apparuit. Jone.

vi De fotino heresi. archa eius q' dāpnati

vii Fidel' exposita syrmio ide disputatio
ne fotini.

viii De osio hispano. Jde siluano.

ix De magnencio tyranno ide tyranny

x De resuscitatione iudeoy atq; pemptio-
ne galli. Jtiberius.

xi De iuliano cesare i q' iulio successit.

xii De ethio heretico. Jscript.

xiii De inimicis athanasii. Jtinatus.

xiiii De synodo apud mediolanū facta.

xv De exilio epōy orthodoxoy qd atha-
nasilus in fuge sue satisfacione con-

xvi Dialogus int' liberii i constantiū ges-
tus i quom' liberius exilio fuerit des-

xvii Quomodo liberius p' aditionē romana-
rum matronarū ab exilio sit reduct'.

xviii Quom' eudorius antiochenū
usurpauit episcopatum.

De ariminensi concilio i decon-
tentionib; ibi factis.

xix Epla concilij ariminensis orthodoxo-
rum epōy ad impatore constantiū.

xxi Epla constantij ad ariminense con-
cilium. Jconstantiū.

Epla ariminensis concilij ad ipatore

xxij Quia discedentib; ep's fuerat constan-
tius destina indignatus.

xxiii De synodo in nicea trachie celebrata.

xxiiii Quom' athanasius furorē denuo conf-

tantis declinavit. *Scilio.*
 xxi Quomodo pagani insultantibus; futura tri-
 uia prophetavit. *gesta sunt.*
 xxvii Que mala per georgium in alexandria
 xxviii Littere damasi ceterorum ad illucium con-
 tra deilium in nichea itachie fac tum.
 xxx Ex litteris athanasij de ariminensi con-
 xxxi Que mala macedonius in constanti-
 nopolitana urbe commisit et post hoc
 offendit imperatorem.
 xxxii De leontio antiocheno episcopo et aethio qui
 magister fuit eunomij.
 xxxiii De eudoxio qui antiochenum invasit episcopus
 copatium de terre motu in niceabithi-
 nus gesto. *Inensib;*
 xxxiiii De concilio seleucia celebrato;
 xxxv De legatis concilij seleucie de exami-
 natione aethij et de gestis arimi-
 nis concilij et aethium deposuerunt simul
 xxxvi De quo causa sit cirillus et alios.
 hierosolymorum depositus.
 xxxvii Numeratio expositionum hereti-
 carum per nicenum concilium
 xxxviii Quia eudoxius arrianus per antio-
 chenum constantinopoleos invasit episcopus
 tum et de prava aethij doctrina.
 xxxix De crudelitate georgij apud alexan-
 dria et quod post cirillum hierosolymorum
 tenuit episcopatum.
 xl De macedonio et macedonianis.
 xli De his qui rursus ab arrianis contra ipsos
 arrianos gestast. et quomodo eustachius neque
 etiam patefecit eudoxij et episcopi constantinopolitani concilij ad georgium

alexandrinum condempnantes aethium cum
scriptis eius.

xlii De eunomio et quomodo cirillus fuerit ordi-
 natus et inde rursus expulsus. here-
 seos auctor extiterit. *heresi.*
 xliii De apollinare patre simul et filio et con-
 xliiii Quomodo iacobus episcopus orationibus; persarum rex
 non potuit prevalere romanis. *gregato.*
 xlv De concilio denuo apud antiochiam
 xlii De translatione sancti meletij ad antioche-
 num episcopatum et de eius expositione de u-
 nitate trinitatis.

xlviii Quia expulsio meletio exortus arrianus
 antiochie ordinatus episcopus.

xlviii De constantia eusebii propter meletium.

xlix Quomodo iulianus negata christiana reli-
 gione bellum contra constantium prepara-
 bat. et de morte constantij. *Ticuli erpl.*

B RUY siquidem *Theodoritus.* et
 tempore preterente defuncto
 occidentis imperatore constan-
 te constantium fautores arrij copu-
 lerunt athanasij ad eum memoriam
 revocantes. quasi ipse fuisset qui ei
 fratrem fecerit inimicum. ita ut pene
 disruptis naturae vinculis usque ad
 bella descenderent. his incitationibus
 constanti motus. non solum expelli sed etiam
 perimere sacratissimum athanasium impera-
 vit. Et mittens quendam schismaticum
 ducem cum maxima militari manu
 uelut erroneum iussit intum. qui in
 auxilium ille cum exercitu venerit ille
 diffugerit ipse qui passus in mirabili
 libat est melius enarrabit. Nam in satis

factione fuge sue sic ait. .ij.

Veritatem erant etiam modum de-
cessionis. & agnoscant a suis. Erant enim arriani cum militibus con-
currentes ut eos accederent. & igno-
rantibus nos ostenderent. & licet sine
ulla opatione sint laudiente con-
fusi quiescant. Erat itaque iam nox
& aliqui populi ad vigilias venerant
expectabat futura die collectio.
Dux autem repente astitit cum militibus
ultra quoniamque militibus habentibus scilicet
arma & gladios enudatos. arcus.
sagittas. & uerbes. & ecclesiam quidem
ipse occidit. statuens milites sine
coherentes. ut nullus posset egredi-
entium ab ecclesia. eorum manu euadere.
Ego uero in irrationabile iudicans in
tanta confusione populum derelinquere.
et nos magis ante illos pericula susti-
nere residens in sede. precepi ut dia-
conus psalmum legeret. populi respon-
dent. quoniam in seculum misericordia eius. et sic omnes
in domum suam abirent. Sed duce post-
ea ingrediente. & militibus sacrarium
circumdantibus ut nos capere potuissent
clerici quidem qui sunt inuenti simul &
populi clamabant. poscentes ut et
nos discedemus una cum populo. Ego uero
magis est diuerso dicebam non nos discedere
non omnes singulatim prius exirent. Sur-
gens itaque oratione facta. sic precepi
uniuersos abscedere melius est dicens
me periculo subiicere. quam quilibet
eorum excipere lesionem. Egradientibus quoque

plurimis & reliquis subsequantibus. qui
dam monachi qui ibi nobiscum fuerant
& aliqui clericorum abscedentes tra-
xerunt nos. et ita testis est ipsa ueritas.
militibus aliis sacrarium circumdanti-
bus aliis per ecclesiam discurrentibus per me-
dium eorum domino ita dante atque custodi-
ente pericula cuncta transiimus. dominum
magnifice glorificantem. quoniam neque populum
nostrum tradidimus. sed etiam quatuor salua-
retur actum & manus quarentium nos
effugere perualimus. *Socrates. iij.*

Que etiam georgius eodem tempore in
alexandria gesserit ipsi atha-
nasy qui hoc passus est. uoce narra-
mus. In libro enim quem de fuga sua
scripsit hoc ait. Ego in alexandria
surrexi denuo nos quarentes occi-
dere. et facta sunt nouissima peiora
prioribus. Repente namque milites cir-
cumdantes ecclesiam. pro orationibus populi
a celebrabant. Ingrediente namque
quadragesima georgius ex cappado-
cia ab eis missus. auxit mala que
illoz calliditate didicerat. Post
septimanam itaque pasche. uirgines
mittebantur in carcerem. episcopi uncti
a militibus. ducebantur. orphanorum &
uiduarum domus abripiebantur. & in
uisiones in domibus agebantur. & no-
ctibus christianorum deponebantur obsigna-
bantur domus et fratres clericorum per fratres
pericula sustinebant. Hec quidem pessi-
ma sunt. grauiora postea sunt prescripta.
Septimana enim que fuit post sanctam pen-

teosten popl's euilans. ē. egressus
ad cymiteriū orationis causa. eo
qd' omī cōmunionē georgiū decli-
narent. s; hoc agnoscent ille neq'ssi-
m' ipse concitauit sebastianū ducē
manicheū q' cū multitudine militū
arma gladios euaginatoſ arcus sa-
gittas q; ferentiū facto īpetu in ip-
so die dñico sup pplm irruit. et
paucos orantes inueniens. cū iam
plim discessissent. talia gessit q'lia
ab eis decebat impleri. Incendio
nāq; facto. statuens uirgines secus
ignē. agebat eas ut se p'fiterent
arianas. Cūq; eas cerneret eē uir-
trices. i de igne nullom cogitare.
sic eoz uult' lacerauit. ut uir ag-
nosci p'tēpa potuisset. Tenes aut
i q'draginta uiros cōmto nouiore
discerpit. Sectis nāq; de palma uir-
gis. i habentib; suos eculeos eoz
dorsa ita uerbib; lacerauit. ut q'
dā eoz sepi' sint amediceis incisi
p'p't spinas q' eoz dorsib; inhere-
bant. Alij ū dū n ferrent. ^{in cōmto} se mor-
tū. eos aut qui uiuere potuer
i q'ndā uirginē exilio deportauit
in maximā statim. Corpa ū mor-
tuoꝝ primo m quide reddi n pas-
sus ē. s; celauit in sepultura relin-
quens ea. ut q'si tanta crudelitas la-
tere uideretur. Hoc aut agunt q'
mōt errore desipiunt. Ilā cū pa-
rentes mortuoꝝ gaudent equide
p'p't confessionē. fletent aut p'pter

corpa defunctoꝝ. potius eoz īprietatē
iudicia p'sonabant. Post hec autē ex
egypto atq; libus exilio deportauer
epōs āmonū. mulingaiū. filonē her-
menpleniū. p'senofiri. nilamone
agathonē anagamphū. āmonū.
marcū. draconebū. adelphiū. a-
thenodorū. Et p'rbos hieracē. & di-
oscorū. & siccos acerbissimē p' itinera
cōpulerūt. ut quidā eoz in ipsis itine-
rib; alij ū p' perilia morerent. fuga-
uerūt aut epōs plus triginta haben-
tes studiū scdm achapa. ut si possēt
āputarent penitus ueritatē. **Theo**

Sup h'g athanasī etiā con dōxit.
solatorios libros uirginib; illis
scripsit. q' crudelissimas p'tulerant
passiones. dicens ut hec. p'p'tea nemo
ur'm sit tristis. licet i sepulturā uob
denegent impij i phibeant uos effe-
ri. Ilā usq; adhuc neq'tia p'uenit
arrianoz ut et portas claudēt. i
circa sepulchroꝝ loca uelut demo-
nes resident. ne q's sepelirēt fideliū
dilectoꝝ. Hec g' i hui' familia georgi
in alexandria faciebat. Sōs autē
athanasī nullū locū munitū cau-
tele sue putabat. cū itiq; aut ui-
uū eū deducet aut mortuū decol-
lari aut caput ei' īpator sibi iussis-
set afferri. p'qua re p'miū maximū
cōpmisit hui' aliqd nunciante. **iii.**
mpator intea illiricū **Socrates.**
castra metatus ē. cogebat enī eū pub-
lica necessitas. & maxime bechra

monis q̄ p̄ milites augustus fuerat
apellat. Cūq; uenisset infirmum
mutuo federib; habitis betramone
uidit. actūq; ē ut milites q̄ cū con-
stituerant insirent ad fauorē con-
stantij. Q̄ facto solū constantiū ip̄a-
torē augustū uocē missa clamaue-
rēt. Cūq; de betramone nulla me-
moria fieret ille repente sentiens
se traditū ad pedes se p̄stravit im-
patoris. Porro constantē auferens ei
coronā simul r̄purpurā. clēntē ei
locut⁹ ē monens ut sub scemate pri-
uato q̄scceret. qd̄ utiq; ei etati potui⁹
genueretur. quā habet nom̄ sollicitu-
dinib; honestatū. iussitq; ei sup̄-
tis ubrimos ex publicis functioni-
b; exhiberi. Cūq; ip̄rosa bithinię
betramo moraret. ēstantē sc̄psit
ei dicens. q̄ multoz bonoz ei cau-
sa fuisset. quē ā tantis cogitationi-
b; q̄ malis sibi puenientib; libasset.
nec se bene fecisse. q̄ q̄ sibi p̄stare
debuerat illi pot̄ ip̄edisset. .v.

Tunc q̄ ip̄ator gallū consobrinū
suū cesarē fecit. cui suū nom̄ ipo-
nens insyria antiochię destinauit.
ut partes^{ec̄} custodirent orientales.
Quo ad antiochiā ueniente. circa o-
rientē signū saluatoris apparuit.
Colisipna nāq; sub specie crucis in ce-
lo uisa. maximo miraculo conspici-
entib; fuit. alios aut̄ suos duces cū
multo exercitu contra magnentiū
destinauit. Ip̄se ū in syrmio mora-
batur. et rei sustinebat euentū. Tē

q̄ isotimus ecclē p̄sul apte dogma
qd̄ ip̄se cōperat exponerebat. **Sozo-**

Cicebat aut̄. D̄s quidē **men. vi.**
om̄ps unus. q̄ p̄p̄o uerbo con-
didit uniuersa ante sc̄la ū natū-
tatē r̄istentiā filiū dicere fugie-
bat. s; ex maria natū docebat ap̄m.

Quā ob rē tumultu **Socrates.**
surgente. iussit ip̄ator. conciliū
in syrmio congregari. conuenitq;
illic ex orientib; quidē marcus
arethuse. r̄ georgius alexandrin⁹
quē remoto gregorio ordinauerat
arriani. Venit etiā basil⁹ expulso
marcello ancyrē p̄sule pancratius
pelusij. hypatiani heraclis. Occi-
dentaliū ū ualens myrsen⁹. r̄ tē
famosissim⁹ hōiū osius cordube
pontifex parit̄ inuitus. Istisq̄dē
post consulatū sergiū r̄ nigriani
q̄ anno p̄p̄t belloz turbas nullus
consiliū fuerat sollempnit̄ ordinat⁹
conuenerūt in syrmio. r̄ isotimū dog-
ma sabellij libiensis. r̄ pauli samo-
sateni. sepe cognoscentes. repente
dāpnarunt. **Sozomenus.**

Post hec de fide p̄positiones edi-
derūt. unā grece. aliā latine.
multū s̄met textu sensuq; concorde.
Fides exposita syrmio **Socrates.**
sub p̄sencia ip̄atoris constantij.
Tunc rem̄ quasi antiqua fides **vi.**
dogmata rep̄hendentel. alias p̄po-
sitiones de fide sanxerūt. Et unā
qd̄e arico eloquio marcus edidit
arethuse. s; cū romana linḡ con-

cordiā nō habentē neq; sermone neq;
cōpositione. s; nec ipsi grecitati con-
uenientē. Vñ itaq; latine a marco
cōpositā hic subiungam. scđam ū
quā in arimino postea relegerē loco
p̄po ponemus. dū ea quę ibigēsta sūt
dixerim. utraq; tam in grecitatē
cōmūsa ē. ¶ arctus q̄ hoc m̄ expositi-
onē de fide dictauit. ¶ redim̄ i u-
nū dñm patrē omnipotentē creatōrē
i factorē unūsoꝝ ex quo oīs pat-
ritas in celo i m̄tra nominat. & in
unigenitū ei filiū dñm nr̄m ih̄m
xp̄m q̄ ante oīa sc̄la ex patre nat⁹
ē dñm ex dō. lūm ex lumine p̄ quē
facta sūt oīa in celis i m̄tra uisibi-
lia i inuisibilia. ūbū existens & sa-
pientia. i lūm uerū i uita. ¶ q̄
nouissimis dieb; p̄p̄t nos humana-
rē ex sc̄a ūgine. i crucifix⁹. i mortu⁹.
i sepultus. i resurrex̄ a mortuis t̄cia
die. i ascendit in celū. i sedet in dex-
terā patris. i uenitū ē in cōsūtma-
tione sc̄li iudicare uiuos i mortuos.
i reddē unicuiq; scđm opa sua. cui
ip̄m sine fine existens in sc̄la p̄ma-
ner infinita. Erat enī sedens in dex-
tera patris. nō solū in hoc sc̄lo. s; etiā
in futuro. Et in sp̄m̄scōy paracletū
id ē consolatorē quē p̄mittens apl̄i
p̄ ascensionē ad celos cē mittendū.
ut doceret i cōmemoraret eos unū-
sa t̄m̄m̄sit. p̄ quē sc̄ificant̄ animes
credentiū in eo ueracit̄. eos q̄ dicunt
ex nō existentib; filiū. aut ex altera
cōntia & nō ex dī. i q̄ erat tēpus aut sc̄lm

q̄ndo nō erat alienos nouit sc̄a. ^{ecclia.}
Rursum igit̄ dicim⁹ siq̄s patrē & fi-
liū duos dicit dōs anathema sit.
& siq̄s dñm xp̄m ante sc̄la filiū dī mi-
nistrantē patri ad creatiōnē unūso-
rū nō confiteat̄. anathema sit. Siquis
ingenitū aut parentē ei ex maria
natū dicere p̄sumit anathema sit.
Siquis scđm p̄scientiā ante mariā di-
xerit filiū eē i nō ante sc̄la ex patre
natū. apud dñm esse. ip̄m oīa
facta. anathema sit. Siquis sub-
stantiā dī dilatare aut contrahidi-
xerit. anathema sit. Siquis dilatātā
substantiā dī filiū dixerit facere.
aut dilatationē ei substantiē filiū
nominauerit. anathema sit. Siquis
affectiū aut platiū uerbū dixe-
rit dī filiū. anathema sit. Siquis ho-
minē solū dixerit filiū q̄ ex maria
ē anathema sit. Siquis dñm ihoiēm
ex maria dīcs dñm ingenitū eundē
intelliḡ. anathema sit. Siquis illud
qd̄ sc̄ptū ē ego d̄s p̄mus i ego p̄a
i p̄ter me nō ē d̄s. cū in destructione
idoloz i dōy nō existentū dictū sit.
ad destructionē magis unigeniti
ante sc̄la dei iudaice p̄cipit. anathe-
ma sit. Siquis audiens uerbū caro fac-
tū ē uerbū in carne mutatū pu-
tauerit aut cōuersionē facta suscep-
sisse carnē. anathema sit. Siquis
unigenitū filiū dei crucifixū au-
diens corruptionē aut passiōē.
aut cōuersionē aut mutationē aut
p̄emptionē sustinuisse dicit ana-

thema sit. Siquis qđ scriptū ē facia-
m^{us} hoīem n̄ patrē ad filiū dicere; s;
ipsū ad semet ipsū asserit dixisse
dñm. anathema sit. Siquis contra ia-
cob n̄ filiū tanq̄ hominē luctasse
s; ingentū dñm aut patrē ei dixerit.
anathema sit. Siquis illud qđ scrip-
tū ē pluit dñs a dño. n̄ de patre et fi-
lio pcepit. s; ipsū a semet ipso plu-
re dixerit. anathema sit; pluit enī
dñs filius a dño patre. Si qđ audi-
ens dñm patrē aut filiū dñm et
dñm patrē et filiū idē ad dñm dñs.
duos asserit dōs anathema sit; non
enī coaptam^{us} filiū patris; s; subditū
nouum. Neq; enī descendit in corp^{us}
sine uoluntate patris. neq; pluit a se-
met ipso s; a dño. auctoritate q̄ppe
p̄bente patre. neq; sedit a dextris.
a semet ipso. s; audit dicente patre
s; audit dicente patre sede a dextris
meis. Si qđ patrē et filiū et sc̄m sp̄m
unā p̄sonā dicit. anathema sit. Si
qđ sp̄m sc̄m paracletū dicens inge-
nitū asserit dñm. anathema sit. Si
quis sicuti nos docuit n̄ aliū dicit
paracletū p̄ter filiū. aut enī. q̄ aliū
paracletū mittet uob pater quē
rogabo ego. anathema sit. Si quis
patrē et filiū et sc̄m et sp̄m tres dicit
dōs. anathema sit. Si qđ sp̄m patrē
dicē patris aut filij. anathema sit.
Si qđ consilio dī tanq̄m unā creatu-
rarū factū asserit filiū dī. anathe-
ma sit. Si qđ nolente patre natū
filiū dixerit. anathema sit. Non enī

inuit^{us} et uñ passus pat^{er} necessitate
naturali quasi nolens genuit fili-
ū. s; ilico ut uoluit etiā sine tēpore
et sine passione exsemet ipso genu-
it eū. Siquis ingentū et sine p̄nci-
pio dicē filiū tanq̄ duos sine p̄nci-
pio. iduo ingentia dicens iduos
faciens dōs anathema sit. Caput e-
nī ē et p̄ncipiū oīū filiorū. Caput au-
tē ē xp̄i dñs. Sic enī ad unū omnū
p̄ncipiū. qđ est sine p̄ncipio p̄ filiū
p̄e omīa referunt^{ur}. Rursus autē
subtilit^{er} insipientes xp̄ianū sensū
dicunt. Siquis xp̄m dñm filiū dī ante
sc̄la ministrantē patris ad omnē cre-
ationē n̄ dixerit s; ex quo maria na-
tus ē. ex tē dicit filiū. xp̄m ēē uoca-
tū. et inuitū pcepisse ut dñs ēēt ana-
thema sit. sicuti samosatē. Alia
fidel^{is} exposita s̄ymio latine. quam
nos ex greco transtulim^{us}. **VIII.**

Quoniam de fide placuit quidā
fieri tractatū omīa caute que-
sitā et reposita s̄ymio sub p̄sentia
ualentis. et ur̄satij atq; germanij
et ceterorū. constitit unū dñm ēē pa-
trē oīpotentē sicut etiā in omī or-
be t̄rarū adnuntiat^{ur}. et unū uni-
gentū filiū ei^{us} ihm. xp̄m dñm et
dñm. saluatōrē q; nr̄m. ex eo ante
sc̄la genitū. duos autē dōs n̄ opor-
tere dici qm̄ ipse dñs ait. Ibo ad
patrē meū et ad patrē ur̄m. dñm me-
ū et dñm ur̄m. p̄pt̄ea rom̄nū dñs ē si-
cuti etiā ap̄ls docuit iud̄orū dñs n̄
solū. n̄ne i grecoz et gentiliū. utiq;

qm̄ cūctio ex fide r̄p̄p̄tū p̄ fide
r̄ cetera quide om̄ia consonant. et
nulla remanere uidet̄ discordia.
Quia ū multos mouet sermo latin⁹
substantie q̄ gr̄ca lingua d̄r̄ usia
ut scrupulosissime cognoscat̄ omo
uicior̄ hoc ē eisdē substantie aut
omoio ōy c̄yon. idē similis substan
tie n̄ op̄erit̄ hor̄ sermonū quandā
om̄ino fieri m̄tionē. neq; de his
exponi apud eccl̄am p̄p̄t hanc cau
sā ac rationē. q̄ in sc̄is scripturis
nichil tale consēptū ē. q̄ qm̄ hoc ul
tra humanā scientiā intellectūq;
f̄r̄. r̄q; nullus potest generationē
filij enarrare. sic sc̄ptū ē. generati
onē oī quī enarrabit. Hoc enī sci
endū solū patrē nosse quēadmodū
filij gn̄auit. r̄ rursus filij quom̄
ipse de patre sit genit⁹. Nulli ū
dubit̄. maiorē ēē patrē honore et
dignitate atq; diuinitate. r̄ ipso
noīe patr̄no ēē potiorē testificante
ipso filio. qui me inquit misit pa
ter. maior me est. Et hoc ēē catholicū
nullus ignorat dual̄ p̄sonas ēē pa
tr̄is r̄ filij. r̄ patrē quidē maiorē
filij ū subiectū cū om̄ib; que ei pa
ter subiecta. Et patrē ū initū n̄
habē r̄ inuisibilē r̄ immortalē r̄ in
passibilē ēē. filij ū natū ex patre.
d̄m̄ ex dō. lūm̄ ex lumine. ih̄u
natiuitatē sicut p̄dictū ē. nullū
nosse n̄ solū patrē. Ipsū ū filij
d̄m̄ r̄ d̄m̄ nr̄m carnē seu corpus
hoc ē hoīem assūpsisse. sicut r̄ angl̄s

adūciauit. q̄ om̄i sc̄pturę docet. et
maxime ipse apl̄s doctor gentiū.
Hōīem assūpsit x̄pc ex maria uir
gine p̄ quē passus ē. d̄per aut̄ uol
fidei r̄ firman̄tū ē. ut trinitas ser
uetur sc̄p. sic in euglio legim⁹. Eū
tel docere om̄s gr̄s baptizantes eos
in noīe patr̄is r̄ filij r̄ sp̄s sc̄i. Integer
aut̄ atq; p̄fectus ē numerus trini
tatis. Paracletus ū sp̄s sc̄s p̄ filij
missus. uen̄ sc̄dm̄ p̄missionē. ut
ap̄les r̄ om̄i credentes sc̄l̄ficaret̄ his
q̄ explanationib; etiā post dāpnatio
nē photinū consentire r̄ subscribe
suadebant. p̄mittentes ei reddendū
ēpatū. si p̄ penitentiā anathematiz
aret dogma qd̄ ipse cōperat. r̄ in
eor̄ sententia consonaret. Ille ū cor
quidē p̄positū n̄ suscepit. s; puoca
uit eos ad disputandū. Quapp̄
definito die ip̄atoris uoluntate con
uener̄ p̄sentes ep̄i. r̄ senator̄ n̄ pau
ci. qd̄ p̄cep̄at ad d̄e disputatiōis
p̄nceps. int̄ quos restat̄ fotino fa
binus. eccl̄e tunc anc̄yr̄ p̄sul. ex
ceptoib; uocē eor̄ consēbentib; ma
gna q; certamina sermonū inter
utraq; partē facta noscunt̄. Hic
q; photinus dāpnat⁹ ē. in fuga con
sistens de cetero libros utraq; linḡ
oficiebat. qm̄ neq; latino sermone
uidebat̄ ignarus. Sc̄pto q̄q; contra
om̄i hereses p̄p̄m student dogma
firmare. Et de photino qd̄ ē h̄ dicta
sufficiant. Sciendū tñ qm̄ symio
ouementes ep̄i penitentiā ducti f̄r̄

inpositione fidei latina lingua p-
late. Post editionē nāq; sibi eā contē-
riā iudicabant: quā studuerant ab
epīs q̄ iā sublēpserant reddi. qm̄ oc-
lebrabat a plimis. Impator autē edic-
tis q̄r p̄cepit editionē ipsā supplia-
ū minarē siq; eā celasse compiret.
S; neq; t̄rōz destruere potuit qd̄ se-
mel fuerat institutū. eo qd̄ apud
multos habetur. & de his quidē ista
dixisse sufficiat. **viii.**

Quia ū idē osio hispano multo il-
lic ueniente fecim̄ iūtionē. bre-
uit̄ etiā de eo dicendū ē. Ante pau-
lulū tēpus iste uir molimine arri-
anorū fuerat missus exilio. tē autē
studio eorū q̄ syrmio conuener̄ eū
euocantē ip̄ator uolens eū aut suasi-
one aut necessitate concordare pre-
sentib; hoc enī facto maximū fidei
eorū putabat ēē testimoniū. Qua-
pp̄t sicuti dixi ex necessitate uen-
idū eis consentire respueret. t̄m̄ta
longeua plagasq; p̄pessus ē unde
etiā necessitate uehementi expositio-
nib; tē editis consensit atq; sublēp-
sit. hē q̄ t̄minū habuer̄ q̄ tē syr-
mio gesta noscunt. Impator autē
constantī morabat in syrmio. i bel-
li qd̄ gerebat contra magnentiū ex-
pectabat euentū. **x.**

Intēa magnenti ad senorē pueni-
ens romā multos penit senatorū
ac popli. Agnoscentē aut uicinos ēē
cont se constantij milites. abscessit
ad gallias partis occidentalis. Cūq;

illic bellū ^{sep̄} int̄ alterutros exercebant.
m̄ isti. m̄ illi uictores ēē uidebant.
Houissime aut deuictus magnenti
fugit in myrsā qd̄ ē gallie castrū.
Videntq; suos milites q̄si de p̄dictio-
ne tristēs. stans celsiore loco eos m-
tebat allocutionis consuetudine cō-
fortare. Tē illi fauorē solitū magnē-
tio exhibe p̄paratq. ediuerso nolen-
tes clamant om̄s. Constanti. augu-
ste tu uincas. Hoc auguriū mag-
nenti traxit ad semet ipsū tanq̄
ei ū diuinit̄ cōcedetur ip̄ui. Et
pp̄tea relinq̄ns castrū ad ulterio-
ra tendebat. Seq̄ntib; aut constan-
tij militib; ēca montē seleuciū fa-
cta congressione. solus fugiens ue-
nit in lugdunensē urbē. cōpiens
suā matrē isrēm quē cesarē consti-
tuerat. nouissime interfecit isemer
ipsū consulari constantij sexto. &
stantij galli sc̄to. augusti die q̄n-
decimo. Non p̄ multū ū tēp̄ etiā
decennū alter ei fr̄ semet ipsū stran-
gulauit. S; neq; siccura tē publicā
quies euenit. Nā post paululū a-
pud gallias occidentales siluanus
qd̄ tyrannū ē exortus. quē duces
constantij uelociter p̄lmerunt.

Porro iudei indiocesarea **xj.**
palestine resistente uicinalo-
ca turbabant. isurites arma tēp-
tabant resultare romani. Post h-
itaq; gallus cesar cū antiochie de-
geret exercitu destinato eos appre-
hendit. ciuitatēq; uastauit. Cūq;

uideret sibi ipse gessisse felicitatem non
ferens accessit ad tyrannidem in infir-
mum imperatorem suam intentionem ques-
torem uocabulo magni domitiani pre-
fecti euentis occidit. Ob quam rem constan-
tius indignatus euocauit eum. Quod cum
contempnere non ualeret. pergebat ad principem.
Cumque extra insulam flaconensem uenisset
eum illic constanti precepit intineri. **xi**

Post paululum uero tempus iulianum gal-
li fratrem cesarem constituens. contra
barbaros discessit in gallias. Gallus
uero qui et constanti septimo constantii
consulatu in suo tercio ita promittit. iuli-
anum sequenti consulatu arbitrius et
iulianum. constituit cesar die septi-
mo mensis nouembris. **Sozomenus.**

Sublatus itaque tyrannus requiem
malorum uidebat habere constanti
deserens syrmum. ueniebat ad se-
morem romam. illic uolens triumphum
de tyrannicis exercere manibus. Cre-
dens autem ea occasione posse utriusque
partis eos in dogmate concordare rur-
sus synodum in italia celebrandam
eum constituit. Intra iulius cum xv.
annis romanam reuisset ecclesiam mo-
ritus. Cui succedit liberius. **Sozomenus. xii.**

Igitur in antiochia syrie aliter heresi-
arcus emisit aethius cognomento sine
dono. Is enim eadem quam arrius sapiebat.
sed ab arrianis se segregabat eo quod
arrium in sua omniunione recepis-
sent. Qui sicuti predictum est. aliud
mente gerens. aliud uoce confessus est.
Cum tamen synodi nicene suscipi-

ent inscripseret. uolens circumuenire
et principem. Propterea quod arrianos aethius
declinabat. Erat namque is aethius prius
hereticus iseruenticissime defendente
arrii dogma uidebat. Eruditus enim
aliquantulum. alexandria reuersus est. Et
ueniens in antiochia syrie non omnium
dus erat a leontio. et antiocheno pon-
tificis diaconus ordinatus. Tunc quoque uenien-
tes ad se disputationibus sophisticis
eludebat. Hoc enim faciebat sequens ca-
thegorias aristotilis disputans. et
quodam comita concinnans. quod non sentiebat
neque ab eruditis intentionem aristo-
tilis agnouerat. Ille namque propter sophis-
tas et deridentes philosophiam. hoc
opus iuuenibus. exercitationis causa
describens. dialecticam sophisticis per huius-
modi contentiones opposuit. Contemplati-
ui autem philosophi libros platonis et
plotini declarantes. ea que artificiose
ab aristotile sibi conscripta redarguunt.
Sed aethius contemplatiui doctorem non ha-
bens. in contentionibus sophisticis perdu-
rauit. Quam ob rem nec intelligere po-
tuit quoniam sit ingenua generatio. et
quemadmodum quod nascitur coeternum gene-
rans. Parum quoque ibi erat aethius et
diuinum litterarum ignarus. tantum
in contentionibus. preparatus. quod etiam
quolibet rusticus facere potest. Et dum
nec ueteres que eloquia christiana fue-
rant interpretati legisset. assererat se
multum gaudere libris elementis et afri-
canis. nec non origenis cum utique fuerit
illi uiri totius sapientie uirtutibus erudi-
tus. **74.**

fecit q̄ is epl̄as ad imp̄atorē constanci-
ū. iad alios quosdā attentiones inuol-
uens iqdā cōmenta conficiens quā
ob rē etiā sine dō uocabat. Et licet
eadē q̄ arrius uindicaret. tñ a suis
n̄ ualentib; intelligere pplexiones fil-
logisimoy ei. cū eadē que ille saper
putabat hereticus. ypterea eoy pul-
sus ecclia credebat ipse illis poti cō-
municare noluisse. Hacten̄ enī ex
illis s̄ qui tē quidē aethiani. n̄ aut
eunomiani uocant. Posteriore nā
q; tēpore eunomi notarius ei erudit
ab eo. editionē eius hereticā diuul-
gauit. Sed de eunomio locis conue-
nientib; explanabim. **Sozomen. xiiij.**
n̄n̄m̄ siquidē fidei putantes se tēp̄
inuenisse contra defensores ei. ual-
de apud p̄ncipē laborabant. ut ec-
clesiis pellerent om̄s qui ab eis uide-
bant. ēē depositi tanquā alteri fidi.
ul q; uiuo constante ip̄atorū constā-
tio restitissent. ita ut fuisset pene
ad bella puentū. P̄ recipue tam
athanasiū accusabant. q̄ inuidie
n̄myetate neq; constante uiuo & con-
stantio eū se diligere p̄fitente ab
ei molestia recedebant. S; antiochia
congregat. narcissus cilex theodor
trachis & theogni incen. patriophil
scytropoleos. minophantis ephesus.
itali circa t̄gmita scripser om̄s uni-
uersis epl̄is q; contra sanctiones ecclia-
sticas alexandriā remeassēt. nec in
concilio sine culpa fuisset inuent.
Et fidebant ut neq; om̄municaret ei

neq; scripta dirigeret. s; georgio q̄ ab
eis fuerat ordinatus. Uerū athanasio
nullus hinc sermo fuit. **xv.**

Aut de uictō magnentio cū solus cons-
tantī romanoy tenuisset ip̄iū. om̄i
studio laborabat. ut occidentale epi
osentirent eis. q̄ cōsubstantialē ēē pa-
tri filiū denegabant. Et hoc faciebat
nolens a p̄mordio apte uī facere. sed
eis callide suadē ut in decreto cont
athanasiū ab orientalib; epl̄is habito
consentirent. Spabat enī quia. si
cōmuni decreto dāpnaretur. ut
athanasi. facilius suā uolūti tē
in religione cōpleret. **Sociates.**

Tunc q̄ in italiā uenerūt epi ori-
entaliū n̄ multi. qm̄ plurimos eoy
aut senect̄ aut itineris longitudo
p̄hibuit. Occidentaliū ū ultra tri-
centi ut p̄cepto p̄ncipis conciliū me-
diolanū celebraret. Ubi conuenientē
orientales. ante om̄ia cont athanasi
ū decretū fieri cōmune poscebant.
ut hoc facto penitus ei adit alexan-
drie clauderet. Qd̄ dū sensissent
paulin gallicanē tribereus. dionisi
albe metropolis italoy & eusebius
uercellensis epl̄c. q; ad destructionē
fidei orientales om̄ia athanasiū age-
moluerūt. surgentes magna uoce
clamabant. dolū circūuentionē p
ea q̄ gerebant xp̄ianitatis dogmati-
b; inrogari. Non enī ueras contra
athanasiū culpas ēē dicebant. cū ad
retractionē fidei talia p̄barent in-
uenta. Illis q̄ talia p̄clamantib; con-

aliū tē soluit episcopoz. **THEODORUS**
Deposito siquē athanasio. aliā he-
renici fidi exponere sē nisi doctrinā
S; neutrū horū p̄duci potuit ad effec-
tū. cū p̄sente p̄ncipe clamaret. q̄a in-
iuste agebat. i impie. Quo facto. et
ipsi eccl̄is sē expulsi. in ultimis tē-
re finib; habitare p̄cepti. qđ rurs;
mirabilis athanasius hoc in illa
satisfactione ascribit. Qs tantū pote-
rit memorare q̄ntū illi gesserunt.
Tē a. enī eccl̄is pacē habentib; et
et co. poplis p̄ collectas orantib; pon-
ti. fer qđē romane liberi. i pav-
linus gallicarū metropolitanus ep̄s.
i dionisi^{us} italus. lucifer metropoli-
tanus insularū sardinie. i eusebi^{us}
ex italia. om̄s ep̄i boni i p̄dicatores
ueritatis abripunt. i traduntur
exilio. nullā habentes culpā n̄ q̄ar-
rianā noluerūt consentire uesaniā.
neq; in calūpniis subsēpserūt n̄r̄s.
De maximo aut̄ i optimo sene et
uere p̄fessore ofio. etiā loq̄ credo
sup̄flui. O m̄ib; enī notū ē qđ etiā
hē exilio deportari fecerūt. Non enī ig-
nobil^{is} s; cunctis noscitur ēē notissim^{us}.
Cui nāq; n̄ p̄fuit s̄ynodo aut recte
loq̄ns n̄ satisfecit uniuersis. qđ ecclesia
hui^{us} patrociniū memoriā n̄ habet.
Qs aliqui dolens cū ueniret apud eū
n̄ remeant sanus. Qs indigens
cū petisset n̄ meruit qđ poposcit. qđ
tam qđ otia hē talia p̄sūpserūt. Quia
i pietatis eoz molimina cognoscent.
nolunt p̄p̄a subscriptione firmare.

Socrates.
Ios ip̄ator illos quidē mittit in exilium
Generale ūciliū fieri cogitabat. q̄ti-
n̄ om̄s orientales ep̄os uenientes ad oc-
cidentē si posset concordēs efficere
qđ cū p̄p̄t itineris spatia difficile
uideret. duplicē tractauit s̄ynodū
celebrari. ut in arimino qđē ital^{is} qđ
tē aderant conuenirent. orientales
aut̄ in nicomedia bythinię ciuita-
te. Hoc qđ ip̄atore tractante. effect^{us}
n̄ euenit ut uoluit. Neutrū enī con-
ciliū sibi inuicē accidabat. s; utrūq; di-
uisū ē. Nā neq; arimino oueniente
aliūtris int̄ se consonare potuerūt. qđ
orientales in seleucia isaurię congre-
gati. aliud schisma sē passi qđ suo
loco narrabit. **Theodorus. xvij.**
Ego siquē liberū p̄ om̄ia famo-
sissim^{us}. habitū p̄ ueritate dialo-
gū cont̄ constantiū uolo referre qm̄
a fidelib; illi tēporis ē consēptus. Is
enī post uiliū siluestriū successorē
romanā gubernauit eccl̄am. Disputa-
tio ip̄atoris constantiū qđ liberū roma-
ni pontificis. Constanti^{us} ip̄ator dixit
Hos eo qđ xp̄ianus sis re p̄e n̄r̄s ciui-
tatis dignū hoc iudicauim^{us}. ut euo-
cantē te monerem^{us}. q̄tin^{us} cōmuniōne
sceleratissim^{us} athanasij ineffabili
sup̄bia detenti abnegare n̄ differas
hoc enī t̄rarū orbis beneficiū cōpbaui.
i s̄ynodali sententia alienū ab eccl̄as-
tica cōmuniōne decreuit. Liberius
ep̄s dixit. O ip̄ator iudicia eccl̄astica
deceat cū maxima p̄ferri iusticia.
Q̄p̄t si uidet pietati tue disceptatio

ne iube constitui. nisi apparuerit athana-
sius addepnatione dignus. tunc scdm eccla-
stice consequentie formam pferat in eu
digna sententia. Non enim possibile
e. addepnare uirum de quo nich exami-
natum e. Constanti ipator dix. Unus
mundi adiudicauit ei facinora. s. ille
sic ab initio tepus illudir. Liberius
epi dix. Quicq. subscipserit n ipsi ui-
derit q gesta s. s. ppter glam & timore
& ne ate contumelias paterent adq-
euerit. Impator dix. Quid e gla et
timor i contumeliis. Liberius dix.
Qcunq. glam di n diligit. tua magis
dona pponit. Q ue q isti n uide-
re. n examinantel adiudicauer. qd
xpianitatis alieni. Impator dixit.
In facie utiq. addepnat e in concilio
tyri in concilio cont eu parit de-
creuerit omi totl orbis epi. Liberius
dix. Nunqua in p'sentia sui homo il-
le adiudicatus e. Q uicq. eni recon-
uenientes edepnauerit eu. disceden-
te athanasio a iudicio. sententia p-
tulit. Eusebius eunuchus dix. In ni-
ceno concilio alienus catholica fide
pbatu e. Liberius dix. Q inq. soli iudica-
uerit ex his qui cu eo nauigio uenerit
in mareote qd miser ad accusatione
ei ut contra eu gesta confident. Hoy
itaq. q destinati s. duo s. mortui. the-
ogni i theodor. reliqui u tres uiuunt.
hoc e maris. ualens. iurfac ab his q
missi s. sardice. ppter hanc causa syno-
dus celebrata e. Qui in synodo libellos
optulerit. uenia postulantel qm in

mareote p calupnia ex una parte otia
athanasii gesta confecer. Libellos eoy
ne p manib. habem. Euy hoy nos cre-
dere i comunicare conuenit ipator hi
q pmit dāpnauer. uenia postea po-
poscerit. an eis q adhuc hec accusare
contendit. Epictetus epi dix. O ipa-
tor n fidei causa hodie neq. iudicioy
ecclasticoy sermonē facit. s. ut apud
senatores in romana constitutos ur-
be gletur quasi supauerit pncipe.
Impator ad liberium dixit. Q uota pat-
e totl orbis. qm tu solus hoiem iun-
dicas nefandissimu. Hec qd ego sui & orbis tarru
solus fidei causa minuit. nā et anti-
quit tres soli reperi s. resistentes pcep-
to regis. Eusebius eunuchus dix. Im-
patorē nr̄m nabuchodonosor fecisti.
liberius dixit. Non. S. ita inrationabi-
lit adiudicand e homo q n e exami-
nat. Hec q peto. pmitus gñale pro-
ferri subscptionē confirmantē fidē
nicene platā. ut ita reuocatis ab exilio
scrib. nr̄is in locis ppis restitutis. si
biqui turbas parunt ecclis uis
fuerint aplice fidei consentire. tē
apud alexandriā conuenientes om̄s.
ubi & accusat i accusatores s. i defen-
sor eoy. graminata causa possumus
pferre sententiā. Epictetus epi dix.
S. cursus publicus n sufficit subiec-
tuy epy. Liberius dix. Ecclastice cau-
se publico cursu n egent. Ecclē nāq.
sufficiunt usq. ad mare pduce suos
ep̄os. Impator dix. Q ue dudū suscep-
unt formā soluy n possit. plimoy nāq.

pacē ecclē q
dissoluit. Libe-
dext.

epōy debet ualere sententia. Insolus
et q̄ amicitias illi scelerati defendi. Li
berius dixit. Imperator nō audiuit
absq̄ accusatore iudicē ei scelerati pfe
rent. nōq̄ ppa uident hodia. Ipa
tor dixit. Omib; equidē nocuit i cō
munione. nulli tñ ita sicuti m̄. Cui
dū n̄ sufficere interitus fr̄s mei
maioris. neq; beate memorie estan
tē cessauit ut meū inimicitis fre
quenter ipellere n̄ nos maiori mansue
tudine detenti ipellentis mortua
tēpassent. Nulla itaq; m̄ uictoria ē.
neq; cont̄ magnentū ul siluanū.
n̄ illū scelestū ab ecclasticis reb; expu
lero. Libius dixit. Noli pēpōs uindica
re tuas inimicitias. Man' enī ecclia
sticoy epōy ad sc̄ificandū uacare de
bent. Quapp̄ si tibi uidet. iube uo
cari ad loca ppa sac̄dotes. & si concor
des apparuerint ei quē nos i p̄senti
defendim'. sc̄dm fidē orthodoxā in
nicena synodo ostituta. tē ouenien
tes p̄uidebūt p̄mundi pace. et homo
q̄ n̄ peccauit. n̄ p̄betur ministe. Ipa
tor dixit. U nū ē qd̄ q̄rit. Volo enī te
āplectentē ecclasticā cōmunione
romē denuo destinare. i p̄p̄tea con
ceda paci. i subscribens romē reuer
tere. Liberi dixit. Romē iā fr̄ib; uale
dixi. Maiores enī tē ecclasticę sc̄io
nes. quā romane habitatio ciuita
tis. Ipatōr dixit. Ego triū dierū spa
tiū adde libationē habes. Si uis sub
scribe. romā reuerrere aut certe co
gita in quē uis deportari locū. Libe

rius dixit. Spatiū triū dierū rationē
nequaq; mutare potest. Quia p̄p̄t ubi
uis dirige me. Ipatōr aut post duos
dies examinato libero. ineq̄a. a
suo p̄posito reuocato. iussit eū in be
riatrarchię exilio deportari. Egre
dienti libio ipatōr ad expensas q̄ngen
tos solidos destinauit. Tē liberi defe
renti dixit. Vade da eos impatori.
Opus enī h̄t suis militib; erogare. Si
milit' i angusta tantos ei duxerit. Li
berius dixit. Liberi dixit. Redde hec
ipatōr opus enī h̄t hec ad expensas
militū suoy. Si aut ipatōr h̄ n̄ h̄t
opus. det eos aurentio repiceto;
Ily enī opus h̄ h̄t. U n̄q; ab eis nich
accepisset. eusebi' eunuch' obtulit ei
alios solidos. Cui libius ait. Tocus
orbis eccl̄as desolasti. itaq; dāpnato
m̄ h̄ asseris. Vade prius eē imbu
ere xp̄ianus. His gestis. post tres di
es nichil accipiens. missus exilio ē.
Veritatis itaq; p̄pugnator. **xxv.**
& uictor. trachiā sicut iussū fu
erat usq; puenit. Quob; q; tñ factis
annis. estanti romē uenit. P̄cerū
ū senatorū q; conuicti rogabant
uiros suos ut constantio supplica
rent. q̄tū pastore gregib; restitue
ret. Dicebant enī qd̄ nisi flecteret a
nimū p̄ncipis. eos ipse redinqueret.
Ad pastore illū maximū p̄paret.
At illi duxerit. Nos fuisse p̄ncipi for
midant. nec forte aliquā ueniā pro
merem'. S; uob; inquit mag' rogan
tib; forsitan parer. & unū alteri fiet

aut p̄ces suscipiet. aut si flecti neque-
rit sine aliqua iniuria uos dimittet.
Hoc consiliū mulieres illę laudib; ma-
ximus p̄ferendę p̄cipientes cōornato
solito adierit ip̄atore. quatinus et uel
te sublimi insignes eas et nobiles ar-
bitrat. reuerentiā eis habet et parit.
Ad euntes enī p̄ncipē. talis uoce clama-
bant. Misere tante ei ciuitatis pas-
toris p̄uidentia n̄ habebentis. q̄ lu-
pon patet insidius. At ille respon-
dit n̄ egere pastore alio ciuitatē. ēē
nāq; pontificē q̄ eorū curā haberet.
p̄ magnū nāq; liberū quidā diaco-
norū ei felix noīe fuerat ordinat. q̄
eis expositā in nicea fidē inconcusse
seruauit. S; corruptionib; ei sine discre-
tione cōmunicabat. Nullus tñ ha-
bitantiū romę in basilicā ingressus
ē cū ille intus adstaret. Hoc autē
etiā matrone illę ip̄atorū dixerūt.
Qua gratia flexus p̄cepit illū inter
om̄s egregiū se uocari. et utraq;
eccliam gubnare cōmunē. His q̄
litteris incircensē spectaculo relectis
popl̄s clamabat iustā p̄ncipis ēē
sententiā. ut sic dupliciter coloribus
diuisi sūt spectatores. sic oporteret al-
terū his alterū alijs p̄sidere. Sūq;
p̄mit p̄ncipis litteris sic fauissent.
p̄ea cōmoti cōmuni uoce clamauerūt.
Unus d̄s. unus xp̄s. unus ep̄s. Ipsas
enī uoces q̄ ego iustū ponere iudica-
ui. Post has ū xp̄o amabil̄ popl̄i pi-
as et iusticię coronatas uoces. scissimū
quidē libius ē. reuſus. felix autem

recedens habitauit aliā ciuitatē. *Socres.*

Eatēpestare leontio moriente. *xviii.*
qui hereticū aethiū diaconū
ordinauerat eudorū germanicę
ep̄e quę ē. ciuitas syrie cū ēē tunc
rome p̄sens. finxit sibi causā neces-
sitatis incubere. et impatorū callide
locut. q̄si ciuitas germanitione ei p̄-
uidentia atq; custodia indigeret.
petit ut remearet ad ip̄a. Quē p̄n-
ceps nichil p̄spiciens abire dimisit.
At ille cubicularios coopatores ha-
bens. relicta ciuitate sua antioche-
nū usurpauit ep̄atū. fouere nāq;
studebat aethiū. ob quā rē n̄suse.
conciliū facere sacerdotū. ordina-
tionē ei restaurare diaconat. Qd̄
nequaquā gestū ē. eoqđ mai ualere
odiū cōt aethiū quā eudorū de-
sideriū. Et de his quidē tantū nos
se sufficiat. *xx.*

Eorū q̄ qui arimino conuenerūt
orientales eaquę de athanasio ge-
sta sūt taciturnitati tradentes ad
eccliam se occurrisse dicebant. Quorū
studio coherebant ursatius q̄ ualens
q̄ ab initio qđē arrianū dogma te-
nuerant. in medio autē om̄nium
osenserant. dato libello romano pon-
tifici sicuti iā dictū ē. Isti nāq; sēp
ad partes p̄temp̄ ualentū decli-
nabant. Quorū adiutores erant ger-
minū aurenti. dimophilus. et gaudi.
Dū q̄ in ecclia p̄sentū atter aliud p̄-
ponere conaret. cō ursati et ualens
dicebant. om̄ia q̄ de fide dicta sūt

debe suspendi. & suscipiendā nouel
lā expositionē. quā paulo añ firm
o ēuenientes eliderant. hec dicen
tes i cartulā p̄manib; habentes. lo
gi fecerūt scđm expositionē fidei syr
mio platam. quā ibi quidē sicuti
p̄dixi celauerūt. Armino autē osten
sā ē cui exemplar hoc ē. Exposita fi
des p̄sente dño n̄ro constantio. con
sultu eusebii ihipatū syrmiō
xi. kl̄ iunij.

Redim̄ in unū et uerū dñm pa
trē om̄ipotentē creatore & opi
ficē om̄iū. i in unū unigenitū fi
liū dei ante om̄ia sc̄la. & ante om
ne p̄ncipiū. i ante om̄e qđ opina
ri potest aut pulset ante om̄e
p̄ceptibile opinionē natū ip̄assibi
līt ex deo. p̄ quē & sc̄la p̄fecta & oīa
facta sūt. natū autē unigenitū solū
ex solo dō patre. dñm ex dō simile
generanti patri scđm sc̄pturas.
cui gn̄ationē nullus nouit n̄ sol
q̄ genuit eū pat̄. hē uonim̄ uir
ginitū ei filiū nutu pat̄no uenisse
de celis ad destructionē peccati et
natū ex maria uirgine. i cū dis
cipulis conūsatū. & om̄e cōplesse
dispensationē scđm pat̄nā uolun
tatē crucifixū i mortuū & ad infe
ros descendisse. i q̄ ibi erant dispen
sasse. quē ianitores inferni uidentē
expauerūt. i die t̄cia resurrexisse &
cū discipulis conūsatū. i xl. dieb;
expletis in celos ascendisse i sedere
adext̄is pat̄is. i uenturū nouissima

die in gl̄a patris ad reddendū uni
cuiq; scđm opa sua. Et in sp̄m sc̄m
quē ipse unigenitū dī filius ihesus
xps mittere cōpmisit gen̄i hominū
consolatore scđm qđ sc̄ptū ē. Va
do ad pat̄rē meū i rogabo patrem
meū i aliuū consolatore mittere uob
sp̄m ueritatis. Ille ex meo accipiet
i docebit i cō-memorabit uob om̄ia
Nom̄ ū subst̄u anteq̄ eo qđ simpliciter
ā patrib; positū a poplis ignoet̄ &
scandalū faciat. Et q̄ nec scriptu
re hoc continent placuit abrogari.
& om̄ino nullā memoriā substan
tię indō cē de cetero. eo qđ diuine
sc̄pturę nusquā de patris substantia
filiū q; meminere. Simile ū dici
mus filiū pat̄is p̄ om̄ia sicuti sē
sc̄pturę dicunt ac docent. His naq;
lectis consurgentes q̄b; h̄ displicent
auunt. Non fide egentes hic uenim̄.
Integra naq; seruam̄ quę p̄cepimus
ab initio. s; magis ut si qua circa hęc
nouitas sit om̄ino phibeam̄. Si hęc
que lecta sūt nullā faciunt nouitatē
ap̄te iā anathematizate heresi arri
anā sic i alias hereses regula eccl̄ie
tanq; blasphemias abiicit. Quia em̄
blasphemū arriū dogma turbat ec
clesię q̄ etiā nē sunt excitauit atq;
seditiones toto orbi t̄rarū ualde no
tissimū ē. Hęc ḡ p̄positio dñi ab ur
satio & ualente i reliquis suscepta
n̄ fuisse. ad plenū diuisit eccl̄iam.
Alij naq; his q̄ armino lecta sūt con
senserūt. alij ū mētiā denuo robo

rauerit fidē. Veriserit autē conscriptio
nē illius lectionis. imaxime athana-
sius alexandrinę ciuitatis ep̄s. in e-
plā quā suis familiarib; destinauit.
Quā q̄ legit inueniet quā fortidici-
one sit plena. **Theodorus.**

Dicebant enī arriani euenientes
armino. uolentes hesperius suade
simplicib; q̄ n̄ oportere p̄p̄t duo
uerba q̄ nec inuenirent ascripta se-
parari cor̄p̄ ecclē s; simile p̄ oīa. p̄fi-
teri filiū genitorū. substantię ūta-
cere nom̄. S; fallaciā sentientes horū
omousiani pontifices. cosabdicauē-
rūt. Ipsi ū litteris insinuaerūt ip̄a-
torū p̄p̄a uoluntatē dicentē filios
se esse patrū uiceni concilij partē
& heredes. **Socrates.**

Hoc tñ sciendū. qm̄ synodus q̄dē
ursatū & ualentē auxentiūq;
germinū gauī & dimofilū cor̄q;
socios odēpnauit. arrianū dogma
anatematizare fugientes. q̄ p̄p̄t hanc
dāpnationē indignati. ad p̄ncipē
celerit̄ aduenerūt. portantes lectā in
concilio fidē. **Theodorus.**

Ap̄tius autē integrā fidē regulā
cor̄ eplā ad cōstantiū scripta monstra-
uit cui uerba sūt hęc. Eplā concilij
ariminensis ad impatorem
constantiū destinata. **xxj.**

Diuina uisione ip̄cepto pietatis
uic̄ oīi dogmatizata cōfidim̄. in
ariminū nāq; ex uniuersis occidenta-
lib; ciuitatib; om̄s onenim̄ simul
ep̄i. ut et fides catholice cognosceret̄

ecclē. & qui contraria sapuit pande-
rent. q̄ ultū nāq; disceptantib; nob;
inuenim̄ optimū esse statutā fidem
antiquā p̄manere. quā & p̄p̄he et
euglia nec n̄ apli p̄ ihm̄ xp̄m̄ dñm̄
nr̄m̄ p̄dicasse noscunt̄. q̄ et tū regni
p̄tector. tuq; salutis auxiliator ē. q̄
tū hanc tenentes custodiam̄. & cus-
todientes ad finē usq; seruem̄. In-
congruū enī nefariūq; uidet̄ ex his
q̄ recte iusteq; definita sūt aliqd̄ p̄my-
tare. idē. horū q̄ nicea cūmunūt cū
glōsissimo constantino tuo patre &
ip̄atore delibata atq; defixa sūt. q̄ rū
doctrina atq; sensus discurret & p̄di-
catus ē in om̄iū hominū audit̄. et
m̄tes. hęc fides sola arrianā heresē
expugnauit & p̄didit. p̄ quā n̄ illa
sola s; etiā. reliquę hereses sūt dāpna-
te. cui uere & addere q̄quā incau-
tū ē. & auferre p̄iculosū. Et siquidē
horū alterū fiat. erit inimicis facul-
tas agendi q̄ uolunt. Quā p̄p̄t. ur-
sacius & ualens qm̄ participes & con-
cordes arriani dogmatizerant. antiā
sūt om̄iūne segregati. Quā ut re-
cipent cognoscentes delicta quib;
peccauerūt penitentiā atq; ueniā im-
petrare poscebant. & rescripta cor̄ h
ita se habere testant̄. p̄ quę crimi-
nū ueniā consecuti sūt. Erat enī tēp̄
quo h̄ gesta noscunt̄. qm̄ mediolanū
synodus celebrata ē. p̄sentib; ecclē
romane p̄tib; cognoscentes simul
etiā post mortē dignissime memorie
noīandū constantiū. cū om̄i inte-

gritate et examinatione scripta expo-
suisse fide. Quicquid ab hac luce bapti-
mate precepto discesserit: id prima de-
bite pacis abierit: incongruum esse iu-
dicamus post illius aliquod nouitatis ad-
mittere: tantosque sanctos confessores et
mures ihesu dogmatum scriptores in-
uentoresque despiciere. quod secundum antiquam
ecclesie sanctionem per omnia sapuisse nos-
cunt. Quod fide deus interpret impium tuum
transmisit: per dominum nostrum ihesum christum per
quem et impium tale concessum est: ut etiam
nostri orbis terminos obtineret. Rursusque
infelices isti insipia uulissimum presump-
tione nefaria ipse cognationis pre-
dicatores semet ipsos adhaerant et
ueritatis terminum mutare ostendunt.
Cum enim secundum tuum preceptum ecclesie iura ce-
lebrarent: illi ecclesiam suam fallacie nu-
dauerunt. Nitebant enim calliditate qua-
dam atque seditione aliquod nouitatis in-
ferre. Huiusmodi enim malicie captos
inuenimus germanum quendam lauren-
tium atque gaudium herese contentioneque
facientes quorum doctrina una quodam
existens uniuersa mole blasphemiarum
transcendere operatur. Qui cum uiderent
nos neque suae uoluntatis esse neque con-
cordes hominum quod male sapere uidebantur a
nostro se concilio mutauerunt: ut quasi ali-
ud ascribere uidentur. Erat uero tempus
breue: quod etiam eorum apud uoluntatem
Sed ut non semper ecclesiasticae causae in easdem in-
currant occlusiones: nam turba atque se-
ditio repetita uniuersa confundit.
firmum nobis uisum est: ut quae ductum de-

creta sunt legaliter immutabiliterque seruemus
Predictos autem uiros a nostra communione
secreuimus: quia causa legatos ad tuam
mansuetudinem misimus. ecclesie senten-
tia per nostram denunciaturos epistolam. Lega-
tis autem per omnibus ista precepimus: ut ue-
ritatem affirmarent ex praeiis et iustis ra-
tionibus exponentes. Quod etiam nostra religi-
onis instruunt: quoniam si sic aut iustatius
atque ualens: erit pax siquid iustarum
sanctionum fuerit immutatum. quoniam enim
pax esse credenda est: apud eos qui pacis
iura subuertunt. Contentio enim et
seditio per hec inter reliquas ciuitates
et ecclesiam romanam potius ouit. Quapropter
tuae mansuetudinis supplicamus ut pla-
cidis auribus nostros legatos ioculo tran-
quillo respicias: neque ad iniuriam defun-
ctorum nouum aliquod immutari permittas
sed permanere nos sinas in his quae a pro-
genitoribus definita atque sancita sunt
quodque omnia cum deliberatione atque sa-
pientia et spiritu sancto celebrasse confidimus.
Ea enim quae ab illis non innouantur: cre-
dentibus quodam incredulitate inferunt.
non credentibus: non crudelitate Suppli-
camus itaque: ut precipias eos qui per diuersa
loca detinentur quodque etatis grauiam et
angustia paupertatis affligit ad pro-
pria remeare: ne desolatae sublati
epistolae uideantur ecclesie permanere. Supplicamus
autem etiam hoc rogamus: ut nichil huiusmodi
iam terminata sit aut additum aut adi-
matum: sed omnia inuiolata permaneant
quod iam pietate tuum patris: et tunc quodque sunt
conseruata temporibus. Neque de cetero

nos fatigari rā ppis parrechiis alienis
ēē pmutas. q̄tinus ep̄i cū pp̄o poplō in
pace orare r̄ diuino cultuy uacare pos
sint. supplicantes dō p pace tuy ip̄y
parit̄ r̄ salutis quā ē diuinitas in ppe
tū largiatur. Nostri ū legati. ep̄oy
subsc̄ptiones r̄ noīa deferunt. q̄ etiā
lectione diuine sc̄pturę religionē
tuā poterit edocere. **Socrates.**

Hec itaq; synodus sc̄psit ip̄ ep̄os de
stinauit. Ursacius aut̄ q̄ ualens
eoy p̄uenientes aduentū derogauer̄
ēcilio ostendentes ip̄aton expositio
nē fidei quā portabant. Imperator ar
riano dogmati fauens indignatur
adiūsus synodū. q̄ ursaciū ac ualen
tē potius honorauit. Quā obrē q̄ a
ēcilio fuerant destinati tardauer̄.
n̄ ualentes ip̄petrare responsū. sero
tū ad synodū constanti p̄ p̄sentel
ep̄os huiusmodi sc̄pta direxit. **ep̄la**
ip̄atoris constantij ad ariminensē

Constantius conciliū. xxij.
Cuictor ac triumphator augustus
unūsis ep̄is arimino ēgregati. Sc̄p
eq̄dē ip̄re om̄ib; cognate nos de sac̄
q̄ adoranda lege n̄ ignorat ur̄a be
nignitas nē aut̄ uiginti q̄ ur̄a
sapientia destinauit ep̄os legationi
sue causa interuide nequim̄. cū
sit nob̄ necessariū circa barbaros it̄.
q̄ sic nob̄is decet animo puro ab
om̄ cogitatione utilitatē diuine
legis examinare. Iussim̄ q̄ ep̄os
in adrianopoli nr̄am sustinere re
gressionē. ut cū unūsa res publica

fuerit benedisposita. tē q̄ gesserit au
dire possim̄. Ur̄e q̄ sc̄ptam n̄ uideat
onerōsū eoy expectare regressū. ut
dū redeunt nr̄m uob̄ referentes res
ponsū pducere possitis ad terminū
q̄ eccl̄e catholice utilia ēē noscunt̄.
Has litteras suscipientes ep̄i talia deniq;
resc̄pserunt. **Ep̄la ariminensis con**

cilij ad imp̄atorē constantiū des
litteras cinata. / xxij.
Lementie tue suscepim̄ dñe dō ama
bilis ip̄ator. q̄b; continet̄ q̄ propter
necessitatē publicā interī n̄ potuisti
nr̄os uide legatos. nos q̄ iubetis ut
eoy sustineam̄ aduentū. donec q̄a
nob̄ decreta s̄t q̄ nr̄is p̄genitorib;
consonare noscunt̄ ab eis pietas ur̄a
cognoscat. Quā obrē q̄ nē p̄ has litte
ras p̄fitem̄ atq; firman̄ naquaq; nos
a p̄posito nr̄o recede. hoc enī etiā le
gatis nr̄is iniunxim̄. Supplicam̄ q̄
ut animo t̄nquillo ip̄sentel nr̄e
mediocritatis litteras relegi iubeas.
q̄ illa q̄ p̄ legatos nr̄os mandauim̄
libent̄ accipias. Illud itaq; nob̄icū
ēsiderare tua mansuetudo debet.
q̄nta sit in tristitia q̄ntusq; meror
ut beatissimus tēporib; tuis tante
eccl̄e p̄uate uideant̄ ep̄is. ip̄pterea
rursus tuā clem̄tiā deprecam̄ dñe
dō amabilis ip̄ator. ut ante aspi
tatē hiemis. si tū nr̄e placet pieta
ti. nos ad nr̄as eccl̄as remeare p̄cipi
as. q̄tū etiā nē possim̄ oīpotenti dō
dño saluatori nr̄o xp̄o ei filio uni
genito p̄tuo ip̄io sollempnes orationes

celebrare cum populo. *xxiii.*

Quod hoc scripsissent i modicum susti-
nuissent tempus. ipatore nullum
donante responsu. ad ciuitates ipa-
recesserit. Princeps autem cum prius
contenderet arrianam sectam per ecclesias
minare occasione iniurie sue illos
habuit discessionem. dies se contentum
eo quod propter uisionem eius concilium ui-
deretur esse solutum. Quapropter iussit ut
his qui circa eum promissionem dederat circa
ecclesias agendi fiduciam quodcumque pla-
cisset. Explanacionem uero lectam in ari-
mino fidei iussit per ecclesias italias
destinari. precipiens ut nolentes in
ea subscribere pellerentur ecclesiis. et in
eorum locis alij subrogarentur epi.

Vrsarius autem et alij *Soctes. xxv.*
consentanei ab italia discedentes
uenerunt ad ciuitatem trachinensem nomine ny-
cerij. qui breui tempore commorantes ali-
ud fecerunt concilium. Et lectam in ari-
mino expositionem fidei. greco inter-
pretantes eloquio. publicam confir-
mauerunt. et postea dimulgabant eam
esse fidem quam ab uniuersali concilio dicta-
ta erat et edita nicheni ut similitu-
dine nominis nicheni simpliciores
hac subreptione deciperent. Putabant
enim in nicena brithinensem esse dictam fi-
dem. Nichani profuerunt eis tale commentum.
post paululum namque ofusi atque derisisti.
interea sentiens *Sozomenus. xxvi.*
athanasius insidias preparari. neque
ad ipatorem uenire presumpsit. neque hoc
utile iudicauit. sed electos ex egipto

quique episcopi. inter quos serapione themu-
mensis. uirum principia uita sanctam. et ad
loquendum ualde copiosum mittit ad prin-
cipem terram in occidentem degentem. Cum quibus
etiam tres priores per quos placaret ipa-
torem. ipso legationibus satisfaceret in-
imicorum. aliaque facerent. quod ei uel ecclesiis
expedirent. Quibus nauigantibus paulo-
post littere uenerunt ipatoris euo-
cantes eum. Ob quam rem et athanasius
et populus est turbatus. cum neque heretico
ipatori obedire autumarent. neque reu-
lati sine periculo. Heretici namque dis-
tulit. et litterarum portitor sine effec-
tu reuersus est. Superueniente autem es-
tate ueniens alius ab ipatore missus
cum puincie iudicibus. coquebat eum de-
roque nimis erat festus. Porro ipsam
paratum uidentem ad bellum. etiam iste re-
uersus est. Non multo post tempore con-
gregantur ex egipto et libia legionem.
et cum nunciatum fuisset celari atha-
nasium in ecclesia que uocatur theone.
assumens milites duos eorum. et hilarium
ab ipatore denuo destinatum. inopi-
nate fractis ianuis in ecclesiam intro-
iit. et ubique requirens athanasium
non inuenit. Clamant enim quod sepius diui-
no nuntio pericula multa fugerit.
sic etiam deo prudente hoc discrimen

Et his *Sozomenus. xxvi.* se uasit.
et huiusmodi factis ei ad deum pronun-
ciatis a paganis et hereticis apella-
bat magus. Sermo namque fertur
eo quod aliquando eo procedente per ciui-
tatem conuigra uolante cornicula

V

clamitare. Quod facto adstanti multitu-
do paganorum ueluti mago derogante
petebant ut eis aperiret quod conuicula
illa significaret. Ille uero fertur silen-
tio dixisse subridens. cras latina lin-
gua dies uentura significat. Hoc
ergo clamans. trulle uobis crastinum sig-
nificat die per imperatoris romani iussio-
nem. Et ita contigit ut athanasii ser-
mo licet derisus fuerit. uenerit ad
effectum. Altera namque die principis
littere uenerunt ad iudices. iubentes
ut pagani sua ingredi non permitte-
rent ad templum. neque sollempnes supersti-
tiones festiuitatesque celebrarent. Et
ergo festiuitas eorum uenerabilis gene-
ralisque destructa est. **xxvii.**

Cum ergo frequenter sicut dictum est atha-
nasius pericula declinasset. clericis
et populo ei fauenti tenebat ecclesias do-
nec perfectus aegypti et dux militum
eicientibus eos et sustinentibus. georgi-
o eos considerent. qui non multo post
uenit. ecclesias suo iure possedit. Qui
dum propter schema et mores sacerdotum
uolens existeret. et maxime circa
athanasii laudatores. quibus utique
uincula et plagas uiris ac feminis
uelut tyrannus inferebat. accen-
sus populus pene peremerat eum. nisi uir
ereptus fugisset ad principem. Quo
facto. rursus sequaces athanasii ec-
clas tenuerunt. Quis iterum ueniens dux
aegypti georgius noscitur tradidisse
sautibus. Post hoc autem exceptore prin-
cipis ueniente. multi alexandrinorum

supplicio traditi sunt. Post quem etiam ipse
georgius tribulior. superueniens. et por-
tante magis odibilis tanquam qui mo-
uerit principem ad multorum necem. Cui
utique derogabant aegyptii monachi.
quorum gloriam multitudo uniuersa seque-
batur. et uera eorum testimonia iudica-
bat. quod summe philosophiae uirtute
degebant. **Teodoritus**

Quia ergo exposita fide niceae trachie
omnes accusant milites ueritatis
et precipue habitantes hesperiam. testantur
littere ab eis ad illiricum destinatae.
Quarum litterarum auctor fuit episcopus ecclesie
romane et damasus. qui post libium
pontificatus iura suscepit. multis
uirtutum ornatus insignibus. habuit
quod in his litteris nonaginta conso-
res ex italia atque galliis in romana
urbe conuenientes quorum nomina propter
multitudinem ponere distuli. **xxviii.**

Tertius autem episcopus talis est. Damasus
et ualerianus ceteri episcopi dilectissimi
fratres. in illirico constitutis episcopis in
domino salutem. **C**redimus sanctam fide
ueram in apostolorum eruditione funda-
ta. hanc tenere. et hanc populo uni-
uersis exponere que uidelicet a con-
stitutis patrum nulla ratione dissen-
tit. Per quos iustitiam ceteros erudiri. sed
relatione gallicanorum et ueneratorum
fratrum quosdam heresibus fauere cogno-
uimus. Quod malum non solum cauere debet
episcopus. sed etiam reluctari contra ea que gesta
sunt imputa aut simplicitate quorundam pra-
uis interpretationibus deceptorum. Variis

q̄ doctrinis n̄ decet labefactari. sed
magis patrū nr̄y roborari senten-
tia. A yrentiū q̄ mediolani p̄cipue
in hac causa dāpnatū ēē. p̄fēptū est.
Vnde iustū ē. om̄s in uniūso romanoy
orbe doctores legis ea q̄ legis s̄t sapere.
i n̄ fide doctrinis uariis maculare.
I taq; dū p̄mū hereticoy cepisset neq;
cia pullulare. sic etiā nē blasphemia
nefandoy patet arrianoy. tē patres
nr̄i tricenti decē & octo electi. habi-
to tractatu in urbe nicena hē mu-
rū firmissimū contra arma diabo-
lica statuer. i hoc remedio uenena
mortifera s̄t depulsa. ut pat̄ i filiū
unū diuinitatis unū uirtutis unū
cūq; magnitudinis debeant credi
unūq; essentis siue substantis simul
i sp̄s s̄s. Alit̄ ū sapientes alienos
ēē a nr̄a cōmuniōe iudicauer̄
q̄ uē t̄minū salutarē adorabilēq;
delibationē. corrūpe qdā aliis co-
gitationib; uoluer̄. S; in ipso p̄nci-
pio ab his ipsis q̄ arimino renouare
aut retractare cōpellebant. usq; ad
hoc causa correctā ē ut confiterent̄
alia sibi circūuentione subreptū
aut certe quia n̄ intellexer̄ patrū
sententis in nicēa constitutis hoc
ēē contrariū. Neq; enī p̄ iudiciū ali-
qd fieri potuit p̄ numerū arimi-
no cōggratū. q̄ndo constat neq;
romanū ep̄m cū ante om̄ia dece-
bat eos expectare decretū neq; uin-
centiū q̄ tantis annis ep̄atū in uzo-
labilit̄ custodiunt. neq; aliis ^{talib;} testib;

i. neq; temerare

p̄buisse consensū. maxime dū sic p̄di-
ctū istū ipsiq; p̄ conuentionē declina-
se uidebant. Ipsi denuo ucentes meli-
ori consilio h̄ sibi displicere testati s̄t.
p̄ sp̄it itaq; nr̄a salubritas hanc solā
fidē q̄ nicēa ap̄loy auctoritate fun-
data ēē p̄petua firmitate seruandā.
& simul orientales hoc facē nobiscū q̄
se catholicos ēē cognoscunt. occidenta-
les etiā gl̄ari. Credim̄ autē languen-
tes in isto conamine n̄ tarde nr̄a se-
parandos ēē cōmuniōe. & ab eis
ep̄atus nom̄ auferri. q̄m̄ ip̄i eoy
liberati errore respirent. Nullo enī
m̄ a deceptione poterant corrigere
p̄plm̄ q̄ deceptionis laqueo detinent.
Concordet igit̄ cū om̄ib; dī sac̄dotib;
& caritatis nr̄e sententia. in qua uos
fytos ac firmos existere iudicauim̄.
Sic q̄ etiā nos uobiscū recte credere de-
bem̄. Vt̄ nos caritatis letificate reci-
procis. Valete fr̄s km̄y. S; ex mari-
m̄ arhanasi in epla quā s̄p̄sit ad
astros. talit̄ de ariminensi concilio
disputauit. **xxx.**
Is ita platis quis recipiat eos qui
ariminense aut aliud conciliū
p̄ter nicenū notāre p̄sumunt aut
q̄s n̄ habeat odiosos eosq; respiciunt
q̄dē constituta patrū. itaq; nup̄ ari-
mino contentiose atq; uolent̄ cōpo-
sita s̄t p̄ponunt. Q̄s istis concordabit
hominib; neq; p̄p̄a recipientib;. Nā
in suis decē i apl̄is sic p̄dixi conciliū
alio tēp̄ aliud conscribentes mani-
feste s̄t. q̄ singla eoy accusare noscunt̄.

Et hoc patiuntur. quod tunc iudei perditores prope
pessimi sunt. Nam sicut illi relinquunt solam fontem
tunc aquam uiuentis. lacus sibi met foderunt. qui
aquam continere non possunt. quod scriptum est apud
hieremiam prophetam. sic isti reluctantes
universali concilio foderunt sibi multa ecclesia
quod apud eos inania et inuita habere ma-
nifestata sunt. Non ergo patiamur eos qui propter
nicenum arminensem presumpserunt uel ali-
ud nominare concilium. cum ipsi qui armini-
ensem susceperunt ignorasse quoniam fecerunt
gestanoscent. nam tacere potuerunt. Nos
uisentium contra cognoscentes in eos animis
quod tunc interfuerunt arminio. quoniam uisati et
ualenti. eudorus. et aurenti. similes
dionophilus odernati sunt. uolentes ali-
ud quam statutum est. nicea describere. quan-
do epulsi anathematizare arrianam
sectam respuerunt. cui potius patrocinari
re conati sunt. Episcopi uero uere integri. domini
serui rectique credentes pene ducenti.
despserunt sufficere nicenam solummodo
fide. et nichil amplius nobis; minus propter
illam querere uelle seu sapere. hec enim
etiam constantio significauerunt quod in-
serat celebrare concilium. **Societ. xxxj.**
Intra macedonius uicinas constantino-
politane urbi prouincias ciuitatesque
turbabat. excitans ministros proprios
languoribus aduersus ecclesias. in quibus
quod de eiusdem fecit episcopum. In nichomedia
marathonius qui prius diaconus fuerat.
habens studium constituendi monas-
teria uirore ac feminarum. Is itaque
macedonius episcopatu potius affligebat
eos qui illi consentire fugiebant. Et non solum

orthodoxos. sed etiam nouatianos. sciens
eos quodque consubstantialitatem nomen sus-
cipe. Quorum episcopus agellus persecutione
faciente fugit. plurimum uero insignes
uiri detenti. nolentesque eorum communicare
puniti sunt. qui post tormenta uolentes com-
munionem ore suo suscipe retinere com-
pellebantur. ligno namque ora hominum
aperientes. eis sacramenta deponebant.
Porro mulieres et paruulos abripien-
tes. communicare cogebant. Siquis uero
contradiceret. mox plagis uincula et
tortura sequebantur. ita ut etiam femi-
narum communicare nolentium manil-
las in archa compunctas abscedent. ali-
arum uero. aut ferro aut ouis ardentibus
eadem membra comburerent. Quod ego ab
aurelio sene quod eadem supplicia passus
audui.

He qui macedonius perperamitate ore
fecit actiones. cedet. pugne. sollicita-
tiones. intestina bella. et uires non solum
apud eos qui ledabantur. sed etiam apud fa-
miliares ei odium uehementer excita-
uerunt. Offendit autem etiam ipsum imperatorem
pro hoc ipso alia huiusmodi causa.
Domus in qua erat archa constanti-
ni principis corpus habens. ruinam
nabat. Idcirco custodes eius qui ad ora-
tionem intrabant. erant positi sub
timore. Macedonius ergo cogitauit
imperatoris ossa transferre. ne archam
ruine casus comprimeret. Hoc agnos-
centes populi prohibebant dicentes non
oportere principis ossa migrari. ne
quali exsorbiri uiderentur. Ob quam rem

in duas partes poplū ē diuisus. aliis
ducentib; nullā ē migrato mortuo
lesione aliis asserentib; ē nefas. Cū
q; etiā erant hominū defensores.
Macedonū autē paruipendens uerba
contradicentū. instulit corp' ipatorū
in eccliam u' corp' mris iacet acacū.
q' facto concursus discordantū p'p'o
rū ad illā uen' ecclā. iad man' usq;
puentū ita ut multi hoīū morent.
i uestibulū ecclē ac uicina porticu'
sangue cōpleret. Hec agnoscens
ipam irascit' cont' macedonium.
i p'p't eos qui mortui sūt. i q' corpus
patris ei' absq; illi' consilio migrare
p'sūpserit. Relinq's g' gubnato
rē hespiarū partū cesarē iulianū.
Lipse p'gebat ad orientē. **Teodorit'?**
Leontius g' antiochenus xxxij.
ep'e cū esset arriani' languorē suū
ū celare nitebatur. Videns q' di
uinos sacerdotes & poplū. & alios di
centes glā patri & filio. alios glā
patri p' filiū. inspū scō. ipse sub si
lento dicebat orationē. Nichil ali
ud audiebant adstantes. nisi cū dice
ret in sc'la sc'lor. Et siquidē hoc nō
maligne fecisse dicere. q' p'concor
dia poplū fieret. s; q' i contra mili
tes ueritatis acuebat. nō nō hereticos
p'uebat ostendebat celare pestē in
timore p'p'li. in formidine pressus
ipatorū. qui filiū dissimile phibue
rat dici. Ea siquidē tēpestare aethi
us magister eunonij q' arriū blas
phemā suis opinionib; auxerat.

in diaconat' ordine ministrabat. S;
flavian' i diodorus monachicā q'dē
āplētentes uitā. clare autē paplicis
dogmatib; laborantes. ep'i antioche
ni leontij redarguet' quas cont' pie
tatē gerebat insidias. dicentes q'a
elegisset uirū studiis maligis im
butū. q' impietatis causa culmen
sūp'sisset potentie. atq; adepte cladē
diaconatus haberet nomē. Minabant
autē q' ab aplica cū cōmuniōne sus
pendi. iad hespiā uenientes ea que
callide gerebant apire. Hoc metu
ens leont' ab officio suspendit ae
thiū. Aliis tamē rebus fouebat eū.
Porro mirabilis illa societas. idē flau
ianus atq; diodorus. sacerdotali mun
isterio nōdū potiti. poplū tamē num
cōplacentes. noctib; ac dieb; cunctis
ad zelū pietatis armabant. Isti nāq;
primi in duas partes choros psallen
tū diuidentes. ex successione dauidi
cā melodiam cantare docuerūt. Et hoc
in antiochia p'mitus fieri cepit. & dñs
p'sū ad terminos uentis orbis usq; p
uenit. Isti diuinos amatores ad se
pulebra martyriū puocantes uigi
lias celebrabant. cū illis laudantes
dñi. Hec leont' intuens phibere
quidē uidebatur incautū. cū uide
re multitudinē ualde uiris illis op
timis adherere. s; utens mansuetudi
ne sermonū. poscebat ab eis ut has
festiuitates in eccl'is pot' celebrare.
Cui q'dē calliditate integre cognosce
tes. qd' iubeat egerit. i amatores suo

ad ecclesias congregare. ut alacriter
domini recordi uocelaudarent. S; leonti
flexus nã uia sua malitia tẽparet.
Uultu nãq; mansuetudinis gerens
stephi. & flacitẽ celauit iniquitatẽ. Is
enĩ aduersarios dogmatũ recti susci
piens. licet turpẽ habentes uitã ad
p̃sbuterat tñ ordinẽ idiaconatẽ eue
xit. eos autẽ q̃ uniuersis uirtutib; or
dinabantur raplica dogmata desſen
debant absq; honore deseruit. hac
grã clerus quidẽ multos habebat
hereticos. poplũ uero maximũ p̃dogma
tũ rectitudinẽ decertabat. ita ut
neq; doctores illoz blasphemiam suã
nuculare p̃sumerent. Quid autẽ fla
citas i stephẽs atq; leonti ipietatis
& iniusticie antiochia gesserit. opus
ap̃e descriptionis exq̃rit. Illos autẽ ad
reliqua ueniam. **xxxij.**

Sermamacia ciuitasẽ in termino cili
cie syrie i cappadocie constituta.
huius urbis ecclesie p̃sidebat eudorius.
Q̃ mouente leontio abripuit antio
chie sedẽ & cepit sua ferocitate in
neã uastare dñicã. Neq; iã celabat
sicuti leonti malitiã suã s; ap̃te apli
cis dogmatib; repugnabat. & ortho
dotos multis cladib; affligebat. Eo
tẽp̃ ancyrane ecclesie p̃ marcellum
basilius p̃sidebat. Eustachius uero se
bastie armenie q̃ iniquitatẽ eudorii
i tabiẽ cognoscentes. constantio in
occidente posito litteris suis indica
uerit. Franceni ip̃atoru noti. i p̃p̃t cla
ritatẽ uite ei fauore potiebant. qd

dũ cognouisset constanti antioche
nis sc̃p̃lit. q̃ n̄ ipsi eudorio ecclesie con
cesserit p̃sulariũ sic ille uulgabat. q̃
sũ q; eudorium expelli. et penas gesto
rũ suoz in mœa bithunie dare p̃ce
pit. iubens celebrari cẽliũ. Ipse
enĩ eudorius egerat apud potente
palatũ ut in mœa synodus agerẽt.
s; omniũ p̃scius d̃s cognoscentis futũ
acsi iã fuerint gesta. quodã terre
motu t̃ribiũ phibuit conciliũ
celebrari. p̃limã nãq; ciuitatis par
tẽ t̃rẽ motus ille destruxit. & mul
tos habitantũ intermit. Hoc cog
noscentes q̃ conuenerant. ad suas
reuertunt ecclesias. Arbitri enĩ hoc
dĩ sapientia gestũ. In illa nãq; ci
uitate adũsus arriũ ascis patrib;
aplice fidi doctrina plata ẽ. & for
te sc̃da congregatio potuit illic
sancire contraria. ut arrianis accu
satio eo noĩe p̃beret. quo magi sin
pliores cape possent tanq̃ illã ue
reit synodũ p̃ferentes. S; ecclesiaz
p̃spector citius soluit tale conciliũ
in monito **Sozomenus.**
siquidẽ tẽp̃oris ciuitate concussa
neq; fugere potuerit. s; p̃mo expi
mto piculi s̃ẽ p̃empti. Dicit autẽ
ante quã fieret ista clades quidã
ursariũ ex milite p̃uidisse genẽ
plã. qui sub hẽlio confessor effect
ẽ. Relictaq; milita in turre ciuita
tis diuinã philosophiã exercebat.
Cui sup̃na uisitatio ap̃te p̃cepit eri
re de ciuitate passura q̃ post paulu

lū fierent manifesta. Q̄ facto cū ue-
locitate ad ecclām currens mīciauit
clericis ut dñō supplicarent. q̄ eos ab
imminenti piculo liberaret. Q̄b; cū u-
deret eē ridiculū. reuſus ad turē
pnus lacrimas cepit effundē. Int̄
ea t̄remotu supueniente plūm pie-
rē. Reliq; ū p̄ agros i montana dispi-
st. Ursacius aut̄ in illa turē rept̄
ē mortuus pnus iacens. sic solebat
orare. Sermo tamē q̄ ante q̄ more-
ret̄ rogauerit dñm ut p̄us ei finis
uitā quā cladē inspiceret ciuitatis
inqua p̄us xp̄m agnouerat & ecclā-
sticā uidebat̄ participatus eē phi-
losophiā. Is enī cōsolatione digna
etiā demones effugabat. Qdā nāq;
tēpore dū aliq̄s demonio ueraret̄
euaginato gladio cepit p̄ totā dis-
currere ciuitatē cunctis q; fugien-
tib; occurrens ei solus i nominans
xp̄m in sermone mundaue uirū.
& fecit ab illo furore quiescere. Inter-
cū diuisa omnia uirtutū. etiā
hoc meminisse conueniet. Frat̄ dia-
co ante nichomediā q̄ transeuntes
suo flatu p̄mebat. Habebatq; cu-
bile circa quidā uallē. Quo ueniens
ursatī orauit. Tē sponte egrediens
ille serpens. ac sedō caput p̄cutiens.
intēpt̄ ē. qui m̄ retulerē eundē
uiderē ursatū. *Soc̄tes xxxiii*

Nunc q̄ de alia synodo quā uelut
ad instar ariminensis concilij
in ciuente cōstanti ip̄ator fieri iul-
serat pauca narrabo. Frat̄ enī pri-

mit̄ ut in nicea ecclā bithunje con-
gregarent̄ ep̄i. quoz conuentū pro-
hibuit maximus t̄x motor. hoc
enī contigit consilatu tactam et
cerialis. octaua die m̄sis augusti.
Tractabant q̄ transponere synodū
in uicinā nichosiuitatē. Qd̄ cū dis-
plicuisset. rursus uolebant in tharso-
cilijs conuenire. Deinde placuit
apud seleuciā isaurie q̄ uocat̄ aspta
celebrare conciliū. Qd̄ actū ē con-
sultu eusebij & hypatij. fuerē q;
q̄ conuenerē numero centū sexagim-
ta. cū quib; aderat unus in palatio
clarus nomine leonas. quo p̄sente
questionē fidi p̄ponendā ip̄atoris
iubebat oraculū. Simulq; p̄ceptū
fuerat ad eē lauritiū milite isaurie
ducē. ut in quo opus eēt ep̄is minis-
traret. Conuenerē q̄ uicesima ^{ma} vii
die septēb m̄sis. isubiectoz con-
fessionē disputabant. Aderam etiam
exceptores utriq; partis uerba sig-
nantes. que sub uno apud sabinū
collecta reppunt̄. Nos autē capitula-
tum ista describim̄. Prima siquidē
die leonas iussit utiq; uiderent̄
uni eunq; proponerent. Porro q̄ pre-
sentes erant. n̄ p̄us dixerē quālibet
mouendā eē questionē. n̄ reliqui
conuenerent. Erant enī absente sept̄
macedoni cōstantinopolitan̄ basilī
ancyrē. & alij quidā accusari timet̄.
& macedoni quidē languorē fignē.
patrofilus oculoz dolorē & alij simi-
les adinueniē occasionē absentie.

V
Iūq; leonas etiā illis absentib; pponen-
dā diceret q̄stionē rursus aiebant epi
n̄ aliū quicq; fieri. n̄ impeditoy uita
discuteret. Accusati nāq; iā fuerant
cyrillus hierosolimoy. eustachius sa-
bastie armenie. & alij quidā. Ob
quā rē contentio int̄ p̄sentes exorta ē.
Alij nāq; dicebant uitas accusatoy dis-
cutiendas. alij ū ante fidē nich esse
q̄rendū. Mouebatq; q̄stionē ipato-
ris diuisa sententia. cui litteris nē de
fide p̄us agendū. nē de accusatoy
satisfatione legebat. Hec causa p̄sen-
tes ad schisma pduxit. & in duas par-
tes synodi multitudo diuisa ē. Unū
enī partis dux erat acacius cesarie
palestine. georgius alexandrie. ur-
sacius tyri. eudocius antiochie. q̄s
alij triginta duo secuti sūt. In alia
parte fuit georgius laodicie syrie
sophroni pompeiopoleos paslago-
nie. elensius quuzici quos plimi se-
quebant. Cūq; placuisset ut p̄us de
fide questio moueret. hū quidē q̄
erant partis acacij. nicenā fidem
apte negauerūt. aliāq; fidē dictare
nitebant. Alteri ū partis numero
pluriores. omnia quidē moeni cēlij
recepunt. de sermone cōsubstantiali-
tatis tantūm q̄rebant. Multos q̄ int̄
altitros contentionib; usq; ad uelipa
generatis. nouissime filian' char-
sensius p̄sul ecclie. uoce magna cla-
mauit dñs. n̄ oportere nouā dictari
fidē. s; dudū in antiochia expositā
tēpore dedicationis debe seruari;

Quo dicto. sequaces sūt egressi. Alteri
ū partis p̄tulert fidē antiochia reci-
tatā. quā relegentes soluerūt illa die
conciliū. Altera ū die conuenientes
in oratorij seleucie ianuas q; clau-
dentes. relecte fidei subsēpserūt. Sub-
scribebant autē etiā p̄absentib; p̄sen-
tes lectores atq; diaconi. p̄ quos rate
se ferre hanc definitionē absentes
p̄fitebant. Acacius autē & alij parti-
culi. querebant eo qd ecclia clausa
subscribet dicentes ea q̄ occulte ge-
runt imputatū suspicionē plenissi-
ma sūt. Hec autē faciebant uolentes
aliā fidei explanationē. Ipse q; quā
p̄paratā habebat legit ibi quidē. in
dieb; lauricio & leona. studens ei ro-
bur adquirere. hec q̄ die scda sunt
gesta. Tercia ū leonas rursus congre-
gare partes festinabat ep̄s. Quo die
nec macedoni defuit constantino-
politani. nec basilii ancyrē. Iūq;
ambo in una parte conuenissent. de-
nuo q̄ circa acaciū occurrere noluerūt
dicentes oportere p̄us de concilio eiq;
eos q̄ p̄dē fuerant cōdēpnati. & q̄ ac-
cusabant in p̄senti. Cūq; contentio
cresceret egressis eis qui positi in acor-
satione uidebant. q̄ circa acaciū sūt
ingressi. tē itaq; leonas ait libellū
ē datū ab eis q̄ cū acacio erant. celan-
dogmatis eē dictationē. & cū p̄sen-
tes ep̄i tacuissent. aliud q̄dā n̄ ex-
positionē fidei libellū continere
iudicantes. mox fidei accacij consēp-
tio cū p̄mo hoc in relecta ē.

fidelis et ceteris sunt.

Nos qui congregati sumus seleucia
isaurie secundum imperatoris uolunta-
tem hesternam die. ^{id est sobriam} kldarii: omne
studium habuimus cum disciplina eccla-
stica seruare pacem et de fide cogita-
re constanter sicut precepit deo a-
mabilis imperator noster constantinus secundum
prophetas euangelicasque uoces et nichil
preter scripturas superinducere in ec-
clastica fide. Quia uero aliqui in con-
cilio alios nostrum iniuriis affecerunt
alios loqui prohibuerunt alios reclause-
runt inuitos et dampnatos seculi ex-
celsis puinciis habuerunt nec non et
eos qui contra regulas ordinati sunt in-
troduxerunt seculum ita ut undique tu-
multu synodus impleatur: sicuti et
uir clarissimus comes leonas et uir
clarissimus dux puincie lauritus
inspexerunt. Propter hoc uir loquimur quoniam
non declinamus exposita cum auctorita-
te fide in antiochena dedicatione
preferentes eam: licet patres nostri illo
tempore ad subiectam concurrerint ques-
tione: quoniam multos turbauit consub-
stantialitatis nomen preterito tempore
et usque ad presentem. Nunc uero quid dicit in-
nouatum ab aliquibus de dissimilitu-
dine filii apud patrem. Hanc ergo gratia
omoeousionem id est eisdem substantie et
simil substantie nomen abicimus tan-
quam scripturam extraneam anomo-
eum id est dissimilitudinis uerbum
anathematizamus et omnes huiusmodi
existentes ab ecclesia alienos existima-

mus. Simile uero filium apud patrem
aperte profiteremur. secundum apostolum dicentem de
filio. quem imago dei inuisibilis. Confi-
temur autem et credimus in unum deum
patrem omnipotentem factorem celi et terre
uisibilium omnium et inuisibilium. Credi-
mus autem et in unum ihesum christum filium ei
ex eo natum impassibiliter ante omnia secula
deum uerbum ex deo unigenitum. lumen
uita ueritatem sapientiam uoluntatem
per quem omnia facta sunt in celis et in terra
sive uisibilia sive inuisibilia. hoc
credimus in consummatione seculi pro
destructione peccati assumpsisse car-
nem ex sancta uirgine maria et hominem
factum passum pro peccatis nostris atque re-
surrexisse et assumptum in celum sedere
indextera patris et iterum uenturum
in iudicare gloriam uiuos et mortuos. Cre-
dimus et in spiritum sanctum quem paradisi id
est consolatore nominauit saluator
dominus noster promittens postquam uir disci-
pulis cum esset mittendum quem etiam des-
tinauit per quem et sanctificat credentes in
ecclesia et baptizatos in nomine patris et fi-
lij et spiritus sancti. Eos autem qui preter istam fidem
aliud aliquid predicant a catholica ec-
clesia decernimus alienos existere hec
est acatium de eadem fide platio. Cuius scripsit
et ipse et consentientes ei numero
quem paulo ante perdidimus. Hanc fide
lecta sophronius pompeiopoleos
paphagome hec uerba clamauit.
Si per singulos dies propria edere licue-
rit fide ueritatis integritas non ma-
nebit hec quidem sofionius ait. Ego

ante dico quod si ab initio uerba huius de
cena fide dixissent quod ante eos et post
illos fuerit omnis potuit cessare con-
tentio. Tunc quod prima inter alios ob
hoc ipse eos qui fuerant accusati
uerba dicentes et audientes abierit.
Quarta uero die conuenientes omnes rursus
mouebant cum attentione sermones
inter quos acacius his uerbis sua sen-
tentiam patefecit. Si uisemel nicena fi-
des mutatae nichil prohibet etiam ut
alia dicere fide. Ad hec eleusius ci-
raci. hec uerba respondit. Presens
censuram celebratum est non ut anathema
discat. neque ut fidei explanatione
suscipiat. tanquam non habens eam. sed pos-
sidentis patrum fide hanc usque ad uiam
mortis custodiet. His ergo uerbis eleu-
sius sententiae occurrit acacius. fide
patrum uocans antiochia declarata.
cui recte qui liber poterit obuiare
dicens. Quomodo patres hos nominas
o eleusius dum illos non recipis patres.
Hi namque qui nicena conuenerunt concor-
dantes in consubstantialitatis uerbo.
per fidei sancito. ipse dicunt patres
eo quod et tempore precesserint. et qui per
antiochia conuenerunt ab illis sacerdo-
tum iura susceperunt. Si autem hi qui an-
tiochia congregati sunt ^{et patres} ipse negaue-
runt. consequenter illorum posteri patrum
destructores secuti sunt. Quomodo ergo et quoniam
illi fide uelut improba respuerunt isti
quasi probabile susceperunt. Si autem
illi non habuerunt spiritum sanctum quod per officium
manus impositionis accipiunt. neque isti

sacerdotum preceperunt. Quomodo enim accipiet
a non habentibus quod dabantur. Hec obicere
ergo responso poterit qui liber eleusius.
Cum hec ita gererentur ad aliam uenire
questionem. Quia enim acacius infide
quod lecta est simile dixit filium patri con-
sulebant alios secundum quod esset simile
filius patri. et qui circa acacium dicebant
secundum uoluntatem solum in non secundum sub-
stantiam patri simile filium esse. Alii
uero omnes etiam secundum substantiam declara-
bant. In hac ergo contentione tota
manserunt die et acacium arguerunt. quod
in suis sermonibus quos conscripsit. si-
mile per omnia filium patri dixit. non
autem secundum substantiam simile dene-
gauit. quibus multum contendentibus.
et ad nullam concordiam uenientibus.
surgens leonas concilium soluit. Et
iste fuit terminus synodi. seientia
congregata. Altera namque die uoga-
tus ut interficeret noluit dies. Cle-
mentis sui ad concordiam concilii. uobis
discordantibus ad eam non possit. Quo
facto. nec qui circa acacium. ad si-
nodum concurrere uoluerunt. Altera
uero pars in ecclesiam ueniens. acacium
et qui erant cum eo uocauit. ut de cy-
rillo hierosolymorum episcopo haberet exa-
minationem. Sciendum itaque quoniam cyril-
lus dudum fuerat accusatus atque dap-
natus. quoniam sepe euocatus ad iudicium
duobus annis iugiter declinauit me-
tuens accusantes. Condemnatus autem
appellationis libellum condemnatorum
b. destinauit. iudicium manus appellans.

cui appellationi consensit etiā constā-
tinus ipator. Hoc itaq; solus & p̄mus
p̄ter ecclasticā consuetudinē atq; re-
gulā cirillus fecit ep̄s. ut sic in pub-
licis iudiciis libellis uteretur appella-
tionis. Tē g̃ in seclutia interfuit iudi-
candus. et ob hoc ep̄i acaciū ei q; con-
sentaneos euocabant. ut de accusa-
tionib; agnoscentes decretū cōmu-
ne pferrent. Euocabant g̃ etiā alios
quosdā q̃ fuerant accusati. & semet
ipsos contulerant ad acaciū. Quib;
post crebrā citationē nolentib; oc-
currere dāpnauer. Ex ipsū acaciū
georgiū alexandrinū. uraniū tyri-
theodoliū cheretū panū pbrigiū. theo-
dosii philadelphie. lidie euagriū.
insule mithilene leontii. tripole-
os lidie. et eudoriū q̃ p̄mo quidē
germanicie fuit. postea ū antio-
chie syrie inuasit episcopatū. Dāp-
nauerit parit̃ i patrophiliū. q̃a et ip-
se a dorotheo accusat̃ p̄bo. euocat̃
noluit obedire. Hos itaq; dāpnauer.
Ex cōmunicauer̃ autē asteriū euse-
biū. augariū. basilicū. phebiū. fide-
lē. cirticiū. magnū. et eustachiū sic
eos manere decernentes. donec habi-
ta satisfactione accusationib; semet
ipsos exuerent. his actis. dāpnatio-
nē celebratā eorū parrechiis inno-
tuerit. inq; locū eudorij amanum
constituer̃ ep̄m. Quē cōphendentes
q̃ circa acaciū. leone & lauricio tradi-
derit. a quib; exilio destinat̃ ē. Quo
facto ep̄o qui ordinauerant anjanū

contestationē optulerit leone & lauri-
cio contra acaciū & consentaneos ei. di-
centes synodi iudiciū fuisse uolantū.
Cūq; nil agerent constantinopoli se-
p̄fecti. in que gesta fuerant pande-
rent impatori. **Sozomenus. xxv.**
H ē terminū habuit synodus in se-
clutia constituta. Qui ū uolu-
erit subtilit̃ uniuersa cognoscere. ex-
ceptionē debet acta relegere. Post hec
g̃ talia gesta sūt. Consentientes q̃dē
acatio ad ipatorē quā p̄pe puenert̃.
Alterius ū partis ep̄i singuli ad ip̄a
f̄t̃ reit̃i. docē t̄m̄ eorū cōmuni de-
creto missi uenientes ad p̄ncipem.
inuenerit directos decē ab arimi-
nensi concilio. Porro sequaces aca-
ciū id agebant ut potentes palatij
eorū tuerent̃ partes. & p̄ eos fauor
illis arridebat ipatoris. Dicebant
enī alios q̃dē sibi m̄er consentire.
alios autē ecclasticis parumis cē
corruptos. alios incongruis falli se-
ductionib; h̄c agebat acacius na-
tura uersutus & p̄parat̃ ad intelli-
gendū atq; dicendū. cū etiā insignē
habet eccliam. id ē eusebij p̄-
phili. postquē ei tenebat ep̄atū.
& glabatur cū se habuisse doctore.
Et cū talis ē. p̄suadebat facile qd
uolebat. Cū g̃ constantinopoli ex-
utroq; concilio: ep̄i uiginti & alij
qui casu p̄sentes erant. p̄mo q̃dē
iubetur ut de aethij questione
iudicaret p̄sentes; maximū p̄ce-
rib; honoratus. quē n̄ ante multū

V
tempus ipator ab urbe roma reuertens.
p̄mū p̄fectū urbis constantinopolita-
ne cōstituit. Postea si etiā ipso cōstantio
cū iudicib; audiente. caput circa fidē
aethiū egrotare. ita ut etiā ipator &
aliū quasi circa blasphēma et. cōmoue-
rent. Dicit aut acatū ei q; consēni-
entes. p̄mū se hanc heresē ignorare
fuisse & sub uelamēto quodā egisse
cū p̄ncipe. ut ipse cū suis p̄cerib; iu-
dicaret. credens aethiū n̄ posse uin-
ci sermonib; & magis necessario ca-
pi iudicantis audire. ac sine conten-
tione p̄ualere conam hereseos. Cūq;
hoc p̄fici nequiuisset. p̄ferri scrip-
turā platā ab arimino & a seleucie
synodo missos hanc suscipe deposi-
cebant. Et cū questio ēet de substā-
tie noīe. iureiurando firmabant.
q; nullatenus dissimile scdm substā-
tiā filiū facerent. seq; paratos hanc
heresē abdicare dicebant. Et qm̄ ino-
pinate occidentales nom̄ substantie
in arimino reliquerant. necessariā
huiusmodi sc̄pturā ēē fatebant. Dice-
bant aut q; si nom̄ substantie tace-
atur cū noīe substantie etiā illud
qd de consubstantialitate decretū ē
sine dubitatione tacebit. Qd pluri-
mi occidentaliū sacerdotū pro reue-
rentia niceni cōcilij nimis āplecte-
bant. Hanc autē etiā ipator flexus
ē laudare cōsc̄ptionē. considerans
multitudinē arimino congregatā.
& q; n̄ peccaret q̄ simile patri filiū
diceret. id ē ēē uirtute credens con-

substantialē & similis substantie p̄fes-
sionē. nich q; intellectu differens in
om̄ib; q; scriptura diuina nesciret.
Hanc ḡ sententiā habens. ep̄os conue-
dare p̄cepit in ariminensis fide con-
cilij. Cūq; se in altera die pararet ad
consulatū. qd p̄ma die m̄sis ianua-
rii romanorū more celebrat. totā diē
& maximā noctis partē expendit
int̄ ep̄os certam habens donec sc̄p-
ture ex arimino delate subscribent
ep̄i a seleucia uenientes. **xxxvi.**

Acauius aut & quicū eo aliquātū tē-
pus constantinopolē cōmorantes.
euocauerūt ep̄os ex bythinia. int̄ q̄s
erat & macharius macedonensis.
& iulias gothorū ep̄s. Qui om̄s nu-
mero q̄nquaginta conuenientes.
ofirmauerūt arimino lectā cōsc̄pti-
onē. adicientes ut de cetero neq; q;
substantia ul' eēntia nominaret
in dō. Et p̄ter hanc sc̄pturā om̄s
alias aut factas. aut faciendas peni-
tus abdicari. Quo facto aethiū di-
aconatus ordine deposuerūt. tanqm̄
heretice sapientē. i q̄ cont̄ ecclasti-
cā consuetudinē qdā humane sa-
pientie facta conscriberet. idialogo
plenos blasphēmia dictaret atq;
turbatū ecclasticarū & seditionis
auctor extaret. Dicit aut ab aliq;
bus q; n̄ cū integro corde deposue-
rūt. s; uolentes se p̄ncipi cōmdare
eo qd dicerent similia sape. Uiden-
tes aut ipatoris indignationē qm̄
circa macedoniū tē habebat. etiā

cū deposuerit & eleusii cixici. & basilii
i ancyre. & orthasii sardicorum. dicitur
contumaciter. Et dū in dogmate
videntur habere discordia. tam tunc
depositionis memoria eorum fidei non
certum est; culpas ei omnibus inferebant sin-
gulariter per quas eos asseriebant in ec-
clesiasticis regulis deliquisse. **Sozome-**
nus quos cyrillū quoque **nus. 7. xrvij.**
hierosolymorum deposuerit. tanquam eusta-
thio helpidioque communicante hi enim
contraria sapuerant eis qui in mili-
taria fuerant congregati. inter quos
etiam ipse conuenerat. & tanquam post
depositionem in palestina facta. com-
munionem participatū fuerat cū basilio
& georgio laodicie ciuitatis episcopis. Cū
enim cyrillus hierosolymorum suscep-
set episcopatum. de iure metropolitane con-
tendebat cū acacio cesarię palesti-
ne. tanquam sedis apostolice pontifex.
hincque in antiochia constituti deo-
gabant altissimis. tanquam non sapienter
recte dedisset. Nam et prius utique; sibi met-
ipsum in suspicionem esse uidebatur. dicitur quod
arrii dogma laudabat. cyrillus au-
tem predicantes consubstantialē patri
filium sequebatur. Inueniens igitur tempus
acacius cū consensientibus; simul episcopis
cyrillū per huiusmodi causa deposuit.
Cū famel hierosolymorum prouincia oc-
cupasset. tanquam in episcopum necessitate
ciborum turba respiciebat agentium.
Cūque pacemque ad consulandum non eē-
uasa sacra atque uela distraxit. &
populi necessitati subuenit. **Teodorus.**

impatoris igitur animū hoc commouit. &
maxime quod acacius contra cyrillum
nosset machinatus. Sacra namque ueste
quā famosissimū imperator constantinū
ad honorem hierosolymorum ecclesie dede-
rat. machario illi ciuitatis pontifici.
ut eacutiamictus ministeriū sacri
baptismatis adimpleret. quā erat auto-
sericoque contexta. cyrillū asserunt
uendidisse. eaque ueste emisit quādam
thymelicū saltatorem. Et dū ea fuis-
set indutus. in ipsa saltatione ceci-
disse. atque contritiū morti contraditū.

Hanc igitur causationē Sozomenus.

acacius habens. cyrillū episcopum de-
posuit. Clapnatos igitur episcopos ex urbe
constantinopolitana fugauerunt sec-
tatores acacii. sibi autem consentien-
tes in depositionibus; tam illorum no-
lentes subscribere. cū eēnt numero
decem apud semet ipsos inter se habi-
tare preceperunt. & neque ministerio
fungi. neque ecclesias gubernare quā-
diu subscribent. Et si non agerent pe-
nitentiā intra menses sex. & omnibus
placitis atque gestis in illo concilio pre-
berent scripto consensum. & ipsi depo-
nerent. Quo facto consentientes eis
episcopi per singulas prouincias alios ordi-
narent. Cūque talia cogitassent. cum
clis episcopis atque clericis consenserunt. ut hoc
obseruarent atque perficerent. Ex hoc
igitur non post multum tempus macedonio
succedit eudorius. basilio arhanasi.
eleusio eunomius. qui per ea eunomia
ne princeps fuit hereseos. Porro pro

eustathio. meletius ecclesie sebastene suscepit episcopatu. **Socrates.**

Lecta est etiam in constantinopolitana urbe cum adiectione expositio fidei synodali labyrinthi expositionum uix aliquando repperientes. eorum numerum quoque digerimus. Et numeratio diuersarum expositionum hereticarum. post explanationem fidei niceni concilii. **xxxviii.**

Post nicenum namque concilium in dedicatione antiochena expositione gemina dictauerunt. Tercia uero quod a narcesso apud gallias constantio imperatori oblata dinoscitur. Quarta eudoxii quam in uitalia destinata est. Infirmum tunc dictum fuit quartum una in arimino cum consulari relecta est. Porro octaua in seleucia ab acacis edita est. Ultima constantinopoli cum adiectione recitata est. Erat enim additum ut neque substantia neque subsistentia diceretur in deo. In hac quoque ultimas gothorum episcopus. tunc primo consensit. Nam tempore precedenti nicenam amplectebatur fidei. sequens theophilum gothorum episcopum. qui presens in concilio niceno subscripserat. Acacius quoque et eudoxius cum suis. constantinopoli de quibusdam alterius partis episcopis condepnandis certam habebant. uidentes indignari contra maxcedonium principem primum condepnauerunt eum tanquam plurime necis auctorem. et quod diaconum in fornicatione captum in communione susceperat. **Socrates.**

Expulso siquidem. **xxxviii.** maxcedonio. eudoxius spernens

antiochie sedem. constantinopolitana inuasit ecclesiam. studio fultus acacii. qui obliti suorum. suis iudiciis contra sanctiuerunt. Nam cum prius draconium deposedissent. eo quod ex galatia transisset in pergamum non cogitantes quod actum fuerat. eudoxium a sede in aliam migrauerunt. Quo facto. lecta fide arimino cum augmento quod ipsi in constantinopolitana urbe adiecerant. ubique direxerunt mandantes ut qui non subscribent. uisionem imperatoris exilio mitterent. Innotuerunt quoque sua gesta et aliis orientaliibus sibi concordibus. et patrosilo scythopoleos episcopo. qui de seleucia ad perperam mox redierat ciuitatem. eudoxio siquidem constituto constantinopoli. tunc etiam maior ecclesia que dicitur sophia dedicata. consulari constantii decimo. et iuliani cesaris tertio. quinta decima die februarii mensis. Eudoxius enim cum sedisset in sede illa primo. uocem quam uulgata est. protulit dicens. Pater a sebis. filius eusebis. Ista duo graua uerba diuersos habent apud graues intellectus. A sebis enim dicitur et ipse ecclesie cultu. eusebis dicitur pius et bene colens. Cumque dixisset hec uerba. turbamur generatim in populo. quasi patrem dixisset ipsum. filium uero patrem. Quo facto. nolite inquit turbari. ad ea que dixi. Pater enim a sebis est quod nullum colit. filius autem eusebis quod colit patrem. Hec cum dixisset eudoxius turba quod sedata est multis ueris risus compleuit ecclesiam. Et hactenus illud dictum cum derisio

ne pmanfit. his enī heresiarche se
ductionib; sermonib; q; uacant. et
uocant clam: Hui' modi q' tūmo etiā synod'

I constantinopolitana **Sozomen'.**
ort' acacius erenis socij n' cessabant.
q; congregati antiochia q' eis dudū
placuerant destruebant. et ex conf
ceptione q' arimino i constantinopoli
fuerat lecta. nom' similitudinis
abscede nitebant. q; p omnia substan
tia atq; uoluntate dissimile ēē pa
tri apud filiū. q; ex n' existentib; fac
tū introducebant. sic arrio primo
placuerat q'b; aethiani consentiebāt
Is enī aethius p' arriū p'mis. aperte
his nominib; uti p'supsit. Quapp't
hoc et sine dō uocabat. ei q; seq'es
p'p't dissimiles q; ex n' existentiales
sūt dicti ab his q' antiochia consubst
antialitati osentiebant. hos q' dū
requirerent cultores nigeni cōcilij.
cur in expositione fidi sue dñi ex dō
filiū dicentes dissimile et ex n' extan
tib; nominare p'sumerent. his ser
monib; respondebant. Sic dictū est
dñi ex dō sic habet' apud aplm. oīa
autē ex dō. Unus q' omniū etiā fili'
dñi. et p'p'tea positū ē in expositionib;
scdm scpturas. **Socrates.**

I uī ubi pnceps fuit gregoriū
laodiceus ep's. Q uī cū talia docet
ignorauit quēadmodū apli p'petate
supiori tēpore origenis lac' exami
natus atq; int'p'tatus sit. **Sozomen'.**
interea dū adhuc achanasius x'l
celaretur georgi alexandria crude

h' paganos afficiebat. q; adūsanter
sibi met' xpianos. Utroq; enī cogebat
ad suā uenire sententiā. q; respuen
tes afficiebat. Erat enī apud sapien
tes odibilis quasi despiciens eos q; iu
dicib; i'perans. Apud pplm ū quasi
tyrannus q; ultra potentes elatus.
p' recipue tam paganos opprimebat
quos sacrificare q; p'atnas festiuitates
agere p'hibebat. Tē enī milites et
egyp'ti ducē armatos in ciuitate in
trodurit. imagines et ornām'ta tē
ploꝝ abstulit. qd' ei postea causā
necis adduxit. Cirillo siquidē depo
sito sicuti p'dictū ē. app'hendit hie
rosolimop. exclam herennius. q; p'
illū herachus. postquē hilari. hos
enī tē illā exclam gub'nasse p'cepi
m'. usq; ad ipm theodosij p'ncipis
q'ndo rursus cyrillus ad p'p'u reme
auit exatū. **Socrates. xli.**
I ort' macedonius constantinopolita
na pulsus excla dāpnationē n' fe
rens quiescere respuebat. Declina
uit enī ad eoꝝ partē q' apud seleu
tiā acatiū cū sociis deposuerant.
Misitq; legationē ad sofionū q; e
leusū. quatin' defendent' exposi
tā p'us in antiochia fide deuulgā
dā ēē cōmonuit. Ad quē concurrē
multi familiarū q' nē ab eo mace
doniani uocant'. Quicq; enī in se
leuceno concilio acaciū declinaue
rē. apte uerbū similis substantie
sanciuēr. cū p'us n' manifesto indi
cio declarassent. Est enī opinio apud

p' postea seleucia roboratā. q; similis
substantie fide

multos quā inuentū sit macedoniū
s; magis marathoniū nichomedensil
epi. Unētiā marathoniū uocantur.
ad q̄s eustathius expulsus de sebastia
confugit. Cūq; macedoniū sc̄m sp̄m
cōprehendē intractatu diuine tri-
nitatis declinaret. t̄ et eustathius.
Ego m̄q; neq; dñm notāre sc̄m sp̄m pa-
tr̄. neq; creaturā uocare presumo.
P̄t̄ hanc q̄ causā sp̄ū repugnantes.
apellant huiusmodi p̄sonas. hūq; in
consubstantialitatis expositione con-
cordant. **Sozomenus.**

Cū itaq; macedoniū ecclā constanti-
nopolitana fuisset expulsus. h̄ea
q̄ acacius atq; eudoxius sapiebat. s;
tradebat magis filiū dñm p̄ om̄ia. q̄
sc̄m substantiā similit̄ eē patri. Sc̄m
ū sp̄m n̄ carū rerū eē participē. s;
ministrū q̄ p̄hibentē officiū. q̄ q̄q;
de sc̄is anglis dici possit. **Soctes. xliij.**
Ic̄ sequaces acacii in antiochiā mag-
no studio conuener̄. acti penitentiā
q̄ similit̄ dixerint filiū patri. Et con-
sulatu sequenti idē tauri i florenti
cū euzouus eā gubnaret ecclā. ip̄atore
ibidē ostituto. pauci quidē rursus
moueant ea q̄ dudū placuerant
dicentes. oportere sermonē similis
substantiē auferri ab expositione fi-
di tradite cā in arimino quā con-
stantinopoli n̄ celantes. s; apte dice-
tes q̄ p̄ om̄ia dissimil̄ filius esset
patri. n̄ solū sc̄m substantiā. s; etiā sc̄m
uoluntatē et ex̄istentiā eē. sicut
p̄dicauerat arrius. cū q̄b; erant sc̄

tatores aethij. **Theodoritus.**

Ea siquidē tēpestare dñi p̄fidia acru-
saret̄ eudoxiū. int̄ alios eustathiū.
Qm̄ de fide examinationē uis fieri o-
ip̄ator eudoxiū considera blasphemias.
Obrulitq; ei expositionē int̄ alia
sic habentē. q̄ dissimilit̄ p̄ferunt. dis-
similia sc̄m substantiā sc̄. Un̄ d̄s
pat̄ ex quo om̄ia. et unus dñs ih̄c̄p̄e
p̄ quē om̄ia. Dissimile autē ex quo
ip̄ quē. Dissimil̄ q̄ filius dō ē. patri.
Hac lectione cōmotus ip̄ator requisi-
uit eudoxiū si ^{si} sc̄taret̄ suā. At ille
negauit dicens q̄ eē aethij. Quem
dū insisteret ip̄ator adduci. requisitus.
licet ei n̄ fuerit. suā eē p̄fessus ē et idō
exilio destinat̄. Eustathius tamētiā
eudoxiū ita sape p̄clamabat. exiger̄
ut sc̄pturā anathematizaret aethij.
q̄ licet tarde. fecit tam̄ idāpnauit
q̄ p̄us. et p̄ca p̄dicabat. Deinde
etiā ip̄se exigebat ut ille om̄iū
anathematizaret q̄ scripturę n̄
haberent. Tē siluanus et ex̄eristen-
tib; inquit creatura aliteri sub-
stantiē scripta nusquā sc̄. Iustū q̄
ē. h̄ abdicari. Qd̄ ip̄ator q̄q; decre-
uit ut fieret. qd̄ licet cū difficul-
tate fecer̄. Quogesto. exigebant
ut et ipsi om̄iū abdicarent.
Tē disputatiue atq; ueracit̄ siluan̄
ait. Si ex̄eristentib; n̄ ē. neq; crea-
tura nec alia substantia d̄s uerbū.
q̄ consubstantialē genitorū patri.
sic d̄s ex dō. et lūm ex lumine. eāq;
h̄ cū genitore naturā. Tē ip̄ator

natus. exiliū intinuat ē eis. At illi
potestatem inquit habes puniendi.
n̄ tam nos patrū statuta destrui.
Tē iperatoꝝ illos pelli iussit eccl̄is.
et p̄ eis alios ordinari. Tē eudori cū
tyrannice constantinopoleos teneret
eccl̄am. pulso eleusio cixici. eunomi
ū ordinauit ep̄m. et aethiū inscrip
tis abdicauerūt. cui uidebant esse
consortes. S̄c̄p̄ter q̄ georgio qd̄ fue
rat gestū.

Exemplar epl̄e uniuersi concilij ad
georgiū contra aethiū p̄p̄t ne
fariā blasphemā ei. S̄c̄a sinodus
constantinopolit̄ oꝝgregata. dñō ho
norabili alexandrine ciuitat̄ ep̄o
georgio. salutē. Sinodo rep̄henden
te aethiū p̄p̄t nefandas ei i plena
scandalis s̄c̄pturas. sc̄dm̄ conse
q̄ntiā eccl̄asticarū s̄c̄ionū sup̄ eo
ab ep̄is aethiū ē qd̄ decebat. Dia
conatu nāq; depositus ē. et ab ec
clesia factus extraneus. et a nobis
h̄ inuota p̄cesserūt ut neq; ad lecti
onē culpā ueniant nefandē ei
epl̄e. s̄; abiciant̄ eo qd̄ uehement̄
inutiles sint. his aut̄ adiecim̄ etiā
anatematizandū eū si p̄manet
in eo p̄posito cū sequacib; suis. Con
sequens enī erat ut om̄s in syno
do conuenientes ep̄i deponerent
auctore scandalorū et schismatū
in om̄i trarū orbe factorū inter
eccl̄as. et concordarent in sententia
cont̄ eū iuste placā. S̄; extra uota
sp̄eq; nr̄am seras et stephan̄. helio

dorus et theophilus. in nr̄a sententia
concordare noluerūt. neq; in ei^{de} posi
tione subscribere. cū scilicet seras etiā
aliā uesanā arrogantia ei^{de} accusa
ret aethiū. Vocat enī eū asp̄iora
p̄sumere atq; dixisse. Qm̄ ea q̄ d̄s
hactenus celasset apl̄is. reuelata
sibi nec affirmaret. Post huiusmodi
uesanos sup̄bosq; sermones a me
morato sera de aethio. prestatos.
flecti p̄cib; nequiuert̄ ut in nr̄a
fierent determinatione concordēs.
Verū tam̄ nos longanimitate deten
ti. multo tēp̄r sustinuim̄ eos. nē
indignantēs. nē rogantēs. nē int̄
minantēs. nē iterū supplicantes
ut conuenirent nobiscū. et consona
om̄i eccl̄io definirent. Sustinebam̄
q̄ si forsā audirent. si forsā intel
ligerent. si forte p̄spicerent. Cumq;
multo tēpore nob̄ p̄durantib; non
flecterent̄. sequi sententiā sup̄ pre
dicto uiro placā eccl̄ie honorabilio
rē esse quā uiroz amicitias iudi
cantēs. finuimus cont̄ eos excom
micationis tēpus ser̄ insin̄ ad agen
dā penitentiā eis dantes iudiciā.
ut si in hoc tēpus conuerterent̄. et
consentirent definitionib; fratrū
suorū suscipent̄ in eccl̄a. p̄p̄riam
fidutiā caritatēq; repararent. Si
ū sine penitentiā p̄manerent. a
miticias q; hominū regulis eccl̄e
et cōcordie nr̄e p̄ponerent. tē eos ep̄a
tus dignitate et iudicam̄ extra
neos. Quib; depositis. necessarium

erit ut in eorū locis alij constituent
epi. quatin⁹ legalis ecclā cōpetentē
sumens ordinē sibi concordet. epis u
delicet uniuersis seruantib; uinculū
caritatis. eadē q; pfectione dicendo
in uno intellectu. unaq; essentia.
Vt q; cognoscas q; concilio placuerit
hec tūc reuerentię scripta transmi
sim⁹. orantes ut grā. xpī ista custodi
ent. pacifice & legitime regas subte
constitutas ecclās. *xluy.*

Hunc enī aethiū eunomi⁹ suis li
bris exaltat. & boiēm dī uocat. mul
tis q; fauorib; honorat s; tē & abdi
cantib; eū int̄fuit. & ab eis episco
palē ordinationē ipse suscepit. Eu
dorus q; & acacius cū suis consen
sū p̄bentes his q; in nicca trachie
gesta sūt. pro basilio & eleusio alios
constituerūt epōs. de quib; supuaca
neū loquy nē censeo. de eunomio
solū habito sermone narrabo. E
cū eleusio uiuo cizicēnā ecclām
pcepisset eunomius et p populi
salubritatē uidet eudorū atq;
ip̄atorē conspiceret se uidentē con
tra eos qui creatū p̄fitebantur unige
nitū dī filiū. eū cōpulsit ut cēla
ret hē sensū. nec eū ap̄iret inues
tigantib; accusationib; dicens eu
nomio. qm̄ oportuno tēpore p̄dica
bimus que in celamus. & ignoran
tes docebim⁹. & contradicentes aut
flectem⁹. aut cogen⁹. aut puniem⁹.
His pmissionib; p̄suasus eunomius.
obūbratā p̄ferebat impietate. Sed

q; diuinis sūt educati sermonib; uy
dentes dictorū calliditatē. moleste
quidē ferebant. Ap̄te ū cōtradicere
p̄sūptionis opus & n̄ sapientię iudi
cabant. Circūponentes q; spectē sibi
met heretice prauitatis. & hoc se cō
fingentes. accesserūt ad domū ei⁹ ro
gantes ut eis exponeret ap̄te dog
matū ueritatē. nec pateret huc il
luc eos diuersis q; ferri doctrinis.
Tunc ille accepta p̄sūptione sensū
quē celabat ap̄uit. Quib; dicenti
bus nimis ē nefariū ut n̄ omnes
sub eo constituti ueritate fruerent.
His & hui⁹modi seductus uerb. in
conuentu ecclie suā blasphemā re
uelauit. At illi zelo suas animas
accēdentes. ad constantinopolē per
rererūt. Et p̄mū quidē apud eudo
riū inscripserūt eunomiū quo eos
n̄ suscipiente adeuntes p̄ncipem.
pestē illius cū gemitu pandiderūt.
Dicebant enī potius istius dicta im
pia esse quā arrii. Pro his indigna
tus impator p̄cepit eudorio ut de
duceret eunomius. et conuictus
sacerdotio nudaret. Cūq; frequēt
ab accusatorib; ip̄ortunitatē pas
sus eudorius declinaret. adierunt
rursus impatorē ingemiscentes
q; nich qd p̄cepat fecisset eudori.
s; tantā despiceret ciuitatē. blas
phemijs eunomij p̄eunte. tē con
stanti expulsiurū se int̄minat eud
oriū ē nisi eunomiū iudicandū
deduceret. & conuictū in accusatio

ne puniret. Hoc metuens eudori. sep-
sit eunomio ut de cirico fugeret. sibi
q; reputaret qui nequaquam ei moni-
tionib; obedisset. Verū eunomi me-
tuens. abcessit quidē. s; contumeliā
n̄ ferens. pditionis quidē accusabat eu-
doriū. lesū q; seer ethiū assererat. ac
deinde gregē ppe cohortis instituit.
Quēq; enī eidogmatīs concordia seq-
bant. ab eudorio recesserūt. pditionē
accusantes eius. sociantes semet ip-
sos eunomio q̄ actenus ab illo nomē
habere noscunt. Hinc ḡ heresis
factor eunomius. impietatis cumulo
auxit arriū blasphemias. Quia ū ar-
rogantię seruiens passioni. ppiū
pbatur fecisse collegiū. ipsa q̄ sunt
gesta conclamant. Nā cū abdicatus
ethius fuisset expulsus. cū eo egre-
sus n̄ ē licet doctore eū et dī homi-
nē nominaret. s; mansit coniunct⁹
eudorio. Cū autē impietatis penas exi-
geret. ratū n̄ habuit concilij decre-
tū. s; epōs ordinavit atq; p̄bōs. e-
piscopali dignitate p̄uatus. *xluy.*

Per idē tēpus in laodicia *Socrate*.
syrie. duo erant viri uno no-
mine nuncupati pater atq; nat⁹.
utq; dicebatur apollinaris. Pater
p̄bū dignitate funct⁹. filius autē
habens lectoris officiū. grecorū
ambo doctores eloquorū. Pater
grāmaticus. filius erat rethoricus.
Pater nāq; cū fuisset alexandrinus
genere. ip̄us docuisset in berytho.
p̄ea uenit laodiciā. duxit uxore q̄

filium habuit apollinarē. Tē igit̄ ambo
exercebant cū epiphano sophista.
& cū essent ei amici. ualde fouebāt
eū. Hoc metuens theodotus laodi-
cenus ep̄c. ne frequentī cōfabulatio-
ne sophiste declinarent ad pagani-
tate. phibuit ne ad eius scolas acce-
derent. Qui parui pendentes ep̄m.
epiphaniū amicitias magis āplecte-
bant. Postea georgius theodoti suc-
cessor cū eos phibere n̄ potuisset am-
bos cōmunionē p̄uauit. Tē apollina-
ris filius arbitratus iniuriā. et fre-
tus eloquiū tumore solistici. nouita-
tē et ipse introduxit hereseos. q̄
nē fertur nomē ab inuente geres.
Aunt enī quidā excitatos eos adūsus
georgiū. n̄ tantū p̄t̄ p̄dictā causā.
s; q̄ uidebant eū uaria dogmata
pferentē. & nē quidē p̄fitemē simi-
lē patri filii sic erat seleucia consti-
tutū. nē autē in arrianā declinare
sententiā. Quap̄t uelut oportunā
sumites occasionē abscedunt. Cūq;
nullus eis intenderet subshemate
religionis. pestem hereseos introdu-
cunt. Et p̄mū quidē dicebant ani-
mā a dō uerbo. indispensable
incarnationis n̄ assūptā. deinde
quasi penitentia ducti. corrigentes
semet ipsos. adiecerunt aiām q̄dē
assūptā. q̄ n̄ tam habet m̄tē s; dñm
uerbū ēē. p̄ m̄tē in hoīe assumpto.
Cura hoc itaq; solū dicunt ēē corrup-
ti. q̄ nē illoz noīe uocitant. Nā trini-
tate & substantialē ēē p̄fitentur.

V

Cū int̄ hec saporul Theodotus² xlv.
rex p̄sarū contra romanos castra
metaret. constanti cū magno exerci-
tu ueniens ad antiochiā fugauit
hostes. qđ n̄ militia romanorū egit. s;
d̄s qđ colit̄ a romanis. tropheū qđ n̄
studeo narrare uictorie. Nisibis quā
qđā antiochiā migdoniā uocant. in
t̄mino posita ē. p̄saratū romanarū;
tr̄arū. h̄ uulnerat ep̄e atq; rectoz et
dux iacobus aplice gr̄e radius illuf-
tratus. cui digna laudandaq; mira-
cula in hacistoria conscribere atq;
enumerare sup̄ uacaneū iudicauit.
S; unū t̄m̄ ei opus causa narraci-
onis exponā. Huius qđ ciuitatē roma-
nis subdita. p̄sarū exercitū obside-
bat. Et cū septuaginta dies iugit̄
obseruaret. & multas qđē cepisset ci-
uitates. plimaq; circa hanc molim̄
na posuisset. et uallos atq; fossata p̄
capienda urbe fecisset. eā nequa-
ualuit obtinere. Postea ū p̄se impe-
rū migdonij fluminis p̄ ciuitatē
mediā p̄pantis. a longe retinentes &
utrasq; ripas ei^{facientes} ciuitates celsiores. ut
aqua in se collecta concrelescere qđ ui-
maiori posset irruere. cū uidissent
iā et iā illas quas fecerant sublimel
ripas impleri. subito auferentes quas
fecerant catharactas dimiser̄ ipetū flu-
minis contra murū. Qui uehementis
aque pondus n̄ ferens. ē inclinatus et
cecidit. Quo facto. ingrediens aqua
cū magno ipetu etiā aliā partē mu-
ri un̄ fluii solebat erire cū magna

77

ruina deposuit. hoc sapor inspicient.
credidit se sine pugna cape ciuitatē.
Et illa quidē die quieuit. ut et fundus
fluminis purgaret. et posset abui-
lari p̄ fluiū. Altera ū die cū om̄i
militia credentes p̄ loca ruinosa
muroz ciuitatē intrare. uidit mu-
rū ex utraq; parte fabricatū. Ille
nāq; sacratissimū homo orationib;
milites coarmanit. & alios urb̄ habi-
tatores. Quo facto. et murū restitui-
t. et p̄pugnacula fecit q̄b; repelle-
ret accedentes. Et hoc n̄ ad murum
ueniens egit. s; intra templū sacra-
tū dño supplicans adimpleuit. Por-
ro saporē n̄ solū muri fabrica ter-
ruit. s; etiā altera uisio p̄turbauit.
Vidit enī stantē sup̄ murū q̄ndam
īpiali schemate circūamictū. & t̄
purpura quā diademate resplen-
dere. Arbitratus aut̄ romanorū ēē
īpatorē mortē minatē eis qđ n̄ cume-
rant n̄ eū illuc esse p̄sentē. Quib;
affirmantib; uerasē dixisse. & con-
stantiū antiochia cōmorari. ex uul-
tu quē uidebat agnouit eoz ūba
ēē uerata. & ait dñm bella gerere
p̄ romanos. Cūq; hoc grauit̄ haberet
infelix. sagittā dimisit in aerē. Et
cū uidisset qđ in corpē iaculari n̄
potuit. tam̄ a uesanie sue impetu
n̄ recessit. Tē igitur esset uir mi-
rabilis & conscriptoz egregi apud syros.
sacratissimo iacobo supplicabat ut
ueniret ad murū. Et uidens bar-
baros. maledictionis iacula cont̄ eos

emitteret. fignus q̄ uenerabil ho-
mo. ascendit in q̄ndā turrē. Et cū
milia miliū uideret exercitus. aliā
maledictionē eis n̄ petiit n̄ scin-
tes et culices ut p̄ parua animalia
sup̄nā uirtutē potuisset agnosce-
re. Orationē ū secutę s̄ nebule sci-
nifarū & culicū. Et elefantoy qui-
dē p̄boscidas cū sint caue. equoy ū
aliy q̄ iunioray aures simul & na-
res impleuerūt. At illi ferre ū paruo-
rū animalū n̄ ualentes. sessores
suos ductores q̄ excussos dorsib; p̄-
iecerūt. & disruptas acies confuderūt.
exercitiūq; relinq̄ntes sūmo impetu
fugiebant. Hoc in ter miserrimus
ipator parua clemētē correptionē
in se cognoscens factā a dō habentē
p̄uidentia animarū eū pie colen-
tū. suū grinde reducit exercitiū.
confusionē n̄ uictoriā ex illa obsidi-
one p̄cipiens. *xlvi*

Hoc itaq; temp̄. constanti antio-
chia morabat̄. Et paruo prelio
quiescente. rursus colligebat ep̄os.
cogens om̄s negare uerbū & unū
substantię & alterius substantię
Verū cū eudorius post leontiū anti-
ochenā abripuisset sedē. deinde pul-
sus p̄ multa ecclia. cū constantino-
politani tenuisset ep̄atū. antioche-
na ecclia pastore p̄uata uidebatur.
Tē q̄ conuenientes ep̄i. cū ēent pl̄m̄y
& undiq; egregat̄. dicebant ipatoray.
oportere p̄mutis pastore constitui.
ita cū illo de dogmatib; cogitari.

Illo tēp̄. sacratissimū melethius *xlvi*.
ciuitatē q̄ndā armenię regens. &
barbaros edocens. quietē habere uide-
batur. Quē putantes arriani s̄ con-
sentire. petierūt ut a constantio. an-
tiochenę constitueret̄ p̄sul ecclē. Cū
q̄b; etiā orthodoxi p̄p̄t claritatē eius
uite & salubritatē rectoy dogmatū
meis subscribere decreto. ipsū q;
decretū utraq; pars eusebio samo-
sateno cōmīdauit ep̄o. Ueniente si-
quidē magno melethio. occurrit ei
popl̄s utiq; partis. cū quib; iudei
parit̄ & pagani. desiderantes famo-
sissimū uidere melethiū. Tē ipa-
tor & ei & aliis q̄ exponere poterant.
iussit ut popl̄s explanarent locū il-
lū. Dñs creauit me in initio uarū
suarū iopa sua. p̄cipiens ut excepto-
res eoy uerba conscriberent. Et pri-
mū quidē georgius laoditę. fetore
heretice pestis euomuit. Post quē
acacius cesareę q̄ndā uisus mediā
p̄ferre doctrinā. multū ab illoy
blasphemua recessit. n̄ tam sūmum
ap̄licę integritatis dogma seruauit.
Tercius aut̄ magnus surrexit mele-
thius & rectitudinē regule in sacra
disputationē monstrauit. Nā ueluti
q̄dā pondere ueritatis utens. & qd̄
plus et qd̄ plus & qd̄ min⁹ erat enu-
uit. Cūq; turba faueret uniuersa ro-
gans ut breuē ei doctrine daret ima-
ginē. tres ostendens digitos. Deinde
colligens duos. & unū tendens. illā
laudabilē p̄tulit uocē. ^{quidē} Tria q̄ intel-

ligunt. s. tanq. de uno disputamus.

Eo tēp. fertur archidi **Sozomen.**
aconus ei ecclē adhuc eo loquente
extensa manu ei os obstruxisse. At
ille sitā sententiā manu clarius qvā
uoce signauit. Trib. enī aptis digitis
& denuo clausis. & uno tū digito
rursus extenso. poplō schemate di
uulgabat q. tres unū sint. Deinde
archidiacono ei manū ore dimisso
tenente liba uoce clamabat. nice
nū seruari debere conciliū. **xlviij.**

Contra hanc doctrinā. **Teodortus.**
arriani calūpnię ling. eracue
rē. sabellianū asserentes scē cē me
lethū. Obquā rem pncipi suasert.
ut in pām puinciā exilio mitteret.
Et factus euzoius apte arrianū dog
ma laudabat. hē enī cū arrio mag
nus alexander. diaconatu puaue
rat. Hoc itaq. facto sanus popl. ab
hereticis diuisus. in aplicā exclam
posi. loco q. dē uetus conueniebat.
A nūl. nāq. triginta postquā magnus
eustathi. fuerat expulsus. orthodoxi
arrianoy onerosa s. p. p. rerum
mutationē uilē sustinentes. **Sozo**

Sequacib. enī meletij **menis.**
cōmunicare noluer. hi qui ab in
itio nicenū dogma seruauerat. di
centes q. ex arriano decreto meleti.
fuerit ordinat. et sequaces ei. ab illis
sint baptizati. Ob quā rē antioche
na ecclā in aliā diuidit. partem.

Cūq. uiderent ortho **Teodortus.**
adori hereticoy crescere magis im

pietate. & aplici dogmatū defenso
res apte debellari. scēq. meletium
pulsū. & euzoiū hereticū ordinatū.
uerboy memorati s. q. dicta s. loth.
Salua inq. salua aīam tuā. Adhuc
etiā euāgelici ubi dicentis. si oculis
tuis dexter scandalizat te. aufer
eū. & abice ab te id ē. & de manu et
pede dño sanciente. q. etiā adiecit
dicens. q. dius ē enī ut pcat unum
mbrū tuū. quā totū corpus tuū in
gehennā mittatur. **xlviij.**

Porro mirabilis eusebius. cū dudū
memini decretū fuisse cōdatū.
uidens puaricationē pactoy circa
meletū meditatā. ad suā reuersus
ē ciuitatē. Arrianū ū scriptu testi
moniū metuentes. constantio sua
sert. ut mitteret qui decretū in me
letio factū ab eusebio renocaret.
Tē missus ē ueredarius q. h. uelocit.
adpleret. Cūq. uenisset et ipatoris
ūba nciasset. tē eusebius amirand.
cōmune inquit depositū ū restitū
ā n. omī q. tradider. dicant. Q. d.
dū qui fuerat missus renciasset.
indignatus ipator denuo misit ut
redderet qd. acceper. adiciens scrip
to ut si reddere noller. dexterā ma
nū ei. abscederet. uerbo tam iuben.
illi quē misit. ne faceret qd. habebat
in litteris. Cūq. eplām legisset eu
sebius. inuenisset penā ab ipatore
dictatā. cū dexterā manu obtulit &
sinistrā ābas incidi petens. Nā de
cretū inq. n. dabo clarū arrianę

pestis inditū. hanc ei firmitatē con-
stanti uident. laudant egregie. **H**erant enim et impij resistentiū la-
des cū gestoz magnitudine superant.
Hec g' apud orientales **Sozomenus**.
agebant ecclās. Interea iuliani
cesar bello deuincens. barbaros apud
rhenū flumiū residentes. alios qui-
dē pemit. alios cepit. claraq; uictoria
decoratus. dū mediocritate uiteat.
q; mansuetudine militib; grat' ēer.
ab eis appellat' august'. hoc facto
nichil de constantij cogitans. iudi-
ces ab illo factos honorib; mulcie-
bat. & ad illius inuidiā litteras p-
ferebat. quib; ostendit cū ppter
bellū cont' magnentiū gestū in
italiā barbaros induxisse. Repen-
te ū religione mutata. cū p'us. cpi-
anus ēē putaret'. semet ipsū ponti-
ficē notauit. & ueniens ad tēpla pa-
ganorū sacrificabat. subiectisq; ta-
lia colere suadebat. Cūq; constan-
tius ppter bellū p'ficiū antiochiā mo-
raret'. sp'ans ille q; sine bello posset
ylliriciū detinere. ad eos agebat rē
dicens se uelle constantio satis fa-
cere. tanq; n' sponte s; uoluntate
militū insulas ipū suscepisset. **U**-
itaq; q; dū ad hos t'minos accessisset.
uindemia iā collecta circa occasum
phiadarū uuas denuo ^{sume} platas. insu-
petiā imbrē ex aere descendente.
mei ueste simul & ceterorū guttas
singulas crucis formasse signacu-
la. hoc facto uidebat' & ipsi & alii

q; botris extra tēpus illatis. bonū rei
panderet' inditū. Imber aut' cades.
uestē sup' quā ceciderat roboraret.
Alij ū dicebant uianū signū pter
tēpus significare pditionē ipatoris
ad instar hui' modi botroz & parū
tēpis fore eius impiū. Porro de cru-
ce dicebant p'nunciare hoc signū
qā sit celeste dogma xpianorū. et o-
porteat signari cunctos crucis in-
ditio. Unde noscitur q; diūsa mēpre-
tati quā dixerat ipator. ueritate
fraudati n' sūt. Utrūq; enī oportune
dictū. seqns tēpus ostendit. Cū au-
dierit itaq; constanti' contra se uenire
iulianū instructione belli parthici
derelicta constantinopolī ueniebat.

Et moysi crinis **Socrates**.

inter cilicas atq; cappadocas numia co-
gitatione appoplexie passione de-
funct' ē. consilatu tauri i florentij
t'ia die nouēbri m'sis. anno uitę
sue quadragesimo & qnto. Et quib;
tredecim cū patre regnauit. uiginti
qinq; post illū. **Sozomenus**.

Quo defuncto. iulianus quidē iā
trachias obtinebat. & n' post mul-
tū constantinopolī ueniens. appella-
tus ē ipator. **historie ecclesiastice lib-**
quint' explicit. Incipit sermo.
Incipiunt tituli.

De iuliani genere et disciplinis. & quomō-
puenerit ad impium.

Quomō iulianus ad ritum deueniret paga-
norū & de sacrificiis idolorum. s'ganus.

Quomō etiā ante ipium latent' fuisset pa-

iii Quia nā fuisse xpianis infensus. Jam s.
 iii Quia initio impij sui magis peperit xpi
 v Quomā maris ep̄s chalcedonijs infacie re-
 darguerit iulianum. Tuo reuocauit.
 vi Quia eos qui fuerant deportati a constan-
 tina de seditione apud alexandriā orta con-
 tra paganos. Tūta diripuit.
 vii Quomā alexandriū georgiū sit extinctus.
 viii Quia iulianus eccl̄as clausit & eccl̄a corna-
 x De eusebio nestario & renone martirib.
 xi De hilarione monacho & crudelitate helio-
 politanorū & aretosiloriū cont. xpianos.
 xii De maro ep̄o eiusq; martirio. Tūtib.
 xiii De macedonio theodolo & datiano mar-
 xiiii De basilio martire & eusebio.
 xv Quē ingratia contra xpianos crudelit̄ sint
 comissa atq; sabastia nec n̄ in phenice.
 xvi De simulachro androgino a paganis in
 eccl̄a constituto. Tposuit.
 xvii De legib; quas iulianus contra xpianos
 xviii De reditu athanasij ad alexandriā.
 xix De lucifero & eusebio. et de celebrato.
 xx De concilio apud alexandriā cū athanasio
 xxi De differentia substantie & subsistentie.
 xxii Pars libri athanasij de satisfactione fugę.
 xxiii Quia eusebius ueniens antiochiā ppter
 paulinū diuisū uidens poplū fuerit.
 xxiiii De hilario pietauense. Indignatus.
 xxv De macedonianis.
 xxvi Quia iulianus q̄q; psecutus sit athanasij.
 xxvii Quomā iulianus fouerit circū propter
 paganitatis cultū.
 xxviii De tito ep̄o bostrensi.
 xxix Quia iulius pcepit ut sedm xpianorū
 ritū etiā pagani orationes & elemosinas
 facerent. id est decimas tēplis offerrent et cete

ra xpianis mouē adimplerent.
 xxx Quib; modis locutus ē paganitatē extol-
 lere & imiles idolis inclinare.
 xxxi De corpore martiris babile & de simila-
 chro apollinis fulmine concremato.
 xxxii De publicatione uasorū eccl̄asticorū & qm
 iulianus pfectus & felix ad nichilantes
 eccl̄am diuinitus sunt puniti.
 xxxiii Quomā apud antiochiā sacerdotis filius
 sit conuersus. Tūus & maximinus.
 xxxiiii Quomā iulianus aquis imolatiens uni-
 uersa polluerit & q̄ restituerunt iunen-
 xxxv Quomā ualentianus q̄ post eū impant
 p aspersione imolatię aque ministrū p-
 cussus sit templi.
 xxxvi De arthemio martire & publica altatissā.
 xxxvii De basilio atq; gregorio. Tūet.
 xxxviii De his qui amore pecunie a fide declina-
 xxxix Quomā pecunias iulianus abstulit
 xpianis.
 xl Quomā ab antiochenis irrisus sit
 xli De simulachro xpi qd̄ deposuit iulianus
 xlii De beneficio herbe que nascitur iuxta
 simulachrū xp̄i. id est miraculis q̄ plo-
 ca diuersa p nomine xpi fiunt.
 xliiii Quomodo iulianus iudeos arinauerit
 contra xp̄ianos. id est tēplo hierosolimorū.
 xliiii De bello paricio & quomā illic iulianus
 prexit.
 xlv Quomā iulianus monachus ei mortē ante
 quam audiret p̄nuntiaret.
 xlvi De inconsulto iulianij dicato.
 xlvi De pemptione iulianij.
 xlvii Quē magie post mortem eius inuen-
 te sunt. Incip̄ lib̄ sextus.
 So Zo meus. Tū.

Nunc igitur de iuliano
pauca dicenda sunt ei que gene-
re ac disciplina. quoniam uene-
rit ad impium. Constantinus
qui orientium suo nomine constanti-
nopolim appellauit. duos habuit ex eo-
dem patre. non ex eadem matre germanos.
quorum unus dalmatius. alter constan-
tius uocabatur. Et dalmatius quidem ha-
buit sui nominis filium. Constantius
autem duos habuit natos gallum et iu-
lianum. Post mortem constantini condi-
toris constantinopolitane civitatis.
dum milites iunioris dalmatium pemi-
serunt. tunc et isti defuncto iam patre pe-
ne mortis periculum cum dalmatio susti-
nuerant nisi gallum quidem egritu-
do quam putabat inevitabilem liberasset.
iulianum uero etas infans. Erat enim
annorum octo. Cumque ab eis feruor im-
peratoris quiesceret. gallus circa ef-
phesum apud doctores erat. ubi etiam
a progenitoribus possessiones habebat.
Propterea iulianus crescens in auditori-
is constantinopolitane urbis exerceba-
tur in basilica. ubi doctores erant
habitu privato procedens. Habebatque
pedagogum eunuchum nomine mardo-
nium grammaticum. nicodemum laconensem.
rethoricam uero legebat apud eubolum.
sophistam tunc christianum. Quod prudentia
a quippe constantii gestum est ne apud
paganum sophistam legens. ad eius supersti-
tionis dogmata declinaret. Et tunc
enim iulianus ab initio christianus. Cum
que lectione perficeret fama per populum

uolubatur. quod posset etiam romanam gub-
nare rem publicam. Quod dum latius pande-
ret. estimationes induxit imperatoris cons-
tancio. Quam ob rem abstinuit eum ab ur-
be regia. et misit in nicomediam. prece-
piens ne conueniret apud libanum
sophistam syrum. Tunc enim libanius a pe-
dagogis constantinopolitanis expul-
sus. nicomedia morabatur. Prohibebat
ergo iulianus apud libanum legere eo-
quod paganus esset. Heruntam librorum et
lectionibus utebatur. Cumque perficeret in
rethorica. superuenit in nicomediam
maximus philosophus. non ille bisantius
patris euclidis. sed ephesius quem postea
quasi artes magicas exercentem ualen-
tinianus imperator precepit occidi. Tunc ergo
non ob aliam causam nicomediam uene-
rat nisi iuliani fama pertractus.
Apud quem iulianus cum uerba philo-
sophica per gustasset. cepit etiam docto-
ris imitari religionem. Is enim etiam
impium cupidinem animo ei immise-
rat. Cumque hec non laterent aures im-
peratoris. inter spem metumque constituit.
suspensionem celare uolens. quod quod dudum
integer fuerat. christianus. postea pro-
diciose effectus. Tonsus monachi-
cam simulabat uitam. et latentem quidem
exercebat in philosophica. in manu-
festo autem sacros christianorum legebat
libros. Venique in ecclesia nicomedie
lector constituitus. et sub hoc habi-
tu furore declinauit imperatoris. hec
equidem per timorem faciebat. nequaquam
ab spe recedens quam inter coeperat.

Dicebatq; plurimis amicorum suorum felicia fore tempora quibus ipse rerum potiretur ipso. Vbi huiusmodi contra eum sic agerent gallus germanus eius cesar constituit. venit ad nichomedia usuruseum cum pergeret ad orientem. Post paululum vero perempto gallo. repente iulianus quique sit suspectus imperatorum. qui etiam eum custodiri precepit. idem fuga lapsus fuisset diuisa loca circueundo saluaretur. Hic quoque sero uxor imperatoris eusebia celatum inueniens supplicauit imperatori quatinus nichil mali pateretur. sed ut potius ad philosophandum mitteretur athenas.

Cepit ergo iulianus **Teodorus.** imperialia sceptrum desiderare. Quia ob rem discurrens uniuersam helladam uates querebat responsa reddentes. consulens si ad suum imperium perueniret. Inuenit quoque uirum quem desiderata se dicere fateretur. Is eum perducens ad quendam idolorum locum. et introitum in adiutorum seductores demones euocauit. Quibus sollempniter apparentibus terrore compellitur iulianus in fronte suacruis formare signaculum. tunc demones trophaei domini figuram respicientes. et sue recordati deuotionis. repente disparuerunt. Quod agnoscens magister cepit culpam iulianum. At ille terrore significauit. iterum se dixit obstipuisse uirtute. eo quod uidentes hoc signum demones euaneuerunt. Porro magister. Non hoc suspicaris inquit o bone uir. quod timueris sic ais. sed abominati hoc signum potius abscesserunt. Et ita ea

piens miserum odio repleuit. christiani signaculi iulianum. **Socrates.**

Post hunc ergo imperator euocauit iulianum. constituit cesarem. danti quoque ei coniugem constantiam sororem suam contra barbaros eum destinauit ad gallias. Huiusmodi quoque imperator constanti contra magnentium solatia petierat. cum nichil profuissent. contra tyrannum romanorum uastabant urbem. Cum esset ergo iuueniculus iulianus. iussit ut praeter consilium ducem nichil moliri presumere. Cumque illi accepta potestate negligerent. propterea barbari superarent. tunc iulianus ducem quidem delictum uacare permisit. sumens autem milites eis quoque spolia peremptorum hostium copio mittens. initium uincendi barbaros fecit. et amorem suum apud milites collocauit. fertur itaque dum in aliquam ciuitatem fuisset ingressus. quod corona laurea quibus solent ciuitates ornari. inter columnas pendens rupta fune super eius caput decidit. eumque aptissime coronauit. Quo facto. cuncti clamauerunt quod ei signum foret imperii. Auit enim quidam constantium propterea eum contra barbaros direxisse. ut ibidem fieret. Sed nescio utrum uera suspitio sit. Nam qui ei germanam dedit uxorem. si hoc cogitasset contra se potius insidias excitaret. Cum ergo iulianus deducere apud imperatorem negligentia quereretur. alter mitis magister armorum eius alacritati conueniens. eius ministerio cum barbaris fiducialiter congressus. Et

dū illi plagatos litteras impatoris eos
ad puincias inuuantis ostendunt. tē
ille legatos eorū misit in uinculū facta
q; congressione uicit ita ut etiā cap
tū regē constantio dirigeret ac felici
tate puectus. amulitib; appellat^r au
gustus. Cūq; corona deesset imperiali
unus signa portantū torquē quā
habebat in collo sumens. uiliani ca
puti circūposuit. hocq; in uiliani
ipatorē factus. Quē ū postea gesse
rit ille philosophus iudicent audi
entel. In ipso namq; pncipio n̄ mis
sa legatione apud constantiū. nec
animū benefactoris placans. q̄cūq;
ei uidebant^r agebat. modo iudices
mutando puinciales. in derogan
do constantio. p̄ urbes singulā pub
lice relegendo ab eis barbaris defi
nitas eplās. Quā ob rē plimi cū se
q̄bant^r a constantio recedentes. Tē
q̄ etiā figm̄tū xpianitatis qd̄ habe
bat abiecit. Et dū circuiret diūsas
urbes aperiens templa idolis offere
bat. et semet ipsū paganorū ponti
ficē nominabat. Cūq; talia gere
ret intestinū bellū contra cōstanci
ū quesita occasione p̄parabat. &
q̄ntū ad eū p̄fici potuit. n̄ enim
sine bellouulso sanguine studiū
eius philosophiē potuerat adimpleri.
n̄ d̄s consilioz iudex. alterū sine al
terius concertatione finisset. Nā
cū uenisset uilanius ad trachias. n̄
ciatū ē mortuū fuisse constantiū
Et in intestino bello romanū libatur

ipsum. Veniens autē uilanius cōstanci
nopolī. cogitare cepit quēadmodū
s̄ pplm cōplicaret. eorū fauorē de
cent^r adquireret qd̄ hac arte fecit.
Bene nāq; sciebat constantiū ab om̄
b; pplis notū consubstantialitatis
amplectentib; odiri. Ob quā rem ab
ab ecclis uidebant^r exclusi. et epi
confiscatū exilioq; directū. Simul
etiā nouerat & paganos fuisse con
tristatos phibitione sacrificiorū et de
siderare adipisci tēpus quo eorū aperi
rent^r tēpla. & habent idolis imolan
di licentiā. Sic q̄ utrūq; poplm
merorib; uulneratū a defuncto cog
noscent. & cōmunē om̄s eunuchorū
uolentia & p̄cipue eusebiū rapinā
ingenuscentes. apud om̄s semet ip
sū artificioso uelamine cōmendant.
Et aliis quidē fingebar. aliis autē
p uanā glām laus erat. om̄b;
tam in cōmune qualis eē religio
ne monstrabat. Et p̄mū quidē
crudelitati cōstantij circa subiectos
derogans. et eā corā poplo uniuerso
redarguens. iubet ep̄os exilio de
portatos euocari. et confiscatas eorū
reddi substantias. tēpla q̄q; paga
norū uelocit^r suos necessarios p̄cepit
aperire. Eos autē q̄ fuerant ab eun
chis oppressi. recipe q̄ male ab eis
fuerant abrepta sanciunt. Eusebi
ū ū p̄sidentē ^{imperiali} cubiculo morte dāp
nauit n̄ solū q̄ multos opp̄sserat. s̄
q̄ gallū q̄q; fr̄em suū et accusatio
ne audierat intemptū. Et corpus

quidē constantij regio honore sepeli-
it. Expulitq; palatio eunuchos. con-
sorez iocos. Eunuchos qdē qd ei uxor
obierat. postquā n̄ duxit aliā. Cocos
autē eo qd cibis simplicib; uteret. Con-
sorez autē unus iqt̄ sufficit multos.
Sēptorū autē plimol fortune antiq̄
restituens. reliq̄ eorū mercedē scrip-
turę dari p̄cepit. Abscidit q; etiā
publicū cursū mularū i caballoz
q̄s publicis uisit utilitatib; minis-
trari. Hęc em̄ opa laudant pauci
plimi q; uitupant. q̄ remoto fastu
palatij contēptibile uidebat̄ impi-
ū. Isem̄ etiā noctib; uigilans cons-
cribebat libros. & descendens in se-
natu publice recitabat. Solus enim
ipatorū a iulio cesare incuria sena-
tis recitauit orationes. Honorabat
q; disciplinarū cultores. maxime
philosofantes. Quā obrē undiq; fa-
ma congregabat. Huimodi uiros
emanantes circa palatia. qui circūa-
michi pallus. magis habitu quā ma-
gisterio. pandebant. Et ranti q; gues
uniuersis xpianis seductores uiri.
et ipatorū sēp religioni fauentes.
Habens itaq; iulianus plimū uane
gl̄e uitū. cunctos ante se p̄ncipel
lacerauit in oratione quā de cesari-
b; sēpsit. Hac q̄ arrogancia motus.
etiā contra xpianos sēpsit libros. Ut
q̄ coquos atq; consorez expelleret. opus
philosophi n̄ tam ipatoris egit. Ut
ant̄ detraheret atq; laceraret. neq;
philosophi neq; p̄ncipis fuit.

Fertur itaq; mox in **Sozomen. ij.**
ipso p̄ncipio iulianū sic apte &
ipudentē negasse xpianā fidē ut
q̄b; dā sacrificiis inuocationib; q̄s
expeditiones pagani uocant. & san-
guinis imolatione nr̄m baptisma
studet abluj. iabreniari ecclāstice
confessionis. Ex illo enī tēpore tā se-
cretū quā publice et in tēplis licet
pagani sacrificia celebrabant. fert̄
q̄ dū aliquando sacrificaret. ostensū
sit ei in uiscerib; pecudis imolati
signaculi crucis corona circūda-
tū. Quo uiso. alios quidē sacrificij
ministros fuisse p̄ritos. Estimante
q̄ppe huimodi religionis uirtutē
& xpiani dogmatis ēt̄nitatē. eodē
corona q̄ circūdabat crucē. uicto-
rie ēēt inditiū. iqt̄ ambit̄ circuli
a suo p̄ncipio nūsq̄ā t̄minaret̄
s; magis rursus reuertēret̄ in semē
ipsū. Cūq; ceteri mirarent̄. p̄nceps
huius scientię confortauit eos dicens
p̄s̄pa & utilia sibi inditia fuisse mon-
strata. iqt̄ magis signū dogmatis
xpiani cohereret̄. nec ei quo uellet
dilatari liceret circuli t̄mino circū
septum. **Teodo. Ri. t. u. s.;**

Iulianus enī metuens constantiū.
q̄ genere primos tyrannidis for-
midine p̄mebat. lectorū sociatus
choro. & diuinos codices in ecclā po-
plo audiente legebat. Nā et basilicā
martyrū edificauit. quā diuina p̄-
uidentia n̄ suscepit. **Sozomen. ij.**

Eū adhuc pueri gallus iulianus

in capadocia morarentur. aiunt habuisse eos tunc studiū ut maximā basilicā ad sepulturā martiris maiore fabricarent. et inter se diuiserūt opus. Cūq; ambo certarent in edificio ut altitū suparet: fertur aliqd puenisse miraculū. q; nisi astenuit sup eēt q; se audisse ab insipientib; enarrant. uideretur forsitan incredibile. Galli nāq; pars augebat et omīno crescebat. Iuliani uero labores alij quidē fodebant. alij etiā ipsa enormente ruderib; implebant. alij quociēs deposita fundamenta terre copulari nō poterant: ac si quēdā uolenta uirtus ex loco inferiore eū reperiendo depelleret. Quē causa cunctis apparebat eē prodigiosa. Ex illo nāq; estimabant. q; nō eēt uir ille in religione xpiana salubris.

Cū q; solus tenuisset **Sozomen** impiū. templaq; **impy.** reserasset. q; alia repararet. omnē deuotionē ministris tēploꝝ affluenti impendebat. Sepe uero ciuib; incōmune rescripsit. ut ad paganos accederent ritus. et ei donatione fruerent. xpianis se inimicū aperte designans. ita ut neq; uenire ad se eos uellet. neq; legationes eorū suscipere. Veniq; cū p se mouissent bellū legationē mittentib; nisibinis tanquā omib; xpianis. q; neq; tēpla reserantib; neq; adeorū sacra uenire uolentib; imminatus ē nō se auxilium pbiturū. nec

legationē quasi pollute ciuitatis esse suscepturū. neq; ad eos pmitus accessurū. nō cognosceret in paganitatē eē mutatos. Hoc etiā apud palestina questus. de constantiniensib; delegauit. Hic enī locus cū esset gaze portus q; maioria uocaretur. eēt q; xpianis plenus. a constantino dignitatē meruit ciuitatis ierisily et nomine constantia nōcupata ē. Inuultū enī arbitratū ē constantinū ut paganis subdita uideret eē gazeis. Tunc q; iuliano regnante. litem gazei constantiniensib; intulerūt. Quo iudice residente. constantia rursus eis subdidit. distantē quasi stadia uiginti. q; ex illo sublato priori nōie gaze marithime uocabulo nuncupatur. habet enī cōmunes iudices atq; duces. Sola uero iura ecclie. dual uident ostendē ciuitates. Utraq; enī suū epīm habet et clerū. et uigilie martyrū atq; collectarū apud eos seorsū fiunt. et termini utriq; epātus ecclie q; subsistunt. Quodā tēpore defuncto mauimeno pontifice. quidā p̄sultū ecclie gazeorū studuit utriq; clerū sue ditioni submittere. fas nō eē dicens ut uni ciuitati duo epī p̄siderent. Resistentib; maiomenis. delibauit p̄uincie sinodus. ut eis p̄priū ordinaret episcopū. oportere credens ut qui sub constantino p̄petatis religionē ciuitatis habet p̄uilegia meruerunt. et pagani p̄ncipis iudicio hec ami

seru in sacerdotiis & ordine ecclesiarum.
nequaquam dato antiquo honore pri-
uarentur. Ea siquidem repestata cesa-
rea cappadonie maximam ac felicissi-
mam ciuitatem ita uocari prohibuit. eiq;
appellationem antiquam cesaris abro-
gavit. quam a claudio cesare pmerne-
rat. Nam prius maxima uocabatur. Habetat
enim odium eius antiquum eoquod omnis eius
ecclesie populus christianus. et templum apud
se iouis patrii destruxisset apol-
linis. Nam cum etiam eo regnante for-
tune sacellum quod solum remanserat
christianis fuisset euersum. ciuitati
crudeliter erat infestus. et paganorum
populos illic habitantes ualde culpa-
bat. quod semet ipsos ultimi non essent. et quod
liber per fortuna sustinuissem. Omnis
uero possessiones atque pecunias cesari-
ensium ecclesiarum cum uerbis exquirent
ad medium eius iussit asferri. Quorum
ex eis trecentas auri libras imperator
publico collocauit. Clericos autem u-
nuiusos aggregari iussit milites iussit
duci prouincie seruituros. quod est nimis
graue reuehementer iniuriosum. Popu-
lum uero christianorum cum uxoribus atque filiis
inscribi precepit. itaque iuaneos tri-
buta persolvere cum intimatione
iurant quod nisi templum rursus festi-
nant edificarent. reuocatum nimis
affligeret. et neque capita sua galileos
habere permitteret. Sic enim solebat euo-
care christianos quod forte eueniret nisi
fines celeriter defecisset. .v. C. m.
nimitio namque parrens christianis. clementior

uius est sciens priores persecutores ni-
chil profuisse ad augmentum paganita-
tis quod punierint christianos. quod magis
hinc creuerint et facti sunt gloriosi pro
uero dogmate morientes. Inuidiam
ergo habens eorum glorie a tormentis absti-
nuit. iudicans esse necessarium ut ser-
mone potius et ammonitione ad paga-
nitatem colendam populo suaderet cre-
dens etiam hinc se monstrare clementem.

Dicitur enim quia dum v. C. m.
constantinopoli apud fortunam
sacrificaret urbis. accessisset ad eum
maris episcopus chalcedonie. et publice
impium et sine deo apostatamque uocita-
set. illum uero solum ei impropasset cecita-
tem. Erat enim senex et per imbecillitatem
oculorum. manu alterius agebatur.
super hec uolens etiam lacerare dominum con-
suevit dixit. Neque galileus deus tu-
us curare te potest. Respondens
uero maris. Ego inquit domino meo per ce-
citatem gratias ago. quod hoc ideo est gestum
ne te uideam pietate nudatum. Im-
perator autem nichil respondens absces-
sit. Sic enim putabat potius roborari
paganitatem si se patientem ac mitem
christiano populo demonstrasset.

Hec itaque faciens eosque v. C. m.
fuerant a constantino fugati
per religionem reuocauit. et confisca-
tis patrimoniis suarestituit. prece-
piens populo ut nullum ledent christia-
num. neque nolentem sacrificare compelle-
rent. sponte uero accedentes ad aras.
prius expiari apud demones purga-

riq; solitis eorū sacrificiis pparabat.
Clericis autē omnia pūlegia. honore
consuetudinesq; subtraxit. & leges
positas p eis soluit. ipsosq; curie tra-
didit. Simul & uirgines atq; uidu-
as q̄ pro penuria int̄ clericos pasce-
bant. iussit exigi ea q̄ dudū a pub-
lico accepisse uidebant. Constantiū
enī impator disponens res eccliarū
unicuiq; ciuitati p̄spexit. ut clerici
sufficiētia emolūta p̄ciperet. et
hoc lege firmauit qd̄ actenus mor-
tuo iuliano seruatur. hanc exacti-
onē aiunt nimis fuisse crudelem.
Auferebat enī subinde pecunias &
ornamēta sacra. templaq; sub con-
stantino & constantio fundata des-
truebant. datę ad edificia pecunie
rursus exigebant. hac occasione
sacerdotes & clerici & popl̄s xpianus
crudelit̄ uexabatur. *Soctes. viij.*
Per idē tēpus in alexandrinorū
maxima ciuitate. contigit ex
huiusmodi causa sedicio. Erat quidā
locus in ciuitate antiquis tēporib;
desolatus atq; neglectus. multaq;
sorde cōpletus. hic pagani oī deę
methres sacrificantes homines imo-
labant. quē locū constantius quasi
uacantē. ecclē alexandrine conces-
serat. hic georgius uolens oratorū
fabricari. repurgū faciebat. Qd̄
dū fieret. inuentū ē illic aditū in
multa p̄funditate constructū in
quo paganorū misteria celabantur.
Erant enī ibi caluarie hominū plu-

rimę. maiorū parit̄ & infantū. qui
phibebant̄ illic extincti. ut ex eorū
uiscerib; artes magicę exerceant.
hec ḡ xpiani in aditu respicientes me-
thres. studuerunt ad irrisiōnē pa-
ganorū uniuersis hec facinora referre.
deuulgabantq; capita hominū que
comperant. hec alexandrie pagani
respicientes & obprobriū n̄ ferentes.
ira succensī sūt. et om̄e qd̄ ad p̄sens in-
uenerunt arma iudicantes. impetu
contra xpianos facto multos inteme-
runt. alios gladiis. alios fustib; aut
lapidib; alios funib; strangulantes.
quosdā etiā crucifigentes. ad sacre
crucis iniuriā. plurimos diuersis
uulnerib; affligentes. Et ita gestū
ē. ut neq; primis parcerent. s; phi-
lophus philosophū percussit. et fr̄
frēm. parentes filios. & inuicē in
sua nece grassati sūt. Quāob rem
xpiani eundē locū purgare que-
uerunt. *Sozomenus. iij.*
Intra cū iudices denuntiassent mor-
tuū fuisse constantiū et ip̄are iuli-
anū. seditionē fecit alexandrie po-
pl̄s paganorū. et impetu facto sup̄
georgiū. uincul̄ eū alligauer̄. Quē
post paululū uenientes ad carcerē
p̄merunt. eiusq; cadauer ip̄onen-
tes camelo a mane usq; ad uespam
p̄ totā pompā uere ciuitatē. et cir-
ca sera concremauer̄. Multi fert̄
arrianorū eoqd̄ ab amatorib; atha-
nasy factū sūt. S; ego reor indubi-
tant̄ hoc fecisse gentiles. cū utiq;

et quere las habent aduersus eum propter
idola. et templorum iniurias prohibitionem
que sollempnitatum. quod etiam iulianus sic
se habuisse testatur per litteras ad alexan
drinos missas in quibus culpatur eos pe
namque relaxat. quasi propter reuerentiam
serapis. quem ciuitatis conseruatore
dicit. et alexandri conditoris eius. nec
non iulianus sui amicum in paganita
te deuoti. et christianos nimis odienti.

Dicitur enim quod studium .x.
habuerit ut in thesauros impera
torios plima et pretiosa ecclesie antioche
ne uasa recondere. et clausisset ec
clesias. et uniuersos clericos effugasset
solusque tunc theodoritum sterisse prohibe
re. quem dum tanquam uasorum custodem
comprehensum crudeliter sauciasset no
uissime gladio precepit occidi. Qui
fortiter inter uniuersa tormenta respon
dit in per dogmatis confessione deuicit.
Cumque uniuersa deo dicata uasa et pal
lia collegisset. percipiens hinc intra con
tumelias et iniurias ut uoluit agere
christum. super ea etiam sedit. et cumulum
auit iniuriarum. Morque uerenda
eius illos femoribus circumposita feruit
et percussa. Et ad tantum peruenit usque
ad putredinem ut uermes crearet.
medicis laborantibus nec ualentibus
uincere passionem. Conficiebant enim
omni moda pretiosaque medicamina
ex pinguibus uolatilibus ut eorum crassi
tudine corrupta et putria membra
lurentur. hoc facto uermes ad super
ficiem prouocabant. qui in profundo ebulli

entes uinas discerpabant. moreretur
non fuit ab hac passione securus. hoc
itaque claruit diuina indignatione
gestum. dum etiam custodes impium
thesaurorum et alii pluri aduersus ec
clesias insurgentes inopinata et mise
randa morte defuncti sunt quasi super
na indignatione dampnati. .xi.

His dictis tempus est ut memorem fa
ciamus eusebii et nectarii. et
zenonis fratrum christianorum contra quos
odium exercentes populi gazeorum do
mi celatos et comprehensos. uinculis
que traditos atque flagellatos. postea
conuenientes in theatrum aduersus
eos clamare ceperunt. quasi eorum tem
pla destruxissent. in iniurias pa
ganorum preterito tempore multa ges
sissent. Cumque aliter ut uulgi
moris exercitarent. concurrentes
ad carcerem et educerent eos. crude
liter occiderent. nec intra pronos. nec
supinos trahentes atque percipientes.
et uulnerantes lignis. lapidibus
atque fustibus. Audiuimus namque etiam
mulieres aggressas. et cum radis tela
rium corpora uulnerasse. et coque
publicos. alios aqua. alios feruen
tes ollas. fudisse super eos. alios fu
bulis eorum membra perforasse. Cumque
eos dilacerassent. capitaque fregissent
ita ut cerebrum in terra iaceret. dedu
xerunt ante urbem. ubi solebant
mortua iumenta picere. Ibique eorum
corpa concremant. ossa que reman
serant inter cadauera camelorum et

et asinorum permiscuerunt. ne possent facile reperi. quod non diuulauit. Quedam namque mulier christiana non tam gazeade diuino precepto per noctem ea colligens. et in urna recondens. zenoni eorum consobрино seruanda contulidit. Is enim per uisum mulieri reuelauit hunc uirum. Et namque erat ignotus et nunquam habita persecutione celabatur. Hoc ergo in per mulierem reliquias eorum accipit. inter domum seruabat. Cumque is eisdem ecclesie suscepisset episcopatum. impante theodosio fabricata basilica ante ciuitatem. et altare fixo ossa martyrum collocauit. iuxta confessorum nestorem. Qui dum in uita sua cum istis suis primis habitaret. cum martyribus comprehensus a populo. uinculis eorum flagellisque participat. Is enim diuturnius habens pulcherrimum corpus. ad miserationem persecutores adduxit. quem ante portas semiuuui. morti tam primum precerunt. Hec colligentes quidam. zenonem deculerunt. apud quem dum curaret defunctus est. xij.

In autem dum bilarione monachum gazei requirerent fugit in siciliam. ubi ligna de montibus colligens. et in ciuitate uendens transigebat cotidianam uitam. Cumque ei illic uirtus fuisset patefacta per demones. uenit indalmatias ibique uirtute diuina plima miracula faciebat. ita ut etiam mare quod quedam occupauerat loca sua oratione repelleret.

Sed etiam hinc rursus abcessit. quia ubi laudabatur habitare declinabat. Demutando loca cunctis esse studebat incertus. ut opinionem suam crebra migratione destrueret. Nonisime uero dum nauigaret cyprum uenit in pasum. uirtutisque ab episcopo paphi dilecti locum. et circa predium carybdi. nuncupatum philosophatus est quem ut martyr non esset fuga prohibuit. Fugebat enim quia preceptum diuinum non expectare persecutores. Nam qui in persecutione comprehenduntur. fortiter ferre iubentur. Gazei siquidem et alexandrinus contra christianos talia gessisse noscuntur. Sed heliopolitani rarechusi syriam habitantes ad tantam uenere crudelitatem. sic illorum temporum homines explanant ut sacras uirgines insolitas a populo uideri publice nudatas stare cogerent in theatris quas promissus irriserent postea totonderent nouissime per medium sectas portas ut eas comederent pro uocabant. Ut ergo reor heliopolitas ad crudelitatem sacrarum uirginum res illa perduxit. eo quod patria consuetudo qua fornicabantur eorum uirgines ante quam nubarent. prohibita uideretur. Constantinus enim destructo in ea ciuitate ueneris templo. primum apud eos construxit ecclesiam. et consuetas fornicationes lege prohibuit exerrari. Arethusius uero marcum sue ciuitatis episcopum senem. uita et consuetudine reuerendum mirabili morte

pemerunt. Hec enim etiam prius habuerat
odiosum eo quod constantium temporibus ut
paganos ad christianitatem reduceret. tem-
plum eorum ornatissimum pretiosumque des-
truxerunt. Cumque iulianus ipse motus
in eum esset. precepit ut aut estimationem
templi redderet. aut eum rursus edifi-
casset. Et dum utrumque impossibile foret
christiano simul et sacerdoti. primo fugit
secundum evangelicam legem. Postea vero cum mul-
ti propter eum periculum et necessitatibus sub-
derentur. de fuga reversus est. et sponte
semet ipsum populo quod uellent in eo ex-
ercere contradidit. Quidam lauda-
re philosophiam debuissent. creden-
tes potius contemptorem irruentem in eum
et per singulas plateas trahentes. eius
capillos et membra dilacerabant. uiri
simul et femine. ita ut subtilibus
restibus. aures eius absciderent. Verum
infantes apud magistrum positi
deludebant eum alapis cedentes et
graphis sine aliqua parcitate pun-
gentes quem etiam in cunicula depo-
suere fecerunt. Cumque adhuc respi-
raret ex melle et liquamine pun-
gentes. in sportam mittentes appen-
derunt in aere. Unde quod non uespis et a-
piis. eum contingentibus. et carnes eius
uescentibus. dixerit arethususque
ipse quidem esset excelsus. illos uero uide-
re inhumili constitutos. sed propter
hoc etiam ipsos fore passuros.

Hec etiam ipsos fore passuros.
Nec etiam agentes **Theodorus.**
cogebant eum ut templum reedifica-
ret. aut ut daret expensas. Quidam

non faceret. putantes pauperem uel medie-
tatem petebant pecuniarum. nonnulli
me uel paucum aliquid exigebant.
Quibus ait. Nec unum obolum pro omnibus da-
bo. Sic ergo superati. ab eius se suspende-
re supplicis. **Sozomenus.**

Sermo fertur quia tunc prefectus
principue paganus fuerit. ammiratus
marci constantiam. et ad principem
ueniens querebat dicens esse uere-
cundum ut in uno sene tanta tor-
menta committerentur. et christianos dum ta-
lia paterentur fieri gloriosos. se uero ma-
gis esse obprobrio. Marcus ergo tali est
fine coronatus. **xiiij.**

Eodem tempore macedonius quoque
theodolus et dadianus. friges.
martyrum pignora consequuti sunt.
Nam dum in meroe ciuitate phrigie
templum aperuisset. puencie index.
et longuo tempore plenum rudibus
emundaret. ingredienti ibi per
noctem idola contriuerunt. Cumque pro-
pter hoc multi comprehensi ad sup-
plicium ducerentur. illi semet ipsos
innotuerunt. Quos dum index quasi
habita satisfactione delictorum nol-
let occidere populi clamantibus. uario
tormentorum genere castigauit. No-
uissime uero in craticula suppositos
ardere precepit. Cumque cremaren-
tur. si assis inquirunt carnibus. o
amacie delectaris. sic enim uocabatur
index. altera latera ignibus obiecit. ne
dum comedere ceperis carnes. semicru-
das inuenias. Et isti ergo fortissimo

certamine deuicerit. Aiuunt itaq; bu-
tyrin in ancyrā galatię clarissimā
fortissimāq; habuisse confessionē cū
fuisset inherere que uocat̃ eneratī-
tarū idē abstinentiū. Hunc enim
dū iudex cōprehendisset quasi cōt̃
paganos insipientē torquere uole-
bat ī publico. iussit q; ut appende-
rēt ī ligno. Tē busiris extēsi cito
manib; supra caput nudauit la-
tera dicens: opus n̄ ē ut minis-
tri appendentes cū deponentes q;
laborarent cū ēet ipse p̃nuus ad pe-
nā quā uellent exerceat. & latera
sua tortorib; p̃pararet. Quatq;
ei p̃missione iudex rei expiūto
magis obstupuit. Nam dū ungulę
ferreę eius latera uehementi exara-
rent. donec iudici placuisset. susti-
nuit man̄ extēsas & plagas. cū
alacritate suscepit. Post hec aut̃
reductus ī uincula quiescebat.
Porro uerorū post paululū morte
nunciata. iuliani usq; ad theodo-
sij p̃ncipatū uirtē ī ecclā catho-
lica acta penitentia prius herē-
seos conuersatus est. **xiii.**

In illo siquidē tēpore ferunt uitā
finisse martīrio basilij ecclē an-
cyrane p̃sbyterū. & eupsichij ce-
sariensē cappadocię. ducta nup̃ ux-
ore dū adhuc quasi sponsus ēt ui-
deret̃. Eupsichius enī p̃empt̃ est
p̃t̃ fortune tēplū. qđ sicuti iā diri-
m̄ dirutū fuerat. ī cōmune ce-
sarienses irā p̃ncipis s̃t expti. Et

alij quidē morte. alij fuga multa-
ti sunt. Basilij aut̃ studiosus
uir circa dogma p̃batus. dū uirtē
constantī restitit arrianis. et p̃pt̃
ea eudorij decreto ab ordine ē remo-
tus ecclastico. Cū ū iulianus tenu-
isset impiū. xp̃ianos publice com-
monebat ut p̃pū dogma serua-
rent. nec paganorū sup̃sticione
macularent̃ honoresq; collatos
ā p̃ncipe p̃ nichilo iudicarent. tē-
porales utiq; & perpetue dāpna-
tionis auctores. Ip̃tē g̃ ī suspici-
onē & odiū ueniens paganorū. qm̄
publice sacrificantes inspiciens
stabat. ī ingemiscens orabat. atq;
clamabat. ne ullus xp̃ianorū hui-
modi errore teneret̃ obnox̃. cōpre-
hensus et traditus p̃uincię iudi-
ci. multaq; tormēta fortit̃ sustinens.
martīrio coronat̃ ē. hec g̃ colligēs
sub uno retuli licet diuersi anni
uel dies eorū uideant̃ ēē martīrij.

Que enī idolorū **Teodoritus. xv.**
seductionib; subditi tēpore illo
cōmiserunt. multa quidē s̃t & p̃p̃is
libris gentia. s; ego ex multi pau-
ca narrabo. In ascalona siquidē
igara uiroz sac̃dotio dignorū. et
mulierū uirginitatis cōsiliatio
ne pollentiū. diuidentes uteros
& ordeo cumulantēs. opposuerunt
comestioni porcorū. In sabastia ū q̃
ē eidē p̃uincię ciuitas. iohis bap-
tiste sepulchrū apuerunt igniq;
tradiderūt. Ossa ū ad puluerē dis-

perunt. Porro scelus quod in phenice
comiserunt. quod poterit. vel dicere sine
lacrimis vel audire. In heliopoli
enim quod est circa libanum. erat quidam dia-
conus nomine cirillus. is ipse constan-
tino. succensus zelo diuino. multa
idola quae illic adorabantur contriuit. et
igni cremauit. Cuius actionis memo-
res nec notandi uiri. non solum peremerunt
etiam secantes uentre ex eorum iecore co-
mederunt. Qui tam omnium inspectore
non potuerunt effugere. sed dignas reddi-
derunt sua praesumptione penas. Quorum
enim illo scelere participatis. denti-
bus caruerunt. et facti omnes elingues sunt.
Nam et ipsi pariter defluerunt con-
sumpta putredine. Et dederunt etiam
uisum et passionibus suis uirtute pre-
dicauerunt omnibus pietatis. **xvi.**
nemesis uero quae est in eis confinio ciui-
tatis. dionisegetimidi. id est muliebris.
ecclesia quod do nup fuerat edificata di-
cauerunt. ad derisionem simulachrum il-
lic statuentes androgynum. id est quod ui-
rum monstraret ac femina. In do-
rostolo uero insigni trachiae ciuitate
iulianus inuictissimus decertator.
a capitolino uniuerse trachiae iudice
igni contraditus est. Porro marci are-
thusepi gesta uel passio. sofoceli con-
tione noscitur indigere ut digne ac-
tus illius tragedie ordine recitentur.
innumera quaque alia. **xvii.**
in omni terra et mari ab ipso contra
pios illo tempore sunt commissa. Te ergo apte
deus odibilis ipse contra pietatem po-

nebat leges. ipsum quidem intulit
galileorum filius. sic enim saluatori nostri
cultores denominabat. poetarum et
rethorum atque philosophorum legere dis-
ciplinas. Propis inquit penitus
secundum puerbum uulnerantur. Et nostris
enim armati conscriptionibus. contra nos
bella suscipiunt. Post hanc aliam
posuit legem precipiens galileos ex-
pelli militibus. **Socrates. xviii.**

igitur athanasium de fuga remean-
tem alexandrinorum populo libenter exce-
pit. expulseruntque ecclesias arrianos. et
athanasio septem uenerabilia tradi-
derunt. Verum arrianum in domibus ig-
nobilibus se colligentes. in loco geor-
gii lucium habuerunt. **xviii.**

Ea siquidem tempestate lucifer cara-
lensis. et eusebius uersellanensis
episcoporum ipsorum iussione ab exilio reuo-
cantur. Uterque enim ultra thebaidas
terminos ab exilio remeantes. trac-
tabant quemadmodum corruptam
ecclesie regulam repararent. Placuit
ergo ut lucifer quidem ad antiochiam sy-
rie perueniret. Eusebius alexandriam.
ut una cum athanasio facto concilio
ecclesie dogmata roborarent. Lucifer
tamen misit in locum suum diaconum.
per quem confessus est ratum se habiturum
quod esset concilii ordine constitutum.
Ipse autem ueniens antiochiam. fluctu-
ante inuenit ecclesiam. Erat enim
inter se turba diuisa. in tantum heresis
arriana. quae erat sub euzoio diui-
debat ecclesiam. sed etiam meletius sequens.

studium habentes circa suum presule. assu-
it consortibus recesserunt. Tunc quod luci-
fer ordinans eis paulinum episcopum rur-
sus abscissit. Eusebius autem ueni-
ens alexandriam cum athanasio concilium celebravit. **xx.**

Conueneruntque ex diuersis ciuitatibus
episcopi. inde maximus necessariusque
rebus habuerunt tractatum. ubi etiam de sancti-
spis diuinitate tractantes. cum con-
substantiali trinitate apprehenderent.
et ubi inhumanatum non solum carne
sed etiam anima declararet. sicut oli-
uius ecclesiasticis complacuerat. Non
enim nouam religionem in ecclesiam intro-
duxerunt. sed quam ab initio ecclesiastica
traditio docuit christianos. Sic enim
omnes antiqui ex hoc habita huiusdis-
putatione sermonis. scripturam nobis
probatissimam reliquerunt. Nam hirc-
neus relement. rapollinarus hie-
rapolites. et serapio antiochenus presul
ecclesie. animatum cum quod inhumanatum est
in suis sermonibus se professi. Nec non
per berillum episcopum filadelfie. in arabia
constituta facta synodus. scribens
ad eundem berillum. huius ipsa contradi-
dit. sed etiam origenis ubique in suis
libris animatum nouit cum quod est in-
humanatum. Per prius tamen non uisum
est in genesi hoc sacramentum congru-
enter exponit. ubi ad adam quod dicitur. christum
eum ubi ecclesiam latius explanauit.
horum itaque dictorum digni sunt testes sancti
paphilus. idque ex eo cognomine habebat
eusebius. Ambo namque communiter ori-

genis uita commendantes. et ei aduer-
sarius resistentes. insignibusque libris
satisfactionem pro eo componentem. non pri-
mum origenem ad hanc disputationem
uenisse dicunt. sed mysticam ecclesie intro-
ductum fuisse traditionem. At illi qui
alexandriam conuenerunt. non sine subti-
li inuestigatione questionem de substancia
et substantia reliquerunt. Osius
namque cordube hispanie presul de qua
sermo placuit. permixtus ab imperatore
constantino. ut flammam tunc ab arrio
excitata extingueret. etiam sabellij
libienensis dogma destruxit. De substancia
ac substantia habuit questionem.

Interea plurimi episcopi **Soromeni.** et
in alexandria congregati. cum atha-
nasio et eusebio. niceni concilij desti-
tuta roborauerunt. et consubstantialem
patriae filio semper spiritum sanctum confessi
trinitatemque nominauerunt. Et quoniam de
substancia et substantia questio tur-
babat ecclesias. sapienter decretum est ut his
nominibus contra sabellianos solos uti-
mur. nec nominum propria idem putetur et
substantia. quod substantia. **Socrus.**

Hec quidem tunc synodus. Nos autem
de substantia et substantia siquid
nouimus. absurdum non est breuiter indica-
re. Et qui elladica explanauere pru-
dentiam. substantiam quidem diuino in
definiunt substantie ubi neque sermo
ne fecerunt ullum. Hircneus autem
grammaticus in libro ubi uerba per litteram
colligit. etiam barbarum uocat hoc uerbum
neque apud aliquos antiquorum dictum et

ut si alicubi sit inuentum. nō hoc indica-
re qd nō intelligit. Nā apud elem in
phenica locū insidiarū significare
subsistentiā meminit. Apud menan-
drū ueluti feces que ex uino colligim
findeleo subsistentiā designare dicit.
Sciendū tam qd licet antiqui philosophi
hō sermonē reliquerint. tñ iuniores
philosophorū p substantia substan-
tię sermonē sūt usi. Substantię ū dē
finitionē diuisis modis explanauerūt.
Sig definitione substantia circūscri-
bit. qm in dōq nō potest cōprehendi
p hoc uti sermone poterim? Verū
euagrius in monachico libro petu-
lant quidē inconsiderate dedō dis-
putandū ēē phibuit. Definiri ū di-
uinitatē modis omib; interdicit. At
enī rerū cōpositarū ēē definitiones
Is itaq; sic ait. Omīs inqt ppositio
aut genus habet qd pdicat. aut spe-
ciē aut differentia. aut ppū aut ac-
cidens. aut ex his cōposita orationē.
S; nichil in scā trinitate horū q dicta
sūt poterit cōprehendi. Igit qd in-
effabileē ratione taciturnitatis ad-
oret. hoc quidē euagrius. Nos autē
licet facta digressionē h dixisse ui-
deam. tam tanq utile historie cau-
sā nos retulisse nō penitet. **xviii**
Verū arhanasius librū de satisfac-
tione fugę olim a se cōscriptum.
tē p sentib; eis legit. Cui partes uti-
les et que prosint hic interens totū
librū multorū uersū querere et lege-
re studiosos amoneo. At enī. Ecce

huiusmodi sūt psumptiones impiorū hec
agentes nec erubescetes in quib;
p mū cōt nos mala sūt machinati.
hactenā accusant. qm marī eorū ppa-
ratas necib; declinare potuim. et
amarissime poti ingemescunt. qm
nos penitē aputare nequiuēr. et im-
ppant timorū causā ignorantes
qd dū hoc submurmurant. in semet
ipsos magis retorquent culpā. Nā
si fugere malū est. psequi multo
deterius. hic quidē ne mouat abs-
condit. hic autē psequit ut occidat.
Et ut fugiat quidē scriptū ē. Qui
autē qrit occidere. puaricat legē.
magis ipse fugiendi pbet occasi-
onē. Sig fugā imppant psequentes.
erubescant potius semet ipsos. qui
escant insidiari. quiescunt conti-
nuo fugientes. S; a calliditate nō
desinunt sua. rēphende omī uir-
tute festinant scientes qd fuga pse-
cutionē patientiū. inditū ē ma-
ximū psequentū. Nullus enī mit-
tē atq; clementē fugit aliquis. s; magis
ferocē simul et callidū. Omīs enī
qui gemebat & uerabat a saul fu-
gebat. et ueniebat ad dauid. S; is-
ti ptea eos qui absconsi sūt interi-
mere student. necorū malitiā ui-
deant arguere. qui etiā in hac par-
te cecantur. Nam qnto fuga ma-
nifestior ē tanto amplī eorū insidi-
is. necesse exilia q cōmissa omib; sūt
apta. Nā siue pmanant mors cōt eos
semp exclamat. siue rursus exilia

minent. itaque ipsi contrarie mali me-
moria destinare nesciunt. Et siquidem
sanam habent mentem: uiderent semet
ipsos in his esse constrictos. sequi in con-
silio suis offendere. Si quoniam sapientia perdi-
derunt. propterea persecutione decipiun-
tur. Et querentes occidere suam non con-
templantur impietatem. Nam si derogant
eis qui fugiunt querentes occidere.
quod faciant cum uident iacob fugien-
tem fratrem suum esau. et moysen in ma-
dian descendisse propter pharaonis ti-
more. Quomodo satisfacient fugien-
ti dauid saul. qui in domum misit
ut interimeret eum dum absconditus fu-
isset in spelunca. et mutasset uultum
suum. donec declinaret ab abimelech.
Ob quam causam inimicorum euasit insi-
dias. Quod dicant isti qui omnia perfert
petulant. Videntes maximum belia-
rum oratione quidem mortuum suscitasse.
et tamen absconditum propter ^{arab} ahab et fugisse
propter insidias hiezabel. tunc etiam quesiti
filii prophetarum celati sunt latentes in spe-
luncis apud abdiam. Sed si hec tanquam
uetera non legerunt. saltem memoriam
habeant euangeliorum. Nam et discipuli propter
metum iudeorum recesserunt celantes se-
met ipsos. et paulus in damasco a
principibus gentium quesitus. de muro in
sporta depositus est. et in manus quarentis
effugit. Hec ergo de sanctis uiris scriptura
dicente. quam putas excusationem sue
petulantie poterunt inuenire.
Siue ergo timore imponent. contra semet
ipsos tanquam uelamini locuntur. siue

contra uoluntatem dei. hoc dicant fieri. scrip-
turarum diuinarum uidentur penitus in-
expti. Nam in lege preceptum fuit. ut
deputarentur etiam ciuitates ad fugam.
quatinus hi qui querebantur ad mortem. qui
quoniam liberi possent. In nouissimo uero
tempore sanctorum ueniens ipse quod moysi
locutus est. patet uerbum rursus hoc dedit
mandatum dicens. Cum persecuti uos fue-
rint in hac ciuitate. fugite ad aliam.
Et post pauca dicit. Cum ergo uideritis
abominationem desolationis quod dicitur
tunc est per danibele prophetam stantem in loco
sancto. qui legit intelligat. Tunc qui in iu-
dea sunt fugiant in montana. in qua in-
tecto est. non descendat tollere aliquid de
domo sua. in qua in agro. non reuertatur
tollere uestes suas. Hec enim scientes
sancti. huiusmodi habuerunt conuersionis
modum. Que enim non preceptum domini. hec
etiam ante incarnationem suam presentiam in
sanctis locutus est. Et hinc hominum timi-
nus ad perfectionem ducens. ut quod deus
iuberet hoc faciant. Propterea et ipsum
uerbum propter nos inhumanatum cum
quereretur sicut nos ipsi. abscondi dig-
natum est. Et iterum dum persecutionem pa-
teretur fugit. et ab insidiis declina-
uit. Decebat enim eum sicuti fame et
siti. etiam hoc pati. et hoc in ostendit
semet ipsum inhumanatum. Ab initio
siquidem morbo homo factus est cum esset par-
uulus ipse per angulum mandauit io-
seph. Surgens sume puerum et matrem
eius et fuge in egiptum. futurus est enim he-
rodes querere animam pueri. in ortuo

q̄q; herode uidet̃ p̄p̄t archelaū filiū
ei in nazareth fugisse. Q̄ndo iā etiā
dñ̄ semet ipsū innotescbat. & ma-
nū aridā restituerat sanā. & pha-
risei quidē egredientes. consiliū fe-
cerūt adūsus eū ut eū occiderent. Ihs
aut̃ sciens secessit inde. Nā et q̄ndo
lazarū suscitauit a mortuis. ab illa
inq̄ die cogitauerūt ut occiderent eum.
Ihs q̄ iā n̄ palā ambulabat int̃ iu-
dōs. s; abiit inde in regionē iuxta
desertū. Deinde saluatore dicente.
an̄ quā abrahā fieret ego sū. iudei
q̄dē tulerūt lapides ut mitterent su-
per eū. Ihs aut̃ absconsus ē. exiit
de tēplo. Et insiens p̄ mediū eorū
abiit rita discessit. Putas hec ui-
dentes magis aut̃ audientes cū n̄
uideant. ^{quom} sedm̄ qd̄ sc̄ptū ē n̄ debent
igne cōburi. qm̄ contrā hūc q̄ dñs
facit et docet cogitant. & locunt̃.
Nā qm̄ iohs martyriū sustinuit. & q;
corp̄ sepeliere discipuli. audiens ihs
discessit inde in nauē ad deserti
locū seorsū. Dñs itaq; h̄ faciens. ita
dicebat. S; utinā isti ul̄ sic erubescerent.
& usq; ad homines suā petu-
lantā declararent. & n̄ magis ac
magis insanientes uident̃ etiā ip-
sū arguere saluatore. contra eū uti
q; blasphemias meditant̃. S; ne-
q; uesanoꝝ quilibet eos poterit sus-
tinere cū arguant̃. nec euēgia
ipsa nosse. Est enī occasio n̄r̄e dis-
cessionis & fuga rationabil̄ atq;
uera. quā in saluatore q̄dē euēgli

ste positā memorar̃t. Nos aut̃ etiā
in sc̄is uir̄is. oportet talia cogitare.
Nā am̄ ea q̄ de saluatore humano
m̄ consēpta sūt. eadē cōmunit̃ hu-
mano generi deputant̃. Que n̄r̄a
sunt ille suscepit. & passionis n̄r̄e
infirmittates ostendit. qd̄ iohs ita
consēpsit. Querebant q̄ eū tenere &
nullus misit in eū manū. q̄ndū ue-
nerat hora ei. Nā ante quā h̄ ueni-
rent. dicebat ipse matri. Nondū
uenit hora mea. Et eis qui fr̄s ei ap-
pellabant̃ ait. Quē tēpus nondū
uenit. Rursus aut̃ tēp̄ passionis
dicebat discipulis. Dormite iā et req̄-
escite. ecce enī appropinquat hora.
& filius hominis tradet̃ in manib;
peccatoꝝ. S; neq; ante quā ueniret
tēpus se teneri passus ē. neq; cū ue-
nisset tēpus absconsus ē. s; etiā se-
met ipsū tradidit adūsariis. Sic
et beati m̄res in p̄secutionib; tē-
poralib; custodiebant semet ipsos.
& dū querebant̃ p̄ latibula fugie-
bant. Cū ū inuenirent̃. martyrio
se subdebant. **xxij.**

Hec de athanasio retulisse suffici-
at. Eusebius int̄ea uerrellensis
ep̄s. repente post modū ab alexan-
dria uenit antiochiā. Et in-
uenit paulinū a lucifero conse-
cratū. plebēq; diuisā. meletūq;
sequaces missas seorsū facientes.
ualde cōmotus ē. q̄ facte ordina-
tioni n̄ uniuersi consenserant.
Rephenditq; apud semet ipsū. qd̄

gestū ē ipso reuerentia luciferi. ha-
bita taciturnitate discessit. pmit-
tens in conuentu epoy q̄gesta fu-
erant emundanda; habens tamē
curā maximā. eos uenire n̄ potuit.
Int̄ h̄ etiā meletius ab exilio reme-
auit. inueniensq; seorsū celebrare
collectās socios suos p̄sidebat eis.
S; ecclās quidē obtinebat euzonis
arriani dogmatis p̄sul. Porro pau-
linus unā t̄m̄ paruarū intra ci-
uitatē detinebat ecclām. ex qua eū
euzonis p̄ sui reuerentia n̄ eiecit.
Meletius autē extra ciuitatis portas
sollemniter celebrabat. Tē q̄ hoc m̄ de
antiochia discessit eusebius. Uerū
lucifer sentiens n̄ suscipe eusebiū
ordinationē. hoc putauit iniurio-
sū ac uehement̄ irascebat. r̄ comuni-
care declinabat eusebio. S; etiā que
synodo placuerant p̄ contentione
rep̄bare m̄tebatur; h̄ dū int̄ eos
tristitie tēp̄ gererent. multos ab
ecclā remouit. idemno altera lu-
ciferianoy heresis ē exorta. S; luci-
fer. uā suā nequaq; cōplere p̄ualu-
it. Erat enī confessionib; suis obs-
trictus dū p̄ suū diaconū p̄misit
ser. ratū se habiturū qd̄ fuisset a
concilio dissiūctū. Quapp̄ ipse
qdē ecclē tenens fidē sardineā
ad pp̄ū remeuit thronū. Hy
ū qui p̄us cū eo contristati fue-
rant. hacten̄ ab ecclā segregant̄.
Verū eusebius ad instar optimi
medici it̄ faciens p̄ orientē.

infirmos fide recreabat. imbuenſat-
q; docens p̄dicationib; ecclasticis
uniūſos. h̄ inc transiens uenit illi-
ricū. inde rursus italiā pagrans.
h̄ ipsa p̄ncipabat. **xxiii**

Uerū hylarius pietabiensis sedē
aquitanie pontifex recte fidei
dogmata dudū p̄seminauerat. tā
italis quā gallicanis ep̄is. Q̄ppe cū
cū p̄m̄ ab exilio remeasset. itaq; q̄
fortit̄ infide laborauerunt. S; hy-
larius tanquā disertus suis libris
satisfactionē de trinitatis osubstan-
tialitate oscripsit. quib; hoc suffi-
cient̄ exposuit. r̄ uehement̄ arriano-
rū dogma destruxit. hoc itaq; post
breueoy exilij tēpus celebrata
noscunt. **xxviii**

Ea siquē tēpestare macedonij sec-
tatores. relesij. eustachij. atq; so-
fronij om̄s ab uno macedonio n̄-
cupati sūt. Conciliaq; frequentia facie-
bant. r̄ conuocantes q̄ in seletia os
secuti fuerant. anathematizauer̄
alt̄i partis ep̄os idē consencientes
acatio. fidēq; arumensis concilij
respuentes. se magis q̄ fuerant r̄ci-
tata seleticiā r̄ antiochiā. exposita
firmauer̄. Quidū r̄q̄ſiti fuissent
ab aliquib; dicentib; . uos q̄ n̄e ma-
cedoniani uocamini. si aliud sapi-
tis quā seclatores acacij. cur eorū
hactenus tanquā eadē sapientū
estis cōmunionē participati. ita
uenenose responder̄ p̄ sofroniū p̄
peiopoleos p̄ asflagonensē ep̄m. De-

cidentales inquit in consubstantialita-
te languabant. Exius autē p orientē
sedm substantiā dissimilitudinē p-
dicabar: et erant utraq; praua. Cūbi
qdē inordinate diuisas substantias
pātis i filij consubstantialitatis noīe
copularet. Ille ū a natura pātis natu-
rā filij apte diuider. credens semet
ipsū pie pdicare. dissimile ēē patri
filij p substantiā. his g ita putanti-
b; media uia nob ueritatē pietatis
habē cōplacuit. Hoc itaq; in queren-
tib; satisfacere nitebant. **xxv.**

Igitur impator audiens athanasij smen-
in alexandrinorū ecclia constitutū
licite pplō pdicare multosq; paga-
nos ad xpianitatē fuisse conuēlos eū
iussit exire de ciuitate. Qui si mane-
ret. dāpna maxima eū sustinere pce-
pit: occasione criminis in eū inueni-
ens qz dñ prioris pncipis tēporis fuis-
set fuga multat. n̄ ei uisione epis-
copalē recepat sedē. Quā ob rē cum
sedm ipatoris pcepta se ppararet ad
fugā. uidens circa se xpianorū ipm
lacrimantē. habetote inquit filio
n̄ fidutiā. Nubes ē et cito ptransiet.
hoc dicto ualefecit. idigentib; ami-

Icis cōmīdauit eccliam atq; ab alex-
andria ciuitate discessit. **xxvi.**
ntea cizicinis legatione fungen-
tib; apud pncipē de ppis rebus
i paganorū restitutione tēplorū.
laudans eos ppt sacrorū curā. que
postulauerant uniuēsa con. at. cessit.
Fleuū autē ei ciuitatis re- v mo-

uit epim. ueluti uastatorē tēplorū.
Et qz uiduarū pabula sacrarū q;
uirginū monasteria constituerat.
paganusq; suaserat ut patrā reli-
gionē relinqueret ad xpiana dogma-
ta se tferrent. intulit etiā xpi pere-
grinis ne uenirent ad ciziciū. credens
qz religionis causa excitaret seditio-
nes. eosq; alij ei ciuitatis xpiani foue-
rē ut publici simul opifices artisti-
cesq; moneret qz in duas diuisi par-
tes pncipū pceptione pscorū cū pro-
rib; atq; libis ciziciū habitare fē ius-
si. Hic enī singlis annis certā obla-
tionē publico conferebant. Alij qdē
militū clamides. alij ū pecunias
nouas. Cū g modis omib; placuis-
set iuliano ritū constituere pa-
ganorū. ut quidē inferre atq; tor-
mēta poplis sacrificare nolentib;
fatiū iudicauit. S; hoc tñm pce-
pit. ut p singlas ciuitates numer^o
eorū conscriberet. quos tam neq; qm
aut orare phibuit. Sciebat enī qz
n̄ posset ulla necessitas suspendere
qd uoluntas spontanea suggessisset.
Porro clericos i eccliarū p̄sules. a ciui-
tatib; suspende festinabat. stu-

Idens ut eorū absentia paulatī sol-
ueret ecclia. neq; sacrorū ministri
nec qui docerent uel qz misteris
participarent existerent. et p hoc
longo tēpore paterent ppe religio-
nis obliuionē. **xxvii.**

Dostrensib; itaq; publica uoce
pcepit. ut titū suū tē ciuitatis

epm. pcul expellerent. Cūq; iussit;
hoc clericisq; minaretur quasi ipsi
facerent turbas in poplo. tē titus
libellū destinavit ipatorū contestat
eū ac dicens. Quia inimica int se
ēt turba paganorū atq; xpianorū
rel suasionē xpiani magis a sedicio
ne q̄scerent. Quo facto. nissus ē ipa
tor ex huiusmodi iūbis toto inimicitia
as popli concitare. scribens hostien
sib; q; titus eorū accusator fuisset.
dicendo suis monitis. n̄ sua uolun
tate poplū a seditione cessasse eū
q; uelut hostē poplo suadebat expel
lere. Non enim qd iussū erat aut legi
timū iubebar agi. s; odio religio
nis uerbis quidē culpāre. opib;
aut mala pfici contendebat. Qua
pp̄t p ciuitates xpianitas xpiani
diffugiebant. huius participes plu
rimi meorū fuere pgenitorū simul.
et auus q̄ de patre pagano natus.
ipse cū tota domo. i qui erant ex ge
nere alafionis xpiani p̄mo ff fac
ti in bethleem uico gazensi nūmū
poploso habenti q; tēpla antiqua.
edificatio q; pulcherrima. et maxime
panteū in ciuitatis arce locatū
eminens sup omnē uicū. Quē lo
cū arbitror ex uoce syra et greca
dōy habitaculū nominatū. fert
itaq; his omib; fuisse xpianitati
auctore hilarionē monachū. Cū
enī demonio uexaret alafion dū
tius pagani atq; iudei incantaci
onib; et lustrationib; apud eū usi

nichil illi pdesse potuerit. Verū hi
laron solūm xpi nom inuocans de
moniu effugauit. eūq; in religione
xpianā repente t̄sposuit floruit
itaq; m̄s auus in expositionib; et int̄
p̄tationib; scripturarū n̄rarū. qm̄
erat ingeniosus scientia q; fulcit.
ita ut etiā arithmetice artis ēēt ex
ptus. De pp̄ta ascalonitis et gazensi
b; et incircuitu xpianis ualde gra
tissimū tanq; religioni necessarius.
et ad soluendas dubitationes sc̄ptu
re diuine pficiuit. p̄rimi siquidē
isti in eo loco ecclesias et monasteria
construxer. easq; honestate atq; hos
pitalitate p̄genitorū et indigentiu
parit ornauerunt. Ex quo genere
usq; ad nos fuerunt uiri optimi q̄s
gndeuus iuueniculus ipse conspici.
ḡt ip̄erator dudū **xxviii** anno
studens paganitatē in omni sua di
latari ḡt ferebat uidens xpianō
potius apparere. Et tēpla quidē erant
apta sacrificiaq; paganorū p ciui
tates sc̄dm uoluntatē illi p̄cede
bant. Ipse autē estuabat ne feruor
et xpianorū habundantia frustra
ret. Et maxime pulsabat q; mul
tū sacerdotū suarū xpianas audie
bat utrores et filios atq; seruos. Arbi
tratur aut xpianitatis statū ex uita
bona et conuersione consistere stu
dente itq; tēpla paganorū construc
tio ne ordine xpiane religio
nis nosse ornare sedib; atq; p̄cessio
nib; et paganorū q; dogmatibus

atq; monitionib; lectores sue superstici-
onis instituit ad instar clericorū. ut
horas certas. idies et orationes sollemp-
nit̄ obseruarent. ꝑcipiens pariter
habere curā uiroz. atq; mulieres phi-
losophare scientes. habitaculis pēguoz
et paupū. aliaq; puidencia circa ege-
nos exhibita. paganorū religionē cō-
ponere. et pietatis habere nom̄. Siquis
aut̄ sponte ul̄ inuito peccaret scdm
traditionē instituit. ut ꝑ peniten-
tiā mediocrit̄ sustineret correctionē.
ꝑ recipue ū zelatus dī notas litterarū
episcopaliū. quib; solent altit̄ scri-
bentes cōm̄dare pēguos. et ū ꝑfici-
cunt̄. ita quib; ueniunt modi om̄i-
b; indicare. et solatia ꝑmereri. tanq̄
noti et amici sint in testimonio di-
recti signaculi. hęc considerans
festinabat ut pagani xpianorū as-
uescerent̄ officiis. S; qm̄ multis
incredibile ē. eū studia xpianorū
sequi uoluisse. n̄ aliunde quā ex ip-
sius impatoris sermonib; ē ꝑbandū.
huiusmodi enī arsatio pontifici ga-
latie sc̄pta direxit. paganorū ritus
ndū agit̄ scdm intentionē nr̄am.
ꝑꝑt cultores eius in negligentia po-
sitos. Ilā dōꝝ claritas magnitudo
atq; sublimitas om̄i oratione om̄i
q; spe maior ē. S; ꝑꝑitū sunt nr̄is
m̄tib; dī. ꝑꝑt negligentia q̄ habem̄
cū illoꝝ puidencia in paruo tēꝑ-
tanta mutatio facta sit. q̄ntā neq;
orare ꝑmutus q̄cūq; ꝑsūperat. Cur
q̄ credim̄ hoc posse sufficere neq;

respicim̄ quē admodū supersticionē
xpianorū aurit cura pegrinorū. et
circa sepulturas et mortuos multa
solatia. honestaq; conuersionis
studia. n̄ uera s; ficta. Quas res
arbitror apud nos debere sub ueri-
tate geri. Non itaq; sat est te tale
esse. s; om̄s absolute circa galaciā
sac̄dotes. quos aut̄ deꝑcare aut raci-
one flecte. aut certe festinant̄ a sa-
cerdotali ministerio remoue. nisi
dū cū coniugib; et filiis atq; seruis.
colla sūmiserit. n̄ ferentes ulterius
eorū seruos aut filios hoc facere con-
tēpentes. aut galileos ipse contra-
dos agentes. et impietates pietati-
b; ꝑponentes. Deinde cunctos
admonere ut sac̄dos neq; ad specta-
cula ꝑcedat. neq; in tabernis bi-
bat. aut cuilibet arti. opib; q; tur-
pib; aut ipudentib; ꝑsit. Quos be-
diunt honorent̄ inobedientes ex-
pelle. Xenodoxia constitue ꝑ sin-
gulas ciuitates. ut nr̄a pegrini
clem̄tia ꝑfruant̄. n̄ tñ nr̄s; etiā
extranei pecuniis indigentes. l̄t
habeas ūn fiat. interī decreui sin-
gulis annis triginta milia modios
tritici ꝑ uniuersā darī galatiā. et
seraginta milia uini sextarios.
hoꝝ q̄nta pars paupib; templis
obseruantib; debet expendi. reli-
qua pegrinis indigentib; q; distri-
bui. Turpe nāq; est ut iudeos q̄dē
n̄ abiciant s; potius nutriant ipi
galilei. et suos parit̄. nec n̄ etiā nr̄os

nri ū nroy solatio deferant. Qua
pp̄t doce etiā collationes facere
paganos ad talia ministeria. paga
noy q; uicos offerre dñs p̄micias
frugū. eos q; huiusmodi benefactis
institue. docens eos hoc opus olim
fuisse nroy. homerus enī hoc pro
bat. introducens eūmenī talia faci
entē. Nos ḡ neq; bona nroy imita
mur. s; alius remittim̄ negligē
tia n̄ confusi. magis autē dōy re
uerentiā respicientes. Si ḡ hec te fa
cientē ego cognouero. leticia plen
ero. Presides p̄uinciarū rariis
domi suscipe. frequenter eis scripta
trāsmitte. Inredientib; eis ciuita
tē. sacerdotū nullus occurrat. Cūq;
ad tēpla uenerint dōy. int̄ ianuas
eis nemo p̄cedat militū. forte aut
p̄cedentiū offitioy. s; qui uolue
rit subsequat̄. cū ad ipsū limen
tēpli p̄uenerit. p̄uincius eristat.
Tu enī sicuti noster m̄ est iudex. hoc
enī etiā sacra sanctio uidet̄ exige
re. Obedientes ḡ p̄ ueritate p̄u
st. reluctantes uane gl̄e oprobant̄.
Q̄dem p̄ciat̄ aut qd̄ mereat̄ auxi
liū. q̄ matre dōy p̄pitia habe no
luerit. Qui ḡ eam neglexerit. n̄
solū sine q̄rela n̄ erunt. s; etiā nre
indignationis impetū sustinebūt.
Neq; enī fas est. ut illi parcat̄. qui dōs
habuerit inimicos. Suade siq̄ dē
eis. ut si mea uoluit frui tuitione.
om̄s matri dōy studeant offerre
culturam. **xxx.**

Hec itaq; faciens ip̄ator ad destruc
tionē xp̄ianoy. neq; suadere
subiectis p̄ualuit. raptē uī infer
re palā erubuit. Int̄ h̄ ut ad pa
ganitatē milites insuesceret. stu
duit ad p̄scū schema reformare.
signū illud sublimē romanoy.
qd̄ constantin̄ sicuti p̄dictū ē. in
crucis formā mutauerat. Uerū
in publicis imaginib; depingebat
iouē quasi de celo. sibi coronā et
purpurā deferentē. mercuriū et
martē in se respicientes. uelut p̄
testimonio sapientis. i fortis. i hoc
agebat in imaginib; ut sub occasi
one impij latent̄ adorarent̄ dñi.
et hoc enī subiecti clanculo fallent̄.
Arbitrabant̄ enī quia si hoc sponte
eis imponeret. postea q̄ uellet im
pleret. Si ū respicientes agnoscer̄.
uenia sublata torqueret tanq̄m er
ca romanoy sollempnia reluctantes
& in re publica atq; ip̄o ip̄io delin
quentes. Pauci siquidē etiā penus sub
diti cognouerūt dolū. q; si ē moris
erat adorare noluerant. Turba ū
ut assolēt p̄ ignorantia simplicit̄
imagines adorabant. qd̄ tñ impa
tori nichil p̄fuit. Cūq; multa exco
gitaret quib; paganoy ritus ex
tolleret. inuenit modū qui plu
rib; militib; xp̄ianis clare uirtu
tis coronā dedit. Cū uenisset itaq;
tēpus quo ip̄alia milites solent
dona p̄cipe. hoc enī agit̄ plerūq;
die kldarū ianuariarū i natale

principū et urbium regiarū exquirunt
 quatinus eos simplicit̃ rerū p̃sca consuetu-
 dine fallere potuisset. Iussit quē ut
 unū quēque ad manū īpatoris acceden-
 tū admonit̃ offitū. p̃mo incensū
 offerret. Et rat enī ante eū positū th̃-
 zara. scđm antiquā romanorū solle-
 nitate. Tunc quidē alij quidē licen-
 t̃ suā fortitudinē ostender̃. ineq;
 incensū offerre neq; donū accipe-
 ab īpatore sē passi. Alij ū occasione
 legis et antiquitatis. neq; m̃te p̃ceper̃
 qđ cōmisere peccatū. Verū alij p̃p̃t
 lucrū capti. aut timore turbati. seu
 iussione repentina conclusi. licet
 intellexerint tam̃ paganitatē dechi-
 nare nequer̃. Plurimi siquidē per
 ignorantia decepti. dū int̃ cibos ut
 assoler̃. pocula inuocarent in alte-
 rutros xp̃m. respondens quidā dix̃.
 Qđ patimini inuocantes xp̃m. quē
 ante paululū denegastis. dū donū
 ab īpatore p̃cipientes. th̃us in igne
 mitteretis. Cūq; hoc milites audis-
 sent. idq; gesserant agnouissent.
 statim exilientes publice currebant.
 atq; impetu facto. clamabant dñm
 q; suū. et cunctos homines testaban-
 tur se xp̃ianos ēē. in eo nomine
 p̃manere. atq; p̃ ignorantia se fecis-
 se. n̄ dici posset. solā manū paga-
 nā ēē conscientia ū nich̃ simul agi-
 se. Cūq; uenissent ad p̃ncipē. p̃cece-
 runt aurū qđ acceperant. foris uoce
 poscebant ut reciper̃ qđ dedisset.
 et illos occideret. Se enī penitentia

agere fatebant̃. eo qđ impudē. cor-
 dexia peccasset. istudē p̃p̃t. xp̃m
 totū corpus pene contrade. **Theodorus.**

Hec furore mouet̃ īpatoris. et p̃-
 mo quidē cor̃ capita iussit aufer-
 ri. Cūq; deducerent̃ ad mortē sequen-
 te poplo. miratiq; uirtutē cor̃ pro-
 pietate suscepta. uener̃t ad locū q̃
 rei puniri solent. Tē spiculatorē ro-
 gant seniores om̃iū. ut ante om̃s ca-
 put cuiusdā nomine romani. adhuc
 adolescentis abscider̃. ne dū alios res-
 piceret. frangeret̃. Cūq; ille genua
 fixisset in t̃ra. et gladiū spiculator
 euaginasset. uenit repente n̄tus
 clamore phibens necē. Porro iu-
 uenculus ille occasione p̃uatus ait.
 Non fuit romanus dignus. ut xp̃i
 martyr appellaret̃. Et licet sangnē
 maligni īpatoris fundi. phibuisse
 ducl̃ inuidia. uerū tam̃ n̄ eos inci-
 uitatib; habitare p̃misit. s; ad ulti-
 ma romanorū loca exilio destinauit.

Postea ū p̃cepit. **Sozomenus.**
 ut qđ sacrificare noluerint. in
 palatio n̄ intrarent. et neq; collegio
 neq; foro eos. neq; arbitrio. neq; ulla
 dignitate. nec qualibet adminis-
 tratione participare iussit. **xxxj.**

Cū g̃ iulianus **Theodorus.**
 apud pythiū dafnēū peteret
 responsa de parthici belli uictoria.
 et ille uicinitatē corporis babilis mar-
 tyr̃ accusaret. iussit ei corp̃ au-
 ferri. Obquā rē c̃s xp̃iani festini-
 tatē deducto corp̃e psallente age-

rent. et indignatione principis quida
theodorus iuueniculus multa pas
sionu tormenta protulisset. hoc ita ges
to fallax demon martyr quide
glam auxit. suu u mdatu clarus
enudauit. fulm naq; celis missu
omne templu accendit. ipsiq; pythi
apollinis simulachru redagit in
puluerem. Erat eni ligneti. exten
sus deauratu. Qd noctant pfect
orientis. te noie iulian agnoscens.
festinant uenit ad dafne. uolens
ferre do suo solatia. Vidensq; eu
redactu incinerem. neochoros uer
berib; affligebat. credens hoc ab ali
quo xpiano fuisse commissu. Qui
licet torquerent. tam miri nolue
re. clamantes incendi u non deus s;
desursu habuisse principu. Ad hec
etia rustici uicinor uementel lo
cor dixer se uidisse fulm celitus
fuisse delatu. **xxxij.**

Intra iubent uasa ecclaru sacri fisci
erario deputari. Sublatisq; ianu
is ecclie maioris. fit cunctis inaccessi
bile scuaru. Ingrediente siq; de
iuliano pfecto orientis ecclam. fe
lix ppositu regaliu thesauror pari
t introiuit. is simul helpidius co
mes reru puataru. Aunt eni et
felice helpidiu primit xpianos
te a pietate recessisse. impio pnci
pi parere cupientes. Julian itaq;
pfectus ipudent contra sacru alta
re minxit. Que du euzouis pbibe
teptaret. eu ille percussit in capite.

ferit aut dixisse. q religio xpiana eet
diuina sollicitudine desolata. Porro
felix uidens uasoz ornata q cons
tantin et constanti frequenter obtule
rant. ecce in qb; inqt uasis marie
filio ministrat. S; p his impietatib;
uelanisq; psumptionib; n p multu
penas exacti st. Na repente iulian
seua infirmitate detent. uiscerib;
putrefactis interit. is simul n per
meat digestibiles emittebat. s; sce
lestu os qd blasphemus ministra
uerat organu hui egestionis e fac
tu. Aunt eni ei uxorē fide fuisse
clarissimā. eaq; dixisse. Decet te
marite laudare saluatore xpistu.
qm t p hanc correptionē magni
tudine ppe uirtutis ostendit. Non
eni agnoueras. cont que dimicare
uoluisti. n consueta longanimita
te t tibi flagella diuinit intulit
set. His g ubis passionib; iminen
tib; causā languoris agnoscens. ro
gabatur iperatore ut ecclā quib; fue
rat sublata redderet. S; nec illum
flexit. ipse tminu uite suscepit.
Porro felix ipse repente flagellu
uirtute diuina suscipiens. sang
ne tota die simul nocte exore fuso.
iuenis corpis undiq; uacuatis. oī
q; uirtute simul expensa. et ipse ce
lerit e extinct. etneq; morti con
traditus. **xxxij.**

His ita gestis. adolescens quida sac
dotis filius in paganitate nutri
tus. ea tepestate ad xpianor tnslat

ē chorū. Erat enī tē qdā insignis reuerentię mulier. idiaconissę honore fulgebat. Hęc cū huius matre haberet amicitias. q̄ sepius dū ei mat̄ ad eā ueniret adhuc infante amplectebat̄. et ad cultū xp̄iani nominis inuitabat. Porro matre defuncta ueniebat adolescens ad eā. idoc̄trina consueta fruebat̄. Cūq; firmissime ei consiliū p̄cepisset. requisit̄ doct̄rę quo posset argumēto ip̄ats sup̄sticionē declinare. ip̄dicationē ueritatis adipisci. Quę d̄x̄ ut pat̄e fugeret. et creatore suū atq; illi potius seq̄ret̄. atq; ad aliam iret urbem. in qua latent ip̄atoris ip̄u manū effugeret. ipsa se ei curā habere p̄mittens. Ad quā adolescens. Reuertar inq̄t post ea. et animā meā t̄ contrādā. Cū ū pauci transissent dies. iulianus uenit ad dafnē celebraturus publica sacrificia. Cūquo etiā huius pater. Erat enī sacerdos. et sequi consuevit imp̄atorē. Cūquo erat iste puer eius fr̄. habentes officiū ut cibos imp̄atori apponerent. Solebant enī septē diebus in dafne festa celebrari. Prima siquē die cū staret iste ante ip̄atoris accubitiū et epulā sollempniter asparsisset. repletus horrore cū celeritate antiochenā uenit ad ciuitatē. ad illā mirandā mulierē. Quo facto ego inq̄t ueni. nequaquē de p̄missione mentit̄. Tuū utrūq; saluticōsulens. p̄missa cōple. At illa repente surgens. apud diuiriū meletium

p̄duxit adolescentē. Verū ille insup̄iori habitaculo interieū habitare p̄cepit. Pater int̄ea filiū req̄rens dafnē circuibat omnē. Et ad urbē ueniens. plateas cunctas pambulabat. uicos. oculis ūq; currentib; et iū inuestigari desiderantib;. Cūq; puenisset ad locū ū habitaculū sēs meletius habebat. suspiciens uidit illū de fenestra respicientē. Et current. traxit ac deposuit. atq; ad domū usq; p̄duxit. Primūq; cū multis flagellis afficiens. deinde calefaciens obolos manib; ac pedibus idorso eius ip̄osuit. Post hęc innectū in cubiculo clausis ianuis dereliquit. ita p̄rexit ad dafnē. Hęc q̄ a uiro iā sene cū narrare audiuī. qui etiā h̄ adiecit. qm̄ spū diuino gratia q; cōpletus contriuit omnia patris idola. et eorū infirmitati cepit irrogare blasphemias. Quo facto. m̄te p̄cipiens qd̄ egisset. formidauit p̄sentiā patris. Rogauit q; dñm xp̄m ut ei ferret auxiliū. claustraq; confringeret. et ianuas aperiret. Prop̄te inquit talia dñe p̄tuli. et h̄ agere n̄ expaui. Cum h̄ inquit dixisset. cecider̄ repente claustra. apteq; f̄ ianue. At ille rursus ad magistrā uenit. Quę continuo induens cū schemate mulieris in tecto residere constituens. post paululū obtulit rursus scō meletio. Qui cū ep̄o cirillo hierosolimitano contradidit. et ita

uenerunt noctant in palestina. Verum
post iuliani mortem etiam patre iste
xpianam duxit ad ueritatem quod inter
alia quod nobis exposuit. **xviii**
Intra iulianus contra fidei pietatem
impudenti armabat. et uultu quod
se simulabat mitte. porro laqueos
instruebat quibus deciperet innocen-
tes. Et primum quod fontes urbis aque
dantes sacrificiis uiolauit. ut unus
quisque aquam bibentium eius horrore potiret.
Cumque etiam in publico uenales cibos
illo scelere compleretur. aspargeban-
tur enim ex eis et panes et carnes et po-
ma simul et holera. et cuncta que come-
dunt. hec uidentes qui nomini salu-
tare preceperant. ingemiscunt quod
atque mugiebant. uidentes abhomi-
nationem tantam. Verum tamen comede-
bant. legi obediunt apostoli. Omnia
inquit que in macello uenduntur come-
dite. nichil diiudicantes propter consci-
entiam. Verum duo quidam conuiuio
militia clari. erant enim sic arrius
principes in quodam conuiuio boche-
rore feruenti sunt accensi. atque
mirabiliu aduulorum in babilone
splendentium sermonibus usque di-
centes. Tradidisti enim nos regi mi-
quo. qui recessit a te ultra omnes gentes
quod sit in terra. hec quidam conuiuari-
um uia ut impatori. Qui repente
illos ad se fortissimos uiros adducens.
requebat quid locuti fuissent. et
illi occasione fiducie interrogatione
summes impatoris. laudabileque sui fir-

mantel xelii dixerunt hec pietatis
more nutriti. O princeps et laudan-
dis hactenus legibus seruientes quos
constantini reus filii posuerunt.
ingemiscimus ne abhominacione om-
nia uidentes esse completa. nefandis
sacrificiis cibos potusque uiolari. Et
in domo defleuimus. et te presente nichil
ominus beulamus. Hoc enim in tuo
displicet nobis impio. hec audiens
ille mittis atque philosophus a suis
similibus nominatus. mansuetudinis
quidem exhibuit uultum. et impietati
faciem prius enudauit. precipiens a-
marissimas ei plagas inferri. quos
etiam luce priuauit. magis autem ut
est uerus illius temporis infelicitate
liberauit. uictricesque eis coronas
prius offerri. fingebar enim se in
eis quasi causam defendere imperialis
iniurie. et hec deuulgare iussit. in
uidens decertatoribus. ueritatis in
appellatione martyrii pariter et ho-
noris. Nomina fuerunt horum iuuen-
tium. maximus quos antiochena
ciuitas tanquam pietatis propugna-
tores prius uenerata monumento
recondidit. et usque ad diem hunc festis
annalibus honorantur. **S**i et plerumque
nobiliu et dignita te fulgentium
utentes tali fiducia. coronis equilibus
sunt adempti. **xxv.**

Valentinianus etiam qui post pau-
lulum super sit impius. tunc millena-
rius erat circa palatia constitutus
dux langiariorum. Is xelii quem per pietate

habuit n̄ celant. Eo nāq; tēpore cum
fulminantis ille fortune templū
ingredetur in choro. ⁊ ex utraq;
parte ianuāriū adstarent ministri
templi. qui aspersione sicut ipsi dice-
bant purgarent ingredientēs. ua-
lentinianus p̄cedens p̄ncipē aspsi-
ons guttā sua uidit inclamare et
indignat⁹ pugno percussit templi
ministrū. dicens se maculatū poel
quā purgatū. Qd̄ respiciens ip̄ator
iussit eū in custodia tū redigi. ⁊ ad
heremū destinari. S; ille cū pauci
cūfissent in se. pro mercede confes-
sionis recepit impiū. Non solū in illa
enī uita diligentes se d̄s honorat.
s; aliqui etiā in p̄senti bonorū opū
retributiones ip̄endit. ip̄sentib;
p̄muis illic sp̄ata confirmat. **xxv.**

Arthemū uero **Theodotus.**
qui tempib; constantij dux fuit
egyp̄ti qm̄ illius tēp̄ idola multa
confraxerat. n̄ solū facultate nudū
reddidit. s; etiā capitis sectione mul-
tauit. hec ihuimodi gessit ille man-
suetus. ⁊ ab iracundia remotus sic
ab impijs uocabat⁹. Adm̄a sup̄ hec
etiā miraculū femine. que zelo di-
uino hui⁹ contēpsit impietate. sub
haquedā fuit illo tēp̄ nominatī-
sima. ⁊ p̄ciosis uirtutib; exornata.
hec cū nuptiale iugū ad tēpus par-
ulū suscepisset. fructū dignissi-
mū obtulit creatori. Iohannes enī
antiochia p̄b̄r multo tēp̄ consti-
tutus. ⁊ sepe ap̄lici p̄sidatus decreta

refugiens. de t̄ra illius femine mi-
rabilis germinauit. Hec habens
apud se chorū conūsationē digna
uirginitate seruantiū semp cū
eis laudabat factorē saluatorē q;
d̄m. Transeunte ū impatore. cla-
rius in cōmune psallebant. contē-
tibile ideridendū iudicantes erro-
neū. illaq; maxime cantica reso-
nantes. que idolorū uident⁹ p̄opare
debilitare. dicebant q; cū dauid;
Simulachra gentiū argentū ⁊
aurū opa manuū hominū. Et
iterū. Similes illis fiant q̄ faci-
unt ea. iōm̄s q̄ confidit in eis. hec
audiens iulianus rubeuit accen-
sus. eas cū transiret. tacere p̄cepit.
Que ei legē paruipendentes. cho-
rū maiori ordine cōpleuer⁹. rur⁹
q; illo transeunte psallebant. Ex-
urgat d̄s. ⁊ dissipent⁹ inimici ei⁹.
Tē ille seuenis. magistrā chori pre-
cepit adduci. Quā cū uideret sene-
ctute maceratā. nec corpis canicie
miseratus ē nec animi studiū ho-
norare uirtutē. s; quib; dā spatari-
orū iussit ut eā alapis cederent.

Que ueluti sūmū honorē contume-
lias illas excipiens domi reūsa ē.
cū q; consuec̄e melodis sp̄ualib;
denotabat. sicut consēptor illi can-
tici. malignū sp̄m effugauerat a
saul. Nam et iulianus erroneus
demonēs sibimet applicans. contē-
dominū pietatis insaniebat;

Soromenus. xxxv.

Contristabat q̄ eū n̄ medio criter
apollinaris syrus. om̄i scientia
nimis instructus. simulq; basilius et
gregorius cappadoces illi tēp̄is retho
res xp̄iani. aliq; pl̄imi eloquentes
uiri. quorū alij quidē zelati sūt ue
rā gl̄am. alij arriane heresis ha
buere uesaniā. Quā ob rē arbitrat̄
hinc armari xp̄ianos. phibuit eos
grecoꝝ doctrinis imbui. reoꝝ lectio
nib; erudiri. Tē apollinaris cū ēet
doctus et simul ingeniosus. p̄ ho
meri poemate uersib; heroicis.
hebraicā consēp̄it antiquitatē
usq; ad impiū saul. iuginti. iij.
libris opus om̄e diuisit. unicuiq;
libro nom̄ littere ponens. scdm̄
homerica lectionē. fecit aut̄ et
aliud opus scdm̄ menandri fa
bulas comedie similitudine cō
paratas. Imitatus etiā euripidis
tragedias. iura pindari absolū
te dicendū ex diuinis sc̄pturis ar
gum̄ta sumens. om̄s encyclias
lectiones tēpore paruo cōposuit.
nūmero. uirtute. morib; consēp
tione. caractere. et dispositione
grecoꝝ ualde pares. Et nisiq; ue
tustatē homines honorabant. q̄
sūt in usu grata credebant. nā ut
ego reor equa ueterib; apollinaris
opuscula decreuissent. fecit etiā
n̄ ignorabilē ad ipsū impatorē si
ue cont̄ paganos philosophos li
brū. cui titulū posuit p̄ ueritate.
In q̄ de sacris testimoniis tacens

probauit illos quidē fuisse deceptos. sc̄au
tē sapere uera de dō. hec enī conside
rans ipator. claris tēp̄is scripsit le
gi et rēphendi. Cui rescripser̄. Et si
legisti. si n̄ agnouisti. Si enī cogno
uisses. nequaquā rēphendisses. Quidā
dicunt hanc eplā p̄sul̄is eccl̄e ca
padocens fuisse basilij. Qd̄ incredi
bile n̄ est. Sive autē eius sive sit al
teri. uisū ē uirtutis laudare doc
trinā. **Socrates. xxxviii.**

Plurimi siquidē n̄ recta m̄te xp̄i
anū habentes nom̄. q̄ppe pecu
nias et honore p̄sentē felicitatē ue
re fidei pponentes. ad sacrificioꝝ
scelera descenderūt. Quorū un⁹ fuit
sophista constantinopolitan⁹ echi
bolus. Is enī mores impatoꝝ seq̄ns.
sub constantio qdē feruentissimā
se finxerat xp̄ianū. sub iuliano pa
ganus celerit̄ ē effectus. Et rursus
post iulianū uolebat ēē xp̄ianus.
Prosternens etenim semet ipsū ante
ianuas eccl̄e p̄nū. magna uoce cla
mabat. Conculcate me sal̄ insensati.
gitur cū iulianus **xxxix.**
iret ad p̄las uolens in eis ulcisci.
eo qd̄ sub constantio romanoꝝ ter
minos inuasissent. et sciens qm̄ in
pl̄us eueniunt frequenter adūsa.
et q̄ plurimū pecuniis indigeret
ad inueniē modū ut auferret pe
cunias xp̄ianoꝝ. Nolentib; q̄ sacri
ficare. pecuniā multā iposuit. Eri
gebant q; ueri xp̄iani. Singli nāq;
eoz scdm̄ suā substantiā offerebant.

impator ex multa collectione iniuste factus idoneus ē. Ubi enī n̄ erat hanc dirigebat legem. Ubi erat. utebatur ipse. Tē g̃ pagani xpianos grauit̃ opprēser̃. int̃dū etiā ⁱⁿ mentis corp̃alib; affligebant eos. Qd̃ impator audiens xpianis q̃ppe aduētib; eū. deffendē contēpnebat dicens.

Gr̃m ē ut patientes mala sustineant.

I hoc enī ē p̃ceptum ur̃i dei. **Soro**genus impator pugnaturus **re. xl.** cont̃ p̃las. uenit in antiochiā. Cū q; popl̃s quereret q̃ uenalia q̃de habundarent. s; carius uenderet̃. uolens magnitudinē suē largitatis ostendē. minora quā debuit p̃tia in foro rerū uenaliū deputauit. & cū fugissent thabernarij. negociatoresq; diuersi. res necessarie fecer̃. Antiocheni ū grauit̃ hoc ferentes. contume fecer̃ impatori.

Querebant enī **Socrates.** adūsus eū. faciat de eius barba p̃ferentes. Erat enī eius barba ualde p̃lra. Dicebant g̃. Tundāt. ut ad funes eius barba p̃ficiat. Et qm̃ sup̃sticionis suē causa taurū idolis frequentī imolabat. arā & taurū in suo solido firmari p̃cepit. Ob quā rem lacerantes eū. dicebant. Iste taurus euerit mundū. his iniurijs puocatus ad iracundiā. int̃minat̃ ē antiochenā se affligere ciuitatē. Quā ob rem ad tharsū cili cie reuerti uolens. iussit necessaria p̃parari. Ex qua intentione eū so

phista libanius reuocauit. scribens p̃ antiochenis int̃cessionis librū. Et rursus ad antiochenos de p̃ncipis iracundia q̃s tñ libros n̄ edidit. Verū impator respuens se opib; uindicare. reciprocis iniurijs irā suē indignationis amouit. Libr̃ enī aduersus antiochenos fecit lepidū & satis urbanū quē antiochiū nominauit. Uerū cont̃ xpianos multa mala etiā in ea ciuitate cō

Illud q̃q; **Soro**genus. **I**misit. qd̃ sub uuliano puenit narrare n̄ fileo. fuit enī signū quidē uirtutis xpi. & iudiciū cont̃ p̃ncipē iracundie dī. Cū enī agnouisset in cesarea philippi ciuitate phenicie quā paneā uocabant. insigne xpi ēē simulachrū. qd̃ sanguinis liberata p̃fluuiō constituerat. eo deposito suā ibi statuā collocauit. Que uolento igne de celo cadente. circa eius pectus diuisa ē. & caput cū ceruice una parte deiectū. atq; in tra fixū. reliqua ū pars hactenus restitit. & fulminis inditiū reseruauit. Statuā ū xpi tunc quidē pagani trahentes confreger̃. Postea ū xpiani colligentes. in eccl̃am recondider̃. Quo actenus reseruatur. **xlj.**

Hoc itaq; simulachrū sicuti refert eusebius. om̃iū passionū iugitudinū noscīt ēē medicamētū. Iusta qd̃ qdā herba germinauit. cui specie nullus n̄r̃ t̄r̃ me

dicus licet exptus agnouit. cythi
naq; uidet. q; adueniente dō nul
lū miraculū. nullūq; beneficiū
putari debet incredulū. Nā et alia
plurima miracula p ciuitates et u
cos plerūq; apud multos pūntia
les antiquis tradita sūt. habentia
ueritatē. qd repente monstrabo.
Est itaq; ciuitas palestine nicopo
lis nomine. Hanc dū uicis adhuc
ēet. emaus sacer euglioz libapel
lat. quā romani post uastationē
hierosolimoz. iudeāq; uictoriā
nicopolē ex euentu q̄ppe uictorie
uocauerūt. Ante hanc urbē in
triuio ubi xpc cū cleopha post re
surrectionē noscitur ambulasse
tanq; ad aliū uiciū iturus. fons q̄
dā ē. salutaris in quo passionēs ho
minū diluunt. ralia parit an
imalia diuisis detenta languorib;
emundant. Qd ut ita contingat.
tradit ex qdā itinere apparuisse
xp̄m ad fontē cū discipulis suis.
et lauisse pedes. ex quo aqua facta
ē. diuersarū medicabilū passionū.
fert etia qd in hermopoli theba
ide arbor que uocat p̄sidis mul
toz languores abegerit. si fruc
tus aut foliū aut parcel corticis
collo agrotantiū ligaret. De hac
enī arbore fertur qm dū apud
egyptū ioseph cū xpo et maria uir
gine scā fugisset herodē. uenisse
q; ad hermopoli ciuitatē. mox ut
ingrediebatur urbē n̄ ferens hec

arbor maximū xpi salutaris aduen
tū. inclinata ē usq; ad terrā. et enim
suppliciter adorauit. h̄ ex q̄ de ista ego
arbore a multis audiens sepe nar
raui. Reor aut hoc signū fuisse fac
tū ciuib; diuine p̄sentie aut certe
qm ritu pagano hec arbor p̄p̄t
magnitudinē atq; pulchritudinē
colebat. mora ē. n̄ ferens xpi diui
nitatē. Demonib; q̄ppe contremis
centib; cū uiderent rerū talium
destructore. nec n̄ et omib; simu
lacrīs egypciōz. sedm isayē p̄phe
tiā fugato q; demonio. p testimo
nio xpi arbore uacua remansisse.
Et apud egypcios et palestinos gesto
rū testimonia conseruant. **eliy.**
gīt iulianus etiā iudeos **herodot.**
contra xp̄ianos armauit. Prīmū
q; conuocans. req̄siuit cures p̄cipi
ente lege sacrificare. neq̄qm imo
lationib; uterent. Cūq; respondi
sent uno tantū loco sibi offeren
di sacrificiū fuisse p̄missū. repen
te iussit dō odibilis destructū re
suscitari tēplū. credens infelix dñi
cū uerbū se posse destruere. cui p
hoc ueritatē magis ostendit hec
itaq; uerba. iudei libent accipien
tes. cunctis p̄diuisū terrarū orbē
mandauere iudeis. Qui undiq;
concurrentes. pecunias ad edificiū
ū alacrit̄ offerebant. Ministrauit
q; plurimū etiā ipator n̄ largita
tis grā. s; ueritati repugnans. qm
sic q; parit p̄sidē impiorū. et secu

tore dignissimū p̄ceptoy. Auiit
 enī qm̄ ad repurgū faciendū ar-
 genteas amas iocophinos i scaphas
 habuerint. Cūq; fodere iā cepissent
 statuto quidē die hoc multitudo
 faciebat. Nocte ū spontanea terra
 de ualle crescebat. Solutis itaq; po-
 ris etiā fundamēti reliquīs noua
 omīa p̄parabant. Cūq; gypsi i cal-
 cis multa modioy milia congregas-
 sent. uis magna uentoy repente
 respirans tēpellatē p̄celle subito
 facta. q̄cqd congregatū fuerat dis-
 p̄serit. Adhuc aut̄ uelaniētib; eis
 i nequaq; diuina longanimitate
 correptis. maxim' p̄mo t̄re mor' ē
 fact'. i quib; n̄ fuerat misteris di-
 uinis ibutus uehēm̄ attrit' ē.
 Cū ū neq; hoc terrent' inditio.
 ignis exfundamētis que sustodie-
 bant' egrediens plimōs fodientū
 concremauit alioy m̄bra dissol-
 uit. Nocte q; plimis in uicina por-
 ticu dormientib; cadens subito
 cū tecto ipsa porticus dormiente
 opp̄ssit. Alia ū die in celo signū
 splendens crucis salutaris appa-
 ruit. S; etiā iudeoy uestes crucis
 signaculo sunt implete. n̄ tam
 splendentū. s; nigro colore sig-
 nate. h̄c itaq; rebelles dei consi-
 derantes i diuina flagella contre-
 miscētes. ad p̄pā s̄ reuerſi. con-
 fitentes ēē dñm q̄ab eoy p̄genito-
 rib; ligno p̄bat' appensus. Qd̄ au-
 diens iulian' dū utiq; caneretur

ab omib; tanq; pharao indurato
 corde n̄ timuit. *xlviij.*
Igit' dū p̄ se mortuū cognouis-
 sent constantiū. capta fiducia
 uenerūt ad t̄minos romanoy de-
 nuntiantes bellū. Obquā rē
 collecto exercitu. iulianus. misit
 indelēfū q; delū atq; doilonā ad
 p̄cipienda responsa. si expediret
 ei bella suscipe. Tē uniuersi uates
 i pugnandi fiduciā dabant. et
 uictoriā p̄mittebant. Unū ū
 responsū p̄ exemplo m̄daty ac se-
 ductionis inserere n̄ pigebit.
 Est enī hui' modi. Nō om̄s aggre-
 diū dū uictorie trophea refe-
 rentes circa flumiū thirē. hōy
 ego dux ero belligerator mars;
 hōy itaq; carminū ridiculū. eos
 conuenit deuulgare qui ratio-
 nabile dñm. musarūq; p̄ncipē
 p̄ythēū ēē uocant. Ego aut̄ m̄da-
 tū seductionis ei inueniens in-
 gemisco. Thireū nāq; flumiū
 tigrē uoluit appellare. qm̄ thiris
 ei nomini similis ē. Is enī flui-
 ex armenie redundans montib;
 i passirioy arua discurrens sinū
 descendit in p̄ficiū. P̄ h̄c ḡ res-
 pōsa deceptus infelix. uictoria
 m̄te somniabat'. i post parthicū
 bellū pugnā galileis inferre p̄pa-
 rabat. sic enī uocabat ap̄ianos. co-
 tumeliā nominis seculis inferre pu-
 tant. cū magis debuisset eoy con-
 fidare uirtutē. Non enī socrates

licet criticas fuerit apellat. ^{et} pitago-
ras phalaris ex mutatione nomi-
nis qualibet se peste participati-
neque nereus thesirus uocatus na-
turalē pulchritudinē quā gere-
bat amisit. hoc nichil mēte percipiens
ex ^{hac} apellatione aliquo monstri sen-
bis putauit inferre fallaci respon-
so credens. intinabat per excelsas de-
monū se statuere simulachra. post
hasque minas ab uno uiro in ber-
oea debellatus ē. Is enī nobiliterat
etque ciuitatis curis psidebat. quē
zelus christi reddidit clariore. uidens
namque filiū in impietate quā tū uige-
bat fuisse demersū. expulit sua
domo. et coram omnibus abdicauit. Qui
in uicinā ciuitatis itinere aggre-
sus ipatore suā uoluntatē abdi-
cationē patris innotuit. At ille
quiescere iuuenē ipauit. placan-
dū permittens patrē. Cūque uenisset
in beroeā. nobiles et honoratos con-
uocauit ad prandiu. Inter quos erat
et huius pater. quē cū filio in suo ius-
sit prandē accubitu. Tunc circa
medias epulas. dixit ad patrē. Non
mihi uidetur iustum uim facere uolun-
tati ad aliud declinandi. et ani-
mū ad alia mutare quod non uult. Noli
itaque esse filio uiolentus sequi tua
dogmata respuenti. Neque enī ego
tibi uis fatio mea sequi. licet cogere
ualde possim. Ille causā diu-
ne religionis mēte percipiens. de
isto inquit o ipator erroneo dicis.

de odibili ueritati proponente men-
datū. Tum ille rursus mansuetu-
dinis induens uultū. cessa inquit
detrahe. Et declinans ab eo uultū
adolescenti dixit. Ego tui curā ha-
bebo. quoniam patri tuo ut hoc faciat sua-
dere non possū. hec itaque non frustra re-
tuli. Sed uolens ostendere non solum illi
mirabilis uiri fidutiā. Sed quoniam contem-
pta iuliani a plurimis sit potestas. In
antiochia namque uir quidam optimus
pedagogus adolescentiū habua-
bat. Eratque illic famosissimus sophi-
sta libanius ipius expectans iulia-
ni uictoriā. habens per oculis eius mi-
nas. Ergo interrogauit pedagogū
quasi nram deridendo religionē.
Nō inquit fabri fili. quid putas agis.
At ille quod post paululū contigit.
cōpletus grā diuina perdit. Respon-
dit enī. O sophista. creator omnium
quē tu fabri filiū nominasti. locel-
lū sepulture iuliano cōponit. post
paucos enī dies mors illi nunciat
erronei. et in locello positus ē aduec-
tus. minariūque timore uacuat ē.

Eo siquidē tēpore. **xlv.**
religiosissimus iulianus cogno-
mento saba. qui anglorū incorpali
ū uitā corporali cōuersione ui-
debat imitari. cui etiam uitā cons-
cripsimus. pluriores offerebat deo pcc.
Cū illi impij minas audisset. ea
hora qua ille percussus ē. orans mor-
tē eius iste cognouit. licet plusquā
uiginti mutationes ab eo loco usque

adeo exercitū ēē uident. Auiunt enī
q̄ dū continue ingemisceret idē
mīti dño supplicaret subito lacri-
marū ei' fluui' restitisset fuissetq;
alacritate cōplet. rei uult' exila-
ratus. hanc animi p̄mutationē ei'
ministri respicientes. rogauer' ut
ē causā repentini gaudiū patefaceret.
Tē ille dix' ferus sacre uineę deuas-
tator penas exact' ē. uastationis sue
iacetq; mortu' t̄rōib; minisq; frus-
trat'. hęc agnoscētes exultauer' t̄
om̄s. dō q; h̄ymnos gratificos obtu-
ler'. Postea ū a nūntiis ē cōptū eandē
fuisse diē simul i horā necis iuliani.
quā ille sacratissim' senior cognouit
atq; p̄dixit. **xlvi.**

Illū itaq; semp inconsulte gessisse.
mortis demonstrauit euent'. Tran-
sient enī cū exercitū fluuiūq; p̄sa-
rū romanorūq; regna diuidit. re-
pente naues incendit. n̄ suadens
reb; aut uerbis. s; cogens milites p̄-
liari. Porro duces alacritate cōple-
ti. animabant milites. i eos spe ua-
ria confortabant. quā ip̄ator absce-
derat. cū eorū reuisionē incensis na-
uib; abnegasset. Sup̄ h̄ aut' cū de-
buisset cibos militib; congregare.
neq; de p̄p̄is finib; p̄ceptis afferri.
neq; de inimicorū habundantia
uissit aliquid dep̄dari. Relinq̄ns
q̄ habitabile uia. p̄gebat p̄ solitu-
dinis loca. Ibi et cibo et potu mili-
tes defraudati. i duces itineris n̄
habentes. s; errantes in deserta p̄-

uincia. sapientissimi p̄ncipis ag-
nouere consilia. **Socrates.**

Multos itaq; uicos castraq; deti-
nens. iā etiā ciuitates capiebat.
Cūq; uenisset tisi fontē ciuitatē
intantū obsedit. regē ut crebris
legationib; uterē. offerens dare
sue patrię partē. si solut' bello dis-
cedet. Qd' ille noluit. neq; supli-
cantib; ē miser'. neq; m̄te p̄ceptū
q̄ uincere quid bonū ē sup̄ uin-
cere nimis inuidiosū. credens p̄-
cipue magicis artib; quas ei ma-
ximus philosophus exhibebat.
& arbitrat' alexandri macedonē
se glām p̄cepturū. aut certe poti-
orē. putabat enī scdm̄ p̄tagorē
platonisq; sententiā. ex mutacio-
ne corporū alexandri animā pos-
sidere. aut ēē poti' in altero corpore.
alius alexander. Ob hanc itaq;
causā p̄sarum regis noluit p̄ces
admittere. **Sozomenus.**

Cum ḡ in deserti loca p̄mo capti-
uorū habuisset ducatū. postea
quidā senior. sub schemate p̄dito-
ris. se ei cōpendiosū iter ostendere
cōpmisit. Cūq; trib; dieb; ambulan-
tes ad maiore solitudinē uenisset.
illū quid' fustib; occider'. confiten-
tē hoc se fecisse. p̄ patrię libertate. et
libent' tormenta om̄ia sustinere.
exercitū in teā p̄sarū i itinere faci-
gato. exercitū romanorū armatus
occurrit. seq; ad congressionē p̄li
p̄parauit. **Socrates.** **xlviij. caplin.**

Quererant enim romani de pnce-
pe cur noluerit bellū cū lucrī
pmissione finire. Verūtā pñs
instantib; resistebant. ita ut fre-
qñter uertereñt hostes in fugā.
Porro iulianus erat pñs inequo. i
exercitū confortabat. inermis qñde
spe felicitatis sue pñsumens. **Theo**
Lonē quē iaculū repente **deruit.**
delatū discurrens p brachiū
meū latus inmersū ē. Et hoc uul-
nere suscepit terminū uite. Qui
ū iustissimū intulit uulnus. hac-
tenus ignorat. S; alij quāda inui-
sibiliū hoc intulisse fert. alij ū
unū pastoz isinabelitarū. alij
milite fame itinere fatigatū.
S; siue homo siue angls fuerit pa-
lā est. qd diuinis iussionib; minis-
trauit. Auiunt enīq dū fuisset
uulnerat. mox manū sanguine
suo cōpleuerit. in aerē pñcerit
dicens. Galilee uicisti. in eo ipso
confessus cū blasphemā uictoriā.

Callistus autē Socrates.

Cui int familiaret ipatoris
tē militabat. iheroico uersu eius
cōscēpit historiā. ait eū a demo-
ne uulneratū fuisse. defunctū
Julianus g qñto consolatu suo qñ
ediderat cū salustio sexta die iu-
niū in sicca regione defunc-
tus ē. anno scio impij sui. septimo
ū ex quo cesar a constantio fuerat
ordinat. uite anno tricesimo
primo; x **L. viii.**

Post cui mortē ei magis cōpte fē
Carra nāq; ciuitas ē. hactenus
impietatis reliquias habens. Per
hanc iter agens. qñ p ^{edissim} exclam pñe
religionis cultū transire noluerat.
in templū qñ a paganis colit ē in-
gressus. Ubi dū quēdā cū suis con-
sortib; sacrilegia celebrasset. ia-
nuas i claustra disposuit. rēsdā
ibi milites obseruare pñcepit. ut in-
ternus nullus accederet. donec ipse
remearet. Cūq; mortuus fuisset. q
ipso pñu successisset ipiū. ingre-
dientes intēplū inuenerūt. mira
pñcipis simulachra. etq; sapientiā
i famosissimā pietatē. Uiderunt
enī mulierē a capillis appensā. ex-
tensas habentē manus. cui ute-
rū apuerat. ut pñarū uictoriā in
iēore ei inspicere. Hoc g scelus
incarris inuentū ē. Verū in an-
tiochia plurimas archas in pala-
tio humanis auiunt capitib; ple-
nas fuisse cōptas. innumera in
puteis demersa corpora mortuorū.
In qua urbe dū ei nunciat fuisset
interitus. publicā cuncti babuere
festiuitatē. Et n solum in ecclis. et se-
pulturis mñm exultabant. s; etiā
in theatris uictoriā pñdicabant cū
sacdotib; exultantes. Ego aut etiā
clamorē fauoris eoz hic ponere ne-
cessariū iudicauī. ut etiā apud
posteror h memoria reseruet. Com-
munit enī clamabant omīs. uari-
me fatue. ū sē uaticiniā. Uicit dē

et xpc eius hic g libri terminu e ha-
bendus. ne pio impio impietatis
potentia copuletur. **Explicit ecclesie**

hystorie libri. vi. Incipit lib. vii.
Incipiunt tituli.

De iouiani impatoris auspiciis ique
admodu pside finib; sic egressus.

Quo sophista libani cont xpianos scripsit
i qm hystorographus ei dicta destruxerit.

De erectitudine fidei iouiani i qd athana-
sius alexandrinus scripserit.

Quom iouiani tēpore; orthodoxi flo-
ruerūt i heretici sunt expulsi. oppsi.

Quia athanasius uenit ad iouaniū
ab eo decenter est honoratus. Et de

De consilatu i fine iouani.

De ortu pncipis ualentiniāni i que
admodu frēm ualentē ipse fce ipatore

De ambrosij mediolauensis episcopa-
tu atq; fiducia.

Edictu ualentiniāni i ualentis de con-
substantiali trinitate. **Inuitatē.**

Epla illyricianoz epoz ad orientales
epos pfitentiu consubstantialē tri-

De herese audiamoz.

De la saceno concilio. **Itian?**

Que admodu ualens factus fuerit ar-

Qua crudelitate ualens sit usus ad
uersus recte glosos. orthodoxos.

De tyrannide i de pditione pncipij.

De exilio sci eusebij samosatēni pon-
tificis i qd ciues eius amore fidei alio

epo se subdere noluerunt.

De exilio barsini epi. **Scopio.**

Item de crudelitate ualentis qua
gessit aduersus orthodoxos extincto pro-

De eunomio heresiarcha.

De seueria ualentis contra constanti-
nopolitanos orthodoxos.

De destructione muroz calchedonensiu.

De natiuitate ualentiniāni minoris

i de iniusticia grandinis i de ortu
principis gratiani.

Quom arriani macedonianos fuerunt
psecuti illi se contulerunt ad liberiu.

Libellus machedonianoz libero ro-
mano datus epo.

Epla liberij i siciliensis concilij ad ma-
cedonianos epos post penitentia.

Cur eunomius ab eudorio segregat sit.

De latebris athanasij.

De concilio tyamensi ubi littere libe-
rij i occidentaliu sunt recepte

De eudorio arriano qui fuerat cons-
tantinopolitanus eps i de psecutione

ualentis ppter euagriū orthodoxū epim.

Quia octoginta orthodoxoz a ualente
in naue cremati sunt. **Itiochia.**

Quo ualens gesserit. cypadocia et an-

Quo in edissa ul quom mulier cu suo

filio currens ad martiriū i prefectum

i impatore stupore facti a crudelitate

remouerit. **Orthodoxoru.**

De examinatione exilio plurimoz

De miraculis confessoru.

De responso demonis qui post ualen-

tem impaturus eet. i qd ob hoc ualens

multos occiderit.

De basilio epo cypadocie. i quomodo

exiliu minas euaserit.

De fine athanasij alexandrinij i succes-

sione petri i seditione contra eu facta.

1 quia romā profectus est.
xxxv Quā crudelitate lucius alexandriā
fuerit introductus.

xl Quē miracula gesserint heremite
in exiliū a lucio destinati.

xl Litterę petri alexandrinū pontificis
in quib; lucij mala referunt.

M **Socrates.** . . .
Miles ititur
in maxima estuatione
uenientes omīsa omī
dilatatione. altera die iuliano in
fulas iperatoris iponunt. Erat
enī uir fortis inobilis. illo tpr
millenarius quo iulianus electio
nē militib; lege pposuit. ut aut
sacrificarent. aut militie cederē.
Qui cingulū magis elegit amitte
re. quā impatoris pceptionib; im
pūs obedire. hunc q tē iulianū
ppt belli necessitate int uiros
militares habebat. Qui cū uio
lent a militib; ad impiū trahere
tur clamabat dicens. nō se uelle pa
ganus hominib; impare. cū ipse
xpianus existeret. Cūq; uox omī
ū cōmunit pclamasset. dicentiū
se qq; ē xpianos. suscepit ipuq;

Cogitabat itaq; **Theoderitū.**
iulianus de cōmuni salute.
iqm posset de medio hostiū ille
sū exercitū libare. Nec indignū
grandi consilio. s; seminib; pica
tis utillimū uindemiauit fruc
tū. Repente nāq; suā puidentiā
dō ostendit. fluctuationē ei ad

portū tranquillitatis adduxit. Dum
enī huius angustia pparū rer agno
uisset. missa legatione petiuit pacē.
Deinde cibaria militib; destinauit.
et forū uenaliū eis pparari in deser
to pcepit. Celebratisq; sedib; exer
citū reduxit incolumē. **Socrates.**

Quē pacta qmū ad glām roma
norum turpia. s; tempi congru
ebant. Amīsa nāq; syria et tra
dita pps. nisi bi mesopotamie
ciuitate discessit. hęc itaq; nuncia
xpianos confortauerūt. pagani in
tulēr luctū. Porro milites in eu
tū iuliani feruorē ualde culpabant.
causāq; dāpni finitū romanorum ei
poci inferebant. qmā pparū qsi
pditore seductus nauēq; p flu
uiū frumta deueherent incendit.
et famē militib; irrogauit.

Tunc itaq; sophista libanius la
mentationis librū in iuliano con
scpsit. quē iulianū denominauit
fascinatū qppe laudib; illi. In quo
etiā meminūt librorū quos contra
xpianos ediderat iulianus; et sic qdē
laudes impatoris sophista dixisset.
ego quiescere uestigia historie se
quens. S; qm tanq; callidus rethor.
memoria iuliani librorū xpianā
uideēt lacerare religionē. ppteā
contra eū positū primū uerbis
ipsi pauca dicenda sūt. hiemis in
q; noctes ampli impator extendit.
incubendo libris palestineū ho
minē dīm. dīq; filiū referentibus

phabatur enixius. & redarguendo
pualuit ut risu iquā inanitate
ostenderet eorum q̄ colunt a talib; In q̄b;
laborib; senecyrio sapientior ē inuen-
tus. Propitius autē sit ipse cyrius.
& placide uerba mea suscipiat; tan-
quā a filio uictus ē. hec q̄dē sophi-
ste libani; sūt. Uerū ego sophistā eū
optimū fuisse noui. Tam sū ei reli-
gionis cui impator fuisset. omnia q̄
de iuliano xpiani etiā iste tē dicere.
& forsitan q̄si rethor argueret. Nam
et uiuo constantio laudes. et eo
defuncto iniurias plenas crimini-
b; eius effudit. Et si sener porfyrus
fuisset. impator libros eius iuliani
p̄posuisset opib; S; et iulianus si
sophista fuisset idixisset forsitan
etiā ipsū malū sicut echinolū. Qui
a q̄ ille tanq̄ ei secte. itanquā sophi-
ste & amicus iperatonis. q̄ eis sūt uisā
dixit ei. nos ut possumus obuiem?
primū itaq; dixit q̄ libris incum-
beret hiemis. noctes extendens. In-
cūbere nāq; significat. q̄ intentio-
nē habuit ut uitupatione conscri-
beret sic consuetudo sophistis est.
Nam olim hos libros scierat. s; tunc
incūbebat. & maximo p̄lio conten-
debat. Unde palā ē q̄ n̄ sicuti liba-
nius putat redarguendo pualue-
rat. s; infirmitate seueritatis estu-
abat. iq̄ illic bene caute q̄ sūt posita.
tanquā detractor lacerare labora-
bat. Om̄s enī q̄ resistit alicui. nē
uertendo. nē celando ueritate men-

titur aduersus eū contra quē litigat.
Et qui infensus alicui ē omnia sicut
hostis n̄ solū agit. s; etiā loquy con-
tendit. Quia ū iulianus atq; por-
fyrus quē cyriū senē uocant. detra-
ctores ambo fuerūt suis sermonib;
arguunt. Nā porfyrus sūmi philoso-
phorū socratis uita dilacerauit. in hi-
storia philosophica quā ipse consēp-
sit. italia de eo retulit. qualia soliti
derogationib; occupari. Et h̄ de illo
socrate qui apud grecos mirabilis
castitate. iusticia. aliis q; uirtutib;
habebat. Quē plato mirabilis eorū
philosophus. et erēno fonte alter
philosophorū thiasus n̄ solū. tanq̄
do amabile honorant. s; etiā ultra
hominē sapuisse p̄nuntiant. For-
ro iulianus zelatus patre passio-
nem p̄pā. in cesarib; enudauit. Et
om̄iū ante se regnantū uitas car-
pens. neq; philosopho marco pep-
cit. Igit̄ ambo detractores fuerūt.
Non opus habeo plurimū uti ser-
monib;. Ego nā ex utroq; uerbis
mores eorū coniciens. hec dixi. Qd
autē de iuliano gregorius na-
zanzenus retulit. audiamus. At
enī in secundo libro contra paganos h̄
uerba postalia. hec eq̄dē de iulia-
no. aliis ipsa expūta tradiderūt.
& assumpta potestas impij. Michi
autē olim eius mores cōpti sūt. dū
h̄c utrū in athenis clari agnouis-
se. Uenerat enī illic dū frat̄ ei im-
patorū uidet̄ inimicus. fuit q; ad

patre

Conditioes nē
Juliani Opposite

uentus ei ratio duplex. Una quide
quasi darentior quā dicebat se ue
nisse ut uideret belladā atq; doce
ret. Altera ū secretior in nota plu
rimis ut imolatores demonū et
uiros fallaces inqueret q non dū
habebat impietatis sue licentiā. Tē
g n frustra considauit uirū. Non
enī fortuitu ista conspexit s; facie
bat me cautū inconstantia morū
ei recessus uberior. Quis enī agre
gius ē qui bene considerat. Nullū
enī signū in eo in utile uidebat.
Cervix inflexibilis. Umeri iactabile.
oculi currentes. huc illucq; directi
et furiose respicientes. Pedes impa
cienter. nares spirantes iniurias.
atq; contēptū. schemata risibilia.
et hoc ipsū semp habentia. Ritus
incontinens. quasi subbulliens.
consensus et negatio simul. Ratio
nulla ratione consistens. interroga
tio inordinata. atq; responsio nul
la congruentia sibi conueniens.
S; qd p uniuersa discuro. Hē ante
opa uidi. et opib; ipsis agnouit.
Et siquidē essent in p̄sentes q̄tē
aderant. testarent. q̄cū hec uidis
sem repente dixi. O quale malū
nutrit res publica romanor. Et
cū b p̄dixisse. optauit me inueniri
debe in dācem. Melius enī fuerat
hoc quā ut tantis terra sceleribus
impleret. Nūq; arbitror talia fu
isse p̄digia cū multa diluuiā mul
ta incendia. multe pestes. hiatus

et puenierint. licet homines in hu
mani et ferocel cōpositi. q; dissimili
bz naturis fuisse referant. Ob quā
rem digno sua supbia sine conclu
sus ē. Hec gregorius de iuliano nar
rauit. Quia ū contra xpianos mul
ta uerba pferentes nisi s; uī facere
ueritati. quedā ex sacris litteris p
uertentes. alia pmutantes. omnia
tam scdm suā sumtes intentionē
multi eis obuiantes. ista patefecer
destruentes et redarguentes eorū
uana sophismata. et ante omnes
origenis. licet ante multa fuisset
tēpora. Iulianus enī ea q uidebant
turbā et agentes sacratissimas lec
tiones obiciens sibi met et in p̄trac
ea. detractoy sophisticas adinuen
tiones exclusit. Que si sepius legis
sent. iulianus atq; porphyrius ea li
benit accipientes in aliud sua forte
ūba mutarent. in ad blasphemie
sophismata uertentes. Quia enī
lacerare studuit ipator apud idio
tas et simplices ūba faciens. et non
apud eos q scripturarū diuinarū
obtinere ueritatē et his palam ē
Sumens enī ea ūba q dispensatio
nis causa humane posita s; cum
multa huiusmodi collegisset exem
pla. hec nouissime dicit. hōz g sin
gula si nāliquā hnt ineffabile
contēplationē. maxima de deo
blasphemia s; plena. hec g iuli
an in tēto cont xpianos libro dixit.
In libro autē suo quē de cōnismo

conscriptis. docens quoniam sacras fabulas
deceat fingi. dicit oportere harum veri-
tatem abscondi. Sic enim ait. Amat enim
natura celari. et abdita deorum substan-
tia non patitur nudis uerbis in aures in-
troire pollutas. Apparet ergo per hunc impa-
torem suspicionem habuisse diuinis scrip-
turis quoniam essent uerba mystica. ineffabile
quoddam modum contemplationis habenti-
a. Sed indignatur cur non omnes eandem
sententiam habuerint. insinuat his qui inter
christianos diuina simplicitate suscipe-
re uidentur eloquia. Non igitur oportet
eum contra simplices insurgere. nec
propter illos contra sacras litteras intum-
escere. neque odio habere. et aduersari.
quod bene magis intellexerat. quam non
omnes ita sentiebant. sic ipse uolue-
rat. Similis ergo porphirio factus. Ille
namque in cesarea palestine a quibusdam
christianis cesus. iracundiam non ferens
christianitatem deseruit. pro furore et odio
inimicorum scribendo blasphemiam christi-
anitate peruatulatus. sic enim eusebius
pamphili redarguit. et eius uerba
destruxit. Impator autem apud idio-
tas superbus inter christianos extitit. etaque
passione in blasphemias porphyrii
declinauit. Ambo siquidem sponte
deliquerunt. insipientes peccando. dignis-
sima pena multati sunt. Cum ergo sophis-
ta libanius uelut irridens dixisset
hominem ex palestina dominum dei filium.
facinus oblitus suorum uidetur esse uer-
borum de fine namque eius libri iulianum
dificauit. sic inter alia dicens. Primum

namque nuntium eius mortis pene peme-
rant. cur putaret de deo mentitus.
Deinde paululum descendens ait. O
demonum alumpne. demonumque disci-
pule. idemonum obseruator. Qui
licet hoc aliter intelligeret. uerum-
tamen hanc eadem de iuliano dixit. que
christiani exprobrantes affirmant. Siquid
eum laudare cogitabat. oportebat eum
hoc nomen effugere. nec eum deditum
demonibus indicare. sic sermonem
aliud declinauit. quem dum reprehenderet
desuis libris abscedit. Quo-
modo enim homo. christe edificaretur. quem
admodum inapto hominem fuerit. inui-
sibiliter autem deus. quem admodum utraq;
sint uera. christianorum ratio sacra no-
uit. Pagani uero ante quam credant in-
telligere nequeunt. Hic enim sermo
diuinus. Nisi credideritis non intellige-
tis. Quia propter non erubescant multos
homines deificantes et utinam bonis
moribus institutos. aut iustos. aut
castos. et non potius lubricos iniquos. et
ebriosos. id est hercules dyonisos. et as-
clepios. sicuti frequenter in suis libris
iulianus iurare non erubescit. Quorum
masculos feminasque cupidines si
numerare uoluero. longa digressio
generatur. Sed sufficit hanc scire uolen-
tibus. aristotilis pallium. et corona dio-
nisi. et liber egini. multe memo-
rie. turbaque poetarum. qui de talibus
scribentes. uere ridiculum et inani-
tatem theologie ostendunt paganorum.
Quia uero proprium paganorum est homines

summa facilitate edificare monis-
trem. Rhodus quida calamitate
detentis. responsu e. datu. ut pbr-
guu attin. sacerdotu uesanie pbriguu
celebritatis placarent. Tale naq;
responsu e. Atin placate dm mag-
nu. puru. adonem. bone uite di-
uitiaru datoru. ^{conu}comute q. dyonisiu.
Hoc itaq; responsu atin. q amore ue-
sano semet ipsu occidit. eundem ad-
one. dyonisiuq; nominauit. Cuq;
alexander macedonu rex insisset
in asia. afictiones alexandro fauen-
tes. carmina ista fuxit. Ioue doz
consule. iminera honora ter ge-
nita. q corpe mortali. supnu abs-
condit regu. que iupiter herou se-
minauit generib; adiutoru bone
leges leticie alexandru statuere
regu. hec in parthia pnuntauit
demon. Qui du potentib; adiura-
ret. deificabat eos. Quid eni dicam.
du etia cleomedu athleta. difica-
uerint ita dicentes. ultim herou
cleomedis ciuitatis athleta. quem
sacris honorate. q mortalis iam
ne. ppter hoc g responsu. diogeni.
cinicus. et enemaus. philosophus.
pithu. repbender. apolline. Ci-
ziceny u. terciu decimu dm hadri-
anu appellauer. S; etia ipse hadri-
anus amatu suu antinu difica-
uit. q hec ridiculu inanitate n
dicit ee libanius. hec g a nobi ppt
ei detractone. p digressionu dicta
sufficiant.

Iouianus g impator. mox ut impij
sui terras ingressus e. pmu hoc cons-
cripsit. ut epi de exilio remearent.
et eccles es reddendas e. pfessus est.
qui exposita in nicea fide inuola-
bilit seruauer. Scripsit etia atha-
nasio qui papius erat hoy dogma-
tu ppugnator. petens ut ei rescri-
beret. pfecta diuinoy dogmatum
disciplina. Qui eloquentiores epas
congregans. reserpsit. rogans ut fi-
de nicee exposita custodire. tanq
aplicis dogmatib; congruentem.
Cul eple uerba st hec. Puslmo at-
q; clementissimo uictori augusto io-
uiano athanasius. et reliqui epi. ue-
nientes ex psona omiu epoz egypt-
ioy. thebaidis. et libie. Docet deo a-
mabile pncipe. discendi habere uo-
luntate desideriuq; celestiu. Sic eni
uere q cor habens in manu dei. et
ipiu cu pace multis annoy curri-
culis gubernabis. Uolente g a nob.
tua discere pietate. catholice eccle-
sie fide. gras ob hoc dno referentes.
curauim. ut plata ab omib; patib;
in nicea tue pietati insinuarem.
fide. hanc eni repudiantes. quida
nobis equide frequent insidiati st.
eo qd arriane. n consentirem. in sa-
nie. Auctores u factis heresis. et
schismatu uniuersalis eccle. Uera g
et pia in dnm nrm ihm. epm fidel
e. omib; manifesta. rer diuinis lit-
teris agnita atq; lecta. In hac eni
etia sci. martyrio consummati sunt.

Et resercentes in dño nō consistunt.
 manserat itaq; semp illesa fidel. nō
 calliditas quorūda hereticorū eā uiō
 lare p̄sumeret. Arrius enī quidā ei
 q; sectatores tēptauerūt. dicentes ex
 nō extantib; creaturā atq; facturā
 conūtibileq; ēē filiū dī. plurimosq;
 p̄ talia seduxerūt. ita ut etiā q̄ aliq̄o
 ēē uidebant. blasphemia huiusmo
 di traherent. Uerū scī patres nrī
 olī conuenientes sicuti p̄dixim⁹ in
 niceno concilio. arrianā quidē sec
 tā anathematizauerūt. catholice ū
 ecclē fidē scriptura teste p̄fessi sūt
 eaq; p̄dicatione heresis extincta ē
 q̄ uq; uidebat⁹ accensa. hec itaq;
 fidel p̄ omīs ecclās legebat⁹ atq; p̄di
 cabat⁹. S; qm̄ arrianā heresim qdā
 renouare uolentes ipsā fidē a pa
 trib; in nicea p̄latam anathemati
 zare p̄sūperunt. Aliquis ū singulis
 se eā p̄fiteri; s; ipsā ueritatē nega
 re noscunt. aliter int̄pretantes
 consubstantialitatē / scō spiritus
 blasphemantes. cū dicunt eū crea
 turā ēē atq; facturā p̄ filiū celebra
 tā. Necessario considerantes lesionē
 q̄ huiusmodi causa contra poplū ge
 nerat. offerre tue pietati confessi
 onē concilij niceni curauim⁹. ut
 pia religio tua cognoscat cū q̄nta
 scrupulositate consēpta ē iqn̄tū
 errent q̄ extra eā uolunt aliquid
 edocere. Cognosce dō amabil īpa
 tor. qm̄ hec qdē p̄dicat⁹ a scō. et
 hanc p̄fessi sūt patres nicea conueni

entes. In hac q̄q; fide concordant
 omīs ecclē hispanie i britannie.
 necn̄ galliis italicis idalmatis con
 stitute. in cappadotia in ysia i ma
 cedonia i in uniuersa simul hellada.
 s; etiā in uniuersa africa. sardinia
 cypro. cretha. pampylia. licia. isau
 ria. i in omī libia egipto. ponto et
 cappadotia. partib; q; uicinis et o
 rientales ecclē. preter paucos arri
 sectatores. Omīū nāq; p̄dictorū sen
 tentiā. expiūto cognouim⁹ et lit
 teras habem⁹ eosq; nouim⁹ dō ama
 bilis impator. q̄ cū pauci quidā
 huic fidei contradicant pre iudi
 ciū facere nō potuerūt in toto orbe
 terrarū. multo enī t̄p̄ ab herese
 arriana pulsati. nē etiā pietati
 contentione maxima contradicunt.
 Ut ū hec pietas tua cognoscat licet
 sciat. tam studuim⁹ fidē concilio
 niceno p̄fessam ab epīs trecentis
 decē i octo subiungere. Est autē hec
 niceni concilij fidel.

Eredimus in unū dñm patrē omī
 potente omīū uisibiliū inuisi
 biliūq; factorē. et in unū dñm
 ihm xpm̄ filiū dī natū ex patre u
 nigenitū. hoc ē de substantia pa
 tris. Et de dō lūm de lumine. dñm
 uerū de dō uero. natū nō factū. con
 substantialē patri. p̄ quē omīa fac
 ta sūt q̄ in celo i que in t̄ra. Qui
 p̄p̄t nos homines i p̄p̄t nrām salu
 tē descendit. incarnat⁹ humanat⁹
 passus ē. idie t̄ra resurrex̄. Ascendit

in eos: uenturus iudicare uiuos
et mortuos. Et in spm scm. Eos autē
q̄ dicunt erat q̄ndo n̄ erat: et ante q̄
nascere n̄ erat: et q̄er n̄ errantib;
factus aut ex altera subsistentia uel
substantia: dicentes ēē aut creatū
aut conuertibile aut mutabile fi
liū dī: hos anathematizat scā ca
tholica et apostolica ecclā. In hac ḡ fide
dō amabilis impator: nos consistere
necessariū ē tanq̄ in sacra et apostolica
ecclā: nullūq; mouere eā seductio
ne uerborū atq; contentione qd ab
initio arriani fecer: exheretantib;
filiū dicentes: et q̄ erat q̄n n̄ erat:
et creatus et factus: conuertibile p̄p̄
tēa sicuti p̄ dixim⁹ in nicēa synodus
heresē anathematizauit huiusmo
di: fidē uero p̄fessa ē ueritatē. Non
enī simpliciter simile dixerit filium
patri: ne simpliciter similis deo deus
uerus ēē crederet: sed etiā consubstan
tiale sc̄pserit qd p̄p̄ ē genuini
ueriq; filij ex uero et naturali pa
tre nascentis. Sed neq; spm scm ali
enauerit a patre et filio: sed potius
glificauerit eū cū patre et filio in
una scē trinitatis fide: eo qd una
sit in scā trinitate diuinitas. Has
litteras ipator legens: confirmauit
quā habuerat de sacris scienciā et
affectū. Aliāq; conscripsit legē: ut
frum̄torū consuetudo redderetur excludi
quā maxim⁹ distribuerat constan
tin⁹ idari phibuerat iulianus.
Et qm̄ p̄p̄ illius impietate orta fames:

n̄ sinebat totā tē sūmā quā constan
tinus constituerat erogari: terciā
partē iulianus ap̄sens ipendi p̄mi
sit: ita ut cessante fame frum̄ta
integra p̄berent. **Socrates. iiij.**

Euocauit ḡ impator a constantio
exilio missos ep̄os: q̄ n̄ occurre
rant iuliani redire tēporib;. Tunc
aut etiā templa paganorū om̄ia
claudebant: et ipsi sacerdotes uq; fu
giebant: induitiq; pallijs ipsa pal
lia reponebant: ad schema cōmu
ne reuertebant. Quieuit etiā pol
lutio sanguinis quā publice insa
ciabatur sub iuliano celebrabant.
Porro xp̄iani n̄ quiescebant: presu
les enī religionū adibant crebro
p̄ncipē: credentes ei obtinere se
uoluntatē aduersus p̄p̄os inimicos.
Et p̄mū quidē macedoniarū libel
lū p̄ncipi porrexit: postulantes ut
expellerentur ex clis: q̄ dissimile fili
ū p̄dicabant: ipsi introducerent
ineas. Erant enī qui libellū ob
tulerant basilij ancyrē: siluan⁹
tharsi: sofronius p̄p̄eipoleos: pa
sinicius zilenus: leontius comanus:
callieratis claudiopolitis: theofi
lus castabalenus. Horū libellū im
pator accipiens: sine responsō di
misit: hoc tantū in dīs. Ego con
tentiones odi: eos aut q̄ ad concor
diā festinant diligo parit̄ et ho
norō. Qd audientes q̄ ad contentio
nē se p̄parabant: q̄uerit hoc ḡ pro
uoto ipatoris ē actū. Nā tē intentio

sectator acacii reuelata ē. rificuti
solebant ad uota se p̄ncipis contulle-
runt. Conuenientes enī in antiochia
syrie. habuer̄ ūba cū meletio. q̄ ante
paululū diuisus ab eis. consubstantia-
le ita deffende uidebat. hoc itaq; se-
cer̄. qm̄ eū honorari conspicebant.
p̄ncipe tē ibi morante. Cōmuni ḡ
consilio libellū cōponentes. consubsta-
tialitatē pfessi sūt. in nicenā roborantes
fidē obtuler̄ impatori. Cui libelli uer-
ba sūt h̄. P̄ssimo ido amabili dño
nro iouano uictori augusto. sinodus
p̄sentū ep̄orū ex diūsis p̄uincis in
antiochena urbe conuenientū. Qm̄
ecclesiā pacē atq; concordia tua pri-
mū studuit pietas celebrare bene-
nouim̄ etiā nos dō amabilis ip̄ator.
Quia ū uerticē huiusmodi uere uni-
tatis. iorthodore fidei bene sup̄sisti-
neq; hoc ignoram̄. S; necū hūc q̄ ad
ulterant̄ ueritatis dogma reputem̄
tue pietati suggerim̄. qm̄ scī concī-
lii nicea olim iab initio celebrati si-
dē r̄suscipim̄ r̄tenem̄. Qñ etiā con-
substantialitatis nom̄ qd̄ alit̄ se q̄b;
dā habē uideret̄. dicim̄ cautā int̄
p̄rationē a pat̄b; excepisse. q̄ppe sig-
nificantib; qm̄ ex substantia pat̄s
natus ē filius. r̄q; similis p̄ substan-
tiā patrie. Non enī uelut aliqua pas-
sio circa ineffabile natiuitatē cre-
dit̄. neq; scdm̄ aliquē paganorū usū
p̄cipitur a pat̄b; substantię nom̄
dictū. sed ad destructionē arrianorū
q̄ p̄sūper̄t enī extantib; de xpo ali-

quid impie p̄dicare. qd̄ etiā isti q̄
nē inequalitatē asserunt. asp̄ius
laudatiuē ad uastandā ecclē con-
cordiā impudent̄ ausi sūt p̄petrare.
Quā ob rē huic nre relationi sub-
iungim̄ exemplar fidei niceni con-
cili; quā etiā decet amplectimur.
Est enī huiusmodi. Credim̄ in unum
dñm pat̄rē omnipotentē. Et reliqua.
Q̄ subsc̄ptio. meletius ep̄s antiochie
optuli in sup̄ra sc̄ptis consentiens.
Eusebius samosatenus. euagrius. si-
culus. ciranius. apamię. Zoilus la-
risenus. acacius cesarię. antipat̄
rosi. abramius urimennus. ariston-
cus seluco belli. barlabent̄ p̄gami.
uranius meletine. magnus calchi-
dis. eutichius eleutheropoleos. io-
saceus armenie maioris. titus
bostrensis. pelagius laodicie. ara-
bianus adrensis. p̄iso adaden̄. pla-
mirionē presbiterū. sabinianus
zeumatis. arhanasius ancirę per-
orfitum. iecium p̄r̄bos. hircius
gaze. p̄iso auguste. patricius palti.
p̄lamirionē p̄r̄bm. anatholius
berotheę. Theotimus aramennus.
lucianus arcennus. h̄ uinc itaq; li-
bellū in collectione sinodaliū sabi-
ni conscriptū inuenim̄. Uerum
ip̄ator p̄positū hē habebat. ut
blandim̄tis r̄suasione uerborū
discordantiū contentiones abscede-
ret. dicens nulli qd̄ se q̄m̄cumq;
credentiū fore molestū. eos tam̄
diligere inimus honorare q̄ p̄nci

pū ecclesiasticę unitati pberent. Quā
ū hoc egerit: etiā themistiū philo
sophus ait in laude quā in eptu
ut consulatū ubi miratū impatorē
qd pmissit unū quēq; ^{colere} sicut uellet
atq; deuicerit blandientiū mores.
Qd ualde deridens ait manifestare

p purā. **Sozomenus.**

Iū impator tē etiā scdo nomine
pfecturā gubnanti. pretorianā le
gē dedit: ut capitali sententia plac
terent q sacra uirginē nuptiali tho
ro uiolare psumeret: ul impudico
aspectu respiceret. n dicā abripe
forte tēptaret. Quā legē idō posu
it eo qd iuliani tēporib; quidā hui
modi uirginē uxores ducere pre
sūperunt.

Sozomenus
ut hec athanasius alexandrine
sedis ep̄c cū paucis suorū cōmūica
to consilio: necessariū iudicauit
ut xpianū uider impatorē. Hēni
ensq; antiochiā pncipē de quib;
oportebat edocuit. Quidā aiunt
qz eū ipse magis euocauerit impa
tor: ut q necessaria p religionē &
recta fide uidebant exponere. Dis
ponensq; ut decebat causas ecclie
de reuisione cogitabat. Hēri euzoi
us arriane secte antiochene ciui
tatis ep̄s. studebat ut pbatianus
quidā eunuchus in alexandrina
urbe ordinaret ep̄s. Cūq; hoc age
rēt: lucius alexandrin' a georgio
prbo ordinat' adiūt impatorem.
& maledicens athanasio qū tēporib;

ep̄atus sui fuisset inscript' et plurima
exilia a pcedentib; sustinuisset im
patrib;: ēēt q; circa sacra p eū causa
discordie supplicabat insup ut alter
in alexandrina ciuitate ordinaret
ep̄s. Hēri impator sciens quante
athanasio inimicorū insidie puenis
sent: denogationes hui' mody n respe
xit: s; lucius quidē cū multa intmi
natione tacere iussit: pbatianū ū ei
q; sequaces eunuchos auctores hui'
modi scelerū atq; turbatū castigā
dos ēē pcepit. Porro athanasium
amicū sibi maximū factū destina
uit in egyptū: ut sicut ei uideretur
causas eccliarū poplosq; disponeret.
Fert' enī quia eū prima uirtute con
uersationis sapientię q; laudauē
rit. Aiunt qdā ante quā subcons
tantino ipatore arriani tenerent
ecclās. somniū uidisse antonium
monachū. quasi burdonē altare
sacri calcib; euertissent. exptūq;
dixisse. qm ab adulteris ipmirtis
hominib; ecclā calcaret. Quē fūis
se mdatia. posterior monstrauit
euentus. **Socrates**

Tunc g impator impetū retinen
hereticorū. discessit ab antiochia. &
uenit ad tharsū cilicie. ibiq; corp'
iuliani sepeliuit. & dū cuncta sol
lēpnia funeri ei exhibuisset. consul
ē designat'. Cūq; constantinopoli
festinaret. uenit ad pdiū nomine
dadastā int galatiā et bithiniā.
Q themestiū philosophus cū aliis

Socrates

senatorib; occurrens. consularē reci-
tauit orationē. Felicit tuncagi potu-
erant res romane publice. simul
ecclastice sub pncepe benigno dispo-
sire. nisi repentine mortale uirum
ab hominib; abstulisset. In p'dicto
naq; p'dio hiemis tēpr infraxit lan-
guore constrictus ē mortuus. consu-
latu suo i baroniarū filij. septima
decima die february m'sis. Qui
regnavit m'sib; septē uixitq; anni
triginta trib; *Sozomenus.*

Cūq; in niceā bithinie uenisset
exercitus. ualentinianū ordi-
nauit ipatore. uirū optimū et a-
pice pncipali dignissimū. *Socrus.*

Valentinianus q' ordinatur ui-
cesima quinta die eisdē febrū
m'sis pannonius genē de scibala
ciuitate. cui tē erat militū cura
cōmissa. qm pbatissime milita-
rē nouerat disciplinā. fuit etiam
uir magnanimi. nemp p'senti

I fortuna melior apparebat. *Theodoz.*
s enī n'm fortitudine. *ritus.*
s etia prudentia. tēperantia. atq;
iusticia. corpis magnitudine pre-
fulgebat. Sic enī fuit regalis parit-
urbanus. ut dū exercitus tēptas-
set ei aliū sociare consortē. ille res-
pondit. qd cantatur ab omnib;
Urū inq' fuit o milites ipatore
n' existente. m dare ragmū impij.
Verū ū hoc ego suscepi. meū iā et uel-
trū ē de reb; cogitare cōmunib;.
Cui ūba mirati milites. ei secutif

uoluntatē. At ille frēm de penia
uocans. qd n' debuit sociū fecit im-
perij. *Socrus.*

Post triginta dies auspiciū sui
in alie sceptrā contradens. pari-
ter ex egypti europā sibi distribuit.
Q' ueniens ad epiā omnē illic edo-
cuit equitatē. a p'dicationib; pie-
tatis incipiens. *viii.*

Auxentio naq; defuncto qui
mediolanensē p'sulatū tenuit.
multisq; fuerat conciliis ab-
dicatus. euocans epōs impator.
huiusmodi apit eos ūba locut' ē. No-
stis apte eruditi q'ppe diuinus elo-
q' qualē oporteat ēē pontificē. q'
q' n' decet eū uerbo solū. s; etia con-
ūlatione gubnare subiectos. et
tocius semet ipsū imitatorē uir-
tutis ostendē. testēq; doctrine con-
ūlationē bonā habē. Talē itaq;
in pontificali constituite sede.
cui & nos qui gubnam' impiū.
sincere nrā capita sūmittam'.
rel monita dū tanq. homines de-
liquerim'. necessario ueluti cu-
rantis medicamēta suscipiam'.
Hec cū dixisset ipator. petiit sy-
nodus ut magis ipse decerneret.
sapiens ipius existens. At ille.
Sup uos est inq' talis electio. uos
enī grā diuina potiti. nullo splen-
dore fulgentes. meli' poteritis eli-
gere. Tē sacdotes egressi. de epis-
copali sede tractabant. Verū ci-
uitatis habitatores ut assoler tu-

multis faciebant alij hunc. alij
illū ordinare petentes. Qui enī
erant de arriani auxentij secta:
similē sibi fieri concertabant. Rur-
sū orthodoxi sui dogmatis habere
uitebant epīm. Hanc seditionē am-
brosius cui tē p̄sidalis fuerat cura
cōmissa. cognoscent. et metuens ne
q̄d turbę consurgeret. ad eccliam
festinus accessit. At illi cessante se-
ditione cōmunē dederunt uocē.
petentes ut pastor gregis ordina-
ret ābrosius. qui nondū fuerat
baptizatus. Hoc impator agnos-
cens. repente iussit baptizari. et
tanq̄ dignū uirū ordinari pon-
tificē. Nouerat enī ei certiorē om̄i
pondē uoluntatē. et totius regu-
le decreta subtiliora arbitratus
etiā diuinū in eo ēē decretū. dū
in eius electione etiā pars contra-
ria consonaret. Is ḡ sacri baptis-
matis dono potitus. gratiā quoq;
simul suscepit ep̄atus. Quo fac-
to. hunc hūmū optimū impator
saluatori et dño obtulisse fertur.
His q̄ppe que gerebant intererat.
Grās inquit ago tibi dñe om̄ps &
saluator nr̄. qm̄ huic uiro ego
q̄dē cōmissi corpa. tu autē anima
et meā electionē ostendisti iusti-
cie conuenire. Cūq; post paucos
dies sēs ambrosius cū multa fi-
ducia apud ip̄atorē quereret.
q̄ male a iudicib; agebat. tē im-
pator ait. Hanc inq̄t confidentiā

tuā dudū noui. et apte planis nō
solū n̄ restitui. s; etiā in electione or-
dinationis tue socius fui. festina
itaq; sanare sic diuina lege p̄cipit
animarū delicta nr̄arū. hec ḡ im-
pator metholanus idē et fecit. Cog-
noscent autē quosdā in asia et phri-
gia de diuinis dubitare dogmatib;
in illirico quidē p̄cepit sinodū ce-
lebrari. etq̄ de illis decreta atq; fir-
mata sūt dubitantib; destinauit.
Porro qui illic conuenerant. decreue-
rūt fidē expositam in nicena urbe
seruandā. Scripsit autē et ipse soci-
ū adhibens in suis litteris frēm.
quatinus in his que placuerant du-
raret. Nunc ḡ etiā legem ipsā po-
nere necessariū ē q̄ apte et ei p̄icta
tē p̄dicat. et ualentis tē sincerita-
tē sine dubitatione demonstrat.
Impatores maximi ix.
pij uictores augusti ualentiniari
ualens et gratianus. ep̄s diocese-
os. asie. phrygie. carophrygie. paca-
tiane in dño salutē. Tanto conci-
lio in illirico celebrato. et subtiliter
habita q̄stione de salutari uerbo.
ostenderūt ter beati pontifices tri-
nitatē consubstantialē patris et filij
et sp̄s sc̄i. quā neq̄q; declinantes
iusta ministeria religionis mag-
ni regis exerceant. Hanc ḡ p̄dicari
decreuit nr̄a q̄q; potentia. na tam
ut n̄ dicant aliqui. sequimur religi-
onē impatoris hanc patam guber-
nantis. & n̄ illi potius obediētes.

q̄ nob salutis mandata contradidit.
 Engliū namq; xpi nri sic habet. Red-
 dite q̄ sunt cesaris cesari: ique sunt
 dei dō. Quid q̄ dicitis uos ep̄i et pre-
 sules salutaris ūbi. Si ita se habet
 ur̄a p̄batio diligentes alterutros
 impiali abūci dignitate: quiescite
 et nolite p̄sequi eos quidō p̄fecte
 ministrant. quorū orationib; et t̄re
 nabella sedant. i recedentiū a dco
 angloꝝ repellunt incursum. Q̄q;
 om̄s demones corruptores. p̄cū
 assiduitate confundit. tributa se-
 cundū leges inferre n̄ respuunt.
 potestatiq; regie n̄ resistunt. sed
 sincera uoluntate i sup̄nū man-
 data custodiunt. in nris legib; sub-
 iugant. uos aut̄ inobedientes cē
 monstramini. Et nos q̄dē subici-
 m̄ ei q̄ p̄mus ē et nouissim̄. uos aut̄
 uob̄mer arrogatis. Nos itaq; puros
 nos ipsos a uob̄ cē desideram. isicut
 pilatus in examinatione nri xpi
 cū nollet eū p̄m̄ere. conuersusq;
 ad orientis partes. & petens aquā
 diluit manus suas dicens. innocens
 ego sū a sanguine huius iusti: sic etū
 nra maiestas semp mandauit p̄
 secutionē n̄ fieri neq; fluctuatio-
 nes inferri. nec inuidere laboran-
 tib; in agro dñico. neq; dispensa-
 tores magni regis repellere ut n̄
 ad p̄sens i sub ip̄io nro crescere uideā-
 mini. i postea testam̄tū dñi subde-
 re passioni nre sicut in sanguine
 zacharie. S; illi post aduentū sup̄ni

regis nri xpi ihu disrupti sūt cont-
 diti morti. cū adiutore suo demo-
 ne corruptore hoc p̄cipim̄ in me-
 gethio. i ciceronio. i dāmaso & lam-
 pone i brinthisio q̄ auditores fuer̄.
 S; etiā ipsa uob̄ gesta direxim̄. q̄m̄
 agnoscat̄ ea que in eximio sūt con-
 cilio celebrata. His q̄ litteris sub-
 didit etiā dogma concilij. h̄ sum-
 mati habentia. p̄ fitem̄ seq̄ntes
 magnū orthodorū q̄ conciliū con-
 substantialē ēē patri filiū. i n̄ sic
 intellegim̄ consubstantialē sicut
 tū dudū quidā exposuer̄ n̄ uere
 subscribentes. & nē alij illos uocan-
 tes patres uirtutē sermonis res-
 puunt. & secunt̄ eos q̄ p̄ consubstan-
 tialitātē similitudinē significa-
 tā ēē sc̄pserunt. eo qd̄ nulli reliq̄-
 rū creaturātū p̄cū factarū simi-
 lis sit filius nisi tantūm patri.
 S; q̄ hec exponunt. creaturā p̄ci-
 puā dei filiū impie dogmati-
 zant. Nos itaq; sapim̄ sic etiā con-
 cilia nup̄ rome et galliis celebra-
 ta unā ēē eandē q; substantiā pa-
 tris i filij i sp̄s sc̄l in trib; p̄sonis q̄ in trib; p̄fectis
 subsistentis. Confitem̄ aut̄ sc̄m
 nicenā expositionē i incarnatū
 filiū dei consubstantialē ex uir-
 gine scā maria i in hominib; in-
 habitasse. i cōplessē dispensationē
 p̄ nob̄ omnē in natiuitate. et
 passione. i resurrectione. i in celos
 ascensione. i iterū uenturū ut
 reddat nob̄ similitudinē diuinā

ā semet ipso dñm existentē carnigerū
i hoīem dīferū. hīs g̃ q̃ p̃dicta sūt
cōtrā sapientes. anathematizant
eos simul q̃ n̄ uere anathematizant
eū q̃ dixit ante q̃ nasceret n̄ fuit fili?
s̃ scripsit q̃ ante quā ope nasceretur
uirtute erat in patre. hoc enī et in
omib; creaturis ē q̃ n̄ semp existunt
sicuti d̃s. filius enī semp cū patre
sep̃tina natiuitate p̃genit. hēc g̃
ip̃ator. sūmatī significauit. ego n̄
etiā ipsas concilij litteras ponenda
existimo. *Ep̃i illirici ep̃s eccl̃az di dioce*

Conuenientib; nob in unū et ha
bita maxima q̃stione de saluta
ri ūbo. p̃bauim̃ consubstantialē
et t̃nitatē patris. i filij i sp̃s sc̃i.
Quā ob rē iustū fuit uob litteras
destinare. n̄ quib; dā argum̃taci
onib; religionē trinitatis scriben
tes. s̃ in humilitate rogantes has
n̄as litteras destinauim̃ p̃ dilec
tissimū fr̃em n̄m i consacerdotē hel
pidiū p̃rbm. In p̃sentib; itaq; n̄is
litteris quasi illud refertur. qd̃ in
saluatoris n̄i ihu xp̃i libris ad sc̃p
tū ē. Ego qd̃ sum pauli. ego autē
apollo. ego n̄ cephe. Nūq̃d paul?
crucifixus p̃ uob ē aut in nomine
pauli baptizati estis. Et h̃ quidē
sufficiebant humilitati n̄re. etiā
si n̄ uob uniuersales litteras mitte
rem. p̃pt̃ tantū timorē quē ibi
p̃dicatis cuncte ūre p̃uinitie ā pa
tre i filio sp̃m sc̃m diuidentes.
Quā ob rē necessariū habuim̃ ad

uos destinare domnū n̄m i cōminis
trū helpidiū a regio p̃ncipatu ro
manorū has litteras deferentē. ut
si forte talitē. p̃dicatio ūra cognos
cat. Qui enī consubstantialē tri
nitatē n̄ p̃dicant. anathema sint.
Et si q̃s hīs n̄ cōmunicans inuenit
anathema sit. Hīs autē q̃ consub
stantialē p̃dicant t̃nitatē. p̃para
ta sūt regna celorū. Rogam̃ g̃ uos
fr̃s ut n̄ aliud doceatis. n̄ aliud in
nouetis. s̃ consubstantialē semp et
ubiq; p̃dicantes trinitatē. posside
bitis regnū dī. Ob hoc scribentes
i cōmemorantes has litteras desti
nauim̃. De ep̃is autē constituendis
i cōministris iā constitutis si per
manserint usq; ad finē sanibene.
alioq̃n ex ipso p̃sbiterio repellant̃.
Similit̃ p̃rbos atq; diaconos in sac
dotali ordine definitiuim̃. ut sint
in rephensibiles undiq; & a curia
i ab officio militari. Propt̃ea g̃ hoc
nolum̃ p̃limis ūbis scribere qd̃ di
xerim̃. unū ex omib; dñm n̄m
i cōministrū helpidiū studiose
p̃dicationē ūram cogniturū. si
ita se habet sicut audiui a dño
n̄ro i consacerdote eustachio. Be
ceto licet aliquñ in errore fueritis
deponentes uet̃em hominē indu
imini nouo. Namet ipse fr̃ et cō
minister helpidiū docebit uos
uerā p̃dicare fidē. q̃ sc̃a trinitas
consubstantial̃ dō i patri et filio
cū sp̃u sc̃o sc̃ificata gl̃ificata. ma

sc̃os iſte p̃briq; car̃p̃tq; p̃uac̃t̃ne in dño ſit.

manifestata ē. Pat̃ in filio. filius in patre
cū scō spū in sc̃la. Hoc itaq; declara-
to. apte poterim̃ sc̃am trinitatē confi-
teri. consubstantialē ēē sc̃dm fidē in
nicea olī expositā. quā patres confir-
mauer̃. Qua fide p̃dicata. poterim̃
erroneū demonē declinare. Quo ex-
tincto. pacificis nosmet ipsos litteris
degentes in pace salutabim̃. Sc̃ptim̃
itaq; uob̃ ut noueritis arrianos esse
condēpnatos. nolentes confiteri ex
pat̃ substantia filii. ispm̃ sc̃m. Qrū
noīa s̃c̃ subiecta. polycronius. telemā-
cus. faustus. asclipiadis. amantius.
cleopat̃. hec q̃ ita se habent in gloria
patris. is filii isps̃ sc̃i. in sc̃la sc̃lorū
am̃. Valere uos optam̃ patri. is filio
saluatori. xpo cū scō spū multis an-
noy curriculum. **XI.**

Famosissim̃ q̃ impator tanq̃ apli-
cis dogmatib; sollicitudinē phi-
bebat. Intēa syrus quidā r̃ genere
et lingua parit̃ iudeus noīe illo tē-
pore fuit. dogmata noua repens.
Qdudū qdē malignos habere concep-
tus incipiens. tē manifestus appa-
ruit. Prius nāq; fatue intelligens
qd̃ sc̃ptū ē faciam̃ hominē ad ima-
ginē. iad similitudinē nr̃am. hu-
manā formā putant̃ habere diui-
nitatē. i corpus partib; ēē distantia/
diuine sc̃pturę neq̃q̃ sensa respi-
cients q̃ sepe diuinis opationib; hu-
manoy m̃broy nomina circūpo-
nit. Qm̃ qui facile subtiliora in-
telligere nequeunt. p̃ hec dī pui-

dentia magis agnoscunt. Adiecit
aut̃ huic impietati. i alia his uicina.
Ex uelania nāq; manes aspsus. neq;
ignis neq; tenebrarū asseruit crea-
torē. S; hec quidē. i q̃cūq; his si-
milis celant. mane. i uelanie par-
ticipes. iuste p̃dicabat. ab ecclā se-
gregata s̃c̃. quia qdā maledic̃ tū
asserit partū. Qdā si cū mulierib;
i lege cohabitantes contra legē ui-
uunt. i p̃pt̃ea dicunt remotius
ēē uiuendū. celantes dogmatum
blasphemā. Est tam̃ eis habitatio
arrogantie plena. i farisaice pro-
pago doctrine. Nā illi animarū
i corporoy medicū accusabant intē-
plo dicentes aplis. ut qd̃ cū publi-
canis i peccatorib; comedit magi-
ster ur̃. Et p̃ p̃pham detalib; dic-
tis. Quid dicunt mundus sū. noli
me tangere. isti sunt furores mei.
S; hoy stulticia redarguere p̃sen-
tis tēporis n̄ ē. Qua p̃pt̃ ad nar-
rationē reliquā procedam̃. Ea
tēpestas messalianoy quos oran-
tes appellant heresis ē. exorta. Vo-
cant̃ autē q̃ alia appellatione en-
thysias̃. idē sacrificatores. Isti
enī cuiā demonis opationē ex-
pectant. i hanc sc̃i sp̃s p̃sentia ar-
bitrant̃. Qui ū integro huius rei
languore participant. ausant̃
opationē manūū q̃si malignā.
sonoy semetipsos indulgent. et
iniq̃tatū phantasias p̃phias ap-
pellant. huius heresis fuerit p̃ncipes

dadofius & sebas. & adel. si. us helinas.
& simeonis. & alij qui ab ecclesiastica
quidē nequaquā cōmunionē recesser.
dicentes. Diuinū cibū nichil nec pro
desse nec ledere. De quo dñs dixit
xpc. Qui comedit carnē meā & bi
bit sanguinē meū uiuet in eternū.
Cūq; uoluerint hunc celare languo
rē etiā conuicti impudentē negant
& hec alios sapientes que ipsi ani
mo retinent. prorsus abdicant. Li
tius itaq; p̄sul meliciensis ecclē
diuino zelo decenter ornatū uidēs
eo qd̄ hic languor multa monaste
ria magis autē latronū ut ita di
cerim speluncas inuaderet. eas in
cendit et lupos ab ouib; segregauit.
Similit̄ etiā philochius famosissim⁹
licaoniensis antistes. dū hęc pestis
illie cresceret. eam ualde comp̄ssit.
et oues q̄ tali contagio uexabant̄
eripuit. Porro flauianus uq; lau
dabilis p̄sul antiochenus audiens
hos in edissa degere & uenenū pro
priū urbib; uicinis aspgere tur
bā dirigens monachos deduxit
ad antiochiā. et negantes eā pestē
redarguit. Accusatores itaq; dixit
calūpniosos ēē testes inlances. Adel
fiū autē ualde senē cū mansuetu
dine uocans. & iuxta se sedere pre
cipiens ait. Nos o semor qui iam
magnā partē uitę trāsum⁹ hu
manā q; didicim⁹ ualde naturā
& adūsarioꝝ demonioꝝ machina
m̄ta cognouim⁹ ipso experimento

gr̄e ministracionis edocti sum⁹. Isti
ū cū sint iuuenes nichil horū p̄fec
tius agnoscentes. spiritalia audire
ūba n̄ poterant. Quia p̄pt̄ dicto m̄
q̄modo credis sp̄m contrariū recedē
& gr̄am sc̄i sp̄s aduenire. His uerbis
senex ille mulcatus. omē uenenū
qd̄ celabat euomuit atq; dixit. nul
lam quidē utilitatē ex sc̄o baptisma
te baptizatis accidere. s; solā studi
osam orationē inhabitantē demo
nē effugare. Dicebat insup unū
quēq; nascentiū a p̄genitore suo si
cuti naturā. sic etiā demoniū tra
here famulatū. ih̄s expulsi per
illā orationē studiosā sc̄m sp̄m ad
uenire et sensibilē ac uisibilē suā
designare p̄sentia. atq; corpus pas
sionib; motus cui libet eripe. & a
nimā a mala uoluntate penitus
liberare. ita ut nequaquā degeto
egeat. neq; ieiunio macerante cor
pus. neq; doctrina refrenante. &
p̄gredi disciplina libentē edocente.
Non solum autē qui hoc autē impe
trauerit corpus inquit exultatio
nib; liberat⁹. s; apte etiā futuram
p̄uidet. et sc̄am trinitatē oculis cer
nit. Hęc itaq; flauianus fetidissi
mū effodiens fontē. et ei pocula
cunctis examinanda pducens. mise
ricordissimo ait senj. Uetustissime
malos dietū increpauit teos trū
& n̄ ego. Labia enī tua testant̄ ad
ūsute. Cūq; hic languor cunctis
innotuisset. de syria quidē expulsi

& ad pāphiliā sunt pgressi. eamq; hui-
 modij peste compleuer. **Sozomenus** ^{scilicet}
 oritur ualentianus cū ita saperet
 sic niceni patres. similia pfitentib;
 pderat. Aut ū sapientib; n̄ erat i-
 portunus. Qui dū initio regni de ur-
 be constantinopolitana p trachias
 pparer ad romā. tē epī helleponti
 bithinię & quicūq; consubstantialē
 patrē ac filiū p̄dicabant. legatum
 miserunt hypatianiū. heraclij pe-
 rinthij p̄sule. quatin⁹ dignaretur
 ad emendationē dogmatū incesse.
 Is cū audisset ipatore. & epōy legati-
 onē intimasset. respondens ualen-
 tian⁹ ait. Michi quidē cū minim⁹
 de poplo sum. fas n̄ ē talia p̄scrutari.
 Verū sacerdotes quib; h̄ curat. apud se-
 met ipsos congregent ubi uoluerint.
 Cū hec itaq; respondisset p̄nceps. in
 lamsacū conuenerūt epī. Cūq; duos
 tractassent m̄ses. nouissime decre-
 uerūt ut ea q̄ constantinopoli gesta
 fuerant. studio eudorij & acacij
 uacuarent. Similit̄ aut ut uaca-
 ret etiā expositio fidei quā uelut oc-
 cidentalij epōy pferentes. quosdā
 subscribe in ea sub ea pmissione
 fecerūt quiaqd fuerat constitutū
 de dissimilis substantie noīe pe-
 nitul abdicarent. qd etiā s̄ m̄tj.
 Similē ū ēē patri filiū p substan-
 tiā assererant dicentes. necessariā
 similis adiectionē p̄p̄r significati-
 onē subsistentiarū. fidē uero illā
 ēē p̄cipiendā p om̄s eccl̄as q̄ seleu-

tia fuerant p̄mulgata. et exposita in
 dedicatione antiochene pbat̄ eccl̄ie.
 Depositos autē ab eis qui dissimilē pa-
 tri filiū assererant. sedes p̄pas reci-
 pi decreuerūt. Siquis autē eos accusa-
 re uellet. equo hoc piculo facere san-
 ciuerūt. indices ēē decernentes epōs
 recte sapientes. & de uicinis puincis
 in eccl̄a conuenientes. ubi testes ēēt
 singulorū qui dicerent̄ oppressi. h̄c
 decernentes. cū euocassent eudoriū.
 iq̄ cū eo fuerant. locū eis penitentie
 tribuerūt. Quib; obedire nolentib;
 q̄ fuerant placita. cunctis eccl̄is
 intimarunt. Cūq; auderent stu-
 dere eudoriū ut uniuersa regalia
 sue partis faceret. & istis sine dubio
 derogaret. necessariū putauerūt ut
 p̄currerent. et que fuerant lamsa
 o gesta nuntiarent. Remaneant
 itaq; ualente ipatore. de trachia in
 heraclia adierunt. fuerat enī cū
 f̄fē digressus. usq; ad quendā locū.
 Tē enī eudorinus iam apud p̄ncipē
 atq; p̄ceres p̄cipuus habebat. Ade-
 untib; q̄ legatis a lamsaco missis.
 iussit impator. ne semet ipsos ab
 eudorio separarent. Quidū resis-
 terent. i. de gestis constantinopo-
 litanis apud seleucenū conciliū
 habitis. adūsus eudoriū q̄rerent.
 cōmotus ad irā p̄nceps. illos qdē
 deputauit erilio. eccl̄as autē tra-
 di iussit eudorio. **Theodericus** ^{theodorus xiii.}
 Tempore quo ualens suscepit
 imp̄iū. aplicis dogmatib; ornabat̄.

Cū uero gothi transissent hystri. et tra-
chia pagarent. collecta militia pug-
nare cogitabat aduersus eos. Cui pla-
cuit ut nū nudus sacra grā dimica-
ret. s; scī baptismatis munus armis
hoc quidē bene placuit & ualde sa-
pienter. Qd uero postea gessit. mag-
nā animi moliciā & pditionē sig-
nificat ueritatis. Ea namq; infelix
passus ē. que pgenitor adā. Coniū-
gis enī ē seductus alloqo. & mulie-
rib; ūbis inlaqueat. Illa namq;
pmit arriane fallacie captionib;
inretita. & istū secū corruere in blas-
phemie foueā psuasit. Cui seditio-
nis auctor fuit eudoxius. Is enim
adhuc constantinopolitane guber-
nacula tenebat ecclē. n̄ regens sed
suā potius mergens nauē. Tē g in
ipso baptismatis tēpore iure iuran-
dū miserimū obligauit. ut in im-
pietate dogmatis pmaneret. & un-
diq; contraria sapientes expelleret.
Sic g ille doctrinā aplicam dere-
linquens. contrarias partes sūpsit.
et post paululū q iurauerat adim-
pleuit. **Sozomenus. xiiii.**

Interea uenit incurcā. Metuebat
enī ne forte p se pacta sub iouiano
triginta annorū facta soluerent.
Qui cū nichil mouerent. degebat.
Quo tempore meletius quidē ep̄m
destinauit exilio. paulino ū ue-
ritus eius uitā peperit. Eos autē
qui eudoxio cōmunicare uolebant
ecclis expulit. pecuniis condēpnā

uit. uerberib; & aliis reb; afflixit.

Quitur enī quia **Socrates.**
etiā multos moriente suffocasset.

De famosatis **Theodoretus.**
autē scī eusebiū expulit. pela-
giū mirabilē pastore laodicensiū
urbe priuauit. Qdā in iuuentu-
te duxisset uxore. in ipso thalamo
p̄ma die nuptiarū sponse psuasit
ut puritatē cōmuni uoluptatē
pponeret caritatēq; scīnam adipis-
ci pro copulis nuptialib; erudiuit.

Cū hec autē **Socrates.**
insyria fierent. surrexit constan-
tinopolī tyrannus nomine p̄copius.
Qui paruo tēpore multā sibi mili-
tiā coaceruans. festinabat aduersus
impatore. Qd dū nunciatū fuisset.
conturbat ualens paululū suū im-
petū remouat. Cūq; belli euentū intē-
ea parturiret. tēpore motus factus mul-
tas diruit ciuitates. S; etiā mare ter-
minos p̄pos immutauit. & in q̄b; dā
locis tanto potius influxit. ut loca
que p̄dem ambulari poterant riga-
rent. Ab aliis ū locis tantū recessit.
ut arida tellus inueniret. Hoc g fa-
ctū ē. p̄mo duorū p̄ncipū consularū.

Seq̄nti autē anno **Socrates.**
gratiani & dagalaifi consularū
bella parabant. Cūq; tyrannus p̄copius
de constantinopoli digressus castra
moueret aduersus ipatore. audiens ualens
uenit ad antiochiā. itū eo congres-
sus ē. circa ciuitatē phrigie nacolai-
am. & p̄ma qdē pugna deuictus est.

Post paulū ū procopiu cepit traden-
tib; eū agelone gomarioq; militib;.

Quos etiā postea inopinatis quib; dā
supplicis iussit expendi. Despicient
enī iusiurandū qd eis p̄buerat ser-
ris diuersos crudelit̄ intēmit. Tyrā-
nū ū duab; uicinis arborib; flexis.
singulos in eis pedes ei ligari fecit.

Que dimissē acētē repentes. p̄copiū
dimiserūt. & hoc in tyrannus interit.

Eusebius interea *Theodoretus*. *theodoretus*
samosatenus ep̄c in trachin exilio
deportat. aplicis laborib; defudabat.

Is enī multas eccl̄as desolatas pasto-
rib; ēē conspicient. habitu militari
suscepto. & calamaucos caput opiens.
siriā pagrabat & phenicē parit etiā
palestinā p̄b̄os ordinans atq; dia-
conos. Aliaq; eccl̄e replebat officia.

Sicubi autē inueniret̄ concordēs ep̄os.
eos p̄sules egentib; constituēbat
eccl̄is. Quanta ū fortitudine sapi-
entiaq; monstrauit. impiālē susci-
piens uisionē. qua eū p̄cipiebat in
trachus habitare. necessariū arbi-
tros. nescientes agnoscere. Yenerat
enī gerulus hui' p̄ceptionis circa ues-
p̄ā. quē eusebius silentiū habet. &
aduentū suū celare iussit diēs. Si
cognouerit h' turba sacri zeli amo-
re flāmata. te quidē int̄imer. ego
autē p̄ tua morte apud dñm penas
cogor. exsoluere. Cū h' dixisset. uesp̄-
tino consuecte ministerio celebrato.
circa ipsa sōrij p̄mordia uni famu-
lorū secretū pandens. solus aggressus ē

sener. Sequebatur itaq; famulus plu-
matū tantūm rōdicē gerens. Cūq;
uenisset ad eufiatū fluminis ripā
iuxta ipsos muros ciuitatis expositā.
ascendit in nauē ut ad zeuma na-
uigarent. Iussitq; nautis ut remi-
garent. factq; die ille qdē puen-
t ad zeumatis locū. Samosatē ū gemi-
tib; & lamentatione completi sūt. Nācū
ille seruis suis primis q̄ iussa fue-
rant indicasset. & q̄ cū eo pgerent
& quos codices detulisset. ingemū-
cebant unūsi scilicet pastore p̄ua-
ti. flunq; nauigantib; atq; seq̄n-
tib; ē implet. Cūq; uenissent et de-
sideratū pastore cernerent. āplius
euulabant. Ac suspirantes funden-
tesq; lacrimarū fontes. eū retinere
nitebant. ne in lupos ei oues incur-
rerent. Quē dū flectere n̄ ualuis-
sent. audierūt eo legente aplicā legē.
q̄ apte iubet nos principib; & potes-
tatib; ēē subiectos. Quo facto. alij
quidē ei obtulerūt aurū. alij argen-
tū. alij uestes. alij famulos tanquā
ad pegrinā et extraneā p̄panti t̄ā.
At ille pauca quedā a ualde incipi-
ens. notis doctrinisq; cunctos & ora-
tionib; suis armans. & pro aplicis
dogmatib; p̄pugnare p̄cipiens ad
histrū profectus ē. Iū ū ad urbem
p̄pam remeantes. & altitros eror-
tantes lupoꝝ circūspiciebant sapien-
ter insidias. Nē q̄q; nariandus ē
hoꝝ fidei calor & puritas. Puto enī
me delinq̄re. nisi p̄hanc relationē.

illi semp memorabiles habebantur.
Cūq; arrianorū participes. egregio
pastore nudassent gregē aliūq; pro
eo eunomium nomine fecissent ep̄m.
nullus illic habitantū. n̄ paup. n̄
diues. n̄ famulus. n̄ opifex. n̄ agrico
la. n̄ otolanus. n̄ uir. n̄ mulier. n̄
iuuenis. n̄ senex. ad ecclasticū acces
sit consueve collegiū. Solus q; dege
bat ep̄s. Tunc nullo eū neq; uiden
te. neq; penit' appellante. licet fe
rat eū multa uirisse mansue
tudine. cui rei hoc pbat' inditiū.
eū enī uoluisset lauary. & ei fa
muli balnei ianuās obserassent.
uolentesq; ingredi phiberent. ip
se poplū ante ianuās uidet. seas
ap̄m p̄cepit. & libent' secū om̄s
lauachio participari. Hoc idē
etiā in balnei solio fecit. Namdū
lauanti sibi quosdā uidet adsta
re. iussit ut eū eo cōmunē aqua
calida fruerent. Qui tacentes ad
stabant. At ille honous causa hoc
fieri putans. uelocit' ascendens
egressus ē. Iū u' neq̄ssimē heresis
inmunditia etiā aquā iudican
tes & pollutā. eāq; repente cūni
culorū egestionib; tradider. et al
teriū fecerūt solū tēpari. Qd' ille
cognoscens. relicta ciuitate disces
sit. inimicā habitare ciuitatē. &
errorē habentē aduū se cōmune
arbitrat' obp̄briū. qd' de famosati
abeunte lucio. p eo aptū lupū &
ouib; inimicū constituer. S; oues

licet desolate pastore. tūq; s̄ pasto
ris opabant. P manser' enī doctri
nā ap̄licā. inuiolabilis conseruan
tes. Quom̄ enī etiā lucii om̄s ha
buerint odio. aliis narrationib;
explanabo. Adolescentes in platea
sperā altitris porrigentes. lusu de
lectabant. Isto aut' transeunte.
contigit ut spera cadens. p asinū
ei' transiret pedes. Tū pueri uehe
mēter euilauer. arbutati speram
pollutione completā. At ille hoc
intelligens. iussit alicuj sequentiū
ut sustineret. & qd' gerebat agnos
ceret. Pueri u' accedentes ignē.
& sperā iaculantes p mediā flā
mā. hoc m̄ arbitrat' s̄ expiatā. et
hoc qd' eē noui iuuenile consue
tudinis antiq; reliquias. Verū
tam inditiū qd' possit ostendē. qle
odii circa arrianā uesaniā. ciui
tas habuerit. uniuersa. Verū luci
mansuetudine n̄ ē imitat' euno
miū. s; multos quidē sacerdotū s̄
p iudices exilio deportari. eos p̄ci
pue q' uiriliū p sacris dogmatib;
dimicabant. usq; ad nouissimos
romani fines impj. euolētū dia
conij ministerio functū. here
mū oasiantiochū u' eusebiū ma
ximi generatione decoratū. erat
enī consobrin' ei' et multis uirtu
tib; choruscantē. nec n̄ sacerdotij
dignitate fulgentē. in armenie
tminos destinare suassit. Cuius
opa p diuinis dogmatib; celebra

ta. quis explanare sufficiat. Lū itaq;
uir sēs eusebius post multa certami-
na innumeras q; uictorias & coronā
martyrii suscepisset. conuenit sollemp-
ni modo puuntie synodus pariter
& iouinus pyrrenē tē ciuitatis epē.
q; pauco tēpore arrianorū fuerat cō-
muniōne maculat. Lūq; pniuersi
antiochiū elegissent a uinculo ppo
successorē & ad sacrū pdyrisent
altare & genua ad ordinatiōē in-
clinare cōpellerent. cōuūsus & uidens
iouinū suo capiti dexterā iponente
manū ei repulit dicens. nō ēe feren-
dā dexterā. que aliquādo sacramēta
blasphemus celebrata suscepit. S;
hēc quidē nō post multū tempus e-
uenerit. Nā tunc enī in interiōrē
ē ut dixi ductus armenia. Qua
tempestate uir sēs eusebius moraba-
tur apud hystrū. celtis thraciā de-
uastantib; & obsidentib; ciuitate.
sicut ei scripta cōmemorant. **xv. m.**
Sarmini quoq; cui etiā nē maxi-
ma glā ē nō solū in edissa quā
regebat uicinasq; puuntias. s; etiā
in phenice & egypto. nec nō thebaida.
quas gentes cū maximo uirtutis
sue splendore transierat. p̄rimo
quidē ualens insulā arachi habita-
re p̄cepit. Lūq; cognouisset innu-
meros adeū concurrere populorū.
q; dū plenus ēēt grā. uerbo egritu-
dines effugabat. in oxyrinchum
egyptiacā urbē cū exilio destina-
uit. Lūq; etiā illic ei glā. omīs ac

cenderet. in qdādam castrū nouis-
simū barbaris uicinū. cui nomē ē
fenosenge. dignus celesti urbe de-
duct' ē. A iunt quidā in arado
hacten' eius constare lectū. eximia
celebritate dignū. Al' uiri enī in-
firmantū. dū illo collocant. salu-
tē fide p̄cipiunt. **Soctes. xviii.**
Sicut impator extincto procopio.
felicitate prouectus. denuo contra
xpianos prelia cōmouebat. omne
religiōē in arriano cupiens dog-
mate concordare. p̄recipue tamē
ad furorē prouocabat synodus in
in lamsaco celebrata. nō solū quia
arrianorū abdicarat epōs. s; qm̄
p̄mulgatiōē fidei arminensis.
anathematizauerat. Veniens g;
nichomediā bithinię. conuocauit
eleusii cyzici. Is enī sectā macedo-
niū potius sequebat'. sicuti iā dixi.
& faciens conciliū arrianorū epōrū.
cogebat eleusii ut in illoz dogma-
te consentiret. Qui primū quid
negauit. postea ū cū ei minaret'
exiliū formidat'. in arrianum
dogma consensit. Quo p̄petrato.
mox penitentia tractus. ueniens
ciziciū coram omni poplō de uio-
lencia querebat' dicens. consensū
uiolencia nō uoluntate factū. &
ut q̄rerent sibi met' aliū ep̄m
hortabat'. qm̄ ipse p̄ necessitatē
dogma prop̄um denegasset. Por-
ro ciziceni. p̄pter amicitias eius.
alio epō subdi noluer'. Manser' q;

sub eo: non tam a propria heresi per-
mutati sunt. Hoc audiens constan-
tinopolitanus episcopus eunomium in cy-
co ordinauit episcopum: tanquam qui posset
populum calliditate uerborum ad suum
circumuenire consensum. Descenden-
te siquidem eunomio sacris precepti-
onibus expelli iubetur eleusius: et in
sede eunomii collocari. Quo fac-
to. amatores eleusii extra urbem
oratorium fabricantes: collectas ibi
faciebant. Hec ergo de eleusio dicta
sufficiant. nec de eunomio referen-
dum est. *xviii.*

Eunomius notarius fuit ethii.
qui sine deo uocabatur: cui memo-
ria fecimus. Cum quo dum esset: modum
eius sophisticum imitatus est. Et sermo-
nibus quibusdam uacans: faciensque
sophismata: non sentiebat ex his in-
flatus: quia in blasphemias incide-
ret. Quippe dogma zelatus arrii.
et multismodis repugnans dogma-
tibus ueritatis: paucum quidem edoctus
ex litteris sacris: et eas neque intelli-
gere perualens: circa uero frequenter occu-
pabatur: etiamque conuertens semper: neque
ualebat intentionis sue propositum
adimplere: sicut septem eius demon-
strant tomi in quibus uanissime
laborauit: quos in epistola apostoli ad ro-
manos fecit. Multa enim illic uerba
perfundens: intentionem epistolae non
potuit inuenire. Sunt etiam alij
et similes libri: quos qui legere uo-
luerit: eorum contemptum experientis

agnoscat. Hunc igitur eunomium
eudorius in cirico fecit episcopum: expelle-
re natus eleusium. Cumque illic uenisset:
utens more solito dialectica: quasi
peregrinum aliquid auditoribus: infe-
rebat. Quam ob rem cyrici tumultus exor-
tus est: etiamque urbe repulerunt non ferente
eius uerborum fastidium. Qui constanti-
nopolim ueniens: cum eudorio mora-
batur episcopatu uacans. Sed ne detra-
here uideamur: audi uocem ipsius euno-
mii: que presumit contra dominum sophis-
tibus loqui. Sic enim ait: Christus de
substantia sua nichil nouit: ampli-
us quam nos: neque est illi potius. Nobis autem
agnita minus. Sed quidemque de illa
nos nouimus: hoc modis omnibus: etiam
ille nouit. Quod autem rursus ille hoc
inueniens immutabilitatem in nobis:
hec quidem aliaque similia eunomius
sophismata: id est circumuentiones faci-
ens: non sentiebat occidere. Quomodo
autem ab arrianis paulo post segrega-
tus est: pro loco narrabimus.

Uexabant enim etiam *Sozomenus. xx.*
constantinopolim habitantes: qui
nicensium dogma persequerentur: quos omnes
imperator expelli ciuitate precepit: no-
uatianorum uero etiam ecclesias claudi.
Arianum uero hereticorum: quas clauderet
non inuenit. Ductum enim sub con-
stantio principe: probantur ablati. Sed
etiam agelium nouatianorum episcopum: ecclesie
constantinopolim constituite: exilij
deportatione dampnauit. Dicebatur
enim mirabiliter conuersari: secundum ecclesiam

stical functiones. cuius uita erat philo-
sophica. et pecuniarū possessione se-
gregata. Q. d. etiā. consulationis ei qua-
litas ostendebat. Una enī tunica ute-
bat. & semp ambulabat excalciat.
Qui nō longuo post temp. uocat est.
ecclās q. recepit. Cuius rei fuit auc-
tor quidā marciānus. uita scientia
q. mirabilis. dudū quidē in regib.
militans. Tunc aut prbit nouatian.
artē grāmaticā. impatoris filias edo-
cebat. anastasiā atq. carolām. Ex qua-
rū nominib. haecenus anastasiana
& caroliana lauachta. publice con-
stantinopolī nuncupant. **Socrates. xxi.**
Sic impator ualens. calebidonensis
urbis contra bixantiū posite. muros
destrui iussit. Iurauerat enī hoc se
facturū tyranno uicto. q. calehedo-
nenses fauore tyranni. ei turpes con-
tumelias intuler. et portas clause-
re ciuitatis. Quis q. iussione des-
truebat impatoris. i. sara ad edifici-
um thermarū. que constantiane
uocant. constantinopolī uehebant.
In que sara. unū inuentū ē in quo
responsū habebatur inscriptū. olim
quidē absconsū. tē uero manifestū.
Significabat enī. quia dū pueniret
aquarū habundantiā ciuitati. tē
murus quidē lauachro seruiret. In
numere ū barbarorū nationes. roma-
norū finib. discurrentes. dū crude-
lia multa cōmitterent. nouissime
aut etiā ipse puerit. Post aliquātū
itaq. tempus. euenit. ut ualens aq.

ductū edificaret. & habundantiā
constantinopolī. preberet aquarū.
Tē etiā barbarū motū sē nationes. res-
ponsū tam etiā alio modo. contigit
adimpleri. Cū enī aque ductus in
ciuitatē fuisset induct. prefectus
urbi tunc clearchus. nimpheū mari-
mū edificauit in platea. que theo-
dori nunc uocatur. ubi aque ef-
fluentia ē. emissā. in quo maximā
festiuitatē ciuitas habuit. S. hoc
responsū. post paulū ē impletū.
Porro dū solueret murus. pncipē
constantinopolitani rogauer. ut
ā muri destructione cessaret.
Cū quib. etiā supplicabant posses-
sores bythinie. nichomedienenses.
atq. niceni. Verū impator furore
plenus. uix quidē supplicantium
suscepit pces. Volens tam iusiuran-
dum implere. murū destruebat.
etiāq. subinde minorib. lapidib.
rursus edificabat. Q. d. nō etiā in
quibusdā muri partib. inuenit.
ubi maximus mirabilib. q. lapi-
dib. uilis tē fabrica supposita de-
monstrat. **Socrates.**

Hoc itaq. temp. talia gerebant.
Sciendū tam quia bellū contra
populū tyrannū gestū ē. consula-
tu gratiani & dagalaifi circa ter-
minū maii m̄sis. **xxiii.**

Post paululū uero tēpus. eodem
consulatu ualentiniāno pnci-
pi. in occidentis partib. constituto.
natus ē. filius nom̄ referens patris.

Uerū gratianus ante eius fuerat nat' impriū. et seqnti consulatu lupicini rioniani gndinis multitudo. in con- constantinopolitana urbe. scđa iunij m̄sis die. saxoz gerens similitudinē. uehemēter effundit. Qd multi dice- bant ppter motū impatoris accidere. quoz plurimos sacdotū. exilio de- portauerat. eudorio cōmunicare fugientes. Post paululū ū tempus. eodē consulatu. ualentinian' prin- ceps. filiū gratianū. impatorē con- stituit. uicesima quarta die m̄sis augusti. Sequenti ū consulatu. ua- lentiniani secundo. & ualentis tē- sedo. terre motus circa bithyniam maximus. niceam subuertit urbē. xi. die m̄sis octobris. Agebat enī annus duodecim' post nichomedie casū. Post paucū ū tempus. alio terre motu. multe partes germe ciuitatis. in hellesponto constitute destructe sunt. his g' ita pueni- entibz. nulla reuerentia terruit. neq; eudoriū arrianoz ep̄m. neq; ualentē impatorē. Non enī a pse- cutione cessabant. Porro terre mot' turbatū ecclesiasticū. indici ūesse uidebat'. Cum g' multi sacer- dotū exilio portarent'. soli diuina puidencia ppter eminentē suū reue- rentiā. exiliū n̄ sunt passi. basilius atq; gregorius. Quoz alter quidē cesarię cappadocię fuit ep̄s. grego- rius aut nazarenę ciuitatis om- nino uilissime. q̄ ē posita i uicina

cesarię. De basilio atq; gregorio. proce- denti sermone narrabim'. **LVIII.**

Cum g' eo tempore. consubstantialita- tis dogma pfitentes. uehementer affligerent'. rursus psecutores contra macedonianos insurrexerūt. Quoz terro- re magis uolentiaq; constricti. p sin- gulas ciuitates. legationibz. funge- bant' apud altitros indicantes. ut p necessitatē confugere deberent ad fr̄em impatoris. & ad liberū. roma- nę urbis ep̄m. cui' fidē amplecte- bant' potius quā cōmunionē eudoriz. Miser' g' eustachiū sebastię q' fue- rat sepe depositus. siluanū tharsi cilię atq; theophilū. mandantes ne declinarent fidei causa liberium. s; romane cōmunicarent ecclē. & fi- dē de consubstantialitate roboraret.

Hi siquidē cū litteris in seclenria dē- positis. italiā puenerūt. et impatorē quidē uidere n̄ potuerunt. Erat enī occupatus in gallis. & contra sauroamatas dimicabat. liberio tamē epl̄as obtulerūt. qui eos suscipere uolu- it. nullatenus. dicens eos arrianos ēē. nec ab ecclā suscipi posse. qui ni- cenā non susceperent fidē. At illi responderūt p penitentiā se cognouis- se ueritatē & dudū abnegasse dis- similitudinis fidē. & similit' ptes- sol p om̄ia filiū patri. nichilq; dif- ferre a consubstantiali p om̄ia si- milē. hec dicentes. exegit liberius scriptā sue sententię. dare pfectio- nē. At illi libellū porrexerūt. in quo

etiā p̄posuerūt uerba fidei. niceni concilij. & p̄lat̄ aut̄ ab smyr̄na in asia constituta. & p̄sidia isaurie atq; pamp̄h̄lia. nec n̄ licia factas. hic p̄p̄t multiloquiū n̄ conscripsi. Verba uero libelli ab eustachio & reliquis liberio dati. hec eē noscunt. *Dñō sūt & consacerdoti liberio. eustachio. theophilus. & siluanus in dño salutem; f. xxiiij.*

Prop̄t hereticorū uesanas suspitiones. quib; n̄ cessant catholicis ecclesiis scandala generare. ea gr̄a omnē occasionē eorū p̄mitentes. p̄fitemur synodū lamisaco celebratā. & smyr̄na. aliisq; diuisis locis. orthodoxorū ep̄orū. p̄ro qua synodo. legatione fungentes. apud tuā pat̄nitatē & uniuersos italie. cunctosq; occidentis ep̄os. litteras deportamus. catholicā fidē tenere atq; seruare. q̄m scō niceno concilio. sub beat̄e memorię constantino. a trecentis decē & octo ep̄is confirmata. p̄fecto & immobili statu. hactenus & in p̄petuū p̄manebit. Inqua consubstantialitas scē p̄icq; definita ē. contra arriū p̄tuitatē. Similit̄q; nos cū p̄dictis eandē fidem tenuisse atq; tenere. usq; ad t̄minū custodire. manu p̄p̄a p̄fitem̄. condēpnantes arriū. impiāq; doctrinā eius. cū discipulis suis. ei q; similia sapientib; Nec n̄ omnē heresē sabellianos. patropassianos. marcionistas. fotinianos. marcellianos. simul etiā paulo samosatēnos. eorūq; doctrinam.

om̄s q; his similia sapientes. & uniuersas hereses scē fidei p̄dictę contrarias. que pie catholiceq; ē in nicea a scīs patrib; explanata. anathematizantes. p̄cipue explanacionē. lectam in ariminensi concilio. tanquā contrariā p̄dictę fidei scī concilij. in nicea urbe celebrati. Cuius lectione plata. in urbe trachinice. dolo atq; p̄iurio capti. constantinopoli subscripser. Est autē fidel n̄ra. et eorū pro quib; legatione fungimur hec. Credimus in unū dñm pat̄rē omnipotentē. omnū uisibiliū inuisibiliūq; factore. & in unū unigenitū dñm dñm ihm xpm filiū dei. natū ex pat̄re hoc ē ex substantia pat̄ris. dñm ex deo. lum̄ ex lumine. dñm uerū ex dō uero. natū n̄ factū. consubstantialē pat̄i. p̄ quē om̄ia facta sunt. que in celo & que in t̄ra. Qui p̄p̄t nos homines & prop̄t nr̄am salutē descendit incarnatus ē. & homo factus. passus & resurrexit. tertia die. ascendit in celos. & uenturus ē iudicare uiuos & mortuos. & in sp̄m sc̄m. Sol autē qui dicunt fuit q̄ndo n̄ fuit. & ante quā nasceret̄ n̄ fuit. & q; ex n̄existentib; factus ē. aut ex altera cēntia. ul̄ substantia. dic̄tes eē. aut conuertibilē. aut mutabilē filiū dei. anathematizat catholica & ap̄lica eccl̄a. Eustacius ep̄c sebastie ciuitatis. & theophilus & siluanus. legati conciliorū lamisaci. smyr̄-

ne & reliquorum hanc professionē manib; nris & propria uoluntate suscepimus. Si quis autē prēt expositā a nob; fidē cont' nos ul' eos aliquib; durēti sum? aliqd' crim' inferre uoluerit: cū litteris nos tue scitatis ad q's pbaueris orthodoxos epōs dirige & apud eos nobiscum causā dicant. & siquid criminis fuerit appbātū in auctore perit dubio uindictetur. Hoc itaq; libello legatarios obligans liberius eos in cōmunionē suscepit. Quib; dāns huiusmodi litteras abire precepit. *Ep̄la liberij romane urbis ep̄i ad macedonianos epōs p' penitentiam. .xxv.*

Dilectissimis fratrib; & consacerdotib; eustachio. cyrillo. hyperio. heroni. helpidio. maximo. eusebio. eucarpio. & ortasio. neoni. eumathio. faustino. proclino. pasinico. arsenio. seuerō. didymioni. britanio. callierati. damabio. edissio. eustochio. ambrosio. gelonio. pardalio. macedonio. paulo. marcello. heracio. alexandro. adolio. marciano. sthenelo. iohanni. maceri. charisio. siluano. photino. antonio. authocello. eufraano. milesio. patrio. seueriano. eusebio. eumolpio. athanasio. diosanto. minodoro. diodi. chrisa. pelo. eugenio. eustathio. callierati. arsenio. eugenio. marthyrio. leratio. leontio. philagrio. lutio. & uniuersis orientalib; orthodoxis liberius ep̄c. & occiden-

tales ep̄i. in dño salute. Optabile nob; pacis atq; concordie gaudiū. uir littere detulerit. fidei lumine resplendentel. fr̄s k̄m̄i oblate nobis p' k̄m̄os fr̄s. et coepos eustathiū siluanū atq; theophilū. & maxime quia uirā sententiā uirōs q; sensus. concordare & consonare cū mea humilitate & italīs atq; occidentalib; uniuersis affirmauerit. atq; demonstraauerit. Et hanc cō cognoscim' catholicā & ap̄licā fidē quē usq; ad nicenū conciliū. integra imobilis q; seruata ē. hanc ipsi retinere p̄fessi sunt. Gaudioq; repleti. & omne uestigiū ac nebulas inepte suspicionis abicientes. n̄ solū sermone cā. s; etiā scriptura corrente p̄fessi sunt. Cui exemplar his litteris subdere necessarium iudicauim' ne ullā occasionem hereticis. ad excruciantes insidias. de nouo relinquam'. Quib; iterū flāmas p̄p̄e malitię cōmouentes. incendia discordiarū. consuevit resuscitare. Hec insup s̄ p̄fessi. k̄m̄i fr̄s n̄ri. eustathius. siluanus. atq; theophilus. uirā caritatē semp hanc fidē habuisse. & hanc usq; ad terminū custodire. idē in nicēna urbe a trecentis decē & octo ep̄is orthodoxis adprobata. quē p̄fectā continet ueritatē. & os totius heretice multitudinis. obstruit atq; dissoluit. Non enī spontaneo motu s; mitu diuino. tantorum ep̄orum numerus aggregat' ē contra uesaniā arrij. quāto numero beat'

abrahā. tanta mīlia fide destruxit. Quē
 fidel. dū in substantiā 7 nōie consub
 stantialitatis continēt. uelut qddā
 munitissimū & inerpugnabile cas
 trū. omīa iacula. & molitiones arria
 ne incredulitatis. decēt euitat. Cū
 g omīs occidentales epī arimino con
 gregati. qūdo eos arrianorū collegit
 insania. quadā suasiōe. aut ut ue
 rius dicā mundana potentia. hoc
 qd cauti erat in fide positū. auferre.
 aut oblique denegare conati sūt. tam
 nichil eorū calliditas p̄fuit. Nā pene
 omīs conuenientes arimino. tē ter
 rore p̄moti atq; decepti. nē resipis
 centes & anathematizantes eos. qui
 ibi conuenerūt. aut scribentes catho
 licę fidei. quę nicēna urbe sanctitāe.
 nobq; cōmunicantes. feruentē cont
 arrii dogma. ei q; discipulos inflā
 mant. Cui rei iudiciū. etiā ipsi le
 gati ur̄e ciuitatis agnoscentes. uos
 ipsos in sua subscriptione iunxerūt.
 anathematizantes arriū. i q; ab eius
 sequacib; arimino gesta noscuntur.
 cont fide in nicēna urbe sanctitā.
 in quib; etiā uos capti p̄urio. sub
 sēpistis. Unde consequēs nob ui
 tū ē. scribe caritati ur̄e. & adiuua
 re iusta poscentes. maxime q; per
 p̄fessionē utroq; legatorū. respicien
 tes orientales. cū orthodoxis occiden
 talib; concordare cognouim. & sig
 nificauim. ut noueritis blasphe
 mias ariminenses. q; tē uidebant
 p̄ subreptionē maculati. nē anathe

matizatos. & uniuersos ad nicēnā res
 p̄rasse fidē. Qd oportet p̄ uos omīb;
 indicari. quatinus possint q; uiolent
 lesi sūt. aliquādo ab hereticis tenebris.
 ad diuinū lūm catholicę libertatis
 accēde. Q. post hanc synodū. n̄ uo
 luerint respuere uenenū p̄fidie.
 7 blasphemias arrii uniuersas abice
 re. easq; anathematizare. cognos
 cant se cū arrio ei q; discipulis. ceteris
 q; serpentib; siue sabellianis uel
 patri-passionis. qd cui liber alterius
 heresis socios eēt. & cōmune p̄uatos
 ab ecclastica synodo. q; ad se filios
 adulterij n̄ admittit. Qz uos inco
 lumel custodiat fr̄s k̄m. Has litte
 ras eustachius ceteriq; p̄cipientes.
 rursus ad siciliā deuenērūt. Ibiq; fa
 cientēs synodū syculorū ep̄orū. corā
 ipsis consubstantialitatis fidē pro
 fessi sūt. Cūq; nicēnā fidē roboras
 sent. consonas ab eis q; p̄cipientes
 epl̄as. ad eos a quib; fuerant desti
 nati reuersi sūt. Qui liberij p̄cep
 ta suscipientes. legationes mitte
 bant p̄ ciuitates apud p̄sules. et
 consubstantialitatē fidei p̄dicabant.
 inuitantes eos. ut in tharsū cilicie
 parit̄ conuenirent. q̄m nicēnā ro
 borantes fidē. de cetero soluerent om
 nē contentionē. Quę fieri potuerūt.
 n̄ eudoxius arrianę religionis p̄sul.
 tē apud ip̄atorū eminent ualde. p̄
hibuisset. Qui āplius p̄p̄t indictū
 iter ad tharsū accensus. mala in eis
 potiora cōmisit. Qa ū macedonians

per legatos quos miserant communican-
tes liberio. nicenā confirmauerit si-
de. ipse sabinus in collectione syno-
dali ē professus. **VVVI.**

Circa hoc itaq; temp. eunomius
ab eudorio separatus. seorsū age-
bat missas. qm̄ dñ sepe rogasset. ut
susciperet p̄ceptor eius aethius. eudo-
rius n̄ audiuit. Hoc aut̄ n̄ ideo re-
futant. qz sectā declinabat ethij
cū eā scilicet p̄dicaret. s; qm̄ om̄s una-
nimes illi eū secte alius fatebant.
Ista ḡ causa fuit. ut ab eudorio se-
pararet eunomius. hoc ḡ constanti-
nopolī gerebant.

Deinde alexandria. p̄ceptū p̄fecto-
rū. studio eudorii destinatum.
conturbauit ecclām. Verū athana-
sius irrationabile furorē populi
metuens. atq; timens ne malorū fa-
ciendorū. ipse causa ēē uideret. in-
m̄sib; semet ipsū in sepulchro pat̄s
abscondit. sūq; p̄pt̄ ei absentia. sedi-
tionē desiderio ipsius popl̄s exalta-
ret. agnoscens ip̄ator. p̄pt̄ hoc alexan-
driā ēē turbatā. litteris indicauit.
ut athanasius licenter teneret ec-
clesias. Et hec fuit causa. ut usq; ad
athanasii mortē alexandrina non
turbaret ecclā. Quia ū post ei mor-
tē. rursus arriani eas ecclās inuase-
runt. narrabo post pauca. **Sozomen.**

Illo siquidē temp̄ celebrat̄ conciliū **XXVII**
ū in thyanis ab eusebio ep̄o. cesariē
cappadotiē. athanasio ancyrē. pe-
lagio laodiciē. zenone tharsi. paulo

emesēno. ostresio meletinense. egre-
gorio nazariēno. aliisq; multis quz
uerbū consubstantialitatis. seruā-
dū ēē. apud antiochiā. iouiano uni-
pante decreuerant. Relagunt̄ ibi
liberij. & occidentaliū littere sacdo-
tū. Quā ob rem gaudio repleti. sep̄-
serūt uniuersis ecclis. ut legerent de-
creta ep̄orū apud asiā celebrata. & li-
berij litteras. italorūq; afroꝝ. atq;
gallicanorū. nec n̄ siculorū. Detule-
rant enī horū litteras legati de lā-
saco destinati. ut considerarent
om̄iū numerū sibi mer concordan-
tiū. Plurima nāq; multitudine.
conciliū ariminense uincebat. Pa-
riēq; scripserunt. ut in tharsū cili-
cie conuenerent certa die. Et illi qdē.
hocm̄ altitros inuitabant. Cumq;
synodus pararet̄ in tharsū. conueni-
entes in antiochia carie. quasi tri-
ginta quatuor asiani pontifices.
studiū quidē concordie ecclasticę
collaudabant. consubstantialitatis
ū nom̄ respuentes. fidē in antiochia.
& seleucia prolata. roborare nitebā-
tur. tanquā luciani martiris exis-
tentē. & multorū sudorib; asiis pro-
genitorib; approbatā. Verū ip̄ator.
studio eudorii synodū in sicilia ce-
lebrari p̄hibuit. **Socrates. XXIX.**
Icitur impator ualens. festinans ad
antiochiā. de constantinopoli di-
gressus uenit in nichomediā. & illic
huiusmodi causa moratus ē. Eudori-
enī arrianę religionis mor p̄gres-

sui impatoris defuncti consilium ualentini
 tianum & ualentis tercio. cum undecim
 annis sedē constantinopolitane tenu-
 isset ecclesie. Quā ob re arriani in locū
 eius ordinauerūt dimophilū. Verum
 predicatorēs consubstantialitatis. opor-
 tunū iudicantes inuenisse se tēpus.
 euagriū quādam suę fidei constituerūt
 epīm. Quē ordinauit eustathius du-
 dū antiochenus episcopus. qui prius quidē a
 iouano fuerat exilio reuocatus. Tunc
 autē aderat in urbe constantinopoli
 latens degens. ut consubstantialēs
 predicatorēs sua p̄sentia roboraret. H
 facto. ex alio rursus initio p̄secutio-
 nē arriani mouebant. Hęc gestadū
 puenissent ad principē. metuens
 ne seditione ciuitas turbaret. mili-
 tarē manū a nichomedia constanti-
 nopoli destinauit. precipiens ut te-
 neretur & ordinator & ordinatus &
 alter alibi mitteretur exiliū. Eus-
 tathius igitur in biza trachis ci-
 uitatē mittitur. euagrius in locum
 aliū destinatur. His ita gestis. arria-
 ni amplius efferrati. uexabant ue-
 herenter orthodoxos. cedentes. contu-
 melius agentes. carceribus recluden-
 tes. pecuniisq; sepe damnificantes.
 & omnia contra eos facientes impeta-
 biliter. Quē dū illi ferre nō possent.
 ad supplicandū p̄ncipi ueniebant.
 siquom̄ mererentur uolentias eui-
 tare. S: hęc cogitantes. ualde frus-
 trati sūt. ab iniusto se arbitrati ius-
 ticiā promereri. Cūq; uiri electi

ex ecclāstico collegio octoginta nu-
 mero quibus preerant urbasus theo-
 dorus. & menedemius in nichome-
 diā puenissent. preces obtulerūt
 impatori. uolentia p̄clamantes. &
 ea quę uidebantur ēē p̄pessis. **XXX.**
 indignatus igitur impator. ad p̄sen-
 telauit irā. latens autē modesto pre-
 fecto p̄cepit. ut eos cōprehensos occi-
 deret. Modus autē mortis erat quo-
 dā pegrinus. quā p̄p̄t memorie
 & contraditus. Metuens enī pre-
 fectus ne seditio nasceret in populo.
 si eos apte p̄meret. simulauit se
 eos uiros exilio destinare. Illi autē
 simplicit̄ adquiescentibus. iussit eos
 p̄fectus mitti in nauē quasi exilio
 deuehendos. p̄cipiens nautis ut
 cū ad mare mediū puenirent pre-
 cipitarent. & hoc mō morerent. Quo
 facto. p̄ductis eis in mediū sinū q̄
 uocatur astacenus. qd iusserat
 p̄fecto impator. impletū ē. Et in
 alia seq̄nti nauicula. nautę tran-
 seuntes. concremauerūt nauē. Conti-
 git autē uentū flare nimie sub-
 solanū. & ita nauis uelocit̄ ē accen-
 sa. Cui reliquie puenēr ad locū q̄
 accidiza nuncupatur. ū ad plenū
 cū uiris religiosis absūptis sūt. Qd
 tam aiunt. nō sine ultione transis-
 se. fames nāq; repente secuta ē cir-
 ca phrigias gentes. ita ut necessi-
 tatē haberent habitatores patriā
 relinquere. & ad constantinopolē
 diuisasq; puincias p̄pare. **Sozomen**

Valens itaq; nichomedia **XXVI.**
relicta. pgebat ad antiochia. Int
ea dū uenisset ad cappadocia. solite
ei loci turbabat ecclās. arrianis eas
tradere uolens. Qd se credebat cito
pficere. eo qd p quib; dā inimicis.
basilius eusebio. q tē cesariensiū re
gebat ecclām. uidebat offensus. Et
abscedens in pontū. cū monachis ha
bitabat ibi philosophantib;. Porro
popl; & maxime nobiliū ac sapien
tiū. eusebiū in suspicionē habebant.
quasi ipse fuisset auctor fugę uiri
philosophi. uita ūboq; pfecti. Uole
bant q; eū deserere. & apud semet ipso
missariū celebrare sollempnia. S; basi
lius quidē ne turba nasceret in p̄plo
p seditiones hereticorū agebat in pon
to silentiū cū suis ep̄is. qui semp ad
erant illi. Contigit etiā. ut circa eu
sebiū. odiū popli nasceret. Dūq; basi
lio fuisset nūciatū. q; ualens ueni
ret in cappadocia. relicto ponto. cesa
reā uenit. & pactis cū eusebio cele
bratis. ecclām p temp̄ suis adhorta
tionib; roborabat. Ualens aut dū
suā intentionē n̄ ualuisse implere.
Icū ep̄is secū ābulantib; tē abcessit.
cit̄ impator ualens.
parui pendens famis inuasionē. ue
nit ad antiochia syrie. Cūq; ibi
moraret. nolentes arrianis consen
tire uastabat. uehemēterq; consub
stantialitatis p̄dicatōib; imminchat.
& cū quosdā ecclūs pene omniū ci
uitatū orientaliū expulisset. n̄ ei

sufficeret. s; etiā diuisit eos supplicis sub
didit. Q̄ ultosq; diuisa morte contra
ditos. intemir. plurimos aut neca
bat in flumine. **XXVII.**

Dicendū q; qd in ecclia mesopo
tamie gestū ē dinoscit. In hac
urbe ē apli thome basilica. clara ni
mis parit & ornata. in qua p̄pt loci
reuerentiā. collectę sepius celebrant.
Quā uolens impator inspicere. & agnos
cens om̄s sibi odiosos. ibidē conuenire.
fertur manu pcussisse p̄fectū. cur et
inde orthodoxos n̄ expulerit uniuersos.
Cūq; p̄fectus iniuriā passus. inuitus
indignationis p̄ncipis ministrare con
tenderet. n̄ enī uolebat tantis homi
nib; cedet inferre. latenti mandauit
ut nullus in illa basilica remaneret.
S; nemo resperit. neq; consiliū. neq;
terrorē eius. Om̄s enī altera die ad lo
cū orationis parit conflueret. Cūq;
p̄fectus cū multa militū manu.
ad basilicā festinaret. ut impatoris
pficeret iussione. quedā muliercula
cū paupertate degens. suū filiū manu
tractū. cursu ad illā basilicā p̄perans.
p̄fecti intrupit officiū. Indignatus
ū p̄fectus. mulierē sibi iussit adduci.
dixitq; ad eā. O infelix mulier. quo
sic indecenter curris. ^{at illa} Ubi et alii. At illa
inquit ne festinant. Tunc ille. Non
audisti. quia p̄fectus ille occisurus
ē. uniuersos quoscūq; cōperit. & mu
lier. Audui inquit. idō q; festino.
ut illic inueniar int̄ eos. Et ū hē
paruiulū trahis infantē. Tunc mu

uer ait. *U*ste martyriū suscipe mer-
atur. Hec cū audisset uir ille. conside-
rauit concurrentiū uoluntatē. Et
mox recurrens ab p̄ncipē. suggestit
ei eo qd̄ eēt om̄s mortē. p̄ sua fide sus-
cipe p̄parati. inrationabile dicens.
breui temp̄r tantos occide. Quo die-
to. ab ira reuocauit impatorē. Hoc
q̄ m̄. edissēni furore impatoris effugi-
unt. *Theodericus.*

*E*t hec quidē cū p̄fectus impatori
diuideret poplū quidē qd̄ sustinebat
n̄ p̄tulit expiri. *xxxiii.*

*T*erū duces eorū idē p̄bōs atq; dia-
conos int̄rogare p̄ceptus ē ut unū
ē duob; eligerent. aut cōmunicare
lupo. aut urbe pelli. & in quib; dā
extremis partib; destinari. Cumq;
congregasset uniūsos. mitib; uteba-
tur ūbis. p̄suade nitens ut leges se-
querent̄ ip̄atoris. indicium uesanię
dicens ēē. ut tanto ip̄atori. pauci ho-
mines resisterent. Cūq; cuncti tace-
rent. ad horū ducē eulogiū. utrū ual-
de laudandū. p̄fectus ait. Cur n̄ res-
pondes his. que dicunt̄ a nob;? At ille.
Non inquit oportet. nichil int̄rogatū
respondere. Tunc p̄fectus. Quid
itaq; ūba locut' sū. monens uos q̄ satis
expediunt. Porro eulogiū uniūsis
h̄dicta fuisse respondit. & incongru-
ū ēē ut solus alios despiciens respon-
deret. Siū me solū inq̄t int̄rogas. me-
ā declarabo sententiā. p̄fectus. Cō-
munica possidenti regnū. At ille.
pacifice & nimis gratant̄. ait. & m̄

regnū & q; sacerdotūq; consortiū ē. Tē
p̄fectus irrisione sentiens. seniebat.
& inuicis cont' senē uisus. etiā h̄ adie-
cit. Non hoc locutus sū fulminande.
s; quib; cōmunicat ip̄ator. cōmunica-
re uos monui. Cūq; dixisset sener.
pastorē se habē. & illius nutib; obe-
dire. octoginta eodē tēpore cōphenden.
destinauit in trachiā. Qui cū duce-
rent. plurimo p̄ iter apparatu frue-
bant. Ciuitates enī occurrebant &
uici. deuictores athletas honorantes.
S; hostes armauit inuidia. ut ip̄ato-
ridicerent. q̄ plurimū honorē iuris
illis. que contumelia putabat̄ asser-
ret. Hec agnoscens ip̄ator. iussit ut
bini separarent. & alios quidē in
trachias. alios in extremā arabiam.
aliosq; in thebaide disp̄sit urbes.
Auiunt enī q̄ etiā fr̄s quos natura iun-
xit. crudelissim' corpore separauit.
Porro eulogiū p̄sule aliorū. & protho-
genē qui post eū fuit. in antino usq;
transmisit. Quorū uirtutē. n̄ patior
obliuioni contrade. Cū enī concordē
uiderent ciuitatis ep̄m. & clāsticōq;
collegio cōmunicarent. uider' pau-
cos ēē qui ad eccl̄as concurrebant.
De qua consulentes. agnouer' habita-
tores ciuitatis ēē paganos. Unde
dolentes decōr incredulitate. lamēta-
ti. n̄ tam ēē diu lugendū arbitrati
sunt. s; om̄i uirtute de medicina
cogitauer'. *xxxiii.*

*S*acratissim' q̄ eulogiū. in habi-
taculo suo redactus. tota die

cuncta q; nocte omniū deprecabatur dñm.
Prothogenes autē ualde dignissimus
eunomii litteris eruditus ad scriben-
dū uelociter pparatus. inueniens o-
portunū locū. eūq; sibi segregans
ad docendū. adolescentiū magister
effectus ē. quos q; scribere uelociter edoce-
bat. q; diuina erudiebat eloquia.
Dictabat eis ^{dauidicis} dautical melodias. et
aplice doctrine congruas lectiones
meditari pcepibat. Cūq; unū adole-
centiū incidisset in egritudinē. ue-
nit ad domū ei. q; tenens egroti de-
terā. languorē orationib; effugauit.
Hoc agnoscentes aliorū parentes. in-
fantū. deduxerūt eū ad domos suas.
q; egrotis auxiliari deprecantur. At
ille n̄ ante se dixit dñm. ut expelleren-
tur egritudines rogaturū. nisi pri-
us egroti sacri baptismatis munere
potirentur. Qd illi letantur adimpleue-
runt. Cogebat enī eos salutis deside-
riū. sub una anime corpisq; sani-
tate fruebant. Si quando ū alicui
suasisset. ut saciā grām mereretur ac-
cipe. ducebat eū ad eulogiū. q; con-
cuciens ianuā rogabat ut aperiret.
ac signū dñicū. ei qui fuerat renatū
imponeret. Cūq; ille difficiliter ape-
risset. ne incidere orationē. dicebat
potius ē necessariā salutē errantiū.
Mirabantur igitur uniuersi. uidentes
prothogenē talia facere. Qui licet
tantis lūmī diuine cognitionis im-
piteret. tam eulogio pmatū p omnia
reseruabat. ut eos quos capiebat. illi

magis offerret. Unde coniciebant.
multo magis uirtutē illi ēminere.
Cū igitur fluctuatio quieuisset. tra-
quillitate. facta remeare pceptos de-
duxerūt. omēs ingemiscentes q; laci-
mantēs. maxime ū presul ecclie eoy.
primatus affectu. Cumq; ad propa-
remeassent. scs quidē eulogiū bar-
so maximo. ad uitā felicissimā tran-
seunte. ei suscepit regimē ecclie. Por-
ro mirabilis prothogenes colere ius-
sus ē. urbē carrensiū desolatā. q; spi-
ritū gentiliū plenā. que utiq; pluri-
mis laborib; indigebat. *Socrates.*

Eodē tempore demon quidā *xxxv.*
erroneus. crudelitate ualentis
abusus ei p̄suasit. ut p̄scrutaretur qui
post eū esset suscepturus impium.
Quā obrem nigromantiā fecit. Qb;
artib; adimpletis. plurimos ille
demon n̄ quidē apte. s; obliqua
solite responsa p̄ferens intemuit.
Nā cū de impio consuleretur. quatu-
or litteras demonstrauit. id est
Θ ε ο α dicens. hoc nom̄ post ua-
lentē. ^{imp̄m} culm accipe. Qd dū ad aures
peruenisset. impatoris. zelo ductus
multos pemit. quos tyrannidē as-
sumere iudicauit. Occidebant ita-
q; theodori. theodoti. theodoli. q;
quicq; has litteras in capite sui no-
minis habuissent. In quos etiā
theodosiolus quidā uir fortis. ex
hispania prouincia genū ducens.
occisus ē. Hoc q; timore plurimi sua
nomina mutauerūt. negantes q; pri-

habuissent cū iuramento. ut picula decli-
narent. *Theodericus. xxxvi.*

Valens g̃ impator. cū uniuersas ut ita
dicā ecclās pastore nudasset. in cesa-
reā cappadocię uenit. cui tunc p̃sul
erat basilius. lum̃ totius orbis. Pre-
misit q; p̃fectū. precipiens ut aut flec-
teret basiliū. quatin' dogmati cōmu-
nicaret eudoriū. aut hoc facere nolens
expelleret. Audiens enī glām tanti
uiri. noluit ei prius inferre certamē.
ne dū fortit' basilius eius iacula de-
uideret. fieret ceteris clarior. imago
uirtutis. Hui' machinatōta. uelut
tela aranee facta sunt. Suffecerunt
enī ceteris sac̃dotib; utilitatē suā. an-
tiquę patrū narrationes. & uelut
quedā turrel. murū fidei indeclina-
bile seruauer. Porro p̃fectus cesare-
am ueniens. et euocans magnū ba-
siliū honorauit. & mansuetis apd
eū sermonib; usus ē. monens ut
temp̃i pareret. & n̄ tantas ecclās.
pp̃t paruā dogmatū subtilitatē.
uerari pateret. P̃m̃tebat etiā
impatorias amicitias. multa bene-
ficia pp̃t hęc plurimis offerenda.
Uerū ille uir sacratissim' ait. adoles-
centib; hęc uerba congruere. Iūi
inquit & illoz similes. talia p̃mis-
sa respiciunt. Nā qui diuin' sa-
ginant' eloquiis. corrūpe de diui-
nis dogmatib; neq; unā sillabam
paciunt. s; pro his si contingat etiā
om̃s mortis species āplectuntur.
Amicitias autē ipatoris. magnas

quidē cū pietate iudico. sine qua per-
niciē potius has appello. Cumq; pre-
fectus seuiret in eum. stultūq; uo-
citaret. sc̃s basilius ait. Hanc stulti-
ciam habere semp̃ erro. Quē dum
egredi tunc iuberet. ut quid deberet
facere cogitaret. sententiā q; suā al-
tera die depromeret. fertur uir fa-
mosissimus. hoc dixisse. Ego quidē
etiā etas ipse regredior. dū in tu sen-
tentiā n̄ p̃mutel. s; utere minis tuis.
Post hęc uerba. p̃fectus occurrenti im-
patori. quę dicta fuerant & uirtu-
tem uiri hui' animeq; fortitudinē
& fidutiā nuntiavit. Tunc g̃ tacens
impator ingressus ē. Post hęc igit'
contigit. ut diuinitus sibi plagas.
uideret inmissas. filius enī ei egro-
tans. circa ipsas portas mortis age-
batur. S; etiā coniugē diuise occu-
pauerant passionēs. Cognoscens g̃
causā suę tristitię. uirū sacratissi-
mū. quē punire minabat'. uenire
ad palatiū deprec' ē. Duces autē pre-
ceptis imperialib; ministrabant. Te-
itaq; magnus basilius ueniens ad
palatiū. uidens q; p̃ncipis filium
circa mortē. ad uitā cū remeaturū
ēē. p̃misit. si p̃pios uiros. sacro bap-
tismate potirent. Hęc cū dixisset.
egressus ē. At ille iurisiurandi qd
baptismatis tēpore p̃miserat me-
mor. scdm̃ stultū errorē p̃sentib;
arrianis. filiū baptizare p̃cepit.
Quo gesto. mox infans terminū
uitę sortit' ē. Penitentia ū duct'

ualens. & notā iuris iurandi iudicans
ueritatē in sacrum templū ingressus.
magni basilij magisterio saciatuſ ē.
et altari obtulit dona sollempnia. Quē
intra aulā ubi ipse residebat. ueni-
re p̄cipiens. multa apud eū de diui-
nis dogmatib; ūba locutus ē. et do-
centē libent̄ audiuit. Ubi tēaderat
quidā noīe demostenes. sup̄ impiale
epulas constatur. Qui dū doctore
mūdi culparet. barbarissimū fecit.
Tē sēs basilius subridens. uidim̄ in-
quit. sine litteris demostenē. Cum
potius ille minaret. sēs ait basilius.
Tui ē. de pulm̄tariis cogitare. non
dogmata diuina decoquere. Post
hec impator ita dilexit uirū. ut etiā
optima predia. que illic habuit. pau-
pib; qui ab eo gub̄nant̄ offerret.
Ex quib; lepis p̄cipue necessaria
ministrant. Primū ḡ ualentis im-
petū. hoc in magnus basilius decli-
nauit. Cū ū postea reuersus illic fu-
isset. prioz oblit. qm̄ a seductorib;
ei uoluntas obsidebat. rursus eum
mouebat. ut ad partes inclinaretur
hereticas. Cui n̄ psuadens. legē de
ei scribi p̄cepit exilio. Quā uolens
manus sue subscriptione roborare.
nullū apicē cōplere p̄ualuit. Calam̄
enī contritus ē. Cūq; scd̄s & tercius
calam̄ hoc ptulisset. & adhuc legē
impiā firmare contendet. cōmota ē
eius dextera. eamq; subito tremor
inuasit. Tunc ei animo t̄rore com-
pleto. ambab; manib; chartā rupit.

ostenditq; promissor om̄iū d̄s. q̄ et ali-
os ipse p̄misit pati. & hunc ab insidi-
is liberauit. & p̄ ea que in isto contin-
gere. signū p̄prie uirtutis ostendens.
& p̄ alia dispensationis fortitudine
uiroz p̄dicans optimoz **Soctes.**

Sciendū ū. quia dū uiueret atha-
nasilus alexandrin̄ ep̄c. diuina
quodā p̄uidencia alexandriā ut egyp-
tū distulit cōmouere. audiens atha-
nasii a cuncta diligēti plebe. & metu-
ens. ne forte seditione facta. res pub-
lica ueraret. Verū athanasius con-
sulatu gratiani scd̄s et probi. post
crebra p̄ecle statu certamina hac
p̄uat̄ ē uita. cū quadraginta & sex
annis. p̄ multa p̄icula sedē rexisset
ep̄iscopale. **Theoderitus. xxxvii**

Cū ḡ in alexandria uictor atha-
nasilus. p̄ multa certamina in-
numerasq; coronas. uite t̄minū sus-
cepisset. & ad laboz suoz p̄mia de-
migrasset. suscepit petrus uiropti-
m̄ p̄sulatū. quē dudū ille beatus
elegerat. cunctis una consentientib;
& sacerdotib; et nobilib; cunctaq; ple-
be. & fauore suo p̄pam ostendentib;
uoluntatē. Is enī. athanasii sudori-
b; particeps fuit. & dū ēēt in ciuita-
te. idū diuisa latibula pagaret.
multifaria p̄icula cū eo sustinuit.
Qua p̄p̄ cuncti sacerdotū concurren-
tes. dignū heredē petrū. athanasii
clamaues. Cūq; eū in pontificali sede
constituissent. repente iudex p̄uin-
tis. paganoz poplū congregans. et

parit iudoy / ecclā septa circūdedit.
petrū exire p̄cipiens. nolentēq; inter-
minat abstrahere. / faciebat hoc im-
patroni quidē placere uolens. dū econt̄-
rā sapientes calamitati submitteret.
Qd̄ aut̄ uerū ē impietatis ira cōplet.
ydolū poti placere nitebant. & tēpe-
tatē ecclē. clarā putabat esse festiuita-
tē. Petrus itaq; uir mitand⁹ inspira-
tū respiciens bellū. latentē egressus ē.
& conscendens nauē. p̄fectus ē romā.

Transactis ū dieb; *xxxviii.*

paucis euzoniū ab antiochia uenit
cū licio. et ecclās ei contradidit. Cui
etiā impietate famolata noscuntur
expta. Pops aut̄ doctrinis primū
athanasii faciatus. deinde ^{cibū} si-
bimet offerri contrariū ab ecclasticis ^{uident}
collegiū se suspendit. Porro lucius
armigeris utens cultorib; idolorum.
alios uerberabat. alios suspendebat.
alios cogebar effugere. aliorū ū inf-
tar barbarorū. uastabat domus. Sed
hec melius uir mirabilis petrus. in
sua narrabit eplā. Ego tamē unū sce-
lerū lucij referens. eplam petri ponā.
Viri quidā in egypto cōsolationē
imitantes angloz. & ciuitatis euitan-
tes turbas. unā habere in heremū
potius elegerunt. harenosāq; terrā
& sterilē. fructiferā reddiderē. frue-
tū q̄ppe dō suauissimū uirtutis. eoz
& optimū referentē. Cui deserti
multi quidē uident uictores. & a
puero illic creuit antonius famos-
simus. monachis uirtutē luctamini

spiritalis ostendens. *xxxviii.*

Huius q̄ loci tunc incolae sequaces
antonii. infelix lucius expulit. eo-
rūq; scissimos p̄sules machariū ue-
nerabilē. aliūq; machariū. ysidorū.
& ceteros speluncis suis eiciens. in
quandā insulā. quē ab impijs habi-
tabat hominib; destinauit. q̄ppe
q̄ nūquā magistrū suscepit pieta-
tis. Cūq; nauis in littus insule pue-
nisset. demon q̄ ab illis honorabat.
relinquens idolū. ū dudū habitare
consueuerat. filiā suā sacerdotis inua-
sit. & bachantē illuc usq; pduxit.
ubi nauis aduenerat monachorū.
Tē demon utens lingua puelle. cla-
mabat. sicut in philippis p̄ pytho-
nissā. audiebant q; cuncti uiri si-
mul atq; mulieres. demonē procla-
mantē. O potentiā uitam. o minis-
tri. xp̄i undiq; a uob expellimur
a ciuitatib; atq; uicis. a montib;
simul et collib; ab heremo que pri-
uata probat hominib; S peraba-
mus in hac insula cōmorantes uis
iaculis liberari. qua spe noscū
esse frustrati. hic uos p̄secutores
miser. ū ut uos uerarent. sed ut nō
p̄ uos magis expellerent. Ecce re-
cedim⁹ ab hac insula. Virtutis enī
uīs radis iaculamur. hec dicen-
tes & his similia. puellāq; in tra-
p̄sternentes. ipsi q̄q; omīno dispa-
ruer. Tunc ille sacratissim⁹ chorus.
oratione facta suscitauit puellā.
& suo patri sanā ualentēq; restituit.

Verū illi q̄ miraculū conspexerant. ad
scōy. puoluti pedes. salutis uaticum
se peipe supplicabant. Et templū q̄de
demonū destruxer. Doctrinē n̄ radi-
is illuminati. sacri baptismatē gr̄a
fē potit. His in urbe n̄ciatis. om̄s
poplū congregati. lucio detrahebant.
dicentes. uā sibi imminere diuinit.
n̄ scōy. reuertere chorul. Sic itaq;
metuens tumultū lucius ciuitatē.
sacratissimos uiros. ad suas spelunca
remeare p̄cepit. Q̄ h̄c quidē fē dig-
na. quē abhominatiōe illi impie-
tatis apiant.

Verūtam̄ p̄sūptiones ei' iniquita-
tis. littere petri mirabilis edoce-
bunt. Quarū ego longinquitatē
fugiens. q̄ in medio posita fē. pone-
re n̄ omitā. Prouincie inq̄r iudei
palladius. cū ēet religione paganus.
q̄ idola semp̄ adoraret. cont̄ xp̄m
sepius dimicare conabatur. Et colli-
gens p̄dictū p̄plm̄. impetū fecit
adūsus ecclā. tanq̄ si barbaro sub-
dere niteret. Tunc itaq; multa cru-
delia gesta fē. quē solūm dictare
uolens. ipsa rei memoria dolore ma-
ximo sū cōmot. q̄ fluxū ptuli lacri-
marū. Vix q; hoc potuerā pati. n̄
diuina ratione animū releuasse.
In ecclā enī quē theona uocat̄ ingres-
sa multitudo. p̄ uerbis honorabili-
b; idolorū fauorib; exultabant. pro
sacrarū lectione scripturarū turpes
manuū plausus agebant. refractē
q; cū turpitudine uoces. et cont̄ xp̄i

uirgines contumelie. quas linḡ homi-
nū p̄ferre n̄ patitur. Audiens enim
quilibet sapientiū tanta claudēbat
audire. q̄ magis optabat ēē surdus.
ne huiusmodi ūba. audire cōpelleret.
S; utinā uerb̄ peccando quieuisent.
r̄n̄ actu. ūboy luxuriā suparent. fa-
cilis namq; detractio ē huiusmodi. apud
quos xp̄i sapientiā. q̄ doctrinē cult̄
inhabitat. Hicquidē it̄ uasa. ad p̄-
ditionē facta. subsannantes. q̄ horri-
bilē sonū de narib; emittentes. q̄
ut ita dicā. sectorē ueluti de quodā
cuniculo p̄fundentes. uestes sc̄arū
xp̄i uirginū distrūpebant. quarū
continentia. formā scōy imitabat̄
anglorū. Et sicut habet natura. nu-
das p̄ totā circūferentes urbē. sicuti
ualebant eis cū turpitudine delu-
debant. Siq; autē eos tē cōpacien-
do phiberet. uulnerib; maceratus
agebat. H̄c illis cladib; q̄ uultū siq;
dē uiolentā corpis. sustinuerē cor-
ruptionē. plurimę uirginū uecti-
b; incapite cese. sine uoce manserūt.
quarū etiā funera. sollempni sepultu-
re. tradi phibita fē. Q̄ uita deniq;
corpora. hacten' a parentib; ingemis-
centib; inquisita. repperiri n̄ possē.
S; curparua de magnis loquor. cū in
istis timorib; q̄ n̄ potius ad neces-
saria iā recurro. in quib; bene noui.
quia mirabit̄ q̄libet nobiscū obstu-
pescens paciētiā dñi. q̄ n̄ repente
uniūsa conclusit. Quē enī nūquā
facta fē. neq; p̄ scripturas patrum.

non diebus audita. hec super ipsum altare
impii committebant. Sicut enim in schena
turpi consistentes puerum quendam na-
turam masculinam denegantem. & utentem
ueste feminea inunctis oculis & uultu
serico colore depicto. ut de uestitu his-
trionis est apud idolum femineum schema-
tis super ipsum altare ubi aduentum sancti
spiritus inuocant. circuitus huc & illuc
agere & manibus assisti celebrare fece-
runt. ridentes nefandasque mittentes
uoces. Qui rursus hoc paruulum iudi-
cantes. ipse decora quam turpia po-
tius estimantes. quendam ex suis tur-
pitudine potissimum. ueste genitalibus
que nudatum in sede ponentes ecclesie con-
tionatore turpe contra christum impuden-
ter eleuauerunt. Pro sacris enim uerbis
ille scelera perferebat. pro honestis lan-
dabat luxuriam. pro pietate impietatem
per continentia fornicationem. & adulte-
rium. masculorum concubitu. furtum. ci-
bui. potui. uite huius utilia perclama-
bat. His ita gestis. et me ab ecclesia
recedente quippe cum illic stare non possem.
ubi militum inuasionem. ubi populi pro-
secutione. redemptus largitate pecu-
niarum. & gentiliu multitudo. mag-
nis promissionibus aderat. non quasi suc-
cessor directus est. aut per episcopatum quasi
mundanam comparans dignitatem. qui-
dam lucius lupi nequitiam & actus
habere festinans. non orthodoxorum episcoporum
concilio. non decreto ueracium clericorum.
non petitione populi electus. sicut con-
tionant ecclesiasticas sanctiones. non qui-

libet episcoporum. non presbiterorum. non diaconorum. non
populi multitudo. non precedebant eum
monachi hymnos decantantes scrip-
turarum. sed euzonius erat cum eo. dudum
quidem dampnatus cum arrio. in secundo niceno
maximoque concilio. Nunc autem per
patrocinia antiochenorum. uastator
ecclesie. & comes largitionum ac militum
dux. omni impietate nouissimum nocte
magnus. qui iuliani temporibus. berytorum
incendens ecclesiam. beate memorie
iouiani temporibus. ex propriis facultatibus
eam reparare coactus est. ita ut pene
caput tunc admitteret. nisi mul-
torum labore. imperiali clementia merui-
ssset. Considerare siquidem hec uisum
relium. & ad uindictam excitari de posco.
quanta & qualia sunt commissum contra
dei ecclesiam. cum talis aduersum nos fuerit
tyrannus fuerit excitatus. Is enim lucius
qui per ueram religionem & omnes ortho-
doxos episcopos. frequenter abdicatus est. pro
rationabilibus causis. nec assistit ciui-
tati. & non solum sicut blasphemus & in-
sapiens dicitur in psalmis. non est deus uerus
christus. sed etiam in oportunitatibus est cor-
ruptus. atque corruptus. gaudens in
blasphemus. qui contra saluatorem cole-
re comprobantur. Dum enim paganorum
sensibus est uicinus. recentem presumit
erroneus colere deum. Nam alij coram
eo. laudes huiusmodi perclamabant.
Bene uenisti episcopo. qui filium non de-
fendis. Alii dicebant. Te serapis
amat. hic te introdux. simulachrum
utique paganorum nominantes. Inter

hec eodē mōto p̄dictus magn⁹ impi
etatis ei socius indiuisus armiger
amarissim⁹ & minister crudelitatis
eius collecta multitudine p̄p̄loꝝ p̄s
bitos atq; diaconos decē et nouē nu
mero cōprehendens quoz quidā octo
gesimū t̄nsenderant annū tanqm
captos in quodā scelere & romanoz
inimicos legib; cohartabat nesciens
uirtutē xp̄i & xp̄ianoz leges & ap̄loꝝ
fidē p̄ patres nobis traditā. Hec etiā
clemētissimū p̄ncipē ualentē grata
habere p̄nūtiāns. flectimini inq̄t
miserrimi. iarrianoz concordantes
dogmatib; flectimini. Ignosce enī
uob diuinitas licet uerē religioni
cultū exhibeat. n̄ sponte s; uiolent
hoc faciātis. Necessitati nāq; satisfac
tio de est. spontaneā ū uoluntatē.
accusatio digna subsequit. Quapp̄
huiusmodi rationes p̄ oculis faciente
p̄nūte seq̄mini & dogmati arriano
subscribite. qd̄ nē p̄dicat lucius. be
ne scientes q̄ si obediatis pecunias.
quest. honores ab impatore p̄cipie
tis. Resistentes ū carceres supplicia.
tormenta flagella uincula sustine
bitis. pecuniis simul possessionib;
q; p̄uati & postea pulsi. loca crude
lia. inhabitare dāpnabimini. Et iste
fortissim⁹ seductor. minas seductio
ni contēpans. inuitabat atq; coge
bat. ut om̄sa p̄ia sententia deuia
rent. At illi nichil amari⁹ estimā
tes quā pietatis p̄ditionē. huiusmodi
responderēt ūbis. uirtute fortiq;

sensu. seductionē minasq; subdentes.
Quiesce iā quiesce. his nos terrere sermo
nib; cessa uerba uana p̄ferre. Nos neq;
nouū. neq; recentē colim⁹ dñm. & licet
inanit⁹ furias. teq; concutias. sic uehe
mens uent⁹ in dogmatib; pietatis ad
mortē usq; consistim⁹. n̄ impotentē. n̄
insipientē. n̄ sine ueritate aliquādo fa
tentes dñm. n̄ aliquāquidē existentē.
sic impietas arrij. tempalē p̄dicat fili
ū. Si enī creatura ē. scdm̄ ei uesaniā.
filij n̄ existens cū patre. etiā pat̄ aliquā
n̄ fuit. q̄ppe filio n̄ exstante. scdm̄ eos
aliquādo. Si ū semp̄ ē pat̄. existente q̄p
pe ex eo uero filio. n̄ scdm̄ generatio
nis fluxū. dñs enī ipassibilis ē. quom̄
n̄ ē. insipiens atq; uesanus q̄ hoc de
filio p̄fiterē dicens. erat qm̄ n̄ erat.
p̄ quē om̄ia. ut sint. p̄ grām consti
tuta sūt. Nri siquidē patres a q̄b;
isti cadentes. iuste sine patre sūt facti.
in niceā uenientes & anathemati
zantes arrij sectā. cui nē iste iuue
nis patronus extitit. n̄ alteri sub
stantie qd̄ tu nē fateri nos cogis. extra
patrē ē. dixerit. s; eius essentia. Qd̄
bene et cū pia m̄te intelligentes. ex
plurima sacroz ūboꝝ collectione.
consubstantialē & p̄fessi sunt. Talia
siq̄dē & his similia dicentes. p̄ mul
tos dies excurrit. putans a pia eos
sententia posse militari. Quī magis
uelut in stadio fortiores effecti. ter
rore q; conculcantes. et semet ipsos.
patrū rationib; coarmanentes. uali
diore habuer. de pietate sensū. uir

tunis exercitiū sua p[er]icula iudicante.
Sic igitur illis decertantib[us] & specta-
culū factis. sicut beatus scribit apls
anglis & hominib[us] uniu[er]sa ciuitas
concurrere. athletas contēplatura
xpi. suaq[ue] constantia uerbata iudicis
& flagella supantes. triūphūq[ue] p[er]
cont[ra] arrianos p[er] patientiā possiden-
tes. Quos ille utiq[ue] credebat se uin-
cere. & illorū impietati contradere.
Cū igit[ur] defecisset. eos tormētis affici-
ent. cunctis flentib[us] atq[ue] lugentib[us].
rursus collecta inrationabili multi-
tudinē. ad iudiciū eos. magis ad pre-
iudiciū. circa portū fecit adduci.
& cū illis consuete cont[ra] eos clamores
emitterent a paganis atq[ue] iudeis.
& illi nolent arrianorū impietati
consentire. sententiā ptulit. uniu[er]-
sis ante tribunal eius ingemiscen-
tib[us]. ut ab alexandria sublatis in
heliopoli fenice ducerent. cuius
habitatores neq[ue] nom[en] xpi audire
paciunt. Sunt namq[ue] pagani. &
facto. iubentes eos nauē conscendere.
ipse stabat in portu nudū gladiū
uibrans & hoc illorū terreri putans.
qui bisacuto gladio hostiles demo-
nes crebrius uulnerauerant. Sic g[er]-
dimisit eos absq[ue] sūptib[us]. absq[ue] quoli-
bet solatio. nauigare p[er]cipiens ma-
re spūmantis. & ut ita dicā. nolen-
tē suscipere uiros. iniqua iussione cō-
municare cōpulsos. Ingemuit enī
ciuitas uniu[er]sa & hactenus lamētat.
& alii quidē suis manib[us] pectora pecu-

ciebant. alii u[ero] manus et oculos ten-
debant ad celū. uiolentiā prestan-
tes. & ueluti dicentes. Audi celū. &
aurib[us] p[er]cipe terra. q[ui]a iniusta sunt
que gerunt. Cunctaq[ue] simul gemi-
tu complebant. & ueluti cant[us] quidā.
erat in ciuitate luctificus. currebat
q[ue] fluiuius lacrimarū. Cū igit[ur] iudex
ille p[re]cepisset. ut uela nauis attol-
lerent. tē gemit[us] ingens uniu[er]sorū.
uirginū atq[ue] mulierū. seniorū et iu-
uenū p[er]mixtus lacrimis ē emissus.
Cū illi g[er] heliopolim nauigarent. ubi
diabolica sup[er]sticio celebrat. om[ne] in
media ciuitate. cōmuniter & singuli
ingemiscentes atq[ue] lugentes age-
bant. quib[us] tam[en] nec apte licebat
flere. iussione urbis p[re]fecti palladij.
erat enī et ipse paganus. & ultra
deniq[ue] flentiū arrepti. & in carcere
ducti. deinde castigati. lacerati.
uerberati. nouissime in metallo
sē traditi. utri quippe p[ar]tis & prop-
ter diuinū zelū ualde pugnantes.
Erant enī plurimi eorū monachi
heremū incolentes. numero uigin-
ti tres. Cū quib[us] post paululū dia-
conus. a dilectissimo frē n[ost]ro dama-
so. romane ciuitatis ep[iscop]o. deferent
nob[is] consolatorias cōmunicatiōis
epl[ist]as. manib[us] post tergū iunctis
publice a spiculatorib[us] ducebatur.
ueluti quidā reus insignis. & ho-
micidarū uerberib[us] coequandus.
lapidib[us]q[ue] simul & plūbo ei ceruici-
b[us] maceratis. ad mare duct[us] ē. Et

sicut illi sine sumptibus, sine ullo solatio,
metallico deportatus exilio. Cumque iu-
dex ille multosque infantium cruci-
asserit, quidam eorum morientes neque pa-
rentium aut fratrum exequiis sollempnibus,
se potius. O multa inhumanitas
iudicantis, magisque preiudicantis! Qui
enim propter pietatem decertati sunt, nec ho-
micide comparari potuerunt, eorum utique
corpora insepulta relicta sunt, pie labo-
rantes, fœcis bestiarii uolatiliumque
psecti sunt. Quique patribus necatorum,
naturali conscientia compati uolu-
erunt, uelut iniqui capite secti sunt.
Que lex romanorum, que barbarorum
sententia, quos liber patribus condo-
lentes punit, quando quispiam uete-
rum huiusmodi gessit iniquitatem? Ius-
sit itaque pharaon ut masculi interfice-
rentur hebreorum, sed inuidia et timor
te pertulit hoc preceptum, quanto tam illa
que te gesta sunt humaniora moder-
nis existunt. Quanto desiderabi-
liora ad discretionem iniquitatis huius?
Et licet malicia nequaquam separaren-
tur altutris, sunt tam incredibilia,
que dicuntur inhumana, crudelia
seu, barbara, amara, sine misericordia,
in quibus exultabant arriani, choro-
agentes, cum uniuersa ciuitas ingemi-
ceret. Non fuit enim domus in qua non
erat mortuus, sicut in ierodo scribitur.
Et cum hec ita sint gesta, non enim quie-
uerunt iniquitatis auctores, sed ad pe-
iora perfectiusque ad episcopos puertiarum
uenena propria dispersa sunt, habentes ini-

quitate sue solatii, comite largitio-
nem, que preteritum magnam. Alios enim
episcopos curie tradiderunt, alios diuisis
machinationibus affecerunt, uolentes
uniuersos impietatibus obligari, et
secundum patrem eorum diabolum querentes,
que sua rabie deuorarent. Super hec
autem undecim egyptiorum episcopos, uirum
quippe ab infantia usque ad senectutem
heremum incolentes, uerboque superan-
tes, et actu libidine, piaque fide sine
confusione predicantes, et dogma pie-
tatis edocentes, multasque uictorias
de demonibus, exercentes, arrianamque
sectam sapientissima ratione deno-
tantes, exilio direxerunt in ciuitatem
iudeorum nomine diocesarem, et ue-
lut infernus crudelissimus, nunquam
morte faciat fratrum sue seuitie me-
moriam relinquere uoluerunt. Super
enim ecclesie catholice clerici, degentes
in antiochia cum fidelibus, monachis,
uolentesque eorum scelera denotare, au-
res impatorias inflamantes, in neo-
cesarem ponti, mittendos esse prepara-
uerunt. Qui puto propter ferocitatem locorum,
etiam uita priuati sunt. Tales itaque tem-
pus illud, tragedias exercebat. Tac-
turnitate quidem et obliuione dig-
nas, sed litteras memorandas, ad ob-
iurgationem eorum, qui contra unigeni-
tum, linguas suas exacerant. Hi namque
coarmati rabie blasphemie, non solum
dominum omnium iaculari nituntur, sed
etiam contra eius famulos, bellum sine
ullo federe susceperunt, ; ;

Incipiunt tituli libri. viii.

Oe conuersatione miraculis & responsi
onibus scriptis diuersorum monachorum nec non

2 **Q**uia arriani constantino / septem
poli reprehendentes orthodoxos multos in
nam concremauerunt.

3 **Q**uia ualentis paganis iudeis & hereticis
tribuit licentiam suas festiuitates agen
di & orthodoxos ubique prohibuit & de fla
uiam diodori & uirtutibus.

e **D**e laudibus astate monachi & quod fiducia
ualentis responderit.

7 **D**e iuliano monacho.

6 **D**e accephema & aliis.

7 **Q**e malis que sub ualente in alexandria
& per egyptum gesta sunt.

8 **D**e didimo & scriptis eius & de gregorio
pontico eiusque miraculis.

9 **Q**uia nouatianus festiuitatem pasche mu
tauerunt & de schismate inter conuentionem
romanam episcopum & nouatiani factum per recipi
endum errantibus.

x **D**e damaso & ursino qui romae episcopi pariter
ordinati sunt.

x **O**e fine ualentini maioris & auspicii
ualentini minoris & quoniam iustina matrem
eius ualentinianus uirum prioris coniuge
duxit uxorem.

xii **Q**uia themistius philosophus ualentem
ab orthodoxis necesse retinuit.

xiii **Q**uamodum se gothi contulerunt ad ua
lentem & quoniam ad gothos pestis arriana
peruenit.

xiiii **D**e reuisione petri episcopi alexandriae & de
eius morte & successione timothei.

10 **Q**uoniam ualentis contra gothos pugnando
sit deuictus ac mortuus. Sociates.

De conuersatione monachorum

Eo tempore fuit arsius monaste
rii presul. Is enim delinquentes iuuenes
non excommunicabat sed magis eta

te puectas dicens. Iuuenis excommuni
cat. Ignit. Puectus uero uelociter excommu
nicationis dolore corrigitur. Alius no
mine prior ambulans comedebat.

Consultus autem cur ita comedere non
inquit uolo ueluti necessarie uti cybo
sed tanquam extraneum aliquid agere.
Iqua re etiam ab alio requisitus ait. Ut
neque dum comedo anima uoluptatem sen
tiat corporalem. Isidorus dicebat quadra
gesimum se annum habere ex quo senti
ret quidem mente peccatum non tamen consen
tiret. uel concupiscentie uel furori. Pam
bus autem cum sine litteris esset accessit
ad quendam ut doceret psalmum. Qui
dum audisset primum versum tricesimi octa
ui psalmi dixi custodiam uias meas
ut non delinquam in lingua mea. secundum
uersum non passus audire dicens si po
tuero ope hoc implere. hic uersus
tantum in sufficeret. Cumque doctor qui
ei tradiderat uersum culparet. cur per
sex menses ad eum minime uenisset
respondit. Quia uersum illum adhuc
ope non impleui. Postea uero cum multas
supuississet annos a quodam noto
requisitus an didicisset uersum qua
draginta inquit & nouem annis uix
eum implere perueni. Hinc itaque quidam

aurū dante ad cibaria paupū & dicen-
te numera at ille respondit. Quid dedis-
ti si eger numero. & salubritati affectu.
Is enim pater. athanasio epō deprecante.
ab heremo descendit in alexandriā.
Cūq; uidisset ibi mulierē theatralem.
flevit. & a presentib; inquisit. quare plo-
raret. due me inquit res mouet. Una
que ē. illius peditio. altera uero quod ego non
tantū studeo placere dō. quantū hō-
ut turpib; placere possit hominibus.
Alter quidā dicebat. Monachus si opa-
tus fuerit. uiolento iudicat equalis.
Pater multas expositiones naturales
adhibebat. & frequenter aliis alia req-
rentib; enarrabat. p singulas aut ex-
planationes orabat. Iuo siquidē tem-
pore. int monachos fuer duo uiri dō
amabiles. nomine utq; macharius.
Unus ex egypto superiore. alē alexandri-
nus. Ambo p multis reb; insignes. ppter
abstinentiā. consulationē mores atq;
miracula. q̄ eorū manib; agebant. E-
gyptius itaq; macharius tantas curas
fecit. & tantos demones effugauit. ut
ex ei opib; liber ppul expleat. & rar-
ant reuerendus. & circa requirentes
seuerus. Porro macharius alexandri-
nus. cū similis eēt egyptio p omnia. in
hoc mutabat. qd circa consulentes hi-
larior apparebat. & uultu letifico. ad
consulationē iuuenes educabat. horū
discipulis euageliū. philosophiā opere-
reb; q; possedit. Prius solūm sermone
philosophat. & in urbe constantino

poli. a gregorio nazarenno diaconus
ordinat. Deinde cū eo descendens in
egyptū. & p̄dictos uiros inspiciens. con-
uersationē zelatus eorū ē. tantaq; mi-
racula in ei manib; facta sunt. quāta
in p̄ceptorū eius. Conscripsit q; libros
ualde necessarios. quorū unus quidē
monachus titulāt. & ē de actuali. Ali-
us cognitionalis. scdm qd quispiam
cognitione fit dignus. hūc capitu-
la. sē q̄nq; ginta. Alius uero contradicto-
rius ex diuinis scripturis collectus. con-
tra demones tēptatores. partib; octo
diuisus ē. scdm numerū. octo cogita-
tionū. & septente p̄positiones ad con-
tēplationē p̄tinentes. quas gnostica
p̄blemata. idē cognitionales. p̄positio-
nes denominauit. insup & uersutū opa
duo. unū quidē ad monachos in ceno-
biis ut munerib; constitutos. & unū
ad uirgines. quę quā mira. quā q; ne-
cessaria. sē legentes intelligunt. Sed
oportunū ē. sic arbitror. pauca eius
dicta. de monachis. hac scriptura re-
ferri. Sic enī ait. Necessariū ē enim.
uias inquirere. recte p̄cedentiū mo-
nachorū. & scdm eas exerceri. Multa
enī inueniunt ab eis dicta. bene si-
mul & acta. Is nē quos etiā hoc ait.
quidā. Qm sicca & si inequal. dicta
caritate coniuncta. cito pducit mo-
nachū ad ipassibile portū. Is autē
cū uidisset quondā fratru. fantasius
nocte turbare. hoc in curauit eum.
p̄cipiens. ut languentib; cibi ieiunio

ministraret. Unde requisit. nichil inquit
fieri miseria huiusmodi passionem extin-
guit. Quidam tē philosophorum accessit
ad iustū antoniū dicens. Quomodo suffi-
ciat o pat. codicem consolatione priuat?
Ad quē antoniū. O inquit philosophus
meus codex natura creaturaturū ē & ad
ē cū uolueris uerba quę in relego dei.
Requisiuit me uas electionis macha-
rius senex egyptius dicens. Quare
mali memoriā aduersus homines reti-
nentes memorabile uirtutē anime
dissipam? contra demones autē habentes
mali memoriā innoxii permanem?
Cūq; inquisitione huius interrogationis
hesitā. rogauit eū explanare sermonē
de ille. Prima inquit passio furoris
contra naturā ē exhibens uero scdm na-
turā. In ipso feruenti meridie pueni
apud scdm patrem machariū. & siti ue-
hementer accensus. aquā ut biberē pos-
tulan. At ille. Umbra inquit ē suf-
ficiat. Quia uita nāq; nō iter agentium
aut nauigantium etiā hac refectione
priuant. Deinde cū apud eū uerba
de abstinentia exerceat. confide inquit
fili. p uiginti annos neq; pane neq;
aqua neq; somno sū faciat. Panem
nāq; meū in pondere comedebā. aq̄m
ū bibebā cū mensura. parietib; autē
reclinat. somnū paululū rapiēbam.
Cuidam monachorum nūciata mors patris
ē. At ille nūciantī. Cessa inquit. &
blasphemare noli. Quia eius enī pater
immortalis existit. Quidam fratrū

eūgliū solūm possidebat. qd uen. Jo-
dent paupib; erogauit. dignū profe-
rens memorandūq; sermonē. Ipsam
inquit uerbū uendidi qd in semp diē
uende omnia tua & da paupib; Est
quedā insula circa alexandriā trans
paludē marię in qua habitabat mo-
nachus contēplatissim⁹ ac pbatissim⁹.
qui dixit omnia quę gerunt a mona-
chis/agi. ppter causas quinque idē. ppter
dm. ppter naturā. ppter consuetudinē.
ppter necessitatē. ppter opus manūū.
Idē ipse dicebat. unā quidē naturę
ē uirtutē. s; eā diūsal species sume-
re p anime qualitates. Nā et lūm
inquit solū cū sine specie sit diūsa.
fenestris tamē p quas ingredit. sche-
ma qddam uariū facere uidetur.
A huius itaq; monachus. p pita inquit
abscido libidines. ut auferā furoris
occasionē. Noui enī furorē semp p
libidinib; litigare mentē meā. tur-
bare scientiā psequente. Quidam
senū dicebat. Caritas depositū cibo-
rū aut pecuniarū seruare nō nouit.
Idē ipse dicebat. Nescio me in cadē
re a demonib; fuisse deceptū. hęc
g euagrius in libro suo actuali cō-
memorauit. Incontēplatiuo autē
hęc dicit. Quatuor uirtutes & con-
temptiones carū a gregorio iusto esse
didicim⁹. Prudentiā. fortitudinē. tē-
perantiā. atq; iusticiā. Prudentię qui-
dē opus ēē dicebat. contēplari intel-
lectuales scās q; potestates absq; ser-

aut monib; quippe quos sapientia significari contradidit. fortitudini aut pducere in ueritate licet q̄sp̄a debellet. et n̄ accedere ad ea quę nichil sunt. Tempante ū pp̄u hoc ēē respondit suscipe p̄mia agricolę semina. & ea plantare conuenient. Porro iusticię opus. ut p̄ merito singula cuiq; d̄na reddantur. Alia quidē obscure p̄nunciata. alia enigmatib; indicata. quedā ū pp̄t uti uat̄ simpliciu aperte disposita. Colūpna itaq; ueritat̄ cappadox basilus ait. humanā scientiā reddit crebra meditatio. & exercitatio meliorē s̄a ū quę gr̄a dei concedit̄. iusticia. paciencia. atq; misericordia. & humanā quidē etiā passibile suscipe poterit. diuine ipassibile tantūm s̄ capacel. Qui etiā orationis tēpore pp̄o m̄tis lumine resplendentes. semē ipsos inspicunt. egyption ū sacratissima lux athanasius ait. Precepit moȳ ses mensā contra aquilonis constitui partē. Quā ob rē cognoscant contemplatiui quis ē qui contrarios sperat. & omniē temptationē. forti mente sustineant. & cū alacritate ad se accedentes enutriant. Thimūtanon ex achię angl̄s serapion dicebat. Mens quidē spiritali intellectu potita p̄fecte purgat̄. Caritas autē curat membra. furore tumentia. iniquitates. concupiscentias influentes. continentia retinet. Maxim̄ contemplationū doct̄ didim̄ ait. De

puidencia atq; iuditio apud tēmet ip̄sū semp̄ exercere sermones. & studion materā memoria retinere. Pene om̄s enī in his peccamus. rationē q; iudiciū incorporū differentia. in qua etiā ē mundus inuenies. puidencie ū in modis. quib; a malicia ut ignorantia ad uirtutes atq; scientię cultū euehitur. Hec autē ex euagriū dicta retulim̄. fuit autē & alius uir mirabilis int̄ monachos cui nom̄ ammonius. q̄ tanto sine ulla curiositate fuit. ut rome cū athanasio ueniens nullū opus ciuitatis inspicere. nisi tantū ut uideret petri & pauli basilicas. Is enī ammonius ad episcopatū tractus. atq; diffugiens dextra sibi met amputauit aurē. ut semicorpore ordinatio n̄ opus effugeret. Cūq; posteriori tēp̄re etiā euagrius a theophilo alexandrino pontifice ad episcopatū tentus nichil amputans de corpore suo fugisset. ueniens ad ammoniū cū ico dicebat. quasi male fecisset ut aurē amputaret. & dō reus existeret. Ad quē ammonius. Tu inquit euagri ignoras te puniendū. qm̄ abscidisti linguā. & ne tibi arrogare uidearis. n̄ uteris gr̄a dei. Plurimi siquidē eo tēpore digni fuer̄ uiri. quorū si quis uult uerba miraculaq; cognoscere. & quē admodū illis fuerint etiā bestię subiugate. libri legat palladiū monachi qui discip̄s fuit euagri. Om̄ia nāq; de istis subtilit̄

explanauit. in quo etiā feminariū imita-
tionē conūlationēq; memorauit. Eua-
grinus ḡ atq; palladius mortuo ualente.
post paululū floruerūt. **Sozomenus.**

Tempis ē ut quantos potuerō memo-
rare possim. q̄ s̄ illo tēp̄r int̄ xp̄ianos
philosophari. Quon̄ uir quidē in egyp-
pto ioh̄s/cui futura & aliis incerta d̄s
n̄ min⁹ quā antiquis p̄phis reuelauit.
donūq; dedit/ut curaret insanabiles
passiones. Is enī ā iuuentute laudan⁹
d̄m/degebat in solitudine/comelebat
q; herbas atq; radices/bibebat aquā
si cōperisset. Cūq; uenisset ad senectu-
tē/ diuina uisione migrauit ad the-
baidā/ & multorū monasteriorū fact⁹
ē. p̄sul/ q̄ oratione tantūm/ languore⁹
& demones effugabat/ & cū litteras
n̄ didicisset/ ad rememorandū aliqd/
codicib; n̄ egebat. quia q̄qd̄ semel m̄te
p̄cep̄at/ sub ueritate retinebat. In hac
itaq; regione/ philosophabat⁹ āmon-
tabennensiorū p̄sul/ cū circa tria milia
discipulos habens/ n̄ minus q̄q; & theo-
nas multorū p̄sides fuere monachorū.
ambo opatores inopinabiliū rerū/ &
diuina p̄uidencia prophetaq; cōple-
ti. Dicit⁹ theonē eruditū egyp̄tiarū
grecarū latinarū q; litterarū/ & tri-
ginta annis habuisse taciturnitatē.
Porro āmonū a nullo uisū. nascen-
tē aut iurantē. aut menciētē aut
uanū aliquid ut aspū ut infirmū
ptulisse sermonē. Ea tempestate fue-
rūt copres & hellin/ nec n̄ helias. Copres

quidē ut aiunt diuinū habuit do-
nū. salutes efficere passionū & de-
mones expellendi. hellin ū a paruu-
lo nutrit⁹ in monasterio. plurima
inopinabiliū miracula faciebat/ etiā
ut ignē in sinu portaret. & neq̄q̄
ei uessis arderet. Yerū helias tē qui-
dē n̄ p̄cul ab antinio ciuitate/ dege-
bat in heremo. agens annū etatis
circa centesimū atq; decimū. Antea
tam̄/ pene septuaginta annis solus
uixit in solitudine/ & usq; ad hanc
etatē ieiunando/ & uirilit̄ conūsan-
do puenit. fuit etiā apelles in egyp-
to ex fabro ferrario. q̄dū aliq̄ndo/ p̄
noctē hoc opus exercebat/ umbra de-
monica ueluti mulier speciosa cū
de castitate tēptabat. de ille ferrū
qd̄ opabat⁹/ ex fornace trahens/ eā p̄-
cussit in facie. Tunc ille stridens &
ingemiscens. p̄cul effugit. Int̄ hos
etiā isidorus fuit/ q̄ undiq; monas-
teriū muniens. curabat ut nullus
egredere⁹. s; omnia necessaria habe-
ret interius. Nec n̄ serapion circa
decē milia sub sē monachos habens.
q̄ om̄s sic educabat. ut ex p̄p̄is sudo-
rib; necessaria cōpararet. & aliis mi-
nistraret egentib; Dioscorus q̄q; n̄
ampli⁹ centū monachis p̄sidebat.
Q̄ cū p̄rbt̄ ēēt sacrificia faciens. om-
nē p̄fectionē adhibebat/ examinan-
do/ & diligent̄ diiudicando/ acce-
dentes ad sacra misteria/ ita ut expi-
arent mentē/ & mali culpā/ consci

entia si habent. Eulogius pbr fert
pscientia habuisse cogitationu qru
libet ad se uenientiu eoz q; delicta
pala redarguebat. Et qeq; latenter
cogitassent. sibi reuelata manifesta-
bat. Quia aliqd mali gessissent. uel
prauu consiliu habuissent. ab altari
suspendebat. manifestans eis pecca-
ti qd egerant. diligentia purgato
rursus suscipiebat. His itaq; similis
erat apollo in thebaida q qdraginta
annis interiore morabat in solitudi-
ne speluncā paruulā in monte uici-
no habens. S; p multitudine mira-
culoz paruo tēpr insignis effectus:
plurimoz pbr extitit monachoru.
Eo nāq; tēpr multi & optimi studi-
ose philosophabant in alexandria:
qsi duo milia uiri. Quoz alij inso-
litudine morabant. alij circa mare
otexdegebant. Excellent aut inter
alios emicabat dorotheus genere
thebeus. Cui hec fuit uita. ut cotidie
lapides ad mare colligeret. & annis
singlis hospitiiu edificaret. & fabrica-
re sibi n ualentib; daret. Noctibus
aut ppr eoz cibū faciebat sportas
ut uenderet. Cui cibus erat panis
uncie sex. & holerū minutoz faciscu-
lus un; & ad bibendū aqua. Hic iu-
uentute sic uiuens. nec in senectute
defecit. Nunquā uisus ē in lectulo so-
porat. uel pedes p requie tetendisse:
aut dormire p uoluntate. nisi qntū
opando. aut comedendo. natura cō-

pstos oculos claudere potuisset. ita ut
sepe dū comedendo dormiret. cib; ex
ei ore laberet. Aliqn g sono ualde gra-
uat. cū in stertore cecidisset obdormit
Exprofactus aut & contristat. sub silen-
tio dixit. Si anglis dormire suaseris. &
in ulterius suadebis. Qd forte dicebat
ad somnū. aut ad demonē q nitebat
bonis actionib; impedire. Huius labo-
ranti. quidā dixit. Cur ita perunus cor-
pus tuū. At ille. Quia me inquit
ill; occidit. Piamonē u pbrū fert.
q dū sacrificaret. aliqndo. scē angloz
circa sacrū uidisset altare stantē. &
psentes monachos in codice conscri-
bentē. absentesq; delentē. Johi quoq;
tantā d; noscitur donasse uirtutē.
cont; passionē atq; languores. ut
plurimos podagricos. & articula ha-
bentes soluta curaret. Int hos ben-
iamin senior ualde clarus habebat.
dono d; potitus. ut sine medicamine
tactu manū aut olei. facta oratione
sanaret egrotos. Hē ferunt incidisse
in hydropā passionē. & tantū ei corpus
intumuisse. ut n possit p ianuas cellu-
le sue. in qua habitabat efferri. nisi ia-
nuę cū tabulis ante positis sublatę
fuissent. Is g passionis sue tēpore. pe-
ne octo mib; ante mortē. in sella la-
tissima sedens curabat. sollempnit egro-
tantes. n grauit ferens. qm sue egri-
tudinē n pdesset. s; etiā se uidentes
consolabat. & deprecabat. ut rogarent
dm pro anima ei. & de corp; n cura-

rant qd & dñi sanū inq̃t ēēt nichil pro-
fuit m̃. Q̃ arriū in schiti degente fert̃
etā in iuuentute ualde fuisse mansu-
etū & sapientē memoria q; scriptura-
rū diuinariū satis idoneū. Et tantū
dō amabile ut dñi ad dñicū corp' ac-
cederet. angl's ei sacramenta preberet.
Cui manū usq; ad iuncturā brachij
tantūm fuisse dicebat inspicere. Ma-
chario ū datū ē ut saper ultra demone.
Huic occasio cōfessionis cōmissū homi-
cidij fuit. Nā dñi puer ēēt & oues pas-
ceret circa mariā paludē. ludens quē-
dā coetaneū interemit. & metuens fu-
git in solitudinē. Q̃ dñi trib; annis
sub diuo moraret̃. postea parū hospi-
ciū sibi fecit. in quo annis. xrv. mora-
t̃ ē. Plurimi siqdē se eū audisse dice-
bant. q; grās illi calamitati referret.
& saluterū uocaret illud homicidiū
n̄ sponte cōmissū. qd ei beatitudinis
causa puenerat. Apollonius autē cū
p̄ omne tēpus uite. nichil ^{uite} monachice
didicisset. sciens q; nec scribe nec arte
iā exercere posset. p̄p̄t etate omnia me-
dicamina & cibaria oportuna. labo-
rantib; ex p̄p̄is pecuniis cōparabat.
singlas q; ianuas monasteriorū a ma-
tutino circumibat. usq; ad horā no-
nā. uisitando languentes & minis-
trando qd indigerent. Qui moritu-
rus. alio tradidit qd habebat. iubens
ut talia uota seruaret. Moyses autē
cū seruus ēēt. p̄p̄t culpas expulsus ē
domo ē. Qui latrocinio dedit. homici-

dia multa cōmisit. Postea ū conuersus.
repente huiusmodi philosophic. uirtute
cōpletus ē. Cūq; p̄p̄is uite feruore fan-
tasus. adhuc libidinū moueret. mul-
ta abstinentia suū domabat corpus.
panē solūm comedens & multū opus
efficiens. Sex autē annis p̄ totā noctē
stans orauit. neq; genuis inclinatis.
neq; oculis in somno clausis. Insup
etā noctanter circuibat cellulas
monachorū. & lagenas singulorū
aqua cōplebat. cū longe aut decem
aut uiginti aut triginta stadiū aq̃
manaret. Q̃ uī licet ita domaret cor-
pus. priorē tam ualitudinē n̄ ami-
sit. fertur enī quia dñi quatuor latro-
nes ei inuasissent hospitij. cōprehen-
disset om̄s atq; ligasset. suis q; hume-
ris impositos ad eccliam p̄duxisset. in
uoluntate monachorū ponens. qd de
eis facere uellent. fuit ḡ in sūma
philosophia & terribilis demonib; &
p̄b̄t in schiti constitut' uite annis
pene septuaginta q̄nq; Sub hoc ḡ im-
pio fuit paulus de libia. in schiti n̄
minus quingentos monaches habens.
Nichil autē opabat̃. neq; p̄cipiebat nisi
qd comederat tantū. Orabat autē
solūm. & ueluti qddā tributū habens
impositū. trecentas orationes dō. una
quaq; die reddebat. & ne nūmero
forte delinqueret. trecentos lapides po-
nebat. & singulis orationib; lapidem
mittebat in sinu. Expensis ū lapidib;
orationes sciebat ēē completas. Tunc

et enim paco in schiti florebat a iuuen-
tute usque ad senium optime conuersat.
Quem neque circa corporis sanitatem neque cir-
ca anime passionem demon aliquando de-
cepit. Stephanus autem circa mareotem
habituauit perfecta degens et integra
continentia. Qui circa sexaginta annos
probatissimus monachus fuit et antonio
magno notissimus. fuit itaque mansu-
etus et sapiens locutione suauis et uti-
lis. Tristantium consolabatur animos et
alacritatem reuocabat licet necessaria
tribulatio pueniret. Talis erat etiam in
cladibus proprius. Venique dum in infirmi-
tatem incurabilem incurisset et medici
putrida membra eius incidissent ille ma-
nibus tam opabatur palmarum plectens
folia et presentibus persuadens ut de rebus
huius mundi non dolerent neque aliud co-
gitarent nisi de bono fine. Is inquit
qui fecit cuncta utilia sunt. Ego autem
nouum quod huius mundi passiones propter pec-
catum eueniunt et melius est hic penas
soluere quam post mortem perpetua sup-
plicia sustinere. Prior autem cum de do-
mo patris ad philosophiam conuersio-
nis exiret promisit denuo nullum se
propinquorum de cetero fore visurum. Post
quingenta uero annos dum eius soror eum
uiuere et habitare in heremo cognouisset non cessabat donec eum inspiceret.
Quam dum episcopus loci iam grandem propterea
uideret affligi scripsit presentibus here-
mitis ut priorem dirigerent. At ille quoniam
contendere nefas est iussionibus seniorum

obediens assumens quendam uenit ad
patriam. Cumque ante domum suam ianuam ac-
cessisset et suum nunciasset aduentum ue-
niente germana clausis oculis dixit ecce
ego sum prior. Antonio uero aspectu faciare.
Tunc illa gratificata laudauit dominum de il-
le oratione facta remeauit ad here-
mitum. Ubi fodiens aquam inuenit ama-
ram eamque usum usque ad ultimum uite
dixit. Post cuius obitum nullus illic habita-
re preualuit. Ego autem reor quia pro ora-
tione eam ad suos usum fecerit dulce
dum etiam alibi non extantem oratione me-
ruit emanare. Non autem cum moyses et eius
monachi puteum aliquando foderent et
nec uenam aliquam repperirent nec ampli-
us fodere altitudo premitteret. medio
die superuenit prior. Et oratione facta
descendit in foueam. Cumque tercio percu-
sisset aquam terram mox emanauit aqua.
Cumque oratione facta discederet ille eum
petentibus ut uel ex aqua gustaret ad
hoc inquit directus sum et propter quod ueni
factus est. Ammonium itaque fert nimis
crudum origenis didimi que disciplinam
a iuuentute usque ad nouissimum diem
propter panem assumit nichil aliud comedisse.
Hunc dum uoluissent quidam ad epis-
copatum pertrahere nec ille posset eos ser-
monibus euitare abscedit propriam aurem
dicens. Jam non neque uolentem me quisquam
patitur ordinari. dum ecclesiastica re-
gula corpe perfectos exquirat. Proinde
discedentibus illis et denuo remeantibus
atque dicentibus quod morum perfectionem

potius ecclā quā corpus exquirat. Iura-
uit etiā linguā suā abscidere si ei uim
interet inferre. Quo audito. q̄ uene-
rant recesserunt. Eo siquidē tēp̄ fuit
euagrius uir eloquentissim⁹ atq; mit-
tissim⁹ a gregorio ep̄o nazarenō de-
center erudit⁹. Cui etiā fuit archidia-
conus. Serunt enī eū aspectu pulcher-
rimū & circa cultū uestit⁹ ornatū. Cū
q; eū quidā senator zelotipus uxori
sue cognouisset eē notissimū ei mor-
tis parabat insidias. que ad effectum
peruenire potuerant. n̄ ei quedā terri-
bilis & salutaris uisio p̄dixisset. Uidit
enī in somnis quasi p̄ crimine fuerit
cōprehensus. ferroq; uinct⁹ pedib; ma-
nib; q; ad suppliciiū duceret. Qd̄ dū
fieret. quidā p̄tulit euglin⁹ & p̄misit
eū de uinculis eē soluendū si ab urbe
constantinopolitana discederet. Idq;
cōpulit sibi iureiurando p̄mitti. At
ille tactis eugliis. hoc se complere p̄-
misit. & uinculis solutis exiret. &
ac sacre credens uisioni. picula decli-
nauit. Tunc ab urbe constantinopo-
litana. uenit in hierosolimā. fuerit
enī in rinoco ruzā n̄ p̄grini. s; pro-
uinciales tūc philosophia q; floren-
tes. int̄ quos melas ep̄s huiusmodi
fuisse benignitatis. Bā missi fuisset
qui ep̄s resistentes arrio deportarent
exilio. uener⁹ ad hui⁹ ecclā. Quē dū
inuenissent uelut ultimū ministrū.
candelas ecclē p̄parantē interrogauit
ū cēt ep̄s. At ille. Ego inquit n̄os

ep̄o nuntiabo. Tunc ex itinere fatiga-
tos ad ep̄m duxit. & appōita mensa
pauit ut ualuit. Postea ministerio
cōpleto cibor. se & dixit ep̄m. At illi
mirati uirū causas aperuerūt. & red-
dita reuerentia ei dederūt fugā. Tunc
ille. Non inquit declinabo qd̄ mei si-
miles libentissime susceperunt. Sed
uolens exiliū p̄cepta suscipio. Hui⁹
frat̄ salomon ex negociatore conuer-
sus ad magnū philosophiæ culmen
euect⁹ ē. Hoc tēp̄ epiphanius qui
postea oypri fuit ep̄s. int̄ heremitas
maxim⁹ habebat. fuit enī in carris
p̄thogenis ep̄c post uitū q̄ ut fert̄
s; p̄fessus ē. in dñi epiphania reuela-
tū. q; uidisset impatorē constanti-
nū. quē admodū eisdē futura mon-
straret. & iuberet ut qd̄ ei diceret obe-
diret. Apud hos itaq; tanta absti-
nentia uigebat. ut p̄p̄ multa iei-
unia dentes eorū uermib; ebullirent.
duos ū quosdā usq; ad octoginta an-
nos. panē ferunt penitē n̄ gustasse.
heliodorū plurimas insomnes du-
xisse noctes. ieiunio q; septenos con-
tinuasse dies. Multū quoq; apud
palestinā et syriā atq; p̄las fuere
monachorū quorū si uel nomina
conscribere quispiā uoluerit. mul-
tos libros implebit. *Theodericus.*

Eo siquidē tēp̄ in constanti-
nopolitana urbe cōprehenden-
tes arrianū quosdā religionis p̄e
p̄bos eos q; mittentes in nauem

inhermē & trahentes in pelagus. alius
quippe in alia naue sequentib; immisso
igne cremaret. Quo facto. scī uiri
cū igne atq; mare pugnantes nouis-
sime sūt absorpti. & triūpho martyrij
coronati. III.

In antiochia. q̄ ualens plurimo tēp-
tō morat. omib; licentiā dedit genti-
lib; atq; iudeis. nec n̄ & hereticis. Nā
& gentiles festiuitates agebant. demo-
nib; ministrantes. & post iulianū a
iouiano idolatrie uanitates extinc-
tas. florere rursus iste p̄misit. & io-
uis cultū atq; dyonisijs sacra. q̄ cete-
ria n̄ in occulto tanq̄m sub pio im-
patore celebrabant. s; p̄ mediā plate-
am uacantes ubiq; currebant. Ille
tantūm tē princeps erat inimicus
q̄ ap̄lica doctrinā p̄dicare uideban-
t. Et q̄ p̄mū quidē a sacris basilicis
fecit expelli. quib; iouianū famosissi-
mū impator nouā dedit exclām. Cū
q; in monte sacra celebrarent. hym-
nis laudantes dñm. & diuinis illic
eloquijs p̄fruentes. licet aeris ad-
ūsitate sepius sustinerent. aliq̄ndo
pluuuis. aliq̄ndo niuib; aliq̄ndo ge-
lu. frequent ignis ardore macera-
ti. neq; in huiusmodi locis laudib;
diuinis. eos frui p̄misit. s; missis mi-
litib; effugauit. Tunc flauianus
atq; diodorus. ueluti quadā ppug-
nacula. iaculis iminentib; resiste-
bant. Nam cū meletius eorū pastor
seorsū degere cogeret. isti curam

gregib; adhibebant. Lupis quidē obi-
cientes ppriā fortitudinē & sapien-
tiā suā. ouib; autē curā congruā
iugit offerentes. De montanis q̄ lo-
cis expulsi. contra ripas. uicini flu-
minis pascabant oues. Non enī pacie-
bant. scdm isrlitas captiuos in babi-
lone organa sua suspendē. s; lau-
dabant creatore. & largitore deū
in om̄i loco dñationis ei. S; neq; in
hoc loco. conciliū p̄iorū q̄rū ē p̄misit.
hostis seruorū xp̄i. ueritatē concor-
diā illorū. mirabiliū pastoris magni
discipulorū. ad exercitiū scās oues enu-
trient. spiritualia pascua ministra-
bat. Et diodorus quidē sapientissimū
atq; fortissimū. uelut quadā fluminē
p̄spiciuū. atq; torrent. oues quidē
pprias irrigabat. luporū ū blasphemias
penitē diluebat. & generis sui
nobilitatē sp̄nens. libentē sustinebat
p̄ fide calamitatē. Flauianū uir opti-
mus & ipse genere nobilissimū. ho-
nestatē solā iudicabat ēē pietatē.
& uelut puer exercitat. maximū
diodorū quasi quendā infimorū
certaminū iungebat athletā. Illo
nāq; temp̄ n̄ contionabat. int̄ ec-
clastica collegia. s; hoc agentib; mul-
ta solacia conferebat. consiliorū et
scripturarū expositionū. & docto-
res quidē. cont̄ arrianas blasphe-
mias tendebant arcus. iste ū uelut
ex quib; dā pharetris. sue menti fa-
gittas congruas offerebat. Et non

sola domi. s; etiā publice hereticis
resistens. retia eorū facilius erumpebat.
& labores ostendebat arāneos. **III.**

Cū his itaq; laborabat afrates. cui
consolationē alio loco conscripsim.
Is enī omnī salutē suę quieti pponen
& speluncā deferens ppam. pastora
les sudores aggressus ē. Qntas ū uir
tutis diuitias congregauit. nē refer
re supflūū ē. Unū tantū ei debet
dici. qd huic historie ualde concur
rit. A bore parte flumiū currit
orontes circa palatiū. a meridie ū ē.
maxima porticus undiq; turres ex
cellas habens. In palatiū ū & flūm
platea ē. q egredientes ex urbe mit
tit ad suburbanos agros. P hanc pla
teā dū transisset afrates. ad hostilia
certamina ppabat. ut sacris omib;
curas necessarias exhiberet. hunc de
palatio respiciens impator. uisissimo
pallio uidit. indutū. & in longeva
senectute celeritē ppantē. Cūq; dixis
set quidā q iste ēet afrates in quo
ciuitas uniuersa penderet. dicit ei im
pator. Dic m ubi uadis. At ille sapi
enter respondit & congrue. P tuo
inquit oraturus impio. Tunc im
pator. Oportebat te domi inqt ora
re. scdm monachicū morē. At ille
scissim. Optime inquit dicis. Si sic
q; pmitteres. hoc me facere oportu
bat. At hoc hacten' egi. donec xpi
oues pace pristina fruerent. Quia
ū tumultu maximo. comouent et

picali onus impedit. ne captiue tene
ant. necesse ē ubiq; discurrere. easq; a
necessitate saluare. S; dic m tranquil
lissime impator. si puella eē in cu
biculo resident. & ad lanā uacans. ui
dere q; patnam domū ignib; concre
mari. quid me facere congruebat. se
dere intus. & ardentē contēpnere
domū. an certe discurrere ubiq; aq;
ferre. & flāmas extinguere. Credo
q; dicis hoc potius fuisse faciendū.
Id enī puellę sapientis ē opus. hoc g
nē agit impator. Te nāq; in patnā
domū nrām mittentē flāmas. dis
currim. ut eas uelocit' extinguamus.
Hec illo dicente. intēminatus qdē ta
cuit impator. Unus enī cubiculari
ipatoris. aspe respondens uiro scissi
mo. huiusmodi cladē noscīt ptulisse.
Is enī habebat balnei curā. Ubi post
hec ūba. descendens ut ipatori para
ret ingressus. & mente pcussus in
aquā feruentē descendit. ibiq; de
functus ē. Sedebat ipator expectans.
ut eo renūciante lauaret. eo q; tar
dante. misit alios uiros. cur moraret.
At illi ingressi. uiderūt illū in solio
feruente defunctū atq; solutū. Qd
dū nūnciatū fuisset impatori. cog
nouit uirtutē orationis afrate. Non
tam ab impiis dogmatib; recesserit.

I s; scdm pharaonē indurātū ē. cor eorū.
ac itaq; tempestate. **V.**
iulianus famosissim' solitudine
derelecta. uenit antiochiā. Nam cū

heretici soliti facile sarcire indata &
hē uirū suę dicerent ēē prauitatis.
misit ad eū lūm ueritatis. Flavianus
atq; diodorus parit & asiates acaciū
uirtute florentē qui postea berrye fu-
it ep̄s. rogantē ut multis hominū
milib; subueniret & adūsariorū falla-
ciā redargueret. ueritatisq; dogma-
ta confirmaret. Is g̃ uir sc̄ssimus &
ueniens & reuertens & in ipsa maxi-
ma ciuitate quanta miracula fecerit.
in historia dō amabili a nob̄ conscrip-
ta retulim⁹. Quia ū tocius popl̄s ci-
uitatis ad collegia n̄ra conuenit nul-
lū sc̄lm dubitare confido. Res enī
inopinabiles ad se p̄bant uniuersos
adtrahere. S; q; maxima miracula
ille uir opatus ē. etiā ueritatis hostes
nequeunt denegare. Hoc enī in a-
lexandria tempib; constantij fecit
magnus antonius. Deserens enī soli-
tudinē totas circuibat urbes satis-
faciens uniuersis qm̄ athanasius doc-
trine aplice p̄dicator extaret & hos-
tes ^{ueritatis} ēent. participes arrij. Sic g̃ scie-
bant illi sacratissimi uiri qd̄ tēponi
unicuiq; congruere & q̄ndo opus
erat frui quiete q̄ndo necessariū so-
litudini p̄ponere ciuitates. **vi.**

Fuit g̃ illo tēpore in cyrensis fa-
mosissim⁹ acēpsēmas in cella re-
clusus & sexaginta annis neq; uisus
neq; loquut⁹. Zelimatus q̄q; mira-
bilis qui licet oculorū acie priuaret⁹.
om̄ia circuibat confortans oues. lupi

q; resistens. P̄pt̄ quā causā. monachicā
eius cellulā concremarē. S; traianus
magister militū fidelissim⁹. aliā ei fa-
bricatus multo eū fouit auxilio. hoc
itaq; tēpore fuit effrē in edissa. In
alexandria ū didimus. Q̄ effrē syra-
usus lingua. spiritalis g̃z radios e-
mittebat. Q̄ licet nesciret doctrinā
grēcā multos grecorū eruditosq; redar-
guir. & tocius heretice prauitatis in-
firmitate nudauit. & qm̄ tē armo-
nius bardisanus quēdā cantica com-
ponens & ip̄itate melodie suau-
tati p̄miscens. ^{intraebat} inliciebat audientes
& capiebat in peste. Iste sumens inde
concentus pietatē cantilene p̄miscu-
it. & audientib; suaue nimis & utile
medicām apposuit. Quę cantica tri-
umphatorū martyrū festiuitates
hastenus efficiunt clariore. **Soctes.**

Cū g̃ impator ualens **vii.**
lege p̄cepisset p̄sequendos ēē in
alexandriā & egyp̄tū cunctos ortho-
dotos om̄ia uastabant. Alii namq;
ad iudicia trahabant. alij mitteban-
tur in uincula. alij uerberib; ageban-
tur. plurimaq; supplicia aduersus
quietis amatores ingerebant. Q̄ dū
hec in alexandria fierent sc̄dm lucij
uoluntatē fuisset q; in antiochiā re-
uersus exzouis. mox ad monasteria
p̄ egyp̄tū constituta p̄cesserūt. magis-
ter militū cū multitudine arma-
torū & lucius arrianus. Cūq; pluri-
ma uiris sc̄is mala facerent. nec eos

ullo in suparent. p̄suasione lucij patre
monachorū mittunt̄ exilij. Int̄ quos
macharius egypcius. & alē alexandri-
nus. Cūq; uenissent in insulā q̄ndā.
arrep̄tā cuiā filiā sacerdotis a demone
clamantēq; illis uirij. cur uenistis et
hinc nos expellere. suis orationib; libe-
ratā patri restituit. & ad xpianita-
tē sacerdotē simul & reliquos habi-
tantes in insula p̄duxit. Qui mox
simulachra p̄cipientes. formā templi
in eccliam mutauit. Baptizabant̄
enī & officia xpianitatis gratissime
docebant̄. Sic ḡ p̄p̄t consubstantiali-
tatis fidē. uiri mirabiles p̄babiliores
effecti sūt. aliosq; sanantes. firmiore
opib; ostendit̄ fidem. **VIII.**

Eo siquidē temp̄r uirū aliū fidelē
p̄duxit d̄s. ut p̄ eū fidei testimo-
niū p̄hiberet didimū mirabilē ui-
rū. qui om̄i tē doctrina florebat. Is
cū paruus adhuc prima litterarū ele-
m̄ta doceret. passione oculorū p̄didit
uisū. cui d̄s p̄ uisibilib; oculis intelli-
gibiles condonauit. Nam qd̄ p̄ oculos
doceri n̄ potuit. auditu uigilanti
cognouit. Qui dñi a puero fuisset
ingemiosus. uincebat etiā acute con-
spicientes. facile nāq; regulas grām-
matice atq; rethorice artis didicit.
Cūq; uenisset ad philosophiā. mi-
rabilit̄ dialecticā. arithmeticā. mu-
sicā aliasq; philosophie disciplina
didicit. animo q; recondidit. ita ut
celerit̄ obuiauerit eis q̄ oculis inspe-

ctorib; talia didicissent. S; et etiā ue-
tus nouū q; testamētū sic p̄fecte cog-
nouit. ut multos ederet libros. q̄ &
de trinitate tres libros fecit. & orige-
nis opus de p̄ncipiis idē periarcho
imptatus in eis explanationes reli-
quit eximias. fertur enī cū antoni-
us ualentis temp̄r p̄p̄t arriano uen-
isset in alexandriā. uidisse didimū
eīq; dixisse. Non te conturbet o didi-
me amissio sensibiliū oculorū. tales
& enī oculi tibi desunt. quib; et mus-
ce & pulices nocere possunt. s; gau-
de potius. qm̄ habes oculos q̄b; etiā
angli contunt̄. p̄ quos uidet̄ d̄s &
ei lūm̄ inspicitur. **Theodermus.**

Didimus ab infanzia priuat̄ oculis.
grāmaticā. rethoricā. arithmeti-
cam. geometricā & astronomiā.
& syllogismos aristotelis. & eloquen-
tiā platonis auditu didicit. Non
quasi hęc ueritatē erudirent. sed
tanquā m̄datū arma ueritatis ex-
isterent. **Socrates**

Qm̄ aliqui ex nominis similitudi-
ne noscunt̄ errare. necessariū
est ostendere. qm̄ alē ē gregorius
ponticus. ortus ex neocesarea ponti-
nimis antiquus & discipul⁹ origeni.
De isto. namq; gregorio mult⁹ ē sermo.
in athenis & berincho. nec n̄q; ponto.
& ut ita dicatur. in uniuerso orbe
itatu. Is enī cū discessisset ab athe-
nis uenit in berincho. ibiq; iura le-
gebat. Cūq; cognouisset in cesarea

libros sacros origene exponere. uenit
illuc explanationes magniloqui illi
auditurus. A quo uera philosophia
erudit euocantibus parentibus remea-
uit ad patriam. Vbi primo quidem dum esset
adhuc laicus plurima signa fecit lan-
guores curando demones per epistolas expel-
lendo paganosque sermonibus et opibus
sibi uice subiugando. Huius memi-
nit et pampphilus martyr et eusebius
in libris quos de origine conscripserunt
fuit et gregorius antiquus iste discipulus
origenis et alio nazarenus fraterque
basilius fuitque alius gregorius alexan-
drinus arrianus. *18.*

Ea tempestate nouatiani habitan-
tes in phrygia festiuitatem pasche
mutauerunt. Quomodo autem hoc gestum sit
dicam. Primo tam referens cui rei gratia
circa phrygum paslogoniorumque gentes
seuerius ecclesiastica regula conseruetur.
Nouatius primum se ab ecclesie romane com-
munionis suspendit quoniam cornelius
episcopus fideles qui sacrificauerant tempore
facte persecutionis a decio in communio-
ne recepat. Pro hac itaque causa segre-
gatus et ad episcopatum a consortibus suis
episcopus euocatus scribebat ecclesiis ne eos qui
demonibus immolauerant ad sacramenta
susciperent sed immutarent quidem ad pe-
nitentiam remissionem uero dei relinque-
rent potestati cui solius peccata
dimittere. Tales epistolas suscipientes in
una quaque puincia secundum proprios sensus
responsa reddebant. Cum ergo ille man-

daret ut si oporteret sacris inter esse mis-
ternis eos qui post baptismum peccatum
comisissent quod ducit ad mortem quibusdam
quidem uidebatur amara nimis et dura
huiusmodi regula alii uero ueluti iustam
rectamque suscipiebant. Inter hec mota
questione uenerunt littere cornelii ro-
mani presulibusque remissionem peccanti-
bus etiam post baptismum permittebant. Sic
ergo ambobus diuersa scribentibus et ex diui-
nis eloquiis sua sensa firmanibus sin-
guli puincialium diuersas se secuti sen-
tentias. Sanantes namque sana reprimis-
sa remissione etiam reliquo tempore deli-
queat. Unde uidetur quod gentes phrygum
castiores quam alie magis esse noscuntur.
Nouatius itaque licet propter conuersatio-
nem subtilissimam segregauerit semet
ipsum tam non mutauit pasche festiui-
tatem. Nam secundum ^{partem uesperalem} patres uesperos etiam
iste celebrabat. Agitur enim apud illos
pascha post equinoctium olim et ex quo
christiani esse cepunt. Sed iste quidem post
ea sua persecutione ualeriani principis
martyrio terminauit. Huius uero qui ex eo
nomen habuerunt etiamque fuere participes.
facto concilio paucorum episcoporum in uico
pazeno ubi sunt fontes sagarii flu-
minis regulam protulerunt ut iudeos ob-
seruent azima facientes et cum eis agant
pasche celebritatem. Postea tamen etiam
nouatianorum ecclesia propter illud consilium
nosceretur esse diuisa. *19.*

Eo tempore dum ualentianus imperator
nullam heresim perturbaret post libe-

riū romę damasus ordinat ep̄s simul
 & ursinus ex diacono ei ecclę in basi-
 lica siciniensi latenter. Ob quā rem
 multis seditione ut p̄fecti tē mari-
 mini animaduersione punitis. re-
 moto ursino damasus p̄mansit ep̄s.

Tunc itaq; **Theodericus.**

apud hespiā damasus romanus.
 & ambrosius mediolanus spiritualib;
 iaculis feriebant hostes. Cū quib; etiā
 illi qui ad longa fuerant exilia desti-
 nati litteris confortabant suos. & ad-
 uersarios destruebant quos diuina
 p̄uidencia gubnatores in fluctua-
 tione p̄parauit. & militū sapientis-
 simos duces in p̄clis. **Socrates.**

nē hec q̄ ualentinianū ip̄ator

hespie contra legatos saurimatā-
 rū uehementi furore cōmotus eruptio-
 ne uenarū fluxu sanguinis expi-
 rauit. post consulatū gratiani ter-
 cio & equitū septima decima die
 m̄sis nouēbris anno uite q̄nq̄gesimo
 quarto. imp̄i undecimo. Quo mo-
 riēte. italie milites sexta die post
 ei mortē. ualentinianū puerū ei
 filiū ad imp̄i culmina puererunt.
 Cui ip̄iū frā & patrū licet ingra-
 te qd̄ eis ignorantib; factū sit. tam
 postea suscepunt. hoc itaq; modo
 ualentinianus iunior in pat̄no suc-
 cessit imp̄o. Is enī natus ē de iusti-
 na quā uiuente seuera priore con-
 iuge ualentinianū hoc m̄ duxisse p̄-
 batur uxore. Iustus iustine pat̄ cum

ēet piceni iudex. constantū tēporib;
 uidit in somnis. qm̄ ex dextro femore
 impiale purpurā genuisset. Cumq;
 uisio p̄ multos recitaret̄. ad constan-
 tū aures usq; puenit. At ille consi-
 derans somniū tanq̄ impator ex ea
 nasceret̄. mittens occidit iustū. Cui
 filia iustina cū orfana remansisset
 a patre. uirgo p̄mansit. Posteriore
 ū tēpore puenit ad seuerē noticiā
 ad quā frequentī ueniebat & ama-
 bat̄. ita ut etiā cū ea balneis uteret̄.
 Cūq; seuera secū lauante iustina di-
 utius insperisset pulchritudine uir-
 ginis obligata ē. & dixit impatori qd̄
 sic ēet speciosa uirgo iustina. ut etiā
 ipsa licet ēet mulier. ei tam amore
 sit capta. At ū impator ei sermone
 concepto. iustina ducere tractabat
 uxore. ū tam seuerā abicere. ex qua
 gratianus fuerat natus. quē paulo
 ante firmarat impatorē. Legem
 itaq; p̄tulit publice p̄ ciuitates pro-
 posita sanciente. ut liceret uolentib;
 habere duas uxores. Cūq; posita lex
 haberet̄. iustine ipse coniunct̄ ē.
 Ex qua natus ē. ei ualentinianus
 iunior. & filie tres. iusta. grata. &
 galla. Quarū due quidē in uirgi-
 nitate manserūt. Gallā ū postea ma-
 ior theodosius duxit uxore impator
 ex qua placidia ei filia nascit̄ & pro-
 genita. Nam archadiū & honorium
 ex placella priori coniuge habuis-
 se cognoscitur. **Sozomenus. xii.**

Interea ualens in antiochia syrie de-
gens consubstantialitatis cultores
uehementer insequēbat. nisi eū liber-
themistiū philosophi reuocasset. in
q̄ porauerat q̄ eū esse si oporteret
infestū. p̄t discordiā ecclesiasticorū
dogmatū. Q̄ndo etiā apud paganos
ultra trecentarū sectarū differentia
uideret. & unus q̄s p̄ dogmate p̄po-
in sententia diuisa consisteret. & for-
te hoc dō gratū potius eet dū si fa-
cile cognoscit. & diuerso m̄ glifica-
tur. quatin⁹ unus quisq̄ amplius ti-
meat dū integritatē eius scientie
ut qm̄ aut qualis quant⁹q; sit ma-
gis ignorat. his ḡ themestiū racio-
cinationib; aliquantulū mitior fact⁹
ē impator. *Sociates. xiii.*

Non tam omnino se ab indigna-
tione suspendit. s; p̄ morte im-
ponenda sacratissimus uiris decer-
nebat. etia donec ei impetū causa
huiusmodi rei publice remouisset.
Barbari trans hystri constituti qui
uocant gothi. ciuile bellū int̄ se
duab; partib; cōmouet. Un⁹ p̄erat
fridigernus. alterius athalaricus.
Cū q; p̄ualuisset athalaricus. fridi-
gernus confugit ad romanos. eorū
q; postulauit auxiliū. Quo cogni-
to ualens p̄cepit trachie militib;
ut barbaris auxilia cōmodarent.
hoc solatio metus athalaricus ē. &
etiā fuga uersus. Ob hanc ḡ causā
fridigernus uolens aliqd̄ beneficiū

repensare ualenti. cū suis omib; dog-
mata ei religionis amplexus ē. Unde
hactenus gothi arriani & noscunt.
Tē etiā uulfilas gothorū ep̄e litteras
gothicas adinuenit & scripturas
diuinas in eā conuertit linguā. Cū
ḡ si solus fridigernus gothos. s; etiā
athalarici uulfilas edoceret. tunc
athalaricus uidens religionē patriā
uiolari. multos arrianorū suppliciu
tradidit. quos arriani martyres
nō appellant. Non ū post multū de-
nuo int̄ se barbaris cōpacatis uici-
nis gentib; hūiorū desp̄dabantur.
expulsiq; de p̄p̄is ad romanorū loca
confugiunt. seruire potius uolen-
tes impatori. Hoc dū cognouisset
ualens. nichil futuri p̄uidens. ter-
ras ei tribuit trachiarū. arbitratus
p̄paratū se contra om̄s barbaros habe-
re solatiū. ac p̄p̄ea milites de cetero
neglegebat. & eos qui dudū contra
hostes elaborauerant desp̄iciens. etiā
collatores p̄uincie p̄ uicos & ciuitates
p̄ uno q̄q; milite octoginta solidos
exigebat. qui dudū eorū tributa re-
uelauerat. Hoc ḡ fuit initū. ut illo
tēpore romanorū res publica cala-
mitatib; subderet. Barbari namq;
cū trachiā tenuissent. licent̄ roma-
norū p̄uinciā deuastabant. hec au-
diens ualens. cū ab orthodoxorū exiliū
si q̄sceret. tē tam ac si necessitate sus-
pendit. Turbat⁹ enī ab antiochia ad
constantinopolē uenit. Unde etiam

aliquantū xpianoy psecutio tunc
cessauit. *Teodericus.*

Inter ualens ipator dñi gothoy gen-
te comouisset ad plū. apud bosfo-
rū tunc fatuus uires sue infirmita-
tis agnoscens. misit ad frēm solatia
petens. At ille rescripsit. quia religi-
osū n̄ ēet talē uirū uiuare qui dō
rebellis existeret. s; magis ēē iustū
ut ei supbia sedaretur. Qd dñi ille
miserrimū agnouisset. licet maiori
necessitate constrictus. n̄ tam a sua
impietate cessauit. s; fuit ueritati
rebellis. Terentius g̃ int̄ hęc uictor
reuersus ē. ab armenia uir optimus
& pietate decent̄ ornat̄. Hunc ei
iussit ualens poscere dona q̄ uellet.
At ille qd decebat priū uirū cogita-
re. respondit. Petiit enī n̄ aurū non
argentū. n̄ prediū. n̄ cingulū. neq;
domū. s; ut eis qui p̄ ap̄lica doctri-
na picula sustinuerant. una pre-
beretur eccl̄a. At ille petitionē ex-
scripto susceptā cognoscens. quē illic
tenebant ad scripta dirupit. eūq;
alia postulare precepit. Verū ille
colligens uerba precū. suscipe inq̄t
o impator & habes donā. Aliud ū
n̄ postulo. intentionis mee iudex
uniūsoy iudex. Cū g̃ ualens trans-
acta bosforo uenisset in trachia pri-
mū quidē constantinopolī comorā-
t̄. p̄parans bellū. deinde traianū cū
expeditione cont̄ barbaros destina-
uit. Cūq; remeasset ille deuictus.
derogabat ualens ei mollicie. & causā

timoris adscribens. At ille usus fidu-
tia uiro fortissimo congruenti. n̄ in-
quit impator ego sū uict⁹. s; tu uicto-
riā prodidisti. dñi dō resistis & illius
solatia barbaris facis potius oportu-
na. Dñi enī a te expugnat̄ p̄ illis pug-
nat̄. & necesse ē. dñi sequi uictoriā.
An nescis quos ab eccl̄is expulisti ut
quib; eas contradidisti. hęc eadem
aranteus & uictor magistri militū
sunt p̄fessi & impatorē ne tē indig-
naret̄ admonuerūt. Diunt et enī
ysiac monachū habentē cellulā illic.
cū uideret eū egredientē ad pugnā.
cū clamore dixisse. Quo uadis im-
pator. Quid pugnas adūsus deum.
quē n̄ habes adiutorē. Ipse enī con-
trā barbaros mouit. qm̄ et tu aduer-
sus eū blasphemias. linguas plurimas
ineitasti. & qui ei psallunt a sac̄s
domib; expulisti. Quiesce g̃ rebel-
lare & ipse faciet bella cessare. Red-
de gregib; pastores eximios. & uicto-
riā sine bello percipies. Si ū nichil
agens horū pugnare contendis. ex-
p̄mitto cognosces. quā durū ē contra
stimulū calcitrare. Nam naq; reuer-
teris. & exercitū uehement̄ admit-
tes. Betranion autē omī uirtute
clarus. uniuerse scythie p̄sul. habes
zelo fidei cor accensū. p̄ corruptione
dogmatū & iniquitatib; quas cont̄
sc̄os agebat. ualentē sepe redarguit.
clamans eū sacratissimo dauid. Lo-
quebar de testimoniis tuis in conspe-
ctu regū & n̄ confundebat. Quia

tam gr̃a barbari arriano sint uiciati
languore narrabo. Temp̃r q̃ transe-
untel h̃stru/pacē cū ualente fecer̃
tunc p̃sens eudorius suggestit impa-
tori ut ei gothi cōmunicarent. Clu-
dū enī diuine sciencie radus imbu-
ti/aplicis dogmatib; pascebant. Cō-
mūio inquit unius dogmatis/fir-
miorē facit et pacē. Hoc ualens lau-
dant. a ducib; gothorū pregit ut dog-
matū quoq; concordia retinerent. il-
li ū dicebant paternā se n̄ posse mu-
tare doctrinā. & cū illo tēpore uul-
sitas ēet eorū ep̃s quē ualde seq̃bant.
eiq; uerba quasi leges immobiles esti-
mabant. h̄c uerbis pecuniis q; flec-
tens eudorius egit ut barbari cō-
munionē aplecterent̃ impatoris.
Sic decipiens eos ac dicens certam ēē
uerborū si differentia dogmatum.
Quā ob rē hactenus gothi maiorem
quidē patrē filio dicunt/creaturā n̄
filiū nequaquā dicere patiunt̃. licet
hoc asserentib; cōmunicare uideant̃.

Hoc itaq; *Socrate*. xiiii.
temp̃r ipatore ab antiochia disce-
dente confortati s̄ qui ab eo p̃secuti-
onē paciebant̃ & maxime alexandri-
ni. Petro q̃ppe reuertente de roma
cū litteris damasi romane urbis an-
tistitis confirmantis consubstantia-
litati fidē & petri ep̃i roborantis or-
dinationē. Quo facto popl̃s sup̃ta
fiducia expulit lucii & reduxit pe-
trū. S; lucius constantinopolī nau-
gavit. petrus cū paucū uixisset tēp̃

reliquit fr̃em suū thimoteū successorē.

Porro ualens impator cū xv.
tricesima die maij insis sexto con-
sulatu suo & ualentiniiani iunioris
sc̃do constantinopolī uenisset. inuenit
poplū in mēsticia constitutū. Bar-
bari namq; p̃ thracias discurrentes.
etiā constantinopoleos suburbana ua-
stabant. n̄ existente q̃ eis resistere for-
titer p̃ualeret. Qui dū usq; ad mu-
ros uenissent urbis. afflicta ciuitas
murmurabat quasi eos impator illic
euocasset. dū nec resisteret & magis
bella p̃traheret. Circenses q̃ ageban-
tur. & illic impatorū clamabant.
Claiarma & nos pugnā. Hinc accen-
sus impator undecima die iunij men-
sis agredit̃ inēminat̃ penas. se p̃ in-
iuriis cū rediret a constantinopoli-
tans ciuib; exacturū & qm̄ primi-
tus uidebant̃ p̃cipio p̃buisse solatiū.
ita ut ciuitatē aratro uertere mina-
retur. Deduxit q̃ ciues usq; ad urbē
hadrianopolī que ē in confinio ma-
cedonie. *Socrate*. *Theoderic*.

Et exercitu quidē p̃missō ipse in
quodā uico uictoriā sustinebat.
Porro milites barbarorū impetū n̄ fe-
rentes. alii fugiebant. alii necabant̃.
Barbari aut̃ uenientes ad uicū ubi
ualens agnita p̃ditione se celare ni-
tebat̃. immisso igne concremauer̃.
cū uico etiā pietatis inimicū.

Qui terminū uite *Socrate*.
sortitus ē nona die insis augusti
treodē consulatu idē quarto anno

ducentesimo octogesimo nono olimpi-
adis. Amittit aliqui eū igne consūti.
cū in uico fugisset quē barbari con-
cremauer. Alij ū referunt qd muta-
to impiali habitu ad pedestriū uenit
exeritū. Et cū equestres se tradidis-
sent pugnare uolentes in congressione
uniuersos pedestres repente confosos
ubi dicunt ipsū qd ignoto uulnere
fuisse pstratū defunctus ē anno uite
qinquagesimo q cū frē regnauit an-
nos tredecim. Post frēm ū tres. Alij
sorte defunctus ē. **Historie ecclesiastice**
lib. viii. Explicit. Incipit ei historie

liber nonus.

- 1 **Q**uia mortuo ualente constantinopolim
barbari deuastabant.
- 2 **D**e benignitate gratiani & fidei rectitudine.
- 3 **D**e contentione apud antiochiā int pauli-
nū & meletū facta & de apollinare laodice-
no etusq; secta.
- 4 **D**e theodosii ducatu. ut quom a gratiano
impatore fuerit ordinat. & ad orientale
missus impū. orthodoxis pfuit et retru-
sit hereticos.
- 5 **Q**uom macedoniani denuo ab orthodoxis.
- 6 **Q**uom theodosius impator thessalonica
baptizatus sit.
- 7 **P**rofessio theodosii de fide.
- 8 **D**e gregorio nazarenus constantinopolim
transmutato.
- 9 **D**e basilica scē anastasię.
- 10 **Q**uom theodosius ab ecclia constantinopo-
litana arrianos expulerit.
- 11 **D**e eunomij calliditate.
- 12 **D**e constantinopolitano concilio contra

macedonianos.

- x **D**e ordinatione maximi cimeri etq; deposi-
tione & ordinatione recta neclary & de ca-
nonib; in ea synodo constitutis.
- xii **E**p̄la constantinopolitani concilij ad papā
damasū & occidentales ep̄os.
- xiii **S**p̄la damasi de dāpnatione apollinaris ad
chimotheū.
- xiv **S**tatura sedis ap̄licę contra diūsas hereses.
- xv **Q**uia corpus pauli constantinopolitani
pontificis fecit reuocari theodosius.
- xvi **D**e auspiciis impatoris archadij.
- xvii **Q**uom theodosius examinatione fac ta
hereticos om̄s expulerit. & fouerit solos
orthodoxos.
- xviii **D**e schismate facta int orientales & egyp-
tios pp̄ flauianū antiochenū.
- xix **Q**uom iustina ambrosiū fuerit psecuta &
de gratiani nece & inuasionē maximi.
- xx **D**e morte chimothei alexandrinj & ordi-
natione theophili.
- xxi **D**e p̄lio theodosij contra maximū atq;
uictorem.
- xxii **Q**uēadmodū latrocinia q̄rome p p̄stri-
na fiebant theodosius remouent ip̄ator
& de lege cont adulteros. plata mulieres.
- xxiii **Q**uēadmodū amphilocheus theodosio p
suaserit ut arrianorū conciliabula pro-
hiberet.
- xxiv **D**e morte paulini antiocheni ep̄i & ordina-
tione euagrii & qm paulinus sit dama-
so reconciliatus.
- xxv **Q**uom apud alexandriā paganorū tēpla
destruēta sint.
- xxvi **D**e fraudib; quas p tēpla sua pagani fa-
ciebant.

xxx **Q**ue characterib; sub crucis figura factis qui
in templo serapidis f. inuenti.

xxx **Q**ue cede q. sub theodosio thessalonice facta
e. & de penitentia eidē theodosij ambrosij
q. constantia.

xxxj **Q**ue uirtutib; uxoris theodosij.

xxxij **Q**ue indignatione & reconciliatione theo-
dosij p. antiochenos statua ei coniugis
deponentes.

xxxij **Q**uom̃ theodosius fuerit paganus infens.

xxxij **Q**uom̃ marcellus e. apamie templa des-
truxerit. *I. sin. remoti.*

xxxij **O**b quā causā p. sup. penitentes positi

xxxij **Q**ue diuisione hereticorū int̃ semet ipsos.

xxxij **Q**ue sabbatio heresiarcha.

xxxij **Q**ue pascha ut diuinitate institutionū seu
observationū que p. diuinas eccl̃as celebrant̃.

xxxij **Q**ue pascha montanistarū

xxxij **Q**ue arrianorū diuisione.

xxxij **Q**ue diuisione macedonianorū

xxxij **Q**ue recessu nili fluminis & cursu accessu.

xxxij **Q**uāmodū caput ioh̃is baptiste con-
stantinopoli fuerit deportatū.

xxxij **Q**uāmodū flauiañ antiochenū solus
pcepit episcopatu. *I. supatus.*

xxxij **Q**ue eugenio tyranno quāmodū fuerit

xxxij **Q**ue miraculis donati pontificis heretici

xxxij **Q**ue theotimo thomitano pontifice.

xxxij **Q**ue epiphanio cypro.

xxxij **Q**uom̃ ambaciañ & michee pphetarum
corpora sint ostensa.

xxxij **Q**ue fine theodosij principis.

xxxij **Explicit capitula. Incipit liber
ix. epistola prima.**

xxxij **Sit v. defuncto ualente denuo
barbari usq; ad muros constantino-**

poleos uenientes. eius suburbana ua-
stabant. **Q**ua propt̃ cines q. inuenisset
arma portantes. hostib; ut poterant
resistebant. **U**ix enī ualentis impa-
toris nomine dominica/premia/et era-
rio publico/bene pugnantis; sedm
consuetudinē militū ministrabat.
Quib; etiā sarraceni p. buere solatia.

Que regina nomine mauiā roma-
norū federata direxerat. **Theoderic⁹**

Porro gratianus ualentini. **II.**

Pani filius/cū dudū patre defun-
cto/europe sceptrā tenuisset. defun-
cto ualente/sine sobole/asie q. libie
q. regna suscepit. **M**oxq; pietatē/
quā m̃te pceperat/opib; demonstra-
bat. inicit q. sui regni rerū omnīū
dño dedicauit. **S**cripsit itaq; legē/
p. cipiens/ur expulsi pastores ad sua
ouilia remearent. sacre q; basilice
eis redderent/qui cōmunionē dama-
si sequebant̃. **I**s enī damasus/roma-
ne urbis e. laude dignus/uir mi-
rabilis temp̃ amatus/cū diceret q.
faceret p. aplice dogmatib; caneta
festinus/post liberū gubnacula sus-
cepit eccl̃e. **B**uxerit q. impatorē cū
huiusmodi lege/etiā sapore quendā/
tunc nominatissimū in militia p. n-
cipē & arriane quidē blasphemie
p. dicatores/ueluti quasdā bestias/di-
uinis septis iussit expelli. optimisū
pastorib; & sacris ouilib; uniuersa
restituit. **H**oc q. in uniuersis puincis
decreuit obseruari. **Socrates.**

Gratianus itaq; cū iuniore ualenti

tiniano regno potitus/ab exilio reuo-
catif omib; lege sanciuir/ ut una q; q;
religio/ licent sacra celebraret. solof u
ab ecclis phibuit/ eunomianos/ foti-
nianos/ & manicheos. **Theodertus.**

Tunc q; in antiochia q; presidet ori-
enti/ contentio huiusmodi causa
puenit/ pro aplicis dogmatib; labo-
rantes/ sicut ia dictu e/ Erant eni
diuisi/ & alij post calupnias ^{inrogatae} interrogatae.
eustachio arrianā abhominati uela-
nā/ apud semet ipsos sacra celebra-
tes/ paulinu habebant antistite/ Alij
u post ordinationē euzoi/ cū mele-
rio conuenientes/ ei doctrina frue-
bant. Ad hec aut apollinaris laodice-
nus/ alterius partis/ p̄sularū assūpsit. Smet
Qui dū pietatis indueret uultū/ &
aplica se fingeret dogmata conser-
uare/ post paululū manifest' hostis
apparuit. De diuina namq; natura/
adulterinis rationib; utebat'. gradus
quosdā generans dignitatū/ et sacra-
mentū dispensationis/ in p̄fectū ex-
planare p̄sumens/ animā q; rationa-
le/ que corpus regit/ priuatā salute
confirmans. Si enī animā n̄ assūp-
sit/ scdm illi' rationē d̄s uerbū/ neq;
medicinā p̄buit/ neq; honorē dedit.
S; corpus quidē t̄renū/ ab inuisibilib;
uirtutib; adorāt'. anima u scdm di-
uinā imaginē facta/ in inferiora p-
mansit/ contumeliis inditta peccati.
Qui plurima sup hoc/ uelanus asseruit.
Aliqñdo & enī parit confitebat' & ipse
et scā uirgine assūptā carnē/ aliqñ

u eam cū dō uerbo celitus descendisse.
aliqñdo enī ipsū factū/ carnē sup̄st-
se nichil ex nob/ alias q; plurimas et
inanes fabulas/ sacris p̄missionib;
copulabat/ quas in p̄senti dicere su-
p̄fluū iudicauit. Alia siquidē ille
dicens/ n̄ solū suos peste compleuit.
S; etiā quosdā n̄on/ fecit huiusmodi
libra participari. Post paucū uero
tēpus/ dū suū uiderent obprium/
& ecclē claritatē/ pene cuncti reuer-
si sunt/ & cōmunionē ecclasticā p-
cipe meruerūt/ n̄ tam priorē depo-
suere languorē/ s; magis plurimos
constantiū/ latent sauciauerūt. Ex
hac q; radice in ecclis germinauit/
una carnis deitatisq; natura/ & ut
diuinitati/ unigeniti passio copu-
letur/ & alia quec; poplis & sacer-
dotib; certamina genuerūt. S; hec
quidē postea facta sunt. Tē igitur
ueniente sapore magistro milicie/
& ostendente principis legē/ pauli-
nus qdē fatebat' se/ damasi eē parti-
cipe/ promittebat etiā apollinaris/
hoc ipso languore celato. Sacratissim'
u meletius/ sub quiete dēgens/ illoz
certamina deuotabat. Porro flau-
ianus sapientissim'. tunc in ordine
p̄sbyterū constitutus/ p̄mo quidē
ueniente magistro militū/ ita pay-
lino locut' ē. Si cōmunionē damasi/
o amice sectaris/ ostende nob dogma-
tū tuoz/ apte consociū. Ille nāq;
dū unā trinitatis substantiā/ confi-
terēt' tres substantias/ predicat in

apto. Verū tūc diuerso/subsistentias
pūnis trinitatis. Ostende itaq; dog-
matū concordia & suscipe scdm le-
gē ecclās. Cū g̃ illū/his sermonibus
obuiugasset. conūsus. apollinari dixit.
Admiror te damice sic impudentē ueri-
tati resistere. cū apte noueris. qm̃
laudabilis damasus p̃fecte naturā
nr̃am a dō uerbo dicit assūptā. Tu
ū contraria fatearis. mentē namq;
nr̃am salute fraudas. Si autē hęc fal-
se loquim̃. te forsitan accusantes.
ut nr̃e nouitatē/ate natā denega-
& damasi amplex' doctrinā. septa sus-
cipe ueneranda ueritatis. Itaq; ra-
tionib; sapientissim' flavianus/illoz
fidutiā ita redarguit. Porro meletius
omniū mansuetissim' hominū. tran-
q̃uillissime atq; modeste paulino dixit.
Qm̃ & in harū omiū curā cōmisit
dñs. & tibi similē aliarū. suscipe
hanc sollicitudinē & cōmunica alter-
utris sub dogmate pietatis. Junga-
mus amice greges & soluamus de
p̃sulatu contentionē cōmunē pascen-
tes oues. curā eis cōmunē offeramus.
Si autē de sede certam̃ ē. ego etiā hanc
contentionē conabor expellere. In
sede sacrā ponatur euclius. et ex utq;
nos parte sedeam'. & siquidē prius
ego h̃minū uite suscepō. solus eris an-
tistes. Si ū t' prius euenerit. ego rur-
sus gregis habēd' curā. Cū hęc g̃ me-
letius cū omī mansuetudine protu-
lisset. paulinus adquiescere n̄ consen-
sit. Tunc magister militie iudex

utroq; uerboz/ecclās meletio tradidit.
Paulinus autē aliarū omiū p̃mansit an-
tistes. Verū apollinaris p̃sulatu munda-
tus. ecclie/nouitatē doctrinē suę/apet-
ta impudentia p̃dicabat. & duce se
met ipsū ostendit hereseos. & ipse qui-
dē in laodicia crebro morabatur. in an-
tiochia ū iā prius uitalē ordinauerat.
uita quidē optima decoratū & aplicis
dogmatib; enutritū. postea tamen hoc
languore putrefactū. Porro sacratissi-
mus meletius diodorum illū. cui iam
meminim'. qui sub tempestate nimis
asprīma/ecclie nauē sine submersio-
ne seruauerat. pastore constituit. ei
licet gentis eicurā cōmisit. A panice
ū pontificale curā iohi dedit. Qui
licet genere ac nobilitate fulgebat.
tam p̃genitores p̃priis uirtutib; ad-
ornabat. Hunc g̃ & sermo decorabat
& uita. Is itaq; tempore tempestatis/con-
fidelū suoz numerū gubnauit/co-
opatore habens laudabilē stephanū.
quē sacratissim' meletius ad alia cer-
tamina destinauit. Nam dū agno-
uisset germaniciā eudorū peste cor-
ruptā. hunc ibi tanquā sapientissimū
medicū destinauit. Erat enī omni
grecoz doctrina plenus & diuinis dog-
matib; farcinatus. Quā ob rem spe
sua fraudatus n̄ ē. usus nāq; dono spi-
ritalis doctrinē. lupos mutauit in
oues. Porro magnus eusebius de eri-
lio remeans. acaciū sūmē clarnatū
uirū in bōria ordinauit ep̃m. in hie-
repoli theodotū. Cuius mira conuer-

sario haecenus decantat. Eusebius in cal-
 cide in cyrronensis isidorus. dicitur
 autem quia etiam eulogium quod pro apostolicis dog-
 matibus fuerat decertatus et in antiochia
 cum pthogene missus exilio ad ista ordi-
 nasset episcopum. barbas enim sacratissimus iam
 de presente luce migraverat. Sed et euse-
 bius ultimum episcopum marin in civitate
 dolichia fecit. Hec enim parva civitas
 uesania se obtinuerat arriana. Ubi
 dum accessisset eusebius ut marin uirum
 plurimum uirtutibus decoratum in sede
 collocaret episcopum. quendam mulierem
 arriana peste completa tegulam detecto
 dimisit qua ei caput ualde contriuit.
 Isque post paululum ad uitam meliorem ab
 hac luce migravit. Qui moriens pre-
 sentes iure iurando constrinxit ut ab
 ea que hoc fecisset nullam penam exi-
 gerent. imitatus dominum suum qui de cru-
 cifixis ait. Patrem dimitte eis non enim
 sciunt quid faciunt. Simul et cum seruum
 stephanum quod post multos lapidum iactum
 clamabat domine ne eis statuas hoc
 peccatum hoc ergo modo eusebius magnus
 est defunctus et qui tracie barbaros
 euertit impiorum hereticorum manus
 declinare non potuit sed martyrum co-
 ronam illorum ferocitate suscepit. Hec ergo
 gesta sunt post reuersionem episcoporum.

Porro gratianus trachia barbaros
 uastare cognoscens italia relicta
 peniam conuenit. Ea tempestate the-
 odosius tam propter parentum nobilitatem
 quam pro fortitudine propria nomina-
 tissimus habebatur. Et ob hanc causam

inuidia similium iudicii fatigatus in
 hispania morabatur. ubi et ortus fue-
 rat et nutritus. Cumque imperator quid
 faceret hesitaret. quippe cum barbari
 eleuati uictoria inerpugnabiles esse
 uiderentur. ducatu theodosii pugnam
 credidit terminari. Repente siquidem
 eum ab hispanis euocant et magis-
 trum militum esse denunciant. cum ex-
 pediri ad barbaros destinauit. At
 ille fide munitur confidenter ad tra-
 chias est profectus. Quod dum uenisset
 uidisset quod barbaros exercitum ordi-
 nauit ad pugnam. Congressione si-
 facta impetum barbari non ferentes.
 suas acies reliquerunt. Et illi quidem
 fugiebant. hi uero fortiter sequebantur.
 Immensaque caedes tunc facta est bar-
 barorum. Plurimis quoque interemptis pau-
 cisque latentibus transeuntibus. histrum
 mox dux optimus exercitus dispo-
 situs uicinas urbes ipse uelociter remea-
 uit ad principem. ita ut ipse triumpho-
 rum suorum nuntius extitisset. Quod tamen
 nec ipsi imperator dum miraretur fac-
 tum credibile uidebatur. Inuidi siquidem
 etiam fugisse eum dicebant et exercitum
 perdidisse. At ille derogantes sibi pe-
 cuniam dirigi qui uiderent hostium mul-
 titudinem peremptorum. His uerbis im-
 perator flexus direxit quod res actas in-
 picerent ei que nuntiarent. Porro
 dux optimus in hac diuina uisio-
 ne uidit et ab ipso omnium deo apte
 sibi monstratum. Conspexit enim in
 somnis quod sanctus meletius antiochens

civitatis antistes clamide uestiret im-
piale & corona caput ornaret. Hec
cū nocte uidisset. eisdā mane re-
tulit amicorū. At ille clarū esse so-
nū dixit. & nichil enigmaticum
nichil dubiū continere. Cumq;
pauci omnino transissent dies qui
p uictorie inspectione missi fuerant
reueant. pempta q; hostiū multa
milia narrauerūt. Quā ob rē letat^r
pnceps theodosiū fecit impatorē.

Consulatu ausonij **Socrates.**
& olibrii. sexta decima die ianua-
rii mensis. **Theodericus.**

Tradita q; ei sceptrorū parte ua-
lentis ipse rursus ad italiā re-
dūt. & illū ad regna ^{collata} conlata trans-
misit. Quēq; ut impiū sumpsit
p omib; de concordia ecclie cogita-
uit. & unus cuiq; pfulat^r epōrū
constantinopolī conuenire pcepit.
hec sola erat arriano plena conta-
gio. Nā occident liber huiusmodi
languore pmanet. Constantini
enī senior filiorū constantini maio-
ris & constantis iunior paternā fi-
dē integrā seruauerūt. Rursus etiā
valentinianus impator hesper^r in-
violatā custodiuit fidei pietatem.
Orientis autē tractus multifaria
huiusmodi labe completa ē. A rrius
enī alexandrine pbr^r ciuitatis
hanc ubi genuit blasphemā. post
quā eusebius patrosilus et echius
palestini & paulinus atq; grego-
rius fenices theodolus. post quos

etiā athanasius & narcissus ciliques &
alii plurimi male iactata semina nu-
truerunt. his q; nequissimis cul-
torib; fuit cooperator constantius atq;
ualens. Pro hac q; solū causa the-
odosius suo subiacentes impio/cons-
tantinopolī congregari pcepit epōs.

Interea macedoniani **Socrates.** v.
post legationē ad liberū destinatā
aliquanto tēp^r sine discretionē cō-
municabant ipsi & q; ab initio defi-
nitionē fidei nicene susceperant. Cūq;
lex principis gratiani licentiā religi-
onib; sicuti uellent cōmunicare
pbiuisset. denuo sunt diuisi. Congre-
gatiq; in antiochia statuerūt uocē
consubstantialitatis amouendā &
uenerantib; nicenā fidē nē cōmu-
nicandū. S; plurimi uidentes con-
uarietate recesserūt ab eis & consub-
stantialitatis sectatorib; se iuncti.

Lumq; theodosius **Sozomen.** vi.
bello barbaros superasset & illi ro-
manos amicos habere desperarent.
causa fideris/acceptis obsidib; thes-
salonica uenit. Ubi dū inegritudi-
nē incurrisset ab acolio ei ciuitatis
epō baptizatus ē. licet a pgenitorib;
xpianū dogma & fidem nicenū con-
cilij sequeretur. **Socrates.**

Tunc q; baptizari cupiens ppter
infirmatē thessalonicensiū
requisiuit epm cui fidei eet. Quo
respondente qm arriana pestis in
illricū n̄ ualuisset accedere. s; inui-
olata ab initio fidē nicenū q; concil-

lūu conseruarent / ille libent̃ eius
uerba suscipiens / baptizatus / atq;
egritudine liberatus ē **Sozomen.**

Logitans q̃ impator q̃ mel̃ esset
p̃nūtiare subiectis / cui ēet fidei
ne uideret̃ uī facere / si quēquā su
bito inuitū ad cultū religionis im
pelleret / legē a thessalonica poplō
constantinopolitano p̃posuit. hoc
enī uisū ē ut ueluti de quadā ciui
tatis arce / omib; subiectis aliis q; ci
uitatib; / indicante scriptura fie
ret manifesta. Cui legis uerba s̃
hec. Impator gratianus ualentini
añ & theodosius / augusti / ad poplū
urbis constantinopolitane / cunctos
poplos / quos clem̃tis n̄re regit tē
pamentū / in tali uolūm̃ religionē
uersari / quā diuinū petrū
aplm̃ tradidisse romanis / religio
nisq; n̄e ab ipso insinuata / decla
rat. quāq; pontificē damasū seq̃
claret / & petrū alexandrie ep̃m
uirū aplice s̃citat̃is / hoc ē ut scdm̃
aplicā disciplinā / euglicāq; doctri
nā / patr̃s & fili & sp̃s sc̃i unam
deitatē / sub parī maiestate / & sub
plā trinitate credamus. hanc le
gē sequentes xp̃ianoy catholicoy
nom̃ iubeñ amplecti. Reliquos
ū dement̃es uelanosq; iuēcantes /
heretici dogmat̃is / infamīā susti
nere / diuina primū uindicta / post
etiā motus n̄ri / quē ex celesti arbi
trio sūpserim̃ / ultione plectendos.
data .iij. kl̃ marcū thessalonice

gratiano .v. & theodosio / augustis
consulib; / h̄c sancient. post paulu
lū constantinopolī uenit. **viii.**

Tunc g̃ gregorius nazanzenus
cōmuni decreto multoy ep̃oy
in constantinopolī transmutatus /
int̃ ciuitatē in paruo oratorio sa
cra celebrabat. Cui loco postea p̃n
cipel basilicā maximā copulan
tes / eā uocauer̃ anastasiā.

Que n̄ solū pulchri **Sozomen.** re
tudine & magnitudine / ue
rū aptissima aparitione dei / nos
cit̃ illustrari. Illic enī diuina uir
tus in somnis & apte plurimis &
frequent̃ multisq; languentib; &
in rerū piculis constitutis / subue
nisse dinoscit̃. ita ut crederet̃ ab
aliquib; / scām mariā xp̃i matrē
uirginē hanc ēē / cū tali namq;
habitu multis ostendit̃. Quam
basilicā / idō anastasiā uocant / si
cuti reor / eo qd̃ dogma niceni
concilij / in constantinopolī / quasi
iā mortuū / eo loco expositionib;
gregoriū resurrexerit. Ego tamen
audiui / quosdā ueriloquos retulisse
dū popl̃s illie congregaretur
ad missas / mulier pregnant̃ de
supiori porticu cadens / defuncta ē.
Tunc cōmuni oratione facta / sup
ea reuixit / & cū partu saluata ē.
Quā ob rē nimis inopinabilē / ana
stasie nom̃ / id ē resurrectionis ac
cepit. **Socrates. x.**

Gregorius itaq; uir eloquentissim̃

ac uenerandus. agnoscens aliquos
murmurare. eo qd̄ eet ex alia ciui-
tate. adueniente p̄ncipe constan-
tinopoli habitare declinabat. Impa-
tor tam̄ dū in tali statu inuenisset
ecc̄las. cogitabat quē admodū paci-
ficaret om̄i. & cunctas augeret eccle-
sias. (q) andauit q̄ repente dimo-
filo. qui tē arriane religioni presi-
debat. Si uis inquit. credere. scdm̄
niceni dogma concilij. uniat̄ p̄pls
& suscipiat pacem. Cumq; ille pro
positionē huiusmodi refugisset. tunc
imperator. Si pacē inquit. ^{etiam}concordi-
amq; declinas. fugere te. a sacris
basilicis ego precipio. Hec audiens
dimofilus. & cogitans qd̄ graue eet
poriorib; resultare. conuocans in
ecc̄lam plebē. & surgens in medio
eorū. hec p̄ se subiectis ūba locut̄ ē.
r̄s. scriptū ē in euglio. Si p̄secuti uos
fuerint in ista ciuitate. fugite
in aliam. Quia q̄ imperator ecc̄lis
opus habet. scitote crastina nos col-
lectā foris urbē celebraturos. Hec
cū dixisset. egressus ē. Non tam̄ sic
intelligens euglij uerba. quē ad-
modū dicta sūt. Iuic enī precipit̄.
ut fugientes habitationē munda-
nā. hirtin requirant sup̄nā. Egre-
sus q̄ ciuitatē. ante portas concilia-
bula p̄parabat. Cū quo simul
erūt lucius alexandria pulsus. q̄
tunc constantinopoli morabatur.
Sic itaq; theodosij conuicia n̄ feren-
tes. p̄ quadraginta annos ecc̄las

quas uī tenuerant reliquet̄. egressi
de ciuitate. q̄nto consulari gratianj
& theodosij primo. m̄se nouēbrio.

Quo facto. nicenē fidei sectatores

Iecc̄las receperunt. **Sozomenus. xi.**
cū cū eunomius. ualentis tēporib;
a suis clericis recessisset. apud se-
mer ipsū in bithinia morabat̄. uir
callidus. & dicendi peritus. multq;
p̄pls concurrebat ad eū. alij expe-
riri uolentes. alij audire qd̄ diceret.
Hoy fama puenit ad p̄ncipē. cū q̄
ipse q̄q; uoluit habere sermonē.
S; augusta placilla. p̄cib; eū retinu-
it. erat enī fidelissima. & nicenī
dogmat̄. curā sub integritate ser-
uabat. timuit q; ne ut assoler eloq̄o
uiri callidi. captus ip̄ator. facile in
sectā ei incurreret. **finē Theoderic⁹**
interea cū ep̄i centū. **vii.**

I& q̄nq̄ginta fuissent constantino-
poli congregati. p̄cepit imperator.
ut nullus p̄deret quis eet maxim⁹
ille meletius. Uolebat enī ex memo-
ria sui somni uirū illū sibi met
indicari. Cūq; om̄is illa multitu-
do pontificū. regiā introisset i do-
mū. relictis om̄ib; ad magnū cu-
currit meletius. & ueluti quidā fi-
lius pat̄s amator. post multū tēp⁹
pat̄na uisione potitus. aplectebat̄
eū. et simul osculabat̄. oculos. labia.
pectus. caput. dexterā q; que eū in
somnia coronauerat. insinuauit q;
illi quā uiderat uisionē. Cūq; etiā
ceteros congrue salutasset. rogauit

tanq̃ patres ut de reb; presentibus cogitarent. *Socrate.*

Et ut in urbe constantinopolitana ordinaret̃ ep̃s. Et cū speret posse macedonianas unire etiã conuocauit ep̃os. Conuenerūt g̃ de consubstantialitatis fide. thimotheus alexandrinus. cyrilus hierosolimitanus. post penitentiã in consubstantialitatis dogma consentiens. meletius antiochie. & acolius thessalonice. alii q; plurimi. ita ut centū quinquaginta numerus impleret̃. macedonianorū ū preerat eleusius cixici. & iamsaci marciianus. erant q; simul *xxxvi.* quorū plurimi eē uidebant̃ de ciuitatib; hellesponti. Conuenerūt itaq; consilatu eucarij & euagrii mense maio. Ioh̃ñs impac̃is ep̃i partis ei' laborabant. ut eleusius ei' q; sequaces unirent̃ eccl̃ie. cōmemorante eos legationē quā miserant ad liberū tē romane urbis ep̃m. p̃ eustachiū. Et q; dudū sponte ei cōmunicassent. nec eēt sine pudore. ut subito bene p̃us placita p̃mutarent. At illi ei' monita apta q; conuitia paruipendentes. elegerunt se qui potius arrianā pestē quā consubstantialē dicere trinitatē. hec fatentes. de constantinopoli s̃t egressi. & scribebant alterutris. ne quis eorū in niceni concilij dogmate consentiret. *xiii.*

Gregorius itaq; q̃ tē constantinopolitanā regebat eccl̃iam. ad na-

zanzū remeare tendebat. Pro quo cū episcopatu constantinopolitane uacaret eccl̃e. thimotheus alexandrinus petri successor. maximū quēdā cynicū ordinauit ep̃m. cū nup̃ totondisset eū. Is enī erat etiā apollinaris uelanie farnat̃. s; n̄ ptulerūt hoc malū uiri scissimi constantinopoli congregati. Et dū egyptij maxime se p̃ eius ordinatione separassent. sacra officia cū gregorio celebrabant. At ille grauius ferens rursus. factā diuisionē. exorabat uniuersos. ut laude uirū dignū quererent. quē pontificē ordinarent. Tunc illi eius uerbis adquiescentes. nectariū generis nobilitate decoratū. constituerūt constantinopolitane ciuitatis ep̃m. Maximū ū apollinaris contagio laborantē. nudatū pontificali dignitate. piecerunt. Tunc etiā regulā ptulerūt. ut constantinopolitanus ep̃s haberet honous priuilegia post pontificē romanū. eo qd̃ sit noua roma. firmauerūt q; rursus nicenā fidē & patriarchas constituerūt. distribuentes prouincias. ut ep̃i unicuiq; diocesis ad eccl̃as n̄ irent extraneas. Hoc enī primitus p̃p̃t p̃secutionis tempus. indifferentē agebat. Distribuerunt itaq; nectario quidē maximā ciuitatē & trachinā. ponticā ū diocesi helladio. qui post basilū fuit. cesareā cappadocie. gregorio basilij q; germano. Troilo q; meletine

armenie / iusq; patriarche dederunt.
A sianā ū diocesim iconi amfiloci?
ē sortitus. Optimus aut̃ antiochie
pissidie. Egyptū q; timotheo alexā
drino distribuer. Porro eccliarū
orientaliū gubnationē ei p̃sulib;
cōmisert. pelagio laodiceno / & dio
doro tharsi. antiochene eccl̃e pri
uilegia reseruantes. que tē mele
tio presenti deder. Definier̃ parit̃
ut siquid in puincia qualibet emer
geret. puincia concilio finiretur.
In his omib; suū p̃buit etiā impator
assensuq; *Theodertus.*

Paruo siquidē tēpore transeun
te. sc̃s quidē meletius ē defun
ctus. & ab omib; sapientib; cū pre
conis maximis ē sepultus. *xliii.*

Estate ū sequenti *Theodertus.*
rursus plures ep̃i ad constanti
nopolī p̃ eccl̃asticis causis sunt re
uersi. Ubi occidentaliū ep̃oy syno
dicā suscepunt eplam. inuitantē
eos ad romā. ut illic maximū cele
braret̃ conciliū. S; illi quidē p̃fectio
nē. quasi nichil habiturā lucri. re
fuger̃t. Uerū litteras direxer̃ dama
so. ceterisq; p̃sulib; quas p̃clariori
noticia subdere cogitauit.

⁊ necessariū

Quis honorabilib; atq; ueneran
dis fr̃ib; & cōministris. damaso.
ambrosio. brittonio. ualeriano. aco
lio. basilio. & reliquis sc̃is ep̃is in
maxima roma collectis. sc̃a syno
dus orthodoxoy ep̃oy congregatoꝝ
maxima ciuitate constantinopoli

in dño salutem. *liiii.*

Velut ignorantī. uir̃e reuerentię in
sinuare atq; narrare multitudine
passionū. ab arriana potentia. no
bis sepius inlatari. forsitan supuacu
um ē. Non enī ita negligere uir̃am
credimus sc̃itatē. ut adhuc ageatis
discere. q̃s certū ē condolare. S; neq;
tales nos constrinxere tēpestates. ut p̃
sui paruitate latere potuissent. neq;
tēpus p̃secutionis ē nouū. si adhuc
memoriā seruat antiquā. n̄ solū in
his. qui passi s̃t. s; etiā in eis. qui parti
cipes sunt illoꝝ. quoy p̃pas iudicant
passiones. Hesterni enī ut ita dica
mus. aut hodie. exilioꝝ tuniculis reso
luti. post innumeras tribulationes
ad eccl̃as p̃pas sunt reuersi. Aliorū
ū in exilio defunctorū. funera reuoca
ta s̃t. Quidā ū etiā. ab exilio reme
antes. & feruenti hereticoꝝ furore
detenti. amariora. quā in exilio. in
p̃p̃ris sunt p̃pelli. lapidib; ab eis ob
ruti. sicut beatus stephanus. Alij di
uersis macerati sunt suppliciis. adhuc
stigmata xpi ihu. & uulnera in suo
corp̃e circūferre noscunt̃. Pecunia
rū ū dispendia. honoris ademptiones.
singloꝝq; confiscationes. & machi
namina. iniurias atq; uincula. q̃s
numerare ualebit ad singula.
O n̄s enī tribulationes. uere sup̃ nos
multiplicatę s̃t. ultra numerū. Ius
te quidē. qm̄ ualde peccauim̄. aut
certe. clement̃ dñs. passionū multi
tudine. nos uoluit exercere. P̃pter

hec itaq; gratias dō referim⁹ q̄ et per
tantas tribulationes seruos corripit
suos / sedm multitudinē miscelariū
suarū / deduxit nos ad refrigerium.
Nob itaq; tēpus & labor maximus
necessarius fuit / quatin⁹ emendatio
pueniret ecclariū / ut tanquā p lon-
ga egritudine / diligentia paulatim
adhibita / priscā pietatis redderet sa-
nitatē. Hoc et enī modo putabim⁹ /
psecutionib; acerrimis liberari / et
ecclias longo tēpore ab hereticis deten-
tas / denuo reparare. Uerū tamē gues
adhuc nobis sunt lupi / q̄ postquā
de caulis expulsi sūt / ex ipsis pascuis
oues abripiunt / collectas facere con-
tendentes / poplōs cōmouentes / & in
nullo segnes ad ecclē lesionē. Erat
itaq; sicut dixim⁹ necessariū huic opi
tēpus / qui tamē statim / circa nos cari-
tatē ministrantes / synodū in roma-
na urbe / dei uoluntate fecistis. & nos
illuc tanq; mēbra ppa / litteris dō am-
mirabilis pncipis euocastis / ut qm̄
tē ad tribulationes soli sum⁹ addicti
nē sub ipatorū pia concordia / n̄ sine
nob regnaretis / s; etiā nos uobcū / se-
cundū aplicā uocē conregnaremus.
Oratio quidē nra fuit / si cōt possibi-
le / ut om̄s nras simul relinquentes
ecclias desiderio utili iungeremur.
Quis enī dabit nob pennas sicut co-
lūbe / ut uolemus / & apud uos requies-
cam⁹. S; qm̄ hoc om̄ino mudabat
ecclias / requie nup inchoante / res
q̄ nimis erat plurimis impossibilis

q̄ concurrerant / in urbē constanti-
nopolitanā / causa litterarū anno
directarū a nra caritate p aquilen-
ense conciliū / apud amabilem impa-
torē theodosiū / ppter hanc solūmodo
causā / usq; ad constantinopolē ppa-
tati. & de hac tantūm synodo pte-
rentes consensū epōrū q̄ p punitias
remanserūt. Maioris ū pfectionis
naq; spantes opus / neq; paudientes
om̄ino / ante quā constantinopolē
uenirent. Sup hęc autē inducār
angusto tēpore faciente / neq; ppa-
rare nos ualentes / ad longā pfectio-
nē / neq; uniuersos cōmunicatores
nr̄os / in punitiis positos cōmonere.
& eorū consensū sumere pualentes.
Qm̄ g hęc & alia multa plurimorū
aduentū phibe uidebant / qd erat
sedm / ad effectū rerū & uirē circa nos
caritatis ostensionē hoc egimus.
Reuerendissimos atq; karissimos
fr̄s / & cōministros nr̄os ep̄os cyria-
cū / eusebiū / et pscianū / usq; ad nos
laborare alacrit̄ exstantes / p quos
& nr̄am uoluntatē pacificā & in-
tentionē habentē unitatis ostendi-
mus / zelūq; nr̄m / quē p saluberrī-
ma fide gerimus indicam⁹. Nos
& enī psecutionis siue tribulatio-
nes / siue minas impiales / siue cru-
delitates iudicū / siue qualibet alias
tēptationes hereticorū / libent̄ susti-
nuim⁹ p euglica fide / q̄ in nicea
bithiniē / a trecentis decē & octo
patrib; / roborata dinoscit. Hanc

etiam & uobis & nobis & omnibus; qui non subuer-
tunt uerbum uere fidei / complacere con-
fidimus. Quae scimus antiquissimum
existere & sequace baptismatis docen-
te / que nos credere in nomine patris
& filii / & spiritus sancti diuinitate quippe et uir-
tute atque substantia una / patris & filii
& spiritus sancti credimus & equalē honorē
ac dignitatē & impium coeternū in-
tribus perfectissimis substantiis / seu
tribus perfectis personis / ut neque sabellii
linguor / habeat locū confusionē sub-
sistentiarum / aut perceptione proprie-
tatum. Neque eunomianorum & arria-
norum & pneumateticorum / idē spiritui
resistentiū blasphemā pualet / sub-
stantia uidelicet secundum illos / aut na-
tura / aut diuinitate diuisa / & in-
create consubstantiali / & coeternae
trinitati postrema quedā / uel creata
uel alterius substantiae natura de-
i[n]humanationis si christi sermonē / sine
aliqua uiolatione seruamur / neque sine
anima neque sine mente / aut imperfectā
carnis dispensationē suscipientes.
Sed totū scientes / perfectū quidē ante
secula existere deū uerbum / perfectū uero
hōiem in nouissimo dierū / propter
nostram salutē factū. / Igitur quae de fide
a nobis aperte predicantur / uelut in
summa haec esse noscuntur. De quibus
ample instrui poteritis si et totū
in antiochia factū a synodo ibi cons-
tituta / dignemini legere / & quo an-
no in constantinopoli / ab uniuersali
synodo cognoscitur esse promulgatū. In quibus

latius fidē professi sumus / & contra no-
uitates heresum nuper exortas / anathe-
ma ex scripto protulimus. De dispen-
sationibus aut particularibus ecclesiarum
antiqua sicuti nostris sanctio tenuit
& definitio sanctorum patrum in nicea con-
uentum / secundum unā quāque provin-
tiam. Et si pontifices uoluerint ut cum
eis uicini / propter utilitatē celebrent / or-
dinationes quibus rebus / consequenter
& ceteras ecclesias / apud nos edificari
cognoscite / & insignium ecclesiarum haec ap-
probasse sacerdotes. Porro constantino
politane urbis nouellā ut ita dici-
mus exclamationem / uelut ex ore leonis here-
ticis subfossa / blasphemis abstraximur.
& per misericordias dei reuerentissimum
& deo amabilem necessarium episcopum / ordi-
nauimus coram uniuersali concilio / cum
communī concordia / sub aspectu etiā
deo amabilis imperatoris theodosii / uni-
uersi quique clerici cuncta decernente pa-
ritur ciuitate. In seniore autē & ue-
ra apostolica ecclesia / antiochie syrie / in
qua prius uenerabile christianorum apel-
latū ē nomen / reuerentissimū & deo
amabilem episcopum flauianū / & uniuersa
prouincia / & de orientali diocesi con-
currentes / regulariter ordinarunt.
Omni ecclesia pariter decernente / & quasi
sub una uoce / hunc honorante uirū
Quā ordinationē tanquā legale sus-
cepit / commune conciliū / in matre uel
cunctarum ecclesiarum hierosolymis cons-
tituta / reuerentissimū & deo amabi-
le cyrillū episcopum esse significamur. Quibus

regu
plur
by cel
liter
uram
mus
& m
mou
ppon
fidei
carit
qd r
paul
dū o
in no
te co
cū fi
bim
nomi
fotm
mace
& ap
uer
dū
sine
pfect
entel
dign
exort
etiā
cau
epis
curat

regularit̃ olim a puñtialib; ordinat̃.
 plurima p̃p̃t arrianos diuſis tēpon-
 b; certamina paſſuſe. hiſ q̃ tam lega-
 liter & canonicē apud noſ geſtiſ. etiā
 uſam reuerentiā congaude depoſei-
 muſ. ſpiritali int̃cedente dilectione
 & timore dñico. p̃ que humana re-
 mouet̃ offeñſio. & eccl̃arū edificatio
 p̃ponitur uniuerſiſ. Sic etenī uerbo
 fidei concordante & xp̃iana in nob
 caritate firmata. ceſſauim̃ dicere
 qđ rephendebat apl̃ſ. ego quidē ſū
 pauli. ego ū apollo. ego autē cephe-
 dū om̃ſ uidelicet appaream̃ xp̃i. qui
 in nob diuiſuſ n̄ eſt. & ſi ſine ſchiſma-
 te corpus eccl̃e. dō iuuante ſeruem̃.
 cū fiducia. ante dñi tribunal aſta-
 bimus. hęc contra arrū & ethū eu-
 nomū q; ueſantiā. nec n̄ cont̃ ſabellū.
 ſotini. marcelli. pauli ſamoſatēni. &
 macedoniſ conſcripſer̃. ſimilit̃ autē
 & apollinaris nouitate. palā abdicau-
 er̃ dicenteſ. Inhumanationeſ ū
 dñi ſine uiolatione ſeruam̃. neq;
 ſine anima. neq; ſine m̃te. aut in
 p̃fectā carniſ diſpenſationē ſuſcipi-
 enteſ. Porro damasiuſ om̃i laude
 digniſſimuſ agnoſcenteſ hanc herēſe
 exorta fuiſſe. n̄ ſolū apollinarē ſed
 etiā timotheū diſcipliñ illiuſ abdi-
 cauit. & hoc orientē gubnantib; ſuſ
 ep̃iſ. litteriſ p̃p̃iſ indicauit. quas
 curauī ſubter adnectere. *Ep̃iſtola da-*

maſi urbiſ rome pont̃. xv.

*Q*m̃ apl̃icę ſedi reuerentiā debi-
 tam caritaſ uſa diſtribuit. uob

plurimū km̃i filiū preſtituſtiſ. Nā
 licet eccl̃e in qua ſc̃ſ apl̃ſ reſident
 docuit. quodān̄ noſ gubnacula q̃
 ſuſcepim̃ teneam̃. tam p̃ſitemur
 noſ honore minoreſ eē. & p̃pterea
 om̃im̃ feſtinam̃. ut ad gl̃am ei' bea-
 titudinis puenire poſſim̃. Scitote
 qđ dūdū timotheū proſanum
 ineruditū. apollinaris heretici diſ-
 cipulū. cū impio ei' dogmate con-
 demnauim̃. nec ultra concedimus
 ei' reliquias. qualib; ratione. de ce-
 tero preualere. Si autē adhuc ille ſer-
 pens antiquuſ. ſemel & ſecūdo p̃cuſ-
 ſuſ. ad penā p̃p̃riā reuiniſcit. qui q;
 extraneuſ ab eccl̃a ē. mortiferiſ q;
 uenenuſ ſuſ. quoda' infidelium tēp-
 tare n̄ ceſſat. hanc tanquā peſtiſe-
 rā. declinate corruptionē. quatin̄
 uoſ memoreſ apl̃icę fidei. que pre-
 cipue in urbe micena. a patrib; ex-
 ſcripto. plata ē. firmo gradu. ſtabi-
 leſ in fide. & inmutabileſ p̃duretiſ.
 & n̄ uaniloquia & exterminabileſ
 queſtionēſ. ab iſto audire patiam̃-
 niſ clericuſ uroſ. aut plebē. Jam enī
 ſemel formā dedim̃. ut qui ſemet
 ipſū cognouerit xp̃ianū. illud ſer-
 uet. qđ ab apl̃iſ noſcitur eē contra-
 dictū. dicente ſc̃o paulo. Si quiſ uob̃ *admonuerit*
 adn̄ciauerit. p̃t̃ qđ accepitiſ. ana-
 thema ſit. Xpc̃ enī filiū dī dñiſ
 n̄. humano generi. p̃ p̃p̃riā paſſi-
 onē. ſalutē pleniffimā condona-
 uit. ut totū hominē delictiſ obno-
 xiū. peccatiſ om̃ib; liberaret. hęc

si quis in deitate / siue in humanitate /
minus aliqd dixerit habuisse / ple-
nus spū diaboli / gehenne semet ip-
sū filiū demonstrauit. / Cur itaq; rur-
sus / ane queritis / dāpnationē timo-
thē / qui & hic iudicio aplice sedis /
p'sente qq; petro alexandrine cūi-
tatis epō. cū apollinari suo doctore
dāpnat ē / & in die iudicii tormenta /
debitaq; supplicia sustinebit. / Si
ū quib; dā leuiorib; ille suadet / ue-
luti quandā spem habens / q̄ uerā
spem in xpi confessione mutauit /
sciāt se cū isto similiter perituros.
cū quo ecclēsticę regule resultabūt.
D's uos incolumes custodiat filiū hūm.

Sed etiā alia quedā *xvi.*

Sin eminentissima roma colli-
gentes / contra diuersas hereses con-
scripserūt / que huic opī / necessario
subdere iudicauit. *fessio catholice*
fidei / que papa damasus destinauit ad
paulinum episcopum in macedoniam

Sunt in cēsalonica. i. *~~~~~*
voniaq; post nicenū conciliū
talī error exortus ē / ut quidā
dicere profano ore p'sumant / scīm
spīm p filiū fuisse factū / anathema-
tizamus eos qui n cū omī p'dicant
libertate / cū patre / filio / scīm spīm
unū eisdēq; substantię atq; potesta-
tis existere. *ii.*

Similit̄ aut̄ anathematizamus.

& eos qui errorē sabellij s̄t secu-
ti / eundē dicentes patre ēē quē filiū.

Anathematizam̄ arriū & eunomiū. *iii.*

ū. qui simili ipietate / licet uerbis
discrepant / filiū tamē & scīm spīm
creaturā ēē confirmant. *iiii.*

Anathematizamus macedonianos
qui ex arriana radice deriuati / non
ipietatē s; uocabulū mutauerūt. *v.*

Anathematizamus sotinū / q̄ ebio-
nis heresē renouans / dñm nr̄m ihm
xpm solū ex maria confitetur. *vi.*

Anathematizamus eos qui duos
filios ēē profitent̄ / unū ante scēla / &
aliū post carnis assūptionē / ex uir-

Anathematizamus *vii.* / gine-
& hos qui pro rationali anima con-
firmant / q̄ dei uerbū in humanā
carnē conuersū ē. / Ipse namq; filius
uerbū dei n̄ pro rationali anima
& intelligibili in suo corp̄ factus ē
s; nr̄am / hoc ē rationale & intelli-
gibilē animā sine peccato assūpsit.
atq; saluauit. *viii.*

Anathematizamus et eos qui di-
cunt uerbū dei p'ductione & cor-
reptione / a patre separatū & sine
subsistentia / cū aut̄ terminandū
ēē blasphemant. *ix.*

Eos aut̄ qui ab ecclīis ad alias
ecclās migrauerūt / tam diu a nr̄a
cōmuniōne alienos habemus / do-
nec ad eas redeant ciuitates i q̄b;
primū ordinati sunt. *x.*

Si quis autē alio de loco / migran-
tem uiuentis ordinatus ē / tā diu
uacuet sacerdotij dignitate / qui
pp̄am deseruit ciuitatē / donec suc-
cessor ei requiescat in dño. *xi.*

Si quis n̄ dixerit semp patrē & filiū &
semp spm scm ēē anathema sit. **vii.**

Si quis n̄ dixerit filiū natū ex patre
hoc ē ex ei diuina substantia anath sit.

Si quis n̄ dixerit uerū dñm. **xiii.**
filiū dei sic uerū patrē ei. & om̄ia pos-
se & om̄ia nosse. & patrī equalē esse /
anathema sit. **xiiii.**

Si quis dixerit q̄ in carne degens
filius dī cū ēēt in trā in celis & cū pa-
tre n̄ fuit anathema sit. **xv.**

Si quis dixerit q̄ in passione crucis
dolorē passus ē filiū dī dī & n̄ caro
cū anima quā induta ē forma serui
quā sibi mer assūpsit sicut scā scrip-
tura dixit anathema sit. **xvi.**

Si quis n̄ dixerit q̄ in carne quā as-
sūpsit sedet in dextera patris in qua
etiā uenturus ē iudicare uiuos et
mortuos anathema sit. **xvii.**

Si quis n̄ dixerit spm scm ex patre
ēē uere & pprie sic et filiū ex diui-
na substantia & dñm dei uerbum /
anathema sit. **xviii.**

Si quis n̄ dixerit om̄ia posse spm
scm & om̄ia nosse & ubiq; adesse si-
cut & filiū et patrem anathema sit. **xix.**

Si quis dixerit spm scm **xviii.**
facturā aut filiū factū anathema sit.

Si quis n̄ dixerit om̄ia p̄ filiū **xx.**
& p̄ spm scm fecisse patrē hoc ē ui-
sibilia & inuisibilia anathema sit.

Si quis n̄ dixerit patrī **xxi.**
& filiū scī sp̄e unā deitātē potesta-
tē diuinitatē uirtutē unā glām.

diuinitatē impium unā uoluntatē
& ueritatē anathema sit. **xxii.**

Si quis tres p̄sonas n̄ dixerit ueras
patrī & filiū & sp̄e scī aequales semp
uiuentes om̄ia continentēs uisibi-
lia & inuisibilia om̄ia potentes om̄ia
iudicantes om̄ia uiuificantēs
om̄ia creantes om̄ia q; saluantes
anathema sit. **xxiii.**

Si quis n̄ dixerit adorandū spm
scm ab uniuersa creatura sicut et
filiū atq; patrē anathema sit. **xxv.**

Si quis de patre & filio bene **iiii.**
sapuerit de scō aut spū n̄ recte cre-
diderit hereticus ē q̄ om̄s heretici
de filio dī & de spū scō male sapien-
tes in iudeorū atq; gentiliū incredu-
litate consistere conuincunt. **xxv.**

Si quis autē diuiderit dñm patrē.
dicens & dñm filiū & dñm spm scm.
affirmans dōs dici & n̄ dñm ppter
unā deitātē ac potestatē quā ēē cre-
dīm⁹ & nouim⁹ patrī et filiū & sp̄e
scī dñm unū subtrahens ū filiū &
spm scm tanquā solū opinat⁹ patrē
dñm anathema sit. **xxvi.**

Nomen enī deorū & anglis & om̄ib;
scīs a deo positū ē atq; donatū de
patre ū & filio & spū scō ppter unā
equalē q; diuinitatē n̄ dōr nomi-
na s; dei n̄r traditur atq; signifi-
catur ut credamus q̄ in patre et
filio & scō spū solū modo baptizam⁹
& n̄ in archanglorū & anglorū no-
minib; sicut heretici aut sic iudei

gentilesq; uesaniunt. h. ec. g. xpiano
rū saluse ut credentes trinitati hoc
ē patri & filio & spūi scō & in ea bap-
tizati unā deitātē & potestātē & di-
uinitatē & substantiā in eū ēē cre-
dunt. h. ec. itaq; gratiano uiuente
fē facta. **Socrates. xvii.**

Iterea theodosius ipator corp' epī
pauli de ancira tē reuocari fecit.
quē philippus pfectus pp̄t mace-
doniū exilio destinatū in cucullo
armenie fecerat suffocari qd' fuit
cū honore maximo atq; ueneratio-
ne suscipiens in ecclia recondidit.
que nō ex eius noīe noscitur appel-
lari. Quā tunc macedoniāni tenu-
erant ab arrianis diuisi & expulsi
ab impatore quia ei noluerant
sequi fidem. **Sozomenus**

In qua basilica plurimi nescientes
ueritatē paulū aplm illuc iacere
credunt & maxime mulieres ac
popli. hoc itaq; tempore etiā mele-
tū reliquos in antiochiā relate &
& iuxta sepulchrū habile martyris
noscent & recondite. fertur enī
q' p totā uia iussu p̄ncipis minis-
trantib; cunctis ciuitatib; cū p̄sal-
modia & honore debito funus ei'
usq; ad antiochiā fuerit reuocatū.

Inter hec theodosius **Socrates. xviii.**
ipator filiū suū archadiū designa-
uit augustū. Consulatū ū baudis
scdō & saturnini. sexta decima iany-
ariū m̄sis die. Non longo p' tēpore

Iaderant undiq; totius religionis
epī eodē consulari iunio mense
nt' hec euocant impator **xix.**
nectariū tractabat cū eo quid fieret
ut si xpianitas discordaret. s; tota
uniret ecclā. Dicebant autē. Opor-
ter examinari q̄stionē ecclās segre-
gantē q' dū discordia recederet
concordia ecclās congregaret. hoc
audiens nectarius cogitabat et e-
uocant ageliū tē nouatianoy ep̄m
tanquā in fide consortē indicauit
ei uotū impatoris. At ille cū esset
reb; aliis uenerandus de dogmate
tam n̄ ualebat reddere rationē s;
lectore suū sisinnū noīe statuit.
q' pro eo deberet pferre sermonē
uirū eloquentē & reb; xp̄tū sūme
q; scientē sacrarū pfundissima li-
terarū. s; etiā philosophica dogma-
ta. Is g' dixit q' disputatio n̄ solū
schismata n̄ uniret. s; etiā hereses
ad conciones potiores adducere &
pp̄tā nectario dedit tale consiliū.
Bene nāq; sciebat q' ueteres patre
p̄ncipiū subsistentie filio dī dare
uitabant. qm̄ pcepissent cū esse
patri coeternū. Quā pp̄t dedit
consiliū ut disputatiuas fugeret
intentiones & testimoniū ex tradi-
tione ueterū adhiberet. ut que
p̄sules heresū requireret ipator
utrū sermonē uellent facere de an-
tiquis ecclē doctorib; q' ante diuisio-
nē floruerūt. an certe illos uelut ali-

enol a xpianitate respuerent. Et si qui-
dem eos abnegarent obiceret eis q
eos anathematizare psumere. et si
hoc ppetrare n psumerent a poplo
pellerent. Quo facto aptam fore
uictoria ueritatis. Si u de pncipis
n offenderent doctorib. nostrum
inquit e pberet ueteru libros p quos
nrm dogma eoru testimonio robo-
retur. Int hec cu nectarius sisinnio
dicente libent audisset. festinus ad
palatium ppauit. Dixitq principi
consiliu sibi datu. At ille conside-
rata sententia/causa sapient insti-
tuebat. Deinde conuocatis heresi-
archis requisiiuit si suscipere magis-
tros ecclie qui ante tempora diuisionis
existissent. Ius u n abnegantib. s
tanqua pceptores honorantib. rurs
ipator interrogauit si eis hor testi-
monia xpiani dogmatis coplace-
rent. Hec audientes psules heresu
atq disputatores eor. erant enim
plurimi ad disputationis certami-
na preparati in responso uehementer
heserent. Irruit eni in omis magna dis-
cordia. alii dicentib. bonu ipatoris
ee ppositu. alii u cogitantib. quia
n eor expediret intentioni. du alii
aliter de libris ueteru sentire ui-
derent. & nequaquam int se conspura-
bant. s erant diuisi. n solu aduersus
alias hereses. s etiam int semet ipsos
qui dudum unius heresis ee uide-
bant. Qua ob rem consors malicia

sic lingue gigantiu ueteru e diuisa /
& turris eor fundit e subuersa. Cog-
noscent q impator eor confusione /
iq in disputatione solui. & n in
antiquis expositionib. confidebant.
alio ppauit itinere eisq declarauit
ut ex scripto una queq religio ter-
minu sue fidei declararet. Tunc
callichi uiri singularu heresu sub-
tilit sua uerba tractantes dogma
propriu conscripserunt. Erat etiam de-
finitus dies quo singli epor ad pa-
latiu conuenirent. Adierant q nec-
tarius & agelius consubstantialita-
tis fidei psidentes arrianor u di-
mosilus eunomianor ipse eunomi.
macedonianor eleusius euzici. Igit
ipator eos qui conuenerant & uni-
cuiq dogmatis scripta suscipiens.
seorsu q recedens orauit intente
ut ei cooparetur ds ad ueritatis elec-
tionem. Deinde uniuscuiq dogma-
tis relegens scriptura alia quidem
omnia tanqua diuisionem trinitatis
introducencia culpans. repente dis-
rupit. solu consubstantialitatis dog-
ma cu laude suscepit. Hec eni occa-
sio fuit ut nouariani bene agentes
intra ciuitate haberent rursus
ecclias. Admirat namq pnceps eor
concordia circa fide lege pcepit ut
ppria oratoria detinerent & priui-
legia sue ecclie atq fidei possiderent.
Uerum aliaru religionu antistites
ppt discordia sua in reprehensione

sui populi uenientes estuabant. tristitiaque confusi discedebant. & litteris consolabantur alterutros. ut si affligerentur cur eos plurimum relinquerent. ad fidem consubstantialitatis accederent. dicentes quidem multos uocatos. paucos autem electos. Quod utique si dicebant quando multum populum per potestatem subimeret aggregabant.

Impator interea *Sozomenus.* lege sancit ut heretici neque ecclesia haberent neque de fide docerent. neque episcopos aut alios ordinarent. Et alios quidem a ciuitatibus expelli. alios sine honore esse neque frui communione ciuitatis permitti. insuper crudeles penas aduersus eos in lege conscripsit. quod tamen exsecutus non est. Scitabat enim ut per hec concordies existerent. si uere supplicio subiacerent.

Sed neque inquit *Socrates. x. r.* tuebantur fidem niceni concilii. penitus a tristitia uidebantur extranei. Nam antiocheni eos qui concilio presentes fuerant declinabant. Egyptii & arabes & cyprum. flauianum ab antiochia expellendum esse dicebant. Palestini uero & phoenices atque syri per flauiano laborabant. Quorum rerum terminum proprio loco narrabimus. Eo siquidem tempore quo constantinopolis de synodis agebatur talia circa hesperiam puenere. Maximus de britanniarum partibus contra romano rum surrexit ipsum. & laboranti

gratiano contra alamannos intulit bellum. In italia uero puero satis existente ualentiniano. rerum curam prius ex consilio atque prefectus habebat. Iustina uero ualentiniani mater esset arriana uiuo quidem marito. ledere si perualuit orthodoxos. eo mortuo & filio ualde iuuenile. mediolanum ueniens. ambrosio episcopo erat infesta. ita ut eum destinari iuberet exilio. *Theode*

Quamque de ecclesia iuberetur *ritus:* exire ambrosius ait. Ego sponte hoc non ago. ne lupis omnium septa contradere aut blasphemantibus dominum. hic si placet occide. hoc loco mortem perna suscipio uoluntate.

Cumque populus *Sozomenus.* singulariter diligens ambrosium resisteret. & trahentibus eum ad exilium ualde resisteret. potius indignata iustina. uocauit beniuolum tunc questorem iubens ut uelociter proponeret legem que fidem platam arimino confirmaret. Cumque ille hoc agere declinaret. erat enim orthodoxus maioribus esset cingulis inuitabatur. Beniuolus autem discernens se balteo ante pedes auguste precepsit dicens. neque illum honorem neque maiorem uelle se per impietatis habere mercedem. Cumque ille hoc facere omnium modis resistasset. inuenti sunt alii

Ique nequitie iussionibus ministrarent. *Inter hec nunciat Socrates.* quod gratianus dolo tyranni maximi

fuisse occisus. Andragathius enim dux
maximi in lectica portatus ut occi-
deret gratianum huiusmodi opinio-
ne misit in uulgus quia uxori gratta-
ni suo uiro festinaret occurrere.
In lugduno gallie ciuitate flumen
transeunti. Gratianus autem credens
coniugem reuera uenire quam nuper
accepit non precauuit eius insidias et ue-
luti cecus in foueam in manus hos-
tis incurrit. Dum ergo uenisset grata-
nus quasi ad uxoris uehiculum ex im-
pulsio exiliens andragathius gra-
tianum callidus interemit. Mortu-
us est ergo consulatu merobaudis et
saturnum anno impii quinto deci-
mo uite uicesimo et quarto. Hoc itaque
facto ad presens contra ambrosium
ira iustine quieuit. Porro ualenti-
nianus licet inuitus repressus necessitatibus
flexus in maximi consensit impio.
Tunc perbus metuens maximi potestatem
ab italia in illiricum uenit et in thes-
salonica macedonie morabatur.

Cumque audisset maximi Theoderic-
mus que contra ambrosium rursus
magniloquum predicatorum ueritatis
agerent scripsit ualentiniano ut
bellum quod agebat contra ecclesias sol-
ueret monens ut pacem non amit-
teret pietatem adiecitque etiam minas
belli nisi quiesceret uerba opibus
adimpleret. Quam obrem sumens ex-
ercitum uenit mediolanum ubi tunc
ille degebat. Porro ualentinianus

agnoscens eius inuasionem ^{fugit} uenit in il-
lyricum expulso cognoscens quod mala
matris consilio sustineret. Porro
theodosius audiens que a iustina
fuerant gesta et a tyranno scripta
fugienti ualentiniano rescripsit
non esse mirandum si imperatori quidam ter-
ror tyranno uero potestas accresceret.
Dum imperator pietati rebellis exi-
tisset tyrannus autem ei gratia com-
modaretur et propterea ille quidem fu-
geret nudus ille uero armaretur ad-
uersus nudum. *Sociates*

Tunc ergo theodosius imperator in ma-
xima sollicitudine constituit contra
tyrannum preparabat exercitum.
Metuens ne quid etiam contra iuniorum
ualentinianum insidie tyrannice
preualerent. Ea tempestate etiam le-
gatio perlatum aderat pacem petens.
Quo tempore filius quoque honorius ei
natus est de uxore placella. Consula-
tu richomeri et clearchi nona die
septembris mensis. Quo consulatu
agellius quoque nouatianorum episcopus est de-
sequenti xxii. / functus.

Uero consulatu archadii augusti
primo et baudonis defuncto timo-
theo alexandrinę ciuitatis episcopo the-
ophilus suscepit presulatum. Post an-
num uero dimosilo arrianorum antistite
mouente arriani marinum quendam
episcopum sibi metum ordinauerunt. Qui
tam diu non uixit sub quo diuisa est
arriana religio. Quo mouente.

dorotheū ab antiochia syrie deducen-
tes habuere pontifice. G. impator
cont. maximū festinans constanti-
nopolē. ipatorē filiū reliquit arca-
diū. Cūq; thessalonicā uenisset.
inuenit ualentiniāni iudices/in
maximā tristitia constitutos/quia
tyrannū uelut impatorē ex neces-
sitate causa suscepant. Theodosius
autē apte qdē nec refutabat nec ad-
mittebat/legationē maximū n. tam
parlebat/ sub tyranno positū ipū
romanorū. Sumens g. cunctū exerci-
tū mediolanū tendebat. ū erat et
maximus. Intea arriani constanti-
nopolē positi. diūsas opiniones in
poplo seminantes. dicebant. & exer-
citū impatorē amisisse. & ipū ty-
ranni ducib; subiugatū. aliaq; mul-
ta. q. solent inimici uoto nequitię
iactare. ita ut crebro hec audientes.
n. opinionē. s. uera iā crederent. hī
sermonib; arrianorū popl's inflamat.
ad irrationabilē quandā exarsit au-
datiā. Domū q; nectariū epi concre-
mauit. consulatu theodosiū scdo &
cynegū. **xxiii.**

Terū impator theodosius. dū ty-
rannū adgrederet. cognoscen-
tes maximū milites p. sentia instruc-
tionis imperialis. & signorū ei aduen-
tū. nec fame ipsius impetū sustine-
re p. ualuerūt. s. apprehendentes tyran-
nū. uinctū ei p. tinus obtulerūt. Qui
eodē consulatu pempt. ē septima

& uicesima die augusti m. ss. An-
dragatius autē. q. p. merat gratia-
nū. in uicino fluuio. semet ipsū
p. cients. exspirauit. Tē g. impato-
res ualentiniānus & theodosius
pacta uictoria. uenere romā. E. nū
cū eis parit. & honorius ualde puer.
quē post uictoriā. cont. maximū
gestā ab urbe constantinopolitana.
theodosius euocauerat. Dūq; in ro-
mana urbe morarent. festiuitates
p. uictoria celebrantes. tē suā bonita-
tē. circa simmachū exconsulē. theodo-
sius impator ostendit. Is enī sima-
chus. int. senatores p. cipuus habeba-
tur. eratq; romani eloquiū. eruditio-
ne mirabilis. cui. q. q. multi reperun-
tur libri. Scripsit g. maximū laudē.
eāq; recitauit. unde postea. reu. ma-
iestatis ē. uidebat. Quā ob rē. mor-
tē metuens. confugit in eccliam. Ve-
rū impator. cū ēēt p. fectissime. xpīa-
nitatis. in solū suę fidei sacerdotes
honoraret. s. etiā nouatianos. qui
p. ime eius fidei decreta seruarent.
leontio tē epō romano. ecclē no-
uatianorū. roganti beneficiū. con-
ferens. simmachū absoluit. a crimi-
ne. Cūq; ueniā simmachus meru-
isset. apologeticū. idē satisfactio-
nālē librū. in theodosio impatore con-
scripsit. **Socrates. xxiiii.**

Theodosius g. impator. in roma
urbe positus. multū profuit
ciuitati. alia p. bendo. alia utiliter

auferendo. Duas tam res dignas confusione prohibuit. Erat ab initio in urbe roma domus ingenti magnitudine fabricata in quibus panis fiebat qui uniuerse civitati ministrabatur. horum mancipis tempore precedente pristina publica latrocinia esse fecerunt. Cum enim essent mole in locis sub terraneis constitute per singula latera earum domuum tabernas instituentes meretrices meas prostituere faciebant. quatinus per eas plurimos deciperent alios qui per pane ueniebant alios qui ibi per luxurie turpitudine festinabant. Arte namque mechanica in molam de taberna cadebant. et hoc paciebantur maxime peregrini. Et ita fiebat ut multi usque ad senectutis tempus laborantes exinde non permitterent exire existimantibus conpropinquis eos esse defunctos. In huiusmodi laqueo quidam miles theodosii imperatoris incurrit. Cumque fuisset clausus ad molam nec dimitteretur exire euaginato gladio prohibentes occidit. At illi terrore detenti militem dimiserunt. Hoc agnoscens imperator et mancipis supplitis interemit. et ipsa pistrina destruenda funditus esse precepit. Aliam rursus abrogauit huiusmodi causam. Si qua mulier in adulterio capta fuisset hoc non emendabatur sed potius ad augmentum peccandi contradebatur. Includentes enim eam in angusto postibulo et admittentes qui cum ea fornicarentur hora que turpi-

tudine miscebatur tintinnabula perciebant ut ei sono illius iniuria fieret manifesta. Hec audiens imperator permanere non passus est sed ipsam postibula destrui iussit. Aliosque penitus adulteratam sancit affligi. His actis relicto ualentiniano romam ipse cum honorio constantinopoli remeavit. consulatu datiani et simachi die decima idus nouembris. *Theoderici. xxv.*

Reuerente siquidem theodosio ab hesperis partibus uenit ad eum amphilocheus uir admirandus cui sepe meminimus supplicans ut arrianorum concilia de singulis ciuitatibus prohiberet. Verum imperator crudeliter iudicans esse petitionem spreuit eum. Porro sapientissimus amphilocheus eo quidem tempore tacuit sed cause remedium memorabile preparauit. Post aliquot namque dies ingressus palatium uidensque filium archadium iam imperatorem a stare patri theodosium sollempniter salutauit. filium uero non ei exhibita salutatione deseruit. Verum imperator credens oblitum amphilocheum inuitauit ut eum osculari deberet. At ille Sufficit ei inquit proprius honor. Tunc imperator contristatus suam iniuriam filio factam contumeliam iudicabat. Porro sapientissimus amphilocheus consilium sue intentionis aperuit et cum clamore dixit. Vides imperator quem admodum filio tuo contumeliam non pateris irrogari. Crede ergo et omnium dominum sic abominari reos qui

eius unigenitū filiū blasphemare
contendunt. & uelut ingratos circa
saluatōrē & benefactorē habere semp
in odio. Hoc intelligens ipator & ges
ta simul dictaq; miratus. legē re
pente pulit. hereticorū concilia pro
hiberi. **Socrates.** xxvi

Circa hec itaq; tēpora in antio
chia syrie paulino epō mori
ente plebs ei declinabat om̄imodo
flauianū. & pp̄t hoc euagriū ordi
nauerūt. suę partis ep̄m. Quo in
breui tēpore mortuo. alter quidē
in ei loco factus. iam n̄ ē flauiano
quippe nitente. uerū hi q̄ declina
bant flauianū pp̄t iurisiurandi
p̄uaricationē. sc̄ptū sollempnia cele
brabant. Porro flauianus om̄i uir
tute curabat. ut eos sibi uer ag
gregaret. qđ post paululū hoc n̄
noscentur euenisse. cū damasius ro
manus pontifex. & theophilus ale
xandrinus indignarent. circa fla
uianū n̄ solū pp̄t p̄uiciū. s; etiā
qđ ipse fuit occasio. ut popl̄s fidei
ū discordaret. postea theophilus a
flauiano iactatus. misit isidorū
pr̄bm. ut contristatū damasium
flauiano mulceret epō. dicens. mi
le fore popl̄i concordie. si culpa iā
facta flauiano remitteret. Hoc
itaq; in cōmunionē reddita flau
iano. antiochenus pp̄t paulatī
concordiā reparauit. Arriani ū
ab eccl̄is pulsi. in suburbanis an

tiochenis collectas agebant. Int̄ hec
aut̄ mortuo c̄yrillo. hierosolymorū
epō. iohannes in ei sede successit.

Eo siquidē tēpore etiā **xxvii.**
in alexandria huiusmodi seditio
generata ē. p̄recepit impator. ut
studio theophili in alexandria pa
ganorū templa destruerent. Theo
philus potestate p̄cepta. studuit
paganorū destruere misteria. et
tēplū quidē mithiriū purgauit.
serapis ū subuertit. Uerū methrie
sacra ū homicidia p̄petrabant.
publice patefecit. Serapidis aut̄ &
aliorū risū plena monstrauit. in
uent p̄ mediā plateā portari ueren
da. que pagani cū maximo honore
uenerabant. Hec pagani uidentes
maxime philosophi. iniuriā ferre
nequiuert. Uerū nāq; impetu cont̄
xp̄ianos accedentes. necesse innume
ras p̄petrarunt. Resistentib; q;
xp̄ianis clades. hec usq; ad in̄fusa
bella processit. Quotū deniq; f̄
inea congressione paganorū pauci.
xp̄ianorū plurimi. ex utraq; ū par
te. innumeri uulnerati. Porro
pagani metu p̄ncipis. postquā ce
de fuerant saciati. p̄ loca singula
celabant. Quotū qđ etiā de ciui
tate fugerūt. Int̄ quos helladius
āmonius q; grāmaticus. apud quos
ego ualde puer. constantinopoli
legi. & helladius quidē. sacerdos io
uis ēē dicebat. āmonius ū s̄ymie

His ita gestis theophilo in destructio-
 ne tēploꝝ solatia ministrabant. p̄fec-
 tus alexandrię & dux ordinis mili-
 taris. idola siquidē dōꝝ conflagant
 ad faciendas ollas & alexandrię ec-
 clesie diuersas utilitates. cui ab impa-
 tore donati fuerant diu ad expensas
 egentū. Cū g̃ theophilus om̄s con-
 teruisset dōs unū tantūm reliquit
 simie simulachrū iubens eū publice
 pponi atq; seruari. ne sequenti tē-
 pore pagani negarent tales se ado-
 rasse dōs. Quā tē noui ego quia gra-
 uiter ferebat amonius grāmaticus
 dicens. paganos nichil tam graue
 p̄pestos nisi qd n̄ conflatū & ipsū. s;
 p derisione unū illud idolū serua-
 retur. helladius autē gloriabatur
 dicens qd in congressione xp̄ianoz
 nouē ipse p̄merit. **Sozomenus.**
Egit impator audiens qd alexandrię
 fuerant p̄petrata beatificauit eadē
 xp̄ianos martīrū eis palmas attri-
 buens. eo qd p dogmate tanta pe-
 ricula p̄tulissent. pagani autē ue-
 niā dedit. ut eos ad xp̄ianitatē fa-
 cile suaderet. iussit q; ut tēpla que
 fuerant necis causa destruerent
 Cui littere dū publice lectę fuissē.
 & xp̄iani paganos impetrent. ter-
 rore ducti custodes serapis fugerūt
 & ex illo tēpore xp̄iani ea loca tenu-
 isse noscunt. Olyphius philosophus
 sic audiui n̄ ante multū tēpus lu-
 cescente die qua hoc euenit. audiunt

quendā in templo serapis alleluia
 psallentē. Cūq; ianuis clausis adhuc
 quiescit tēpore nullū ibi conspiceret.
 s; tantūm uocē psallentis audiret.
 cognouit signo quid eēt futurū &
 latentē egressus inuenta nauū dis-
 cessit. **Theodoretus** xxviii

Theophilus g̃ alexandrinā urbē
 idoloꝝ errore purgauit. & n̄ so-
 lū a fundamentis templa subuertit.
 s; etiā fallacias sacerdotū his q̃ sedu-
 cebant innotuit. Erant enī simu-
 lachra creta lignea q; intus uacua.
 & dorsū copulatū ad parietes ha-
 bentia. n̄ quedā foramina relinq̃-
 bant. & p adita ascendentes in-
 trantes in simulachra q̃ uolebant
 p eoz ora loquebant. & hoc m̄ se-
 ducebant iugit̄ audientes. In se-
 rapidis g̃ ascendens templū ui-
 dit simulachrū qd magnitudine
 sua terrebat inspicientes. ferebat
 etiā sermo fallax. qd si quis iuxta
 eū accederet. mox terra cōmouere-
 tur. & pestis cunctos inuaderet.
S; hec ūba fabulis anilib; plena. con-
 fidens magnitudinē desperit. ue-
 lut exanimē. iussit q; alicui haben-
 tē securē ut serapē forti p̄cussione
 concideret. Cūq; cecidisset. clama-
 uerūt om̄s. illas aniles fabulas for-
 midantes. Porro serapis neq; doluit
 nempe ligneus. neq; uocē emisit
 sicut exanimis. Cū ū ei abs-
 tulit sent caput. greges soricū

exinde concurrebat. Erat enim habitatio
soricū egypciōz dñs. Tunc cū partib;
incidentes igne concremauer. caput
aut p totā traxerit urbē. *Doctel. xviii. soc.*

Cūq; templū serapidis nudaret.

inuenit se littere in lapidibus
sculpte. q̄ apud egypciōs uocantur
sacre. h̄ abebant q; ipse caractere si-
gnū crucis. Hos xpiani uidentes
atq; pagani. singuli eoz hoc signū
religioni ppe deputabant. Xpiani
dicebant signū ē salutifere passio-
nis xpi. Pagani ū aliquā cōmunio-
nē xpo & serapidi p hoc signū asse-
bant. Int̄pretes aut signū crucis in-
sinuare dicebant uitā supuenturā.

Quā ob causā xpiani ad sūmū fastigi-
ū se euecti. Cūq; & p alias litteras
q̄ apud eos sacre dicunt̄ indicaret̄
ēminū habiturū serapidis templū
q̄ndo caracter crucis apparuisset q̄
uitā supuenturā sine dubio declara-
ret. multo plurimi ad xpianitatē
festinabant. & peccata confitentes
baptizabant. S; ego n̄ arbitror sacer-
dotes egypciōz aduentū p̄scisse xpi
& crucis signaculū designasse. Nā si
sacramētū aduentū dñi a sc̄lis & a ge-
nerationib; fuit absconditū. sic diē
ap̄ls. & latuit p̄ncipē nequicie dia-
bolū. multo magis famulos ei sacer-
dotes egypciōz. s; diuina pudentia
hoc p̄struxit. ut in litterarū fieret
q̄stione. q̄d etiā in ap̄lo paulo
monstratū ē. Nā et ille sc̄o spū

ditatus. multos atheniensū adduxit
ad fidē. q̄ndo ea que in ara erant sc̄p-
ta sensu ppe narrationis exposuit.
Nisi forte quis dicat q; etiā in sacer-
dotib; egypciōz opatus fuerit dñs. sic
in balaam & in cayphan. & illi pphas-
se referuntur. *Theodericus. xxx.*

Non ē itaq; facile hominib; uniuersis
uitare hostis insidias. Nā dū
quispiā libidinis effugerit passionē.
incurrit in auaritiā. Quā declinata
inuidie fouea pparatur. Hanc si tñs-
cenderit. uitū furoris incurrit. &
alios plurimos ponit laqueos inimicis.
quo cape possit incautos. & corporis
quidē passionē habet facile ministrā-
tes. ut animā possit occidē. S; mens
diuino solatio uigilans machinatio-
nū ei destruit argumēta. Humanā
nāq; naturā participat theodosius
imperator habuit passionū q; cōmunio-
nē. iustoq; furorū inuicta p̄miserens
crudelitatem. iniustā opatus ē passi-
onē. Quā rē narrare necessariū ē.
& p utilitate legentū & p memora-
bili opinione uirtutū. Thessaloni-
ca ciuitas ē. grandis & poplōsa. In q̄
dñi fuisset orta sectio. quidā iudicū
lapidati sūt atq; tracti. hinc indigna-
tus theodosius iracundie n̄ refrena-
uit infirmitatē. s; iussit iniustos
gladios sup om̄s euaginari. & una
cū nocentib; innocentes interimī.
Septē milia & enī hominū sic fert̄
occisi sūt n̄ pcedente iudicio. s; tanq̄

in messib; om̃s simul incisi s̃t. Huiusmo-
di clade plenā ualde gemitib; audient
ābrosius cū p̃nceps mediolanū uenisset
& sollemniter in sacrū uoluisset intrare
templū. occurrit foris ad ianuās &
ingredientē hīs sermonib; a sacri li-
minis incessū phibuit. Nescis ip̃ator
ppetrate a te necis quāta sit magnitu-
do nequie neq; post causā tanti furo-
ris mens tua mole p̃sūptionis agnos-
cit. S; forte recognitionē peccati prohi-
bet potestas imp̃i. Decet tamē ut un-
cat ratio potestatem. Scienda quippe natu-
ra ē. eiq; mortalitas atq; resolutio & pul-
uis progenitorū quo facti ad quē redi-
gendi sum? & n̄ flore purpureo confi-
dentē infirmitates opti corporis igno-
rare. coequaliū hominū p̃nceps es o
impator & conseruoy. Unus enim ē
om̃iū dñs rex om̃iū & creator. Quib;
q̃ oculis aspiciet cōmunis dñi tēplū?
Qb; palpabis pedib; sc̃m illi pauimentū?
Qm̄ manus extendes de quib; adhuc
sanguis stillat iniustus. Quomodo
huiusmodi manib; suscipies sc̃m dñi
corpus. Qua p̃sūptione ore tuo po-
culū sanguinis p̃uosi percipies. dū fu-
rore sermonū tantus iniuste sit san-
guis effusus. Recede q̃ recede ne se-
cundo peccato priorē nequā augere
contendas. Suscipe uinculū qd̄ om̃iū
dñs n̄ ligauit. est enī medicina ma-
xima sanitatis. His sermonib; ip̃ator
obediens erat enī diuinis eruditio-
nib; enutritus & apte sciens q̃ sunt

pp̃a sacerdotū quę regū. gement et
desient ad regalia remeant. Cumq;
octo mensiū continua transissent tē-
pora. ppinquauit natiuitatis salua-
toris n̄ri festiuitas. Impator autē as-
siduus lamentationib; in palatio resi-
dens. continuas lacrimas incessabili-
ter expendebat. Ingressus autē rufi-
nus tē magister & singlarē apud
p̃ncipē fidutiā habens & uidens p̃n-
cipē in lamentatione p̃statiū accessit
ut lacrimarū causas inquirere. At
ille amarissime ingemiscens & ue-
hementius lacrimas fundens. tu inqt
rufine ludis & mea mala n̄ sentis?
Ego autē lamentor & gemo calamita-
tē meā. q̃ seruis quidē & iudicā-
tib; apta sunt tēpla dei. & ppriū
dñm ingredientēs licentē exorant.
m̄ ū ingressus ad eū n̄ ē insip etiā
celi s̃t clausi. Hec dicens uerba sin-
gula singultib; irrumpebat. Rufin?
curro inquit si tibi placet. pontifici
q̃ p̃tib; psuadeo. ut soluat uinculū
qd̄ ligauit. At impator. Non inqt
suadebis ambrosio. Noui ego decre-
tū illius ēē iustū. neq; reuerbit
impiale potentia ut legē possit
p̃uaricari diuinā. Cūq; rufinus
uerbis plurimis uteret. & pmitte-
ret ambrosiū ēē flectendū. impa-
tor eū p̃gere cū festinatione p̃cepit.
Ipse ū spe data post paululū ē se-
cutus. credens rufini p̃missionib;
porro uir mirandus ambrosius mox

ut uidit rufinū ait. Impudentiā ca-
nū imitat' ei' o rufine tante uideli-
cet necis auctori existens. pudorē ex
fronte detergens. nec erubescis. nec
metius cont' imaginē latrare diui-
nā. Cūq; rufinus supplicaret & impa-
torē dicens eē uenturū. supno zelo
accensus ambrosius. ego inq; rufine
p'dico qm eū ingredi sacra limina p-
hibebo. Si ū impiū in tyrannidē mu-
tabit. necē libent' & ego suscipio. hec
& alia plurima rufinus audiens. nū-
ciauit ipatori uotū antistitis. mo-
nens ne de palatio forte pcedere. At
impator hec in media iā platea cog-
noscens. pgo inq; & iustas in facie
suscipio contumelias. Cūq; ad sacra
limina puenisset. in scām qdē basi-
licā nō p'supsit intrare. s; ueniens
ad antistitē & inueniens eū in salu-
tatiois residentē. supplicabat ut ei
uincula resolveret. At ille tyranni-
cā dicebat ei eē p'sentiā. & cont' dñm
uesanire theodosiū. eiq; calcare le-
ges. Verū impator nō inquit surgo
adūsus ecclesiasticas sanctiones. nec
inque ingredi limina sacra conten-
do. sed te soluere mea uincula de-
posco. & cōmunis dñi p me exorare
clēmciā. nec m ianuā claudi. quā
cunctis penitentiā agentib; dñs
nr apuit. Tunc antistes. Quā in-
quit penitentiā ostendisti post
tantas iniquitates. Quib; medica-
minib; incurabilia uulnera plaga

q; curasti. At impator. Tuū inq; opus
ē & docere & medicamina tempore.
meū ū oblata suscipe. Tē scs ambro-
sius. Qm furori inquit tuū iudiciū
cōmisisti. & n ratio p'uulit sententiā
s; potius uacundia. scribe legē que
decreta furoris euacuet. & a trigin-
ta dieb; sententia necis atq; p'scrip-
tionis in litteris tantūm maneat. &
iudiciū rationis expectet. Quib; tran-
actis dieb; ira uidelicet iā cessante.
ratio causā iudicans. apud semet
ipsā que cognouerit sub ueritate
disponat. In his enī dieb; agnoscat.
aut iusta sit quā p'tuleris aut inius-
ta sententia. & siquidē ratio proba-
uerit iniusta. que s; plata dirūper.
Si ū iusta. firmabit. Dierū ū nume-
rus ad hec examinanda sufficiet. Hanc
admonitiōē impator animo libenti
suscipiens & optimā eē confitens. legē
conscribi repente pcepit. & pprie
manus litteris confirmauit. Quo
facto uinculū ei' soluit ambrosius.
Que lex hactenus obseruat'. Est enī
huiusmodi. Impatores gratianus. ua-
lentinianus & theodosius augusti.
flauiano p'fecto pretorio illirici. Si
iudicari in aliq's seuerius contra-
nriam consuetudinē p causē intui-
tu iusserim. nolim' statī eos aut
subire penā aut excipe sententiā. s;
p dies triginta sup statu eorū sort
& fortuna suspensa sit. R eos sane
accipiat uinciat' q; custodia. & excu-

vñs sollertib; uigilantē obseruet. Sic g̃
 sacratissim⁹ ipator ingredi limina pre-
 sumens. n̄ stans dñō supplicauit. neq;
 genua flexit. s; pronus in pauimēto ia-
 cens. dauidicā. pelamauit uocē. Adhesit
 pauimēto anima mea. uiuifica me scđy
 uerbū tuū. Manib; aut capillos euel-
 lens frontēq; pcutiens. & pauimēto
 lacrimarū guttas aspgens. ueniā i-
 petrare poscebat. Cūq; tēpus accede-
 ret quo munus ad altare solebat of-
 ferre. surgens cū lacrimis ē. ingressus.
 Cū ū obtulisset. sicuti solitus erat int̄
 cancellos stetit. Rursus autē ambrosi⁹
 n̄ queuit. s; differentiā locorū edocuit.
 & p̄mo quidē requisitū quid ibidē
 expectaret. Impatore dicente sustine-
 re se sacrorū p̄ceptionē m̄ysteriorū p̄
 archidiaconū remandauit. O ipator
 interiora loca tantū sacerdotib; s; col-
 lata. q̄ ceteri nec ingredi nec contin-
 gere p̄mitunt̄. Egrederē g̃. & hanc
 expectationē cū ceteris habere cōmunē.
 Purpura nāq; ipatores n̄ sacerdotes
 facit. Tunc fidelissim⁹ ipator etiā
 hanc traditionē animo gratanti sus-
 cipiens. remandauit n̄ audacie cau-
 sa intra cancellos mansi. s; in constan-
 tinopolitana urbe hanc consuetudi-
 nē ē cognoui. Unde ago grās pro
 hui⁹modi medicina. Tali g̃ tantaq;
 & presul & impator uirtute clare-
 bant. Ego namq; utriusq; opus admi-
 ror. Iur⁹ fiduciā. hui⁹ autē obedientiā.
 Iur⁹ rei feruorē. hui⁹ fidei puritatē.

Porro regulas pietatis quas a magno
 sacerdote p̄cepit. etiā reuersus in con-
 stantinopolitana urbe seruauit. Nā
 dū festiuitatis tēpore ad ecclām pro-
 cessisset. oblati in altare muneribus
 mox egressus ē. Cūq; neclarius tē-
 psul ecclē mandasset. cur int̄ stare
 nolisset. mandauit p̄nceps. Visx
 inquit potui discere. quē differentia
 sit impatoris & sacerdotis. Uix enim
 uernatis inueni magistrū. Ambro-
 siū nāq; solū noui uocari digne pon-
 tificē. Tantū itaq; p̄dest increpatio
 a uiro uirtutib; florente plara. **xv**
Habebat g̃ impator & aliā **xvi**
 utilitatis occasionē. p̄ quā de
 bonis opib; triumpharet. Coniunx enim
 ei⁹ diuinas leges cū sepius admone-
 bat. se ipsā tam p̄fecte prius erudi-
 ens. Non enim regni fastigiū eleuata
 ē s; potius diuino amore succensa.
 Beneficiū nāq; magnitudo. maius
 ei desiderii benefactoris adhibebat.
 Repente nāq; ut uenit ad purpurā
 claudorū atq; debiliū maximā habe-
 bat curā. n̄ seruus n̄ alius ministris
 utens. s; p̄ semet ipsā agens. & ad eorū
 habitacula ueniens. & unicuiq; qd
 opus haberet prebens. Sic etiā per
 ecclārū xenodochia discurrens. suis
 manib; ministrabat infirmis. ollas
 eorū extingens. uis gustans. offerens
 olearia. panē frangens. cibosq; mi-
 nistrans. calicē diluens. & alia cunc-
 ta faciens q̄ seruus & ministris mos ē.

souēpnit opari. his autē qui eā de re-
bus talib; nitebant phibere. dicebat.
Aurū distribuere opus impiū ē. Ego
autē p ipso impio hoc opus offero bo-
na tñ omnia conferenti. Nā uro suo
sepe dicebat. O portet te semp mari-
te cogitare quid ductū fuisti qd m̄sis.
Hec si temp cogitaueris. ingratus be-
nefactori n̄ eris. S; impiū qd susce-
pisti legalit̄ gubnabis. & harū rerū
placabis auctore. his ḡ sermonib;
uelut optimā quandā utilitatē uir-
tutis q; habundantiā coniugis sui
sermonib; offerebat. XXXII.

Hec itaq; ante martiū defuncta ē.
Post aliquantū ū tēpus mortis ei-
aliqđ tale puenit qđ maximū amorē
quē habuit circa eā ipator ostendit.
Coactus itaq; theodosius plurimorū
continuatione bellorū. qndā illatio-
nē nouā iposuit ciuitatib; Antio-
chena ū ciuitas nouū uectigal fer-
re n̄ potuit. s; uidens popl̄s suspen-
di diuersos. egit qđ uulgus solet oc-
casionē seditionis inueniens. Cle-
ponentes enī imaginē ornatissime
placillē. sic enī augusta fuerat uoci-
tata. p omnē traxere ciuitatē. Hec
audiens impator & indignat̄ abs-
tulit priuilegia ciuitatis. & uicinē
urbi idē laodice tradidit pncipatū
credens hinc maxime antiochenos
affligere. Post hec autē incendere et
destruere atq; ad instar uicorū antio-
chiā redigere minabat̄. Administra-

tores autē locoꝝ etiā quosdā cōprehen-
sos interemerūt. ante quā ^{hanc} p̄sumptionē
cognosceret ipator. Hec ḡ omnia ipator
quidē p̄cipiebat. n̄ tam fiebant prohi-
bente lege quā pferri fecit ambrosius.
Cū ḡ euemissent qui portabant minas
impatoris. bellebicus magister militū.
& cesarius magister officiorū. erant
om̄s sub formidine constituti. Porro
uiri heremū habitantes. uirtutis pro-
pugnatores multi tē et optimi uiri.
plurima monita simul & p̄ces eis q; a
p̄ncipe missi fuerant. offerebant. Ma-
cedonius autē uir sc̄s nichil hui uirtē
sciens. si etiā diuinorū librorū pentecū-
inexpertus. insimulatib; habitans mon-
tiū. noctib; ac dieb; saluatori om̄iū
puras offerens p̄ces. n̄ impatoris indig-
natione p̄motus. n̄ iudiciū ab eo mis-
sorū. in media ciuitate utriq; clami-
dē cōprehendens. ab equis suis ut
descenderent iperabat. At illi paruu-
lū senē pannis obsitū uilissimis in-
tuentes primū indignati sūt. Cū ū
quidā obsequia phibentiū uirtutē
uiri illi indicassent. repente ab eq̄s
erilientes & genua tenentes ei ueniā
supplicat̄ ip̄lorabant. At ille sapien-
tia diuina repletus. hec eis uerba lo-
cut̄ ē. O amici dicite ipatori. Non
es ipator solū. s; etiā homo. Noli ita-
q; respicere solū impiū. s; considera
q̄q; naturā. Nā cū sis homo eidē
nature hominib; cognosceris impe-
rare. & scdm imaginē diuinā atq;

similitudinē hominū creata natā ē
 soli q̄ crudelit̄ atq; seuiſſime dī ima-
 ginē necib; ſubiugare. Irritaſcēt
 creatorē dī illi punit imaginē. Il-
 lud q̄; conſidera q̄ tu ipſe tantū pp-
 ter grā contriſtaris imaginē. Quan-
 tū ū differat in animatōres anima-
 tē ē uiuenti atq; rationali. cunctis
 ſenſū habentib; ē aptū. Inſup etiā
 illud conſideret q̄ nob quidē facile
 ē p una imagine plurimas creat̄ pre-
 parare. At ūt omīno difficile uel
 unū capillū reſtituere pemptor̄.
 Hec audientes illi p̄ncipi q; mandan-
 tes. flāmā iracundię penit̄ extinxe-
 rūt. Q̄ p terrēib; ſatiffactionē reſcri-
 pſit. & cauſā indignationis inno-
 tuit. Non inq̄ oportuerat me pec-
 cantē muliere omī fauore digniſſi-
 mā poſt mortē tantā contumeliā
 ſuſtinere. Aduerſū me nāq; futurē
 indignantes decebat armare. Adie-
 cit etiā q̄ tribularet̄ & ingemere
 eo qd̄ audiſſet aliq̄s a iudicib; in-
 fideliffimus **XXIII.** *Temploſ.*
F q̄ impator tē cont̄ errore paga-
 norū ſuū t̄ſtulit studiū. legesq; con-
 ſcripſit. p̄cipiens idolorū templa ſub-
 uerti. Conſtantinū enī maximū omī
 fauore laudandū q̄ p̄muſ pietate
 ornauit impiū. demonib; qd̄ ſacri-
 ficare omīb; inſidit. n̄ tam eorū tem-
 pla deſtruxit. ſ; inaccessibilia ēē
 p̄cepit. Cui filij pat̄na ueſtigia ſe-
 fecuti. Julianuſ aut̄ renouauit impi-

etate & flāmā ueteris ſeductionis accen-
 dit. Porro iouianuſ impio ſūpto. rur-
 ſus imolationeſ prohibuit idolorū. Va-
 lentinianuſ aut̄ maior huiſmodi le-
 gib; uſuſ gubnauit europā. Porro
 ualentiſ omīb; quidē aliis conceſſit ut
 religionē ſuaſ colerent ſic uellent.
 illoſ ſoloſ ipugnanſ q̄ p apliciſ dog-
 matib; decertabant. Omī ſiquidē
 tēpt̄ ei impiū & ad arat̄ igniſ accen-
 debat̄. & libamina atq; ſacrificia
 idolis offerebant̄. S; et publicat̄ feſ-
 tiuitateſ p plateaſ agebant & orgia
 diuini celebrabant. & cū ſacriſ cur-
 rebant canē euſceranteſ. ſurāntēſ
 atq; bachanteſ. & agenteſ omīa q̄
 nequitia p̄pi doctōiſ inſinuante
 hec omīa theodoſiuſ inuenient̄ fide-
 liſſimū impator. radicē euulſit. & ob-
 liuioni contradidit. **XXIII.**

Prius q̄ aliorū marcelluſ ep̄ſ
 lege p̄ncipiſ p armis uſuſ. p̄prie
 ciuitatiſ tēplā deſtruxit. de fiducia
 diuina n̄ de hominū uirtute preſu-
 mens. Qd̄ opus dignū memoria
 narrare n̄ ſileā. Deſuncto iohanne
 apamię ciuitatiſ ep̄o. marcelluſ uir-
 ſiſſimuſ ordinat̄ ē. feruens ep̄ſ ſe-
 cundū aplm. In hęc uenit p̄fect̄
 orientiſ apamiā duot̄ millenariot̄
 cū ſubiectiſ habent̄. Q̄ facto. p̄p̄liſ
 militari timore p̄terit̄ ē. Ubi dū
 ēēt templū iouiſ ualde p̄cipuū &
 ornaſſit plurimiſ uariatū. eū pre-
 ſectuſ deſtruere nitebat̄. Uidens

aut forte nimis edictis acrobustis.
impossibile iudicauit hominibus lapidum
iuncturas & commissiones posse dissolue-
re. Erant enim ingentes & altitatis illi-
gati. insuper & ferro plumboque coniuncti.
Porro marcellus pusillanimitate perse-
cuti uidens. eum quidem misit ad alias ciui-
tates. ipse uero supplicabat domino. ut templi
destruendi preberet occasionem. Inter hec
uenit quidam sponte diluculo non struc-
tor. non lapidum sector. neque alteri cuius-
que peritus artis. sed lapides ferre & lig-
na in humeros consuectus. Is quoque accedens
promisit facile templum esse solvendum.
Cum tantum accipe mercedem poscebat
artificum. Cumque hoc sanctus pontifex promi-
sisset. hoc ille machinatus est. Cohere-
bat enim templo in altitudine consti-
tuto ex quatuor lateribus porticus. Erant
que colupne ingentes. & altitudinem
templo habentes equalis. Singulari uero
circulus colupnarum erat sedes cubi-
torum. Porro natura petre fortissime que
non facile quolibet ferramentorum generibus
rumpere. harum itaque tres per circuitum
suffodiens. & sub earum basibus fortia
ligna subponens immisit in ignem.
Quo facto. non poterat ligna naturaliter
ignis accendere. Demon & enim quidam
terrorum apparuit que flammam uires
suas prohibebat operari. Cumque frequent-
er hoc facerent & molitionem suam exple-
re non possent. nuntiauerunt hoc ponti-
fici meridie dormienti. At ille re-
pente ad ecclesiam concurrens. & aquam

in uasculo portare precipiens. aquam po-
suit sub altare. Ipse uero in pauimenta
posita fronte demitti domino supplicabat.
ne amplius tyrannidem demonis ullam
pateretur habere fiduciam. sed ut infirmi-
tatem illi enudaret. & signum proprie
uirtutis ostenderet. ne magister hoc
infidelibus exultationis occasio nasce-
retur. Hec cum dixisset facto signaculo
crucis in aqua quendam diaconum suum
equitum fide & zelo munitum sumere
iussit aquam. & uelociter currere. & cum
fide aspergere ignemque subponere. Quod
dum fuisset factum. demon effugit non
ferens aque uirtutem. Ignis autem uelut
oleum habuit illi aque naturam. compre-
hensaque ligna sunt repente consump-
ta. Colupne uero suffulcure solatio nu-
date. & ipse ceciderunt & alias duodecim
una traxerunt. Tum lacus quod cohere-
bat templo uolentia ruine depositum
est. Sonus autem totam concutiens ciuita-
tem cunctos fecit ibi concurrere. & dum
inimici demonis aperte cognouissent
fugam. in diuinis laudibus omnia solue-
bant. Sic enim et alia templa sacra-
tissimi pontifex ille destruxit. que et
uictoribus scribebat martyribus. & re-
scripta suscipiebat. & nouissime etiam
ipse martyrio coronatus est. *Doctores.*
Hoc itaque tempore placuit. *xxxv.*
ut presbiteri qui erant super peniten-
tes constituti. remouerentur propter
huiusmodi causam. Ex quo nouatiani
ab ecclesia sunt diuisi. cum his qui deliquerant

sub persecutionibus impatoris decem commu-
nicare nolentes. Ex illo episcopo per ecclesiastica
regula. presbiteri super penitentes esse consti-
tuerunt. *Sozomenus.*

Sed omnino non peccare diuinum et ul-
tima humana natura esse cognosce-
tur. peccantibus autem et penitentiam age-
ntibus ueniam deus dari precepit. Quod si confi-
teri refugiant. maior peccatorum onus ad-
quirunt. propterea uisum est antiquis pontifici-
bus ut uelut in theatro sub testimonio
ecclesiastici populi delicta pandantur. et hanc
causam presbiteri bonae consulationis. ser-
uantemque secretum ac sapientem uirum sta-
tuerent. Ad quem accedentes hi qui delin-
quebant. delicta propria fatebantur. At ille
secundum unicuique culpam indicabat. et mul-
ta. Quod etiam actenus diligent in occi-
dentalibus seruatur. et maxime a-
pud romam non etiam locus certus est peniten-
tium. Stant enim rei et uelut in lamentatio-
nibus constituti. Dum enim sacra celebra-
tio fuerit adimpleta. illi communionem non
percipientes. cum gemitu et lamentatione
semet ipsos in terra prosternunt. Ad quos
concurrent episcopus. et ipse cum lacrimis et ge-
mitu spiritali prosternitur. et omnis ecclesie
plebs fleat. mundatur. Post hoc autem
prior surgit episcopus et eleuat iacentes a terra.

Tunc competenter per penitentes facta oratio-
ne dimittit omnes. At illi afflictionibus
sponte uacantes. aut ieiuniis. aut ab-
tinentia lauacri. aut suspensione
ciborum. aut rebus aliis quae iubentur expectant
communione tempus quod decernit episcopus.

Constituto uero tempore uelut quoddam debitum
exsoluentes afflictione peccatum cura-
ti cum populo communionem participant.
Hec quoque antiquitus romani pontifices usque
ad nostrum conseruauerunt tempus. Porro con-
stantinopolitani presbiteri super penitentes fuit
usque ad illud tempus quo quedam mulier
nobilissima dum peccata sua fuisset
confessa. et ei a presbitero preceptum ut iei-
naret et deo operibus supplicaret. dum hoc
obseruaret. crebrius in ecclesia cum dia-
cono se concubuisse confessa est. Hoc
dum populus agnouisset. seuebat super
sacerdotes quasi per eos iniuria facta
fuisset ecclesie. Tunc neclarius episcopus re-
mouit episcopum sceleratum diaconum. et
quibusdam suadentibus. ut singulos ad
communicandum iudicio conscientie
sue relinqueret. etiam presbiterum nequaquam
super penitentes esse precepit. Et ex illo
antiquitatis consuetudo sublata est.
dum ut arbitror minora peccata pro
pudore confessionis et subtilitate
examinantium patiarentur. *Socrates.*

Oignum itaque iudico. *versus.*
non tacere. quae apud alios gesta sunt.
id est apud arrianos. nouatianos. ma-
cedonianos. et eunomianos. ecclesia nostra
que diuisa erat. et apud semet ipsos
singuli congregabantur. Quoadmodum
enim et per quibus causis diuisi sunt. sermo-
ne precedente narrabimus. Hoc autem
sciendum est. quod imperator theodosius nul-
lum horum persequeretur. propter eunomiumque
constantinopoli collectas in domo

faciebat. & conscriptos a se libros recita-
bat. ita ut ei doctrina multi corrūpe-
rent. In qua causa eū multauit exilio.
nullūq; aliū fatigauit neq; sibi nec
cōmunicare cōpuler. s; singlosq; loca
ppa collectas celebrare pmissit. & cul-
tū tenere xpianitatis sic pcepe po-
tuit. & alios quidē pmissit fouit cuius
tatē oratoria fabricare. nouatianos
aut concordēs suę fidei. in urbem
ecclās habere concessit. de qb; pauca
dicenda sūt. Quadraginta annis age-
lius p̄sul fuit. a tēpib; constantini us-
q; ad annū sextū theodosij. Qui cū
uenisset ad mortē. syzinnii prbm
ordinauit ep̄m. utrū eloquentissimū
& a maximo philosopho. unā cū iu-
liano ipatore. litteris eruditū. Cūq;
popl's nouatianoy culparet ordina-
tionē. cur n̄ marciānū potius ordi-
nasset. p quē sub ualente nouatia-
ni sine psecutione mansissent. tē
ageliū popl'i uolens placare tristi-
ciā. & marciānū ordinauit ep̄m.
& cū melius habuisset. in exclām p-
cessit. & sermonē fecit dicens. Mar-
ciānū habetis post me. Post marci-
anū ū syzinnii. Post paucos ū
dies defunct' ē. Sub episcopatu ū
marciāni etiā eoy ecclā ex huius
modi causa diuisa ē. xxxvii.

Sabbatius quidā ex iudeo xpian'
factus. & a marciano ad prbiter-
rat' honorē puect'. nichilominus
sectę iudaicę seruiebat. cū q̄ scelere

ambiebat ep̄atum. Assument' q̄ sui
desideriū conscios duos prbōs theoc-
tistū & machariū. nouitatē festiui-
tatis paschalis sub ualente impato-
re constitutā. in uico phrigie pazo
defendē nitebat'. Et p̄mū quidē
q̄si p ecclē integritate custodita. dice-
bat si eē dignos q̄sdā participatione
sacram̄toy. Pcedenti ū tēp' mani-
festat' ē dū collectas ppas celebrare.
I n̄ hec marciānus agnoscent' ei erro-
rē & ordinationis suę culpā. qm̄ ua-
ne gl'e homines prbōs ordinauerat
& cū gemitu dicebat. melius fuisse
sup spinas ponere manus suas. quā
sabbatū ordinasse prbm. Proinde sy-
nodū in sangario bythinie nouatia-
noy fecit ep̄oy. Quo congregati euo-
cauerūt eos ut corā synodo causas dis-
cessionis suę pponerent. Cūq; sabba-
tius discordiā festiuitatis suā dicere
paschalis eē tristitiā. & oportere ut
scdm iudoy obseruationē eā celebra-
ri firmaret. sic in pazo fuerat consti-
tutū. estimantes ep̄i qm̄ pp̄ ambi-
tū sabbatius talia ppetiaret. iustu-
randū ei iposuerūt qd siquā deside-
raret ep̄atū. Q̄ iurante. regulā de
pasche festiuitate ptulerūt. q̄ singu-
lis liceret. quo uellent celebrare pas-
cha. ne pp̄ discordiā festiuitatis. di-
uiderent ecclām. cū antiqui & exlī
pr̄mi licet discordantes de tali festi-
uitate cōmunicassent tam altitriti.
& nouatiani in regia urbe roma con-

stituti. nūquā fuissent secuti iudeos. s; semp post eqnoctiū celebraret pascha. Cū hec ab eis tunc fuisset regula definita. sabbatiū iuramētū obstrictus. si qñdo paschalis festiuitas discordaret. ille apud semet ipsū pcedenti ieiunabat. & noctantē sollemnē diē pasche sabbati celebrabat. & rursus cū omib; in ecclā conueniebat. & misterius fruebat. hoc q̄ multis annis faciens latere non potuit. Quap̄t quidā simpliciū & maxime phrigū & galatoy ex hac re iustificari credentes. relabantur eū & pascha cū illo celebrabant. S; sabbatiū p̄ea & remotas collectas faciebat. paruiq; pendens iusiurandū suoy sequatū ordinat̄ ep̄c.

Sed m̄ n̄ uidet̄ huiusmodi *xxxviii.*
suos de festiuitate pasche rationabiliter contendisse. neq; istos q̄ nē secunt̄ iudeos. Non enī m̄te pcep̄erunt q̄ iudaismo in xp̄ianitatem mutato. illa subtilia & figuratiua legis mosaice quieuerūt. qd̄ hinc apparet. Iudatizare nāq; nulla gens xp̄iana pcepit. edūso aut̄ apls ecclā contēdit. n̄ solū circūcisionē phibens. sed etiā de festiuitatib; contentionē abiciendas monens. Scribēs enī ad galatas ait. Dicite m̄ q̄ sub lege uultis ēē. legē n̄ audistis. et hinc pauca loquens. seruū ostendit p̄plm iudeoy. & in libertatē uocatos q̄ accedūt ad xp̄m. Monet etiā nulla

tenus obseruandos dies. & m̄ses. iannos. Colosensib; aut̄ scribens. magna uoce clamabat. umbra fuisse obseruationes antiquas. Quā p̄p̄t inq̄t. nullus uos iudicet. in cibo aut in potu. aut in parte festiuitatis. aut initio m̄sis. aut sabbato. q̄ sunt umbra futuri. & ad hebreos idē apls dicit. Mutato enī sacerdotio. necessario legis mutatio fuit. Vno q̄ apls. nec euglia accedentib; ad p̄dicationē. iugū seruitutis imposuerūt. sed festiuitatē pasche. & alias celebritates honorandas ēē dixerūt. Quā p̄p̄t qm̄ diligit homines huiusmodi celebritates. eo qd̄ in eis a laborib; requiescunt. singuli p̄ prouincias sicuti. uoluerūt memoriā salutaris passionis antiquit̄ ex quadā consuetudine celebrabant. Non enī hoc saluator. aut n̄r apli. lege p̄dicauerūt. nec penā. aut sup̄p̄tū. aut maledictū. sicut lex mosaica iudeis. nobis euglia. aut apli sunt minati. S; solūm p̄pter derogationē iudeoy. qm̄ in festiuitatib; homicidiū cōmiserūt. in tempore azimoy. saluatore passū in eugliis ē relatū. Intentio nāq; fuit ap̄loy. n̄ de dieb; sancire festiuitatū. sed conuersionē rectā et dei p̄dicare culturā. Cū q̄ uidet̄. q̄ sicut multa alia p̄ prouincias ad consuetudinē uenerūt. sic & pasche festiuitas tradita ē. eo qd̄ nullus ap̄loy aliqd̄ hinc sanxisset. Nā plurimū circa

minore alia antiquis quartu decim v.
obseruare si respicientes sabbati die.
et hoc facientes si tam segregabant
ab illis qui aliter celebrabant. donec
romane ecclesie uictor episcopus excommuni-
catione ^{tuor} quatuordecimanis misisset
in asia. Quo facto hircineus lugdo-
nensis gallicanus episcopus uictore epla
sua culpauit. dicens etiam ueteres
ita celebrasse. Et quod polycarpus smir-
ne ciuitatis episcopus qui per a sub gordia-
no principe martyrio coronatus est a
niceto episcopo romano communicauerit.
nichil discernens de paschali festi-
uitate cum ipse quatuordecimanus annus
esset. sicut eusebius in quinto ecclesi-
ce historie libro docet. Quidam
sicut dixi in asia minore quartu
decimu obseruabant die. Quidam
uero etiam circa orientales plagas sab-
batu custodiebant. Dissonabant
autem circa mentem. Nam alii iudeos li-
cer integritate si seruarent sequen-
dos esse in sacra festiuitate dice-
bant. declinantes sequi iudeos. et
dicentes. quod dum sol esset in ariete pas-
cha celebrari deberet. Secundum antio-
chenos autem zantico mense. Secundum ro-
manos aprilis. Et hoc faciendum si
sequendo modernos iudeos qui per
omnia errare noscuntur. sed magis an-
tiquos et iosephum. Sic enim ille in
tercio antiquitatis libro conscripsit.
His ita contendentibus omnes occiden-
tales usque ad oceanum per equinoctiu

ex antiqua traditione pascha cele-
brasse copimus. nec aliqui habuisse
discordia. Non enim sicuti quidam dicunt
celebratu sub constantino concilio.
festiuitate pasche mutauit. Nam ip-
se constantinus discordantibus scri-
bens monet ut isti cum pauci essent in-
mitarentur plures. Cuius epistole parte
ponere non omisi. Sic enim per aliam dixi.
Est enim ordo decorus quem omnes ecclesie
in uno orbe apud occidentem et me-
ridiem et austrum posite seruare nos-
cunt. Nec non etiam quidam orientaliu
quedam propter in presentia bene se habere
omnes estimauerunt. Et ego ipse uix quod
sapientie placere promisi ut quod in ro-
mana ciuitate italia et affrica et uni-
uersa egypto. hispania. gallis. bri-
tannus. libia. tota helladia. asia.
diocese. ponto et cilicia libenter sub
una custodia custodit. hoc etiam sa-
pientia nostra suscipiat. considerante
si solum multitudinem predictorum locorum
et ecclesiarum numerum. sed etiam quod hoc ma-
xime debeat omnes communiter celebra-
re quod ratio subtilis uidetur erigere.
nullam cum iudeorum prius habere com-
munionem. Talia siquidem constanti-
nus. Sed aiunt quatuordecimanis
hanc obseruationem iohannem apostolum
tradidisse. Alii uero petrum et paulum
apostolos romanis et occidentalibus di-
cunt pasche tradidisse sollempnita-
tem. Sed nullus scripta probatione ho-
rum habere dinoscitur. Quia uero ex con-

Eusebius in 5
cre. 2. 2. 2. 2. 2.

178
suetudine quadā p puñtias celebrat
pascha. hinc estimo. cū nulla regio eas
de uideat seruare sollempnitates. Nā
cū uni sint fidei plurimi tam dis
cordant circa pasche legitima. Unde
pauca dicenda sūt. Nā in ipsiſ ieiuniis
aliē apud alios inueniſ obseruari.
Romani enī tres ante pascha septima
nas. preter sabbatū & dñicā sub continu
atione ieiunant. Iurici ūe tota hel
las. alexandria q̄q; ante sex septima
nas ieiunant. ea q; ieiunia q̄dragesimā
uocant. Alii ū ante septē pasche sep
timanas ieiuniorū facere noscuntur
inītia. & tres tantū septimanas. hoc
ē quiniſ dieb; p mīssiones aliarū
duarū septimanarū ieiunantes. ni
chilominus quadragesimā uocant.
Unde miror cū numerū ipsū n̄ habe
ant. quom quadragesimā uocant. S;
etiā ciborū abſtinentiā n̄ similem ha
bent. Nōm̄plū omīno ab animantib;
obseruant. aliū animantiū p̄ces solū
m̄ comedit. quidā cū p̄cib; uescunt.
& uolatilib; dicentes hec scdm moy
sen ex aqua habere substantiā. Alii ū
etiā caulib; & ouis abſtinere noscunt.
quidā sicco tantū pane uescunt.
Alii neq; hoc. Alii usq; ad nonā ieiu
nantes. horā sine discretionē ciborū
reficiunt. & innumere consuetudine
apud diūſos inueniunt. Et q; nulla
lectio ex hoc inuenit antiqua. puto
ap̄los singlorū hoc reliq̄ſſe ſententię
& unus q̄ſq; opetur. n̄ timore. n̄ neces

ſitate. qd bonū ē. S; etiā circa celebra
tē collectarū. quēdā diūſitas inuenit.
Nā dū p eccl̄as in uniūſo terrarū orbe
constitutas. die sabbatorū p singlas eb
domadas sacrificia celebrarent. hoc
in alexandria & roma. quadā p̄ſca
traditione n̄ faciunt. Egiptū alex
andrię uicini. & thebaidis habita
tores. sabbato quidē collectas agunt.
ſ; n̄ ſicut moſis ē. ſacram̄ta p̄cipi
unt. Nā poſtquā fuerint epulati
& cibis om̄ib; adimpleti. circa uel
pera oblatione facta cōmunicant.
Rurſus aut in alexandria quarta &
ſexta ſeria ſcripturę legunt. eas q;
doctores inſpretant. & om̄ia ſunt
preter ſollempnē oblationis morē. Ori
genū enī plurima in hiſ dieb; uide
tur adocuiſſe. qd ū ſapiens ēet ma
giſter. & conſideraret. q; ipſibilitatē
moſaice legis ad litterā ēet. in con
firmationē pasche. admodū contē
plationis euect. Unū pascha ſolū
m̄ uerū fieri dicens. qd ſaluator ce
lebrauit. Petrus adūſus contrarias
potestates dū crucē ſuſcipet. & hoc
tropheo uteret. contra diaboli. in
eadē alexandria. lectores & pſalmi
p̄nunciatores indifferent ſunt. ſi
ue catechumini. ſiue iā xp̄iani. dū
om̄ſ eccl̄ę iam fideles in hiſ ordinib;
habere uideant. Ego q̄q; cognoui
in theſſalia conſuetudinē aliā. clū
quidā clericus ante clericatū legi
time duxiſſet uxore. q; cū ei m̄r

fuerit/abdicatus ē dñi in oriente cuncti spontanea uoluntate/et si aliq̄ necessitate/etiam ep̄i semet ipsos abstineant. Plurimi enī eorū etiā episcopatū tēpore et legitima uxore etiā filios habuerunt. Hoc quoq; in thessalia seruari cognoui/qm̄ apud eos in dieb; pasche tantūm baptizant. Qua ppter plurimi sine baptisinate moriunt. In antiochia ū syrie altare si ad orientē ecclē/si magis ad occidentem habent. In hellada hierosolimis et thessalia ad tēpus uesp̄tinū orationes similes nouatianis/constantinopolis degentib; habent. In celsaria cappadocie et cyp̄o die sabbati et dñico circa uesp̄am/cū lucernariis ep̄i atq; p̄b̄i scripturas int̄pretant. In alexandria p̄b̄i si facit sermonē et heretici inuitū acceperit/ex quo arrius ecclā conturbauit. Rome sabbata uinū ieiunant. In celsaria cappadocie eos qui post baptisma delinquant a cōmunionē suspendunt/sicuti nouatiani et macedoniani in hellespon- to faciunt et in asia. Quatuordecimani nouatiani circa phrygiā binu- bos n̄ recipiunt/constantinopolis ū neq; recipiunt apte neq; palā remo- uere noscunt. In occidentalib; uero partib; apte recipiunt. **Sozomenus.**
Montani siquidē q̄s phry **xxxix.** cas nominant/pegrinā quandā ad inuentionē introducētes/secūm eā pascha celebrant/culpant enī eos

q̄ cursū lunę rēgrunt et dicunt solares tantūm circulos sequendos et menses quidē singlos eē dierū triginta defi- niunt et inchoare p̄mū ab eq̄noctio uernali qd ē secūm romanos viii. kal̄ april. Tunc inqt duo luminaria fac- ta sūt quib; tēpora et anni manifestan- t. Et hoc indicari eo qd luna p octo annos cū sole concurrat et ab eo idem nouū habeant mense eo qd octo anno- rū cursū lunę cōpleat et tanq̄ p̄nci- piū sit p̄mū m̄sis reputant p̄dictā diē in sēpturū q̄rtā decimā et hanc eē dicunt viii. id̄ apt̄/secūm quā sēp celebrant pascha. Tenent si contigerit etiā concurrere resurrectionis idest dñici diē alioquin dñico supuenien- te celebrant. Sēptū ē enī m̄. usq; ad x̄ p̄mā eē celebrandū. **Sociates.**

A pud romanos in iuno **tes.** q̄q; anno semel psallunt allelūa. p̄mo die pasche ita ut romani ue- lūt p iuramēto habeant ut hē hym- nū audire mereant. In q̄ ecclā neq; ep̄s neq; al̄ quisq; corā poplō dicet. Apud alexandrinos hoc opinabile ē et oū legunt euglia si surgit ep̄e qd apud alios nusq̄ fieri noui. Vbi solus archidiaconus hanc lectionē legit in aliis locis diaconi. In multis ū ecclis sacerdotes soli. Constantinopolis p̄ma die resurrectionis dñice pontifex.

Prouenerit enī etiā **Sociates. xl.** apud arrianos diuisiones ppter buimodi causā singlę uidelicet eorū

contentiones adineptos eos perducere sermones. Cum enim in eorum ecclesia credatur deus pater esse filii uerbi. ex hoc apud eos questio processit. si possibile sit ut etiam ante quam existeret filius. deus pater uocari potuisset. quoniam dei uerbum non ex patre naturaliter. sed ex nonexistentibus substituisse credebant. Circa primum itaque capitulum errantes rite de puro nomine incertam illucitum intruerunt. Dorotheus etenim ab antiochia euocatus ab eis dicebat non posse patrem esse. neque uocari filio non subsistente. Porro marinus quem a trachia ante dorotheum uocauerant. occasione inuenientis opportuna. dorotheo enim erat aduersus. respondit sermonem de hac questione contrarium. et propterea fecerunt inter eos factae diuisiones. Diuisi quoque propter hoc uerbum. seorsum sollempnia celebrabant. Alii enim sequebantur dorotheum. alii uero marinum. quippe dicentes patrem semper esse. patrem etiam filio non extante. Vocabantur enim isti psathyriani eo quod quidam theotistus syrus genere psathyras id est duplicia uendens hanc propositionem ualde defendere. Hos quoque secutus est. selenas gothorum episcopus. Sed isti quoque paulo post separati sunt. cum marinus cum agapio discordiam habuisset. quem ipse episcopus fecerat ephesi. Verum isti non propter religionem. sed propter consulatum inimicitiam inter se bella quoque gesserunt. Gothi namque defendebant acapium. Quam ob rem plurimi clericorum eorum uanam gloriam fugientes ad fidem consubstantialitatis ueritatem accesserunt. Arriani siquidem. xxxv.

annis diuisi inter alios. postea sub ipso theodosio iunioris consulatu plinthe. ab herese psathyrianorum recedentes. uniti sunt. ueluti lege decernentes. non capitulum propter quod diuisi fuerant memorare. Sed hoc constantinopoli gestum est. Verum in aliis ciuitatibus. sub diuisione manserunt. Hec de arrianis. Verum neque eunomiani sine diuisione manserunt. Nam et ipse eunomius dudum ab eudoxio qui cum eum ordinauit episcopus segregatus est occasione precepta eo quod ethnicum doctorem ei expulsu suscepere nolisset. Reliqui uero ab eo per schismata et diuerso partiti sunt. Prius itaque theofronius quidam cappadox eunomio uersare contentiones edoctus et aliquo de aristotelis cathegoris et periermenius intelligens. fecit libros quos de exercitio mentis adtitulauit. Is quoque cum offendisset consecratos suos tanquam recedens ab eis. expulsus est et seorsum colligens de sui nominis herese dereliquit. In constantinopoli uero quidam euthicius ex tepidissima questione ab eunomianis diuisus. actenus collectas seorsum facit. Vocantur quoque horum alii eunomotheos romani. alii uero eunomote utychiani. Verumtamen isti baptisma corruperunt. Non enim in trinitate. sed in atri morte baptizant. **Xli.**

Facta est quoque quodam tempore etiam inter macedomanos diuisio. cum eutropius presbiter seorsum colligeret. et nequa ei carterius consentire. fuerit forsitan

et alie diuisiones heresum. si ego tanq
constantinopolitanus atq nutritus
q in elariora uisa se ea narrare cura
ui. *Sozomenus. xlii.*

Ea siquide tepestate dicunt egyp
ti flumini circa pmiu ascensu aq
post tergum recessisse. Quo facto egyp
ti seuebant eo qd si sinerent flu
mini sacrificia sollempnia celebrare
Iudex aut seditione pspiciens con
citari. nunciavit ipatori. Verum
ipator melius iudicauit diuine fi
dei seruendu. qua pocula nili. q
pponere sacrilegia pietati. Nunqua
inqt currat ille flumini si magicis
artib; q fluxu sanguinis unde pol
luende se sacri paradisi. Hoc acto
post paululu ita uberrime nilus ef
fusit e. ut etia altius qua solebat
fluctus aspergeret. Cuq; solitas com
plessit insulas q adhuc in culmen
extolleret. in tione nimitu egypci
se redacti. metuentes ne q alexan
dria q libie partes forte destrueret.
Te q eni fertur paganos alexandrinos
in theatro clamasse. q uelut senex
q delirus euauisset nilus. Qua
ob re plurimi egypci derogantes
paterne religioni ad xpianitatis
iura conuersi sunt. *xlvi.*

Eodemq; tepr dicit delatu cons
tantinopolim iohis baptiste ca
put. qd herodias petiit ab herode
thetrarcha. fere eni inuentu caput
a monachis macedonianis. q pmiu

quide hierosolimis habitabant. postea
si cilicia migraueret. Cu eni ante
hoc impu mardonius maior doni
ipialis hoc nunciasset ipatori. prece
pit ualens caput sacru constantino
polim deportari. Qua iussione di
recti. q iponentes uehiculo deporta
bant. Cuq; uenissent ad locu qui
uocat pantichiu. e. eni circa calcedo
na. nequaq poterat trahi uehicula.
licet multis plagis burdones affli
gerent. Et cu hoc inopinabile uide
ret uniuersis. q ipsi simul ipator. sa
cru hoc caput recondider in uico
apellato cosilai. Erat eni possessio
ipsa mardonij. Ilo siqde tepr aut
do aut ipso ppha mouente. in he
locu usq; pductu e. Cuq; postea
theodosius impator. has baptiste re
liquas uoluisset auferre. sola refer
extitisse matrona uirginem sacra q
eius custodia caput exhibebat. Cu
du sepius ipator. uolent si cu lacri
mis supplicaret. ut eu pmitteret sua
uota coplere. hec putans q sic tepr
ualentis etia tunc si pateret ulteru
baptista portari. cessit. At ipator.
amplectens sua purpura thea in q
caput baptiste iacebat. eaq. portans
uenit. q ante ciuitate constantino
politana recondidit in septimo mi
liario. ibiq; magna atq; pulcherri
ma do edificauit eccliam. Crebro
q; deprecatus e. matrona pmisit q
dona gratissima si reconciliari

ueller. nec passa ē. Erat enī macedonia
na heresi uiolata. licet prbīs uincen-
tius consecrator. ei q̄ pphē sepulchro
ēq̄lī obseruabat cōmissus fuisset. &
catholice cōmunicasset ecclē. Ferunt
enī q̄ cōiurationē habeant macedo-
mani niquā se ā sua secta recedere. Ye-
rū is prbīs dū agerēt de migratione
sacri capitis. apud se definuit. q̄ si se-
queret baptista impatorē. & ipse cōmy-

nicaret ei. Quo facto. cōmissus ē

gr̄ in antiochia *Theodori. xl. iii.*

Imelechū maximi suggestionē. flauia-
nus accepit q̄ cū diodoro plurima p
ouib; certamina passus ē. Uoluerat
& enī paulinus ecclē suscipe p̄sulatū.
s; pontificū restitit chorus diēs. non
oportere eū qui melechū cōsiliū si re-
ceperat. post illū sedē mortē in ei sedē
consistere s; eū potī qui plurimis la-
borib; effulgebat. & p̄ ouī cura peri-
cula sustinuerat. Hoc factū. romanos
& egyp̄cios fecit infestos adūsus orien-
tales. S; neq; mortē paulini inimici-
tās sunt destructe. Nā & p̄ illū cum
euagrius ei p̄cepisset sedē p̄stiterēt
flauiano uehēmēt infensi. licet eu-
agrius pr̄t ecclasticā regulā fuerit
ordinat⁹. Solus enī paulin⁹ eū insti-
tuerat plurimas regulas p̄uaricat⁹
ecclasticas. Non enī p̄cipiunt ut p
se quilibet ordinare possit. s; conuo-
cari uniuersos puuitis sac̄dotes. & pr̄-
ter tres pontifices ordinationē p̄mi-
tus fieri interdiciunt. Uerū tamen

nichil horū respicientes euagriū s; am-
plexi cōmunionē & adūsus flauianū
auditiū p̄ncipis cōmouerūt. Qui fre-
quent impulsus deduxit eū ad urbē
constantinopolī. & romę p̄ficiēci p̄ce-
pit. Porro flauianus excusatione
hiemis p̄missione facta. q̄ tempore
oportuno p̄geret romā. tē ē. reūsus
ad p̄pā. Cūq; romani pontifices nō
solū mirabilis damasus. s; etiā post
eū sirienus & anastasius impatori
uehēmēt insisterent dicentes. quia
tyrannos quidē p̄prios debellaret
qui ū xpī resisterent legib;. eos sine-
ret ipunitos. rursus eū uocant ro-
mę p̄ficiēci cogebat. Tē flauianus
sapientissim⁹ digna fiducia usus ant.

Siquidē fidē meā o impator quasi
nō rectā accusant quidā. aut uitā
meā dicunt sacerdotio nō ēē dignā.
etiā ipsos accusatores habere iudi-
ces nō refuto. eorūq; sententiā gra-
tanter excipio. Si ū de sedē & p̄-
sulatu contendunt. neq; litigo. ne-
q; hec uolentib; habere resulto s;
abscedo. & me ab episcopatu sus-
pendo. Na q̄ antiochenā sedē cui
cūq; uolueris. Impator hanc ei for-
titudinē sapientiāq; mirat⁹ prin-
ceps. redire ad patriā. & cōmissā s;
regere precepit ecclām. Post aliqn
tū tēpus romę denuo ueniens im-
pator easdē ab ep̄is paciebat⁹ quere-
las. quasi flauianū tyrannidē sub-
dere noluisset. At ille spectē tyran-

nichis eos fari precepit. dicens se esse flauianum. Ius uero dicentibus. qui non possent cum eum impatore contendere. monuit ut de cetero ecclesie concordiam haberent. deponerentque certamina. & stultas contentiones extinguerent. Paulinus inquit olim est mortuus. euagrius contra regulas ordinat. Orientales autem ecclesie presulatum flauiano deferentes. & asia. pontus & trachia ei communi in conuincta. Omnis illiricus illum nouit per orientem episcopis presidere. His flexi monitionibus. hesperie sacerdotes soluturos se inimicitias promiserunt. & legatos mittendos ab eo suscipere. hoc agnoscens sacratissimum flauianum misit romae quosdam laude dignos episcopos & antiochenos presbiteros atque diaconos. quibus preerat acacius berycensis. in omni terra pelagoque cantatus. Is cum aliis romae ueniens. longamque sanans odii passionem. post decem & septem annos ecclesiam restituit pacem. Quod agnoscens egyptum. inimicitias extinguentes. concordiam se amplecti. Tunc ergo ecclesie romane innocentiuss successor anastasi presidebat. uir prudentia & intellectu decenti ornatus. alexandrinus uero theophilus.

Res itaque publica *Socrates. xlv.*
eo tempore pro huiusmodi causa turbabatur in occidentis partibus. Grammaticus quidam nomine eugenius litterarum latinarum doctor. relinquens scholas suas in palatio milita-

bat. Eratque impatoris antigraphus. & propter eloquentiam a multis honorabatur. Tunc ergo fertur non mediocriter cogitans cooperatoris assumpsit arbogastum de minoribus gallis ortum. militaris ordinis duces uirum senum & necibus preparatum. Quo facto. declinauit ad tyrannidem. Et utque contra impatorem ualentinianum necem machinabantur. cubicularios corrumpentes eunuchos. At illi dormientem principem suffocant. Hoc eugenius repente cognoscens. ipso potitur hesperie agebatque. quem tyranno poterat conuenire. Hec audiens theodosius impator. rursus sollicitudinibus obstrictus. secunda certamina post maximam preparabat. congregansque militarem uirtutem. & honorum filium designans impatorem. consilium suum & abundantiam. decimo die ianuarius missis. denuo ad partes hesperias magno studio festinabat. *Dorotheus.*

Interea euentum belli considerans. mittit ad thebaidam ad iohannem monachum tunc prespicientia clarum. Ad quem destinauit eutropium eunuchum sibi uerum fidelissimum. ut aut eum si uellet uenire deduceret. aut nolentem de euentu belli requireret. At ille iohannem quidem deducere non preualuit. sed mandatum retulit ei quod bello uinceret & puniret tyrannum. & post uictoriam in italia moreretur. *Socrates.*

Derelictis ergo theodosius ambobus filiis in urbe constantinopoli cum

pgeret contra eugenium bellaturus. plurimi trans histrum barbari sunt secuti eū eo pugnaturi contra tyrannū. Paruoq; tempore cum manu maxima uenit ad gallias: illic enī pparabat bellum. ubi iam multa milia habebat exercitus; *Theodericus.*

Eum igitur in quodā monte oratorium inuenisset. ibi nocte dñō supplicabat. Et circa galli cantū sopore compressus. uidit in somnis quasi iaceret in cāpo: & adstarent ei duo quidā uiri inuestib; albis & equis candidissimis residentes. eumq; iubentes habere fiduciā & diluculo armare milites ad uictoriā: dicebantq; se p solatio destinatos. Quorū alter iohannes euglista alter se philippū dicebat aplm. Hac uisione cōpta: nequaquā ab oratione cessauit. sed lacrimas ubiores effudit. Quę uisio & alicui militi reuelata est. & p diūsos puenit ad principē. At ille n̄ ppter me inquit hęc iste uidit: sed nequis crederet quā finiri quod ego uidi. idō que etiā isti monstratum est. Nam pmo in hoc dñs cōmunis ostendit; *Soerates.*

Eit q̄ congestio circa fluiuium uocabulo frigidū. Igitur in parte qua romani contra ro-

manos confligebant. bella erant equalia. Vnde ū barbari auxiliares impatoris. pars eugenij potiores se uidebatur. Impator autē uidens barbaros depire. in maxima ueniens estuacione. pstrauit semetipsum in t̄ra. adiutores inuocans dñm: & petitione frustratus non est. Quidā enī baccurrius magist' militū ei. repente sic confortatus est: ut cum p̄mis ducib; concurreret ad eam partē qua barbari p̄mebantur. Quo facto dirupit acies. & in fugā moruerat inimicos fitq; denuo ea hora miraculū. Ventus enim uehementissim' inspirans. emissā iacula. ab eugenij partib; contra eos denuo reuocabat. Et a partib; impatoris ad hostes cum magnā fortitudine deferbat. tantū ualuit impatoris oratio. Hoc itaq; in dimicatione consumpta. tyrannus concurrens ad pedes impatoris. exorabat pmereri salutē. q̄ circa pedes eius a militib; capite secutus est. Hęc gesta sunt septima decima die septēbri m̄sis consulatu archadij tercio et honorij scđo. Arbogast' autē tantorū causa malorū. post duos congestioni dies fuga lapsus dñm cognouisset quia uiuere non possē.

proprio gladio se pemit *dozomen?*

Ea siquidem tempestate pluri
mi inter epōs effulgebant
sicut donatus eurię hepiri. De
quo dū puinciales miracula
multa testent. maximū tamē.
quod de dracone gessit. Is enī
circa pontē in uia publica iaces
cybū habebat. ouēs. cap̄s. equos.
boues. & homines. abripiens de
uorabat. Ad quā bestiam donat⁹
sine gladio sine quolibet iaculo
ueniens dū illa leuasset caput
quasi uoratura uirū. Tunc ille
uerillū crucis ante faciem eius
digito designans in aere. in os ei⁹
expuit. Bestia u⁹ sputū morore
suo suscipiens exspirauit. quā
sicut audiui octoparia bouum
in uicinū campū traxerunt &
misso igne combusta est. Ne ae
rem fetore corrūperet. huius itaq;
donati sepultura in signis est.
Vbi oratorū ex ei⁹ nomine uoci
tatur. habens fontē aquarū quē
ipse fertur orationib; inuenisse.
Nam dū ēēt. locus in aquosus &
illie ex itinere aliquando uenis
set. aiunt quia fatigatis qui cū
eo erant orasset. & mor aque in
undatio prupisset. & ex illo hac
tenus pmaneret. *XLVII.*

Eo tempore comitanā & scythi
am eccliam theotim⁹ gubna
bat. uir in philosophia nutrit⁹.

cuius uirtutē diligentes barba
ri trans histrum habitantes. dñi
romanorū esse p̄dicabant. Vini
narū quippe in eo rerū ex p̄mita.
sepius p̄ceperunt. Nam cū aliq̄
tempore iter ageret illius terre
barbari occurrerunt ei. & dum
qui erant circa eū. t̄ore turbaren
tur quasi continuo monturi. ex
equo descendens orauit. Porro
barbari neq; eū neq; sequaces ei⁹
nec equos de quib; descendant
uidentes p̄transierunt. Vū igit̄
crebro transeuntes scythas natu
raliter feroces epulis munerib;
que mansue faceret. Quidā bar
barus arbitratus eū. eē. locupletē.
cepit insidiari ut eum caperet.
alligaret. et traheret. Cum hoc
iam p̄parasset & dextera ad hoc
haberet ut eum iactu laqueare.
manus in aere mor ligata & bar
barus ille inuisibilib; uinculis. ē.
obstrictus. Tunc alijs p̄ eo ro
gantib; supplicauit dō theotim⁹
ut barbarus solueretur. *XLVIII.*

Eo quoq; tempore fuit epipha
nius cyporū ep̄s ad cuius se
pulchrū hactenus demones ex
pelluntur. Is enī dū substantiā
ppriā necessitatē sustentibus
erogasset. & multis quoq; offeren
tibus ei pecunias manu largissi
ma dispensaret. contigit ut pe
cunijs deficientib; eo conomus

ecclesie murmuraret. Quo facto as-
sistens quidam in domo q̄ manebat
eo conomus. sacculū multarū pe-
cuniarū dedit. Et ita disparuit
ut nec qui dedit nec qui misit ag-
nosceret. Quod factū. om̄s diuinū
esse iudicauerūt. Aliud quoq; ei
libet referre miraculū. Quidam
paupes studentes epiphaniū arce
deludere ut eis aliquid daret.
Dū iter ageret. unus eorū supinū
se p̄stravit in t̄ra. Alter stabat
quasi mortuū deflens. nec h̄ns.
unde eū sepelire potuisset. Epi-
phanus autē supueniens. orauit
ut sub quibz̄ dormiret & sepulture
necessaria p̄buit simulq; consolatur
ē. flentē dicens. Quiesce filia lac-
rimis. n̄ enī fletu resuscitari potit.
est enī inevitabile qd̄ euenit. Cūq;
discessisset epiphanius. cepit ille
pulsare sociū ut exurgeret. et
cū hoc semel & secūdo fecisset dicens.
Surge. hodie tuus laborib; epule-
mur. & ille penitus n̄ sentiret. Cog-
noscens uere mortuū. cucurrit ad
epiphaniū flens et petens ut eius
sociū suscitaret. At ille consolatur
ē. ne ferret grauit̄ qd̄ euenerat.
Non tam defunctū denuo susci-
tauit. Hoc enī credo p̄uide gestū
ut n̄ dei ministri facile deludant.
Eotemp̄r fuit eas & zeno in pale-
stine gaza philosophantes. Et
eas fertur dū pulcherimā duxiss;

uxorē. Tercium ipsa solūmodo cō-
cubuisse & tres filios genuisse. p̄ea
uitā monachicā ad primę. eē. sec-
tatiū. Zeno autē ep̄s usq; ad an-
noꝝ centū habens etatē. nūquā
sollemnib; minor fuit aut quieuit
officiis; **XLVIII.**

Non solum hanc religionē hęc tē-
nobilitabant. sed etiā a bachuc
& michee p̄pharū corpora sicut
audiui hoc tēpore. sunt ostensa
reuelatione diuina. dū zebenn̄
tē eleuthero politanā guberna-
ret ecclesiam in uico qd̄ p̄us uoca-
batur ceila. In beretasia p̄dio
quod distat ab urbe quasi stadios
decē. Circa hunc locū sepultā
michee sunt quā nescientes quid
dicerent p̄uinciales o fidelem
memoriam uocitabant. **L.**
Igitur theodosius imperator. p̄
labore publicū corpore fatigat.
& sp̄ans eas egritudine moritu-
rū. potius de republica cogitabat.
Considerans que solent hominib;
puenire impatore mouente. fili-
um itaq; honorii de constantino-
poli. uelociter euocauit. Ordina-
re uolens partes hesperias. Cūq;
filius mediolanū uenisset ex e-
gritudine releuat̄ circū deuic-
toria celebrabat. Et ante p̄ndiū
quidē spectaculū quasi sanus
exhibuit. p̄ p̄ndiū repente p̄e-
grauatus est. ad spectaculū ue-

nire non potuit. filium tam ludī
spectaculo ad esse precepit. Sup
uemente ū nocte defunctus est.
Consulatu olibrii & pbrini. Sep
tima decima die ianuarii m̄l̄s.
anno p̄mo ducentesimo nona
gesimo quarte olympiadis. Vix
autē impator theodosius annis
sexaginta. ex quibus sedecim
imperauit; *Historie ecclesiastice. Lib
ix. explicit. Incipiunt tituli lib. x.*
De successione archadii & honorij.
Quomodo honorius ludū gla
diatorum remouerit.
De morte nectarij constanti
nopolitam & ordinatione actib;
q; iohannis.
Quomodo eutropius p̄positus
impatoris fuerit interēptus.
De conūfione celticorū p̄ ioh̄m.
De gaima magistro militum
eiusq; rebellionē.
De questione inter egyp̄tios
monachos exorta. utrū d̄s cor
poreus sit an incorporeus.
Quomodo h̄ymni nocturni a
iohanne sunt incepti.
Quia ep̄o ignatio anglorū d̄m
laudantiū uisio sit ostensa.
De inimicis iohannis.
Quomodo epiphanius cypri
iohanni fuerit inimicus.
Qm̄ ioh̄s habuerit epiphaniū.
Cur augusta grauius & p̄ quos
ioh̄i facta sit inimica & quom

fuerit exilio deportatus.
Quom̄ sit reuersus & denuo a ca
lūmatoribus impetratus.
Qualit̄ ioh̄s tractauit augustā.
De insidijs quę iohanni fiebant.
De secunda depositione ioh̄is
& defacto schismate p̄p̄t̄ eū.
De exilio & de morte ioh̄is.
Quomodo ylliricus & occidentis
propter iohannem ab orientilib;
se suspendit ep̄is.
De ordinatione arfacij constanti
nopolitam & ei odio p̄p̄t̄ ioh̄m.
De eutrophio lectore propter io
hannē tento.
De morte arfacij et ordinatione
pontificis. attici.
De successione diuersorum patri
archarum.
De concussionibus quas barbari
reipublicę faciebant.
Quom̄ alexander antiochenus
ep̄s discordantē populū ad uni
tatem reuocauit ecclesię.
Quom̄ corpus iohannis constanti
nopolim fuerit reuocatum.
De laudib; theodosij minoris.
De miraculis contra p̄sas gestis.
De successione pontificum.
De uirtutib; adde apud p̄sas ep̄i.
De hormisdā apud p̄sas nobilis
simo confessore.
De samindē p̄sas confessore.
De beniamin p̄sico diacono ei
q; martyrio.

X

De theodoro antiocheno epō & theodoro mopsu esteno pontifice. De fine imperatoris archadij. *Explunt tituli. libri. x.*

De functo theodosio ei impio filij successerunt. Archadius in oriente. honorius autē in occidentē. Hoc tempore romanā damasus p̄sidebat eccliam. in alexandria. theofilus. hierosolimis iohs. flavianus antiochenā tenebat sedem constantinopolitanā q; nectarius. Igitur circa octauā diem nouēbri m̄sis eodē consulti. corpus theodosij delatū cū sollemni honore. ab ardio filio sepulture contradit. Post paucos uero dies id ē uicesima septima eiusdē m̄sis. etiā exercit⁹ qui cum impatore theodosio fuerat contra tyrannū reuēsus est. Et dū impator archadius scdm consuetudinē ad portas occurrisset exercitui remeanti. tunc milites rufinum p̄fectum imperatoris p̄merunt. Erat enī suspectus quasi tyrannidem posset assumere. Dicebant autē quia himos ipse in romanorū puincias euocasset. qui tē arme mā & partes orientis ualde uastabant. *Theoderitus.*

Honorius itaq; suscipiens occidentis impū. ludū gladiatorū qui dudū romē celebrabatur. huiusmodi causa remouit. Qdā

tilemachius conuisione monachica p̄ hac causa ab oriente uenit romā. Dūq; nefandū illud spectaculū ageret. & ipse intuit instadiū & descendens. nitēbae pugnantē adūsum se gladijs separare. Cumq; spectatores adūsum eū seuerent. & in effusione sanguinis grassarent. p̄uicorem pacis lapidibus occiderunt. Hoc agnoscens mirabilis imperator illū quidē inter uictores martyres numerauit. nefandū ū spectaculū prorsus abscidit.

Pauco tempore transeunte. etiā nectarius constantipolitani ep̄s defunctus est consulti cēsarij & attici septima & uicesima die septembri m̄sis. Mox q̄ studia generantur episcopat⁹ alijs aliū ordinari cupientibus. Nouissime ū placuit ut ab antiochia iohs euocaretur ecclie p̄b̄t. Erat eius doctrine fama mirabilis. Intra paucū q̄ tps cōmuni decreto omnū clericorū & laicorū. impator archadius euocauit eum. & p̄p̄t dignitatē ordinis cū ad eēnt ex imperiali iussione plurimi ep̄i. etiā theodophilus uenit alexandrinus. qui studebat qdē iohi detrabere. & isidorū suū p̄b̄rū ordinare. Diligebant enī eū qm̄ aliquando sustinu

erat p eo tale piculum. Cum im-
pator theodosius adūsus maxi-
mū tyrannū decertaret. theo-
philus p isidorū xeniamisit im-
patori. & duplices misit eplās.
mandans ut alias eplās n̄ um-
centi daret. Porro uictori & mu-
nera & alias porrigere litteras. has
dū isidorus portasset rome ueni-
ens. uictoriam sustinebat. sed non
diu latuit. Quidā enī lectoria-
piens eplās demonstrauit im-
patori. Quā obrem isidorus
terrore cōphensus in alexandri-
am fugit. celare uolens qd fue-
rat ei mandatū. Ob quā causā
isidorū theophilus diligebat.
uerū palatii iudices pposuere
iohm. Cūq; multi theophilū
accusarent. libellos adūsus eū
p diuisis causis p̄sentib; ep̄is ob-
tulerē. Tunc ppositus palatii
eutropius nomine sumens accu-
sationis scripta ostendit theophi-
lo dicens. Aut ordina iohem
aut accusationes uenient ad exa-
men. Hinc p̄ritus theophilus.
iohm ^{ordinauit} orauit ep̄m. Qui suscepit
episcopatū sexta decima die fe-
bruarij m̄sis. consulatu honorij
imperatoris & eutychiani p̄fecti.
Quia ū iohs uir fuit oīno p̄clar.
ex libris quos reliquit agnoscit.
cuius uia. genus conūstationē &
quēadmodū sit depositus. et

morte potius honorat exponā.
Iohs itaq; fuit antiochenus fili-
sedi & antuse nobiliū psonarū dis-
cipulus sophiste libani. & auditor
andragathi philosophi. Cūq; se
ad aduocationē ppararet. consi-
dāns molestias litigantiū iniustū
q; uite ppositū. potius elegit quie-
tē. Et hoc fecit emulat euagriū
qm̄ & ipse dū isdē studiis. eēt usus.
quietā magis secutus. ē. uitā. Mox
q̄ mutato schemate parit & in-
cessu. diuinis lectionib; incūbebat.
Et frequentius ad scām concur-
rebat eccliam. Hoc agens. p̄sua-
sit etiā theodoro & maximo qui
fuerant cū discipuli ei apud sophi-
stam libaniū. ut p̄positā relinque-
rent uitā. & simplice sequerent.
Quorū theodorus p̄ea ep̄s mopsue-
stene ordinat ecclie. maximū autē
seleucie isaurie. Tunc itaq; isti
fiunt discipuli in lectione diuina.
diodori atq; charterij. qui eo t̄p̄
sacris monasterijs p̄sidebant. S;
diodorus postea tharsisordinatus
ep̄s. multos conscripsit libros. sc̄s
ad litterā intuens scripturas.
Porro iohm de gentē cū basilio tē
ameletio facto diacono. & postea
cesarie cappadocie p̄sule consti-
tuto. zeno ep̄s a hierosolymis re-
uēns. lectore in ecclia antioche-
na constituit. in quo adhuc of-
ficio positus. librū edidit contra

X
iudeos. Post paucū uero temp^{us}
etiā diaconatū a meletio pme-
rens. de sacerdotio aliū fecit
librū. aliosq; plurimos expla-
nauit. Postea ū meletio incon-
stantinopolitana urbe defunc-
to recedens iohs a meletianis.
et neq; paulino cōmunicans.
tribus annis continue sub qui-
ete degebat. Postea uero pau-
lino mouente ab euagrio eius
successore prb̄t ordinat. Ante
episcopatū itaq; hoc m̄ conuer-
satus est. Fuit enī uir ut aiunt
ppter zelū castitatis seuerior.
et amplius quā habebat a iuuen-
tute sua. furorū magis quā reue-
rentiē se p̄bebat. Et ppter uite
rectitudinē incautus p̄spicere
de futuris ppter simplicitatē ū-
oris libtate pfusus. apud collo-
quentes n̄ mediocrit̄ utebatur.
docendo p̄cipuus. fiat. utilis ad
corrigendos audientū mores in
confabulatione ū arrogans a nes-
cientib; putabat. Cum q̄ talis
morib; esset. episcopatu suscepto.
maiori fastu quā debuerat utebat.
clericorū suorū corrigere uitā uolens.
Mor q̄ in ipso initio cū clericis asp̄-
underetur ecclie. erat plurimis o-
diosus et ueluti furiosū uniuersi
declinabant. Compellebat enim
eū ut om̄s offenderet serapio dia-
conus ei. qui aliquando p̄sentib;

clericis hunc ptulit magna uoce
sermonē. Nūquā poteris episcopo
hos corrigere nisi uno baculo per-
cusseris uniuersos. Quo dicto. maio-
ra contra eū odia concitata sunt.
Non p̄multū uero temp^{us} plurimos
clericorū p̄ diuisis exemit causis.
At illi conspirantes adūsus eū etiā
de rogationib; apud populos ute-
bantur. Quarū rerū faciebat ma-
ximā fidē eo qd̄ nec ullum secum
comedere pateretur. nec ipse ad
alium inuitatus accederet. Dicē
enī quidā. ppter ea noluisse eū cū
quocūq; comedere. eo qd̄ turpiter
manducaret escasq; p̄ciperet. Alij
ū ppter excellentē ciborū continentia-
m. hoc eum facere p̄dicabant.

Ego tamē a quodā **Sozomenus**.
uero ueraci referente audiui. qd̄
propter abstinentiā capite et sto-
macho sepe dolebat. et ideo pran-
diorum epulas euitabat. **Soctes**

Porro populus ppter sermones
quos in ecclia faciebat dilige-
bat eū. paruipendens acusatorū
uoces. Quales ū sint ei libri. non
oportet nunc dici. qm̄ legentib;
poterē indicari. Igitur dū clero
tantūm. eēt infensus machinatio-
nes contra eū n̄ omnino ualuerō.
Dū ū etiā plurimos p̄cerū obur-
gare cepisset. tē inuidia contra eū
maior accensa est. Et quidē pluri-
ma dicebantur. multā quoq; facie

bant audientibus fidem; **III.**

Eius derogationib; dedit augmentū omelīa contra eutropiū tunc plura. Eutropius enī eunuchū ppositus impatoris. & habens consulis dignitatē uolens in quib; dā refugientib; ad eccliam uindicare. studuit ab impatorib; legem poni iubentē. ut nullus ad ecclias confugeret immo qui dudū refugerant traherent. Sed dī secutū est repente iudiciū. Eratq; pposita lex. Post paucos ū dies cū ipse eutropius offendisset impatorē int̄ refugas erat apud eccliam. Ep̄s q̄ eutropio sub altare iacente nimioq; repulso timore. residens sup ambonē ū solebat p̄us facere consuevit sermonē. omeliā increpatoriā fecit aduersus eū. Unde magis plurimos offendeat eo quod homini in infelicitate posito. non solū miseratus non est sed etiā nec obiurgare desisteret. Igitur eutropiū tunc consularis dignitatē habentis. ppter quedā uicia caput impatoris iussit auferri. & ex ordine consulū ei nom̄ penitus ab rogari. Quā obrē theodozi solūm qui cū eo consul fuit nom̄ ascriptum ē. Idūsis igit̄ causis multos sepius fiducialiter obiurgabat. & plurimis erat odiosus. Unde theophilus alexandrinę ciuitatis ep̄s.

mor post ordinationē causas ei delectionis inquisiuit. E quibusdā parentib; de eo latenter obloquebat. multis etiā longe positus scribebat. Contristabat enī n̄ solum pfiducia iohannis. sed quia etiā ysidorū p̄brm suū ep̄m constantinopoleos ordinare non ualuit; **Theodoret?**

Sacerdotibus igit̄ ioh̄s ep̄s supplicabat ut scdm̄ ecclias uiuerent sanctio^{es}. Quas quicq; p̄uaricari p̄sumerent. eos ad p̄ncipem phibebat accedere. Dicebat enī quia nec deberent frui honore sacerdotū. qui eoz uitā contēperent imitari. Non solū enī p̄ uidentia urbis constantinopoleos habebat. sed etiam totius thracie que sex puincis ē diuisa. & que undecim administrationib; dispensatur. His legib; ordinabat etiā ponticā regionē. que totidē iudicib; gubnari dinoscitur. Cumq; cognouisset in phenice adhuc demonib; sacrificia ministrari. electos monachos & imperialib; sanctionibus coarmatos aduersus cultores destinavit idolorū. dans pecunias tēploz destructozib; erogandas. n̄ ex erario publico. sed quas a fidelissimis mulierib; oblatis sponte percipiebat; **v.**

Videns igitur etiā poplū ceteri

X
corum arrianis retrib; laqueatū.
et cogitans de eorū capiēda sa-
lute. consiliū huiusmodi ue-
nationis inuenit. Eiusdē nāq;
linguē prbros. diaconos. atq;
lectores fecit. et unā eis eccliam
dedit. Qua occasione multos eorū
cepit dū et ipse frequent̄ illuc
ire. et p̄int̄ptē celticū diuinas
lectiones exponeret. Hec q̄ int̄
ciuitatē crebro faciens. plurimos
ei gentis arrianorū ad apostolica
dogmata reuocauit. Apud scy-
thas autē quidā erant desidiū
salutis habentes. quo n̄ poterant
peruenire. Quod iohs agnoscens.
quesiuit uiros apostolico zelo fer-
uentes eosq; direxit. et desidanti-
b; salutis grām ministravit. Ego
autē etiā litteras ei legi ad leonti-
um an c̄yren̄ p̄sulem. quib; indi-
cauit. scythas fuisse conuersos. In
n̄ia puincia cognoscens in quibdā
uicinis martionis creuisse lan-
gore. scripsit ei loci pastorib; ut
eos pellerent. insup etiā p̄ncipi
phac causa p̄ferri petijt sanc-
tionem; VI.

Gaius quidā genere celticus
consilio barbarus studio ty-
ranmico uehement̄ elatus. eo temp̄e
cū. eēt magister militū multos
sue gentis. multos etiā romanorū
sub suo magisterio habens t̄rore
plurimis etiā ipsi p̄ncipi medita-

tionē tyrannidis inferebat. erat
q; arrianus. Is q̄ rogauit impa-
torē ut intra ciuitatē ei unā dare
eccliam. At ille eū se placare pro-
misit. Tunc euocans iohm eiq;
potentiā illius meditatāq; ty-
rannidē dicens. petebat ut data
ecclia ei refrenaret intentionē.
At ille uirtute fortissimus. noli in-
quit o impator hec p̄mittere neq;
scm̄ canib; dare. Non enī potō dō
benedicentes expellere. et scm̄ tē-
plū blasphemantib; iniuste cont̄-
dere. Neq; hē barbarū metuas im-
pator. sed ambos nos iube uocare
et sub silentio int̄nos quē dicunt̄
audi. Ego nāq; linguā illius sic
frenabo. ut n̄ p̄sumat petere quē
dari n̄ expedit. Hoc audiens
impator gausus ē. et utrūq; altā
die uocauit. Tē gainas petitionē
poscebat suā. iohs contradicebat
dicens. Non licet impatori pie-
tatē custodienti aliquid contra
mandata diuina p̄sumere. Cūq;
respondet ille quia oratorū et ip-
se habere deberet. iohs ait. Usiq;
tibi diuina domus apta est et
nullus te ^{uere} ueretur orare. At ille. Sed
ego inquit alterius sectę sū. et cū
meis unū templū habere depono.
Multos enī p̄ romana republica
labores assumpsi. et n̄ debeo in me
a petitione contēni. Cui iohannes
plurima inquit p̄mia et quē trans-

cedant tua certamina pcepisti.
Magister militū factus consulari
toga insup ordinatus. & oportet te
considerare qui dudū fueris. & q̄lis
in conspiciaris. et quē prisca paup̄a.
& quē moderna substantia. Quib;
uestib; utebaris antequā hystriū
transisses. & quib; nunc uteris con
sidera. Igitur quia pauci labore
maxima t̄ p̄mia contulerē. Ecce
ca honorantē te n̄ sis ingratus. His
sermonib; tantū ille doctor obstrux̄
os gaine eumq; compulit ut tace
ret; *Socrates.*

Igitur dū ginas adipisci deside
raret impiū. quid dudū de sua fi
de apud beatā martyre euphemiā
in calchedonia impatori archa
dio p̄misisset. diūsa consilia re
uoluebat. & in sua intentione
semp instabat. Dūq; p̄ diem ni
hil in urbe constantinopolitana
agere potuisset. machinatus est.
ut nocte barbaros mitteret qui
palatiū concremarent. Tē enī
ap̄te monstratū est quom̄ d̄s cu
stodiat ciuitatē. Nullis enī ab eo
barbaris ad incendiū atq; p̄das
anglōz turba apparuit armatorū
ingens corpus habentiū. Illi uero
putantes. eē. milites abscesserunt.
Cumq; hoc gaine fuisset nuntia
tū incredibile uisū est. Nouerat
enī quia cunctus exercit' p̄ciui
tates fuerat constitutus. Quap̄t

denuo futura nocte alios destina
uit. Cumq; idē ei renunciatū fuis
set. denuo enī anglī eandē inſionē
barbaris ostendebant. Nouissime
ipse egressus cū multitudine mi
raculi sumsit ex p̄menciū. arbi
tratus reuera quia p̄ diē quidem
lateret exercitus. nocte ū p̄ ei cu
stodia poneretur. Et ita dū intra
urbē nichil posset implere. egressus
ad thraciā. ap̄te hostilem mon
strauit intentionē; *Theodericus.*

Cum igitur aliquantulū tran
sisset temp̄. diū meditatā ty
ranndē ginas patefecit. Collec
to nāq; exercitu. p̄ thracias uniu
sa uastabat. Hec agnoscentes. et
iudices & populi t̄rebant. & neq;
repugnare illi quilibet p̄sumebat.
neq; apud eū legationē fungi. dū
aspitātē barbaricā formidarent.
Tunc q̄ tāquā metuentes relinq̄ns
impator iohi uiro sc̄ssimo onus
legationis imposuit. At ille neq;
illius resultationis memor. neq;
mimiciariū. quē hinc ex ortē
uidebantur alacriter est p̄fect'
ad thracias. At ille cognoscens le
gatu eiq; fiduciam p̄ pietate sic
licentē assumptā. occurrit ei lon
go itinere eiq; dextera suis oculis
circū posuit. Insup etiā suos filios
sacra eī genua osculari p̄cepit. Hui'
q̄ uirtutis iohs fuit. ut & ualde
tribiles humiliari coget & timere;

X

Ea tempestate *Socrates. vii.*
questio mota fuerat utrum d's
corpus est. & hominis habet sche-
ma. an certe incorporeus & schema-
te humano omnimodis alienus.
Ex qua questione contentiones &
certamina plurima surrexerunt.
alijs hoc alijs ad firman-
tib; aliud. Maxime tam-
simplices monachorum
corporeum & humane forme d'm. esse
iudicabant. Plurimi uero reprobantes
illos. d'm incorporeum. esse dice-
bant. & forma corporea segregatam.
Cum quib; theophilus quoque alex-
andrinus consonabat episcopus. ita
ut in ecclesia coram populo contra eos
qui humane forme d'm asseuerant
contenderet. & d'm incorporeum
suo dogmate definiret. Hec ag-
noscentes egyptiorum monachi ue-
nerunt alexandriam. & seditionem contra
theophilum uelut impium excitarent
ita ut eum occidere intererentur. Hoc
ille cognoscens. cogitauit quemad-
modum euitaret mortem. Quos sub
blandimento suscipiens. hec eis lo-
quutus est. Sic inquit uos uideo
sicuti dei uultum. Hoc dictum mo-
nachos a suo impetu reuocauit.
At illi. Si uere inquit dicis quod dei
uultus sic est sicut & noster anathema-
tiza libros origenis. Eripis enim
quidam aduersantem opinionem nostram.
Si enim hoc non feceris quem impi-
torum & deo rebellium sunt a nobis sine

147

dubio sustinebis. Ego inquit the-
ophilus quem uobis placent facio.
nolite in me seuire. Nam & ego
inimicus sum librorum origenis. & cul-
po suscipientes. Sic ergo monachos
declinauit. & forsitan ideo hec
questio actenus est ablata. Post
hec huiusmodi causa prouenit.
Egypti monasterijs quattuor
uenerabiles presbiteri uiri. dios-
corus. amonius. eusebius. eutychi-
mus germani. qui pro corporis ma-
gnitudine longi uocabantur. ser-
mone uitaque fulgentes. & propterea
apud alexandrinos egregij. sed
etiam theophilus eos honorabat episcopus.
Quam ob rem dioscorus uolens trac-
tum hermopoleos fecit episcopum.
Duos autem eorum rogauit ut habi-
tarent cum eo. & uir ut episcopus ipse
factosque clericos ecclesie economos
instituit. Cumque illi estuarent
cur minus propositum sue comisati-
onis implerent. & precedenti tempore
uiderent animas suas ledi dum
episcopus pecunia^{ofam} haberet uitam. & mul-
tum auri studium congregandi re-
pudiabant. esse cum eo. & deserto po-
tius habitaculo diligebant. Dumque
ille nesciens eorum uoluntatem eos
ad esse deposceret postea uidens
quia eis ipse potius displiceret.
iratus inireminabat eis. At illi
hoc paruipendentes. abscedunt.
Porro theophilus cum animo fer-

uens esset nifus est. ut uiros illos
qua posset arte ueraret. & frēm
interim eoz dioscorz habebat o-
diosum. Contristabat enī quia
eos turba diligeret & coleret mo-
nachorū. & sciebat quia eis aliū
nocere nō posset. nisi monachos de-
bellaret. Probauerat quoq; qd
crebro cum eis habito sermone
faterentur incorporeū esse dñm. &
nō humane forme ne forte necessi-
tate humane forme. humana
quoq; passio sequeretur. Ec cum
sic theophilus sciret. tñ ut se
iudicaret. quod bene p̄s p̄di-
cauerat immutauit. Mittens enī
in heremū plurimos monachoz
simpliciu & spiritali exercitatio-
ne carentiu est uenatus dicens.
nō oportere sequi dioscorz neq; fr̄s
ei dicentes incorporeū. eē. dñm.
Dñs enī scdm diuinā scripturā &
oculos h̄t & aures & manus & pe-
des sicut & homines. Dioscorus
autē ei; sequaces sequentes ori-
genē. dogma blasphemū intro-
ducunt. quasi dñs nec oculos nec
aures nec manus habeat neq;
pedes. Hac seductione mona-
chorū plurimi sunt decepti. et
seditio feruentissima suscitatur.
Sed exercitati uiri seducti nō sunt.
Simplices autē ardore fidei re-
pente contra fr̄s insurgunt. Et
facta diuisione alterutros impe-

tebant. Theophili sequaces ori-
genistas & impios appellabant
fr̄s. isti uero sequaces theophili hu-
mani formianos uocabant. Ob
quā rē orta inmani seditione.
theophilus cū armatorz multi-
tudine uenit in mtrā contra
dioscorū ei; fr̄s. At illi uir fuga
ualuerunt declinare pericula;

Dum hec in egypto VIII.
fierent. iohs constantinopo-
litanus doctrina florebat. & apud
cunctos fauorabilis habebatur.
Auxitq; p̄mus in nocturnis hym-
nis orationes ob huiusmodi cau-
sam. arriani secuti dictū ē. foras
ciuitatē collectas agebant. Sab-
bato autē atq; dñica int̄ portas
& p̄ porticus congregati. hymnos
& antiphonas ex arriano dogma-
te cōpositas decantabant. & hoc
maxima noctis parte facientes. di-
luculo cū ipsis antiphonis p̄ mediā
ciuitatē egressi p̄ arriani ad suā ecclā
concurrabant. Cumq; hoc crebro
quasi ad uitupationē orthodoxoz
facere nō cessarent. frequentē enī
etiā hoc cantabant. ubi sunt q̄
dicunt tria uirtute unū. Tunc
iohs metuens ne simplices huius-
modi cantib; traherent. instituit
suū poplū ut & ipsi nocturnis oc-
cuparent hymnis quatinus & illoz
obscuraret opus & fidelū p̄fessio
firmaret. Studiū q̄ iohis nimis

142
utile. cum turba piculisq; finitiuē.
Nam dū clariores hūmni omo-
usianoꝝ noctib; apparerent. fe-
cerat enī etiā cruceſ argenteaſ q̄
cū argenteis cereis portabantur
expenſas ad hec eudonia auguſta
p̄bente. Tunc arriam zelo tractuſ
que ad neceſ inſurgunt. Vna q̄
noctē facta congreſſione petra
fronte p̄cuſſuſ. ē. briſon eunuchuſ
auguſte. qui ad hūmnoſ. exiendoſ
fuerat deputatuſ. Sed etiā quidā
ex populo utriuſq; extincti ſunt
In hiſ motuſ impator. p̄hibuit ar-
rianos hūmnoſ publice decantare.

Dicendum tamē. unde **ix.**
ſumpſit initū. ut in ecclia
antiſone decantent. Ignatiuſ
antiochie ſyrie ecclie p̄aplin petri
ep̄ſ. qui etiā cū ipſiſ degebat ap̄l̄.
uidit angloꝝ uſione quom̄ p̄ an-
tiſoneſ ſcē trinitati dicebant
hūmnoſ. Iſq; modū uſionis an-
tiochene tradidiſſe p̄bat ecclie.
et ex hoc ad cunctaſ tranſiuit eccliaſ.

Fertur enī **Dozomenus.**

qm̄ int̄ alia ioh̄ſ etiā p̄ ſeueria-
no gabaleſi ep̄o odiū auguſte
conceperat. Iſ enī ſeuerianuſ et
antiochuſ p̄tolomaidiſ ambo elo-
quentiſſimi et corā ecclia docere
p̄parati. Venientiſ q̄ p̄uſ antioch
conſtantinopoli eloquentia p̄mo-
atq; pecuniis ditat̄. in ſuā reuſuſ ē.
ciuitatē. P̄ cuiuſ zelo ſeuerianuſ

poſt ea uenit. Videntiſq; ioh̄em frequē-
ter in ecclia. ſermone facto mirabilis
apparebat. Erat q; honorabilis apud
multoſ p̄ceres et apud ipſū impatorē
parit̄. et auguſtā. Cumq; ioh̄ſ p̄re-
xiſſet in aſiam huic cōmendauit
eccliam. Credebat enī ei blandimē-
tiſ quia eū reuera diligēt. At ille
magiſſe auditorib; cōm̄dabat. Qd̄
dū ioh̄ſ audiſſet ſerapione nun-
tiantē zelatuſ eſt. Reuſo q; ab a-
ſia ioh̄e contigit tranſeunte ſeue-
riano ut cuſtodio n̄ aſſurgeret
ſerapio. At ille ex aſp̄atuſ clamauit.
Si ſerapio clericuſ mortuuſ fuerit.
xp̄ſ in humanatuſ n̄ ē. Ob quā rē
accuſatuſ a ſerapione uelut inui-
roſuſ et in dñm blaſphem̄. ciuita-
te pulſuſ. ē a ioh̄e. Quod auguſta
cognoſcentiſ. p̄ familiareſ ſeueria-
ni mox eū a chalcedona fecit euo-
cari. Porro ioh̄ſ multuſ rogantib;
eū uidere refugiebat. donec in
ap̄loꝝ ecclia ei genib; poneret
auguſta theudoſiū filiū ſuum
ſupplicantiſ et ſepe conuiuant̄. ut
ſeuerianū ſuo reconciliante affec-
tuſ. **Soctateſ.**

Hicerea monachi ab heremo ad
conſtantinopolī ueniunt cū dioſ-
coro et fr̄ib; ſ. Cum quib; yſidoꝝ
qui theophili amiſſiſſim̄ dudū.
ob huiuſmodi cauſā poſtea fuerat
inimicuſ. Petruſ quidā archip̄b̄
alexandrine fuit ecclie. Hc theo

philus ab ecclesia odio faciente pre-
cit culpans eum quasi mulierem
quandam manicheam non primitus ab-
renuntiantem heresim. in comu-
nionem sacram suscepit. Cumque petrus
diceret se eam iussu theophili suscep-
sisse. illo negante ysidori testimo-
nium petrus implorabat. quia hoc
actum non ignorasset episcopus. Eo tempore
ysidorus romae degebat a theophi-
lo missus ad damasum. ut ei flau-
anum anchiochie reconciliarem episcopum.
Verum reuersus ysidorus petri res-
ponsione ueram esse firmavit dicens.
quia mulier manichea cum episcopo
fuisset uisione suscepta. Hinc
accensus theophilus. ambos ex-
pulsit ab ecclesia. Ob hanc ergo causam
ysidorus cum dioscoro et reliquis
constantinopolim uenit ut princi-
pi et iohanni ei facta narraret. Hec
iohannis agnoscens. honorabat prin-
cipio uiros eorumque fruebat orationi-
bus. communione uero sacra cum eis ante
causae cognitionem participari non uo-
luit. Nisi ita gestis. puenit ad the-
ophilum sermo falsus quasi iohannis fuit
communicasset et eis ferret auxilium.
Parabatque ut non solum de dioscoro et
ysidoro semel ulcisceretur sed etiam
iohannis episcopatu deponeret. Nisi
ergo ad singulorum episcopos ciuitatum epistolae
celans intentionem suam. culpans
tam origenis libros. Deinde e-
phiphanius cypri fecit amicum

cum prius eius fuerit inimicus tanquam
de dominus saperet. eumque formam
hominis habere iudicaret. Tunc ergo quasi
ex penitentia eius sepfessus est sequi
sectam. egitque ut synodus episcoporum
cypri celebraretur. quatinus libri
dampnarentur origenis. Porro e-
phiphanius propter nimiam sui reue-
rentiam atque simplicitatem circum-
uentus constituta synodo lectionem
librorum origenis interdixit. Nisi itaque
litteras ad iohannem monens ut se ab
origeni an dilectione suspenderet.
et synodo congregata quae pla-
cuerant etiam ipse firmaret. The-
ophilus igitur famosissimum ephipha-
nium circumueniens et agnoscens
sua uota perficere. etiam ipse collec-
tis episcopis libros clamauit origenis.
qui pene ante ducentos defunc-
tus est annos. non quia huiusmodi ha-
beret intentionem. sed studens dios-
coro etque nocere sequacibus. Iohannis
autem paruipendens quae ab ephi-
phamo et theophilo fuerant nuntiata
in doctrina ecclesiastica la-
borabat et in ea quidem florebat.
nichil tamen de his quae contra eum co-
gitabantur sepe curabat. Cumque
theophilus iam manifesto studere
uideretur ut iohannis episcopatu de-
poneret et etiam inimici iohannis the-
ophilum sunt secuti. et multi cleri-
ci multi per uerum palatium tempore inue-
nientes opportunum. nitebantur

ut synodus constantinopolitana fieret
contra iohannem. et hoc tam episcopis sibi mor
qua uerbis mandabant. Auxit ergo
odiu iohanni causa seueriani et
antiochi episcoporum que super relata est.

Post paucum uero tempus episcopus **xl.**
ephiphanus constantinopo
lim uenit portans damnationem
librorum origenis. Quibus non quidem
ipsi originem excommunicatum de
creuerant. sed libris tantum derogau
erant. Egressus ergo ad basilicam
sancti iohannis miliario ab urbe septi
mo constituta et collecta ibidem
celebrata. ordinatoque diacono.
rursus uenit in ciuitatem. Et in
uocationem quidem iohannis declinauit
causa theophili in propria uero mansio
ne habitare magis elegit. Et uo
cans tunc presentes episcopos. damnationem libri
origenis legebat eis. Et quidam
habentes ephiphanius reuerentiam
sub sebebant. plurimi autem
hoc facere recusabant. Quorum
fuit etiam theotimus synchis presul
qui ita respondit. Ego inquit
o ephiphani neque ei qui dudum
bene requieuit iniurias infero.
neque blasphemiam temptare presu
mo. damnamus ea que priores nostri
respuere noluerunt. Unde neque
malam doctrinam in libris origenis
legit et ecclesiasticas expositiones
ostendit ac per ea precedentis dicebat.
Qui his contumelias inferunt nes

ciunt semetipsos. Hec ergo theo
timus uite rectitudine formosissi
mum ephiphanius respondisse fertur.
Sed quoniam detractatores plurimi
subripientes ueluti blasphemum
respuunt originem. pauca de his
dicere non uidetur absurdum. uiles
homines et qui per semetipsos neque
unt apparere uitupando melio
res esse se aliquid conantur ostendere.
Hoc passus est primo methodius
hycy olimpi ciuitatis episcopus. deinde
eustathius pauci presul temporis.
et per eum appollinaris nouissime the
ophilus. Isti derogabant orige
ni et taliter ob aliam causam ad accu
sationem eius accesserunt. Methodius
igitur cum multum derogasset per mitem
originem. per ea uelut ex penitentia
miratus uirum in dialogo quem at
titulauit. **enomen** sic ait. Sed quid
amplius ego de illorum querimo
nijs factis contra originem loquar.
Dum enim culpant eum per quibus pu
tant causis et nichil quasi male
credentem de sancta trinitate reperiunt.
ostendent in eo magis pietatis
et rectitudinis testimonia phi
bere. Athanasius autem defensor
niceni concilii libri propriis contra
arrianos uoce clara teste sue fi
dei hunc uirum uocat illius libros
coniungens suis. et hec dicens. in
rabilis inquit et laboriosissimus
origenes. hoc de filio dei nobis

esse conspicio. Tunc perferens libros eius origenis

testimoniū phibens ait coeternū
eū asseuerans pat. Ignorant q̄
semetipsos derogatores origenis.
etiā laudatōrē ei athanasii blas
phemantes. Hec de origine dic
ta sufficiant nē sequam̄ historā.
Iohannes iḡ constantinopoleos **xii.**
indignat̄ n̄ ē. cur absq; regulis
in ei ecclesia ordinationē fecerit e
phiphanius. s; tñ rogabat ut int̄
epōs cū eo maneret. At ille nec
manere secū eo nec orare respon
dit nisi dioscor̄ & qui cū eo erant
urbe depelleret. & ipse in librū
origenis dānationē sub sc̄beret.
Iohē hec facere diserte & dicen
te n̄ oportere ante catholicā cogni
tionē aliqd̄ facē petulant. ad hoc
consiliū ab inimicis iohis ephi
phanus instigat̄. Cum ēēt in a
ploz ecclesia celebranda collectio.
pcedere faciunt ephiphaniū &
corā omni poplō origenis dānare
libros. & adiudicare dioscor̄ ei q;
sequaces. simul quoq; derogare
iohi ut ut eoz defensori. Hec iohi
nuntiant̄. Altā ū die dū iā ueniss;
ephiphanus ad eccliam. hec pse
raphionē ūba mandauit. Cont̄
regulas multa gēssit. o ephipha
ni. p̄mū quidē quia ordinationē
fecisti in ecclesia sub meo iure con
stituta. Verinde quia me n̄ iuben
te. in eis auctoritate p̄pā sacra ce
lebraſti. Rursus quia inuitatus

excusasti. & nunc denuo in te ipse
confidis. Quā p̄t obserua ne t̄ba
nascat̄ in poplō. & huius rei picl̄m
ipse suscipias. Hec dū audisset e
phiphanius ab ecclesia formidatus
abscessit. Cumq; reūsurus. ēēt ad
cyp̄rū ferunt quidā hec eū man
dasse iohi. Spero q̄ n̄ mouari se p̄s.
At ille remandauit. Spero te ad
tuā patriā n̄ redire. Hec utrū ūe
dicta sint nescio. Ambo tñ hunc
habuere finē. Nam nec ephipha
nus uiuus puenit ad cyp̄rū s; in
naue defunct̄ est. Et iohis p̄pau
lulum episcopatu depositus est;
Cumq; ephiphanius **xiii.**
discessisset. puenit ad iohim
qm̄ eudoxia augusta eū cont̄ iohis
armasset. Et hinc accensus lingue
ub̄tate sermonē fecit in poplō. cunc
tarū mulierū uitupatione plenū.
Hunc sermonē popl̄s omnis attri
puit. q̄si cont̄ augustā platus. ēēt.
ita puenit ad aures impator̄. Qd̄
augusta cognoscens. uelut iniuriā
suā narrauit impatori. dicens illi
ēē. magis contumeliā q̄ ei uxori fie
bat. Quā obrē gestū. ē. ut theophil̄
cont̄ eū quā uelocit̄ synodū cele
braret. qd̄ etiā seuerianus simul
agebat. Erat enī adhunc inimic̄.
Int̄ hec theophilus uenit multos
simul epōz mouens. Confluebant
iḡ plurimi iohis inimici. Aderant
etiā quos ep̄atu remouerat. Om̄s q̄

concordit in calchedona conueniē:
ubi tē erat ep̄s quirinus. multa cont̄
ioh̄m loquens impiū eū sup̄būq;
uocans. Ep̄i ū delectabant in talib.
Porro maruthas mesopotamenus
ep̄s nolens c̄yriū calcavit tē pedē
de ille dolore constrict̄ constantino
polim cū ep̄is transire non potuit.
aliq̄ sunt transuecti; *Sozomen.*

Postea ū cū dolore laboraret. ei
crus frequent̄ abscisū. ē quia
putredo pene omne corp̄ ei inua
ferat. & pedē aliū iam serpebat. Is
q̄ p̄ paululum temp̄is ē defunctus.

Theophilo autē *Socrates.*
ab alexandria ueniente null̄
occurrit nec sollēi honore potit̄ ē
Erat enī aptissimus inimicus. S;
alexandrinū nauit̄ qui tē ueniant
cū frum̄tis occurrentes. eū fauora
bilē suscepunt. Cumq; uenissē
constantinopolē. refutauit in ecclā
int̄ire. s; in una domo augustaz
uocabulo placidianā tē habitauit.
Hinc q̄ cepunt cont̄ ioh̄m mouē
causas. & non iā de libris origenis
memoria ferebat̄. s; has accusatio
nes inlicitas excitabant. His ita
p̄paratis conuenientes ep̄i in sub
urbano calchedonensi qd̄ rusini
nomine uocitat̄. ubi. ē. in honore
pet̄ & pauli ap̄loz basilica consti
tuta. euocauer̄ ioh̄m sacis factu
rū p̄ quib; accusabat̄. Jusser̄q;
ut cū eo uenirent seraphion. & ti

grius eunuchus p̄b̄t & paul̄ lector.
Isti enī simul accusabant̄. Cūq; ioh̄s
euocantes uelut inimicos refutaret.
uniūsalē synodū fieri p̄clamauit.
At illi nich̄ morati quat̄ eū euoca
uer̄. Qui cū noluisset occurrere.
s; synodū fieri p̄clamar̄. dāna
uer̄ eū in nullo culpantes. n̄ quia
uocat̄ noluit obedire. Dūq; hoc fu
isset circa uest̄a nuntiātū. popl̄s
ad seditiones maximas excitat̄ est.
& nocte concurrentes eū trahi ab
ecclā n̄ sinebant. sed clamabant.
ut apud maius conciliū de eo agi
taretur examen. Porro iussio p̄n
cipis imminēbat uelocit̄ eū eici.
& exilio deportari. Hoc agnoscens
ioh̄s. tēcia dānationis die circa me
ridiē semet ipsū popl̄o ignorante
contradidit. Cogitabat enī ne ul
la p̄pt̄ eū seditio nasceret̄. Et ille
quidē exilio ducebatur. In popl̄o
autē sedicio importabilis. ē exorta.
ita ut etiā multi inimicoz ei mi
sedia mouerent̄. dicentes eū ca
lūniā passū quē paulo ante desi
derabant uidē depositū. Quā
obrē clamabant om̄s cont̄ p̄nci
pē atq; conciliū sacerdotū. et
maxime cont̄ theophilū. Non enī
ei machinatio iā poterat latere
que multis quidē indicis appa
rebat. maxime quia dioscoro eiq;
fr̄ib; mox p̄ ioh̄is deiectionē cō
municauer̄. Tē iḡ etiā seuerian̄

in ecclesia docens. iohi derogabat di-
cens. Et si in nullo alio uicupandus
iohs. Est eius tam supbia crim.
dāpnationi sufficiens. Omnia
nāq; peccata remittunt homin-
b; supbis autē d's resistit. sicut scē
scripturę dicunt; **XIII.**

Quia igitur in mīsa seditione
poplō discurrente & ad ipsa
regalia pclamante augusta pmo-
ta rogauit impatorē ut eū reuē
piperet. Missio iḡ tē eunuchō
brefone. etiā necessitas iohi nolen-
ti ut in ciuitatē ingrederet iposi-
ta est. Eo si quidē remeante. cū
multo ei honore ad ecclesiā plebs
occurrit. Et mox ut iohs ingressus
ē rogabant ut in episcopali sede
resideret. & poplō orationē pacis
impenderet. Quo resutante atq;
dicente quia hoc oporteret iudi-
cio fieri synodali. & eos qui dāp-
nauerant suā sententiā reuocare
accendebant omīs uidere eū in
loco ppo residentē & ūba doctoris
audire. Quilicet diu tardaret
pualuit tam poplō. & eū in sede
residere episcopali coegit. Et
consuecte orationē pberē pacis.
Coactus etiā sermonē fecit in ppo.
Hec causā aliā pbiuit inimicis occa-
sionē. & p mū quidē de heraclide
ordine cont eū moū dicebat theo-
philus questionē ut iohm de qe
reioctio erat deponeret. Verum

heraclides nāderat. Judicabatur
autē ueluti p'sens quasi quosdā
iniuste cecidisset. cathemisq; uinc-
tos misisset in pōpā ephesi p me-
diā ciuitatē. Cumq; pars iohis
diceret auditoriū debere iuste
constitui. alexandrinū contende-
bant ut heraclidis accusatores
susciperent. Hinc ḡ seditio & ce-
des int constantinopolitanum
poplū & alexandrinū uehemē. ē.
exorta. Obquāre plurimi uulna-
ti. pauci etiā mortui sūt. Hec uidēs
cheophilus repente diffugit in a-
lexandriā. qd etiā alij fecerūt epī.
p't paucos qui psonā iohis amplex-
tebant. His ita gestis rep'hensibilis
cheophilus. ē inuentus cuius auxit
inuidiā qd rursus origenis libris
incūberet. Qui ab aliquo fuisse
interrogatus quom ea que ab dica-
uerat rursus amplexerēt ita res-
pondit. Origenis libri similes sūt
prato florib; uniu'sis pleno. qd qd
ḡ in eis bonū inuenero. hoc de-
cerpo. Siquis ūm spinosū occur-
rerit hoc quasi pungat omitto.
Hec ḡ cheophilus nō considerans
salomonis sapientissimi ūba di-
centis. quia ūba sapientiu sicut
aculei sunt. Ob hanc ḡ causā apō
omīs cheophilus rep'hensibilis ui-
debat. Porro dioscorus hermopo-
leos ep's p paululū fugē theophi-
li. mortuus est. Claraq; sepultus

in basilica apud licem constitu-
ta ubi propter iohannem synodus
fuerat celebrata; *Theodericus.*

Missus ergo tunc iohs exiliū
ad officium habitabat ponti-
quod uocatur hieron. Cumq; p
noctē terremotus ciuitatē regiā
inuasisset. legati matutino q̄r
mittebant ad eū rogantes ut ue-
locit̄ reuēteretur ad ciuitatē. &
orationib; ei p̄cula remoueret.

Sed alij p̄ illos & rursus alij desti-
nati sunt. Ita ut legatis bos foris
impleret. Quod dum fidelissimū

populus agnouisset fluct̄ p̄pon-
tidis nauib; ē optus. Om̄s enim

Iocurrerēt cereos & lāpades accen-
dentes p̄ reuisione pastois;

h̄cerea cum theophilus *Sozomen.*
nauigio in hierapolim aduenisse
mortuo ei ciuitatis ep̄o nil āmo-
nē monachū elegerēt ciues. At ille
cū crebro refugeret ei theophilus
sua debat ne sacerdotiū refutane.

Tunc ille p̄misit dicens. Q̄as quod
dn̄o placet implebit. Al̄cā ū die

uementes ad cellā ei cogebant eū.
Tunc nil āmon prius inquit orem.

Quod dū theophilus laudasset.
simul orabat. Nil āmon autē re-

pente terminū uite cum illa ora-
tione suscepit; *Socrates. xv*

Iohannes itaq; doctrinis occupaba-
tur. Ordinauitq; seraphionē he-
racle thracensis ep̄m. unde cont̄

eū manus odiū excitatur. Post pau-
lulum nāq; hec contagisse noscēt.

Auguste eudorie statua argentea
constitua ē in colūna porphyrea

clamide circūamicta. Eratq;
posita nec p̄ime nec longe ab

ecclia sophia quā platee t̄m̄
diuidebat iter. Illic q̄ consuece

latus publicus occurrebat. Porro
iohs ad iniuriā hoc arbitrat̄ ecclē

consueca fiducia rursus suā arma-
uit linguā. Et cū oporteret p̄nci-

pes supplicationis ūbo deflectē.
ut atali lusu recederet. Hoc n̄ fec.

s; impetus sui usus eloquiū. ui-
bentes fieri calia lacerabat. Du-

gusta ū rursus ad suā hec trahe-
bat iniuriā. Et denuo p̄pabat

ut adiūsus eū synodus celebraret̄
ep̄oz. Hoc sentiens iohs illā famo-

sissimā in ecclia p̄tulit omeliā
cuius initū est. Rursus herodi-

as uesant rursusq; turbatur.
Denuo saltat denuo caput iohis

in m̄sorio concupiscit accipere.
Quod factū. amplius ad iracundi-

am accendit augustam; *H̄cerea quidā Sozomenus. xvi.*

homo comp̄hensus ē qui iohm
uolebat occidere. Traditusq; ad

supplicium p̄fec̄ to a iohē
ne p̄miretur erept. ē.

Postera ū die etiā helpidū
p̄bi seruus. cursu in ep̄m accedns

eum interimere nitebat. Et dū

611
a quodā teneretur: & ipsum re-
pente percussit. Simul & aliū
adstantē & tūm. Tū clamore
facto multis conuenientib;
plurimos intemit. Nouissime
tentus & traditus ē. Ex illo tēp-
iōhm popl's custodiebat noc-
tib; & dieb; ad eius circum-
sedentes domum; *Socrates.*

Post paululum ū. *xvii.*
aderant epī. leontius an-
cyre galatie amomus laodo-
cyre breson thracie philippensis.
acañius berie syrie. & alij qdā
his p'sentib; accusatores prisci
denuo mouebant. Iohs itaq;
confidebat in talib; rogans
ut accusatio decent flagitaret.
Cumq; supuenisset festiuitas na-
talis saluatoris impator sollempnē
ad ecclīā n̄ occurrit. s; mandauit
iōhi quia n̄ ei cōmunicaret nisi
criminib; pri exueret. Cumq; p-
secutitatē iohis accusatores eius
ualde p'terent p'sentes epī. nich
aliud requirebant n̄ quia p depo-
sitionē n̄ decreto concilij resedis-
set in sede. Cumq; ille responderet
quia. lxx. epī cōmunicantes ei de-
creuissent. leontius. & alij recla-
mabant. **S;** plu-
rimū te **O** iohs deposuerit.
Cūq; de- **n**uo iohs hanc
regulā n̄ orthodoxorū ecclīe s; eē.
firmaret arrianorū. Nā in anthio-

chia congregati p dānatione fidi.
de consubstantialitate plate oclio a-
thanasij hanc regulā p'tulerūt. Tē
illi n̄ recta satisfactione condēpna-
uerūt eū. n̄ intelligentes quia dum
hac regula uterent. athanasij qd;
deposuerūt. Hec acta sūt circa festiui-
tatē pasche. Mandauitq; impator
iōhi n̄ se posse ad ecclīā uenire. quia
eū duo concilia condēpnassent.
Vacabat q; iohs. & nequaquā in ecclīā
descendebat. Nox igit om̄s ei fauen-
tes ab ecclīā recedentes. pascha quid
in thermis q; constantianis uocant
celebrauerūt. Cum quib; plurimi
epoz p'biroz & sacri ordinis clericorū
cōmoti sunt. collectiones seorsū p
loca diuisa celebrantes. Vnde etiā
iohitē uocati sunt. Porro iohs duo-
b; m̄sib; nusquā pcessit donec p̄n-
ceps eū duci iuberet exilio. & ille qdē
tractus ab ecclīā ducebat. Quidā
ū iohitarū ea die ecclīā incenderūt.
Qua ardente flans uent' etiā basi-
licā senatus parit' cōphendit.
Quod actū ē. incelsima die ianuarij
m̄sis consilatu honorij sexto & aris-
temis. Ob quā rē optat' pfectus urb
cū paganus. eēt. odio xpianorū plu-
rimos iohitarū diuisis tormentorū
generib; lamauit. *Theodericus.*
Iohannes igit n̄ solū ciuitate *xviii.*
pulsus ē. sed etiā in quandā parui
lam ciuitatē atq; desertā armenie
cucusso destinatus est. Inde rursus

ad p̄tyuntē ubi fines sunt ponti-
impūq; romani que loca crudelib;
barbari sunt uocati. Sed clement
dn̄s n̄ p̄misit uictorē athletā p̄ loca
calia diu morari; *Sozomenus.*

Iter hec innocentius romanū an-
stes. audiens de ioh̄e & moleste fe-
rens uolensq; generale celebrari con-
ciliū. scripsit ioh̄i. & clero constanti-
nopleos. qđ n̄ oporteret ioh̄i suc-
cessorē dari. nec eius clero alio pa-
tere pontifici. Quas p̄litatis causa
n̄ transtuli. Aliunt enī ioh̄m cū eri-
lio duceretur. puisionē cognouisse
diē qua moritur. ēēt. ostensa sibi a
basiliſco martyre incomamis. Vbi
cū ēēt. itinere fatigat. dolore capitis
n̄ ferens et ardore solis uitā languo-
re finiuit; *Socrates.*

Quarta decima die sept̄b̄ m̄sis.
consulatu honori septies et
theodosii secundo; *Theodericus.*

Huius ḡ inuistiue causas. *xx.*
abominati sunt p̄cipue europe
pontifices. ab eorū nāq; se suspendere
cōmunionē parit̄ om̄s ill̄yrici eius
partis effecti sunt. Orientales autē
plurimi quidē iniusticiā declinaue-
runt. corpus tamē eccl̄ie diuidere
noluerunt. Verū moriente illo oīū
doctore t̄rarū. n̄ p̄us occidentales
ep̄i eḡyptiorū & orientalū bosſoren-
sum atq; thiacensium sunt āplēni
cōmunionē. quā illius sacratissimi
uiri nom̄ int̄ p̄cessores poneret̄ ep̄os.

Et acacium quidē qui post eū or-
dinatus est nullo habuerunt ser-
mone dignū. Atacū ū arſacij
successorē legationē crebro mit-
tentē & pacis pignora postulante.
diptacis scripto iohannis nomine
postea suscepunt; *Sociates xx.*

Transactis itaq; dieb; paucis. ar-
ſacius constantinopoleos or-
dinat̄ ep̄s nectarij fr̄ ualde lon-
geius et ultra octoginta annorū.
qui mansuetissime nimis rege-
bat episcopatum; *Sozomenus.*

Quius opinio derogauit p̄ea
quod de ioh̄is amatorib; a-
gebatur. Nam dū arſatio com-
municare nollent nec orationē
habē cōmunē s; sicuti dictū ē.
seorsū & p̄ loca secreta ultima
ciuitatis sacra celebrarent.
hoc ille renuntiavit impatori.
Cumq; iussisset ut eos manu
militari turbaret lapidib; atq;
fustib; poplū conūcit infugā.
nobiliores autē & p̄iores in
amore ioh̄is. redegit in carcē
Porro milites ut assolet accep-
ta fiducia. p̄dā circa mulierū
ornam̄ta faciebant. zonas au-
reas dextrās. monalia. lauato-
ria. anulos. diademata. et
cū ipsis aurib; earū auferen-
tes in aures. Ob quā rē turba
maxima & gemitus in ciuita-
te puenit. Hec sic tamē illi af-

fectum deposuere iohis. Verū pu-
blice plurimi conuenire. nec in
platea nec in balneo psumebant.
quib; etiā erat domi quoq; manē
piculosū. ita ut ciuitatē declina-
rent. Multi siquidē viri plurime
q; mulieres nobili genere pcreate
uirginitate atq; uirtute uite lau-
dabiles fuerunt; *Socrates.*

Eo tempore etiā grando uehe-
mens constantinopolī & circa
eius suburbana descendit. Quod
actum ē. eodē consulatu honorū
serto & aristene die trecesima sep-
tembri m̄sis. quod dicebant dei
iracundia gestum. eo qđ sine iu-
dicio iohis fuerat condēpnatus.
Quib; ubi crematū dedit mors
auguste continuā subsecuta. Q̄ta
namq; die post grandinem est
defuncta; *Sozomenus.*

Tunc enim & cyrinus calcedo-
nensis ep̄s qui iohannē crebro la-
cerauerat fecto pede defunctus est.

Alij tamē dicebant *Socrates.*
iohim hoc iuste p̄pessum. eo quod
multas ecclesias nouatianoz quarto
decimanorū & aliorū tulisset here-
ticorum; *Sozomenus. xxi.*

Eo siquidem temp̄e quidam
lector eutropius ē detentus.
quasi & ipse in ecclesiā misisset ignē.
Qui dū multa fuisset torm̄ta p̄pess.
reductus in carcerē p̄ paululū. ē
defunctus. Quid aut de eo contige-

nt. existimo esse memorandū. Qdā
uidit in somnis adstasse altari ui-
rū pulchritudine & magnitudine
decoratū. quasi in honore mart̄ris
stephani consistentē. & quasi cogi-
tantē eo quod boni uiri nusquam
inuenirent; atq; totā se circuire ci-
uitatē. & nisi eutropiū nullū p̄mit-
tente inuenisse. Cumq; is qui uiderat eui-
gilasset. sōnium retulit fidelib; uiri.
Deinde requirens eos quia p̄fecto cō-
p̄hensi fuerant & ūberib; macerati
inuenit eutropiū eiq; retulit uisio-
nē. At ille fletu orationē sibi dari ab
eo qui uiderat implorauit. Cumq;
diuinos p̄fectus affligeret. nec p̄sonas
incendij repperet. etiā mulieres q̄s-
dam tenens suadebat ut ep̄i cōmu-
monē amplecterent; arfactū. Et mul-
te quidem declinauerunt. Olim-
pias autē iniustū credens nequitie
satisfacere; dicit. Adice m̄ calūnia-
tores & uiolentas maiores impone-
m̄ ū fas non. ē cōmunicare & ea facē
que p̄s n̄ licet p̄petrare. Quā dum
nequisset declinare p̄fectus ut com-
municaret arfacto; tē dimissā & p̄
paucū thecā multo nudauit auro.
Hoc m̄ credens ei frangi constantiā.
Eo tempore cygrius p̄b̄t ueste nu-
datus & dorso cesus. ita tensus ē ut
pedum ei ac manū articuli sol-
uerentur; *Socrates. xxii.*

Arsacius itaq; cum paucū uinisse
tempus. defunctus ē consulatu

X
sequenti stiliconis secundo & antemio undecimadie nouēbri mēsis. Quomoriēte de episcopatu constantinopolitana magna cepit. eē. contentio. Et ppter ea cum quattuor uacassent mēses. sequenti consulatione archadi sexto & pbratius ordinat ep̄s. genere armemius habitu monachus a iuuentute sua naturali sapientia decoratus; *Sozomenus.*

Interea cum sirycius quinq; *xviii.* annis romanū rexisset ep̄atū anastasiū ei successit. Post quē innocētiū pontificatū iura suscepit. Defunctus quoq; ē. etiā flauianus. n̄ consentiens in dāpnatione ioh̄is. Flauiano moriente porphyrius antiochenū suscepit ep̄atū. Et qm̄ plurimi cont̄ ioh̄m consenserant. ppter ea inconstantinopolitana urbe multa diuisio facta ē. Ita ut missas apud semetipsos plurimi celebrarent. & scandala puenirent. qm̄ ppter grām arfacij atq; porphyrii nec n̄ & theophili alexandrine ciuitatis ep̄i. dudū studio p̄cerū posita lex fuerat. iubens om̄s in eccliam conuenire & qui non cōmunicarent. p̄cul expellerentur; *xxiii.*

Eo tempore. cū discordia sacerdotū etiā respublica magnis concussionib; turbabat. Humi nāq; transeuntes histriū. thraciā deuastabant. Isauri quoq; latrones maxima multitudine congata

usq; ad carenos & phemiciā uenientes. urbes & uicos in medio positos populati sunt. Pidem temp̄ stelichō magister armoz. erat apud honorii magna p̄dictus potestate. habebatq; sub se romanorū plurimos atq; gentiliū qui contractis inimicitijs cū archadi ducib; cogitabat congregari cont̄ eos. Tunc q̄ agnes cū honoro. alariciū regē gothorū fecit ordinari magistrū militum. Et accessit adiutus illyricū ei q̄ ioiū p̄fectū constituit. ut arma cont̄ romanos attolleret. ac puinciales honoz subderet ditioni. Et cū alaricus barbaros sub se constitutos & p dalmatias habitantes congregasset uenit. ad epirū. Vbi multo temp̄ commoratus. reuulsus ē in italiā. quia cū discedere uoluisse honoz litteris est decentius. sicut ipse confessus est; *Theodericus.*

Ea tempestate cyrillus *xxv.* theophili consobrinus. alexandrinū suscepit ep̄atū. Hierosolymoz ecclie p̄sidebat ioh̄s uir mirabilis successor cyrilli. Antiochie autē alexander uir sermone doctus. & uirtute ostendens magnis opib;. Is em̄ porphyrio succedens qui p̄ flauianū fuerat ordinatus. multa reliqua monum̄ta clem̄tie. Flauianus equidē sapientie subtilitate florebat. Porro sacratissimū alexander consulationē sūmaq;

philosophia eloquio & plurimis bonorum
beneficiis habundabat. Is namque etiam
patre eustachii quia dudum paulinus
flectere non potuit nec pullum euagrius
precibus; usus cetero corpori copulauit. Ex
quo festiuitate quam similem nemo potuit
aliquando uidere. Nam dum omnes fide-
les fuisset sacerdotes simul & populus
uenit ad locum ubi eustachiam congre-
gabatur. Simulque psallentes & unum
canticum sub quadam congruentia pre-
dicantes a porta ultima ciuitatis usque
ad maiorem ecclesiam totam plateam comple-
uit hominibus; & ostendit flumen ra-
tionalem & instar fluminis decurren-
tis. Hec iudei uidentes & arriani.
& parue relique paganorum. ingemu-
erunt. considerantes alios fluuios
in mare ecclesie concurrentes. Is quoque
pontifex. iohannis magni uocabulo
in ecclesiasticis diptychis primus
inseruit; **XXVI.**

Huius doctoris relique sequenti
tempore in regiam deuecte sunt
ciuitate. Rursusque fidelissimi populi
per pelagus quasi per terrarum currentem
das. bossorum lampadibus; & cereis oble-
uauit. Hunc quoque thesaurum illi ciui-
tati modernus theodosius recondi-
dit impator qui sui aui & uocabu-
lum sortitus. est. & pietatem seruauit in-
uolabilem. Is in eius loculo defigens
oculos atque frontem. per archadio & eu-
doxia genitoribus supplicauit. ut
ignorantem delinquentibus ueniam con-

donaret. Dudum enim morantur sunt ei
parentes. hunc orfanum relinquentem.
Sed patrum & progenitorum deus ex pimentis
pupilli eum sentire non potuit. Nam &
per nutrum fecit. & sine concussione
meum custodiuit eum impium. atque ty-
rannorum consilia reseruauit; **XXVII.**

Is enim beneficiorum semper memor. ho-
norat beneficium largitore. Habebatque
participes hymnorum sorores. seruantes
consolationem uirginitatis. & epu-
las maximas iudicantes sacrorum me-
ditationes eloquiorum. thesaurum ina-
dibilem estimantes. manus egentium.
Verum ipse princeps multis precibus ad-
ornatur. Maxime ubi clementia mansue-
tudine animi tranquillitate. nunquam
recipiens tempestatem. fide uera atque
probali. cuius indicium nos conuenit
ostendere manifestum. Quidam uir con-
solatione quidem monachica sed aspiat
consilio adiut impatorum. per aliquam causam
rogans. Cumque hoc crebro fecisset nec
ea per quibus postulauerat impetrasset.
eum ab ecclesiastica communione prohibuit.
& imposita ei obligatione discessit. Ve-
rum fidelissimus impator ad palatium re-
uersus tempore perinde adstantibus; personis;
ait. non se sumptuum cibum nisi per eius
vinculum solueret. Ob quam rem misit
ad ciuitatis episcopum rogans ut iuberet ei.
qui ligauerat quatinus eius vincula resol-
ueret. Cumque dixisset episcopus non debere
quolibet obligationem recipere. & man-
dasset quia solutus esset. ille tamen ei

X

157

n̄ suscepit solutionē. donec qui ligaue-
rat multo labore requisitus ei comu-
monē quā phibuerat redidisset. Idol-
oz q̄ templa que fuerant derelicta.
a fundamentis euelli fecit ut postea neq;
uestigium erroris p̄stari repperirent.
Hunc enī sensū etiā in sua lege cōscripsit.
Quando q̄ iohānes dux scythie transi-
uit hystriū. & cū in numero exercitū
uehementē thracias populatus. ē. & ipsā
q̄ regiā ciuitatē obsidere se & subitē
minabat. sup̄nis iaculis atq; fulmi-
nib; cū maiestas diuina pcutiens. &
ipsū & omnē simul concremauit ex-
ercitum; **XXVII.**

Tale aliquando a dño eius consolatore.
etiā partico p̄lio gestū est. Nam
cū illi romanos uacare cognouissent.
et ciuitates inconfinio constitutas de-
bellarent. pacisq; pacta transcendit.
uastatis finib; nemo ferebat auxiliū.
Impator nāq; de pace p̄sumens. duces
& milites ad alia bella direxerat. Tū
q̄ imbre uehementissimo & grandine
deposita. ultius eos d̄s accedē n̄ p̄mi-
sit. equozūq; ligauit cursū. ita ut
uiginti dieb; totidē ambulare stadi-
a n̄ ualere -nt. Duces uemen-
tes & con- gregantes exer-
citū p̄mo bello obsidente
urbē impatoris uocabulo nominatā.
repti sunt inuenta. Cum enī hi plus
quā triginta dieb; goro romanus rex
p̄dictā obsideret undiq; ciuitatē. &
multa machinamēta construeret.

turrel contra muros ciuitatis excelsas
edificaret. Solus enim omnis sacratis-
simus ei ciuitatis. ep̄s restitit. & im-
petū molimur eoz machinasq; des-
truxit. Et licet duces n̄i hostibus
bellando cessissent. & obsessi ciues
resistere n̄ auderent. iste solus pug-
nando sine uastatione reddidit ci-
uitatē. Unus itaq; partē hostilis
uir dū consueat blasphemaret. &
raplacis atq; sennacherib ūba pro-
funderet. & cū uesania minaretur
sacru se concrematurū. templū ille
uir sacratissim⁹ n̄ ferens huius insa-
niā. iussit arcu balistāq; poni iuxta p̄-
pugnaculū. qd̄ apli thome uidebat
habere uocabulū. & manu in eo
lapide coaptato. in nomine inq̄t
ei qui ē blasphemator. lapidē tenso
arcu dimitte. Tū lapis emissus.
ueniens usq; ad faciē nefandissime
blasphemantis. uultū ei ualde cor-
rupit. caput contriuit. cerebrūq;
int̄ra disp̄sit. Hoc cū dux exercit⁹
cognouisset quise ciuitatē capturū
ēē minabat. filius. reb; ipsis uictū se
ēē p̄fessus. & metuens quesitū pacē.
Sic q̄ rex omnium fidelissimū hē p̄n-
cipē conseruauit. cū & iste seruitu-
tē p̄fiteatur & cōpetens offerat dño
m̄nisterium; **XXIX.**

Iter hec innocentio mirabili ro-
manę urbis antistita successit bone-
facius. bonefacio. zosim⁹. zosimo.
celestinus. Hierosolimis ū p̄ ioh̄m

præliis suscepit ecclesie præsulatum.
Verum in antiochia præ sacrum alexan-
dri theodotus castitatis speculum
ecclesie pontifex ordinatæ mansuetu-
dine et puritate conuersationis orna-
tus. Is enim cohortem apollinaris
sacris ouibus miscuit. rogans eos ut
unirentur ouilibus. Et siquidem tem-
pestate schiger dispersarum rex. contra
ecclesias huiusmodi causa bella com-
monuit; *xxx.*

Alias quidam erat episcopus plurimis
uirantibus; adornatus. Is non medi-
ocriter usus zelo diuino pyria id
est focos eorum seu uestigia destruxit.
Pyria namque pagani uocant tem-
pla in quibus ignem seruant. deum enim
arbitrantur ignem. Hoc dum rex cog-
nouisset a magis. euocauit abdam
et primo quidem mansuete culpauit
factum. precipiens ut pyria rursus
edificaret. Illo resistente et hoc se-
nequaquam facere confirmante. u-
niuersas se rex destructurum inter-
minat ecclesias. cuius intimationem
timens subsequutus est. Nam prius
illum uirum occidi precipiens. destrui
quoque ecclesias impauit. Ego siquid
destructionem uestre nece oportu-
ne commissam. neque enim sancti apostoli dum
uenisset athenis et ciuitatem reple-
tam idolis conspexisset aras ab istis
honoratis destruxit. sed ratione
ignorantiam redarguit. et ueritatis iu-
ra monstrauit. Quia uero destructum

templum reedificare noluit; nec
magis elegit. nimis admirare et plu-
rimis eum honorandum coronis existi-
mo. Tale est enim ignem adorare quod
ei edificare templum. Hinc quod fumens
tempestas initium. seuiissime atque fero-
cit cura pietatis aliuos intumuit.
et triginta uiginti annis fluctuatio
dura permansit. a magis uelut quoddam
percellis agitata. Magos enim appellant
per eos qui elementa deificant. quorum
fabulas in alia conscriptione mon-
strum. In qua horum intimationibus; dig-
nas solutiones optulimus. Cororanis
itaque filius schigeris per patris mortem
cum impio. etiam contra christianam pietatem
bella suscepit. Quas enim tormentorum spe-
cies et suppliciorum adinventiones
prius intulerit non est facile nec narrare.
Aliorum namque manus excorauerunt aliorum
dorsa. aliorum capita a fronte incho-
antes usque ad ceruices nuda cute
reliquerunt. Alios sectis per medium cala-
mis nudos oprientes. et ipsas sectiones
calamorum carnibus aptantes atque a ca-
pite usque ad pedes funibus stringentes.
Postea calamos ex eorum membris uiolen-
ter trahabant ut acuta
sectio calamorum dum tra-
hebant eorum carnes se-
carent. et tormentum amarissimi doloris
inferrent. Deinde fodientes lacus
et eos undique opturantes. sorcium ma-
iorum greges in eis inserunt. eisque pabu-
lum athletic dederunt imple ligantes

X
manus eorum & pedes. ne possent a se
bestias remouere. Sed & alia tormēta se
uiora nimis exercuerunt habentes doc-
tores ueritatis inimici. Sed non potue-
runt athletarum deuincere fortitudine.
Sponte namque currebant ut occasio-
ne huius mortis incorruptibilis uite
dona perciperent. Duorum tamen aut trium

Imemorabo. ut phos reliquorum fortitu-
do monstratur; **XXXI**

Hormisdas quidam ualde nobilis
apud persas erat. qui patrem perfectum
habuerat. Hunc dum rex ag-
nouisset. eum christianum deduci fecit. &
impauit ut salutarem negaret dominum.
At ille. Nec iustum inquit nec utile
precipis imperator. Nam qui docetur
ut dominum omnium facile contempnat ac
deneget. facillime quoque spiritus im-
patorum. cum & ipse sit particeps na-
ture mortalis. Et si summo supplicio
dignus est qui tua sceptrum contemp-
serit. imperator. multiplicibus tormētis
sudendus. est qui cunctos negauit
creatorum. At imperator cum debuisset
imitari prudentiam fortissimum duci-
um & dignitate nudauit athletam.
iussitque ut nudus traheret calamos
exeret. Cumque plurimi transsis-
sent dies. respiciens de superioribus
imperator. uidit illum eminentissimum
uirum solis radiis inflammatum. & pul-
ueris squalore completum patremque
nobilitatis memor. eum ad se iussit
adduci & ex lineis uestibus operiri.

Deinde putans quia tam precedenti
afflictione quam ei miseratione mol-
liretur. uel non inquit illa obstinatione
peruatus. nega filium fabri. At ille dei
zelo completus. dirupit uestem & iacta-
uit. dicens. Siquis hoc me putat a
pietate recedere. habe domum cum im-
pietate quam possides. Hanc ei for-
titudine contemplatus. nudum eum
asilo proiecit impio; **XXXII**

Samit quoque mille famulorum
dominum resistentem sibi nec negare
creatorum omnium non ferentem requirens
qui seruum eius esset. seuerissimum ei aliorum
seruum tradidit dominatum seruire
precepit simul & ei uxorem. per hoc putans
perpugnatorem se flectere ueritatis.

Sed ipse sua deceptus est habebat
enim ille domum in petra constructam;
Beniamin etiam diaconum **XXXIII**
comprehensum. clausit in carcere.
Cumque duo transissent anni. superue-
nit legatarius romanorum palis cau-
sis acturus. Et dum agnouisset hoc
postulauit a rege ut dimitteret
diaconum. Porro rex iussit ut permi-
teret beniamin quia nulli magorum
doctrinam christianam predicare presumere.
& dimitteret eum. Tunc legatarius
quidem custodire beniamin quem rex
precepit commisit. Beniamin autem
audiens monita legatarii. impossi-
bile est inquit non me participari
lumini alijs quod ipse precepit. Quanto enim
supplicio dignus sit qui talentum

abscondit. sacra euangeliorum testat ecclesia.
Sed rex horum tamen nichil agnoscens. iussit
eum absolui de uinculis. At ille predi-
care nullatenus quiescebat. et capi-
ens eos qui ignorantie caligine tene-
bantur. intelligibili luci iugiter of-
ferbat. Cumque transisset annus.
regi gesta illius nuntiant. Tunc
deductum a se negare iussit quem ad-
orabat dominum. Verum ille requisivit a
rege. dicens. Quo dignus honore est
qui suum derelinquens regnum inua-
dere studuerit alienum. Cumque
dixisset rex morte nouissimoque
supplicio. sapientissimum uir ille respon-
dit. Quid ergo non iuste paciat homo qui
factorem mundi; creatorem nutritorem
ac saluatorem deserens. unum conser-
uorum suorum deificare uoluerit. et debi-
tum illi cultum isti magis optulerit.
His sermonibus rex accensus. uigin-
ti calamos acui et totidem unguibus;
digitorum eius manuum atque pedum precepit
infigi. Cumque hoc supplicium ab eo
derideri conspiceret. Alium rursus
calamum acutum in eius femore unde
humana origo descendit iussit in-
mitti. Cumque crebro eiceretur et rursus
induceretur ineffabiles ei dolores o-
pabatur. Post hoc uero supplicium impi-
um atque ferum. uirga grossam spinis un-
di; plenam. per uisum meatum iussit in-
duci ut hoc in spiritum fortissimum de-
certator emisisset. Sed et alia mul-
ta ab illis impijs sunt presumpta.

Nec tam mirandum est. quia illorum fero-
citate et impietate longanimitas deus
omnium paciat. Quando ante ipsum
maximi constantini quicumque fuerint
romanorum imperatores contra ueritatis
ministros uehementer insanierint. Dio-
cletianus namque passionis salutaris
die in omnium impio romanorum destru-
xit ecclesias. sed nouem transactis annis i-
sti quidem denuo floruerunt. et multipli-
ce magnitudine ac pulchritudine
susceperunt. Ille uero per abiectam sue impie-
tatis extinctus est. Nam et bella huius-
modi futura dominus predestinat. et ecclesie uic-
toriam predicauit. nos tamen ipse quoque
res edocet. quia plus nobis utilia sunt
bella quam pax. Quia pax delicatos
nos remissos facit et timidos. Porro
bellum et mentem acuit. et presentia quasi
transientia continere persuasit. Sed
hec quidem et in alio opere crebrius e-
narrauimus; *xxxiii.*

Illo quoque tempore quo sacratissimus
theodorus antiochenus regebat
ecclesiam theodorus monachus hie quod
episcopus sed totius doctor ecclesie dum contra
uniusmodi cohortem hereticorum fortiter
dimicasset. tantum uite sortitus est.
Is enim diodori quidem magni doctri-
na potitus est. Johis uero sacratissimi
fuit socius atque coopator communiter
enim diodori pocula spiritualia sunt adepti
Qui sex et triginta annis mansit
in presulatu. et contra arrium eunomiumque
acies fortissime preliatus est. insidiasque

lationis apollinaris extinguit: optima-
q; pascua diuinis ouib; pparauit.
Cuius fr̄ polycronius apamenā rexit
ecclesiam. & grā sermonis & claritate
conuersationis ornatus;

Non multo post temp̄r quā iohes
defunctus ē. morit̄ & archadius
imperator uir mitis & quietus. & circa
finē uite p̄huiusmodi causa uenera-
bilis estimat̄. In urbe constantino-
polim dom̄. ē maxima habens cog-
nom̄ carrie id ē nucis. Est enī in ei
domus uestibulo arbor nucis. in qua
sermo ē. eo qđ fuerit appensus mart̄r
acacius & defunctus. Obquāre etiā
oratorū illic ē edificatū. Hc archa-
dius uidere uolens ad orationē uenit.
uotoq; cōpleto. reuertebat̄. P̄inde cunc-
ti circa oratorū habitantes uolentes
imperatorē uidere. currebant. & alij qđ
foras domū p̄cesserant ut melius as-
pectum p̄ncipis & ordinē uiderent
obsequij. alij ū sequebant̄. Dūq; om̄s
cū mulierib; atq; filiis simulq; man-
cipiis extra domū fuissent egressi.
repente maxima domus oratorio co-
herens. subito tota corruit. Clamor
cū amiratione secutus ē qm̄ oratio
p̄ncipis tantos aruine imminens pi-
culo libauit. Archadius itaq; relicto
annoz octo filio theodosio de quo
iam plura sunt narrata defunct̄ ē
consulatu bassi & philippi p̄madie
mai m̄sis. anno scđo ducentesimo
nonagesime septime olimpiadis.

Is q̄cum patre quidē theodosio tre-
decim regnauit annis. Post mortē
ū patris quatuordecim. Vixit annis
triginta & uno; *historie ecclesiastice*
liber decimus. explicit. Incipit tituli **XI.**
eiusdem libri. xi.

Quia theodosij uirionis impium
p̄fectus regebat andhem̄
Deattico ep̄o eiusq; moribus.

De theodosio ep̄o symmace & quē-
admodū illic macedoniani con-
uersi sunt.

Quomodo iudeus paralyticus p
baptisma sit curatus.

De sabbatio heresiarche ei; seq̄tib;.

De morte theodori arrianor̄ ep̄i
& ordinatione faubasti & quē su-
beo sint gesta. *Pontificis.*

De ordinatione cyrilli alexandri-

Quomodo apud psas p̄marutham
ep̄m sit xp̄ianitas dilatata.

Quādmōdū italiā uastauit alaric̄.

De celestino romano pontifice & qm̄
nouatianos fuerit insecut̄ & de sab-

De seditione & necib; *I batio.*
annoz qđ p̄iudeos alexandriā puenēr.

De hypatia philosophā quom̄ in
alexandria fuerit interēpta.

Quomodo iudei presumptionis
sue penas exsoluerunt.

De iudeo qui dū sepe baptizare-
tur. aqua fontis abscellit.

Quom̄ sdigentius rex psarū xp̄ia-
nos fuerit p̄secut̄ & a romanis euict̄.

Quom̄ achatus ep̄s amide captiuos

psarum redemit a romanis militib;
uenditis uasis ecclesie & pastos cum
suprib; ad ppria destinauit.

De eudoccia uxore theodosij & de lau-
dibus ipsius theodosij.

Quomodo iohs cymninus in occiden-
te fuerit superatus; *Explicit*

ET VR tituli libri. xi.

archadio impatore defuncto. ho-
norius quidē ei fr̄ regebat esperiā.
Orientales autē punitie subditio-
ne manebant theodosij iunioris
cū. eēt. annorū octo anthemio p̄fec-
to omnia disponente. Erat enī iste
nepos philippi qui paulū ep̄m sub
constantino ab ecclesia expulerat.
& macedoniū introduxerat. Is
enī muro maximo urbē constan-
tinopolī circūdedit. Qui uir sa-
pientissim̄. In t̄ illius temporis
homines putabat & erat. & nich
inconsulte faciebat; s; cū multorū
consilio quę eiant agenda tracta-
bat. & maxime sophiste troilo
se credebat; .ii.

Impator ḡ octo annos agente. tēu
annū atticus habebat ep̄iscopatu
uir clarus & eruditus. uenerabil̄.
atq; prudens. Vnde etiā ecclesias
sub eo magnū sumere contigit
incrementū. Non enī solis p̄p̄e fidei
psom̄s munificus erat; s; etiā he-
reticis miraculū sue sapientię de-
monstrabat. quos fatigare quidē
nolebat. Cū uero eos t̄re re tēptasse

denuo mansuetudinē ostendebat.
& int̄ hec n̄ neglegebat eloquium.
Laborabat enī cura ueterū lectione
noctib; eis incubens. Qua p̄p̄t n̄ cū
mouebant philosophiē aut sophi-
sticę lectiones. Erat enī & cū fabu-
lantib; gratus & cū tristib; mestus.
& absolute scdm̄ aplm̄ omib; omnia
factus ē. Primo quidē cū p̄b̄t. eēt.
libros faciebat. & meditato corā
ecclesia recitabat. Postea ū etiā fidu-
ciam cū labore sortitus sub oculis
doctrinā laudabilē p̄ferebat. n̄ t̄n
taleserant ei sermones ut etiā ab
auditorib; scripture traderentur.
Quę ū ei tempib; memoranda pue-
nerint enarrabo. .iii.

Synnada pacatiane fr̄ygię cui-
tate theodosius quidā erat ep̄s &
macedonianos cū illic plures es-
sent insequēbat. & n̄ solū eos ciuita-
te; s; etiā ab agris nimia crudelitate
pellebat. dñi orthodoxorū ecclesia
p̄secutiones inferre n̄ soleat qd̄ ille
n̄ zelo rectę fidei. s; pecuniarum a-
more faciebat. Contra quos uniu-
sos tā clericos quā iudices p̄uincia-
les armabat. & p̄cipue agapitū eorū
turbabat ep̄m. Cumq; iudices p̄uinc-
tię ad inferenda cor̄m̄ta sibi sufficē
n̄ putaret constantinopolī. ē p̄fect̄
ut p̄fectorū solatia mereretur. Ibiq;
posito theodosio p̄p̄t huiusmodi
causā agapitus macedonianorū ep̄s
ad meliorem se contulit partē habi

toq; tractatu cū omni clero. & euocant
 totū poplū subimet subiaccntē suavit
 eis ut consubstantialitatis suscipiūt
 fidem. Hoc facto repente cū maxima
 multitudine. & magis cū omni ut
 ita dixerim ciuitate. ad orthodoxū
 eccliam uenit & oratione facta sedē
 in qua theodosius p̄sidere solebat
 optinuit. Tē ueniens poplū de cetero
 fidē consubstantialitatis docens.
 ecclia tenuit sinna densē. Hic ita ge-
 stis n̄ p̄ multū tempus theodosius cū
 p̄fectianoz uenit auxilio. & nich
 sciens hoz que fuerant gesta. ad
 ecclia p̄perauit. ex qua ab omnib;
 expulsus. rursus constantinopolim
 remeauit. & apud ep̄m atticū que
 fuerant contra eū gesta deposuit.
 quēadmodū in rationabilit̄ ep̄atu
 fuisset expulsus. Atticus autē cog-
 noscens utilē causā ecclie puenisse.
 theodosius quidē uerbo consolatus ē.
 ut patienter ferret. Preponens autē
 causis p̄sona lib; generalē utilitatē
 scripsit agapito. ut teneret ep̄atū
 nichilq; de inimicitis theodosij
 cogitaret; **III.**

Hoc igitur unū ē rerū uolūq;
 atticū tempib; in ecclia puen-
 iunt. sed neq; miraculorū ac sanita-
 tū his defuit causa temporib;. Qdā
 nāq; iudeus cū paralyticus. ēēt. plu-
 rimis annis in lectū iacebat. Cūq;
 omnis medicina ei fuisset exhibita
 & cunctoz iudeoz nich oratio p̄ua-

leret nouissime ad baptismatis
 xp̄iam grām confugit. Huc soli
 ueritatis medicamini se cōmit-
 tens. hoc uelocit̄ ep̄o attico mun-
 tiatur. quē cathecuminiū factū
 & sp̄e xp̄i p̄mittens. de portare
 cū lectū p̄cepit ad baptismū. Ve-
 rū iudeus paralyticus baptismū
 uera fide suscipiens. cū de fonte
 fuisset leuatus. egritudine repen-
 te p̄uatus ē. & de cetero sanus fuit.
 Hanc q̄ curā uir xp̄i etiā n̄ris
 tempib; demonstrauit. q̄ causa
 plurimi paganorū credentes bap-
 tizati sunt. Iudeos autē licet sig-
 na querentes. hec tñ n̄ puocauerūt
 ad fidem. his ita apud xp̄ianos ge-
 sta plurimi paruipendentes. in
 sua nequitia p̄manserūt. & n̄ so-
 lū iudei tantis p̄digis resultabant.
 sed etiam sequaces eorum similia
 sapuisse conuicti sunt;.

Sabbatius itaq; cuius dudū
 fecimus m̄tionē nolens in suo
 ordine manere presbiteratus.
 desiderabat ep̄atū. Hisdē quē t̄p̄ib;
 recessit ab ecclia nouatianorū. occa-
 sionē habens quasi p̄t̄ obseruari-
 onē pasche iudaice. faciebatq;
 collectas contra si sinuū suū ep̄m
 in loco ciuitatis qui xerolofus ap-
 pellatur marcadij fox. Illic ep̄m
 rem cōmisit ualde piculosa. Die
 nāq; festiuitatis in euaglica lectio-
 ne ubi scriptū est. Erat enī pascha

iudeorum uerba que nusquam scripta
neque audita sunt presumpsit adicere
id est maledictus qui per azimas
celebrauerit pascha. Hoc auditum
percucurrit in populum et simplices
decepti nouatianorum laicorum con
uenerunt ad illum. Quod tam ma
lum non remansit multum sed in finem
pessimum eius falsitas est conuersa. Post
paulum enim dum ad quandam festi
uitatem multi concurrerent ut ui
gilias solite celebrarent formido
subito demonica inruit super eos.
quasi sinuus eorum episcopus uenire cum
maxima multitudine facta que tunc
ba quippe nocte et in angustie
loco coacti semetipsos contruerunt
ita ut ultra lxx homines more
rentur. Hoc facto plurimos a sabba
tianorum secta prohibuit. Quidam uero
eius rusticitate manserunt. *li.*

Et tempore dorotheus arrianorum
presul quem ab antiochia constan
tinopoli transtulerunt cum centum decem
et nouem uixisset annis defunctus est
consulatu honorij septimo et theo
dosij secundo. sexta die nouembris
mensis. Post quem arrianus supposito
nis barbas ordinatus episcopus. Sub hoc
itaque barba per duos presbiteros eloquen
tissimos arrianorum religio floruit.
Quorum aliter timotheus aliter georgius
dicebatur. Sed georgius doctrina
helladica eruditus erat. Timotheus
sacris litteris incubebat. Et georgius

quidem semper aristotilem et platonem ha
bebat in manibus. Timotheus origene
m ita ut etiam lingua hebraica loqueretur.
Timotheus dudum psalteryianorum
fuit hereticos. Georgium barbas pres
biterum ordinauit. Timotheum itaque
ego ipse uidi et cognoui quem admo
dum interrogantibus erat respondere
paratus. soluens obscurissimas que
stiones que in diuinis inueniuntur
eloquijs. teste uocans ueracissimum
origene. Michi tamen uidetur esse mira
bile quomodo tales uiri in arrianorum
lege manserunt. Quorum unus quidem
platonem semper habebat in manibus.
alter respirabat iugiter origene. Dum uis
quam plato secundam uel tertiam causam sic ipse
nominare solet mutuum subsistentie
asserat precepisse. Et origenis coeterni
ubique fateatur filium patri. Qui licet
in sua sententia manserint. reli
gione tamen arrianam perduxerunt latente
ad meliora. Multas namque arrianorum blas
phemas doctrinis presbiteris expulerunt.

Iter hec defuncto theophilo *vi.*
passione litargica consulatu hono
rij nono et theodosij quinto. facta
contentione propter episcopatum inter timo
theum et cyrillum. die tertia mortis theo
phili cyrillus ordinatus episcopus. et maiori
factu quam theophilus tenebat episcopatum.
Qui mox episcopatus sui principio no
uatianorum claudens ecclesias. omnia
uasa eorum sacra precepit episcopumque eorum
theopompum rebus quas habebat omnibus

spoliavit. **VIII.**

Eodem tempore apud psas. ē. xpīa-
nitas dilatata. Int̄ romanos em̄
et psas. semp̄ p̄t̄ diuisas causas mit-
tuntur legationes. Tunc q̄ casus at-
tulit ut maruthas mesopotamen̄
ep̄s cuius dudū meminim̄. roma-
noz̄ impatore ad psarū destinaret̄
regē. qui multā reuerentiā apud ma-
ruthā inueniens. eū decen̄ hono-
rabat. et tanquā diuinū respiciebat
uirū. Hoc factū mordebat magos.
metuentes ne regē xpīanū fieri sua-
deret. Nam cū dolore capitis multo
tempore torqueret̄. magis eū curare
n̄ ualentib; maruthas orationib; s̄c̄
incolōm̄. Ob hanc q̄ causā multū s̄c̄
quandā magi fallaciā. et qm̄ p̄ se
ignē colunt. consueuntq; rex in q̄
dam domo ignē ardentē p̄petuo
supplicis adorare. Magi sub terra
hominē abscondentes. temp̄ quo
rex solebat orare eū talia clamare
fecerō. Mitte foras regē. impie em̄
egit quia sacerdotē xpīanor̄ iudi-
cat. eē uenerandū. Hec audiens
sdi gerdis psarū rex. licet reuerē-
tiā haberet. tam̄ maruthā abicere
cogitabat. Porro maruthas uere
dō uenerabilis homo uacabat
orationib; p̄ quas inuenit doli
magicis artib; fabricatū. Veniens
q; ad regē. Noli inquit illuc ire rex.
si ingressus dū audieris uocē. fode
iube. et doli causas inuenies. Non

enī ignis loquit̄. sed hominū moli-
mina huiusmodi. eē. noscuntur.
Hoc dicto. flexus ē. psarū rex. et
rursus ingressus est ubi ignis in-
extinguibilis seruabatur. Cumq;
audisset uocē. iussit fode re locū.
Tunc qui mittebat quasi diuinā
uocē inuent̄ arguitur. Iratusq;
rex magor̄. genus usq; ad decimā
iussit in manu portionē. Hoc fac-
to. marutha dixit. ut tēpla que
uellet edificaret. Ex hoc apud
psas sūpsit xpīanitas incrementū.
Et q̄ maruthas a psis constantino-
poli remeauit. Non longop̄ t̄p̄
destinatus. ē. iterūq; magi ma-
chinabant̄ ne eū suscipet rex.
fecerūq; fetorē quendā in locum
unde rex transire solebat. et q̄ si
a xpīanis factū fuerit derogabāt.
Cumq; rex suspectos iā habens
magos. hoc cū studio requisisset
denū ab eis concinnatū. eē cog-
nouit. Quā obrē plurimos eor̄
supplicis tradidit. Maruthā ū
potiori honore coluit. et romanos
ualde dilexit eor̄q; amplexus ē.
pacē qui pene xpīanis fieri po-
tuit. Dū aliud miraculū p̄ maru-
thā et ablatē psidis ep̄m pueniss̄.
ambo nāq; moles tū demonē are-
gis filio ppulerūt. orationib; uacā-
tes atq; ieiunijs. Post hec aut̄ sdi
gerde defuncto antequā fieret x-
anus. ad ei filiū puenit impiū.

Cuius tempore inter ipsas atque ro-
manos pacta soluta sunt; .**l. l.**

Per idem tempus innocentiū p[ri]mū
romę nouatianos p[er]sequi cepit
multasq[ue] eor[um] tulit eccl[esi]as. q[ui] tēp[or]e
roma ē ab barbaris dep[re]data. Ala-
ricus enī quidā barbarus ditioni
romano[rum] & theodosio impatori
subiectus. atq[ue] cont[ra] eugenū tyran-
nū solacia p[re]bens. & p[ro]pt[er]ea romanis
dignitatib[us] honoratus. felicitatē suā
nō ferens. impare quidē nō elegit. s[ed]
discedens ab urbe constantinopoli-
tana. uenit ad partes hesperias. Cū
q[ue] uenisset ill[ic] omnia subūte-
bat. Et transiens thessaliā habita-
congregatione circa flumi[n]ē pinū apud
nicopolē ep[iscop]i. pene triamiliū
ros eius thessalijs p[er]emerunt. Post
hec autē quicquid eis incurreret
destruentes. nouissime romā uene-
runt. quā uastantes plurima q[ui]dē
miraculo[rum] ei igne concremauerūt.
pecunias autē abripuerūt. Multosq[ue]
senatorij ordinis diuisis subdidere
supplicijs. Veridentesq[ue] romanum
regnū. impatorē fecerūt quendam
nomine attalū. Quē unadie tanq[ua]m
impatorē fecerūt p[re]cedere. altera u[ero]
seruū schemate ministrare. Hec
cū egisset. alaricus in fugā repen-
te conuersus ē fama p[re]cedente quia
theodosius impator contra eum
misisset exercitū. Quę fama nō fuit
ficta. Reuera nāq[ue] exercit[us] ueniebat

Fertur itaq[ue] quia cū alaricus p[er]geret
ad romā. uir quidā uenerabilis con-
u[er]satione monachus eū monuisset ut
mala talia facere nō auderet. Neq[ue] ne-
cib[us] gauderet aut sanguini. At ille.
Non inquit ego uolens romā p[er]ficis-
cor s[ed] quidā cotidie m[en]i molestus est
torquens & dicens. Perge & romanā de-
strue ciuitatē. Hec etiā de his dicta
sufficiant; .**x.**

Iter hec celestinus romę ordinat[us]
ep[iscop]us. qui etiā nouatianos abstrahit
eccl[esi]as. & eor[um] ep[iscop]i nomine rusticulū
in occulto coegit. celebrare collectas
usq[ue] ad illud nāq[ue] temp[us] plurimas no-
uatiani habebant eccl[esi]as. Porro con-
stantinopolē nō talia p[er]tulit. s[ed] cū eos
diligenter. etiā intra urbē eos collectas
facere p[er]miserūt. No[n]ente u[ero] sisinnio
nouatianos ep[iscop]os. crisantus ad ep[iscop]atū
traherat uir multis romano[rum] digni-
tatib[us] honoratus. Quo fugiente. sabba-
tus temp[us] se oportu[n]ū ad ep[iscop]atū
inuenisse credens. quosdā ignobile
sibi man[us] imponere. uisurandū q[uo]d
p[re]buerat parupendens. cui mores
cū popl[us] abhorruisset. chrysantū
p[ro]p[ri]a omnia requirebant. Quē in-
uenientes in bithynia inuitū sacer-
dōt[em] u[er]o suscipere coegerunt. Qui nich[il]
p[re]cipiebat eccl[esi]ę nisi die dominico
duos panes; .**xi.**

Ea si quidem tempestate uictor[is]
domus ab alexandria ē hui[us]
modi causa p[re]dicta. Alexandrinor[um]

popl's plusquā alię generationes se-
ditionib; deditus est. Qui si occasi-
onē accepit importabilia mala cō-
mittit. Nam p̄ter sanguinē n̄ cessat
alite. Contigit itaq; tē ut int̄ alter-
utros contentiones haberent. n̄ p̄t
necessariā causā. s; p̄t studiū pan-
tomimoz. Quia enī is qui die sab-
batoz saltabat. plurimū habebat
popl'm iudeoz dū uacantes n̄ audi-
tioni legis. sed theatris occuparent.
ea dies litigiosa erant inter partes.
Cumq; hoc aliquatenus fuisset ab
alexandrie p̄fecto correctū. nichil
ominus mansere iudei partis alt̄i
inimici. Et cum. eēnt. semp. xp̄ianis
infern̄i. cont̄ pantomimos eoz am-
plius dimicabant. Tunc ḡ orestes
p̄fectus alexandrie festiuitatē qn̄-
dā quā politia uocant in theatro
celebrabat. Vbi ē. aderant quidā a-
matorū c̄yilli dispositiones p̄fecti
uolentes agnoscere. Inter quos qui-
dā nomine gerax. doctor pueriliū
litterarū. & c̄yilli feruentissimus
uehem̄ auditor. de solitis plausus
in eis expositionib; ^{celebrare} excitare. Hē itaq;
geracē cū uidisset in theatro iudeoz
turba clamabat aduersus eū quia p̄
nichilo uenerit. nisi ut in theatro se-
ditiones int̄ popl's excitaret. Ve-
rū orestes dudū habens odiū cont̄
c̄yilli supbiā. arreptū genocē. pu-
blice fecit in theatro aguerberib;
Hoc c̄yillus agnoscens. conuocatis

prioribus iudeoz ut decebat ad-
monuit ne contra xp̄ianos seditio-
nes ulterius excitarent. Porro t̄ba
iudeoz hoc paruipendens maiora
contra xp̄ianos tractauere moli-
mina. Vantes itaq; sibi met signū
ut anulū factū ex palma om̄s ha-
berent in digito. contra xp̄ianos hoc
in dimicauerūt. fecerūt enī quosdā
de suis una nocte p̄ om̄s ciuitatis
discurrere regiones. clamantes qm̄
alexandriā arderet ecclia. Ob quā
rē xp̄iani undiq; concurrebant.
quasi ut ecclia flāmas exanguerēt.
Porro iudei ignorantes. interime-
bant. semetipsos p̄ signū anuli cog-
noscentes ac parcentes alt̄ utris.
facto autē die. latere nequuerunt.
Ob hanc rē p̄motus c̄yillus. cū ma-
xima multitudine synagogis asti-
tit iudeoz. Et illas quidē abstu-
lit. iudeos autē expulit ciuitate
eozq; substantiā diripere popl's
impauit. Hoc ḡ in iudei a tempib;
alexandri machedonis illā ha-
bitantes urbē. tē nudi p̄sus ex-
puli sunt & p̄ singlā loca dispsi-
do amantibus ū medicis sophi-
sta constantinopolī ueniens. xp̄i-
anū se fore p̄mittens. postea reuer-
sus in alexandriā est. Igit̄ alexan-
drie p̄fectus orestes ualde contri-
stabat. eo quod populosa urbem
ita desolata repente conspiceret.
unde etiā p̄ncipi retulit qd̄ puenit.

Sed & cyrillus delicta iudeorum ipso-
ri n̄ tacuit. & orestas amicitias cogen-
te populo postulauit. Cumq; p̄fectus
amicitiarū ūba refutaret euēgia
optulit ei cyrillus. & dū neq; sic ei
corda subigerent. hec denuo puene-
runt. Monachorum quidā in monte
nitria constituti. fautores theophi-
li ex illo quo contra dioscorum iniuste
fuerat coarmatus. etiā p̄ cyrillo li-
bent̄ p̄lia suscepunt. Relictisq; mo-
nasterijs uiri pene quingenti. et
uentures ad ciuitatē p̄cedentē in
carpento p̄fectū. immolatore idolorum
paganūq; clamabant. At ille pu-
tans immissione cyrilli factum
clamare cepit. Xpianus sū. & ab
atrico constantinopoli baptizat.
Iulius hec ūba despicientib; amoni-
quidā eorum p̄fectū petra percussit in
capite. qui repente cōpletus ē san-
guine. & recedentib; officijs atq;
lapidū impetū declinantib; cum
paucis remansit. In hęc popul⁹
concurrebant. ut p̄fecti uindicare
iniuriā. Detentūq; amoniū diu
ūberib; castigauit. donec theret
morti. Non post multū hec nun-
tiantur impatori. Corp⁹ autē a-
moniū sumens cyrillus. in quadā
ecclesia sepeliuit. eiq; aliud nom⁹ im-
posuit. ut n̄ p̄ sua culpa. s; p̄ xpo-
mortuus crederet. Cui laudes q̄si
martyrib; offerebat. Sed qui uere
nouerant quia dignas susceperat.

suo scelere penas cyrilli ualde culpa-
bant. S; neq; in hoc solū cyrilli &
orestis aduersitas conuenit. quando
post hec aliud est exortum; .xii.

Erat in alexandria quedā mulier
hypatia filia theonis philosophi.
& tantū erudita ut sup̄ philosophos
ei temp⁹ emineret. & in platonicā sco-
lam a plotino uenientē susceperet
ipsa successionē atq; om̄s philoso-
phicas lectiones exponeret. Quap̄p̄
om̄s currebant ad eā p̄p̄t honestam
doctrinē fidutiā. Veniebant enī etiā
ad iudices. ne habebat ullā uerecun-
diā pudice p̄myrta uiris dū eā cūc-
ti p̄ sui castitate uenerarent. Tē ḡ
inuidia contra hanc feminā. ē ac-
cesa. Dū enī crebro p̄geret ad orestē
ecclesiasticus popl⁹ motus aduersus eā
ē. tanquā ipsa eū ab amicis philo-
sophi. Quā obire conspuantes uiri a-
cerrimo feruore pulsati. quorū diue-
rat quidā petrus lector. seruauerūt
mulierē ad p̄paremeantē eāq; de
uehiculo deponentes. ad ecclesiā que
uocat⁹ cesaris traxerūt & uestib; exiitā
lapidib; pemert. Quā p̄ ea m̄bratam
dilacerantes in loco qui dī cinarus
igne concremauerūt. Hęc res n̄ medio
cre luore. cyrillo & alexandrinē cō-
cussit ecclesie. Aliene nāq; sē ip̄iam
cedes & pugne. Hęc ḡ acta sunt q̄rto
anno ep̄atus cyrilli consilatiū hono-
rii decimo & theodosii sexto mense
marcio ieiunijs existentib; .xiii.

Post paucū itaq; tempus iudei rur-
sus illic lītē contra xpianos agen-
tes. puniti sunt in loco qui dīr mēstar
posito inter calcidē & antiā syrie.
Hic itaq; iudei consueq; quedā rī-
bilia celebrantes. pēbrietatē accensi.
inter alia xpiani ipsiq; xpō deroga-
re cepunt. deludentes cruci & spē
in eo qui ē crucifixus habentibus.
Comphēdentes q̄ infantulū xpia-
nū. alligatū cruci suspenderunt.
Et p̄mū quidē deludebant. & inride-
bant ei. postea ū correpti uesania ip-
sū infantulū ūberib; pemert. Ob hoc
q̄ dura congressio int̄ eos atq; xpianos
exorta est. Quod dū p̄ncipes agnouis-
sent. punitariū iudicib; mandatū ē
ut huiusmodi quererent auctores
& punirent. Et hoc in dignā ultio-
nē suā nequitia receperunt; *xiii.*

Easi quidē tempestate. iudeus
quidā seductor ficta xpianitate
crebro baptizabat. & hac arte pe-
cunias congregabat. Cūq; multis
heresib; inlisset arrianorū atq;
machedomanorū. postremo ad ecclā
uenit orthodoxorū. Cui dū temp̄ ieru-
nūz fuisset impositū multisq; ad-
huc dieb; occuparet. cepit festina-
re ut quasi inferuenti studio bap-
tismatis dona p̄cipet. Preparatur
baptisma. & uestis congrua bap-
tizatis. Cumq; fons fuisset implet.
deducit iudeus ad baptizandū.
Tē dī quedā inuisibilis uir aqua

disparere p̄cepit. Cumq; p̄sentes
nō cogitantes dī uirtutē aqua
p̄cunctim p̄pū defluisse sus-
picarent. diligent undiq; clausū
rursus impleuerūt fontē. & demū
deducto iudeo. aqua disparuit.
Tunc sacerdos quid mali inquit
fecisti o homo. An certe nesciens
baptisma iam potius es. Ob q̄
rē cū diuī concurrerent. quidā
iudeū recognouit quē baptizatū
ab ataco epō ipse susceperat. & hoc
in illius fraus uniuersis apparuit;
Interea defuncto sdigerdo *xv.*
rege psarū ei filius barabanis. ei
successit. Hic instigat a magis.
crudelib; torquebat supplicijs
xpianos. Cumq; apud psas oppri-
merent confugunt ad romanos
eorū petentes auxiliū. Quos atac
ep̄s libent̄ excipiens. eosq; q̄ntū
erat possibile fouens. quē gesta
fuerant theodosio nuntiavit im-
patori. Eo quoq; temp̄ etiā alia
causa puenierat quē romanos psis
faciebat infensos. qm̄ psē auri
fissores quos a romanis ad merce-
des acceperant. reddere contēpne-
bant. Et quia onera negotiatorū
romanoz uolent̄ abstulerant.
Cū illa q̄ ingratitude etiā xpi-
anoz ad romanos confugientū
ē adiecta. Nox q̄ psarū rex le-
gatos mittit repetens fugientes.
Porro romani nequaquā ad se con-

fugientes reddere uoluerunt.
Non solum supplices libere studen-
tes sed per christianitatem libenter
omnia sustinere. Quam ob rem dimi-
care quam pituros christianos tradere
potius elegerunt. Soluti quod propter
hoc pactis bellum crudele commissum
est. de quo absurdum non est pauca nar-
rare. Romanorum quod imperator misit
exercitum cui praefuit militum magister
ardaburus. Is enim persica regione
parmenie fines ingrediens. unam
ei provinciam azazensem ualde ua-
stauit. Cui cum plurimo exercitu
narseus durus parthorum regis oc-
currit factaque congressione de-
uictus est. Quo facto cogitauit
per mesopotamiam romanorum pro-
vinciam sine custodia consistentem
inuadere. et hoc in de romanis
ulcisci. Sed romanorum ducem nar-
sei consilium latere non potuit. De-
perditus enim azazena uelociter
regionem et ipse mesopotamiam ue-
nit. Et ideo narseus licet multum
habuisset exercitum romanorum
terras intrare non potuit. sed ueni-
ens ad in sibi in persarum ciuitatem
inconfinito constitutam ardabu-
rio mandauit ut die et locum
statueret praefixorum. At ille uenienti-
bus nuntiate inquit narseo. quia
non quando tu uolueris romanorum
pugnabunt imperatores. Verum impe-
rator de soli spem belli committens

destinauit exercitum. et quia fideliter
deum supplicans repente impetrat au-
xilium. hinc datur agnosci. Dum con-
stantinopoli peruentu bellos estua-
tio magna consurgeret angli dei
iter agentibus per bythyniam ad urbem
constantinopolim se demonstrauerunt.
iubentes ut confiderent et orarent
et deo crederent. quia romanos uicto-
ria sequeretur. dicentes se mediatores
belli directos a deo. Hoc auditum non
solum ciuitatem sed etiam milites confor-
tauit. Cumque ad mesopotamiam
bellum fuisset de armenie regione trans-
latum romani persas in sibi clausos for-
titer obsidebant. ligneas turrellas fa-
cientes aduersus eos. easque continuos
applicantes. et plurimos de muris
contra se pugnatum praemittentes. Porro
barabans persarum rex audiens az-
zenam regionem ab eis fuisse uastatam. et
eos qui in in sibi clausi uidebantur
obsessos. se ipsum cum magno exercitu
praeparauit occurrere. Quamuisque ro-
manorum uirtute. sarracenos solati
a postulauit quorum tunc erat rex ala-
mundarus uir fortis et preliator.
Quidam multa milia sarracenos
haberet. persarum regem uictoriam praemi-
tebat. seque ei antiochiam syrie tradi-
turum. Sed non contigit quod putauit.
Non enim omnibus sarracenis quendam
imrationabilem mentem latentem iniecit.
Ita ut putarent sibi met romanos
insistere. turbati que nec habentes

X

quo fugerent. in fluvium eufraten se-
metipsos armati precipiebant. Vbi
plus centum milia virorum necati atque
consumpti sunt. His ita puenientibus
in sinum obsidentes. cum audirent
persarum regem plurimos elephantos ad-
ducere. perterriti cuncta quidem ob-
sessionis machinamenta concrema-
uerunt. et ad propria loca recesserunt.
Que uero congressiones per ea puenirent.
et quomodo areobindas. alter romanorum
magister militum. fortissimum persarum
monachum interemit. aut quomodo ar-
daburius septem fortissimos persarum
duces insidijs captos occidit. ut quomodo
bianianus alter dux romanorum reli-
quos sarracenos extinxit. per eun-
dem. ne uidear multum apposita re-
latione digressus. Que etiam gereban-
tur uelociter impatori theodosio nun-
tiata sunt. Quomodo autem hec cito cog-
nosceret. indicare non piget. Inuenit
quendam uirum animi habitu corpisque
fortissimum nomine palladium. qui
tanta uelocitate ueredas agebat.
ut tribus diebus pueniret ad terminos
romanorum atque persarum. et rursus toti-
dem remearet ad constantinopolim
ciuitatem. Is enim etiam alios romani
imperijs terminos uelociter transibat.
De quo quidam eloquentissimus sic ait.
Iste uir cum sit lata romana res publi-
ca eam paruulam suam uelocitate demon-
strat. Que etiam persarum rex sepius
admiratus est. Romanorum igitur im-

perator. licet uideret aperte collatum sibi
a deo uictoriam puenisse tam pacem
non dissimulauit expetere. Misitque
belionem uirum prudentem et honora-
tum. ut cum persis de pace loqueretur.
Qui dum uenisset mesopotamiam
ubi erant fossata romanorum misit
per pacem petenda legatarium quendam
maximum uirum eloquentissimum
ardaburum militie magistrum con-
siliarium. qui per pacem ueniens ad per-
sarum regem missum se non ab impatore
sed a ducibus asserebat. dicens.
quia hoc bellum per sui contemptum
neque puenisset ad principem. Cumque
persa paratus esset. ut legatarium uerba
susciperet quia fame eius labora-
bat exercitus. ueniens numerus
qui apud eos immortalium appel-
latur. est enim decem milia uirorum
ualde fortissimorum. non prius dixerunt
pacem cum romanis. esse faciendam. quam
ipsi eos sine custodia constitutos
inuaderent. Quibus uerbis persuasum
est regi ut se a pace suspenderet.
Tunc legatarium quidem clausum ser-
uari fecit. Et misit numerum
immortalium dimicare contra ro-
manos. Qui uenientes. et in duas
acies diuisi medios habuerunt contra
romanos. Porro romani unam per-
sarum uidentes aciem. contra eam
se preparabant aliam non uidebant. que
paulatim accessit ad pugnam. Cumque
iam congressio pene esset in opere.

dei prudentia ex quodā colle ex-
ercitus alter apparuit romanorū
cum duce p copio. Qui cū uidet
socios in piculo. instabat a dorso
psarū. Tunc in medio conclusi
qui circumdederant. pmo roma-
nos. in monito ab eis extincti sunt.
Quo facto romani ad alios quērant
in subsidij positi concurrerunt
eos fortit iaculati sunt. Si q̄ qui
immortales appellabant omnes
mortales apparuerunt penas en-
gente xpo de gente psarū eo quod
plurimos eius famulos occidisset.
Porro rex psarū infortunij sui cau-
sas agnoscens. simulabat senescere
quod gestū ē. Suscepitq; legatio-
nē. dicens. legatario romanorū
bello cedens pacem amplector.
s; tibi p̄stare uolens. quia omnium
romanoz te sapientē. eē cognosco.
Et hoc m̄ bellū ppter xpianos ex-
ortum. de parthorū regione cessa-
uit. Contigit enī hoc consulatu
honorij ^{anno} terdecimo & theodo-
sij decimo; .xvi.

Tunc igitur accatū amide
ciuitatis ep̄m. actus optimus red-
didit clarioz. Cū enī romani mi-
lites captiuos psarū de azazena
regione uastata. reddere regi par-
thorū nullom̄ uellent. captiui fa-
me consumebant. dū. eēt. circa
septē milia. Quod psarū regem
n̄ mediocrit̄ contristabat. Tē

igitur accatū conuocans clericos
sibi subiectos. uiri inquit fr̄s d̄s n̄r
nec discis nec alicib; opus habet. nā
neq; comedit neq; bibit. Et quia
multa uasa aurea & argentea ecclā
nā ex oblatione xpianorū habet. con-
uenit ex his litari exercitū capti-
uorū egentib; q; cibos offerri. Hec
& his similia cū dixisset conflauit
uasa. & militib; dedit p̄ciū cap-
tiuorū. Quos dū recreasset cibis.
datis sūptib; ad regē pp̄u desti-
nauit. Hoc mirabile opus acacij
psarū rex magis obstipuit. quia
& bello romani & beneficijs euicis-
sent. diunt enī quia etiā desidiū
habuerit psarū rex ut uideret. a-
cacij & hoc theodosius phibuerit
imperator; .xvii

Uictoria siquidē auxilio dī col-
lata. romani plurimi pollente
eloquijs conscribebant laudes impa-
toris. Cuius uxor hericometropoe-
mata multa confecit. Erat enī elo-
quens filia leontis sophistathenien-
sis. a patre omnib; lectionib; erudi-
ta. Quā dū impator ductur⁹ esset
uxorē. xpianā atacus fecit ep̄s. & in
baptismate cū p̄us uocaret achenas
eudocię nom̄ imposuit. Multi ḡ
sicuti dñi uolentes innotescere alijs
suā facundiā demonstrare. p̄conia
impatoria conscripserūt. Ego ero nec
innotescere cupiens nec facundiā
sermonis ostendere. cū ueritate in-

patoris bona memorare studeo
quia sunt dānosa si taceantur
Prīmū itaq; regaliter atq; nūtr
nich habuit tepidū s; sic fuit sa
piens ut int̄ confabulantes expū
tū omniū crederet habē causariū
P̄durabat in frigore simili & in
estu plerūq; ieiunabat & manne
quarta feria & sexta studio x̄anita
tis: nec aliū quā monasteriū regali
a uidebant. Ipse nāq; matutino ad
suas sorores p̄gens diuinas dicebat
laudes. Quā ob rē etiā facias littas
sine codice recitabat: loquentib;
ep̄s. uelut olim sacerdos factus ex
diuina lectione respondebat. Con
gregabatq; sacros codices & quos
cūque eorū int̄p̄tes seu expositores
conscriptisse uidebant. plusquā
ptolomeus studuerat philadelfus.
Patientia ḡ atq; clem̄tia unius
hominib; eminebat. Hā iulianus
imperator licet philosophus diceret
n̄ tam antiochensiu portauit inu
ria. s; maxima theodoro tormenta
indignatus imposuit. Porro theo
dosius multū gaudens syllogis
aristotelis philosophiā exercebat opib;
Ira tristitiā libidinēq; deuincens.
& in nullo seculisci desiderans. Dū
ḡ a quodā familiariū int̄rogaret.
cur nullū se ledentiū morti subice
ret. utinā inquit. eēt n̄ possibile
ad uitā etiā mortuos reuocare. Quē
dū alter pea causa requireret. n̄ ē

inquit magnū neq; difficile hoīem
mori. quia neq; dō soli semel mor
tū ex penitētia suscitare. Sic
em̄ fuit clemens ut si quando q̄s
piā dignū aliquo morte cōmittet.
nec usq; ad ciuitatis portas mor
turus pueniebat. s; ex ei clem̄tia
continuo reuocatio sequebatur.
Dū aliquo tempore ipse in āphi
theatro constantinopoleos expecta
ret. cepit clamare popl̄s crudeli
bestie artifex parabulus pugnet.
At ille. Nescitis inquit quia con
sueuim̄. nos expectare clem̄ter.
Tanta em̄ pietate p̄celluit. ut om̄s
quidē dō consecratos honoraret.
p̄cipue tam̄ quos au diebat uene
randa actione pollere. Fert̄ autē
quia dū constantinopoli ep̄s che
briensis fuisset mortuus sagū ei
ualde sordidissimū quesierit. eo q̄
circumamictus sit. credens se aliq̄
ex defuncti sc̄itate p̄mereri. Cū ali
quando aeris tēpestas. eēt & ille
circū p̄t̄ popl̄m expectaret. pleno
curo tēpestas uelēntius agebat
multo imbre diffuso. Dūq; hoc fi
eret suā uoluntatē impator apuit.
fecitq; p̄ p̄conē clamari. q̄ meli
eēt. spectaculū contēhere & om̄s
rogare d̄m ut illesi ab imminente
tēpestate seruarent. Quo dicto.
cuncti dō magno gaudio suppli
cantes. hymnos concordit̄ offere
bant. & tota ciuitas uelut una

psallebat ecclesia. In medio autem horum
imperator existens. prauos schemate p-
pabat. Nec spe sua frustratus est.
Repetente namque aer ad serenitatem
diuina clementia reuocatus. annu-
perbuit frugibus uniuersis uberrimum.
Siquando bella mouerentur secundum
dauid confugiebat ad dominum sciens
eum priorum auctorem. et inimicos ora-
tionibus superabat. xviii.

Post paululum itaque tempus profici
belli defuncto imperatore ho-
norio consulatu asclepio. doti et
mariniani augusto in se. quomodo
iohannem tyrannum de se committens
superauerit enarrabo. Sic enim et
sub moysen hebreis contigit ru-
brum transire mare. talia etiam ei
ducibus euenerunt dum eos mitteret
contra tyrannum. Defuncto siqui-
dem sicut diximus honorio principe.
cognoscens. theodosius celauit
factum et alia dicendo diuersorum
suspitionibus obuiauit. Inter hec
mittit magistrum militum in salo-
nas ciuitatem dalmatarum. ut si quod
belloz commotio pueniret circa
partes hesperias. uicinus adiutor
esset. Quo facto mortem patris pa-
tefecit. Inter hec iohannis principum
scriptum ferens suam felicitatem. impium con-
tendit abripere. Misitque legatos
ad imperatorem theodosium. petens
ut ei suscipere impium. At ille
legatos quidem retrulit in carcerem.

Misitque magister^{stru} militum arlabu-
rum qui multum laborauerat apud
phas. salona ueniens exinde nauim
gauit aquileiam. Contigitque uentum
aduersum flare ita ut tyranni manus
incideret. quo capto sperabat ad ne-
cessitatem puenire theodosium. ut per
hoc eum decerneret imperatorem. si uel-
let magistrum militum liberare. Im-
perator tamen ut audiuit factum estua-
bat. Nequid mali arlaburum sustineret.
aspar uero arlaburum filius
cognoscens patrem a tyranno teneri
et multa milia barbarorum in solatio
tyranni consistere. quid faceret ig-
norabat. qui tamen imperatoris oratione
perualuit. Anglis enim de subsecumate
pastoris educebat asparem et omnes
qui cum eo erant. Alcippaludem ad ia-
centem rauenne ad loca sperata p-
uenere. In ea namque ciuitate tyrannus
degens habebat exercitum unde
nullus aliquando transisse fertur.
Tunc ergo deus inadibilem terram fecit adi-
bilem. Transeuntes namque per sicum pa-
ludis aqua aptasque inuenientes
ciuitatis portas. tyrannum quoque
detinuerunt. Tunc ergo piissimum imperator
reuerentiam quam circa diuinitatem
habebat ostendit. Dum enim circum-
expectaret nuntiatum. et ei tyran-
num fuisse peritum. quam ob rem sermo
ne fecit in populo. dicens. Venite
si placet relinquentes hanc uo-
luntatem. et pergentes ad ecclesiam

gratificos dō soluamus h̄ymnos.
cuius manus tyranni p̄sūptioni
bus obuiant. quo dicto spectaculo
cessante p̄ mediū circū cuncti cū
eo concordit̄ gr̄as agentes ad eccle
siam conuenerunt. Itaut totaci
uitas una uideretur ecclesia. ueni
entesq; ad locum orationis iugi
die gratias dñō retulerunt.
*historie ecclesiæ lib. xi. expleat. Inci
piunt tituli libri sequentis.*

- i De ortu ualentianam principis
filij placidie.
- ii De bonis acti constantinopo
litani pontificis.
- iii De ordinatione sisinnij & morib;
ipsius & quia pelus ordinatus cy
zici n̄ sit susceptus.
- iiii De ordinatione nestorij & que sub
eo in ecclesijs mala puenerint.
- v De epheseno concilio cont̄ nestorū.
- vi Quomodo iohannes antiochen
cyrillum dampnauerit;
- vii De ordinatione manmiani con
stantinopolim.
- viii Quanti ep̄i ex alijs ad alias ec
clesias sint mutati.
- ix Quom̄ apud cretham quodam
iudeo dicente se eē. moysen plu
rum iudeorū deceptione sint
mortui & reliqui facti s̄t x̄ani.
- x De magno incendio constanti
nopolim facto & morte man
miani atq; constitutione peli.
- xi De conuisione & morib; procli.

xii De uictoria barbarorum.
xiii Quomodo filia theodosij ua
lentimano sit iuncta.
xiv Quom̄ corpus iohis ep̄i sit con
stantinopolim reuocatu.
xv Quom̄ eudocia uxor imperatoris
ad hierosolimam ppauit.
xvi Quia pelus thalassiu senatore
auctoritate sua cesarie cappa
dotie fecit episcopum;
Incipit liber eiusdem. xii.
EST VERO occiso tyranno. cogita
bat theodosius imperator cui de
beret hesperiarū regna cōmit
tere. Tunc ualentianus erat
ualde puer. natus ex matre pla
cidia eius quidē amica filia ū
maioris theodosij. arcadij & ho
norij sorore de patre constantio.
qui ab honorio imperij iura sus
ceperat paruq; tempore cū eo
regnauerat. Hunc ḡ ualentim
anū consobrinū suū cesarē fac
tū mittit ad partes ytalie. cū q̄
matrē parit̄ placidiā ei q; uni
ūsa dispositionē cōmisit impij.
Cūque uoluisset ipse quoq; yta
liā p̄gere ut consobrinū ad ip̄ij
culm̄ eueheret. quatin̄ sui uigo
re tyrannorū remoueret auda
ciā. ueniens usq; ad tessalonicā
languore phibitus. ē Quā ob
rē coronā imperialē p̄ hec conso
brino p̄paticū stiliconē mit
tens. constantinopolim remeant.

Hec de talibus retulisse sufficiat:
gitur atticus ep̄s causas. *11.*
ecclesie sapientia mirabiliter dispo-
nebat. doctrinisq; poplū ad uir-
tutis studiū puocabat. Cumq;
uideret diuisā ecclesiā cū ioh̄ite seorsū a-
puo semet ipsos sacra sollempnia
celebrarent. iussit ut in orationi-
bus memoria ioh̄is haberetur
sic aliorū dormientiū ep̄orū fieri
consuevit. p̄ hoc sp̄ans plurimos
ad ecclesiā reuocari. Largus autē
sicerat. ut n̄ solū paupib; suarū
paroeciariū. s; etiā uicinis ci-
uitatib; multas pecunias p̄ egen-
tū consolatione transmitteret
Callipio nāq; p̄b̄ro ecclesie nice-
ne trecentos aureos dirigens. hec
scripsit. Callipio atticus in dñō
salutē. Cognoui decē milia esu-
rientes in ciuitate ap̄is exhibendā
egere miscētia. Decē milia ū cum
dico multitudinē intelligo. n̄ p̄
fectū numerū cōphendo. Quia
q̄ ego quidē habeo p̄ceptū mune-
rū datū ab eo qui manū habet
munificā. & p̄bet congrue dispen-
santib; & contingit aliquos inchi-
gere habentes. n̄ tam quiescentes
suscipientes. O karissimū m̄ caput
hos trecentos solidos expende sicut
uolueris & manne illisq; pe-
tere confundunt. & n̄ eis qui p̄p̄-
uite uentre magis negotiant. ex-
talib; Noli q̄ ut religionē in hac

parte considerare. s; unā tantūm
rē obserua. ut nutrias indigentes.
nec cogites si que m̄a sunt sapere
n̄ uident. Sic q̄ atticus etiā p̄cul
indigentū habebat. cuiū s; etiā
sup̄stitionē aliquorū studebat abs-
cidere. Audiens & enī nouatianos
iudaicū pascha sequentes. p̄pter
sabbatū fuisse diuinos. ei; corp̄ ab
insula rhodi ubi mortuus fuerat
translatū. & plurimos ad tumulū
ei orare noctant mittens in aliū
sepulchrū corp̄ sabbatū iussit abs-
condi. At illi consuecte uenientes
effossūq; reperientes tumulū. de ce-
tero eū locū colere quierunt. Erat
enī circa nomina locorū studiosus.
Nam dū quidā portus in ore pon-
ti eunim constitutus ex antiquo
farmacus appellaretur. idē ue-
nenarius mutato nomine eū lo-
cū senatoriū nominauit. ne dū
ibi collectē p̄dicarent. nomine
blasphemo locus ipse designaret.
S; & aliū locū argyropolim pro
huiusmodi causā nominauit.
Chrysopolis idē in capite bosphori
constituta est. cuius multi anti-
quorū faciunt m̄tionē. De quaci-
uitate xenophon in p̄mo libro hel-
ladicorū dicit. quia eā mirauit
alchibiadis & in ea constituit. ut
qui nauigabant de ponto decima
ibi p̄berent. Videns q̄ atticus lo-
cū in contraria ripa chrysopoleos

XII

positū delectabile & decorum ait.
Argyropolis nominetur. Qui loc⁹
ei repente cognom̄ optinuit. Igit̄
quib; dā dicentib; ei n̄ debere no-
uatianos intra ciuitatē missis facē
nescitis inquit quantū nobiscū
in persecutione constantij atq; ua-
lenti fuerint passi. qui etiā testes
sunt nr̄e fidei. Nam cū dudū ecclā
fuerit diuisa isti circa fidē nichil
innouauerunt. Pēpi ordinatione
aliquando ueniens in niceā as-
clepiadē nouatianoz uidit ep̄m
ualde senē. inuogauitq; quot in
ep̄atu annos haberet. Quo res-
pondente. quinquaginta. felix
inquit homo est tanto tempore bo-
ni op̄is curā habens. Sup̄ hec ait.
Ego quidē nouatū laudo. nouati-
anos n̄ appbo. Tunc asclepiades.
Quom̄ tu dicis ep̄e. Vnum attic⁹
illū inquit laudo qm̄ his qui sa-
crificauerant cōmunicare n̄ uo-
luit. Hoc etiā ego ipse fecissem.
Nouatianos autē n̄ laudo. quia p̄
uilib; uitijs laicos gr̄a cōmunionis
excludunt. Asclepiades. ex̄t̄ sac̄-
ficandi inquit peccatū. etiā alia
plurima sunt delicta scdm̄ sc̄ptas
que ducunt ad mortē p̄t̄ quas uos
quidē clericos. Nos autē cōmuni-
care etiā laicos phibem̄. dō soli eoz
remissionis iudiciū cōmittentes.
Atticus ḡ etiā suā p̄scribit mortē.
Nam cū amicea discederet callipio

pr̄bro dixit. Ante autūnnū con-
stantinopolī uenire festina. si
uiuū me denno uide deſidās.
si tardaueris. n̄ uidebis. Quo
dicto m̄ritus n̄ ē. Anno nāq; ui-
cesimo p̄mo sui ep̄atus decima
die m̄sis octobris ē mortuus.
consulatu theodosij decimo &
ualentiniani cesaris primo.
porro theodosius impator a tes-
salonica reuertens ei exsequas. n̄
inuenit. Ante unū nāq; diē quā
ingredereſ ille sepultus ē. Post
paucos ū dies id ē uiginti tres.
m̄sis octobris. nuntiātū ē quia
ualentinianū infulas suscepisse
imperij; .iii.

Post obitum ḡ attici fit maxi-
ma de ep̄i ordinatione con-
tentio alijs aliū postulanti-
bus. quidā philippū pr̄brū quere-
bant. alij pelum itē pr̄brū. sed
omnis populus cōmunit̄ deside-
rabat ordinari sisinnū. qui et
ipse pr̄br quidē erat. in nulla
tam ciuitate ordinatus. sed in sub-
urbano constantinopolis ciui-
n̄ oliua est ministrabat. Hoc sub-
urbanū ē. positū contra faciem
ciuitatis ubi ascensionis dies sal-
uatoris sollempnit̄ celebratur.
Hē ḡ unū omnes laici dilige-
bāt p̄ sui reuerentia. & maxime
quia fouebat paupes ultra sui
m̄surā. Preualuit ḡ totū laicorū

et sisinnius ordinatus est: uicesi-
ma octaua die februi mensis.
consulatu sequenti theodosij
duo decimo. et ualentiniani ui-
moris secto. philippus autem pater
cui prepositus fuerat sisinnius.
in historia christiana quam triginta
sex libris ipse conscripsit. ordi-
nationem sisinnij ualde lacerauit.
derogans ordinato et pariter ordi-
nantibus. et maxime laicis. Is enim
philippus a iohanne episcopo diaconus
ordinatus. multa quoque conscripsit
contra iulianum imperatorem. cuius
tam historia in multa uidetur
habere confusionem et non satis pree-
legendis. Sisinnio quoque ordinato.
contigit episcopum obire cyzicum.
Tunc sisinnius pelum in cyzico
consecrauit qui antequam pfa-
ceretur ad cyzicum ciues prece-
dentes dalmatium monachum episcopum
sibi met ordinantem. paruipen-
dentes regulam qua iubet preter
constantinopolitanum pontificem
ordinationem ibi fieri non debere.
Quod ideo cyzicem neglexerunt.
quia attico soli hec lex personaliter
prestita uidebatur. Nihil ergo pelus
non habens ecclesiam propriam. qui tamen
in doctrina ecclesiarum constantino-
poleos ualde florebat. Igitur
sisinnius cum duos in episcopatum
compleisset annos defunctus est
consulatu hierij et ardeburij

uicesima quarta die decembrij
mensis. uir famosissimus castitate
et rectitudine uite sue. mansuetus
moribus. sine ullo signo remotus
a causis quam obrem curiosis uiris
tristis et inefficax uidebatur.

Defuncto sisinnio impa-
coribus. usum est nullum ecclesia
constantinopolitana ordinari po-
tifice. eo quod essent uane glorie
et sibi met arrogantes. cum uero
multi philippum plurimum pelum
habere desiderarent. Interea dila-
tatum est aduenit ab antiochia de-
uocare. erat enim ibi quidam nesto-
rius nomine genere germanici-
ensis bone uocis et simul eloquij.
Ideoque eum quasi opportunum doc-
trinam euocauerunt. Cumque transis-
sent tres menses nestorius uenit
ab antiochia qui castitate inter
plurimos precipuus habebatur.
Quibus autem fuerit moribus insti-
tutus. sapientes apud primo eius sermo-
ne non latuit. Ordinatus enim de-
cima die mensis aprilis consulatu
felici et tauri. morum illam deuul-
gatam coram omni populo protulit uo-
cem. faciens sermones ad principem.
Da mihi inquit. o imperator. terram
purgatam hereticis. et ego celum
tribuo. de bella mecum hereticos
et ego tecum de bello pfas. Neccum
dixisset licet quidam odio habe-
rent hereticos. tamen leuitas sensus eius

& indignationis initium & uane
 glorie tumor eis ualde displicuit
 quia neque paruulum tempus susti-
 nens ad talia uerba descendit &
 secundum publicum ut ita dicam cum neque
 ciuitatis adhuc gustasset aquam.
 persecutorum feruentissimum appare-
 bat. Quinta uero ordinationis die
 oratorum arrianorum in quos latent
 conueniebant auferre uolens eos
 ad tantum furoris perduxit. ut eundem
 oratorum coneremarent. Quae cas-
 sa etiam uicinas consumpsit edes.
 turbaque uehemens in ciuitate per-
 uenit. Verum arriam semet ipsos
 defendere praeparabant. scilicet eorum
 consilium custodes ciuitatis dominus im-
 pediunt. De cetero autem ipsi ne-
 storum uocabant incendium. non so-
 lum heretici sed etiam qui eius fidei con-
 cordabant. Non enim silere pacie-
 batur. sed semper contra hereses ma-
 chinatus. quantum ad se subuertit
 funditus ciuitatem. Nouatianos
 autem de populari temptabat. eo
 quod paulus eorum episcopus praedicatus. esse
 reuerentia diceretur sed perceret eius
 impetum refrenaret. Quanta uero cir-
 ca asiam lydiam cariam contra quatuor-
 decimanos mala commiserit & quan-
 ti propter eum circa miletum & sardis
 facta seditione sint mortui non o-
 mitto. Quam uero propter haec & propter inef-
 frenatam linguam recepit ultionem
 per pauca narrabo. Nunc itaque res

memorabilis indicanda est.
 Quedam gens ultra rhenum flumi-
 nem. est. burgundionum isti uita
 quietam agunt. & pene omnes fa-
 bri lignorum sunt ex qua arte de-
 pascuntur. Quorum regionem humi-
 crebra inuasioue uastabant &
 plurimos occidebant. At illi li-
 cet anxietate constricti ad mil-
 lum se tam hominum contulerunt.
 sed alicui deo se committere cogita-
 bant. Tunc audientes quia ro-
 manorum deus fortiter adiuuat se ti-
 mites. omnes communi consilio ad
 credulitatem christi confugiunt. Ve-
 mentesque in unam ciuitatem galli-
 arum. rogabant ut ab episcopo xianum
 baptismum mererentur. At ille eos
 septem diebus faciens ieiunare
 & imbuens fide baptizatos. oc-
 taua die abire precepit. qui super-
 ta fiducia contra tyrannos ala-
 criter festinabant & spe sua pri-
 uati non sunt. Nam cum rex hunorum
 nomine suptar per noctem fuisset
 ciborum nimia uoracitate corruptus.
 burgundiones gentem inimicam
 sine duce repperientes. & pauci
 pluribus resistentes. facta congesti-
 one uicerunt. Nam cum essent
 isti tria milia circa decem milia
 peremerunt. Et ex illo cuncta gens
 feruentissime in christianitatem per-
 mansit. Eo tempore barbarus ar-
 rianorum episcopus est defunctus consu-

latu theodosij. xij. & ualentini
am tercio. uicesima quarta die
iunij mensis in cuius loco sabba-
tus ordinatur. Nestorius itaq; a-
gens p̄ter consuetudinē eccl̄ie
contra se plurimos incitabat sic
eius actus ostendunt. Ingerinū
& enī hellesponti ciuitate antoni-
us erat ep̄s. qui cognoscens in-
stantiā nestorij aduersus hereticos
macedonianos. & ipse p̄sequi fe-
stinabat. quasi patriarche imi-
tatus imaginē. Porro macedo-
niam aliquantulū sunt p̄pelli.
Cumq; antonius uehementer in-
sisteret. iam molestiam n̄ ferentē
ad scelus se durissimū contulerē.
Mittentes & enī quosdam uiros.
& quod rectum ē. scdō loco ponen-
tes interemerunt eū. Hoc factū
macedonianorū nestorio maiorē
p̄sequutionis dedit occasionē.
P̄suasit enī impatorib; ut eorum
eccl̄ie tollerentur. quā ob rē con-
stantinopolī ei sablata ē. ante
murū ueterē posita ciuitas & cy-
rico et aliē plurimę quas habe-
bant in hellesponto. quorū aliq;
ad eccl̄iam confugerunt in con-
substantialitatis fide consentien-
tes. S; sicut ait scriptura ebri-
sis uinū n̄ deē. neq; contentioso-
lites sic quoq; nestorio amanti
p̄sequutiones euenit ut p̄seque-
retur semp eccl̄iā dī. Erat cū eo

anastasiū p̄br̄ ab antiochia pa-
riter destinatus. quē nimis hono-
rabat & ueluti consiliariū habe-
bat in causis. Aliquando q̄ corā
eccl̄ia anastasiū docens. ait. Dei
genitricē mariaom nullus appelle-
t. Maria enī homo fuit & dīm ab
homine generari nimis ē impos-
sibile. Hoc cū auditū fuisset pluri-
mos clericorū & laicorū pariter con-
turbauit. Olim nāq; didicerant
dīm fateri xp̄m. & nullatenus eū
p̄dispensationē uelut hominem
a diuinitate separari. Credentes
apostolice uoci quę dicit. Et sicog-
nouim⁹ scdīm carnē xp̄m. s; nunc
nequaquā cognoscim⁹. quia p̄pter
relinquentes de xp̄o sermonē ad
p̄fectionē p̄cedamus. Tumultu
siquidē sicut dīm in eccl̄ia facto.
nestorius p̄cedam⁹ anastasiū ser-
monē firmare uolens & n̄ redar-
gui uelut blasphemū qui ab eo
uidebatur honorari. frequenter
ex hoc corā eccl̄ia docuit. & cum
maiori contentione questionem
hanc habebat. sermonē dī gene-
trici abiens. Unde diuisio nata
ē in eccl̄ia & uelut in nocturna
lite diuisi nunchis. nē alijs con-
sentiebant. & ūba p̄p̄a denega-
bant. Nestorius autem ap̄d multos
in eā erat opinione quia pu-
rū hominē diceret xp̄m & tanq;
paulissimos atq; fortim dog

ma in ecclesias introduceret. S; de
his maxima questio mota. ē & tu-
multus. ita ut uniuersalis synodus
ageretur. Ego ū legens nestorij libris
que intellexisse comperi hunc ui-
rum & cum ueritate conspexi neq;
penus inimicitijs neq; p̄grā altius
explanabo n̄ in uidetur neq; ne-
storij neq; samosatenū secutus pau-
lū neq; fotinū. nec omnino purū
hominē dixisse xp̄m. Sed sermonē
tantūm quasi metuendū expa-
uisse & hoc passum quia decenter
n̄ erat eruditus. Qui dñi natura-
liter eloquens fuisset se putabat
edoctum & libris antiquorū inter-
p̄tū dedignabat̄ incumbere. Im-
mūq; se meliōrē putabat esse. Ig-
norans quia in catholica iohannis
epistola in antiquis exemplarib;
habeat̄. Omnis sp̄s qui soluit ie-
sum ad dō n̄ ē. Hunc enī sensum
ex ueterib; exemplarib; abstulerūt
qui separare uolunt ab ho-
minis dispensatione diuinitatē;
qua p̄pter ueteres interp̄tes hoc
ipsum designauerunt. qm̄ aliqui
adulterati sunt. hanc eplā sol-
uere hominē a deo uolentes. Est
enī humilitas copulata diuini-
tati etiā n̄ sunt duo sed unū. hac
ratione confidentes antiqui. ora-
tione di n̄ timuerunt dicere ge-
netricē. Pamphilus enī eusebij t̄-
tio libro de uita constantin sic dicit:

& enim & generationē sustinere
qui nobiscum est d̄s. Propter
nos uoluit. & locus ei in carnate
generationis. nominatus ē. ap̄d
hebreos bethleem. Quā ob rem
& helena augusta dō amabilis
locū ubi dī genetriz peperit me-
moris mirabilib; adornauit hanc
sacratissimā speluncā decenter
inradians sed origenis in p̄mo
tomo de eplā pauli ap̄li ad ro-
manos ait. Quomodo dei gene-
triz dicatur. latius animaduer-
tē apparet igitur nestorūm ig-
norasse lectiones antiquorum.
Qua p̄pter sicut dñi in sermone
solo mōratus est. & n̄ solū eū ser-
monē examini dedit. sed etiā
omnino dñm. eē qui natus est
denegauit. Hos enī fatemur
qui qm̄ de scā uirgine natus
est. crucifixus est. dñs ē. glorie
sicut dunt ap̄ls si enī cognouis-
sent nunquā dñm gl̄e cruci-
fixissent. porro nestorius dicit
noli gloriari iudee n̄ crucifi-
xisti dñm tamquā ipse dñs
gl̄e idē n̄ sit d̄s. Nam quia pu-
rum n̄ dicit hominē xp̄m sicut
fotinus aut paulus samosatenū
etiā omelie quas fecit ostendit.
Nusquā enī dei uerbi subsisten-
tiam punit. sed ubiq; eū sub-
sistere confitetur & habere
substantiā n̄ sicut fotinus

et samosatensis eius existentiā
pimentes. Hoc enim et maniche-
i a montano dogmatizare pſu-
munt. Sic igitur nestorium
ego inuenio sapiuisse ex eī libris.
Hon g̃ mediocrem concussione
orbi terrarū tepidissima ne-
stori ratiocinatio concitauit.
Interea contigit scelus quod
dā in ecclia puenire. Serui
quidam potentū genere bar-
bari. dñm crudele expetg
ad eccliam confugerunt. et
portantes gladios ingressi sūt
ad altare. Cumq; rogarent
exire nullom uoluerūt. s; im-
pediebant sollempnia cele-
brari plurimis dieb; gladios
tenentes euaginatoſ et parati
se uindicare omib; ad eos as-
cendentib; insistebant. Qui po-
stremo unū clericū pūntes. et a-
liū uulnerantes. etiā semetipsos
interemerūt. Quo facto quidā
transcuntū hoc scelus nichil
in ecclie significari p̃dixit. nec
ueritate p̃uatus. ē. significabat
enī poplū diuisione et deiec-
tione eius qui fuerat causa di-
uisionis.

Non multo p̃ temp̃t iussio p̃n-
cipalis ep̃os undiq; ad ephē-
sū conuenire p̃cepit. Mor g̃ p̃
paschale festiuitatē. nestorius
cū maxima multitudine uenit

ad ephesū. inuenitq; plurimos
ep̃os ibi fuisse collectos. Porro
cyrillus alexandrinus modicū
retardatus. circa pentecosten
occurrit. Quinta ū die p̃ pente-
costen iuuenalis iherosolimorū
uenit. Porro iohē antiocheno
tardante mouebant p̃sentes ep̃i
questionē. Cyrillus autē alexan-
drinus ep̃s deflorationes quasdā
libroz nestori faciebat eū turba-
re uolens et enī erat inimicus ei.
Ecce cū plurimi dñm confiteant. ēē.
ih̃m. ego inquit nestorius b̃m̃tē
et trimentē. nequaquā confiteor
dñm. qua grā mundus sū a san-
guine uīo et a modo ad uos n̄ ue-
mo. Vū hec itaq; dixisset cū reli-
quis congregabat ep̃is. qui eius
sententiā sequebantur. p̃sentes g̃
in duos ordines sunt diuisi. Porro
cyrillus cū suis facto concilio ne-
storium uocauerunt. At ille n̄ obe-
diuit — differens in p̃sentiam
iohis antiochem qui ū circa cy-
rillū omelias nestori quas de hac
questionē p̃tulerat. sepius rele-
gentes et ex ipsis iudicantes. eū ue-
lut blasphemantē dī filiū dāp-
nauerunt. Hoc facto qui circa
nestoriū aliud apud se concilium
facientes dāpnauere cyrillū et
cū eo mēnonē ephesine ciuitatis
ep̃m. Hon ū p̃ multū uenit etiā
iohis antiochenus ep̃s. et cognosces

que gesta sunt. indignabatur
contra cyrillū tamquā seditionis
auctore eo quod sic feruentissi-
me nestorū fecisset dāpnationē.
Porro cyrillus cū iuuenale uolens
se ulcisci contra iohm dāpnauit
etiā ipsum. his tali mixtione cō-
fusus. cognoscens nestorū contē-
tionē ad quandā pntiē puenisse.
dī genetricem. oiaxiaoy. uocalit
dicens. Vicatur inquit etiā dī
genetrix oiaxia. & ea que ferunt
tristitiam conquiescant. Sed
nullus eū ex penitencia talia di-
centē suscepit quā ppter actenus
dāpnatus & in exiliū missus.
oas inhabitare dinoscitur. hunc
q̄ tūmū tunc synodus habuit
que gesta sunt consilatu bassi
& antiochi uicesima octaua die
iunii mensis; **vi.**

Porro iohs ueniens antiochiā
& plurimos epōz colligens.
dāpnauit cyrillū cū iam. eēt
in alexandria. Post paululū ū
tempus. inimicitias resoluente
ad grām sunt regressi. & sedes
alterutris reddiderunt. Post
dāpnationē ū nestorū dura
constantinopoli turba contra
ecclesias facta. ē. Diuisus ē. nāq;
popls ppter tepidū eius sicut
dū tractatum. Clerici tamen
om̄s cōmuni decreto eū anathe-
mati zauerunt. Sic enī nos xā-

ni contra blasphemos platum
soleni appellare decretū. quan-
do eū uelut in marmore scrip-
tum manifestū cunctis ostendim;

His ita puenientib; **vii.**
de electione epī questio rur-
sus exorta. ē. & multi philippum
cuius iā feci memoriā. plurimi
pelū eligebant. Potuitq; pelus
tenere pontificatū nisi quidam
pcerū phibuisent. dicentes regu-
lam ecclesiā ū pmittere eū qui
alterius ciuitatis ep̄s nominat
est ad alteram migrare ciuitatē.
qđ dictū poplos reuocauit. Cūq;
quattuor transissent m̄ses p̄ ne-
storū dāpnationē. maximianus
ordinatur ep̄s in monachica qđē
uita. p̄sbiteroz tam collegio con-
stitutus. Is enī opinionē reue-
rendi uiri olim habuerat. eo qđ
pprijs sumptib; monumta fabri-
caret. ut in eis religiosoz corpa
sepeliret. Erat enim idiota ser-
mone. & sub quiete uiuere poti-
us eligebat; **viii.**

Quia uero quidam dicebant
ecclesiā regulā phibere
ne pelus constantinopolitanā
teneret ecclesiam cū c̄zico fuisse
ordinatus. uolo phac re pauca
narrare. Non enim in hoc uere
dixisse uident; s; aut inuidia
faciente aut ignorantes ecclesia-
sticā sanctionē phibuerūt que

frequenter in ecclesijs utiliter facta
noscuntur; eusebius itaq; pāphi
li inserto hystorie ecclesiastice lib.
alexandriū unius cappadocie ci
uitatis epīm refert quia cū ue
nisset causa orationis ab hyero
solima tentus sit ab eis ciuib;
& in locū narcisci epī constituit.
& de cetero omni uita sua ipsi ec
clesie p̄sedisse. Si q̄ apud uete
res sine ulla differentia de ciui
tate ad aliā migrabatur ep̄s.
dū utilitas euocaret oportet autē
etiā ipsam regulā hunc op̄i copu
lari ut ostendatur quia mentiti
sunt qui p̄clū inthronizare p
hibuerunt; regula octaua deci
ma. Siquis ep̄s ordinatus ad
parroechiā in qua ordinatus ē
minime p̄ficiatur. n̄ sua culpa
s; siue poplō respiciente aut p̄pter
quā libet aliā causā n̄ necessitate
factā. hunc honore ministerioq;
participari tantū nec eū misce
ri reb; ecclesie in qua collectas cele
brat ecclesie s; sustinere qd̄ p̄uin
tie synodus suo iudicio termi
nauerit. Hec itaq; regula ē
quia ū plurimi ep̄oz ex alijs
ciuitatib; ad alias p̄pter utilita
tes temporū sunt migrati. eoz
nomina qui sunt mutati sub
didim; perigenes impetrus or
dinatur ep̄s; & qm̄ ciues ei eū
suscipere noluerunt romane ci

uitatis. ep̄s iussit eū inthronizari
in corintho in metropoli. defuncto
ei in ep̄o ei q; donec adiuuit ecclesie
p̄fuit. Gregorius nazanzen' p̄uini
cappadocie ciuitatis fuit ep̄s. De
inde nazario constitutus ē. Oselet'
p̄ in sebastena ecclesia p̄fuit. & p̄ea
antiochie p̄sul est constitutus. Do
sicheū seleucie epīm alexanderan
tiochenus ep̄s in tarsū cilicie demi
grauit. Reuerentius ab achis phe
nicie in tyriū migrat' ē. iohs de goz
dolidie mutat' ē in p̄conissū & in
ea p̄sedit ecclesia. Palladius ab heli
nopoly mutat' in aspona. Alexan
der ab helinopoly in adrinos mi
gratus ē. Theosebius ab apamia
asie transferē in eudonopoly que
dudū salambria uocabat'. Poli
carpus de urbe antap̄stena mysie
in nicopoly tracie mutat' ē. hyero
philus de trapezopoly phrygie
migrat' ē in plutinopoly tracie.
Optim' ab agardamya phrygie
in antiochia pisidie migratur.
Siluanus aphillipopoly tracie
mutat' introada. Tantosq; quōtos
ad p̄sens inuenim' ex p̄p̄s ciuitati
b; ad alias migrasse nos memorasse
sufficiat. De siluano tamē qui ex
philippopoleos thracie introada
migratus ē uile iudicio pauca nar
rare. Siluanus quidā rhetor fuit
pri' troili sophiste et ad p̄fectū xan
uitaq; monachicā diligens. Is enī

XII

doctoris pallio se desperit. quā p-
hēc atticus ep̄s comprehendens ep̄m
philippo polos ordinauit. At ille
tribus annis in thrachia degens
nec frigora ferre ualens. cū habet
corpus ualde debile atq; subtile ro-
gauit atticū ut eū in locū alium
constitueret. dicens. nō ob aliā causā
nisi p̄t̄ frigus ea se loca uitare. Cūq;
alt̄ p̄ eo fuisset ordinat̄. mansit si-
uanus constantinopolī uitā mo-
nachicā p̄fecte custodiens. Tantū
q; sine ulla fuit arrogantia ut ple-
rūq; in tanta multitudine ciuita-
tis. cū solis despartu p̄cederet. Quo-
dā ū temp̄ p̄tereunte troiane p̄sul
eccl̄ie morit̄ troianq; uenerūt peten-
tes ep̄m. Cumq; cogitaret atticus
quē ordinare deberet. subito con-
tigit ad eū salutandū uenire silua-
nū. at ille uidens eū. in eo cogitare
cessauit. Tunc ad siluanū. Non ha-
bes inquit ultius occasionē p̄ qua
ecclesiasticas ciuitas possis effugere.
Troia nāq; nō habet frigus; ecce ap-
paratus ē. tuo corpori opportunus
adit̄ locus. Prepara ḡ temetipsū
& ad troiā continuo p̄ficiscere.
Migrauit ḡ siluanus. Quo facto
miraculū qd̄ iter manus eī acces-
serit. enarrabo. Nauis maxima
que grandes colūpnas deuenit.
nūp̄ in litore traiano fabricabat̄.
Cumq; eā ad mare ducere uoluisset.
multis fūmb; atq; populo tra-

bente. nullatenus mouebatur.
Quod dū plurimis dieb; ageret.
suspicati sunt nauē ademonio
retineri. Tunc ad siluanū ueni-
entes ep̄m. rogauerūt eū ut in eo
loco daret orationē. credentes hoc
in trabinauē. At ille humili ser-
more dicebat se. eē. peccatōrē. asse-
rens hoc opus alicuius. eē. iusti-
tiam suā. Quē dū rogassent uenit
ad litus. factaq; oratione tetigit
unū funē iubens ut insisterent
opi cū labore. Tunc illis breuit̄
impellentib; cursim nauis ad ma-
re p̄cessit. Hoc miraculū reue-
rentiā illius uiri cunctos fecit
habere p̄uinciales. Qui cū eēt.
etiā in alijs reb; eximius uidens
clericos etiā de contentione liti-
gantū negotia facientes. nullū
clericū aliquando iudicare p̄-
cepit. sed petitiones postulantiū
ipse suscepit. Rogabat unum
fidelium laicorū amatoresq; iusti-
tię. ut ipse litigantib; iudicet.
& terminū iustitię definiret.
Ob quā rē maximā apud om̄s
gl̄iam consecutus ē. Cum igit̄
manumianus in urbe constanti-
nopolitana ordinatus fuisset
ep̄s. consulatu bassi & antony
quinta & uicesima die mensis
octobris. cause ecclesiasticę deuenit;

Circa hoc tempus
multi iudeorū in circā xam

sunt facti. propter huiusmodi passio-
nem. Quidam seductor iudeus sine
aut semetipsum esse moysen et celitus
destinatum. ut iudeos illam insulam
habitantes per mare deduceret.
ipsum se esse dicens. qui olim filios
israhel per rubrum mare saluauerat.
Circuibat itaque toto anno. unam
quamvis illius in insule ciuitatem. suade-
batque iudeis ut crederent. mo-
nens ut omnes pecunias atque pos-
sessiones relinquerent. cum itaque
deducti per siculum mare. ad repromissi-
onis gaudia puenirent. At illi
hac spe capti. omne opus proprium
neglegebant. contempnentes etiam
possessiones suas. et dimittentes
eas quibuscumque personis. Cumque ue-
nisset dies quam designauerat
seductor ille iudeus. eo precedente
sequebantur omnes cum iugibus. et par-
uis etatibus. deduxeruntque ad quandam
rupem decliuam incubentem. iussit
que ut thomarii schemate semet-
ipsos euoluerent. Hoc ergo faciebant
pores. et cum uenirent ad ripes.
repente moriebantur tam dilace-
rati acutis rupibus. quam in aqua
necati. Plus tamen mori potuerunt.
nisi deo prudente quidam iuri
christiani superuenissent piscatores
atque negotiatores. qui alios cum
necarent. eripientes recreauerunt.
Tum malum eorum stulticie sentien-
tes. alios ne semetipsos iactu in

terficerent tenuerunt. nuntian-
tes eorum mortem qui primo occiderant.
Qui etiam cognoscentes seductionem
culpabant se. eo quod facile credi-
dissent. Cumque uoluissent illum
primere seductorem. comprehendere
nequiuerunt. Repente namque
disparuit. deditque suspensionem quia
fuerit demon erroneus. huma-
no schemate circūamicus. Pro
hac itaque passione multa esse cre-
tensum iudeorum ad christianam conuersi
sunt fidem. x.

Interea incendium in ciuitate
constantinopolitana factum. pau-
latim puenit ad thermas que uo-
cantur achillee. deinde ad locum
qui dicitur pelargus. ita ut nouatianorum
comprehenderet ecclesia. Tunc fero
paulum eorum episcopum. inter flamas ecclesie
restitisse supplicante deo. ne ecclesia
pariter cremaretur. Qui locus ereptus est.
et actenus septima decima die mensis
augusti. apud nouatianos collectio
celebratur. Hunc tamen locum non solum
christiani. sed etiam pagani ex eo tempore
uenerant. Maximanus ergo cum du-
os annos et sex menses ecclesiam gubernas-
set. defunctus est. Consulatu ariob-
inde et asparis. die duodecima mensis
aprilis. in septimana maiore ieiunio-
rum feria quinta. Tunc ergo theodosius
imperator sapienter cause prospexit.
ne rursus de episcopatu seditionis
questio. aut tumultus in ecclesia nas-

ceretur. Cum adhuc g corpus ma-
nimani iaceret pſentib; epſ. pce-
pit inthronizare pelu. Quod etiā
romani epſ. celeſtini littere fir-
mauerūt. quas ad cyrillū alexan-
drie deſtinauit epſm. & ad iohm
antiochenū. & rufinū theſaloni-
cenſē docens quia nich phibere
altius ciuitatis euenire epſm. in a-
liā deſignari. Inthronizatus g
pelus. exequias manumiani cor-
poris celebrauit. de quo tempus ē
ut pauca dicamus; **XI.**

Proclus ab etate pma lector fuit
apud doctores tam obſeruans
zelator quoq; rethorica. Qui dū ad
pfectam uenisset etate plerumq;
cū attico erat epſ. exceptor sermonū
ei. Et dū pficeret. ab attico diaconū
ordinatur. Postea pbr. Aſiſimio
ū. cyzici conſecratur epſ. hec e-
quidem ei pmitus puenerūt. Postea
chronum conſtantinopolitane ſor-
titur ecclie. Erat enī uir morib; opti-
mus. & ab attico ualēt eruditus.
omnia ei imitabat; ſ; in isto patien-
tia potior apparebat. Et ille quidē
hereticis ſe terribilē oportune mon-
ſtrabat. iſte ſi omnib; mitis erat. &
ſic eoſ potius quā uolentē ſectere
nitebat. Nullā heretē fatigare uo-
lent. In hac parte theodoſiū imi-
tatur impatorē. Ille nāq; iudicabat
contra culpabiles. impiali nūti po-
teſtate. hic autē paruipendebat.

ſiquis de dō n ita ſaperet. ſic ipſe.
In hiſ g etiā impator laudabat eū.
cū & ipſe ueroſ ſacerdoteſ imitaret.
& nequaquā pſequi uolenteſ amitt-
ceretur. Ego tam pſumptue dico.
quia manſuetudine. omſ ſacerdoteſ
euenire. Ob quā cauſā hoſteſ ſuoſ
extra belli certamina ſub iugabat.
ſic oſtendit in iohē tyranno. et
facta poſt hoc. pditione barba-
rorum; **XII.**

Post interitum nāq; tyranni
barbari quos ille contra ro-
manos ſui euocauerat in auxili-
ū. parati erant romanorū fideſ
inuadere. Hec audiens impator.
conſueſ hanc ſollicitudine deo
cōmiſit. & orationib; occupatus.
cito pmeruit qd queſiuit. Que
enī puenerunt barbari ſenarran-
da ſunt. Dux enī eorū nomine ru-
gas. fulmine pcuſſus interijt. ſe-
cutaq; peſtis manū partē eorū
hominū interemit. Et n ſolū hoc
ſufficit. ſ; etiā ignis de celo deſcen-
dens. plurimōſ qui uidebantur
remanſiſſe conſūpſit. que reſ bar-
baroſ in formidine magna conſti-
tuit. n ſolū quia contra gentem
romanorū fortiffimā. arma le-
uare pſumpſerant. ſ; quia ſic
eoſ aforti dō uiuari conſpiciēbat.
Tunc enī pelus epſ. de pphetia
ierezechiel coram ecclia faciens
ſermonē. de collata ſalute ab oib;

laudatus: cuius pphete iuba scilicet
Et tu fili hominis. ppheta in
gog princeps mosoch & tubal: ui
dico enim cum rege & sanguine.
& umbre diluuii. & lapidibus gran
dinis. & igne & sulphur pluam
super eum. & omnes qui cum eo sunt. & p
pauca. & scient quia ego sum dominus;
Igitur impatori propter **xiii.**
sua mansuetudine. & alia pluri
ma prestat dominus. quorum unum illud est.
Frat ei filia ex eudochia. nomine
eudonia. Hanc ualentianus
consobrinus eius. hesperiarum partium
ab eo factus impator petijt uxore
Cumque theodosius annuisset. co
gitabat in medio quodam itineris
loco. nuptias celebrare. Placue
ratque. ut thesalonica ambo ueni
rent. Inter hec nuntiauit ua
lentianus. ne fatigaretur theo
dosius. ipse enim uenturum se con
stantinopolim compmisit. Cumque
per partes munisset hesperias. con
stantinopolim uenit ad nuptias.
quibus celebratis consulatu ysi
dori & senatoris. uxore sumpta
reuersus est; **xiiii.**

Non multo post. episcopus perclusus eos
qui propter iohannis depositionem
segregabant. ecclesie restituit.
sapientiaque sua eorum tristitiam
mitigauit hoc in. Corpus enim
iohannis in cumanis sepultum. trice
simo quinto anno post depositionem

constantinopolim iubente impato
re reuocauit. & publice diuul
gatum. in ecclesia apostolorum multo
nore recondidit. Quod actum est.
senes decies consulatu honorum
theodosii. septima decima ianua
rii mensis die. Paulus quoque noua
tiano episcopus. eodem consulatu uice
sima iulij mensis die defunctus est.
Qui cum egrotaret. nec diem tam con
suetam transgressus est. nec orationes
solitas pretermisit. Cumque esset mor
ti uicinus. euocauit omnes clericos
suos. dicens. Cogitate episcopum eligere
donec uiuam. ne post hec turbas eccle
siam sustineant. Illis uero ei potius elec
tionem dantibus. paulus ait. Ergo
scriptam in huiusmodi date pro
fessionem. quia ipsum eligatis quem
ego decreueram. Quibus hoc facientibus
atque subscribentibus. martianum presbi
terum in charta conscripsit atque sig
nauit. fecitque priores similiter sig
nare presbiteros. eamque chartam apud
marcum deposuit. scytharum ecclesie
nouatiano episcopum. dicens. Si ui
xero in reddere. si mortuus fuero.
hic inuenietis qui debeat ordina
ri. Post obitum tertia die resig
nantes. & martianum nomen inueni
entes eiusque laudantes electionem.
sine ulla mora miserunt in tibe
riade frygiam. ubi tunc habitabat. & con
prehensum deduxerunt uicesima prima
die eius mensis. & ordinauerunt episcopum.

theodosius igitur imperator. xv.
 p. beneficis a deo sibi collatis grās
 at. plurimis honorib; ipso
 si uota compensans coniugēq;
 suam eudochiā ad hierosolimā
 destinauit. hoc enī & ipsa uoti habu-
 erat si filiam uideret nuptā. que
 tam hierosolimis ecclias constitu-
 tas. quā p singulas ciuitates posi-
 tas honorauit. & cum pergeret
 & cum denuo remearet;

Proclus autem ep̄s. eodem
 tempore. septimo decimo i-
 mperatoris theodosij consilatu. rem-
 mirabile opatus ē. quā nullus por-
 fecit ep̄orum. Cum enī firm̄ ep̄s
 cesarie cappadoe mortuus fuis-
 set. adierant cesarienses petentes
 ep̄m. Cumq; cognaret quem eis
 ordinare debuisset. contigit ut
 ad eum salutandū die sabbato.
 senatores uniuersi uenirent. Int̄
 quos thelassius. qui prefecture il-
 lyrici administrauerat dignita-
 tem. Cumq; futurus esset sicut
 habebat fama orientalem regere
 p̄fecturā. missa manu p̄clus pro
 p̄fecture dignitate ep̄atum ei
 cesariense ciuitatis imposuit.
 Hec equidem in ecclia illo tēp̄
 gerebatur. Hos autem hic ter-
 minū faciamus historie. in pace
 gubernari cunctas ecclias exo-
 rantes. Nos ergo o sacratissime
 homo dei theodore. tuā comple-

unius iussione finem faci-
 tes historie. in anno secundo
 trecentesimo quinte olimpia-
 di. conuina. septies decies
 imperatoris et theodosij;
 Historie ecclesiastice lib. x. c. x.
 et. Ota indiuidu. crinita
 a. m. v.

